

Haász Irén

Napfényes Pemberley

ISBN 978-963-12-6356-5

TARTALOM

BÁLOK KÖNYVE

ANNE KÖNYVE

MARIA KÖNYVE

JEGYESEK KÖNYVE

BÁLOK KÖNYVE

Köztudomású dolog, hogy a szerelem hamar elszáll, ám helyét a hétköznapiakban - jó esetben - szeretetteljes meghittség váltja fel. Bár sokan esküdöznek, hogy szerelmük sohasem múlik, fogadjuk el mégis az előbbi állítást. Nem rosszabb az semmivel sem, különösen, ha igyekeznék ezt a meghittséget egy életen át megőrizni.

Az erkölcsi felfogás György király Angliájában, s a régensség alatt sem tűrhette, hogy fiatal nők előbb ismerjék meg alaposan férjük jellemét, gondolkodását, mielőtt hozzámennének. Arisztokratáknak, nemeseknek, uralkodóknak, a társadalmak vezető embereinek elnézték, sőt támogatták kicsapongásaikat, perverzitásaikat a legrégebbi koroktól kezdve; gyereklányokat adtak-vettek, kényszerítettek házasságba vagy szégyenteljes kapcsolatba, de a tizenkilencedik század elején is tilos, illetlen volt idegen, sőt ismerős férfiakkal is szóba állni, idősebb rokon vagy gardedám felügyelete nélkül. Nem csoda hát, hogy a házasságok kezdete két, egymásnak szinte teljesen ismeretlen ember együttélésének kezdetét jelentette. A nőkbe már gyermek-kortól belevert férfiúi felsőbbrendűség szemlélete, és a katolikus egyház merev elzárkózása a válás lehetőségétől mégis összetartotta habarcsnál is erősebben a családot, a házasság intézményét egymástól gyökeresen eltérő jellemű, korú, felfogású házaspárok esetén is.

Ilyen körülmények között kezdte meg közös életét Elizabeth Bennett és Mr. Darcy is Pemberleyben. Bár szerelmük lankadatlan égett, mégis tudatában voltak a ténynek, hogy a romantikus regények befejeződnek ugyan az esküvővel, ám a való életben ez csak az első lépés. A házaspároknak még igen sok erőfeszítést kell tenni ahhoz, hogy a közös élet valóban szeretetteljes, meghitt és harmonikus legyen.

Ezért, miután rövid jegyességet követően lezajlott a nagyszabású esküvő, melyet Jane-nel és Mr. Bingleyvel közösen tartottak Netherfieldben - s amely hosszú időre bőséges beszédtemát adott a környékbeli nemességnek előkelőségével, szervezettségével és pompájával, valamint Mrs. Bennetnek, hogy lányairól és vejéről áradozzon - a két pár hozzálátott, hogy igazán megismerje egymást, és berendezkedjen a mindennapokra.

Bingleyék Netherfieldben maradtak a télre, és csak következő év nyarán töltöttek hosszabb időt Derbyshireben, mert a merytoni ismerősök addig kézzől kézre adták őket, számos meghívásnak kellett eleget tenniük, és Jane-nek is nehéz volt elszakadni családjától, különösen, hogy Kitty szinte minden idejét, Lydia pedig heteket náluk töltött. Azután Londonba mentek, ahol a bálók és estélyek megint csak elvonták őket attól, hogy saját birtokot keressenek. Amikor pedig eljutottak Pemberleybe, már oly régen voltak együtt Elizáékkal, hogy a viszontlátás öröme feledtette a rájuk váró feladatot. Márpedig a netherfieldi bérletet meg kellett újítani, vagy visszalépni tőle. Így most már sürgetővé vált a házkérés.

Darcyék az esküvő után rögtön Pemberleybe hajtottak, s bár az első szerelmes hetek után - amikor nem fogadtak senkit és ők sem mentek sehová - a férfi kénytelen volt Londonban a parlament tavaszi ülésein részt venni, azután rögtön sietett vissza. Felesége és húga otthon maradt, s kíváncsian ismerkedtek egymással. Elizabethnek sok tanulnivalója volt a házvezetésével kapcsolatban, s a birtok nagysága minden napra adott intézkedni valót, így hát nem unatkozott egy percig sem - nem mintha természete engedte volna eluralkodni az unalmat. Nyáron végre szeretett Jane-je is megérkezett hozzájuk, így már teljes lett öröme, s oly szép napokat töltöttek együtt, különösen Gardinerék ottlétekor - kik három hétre érkeztek Pemberleybe -, hogy Eliza soha még ilyen boldognak nem érezte magát. Azután eltelt az ősz, s mivel most már igazán körmükre égett a házvétel, Bingleyék ismét megérkeztek.

Amikor Darcy az első néhány alkalommal körbevezette Elizát a kastélyban - megmutatva minden részletet, s hosszan elidőzve a szívének oly kedves könyvtárban - aprólékosan elmagyarázta Elizabethnek, hogyan kell kézben tartani egy ilyen nagy uradalmat, s ekkora háztartást. A következő napok folyamán a birtokon kalauzolta őt, s hogy mindeközben hány édes csók esett köztük, nem tisztünk számolni.

Bemutatta a kulcsárnőt, Mrs. Reynoldsot, ki nagy hozzáértéssel igazgatta a háztartást - ezentúl Elizabeth dolga lesz utasításokat adni neki. Összehívta a személyzetet: megismertette a szakáccsal, a tisztartóval, inasokkal és szobalányokkal, lovászokkal és kertészekkel, kiknek bámsz pillantásai gyorsan felmérték az ifjú asszonyt, és a tiszteletlenség bármily jele nélkül hamar véleményt alkottak róla. A csinos fiatal nő közvetlensége és feszélyezetlen nyugalma mellett az is megnyerő volt, hogy szeretett gazdájuk láthatóan rajongott érte, így a személyzetnek sem kellett sok idő, hogy mint a kulcsárnő, szívébe zárja úrnőjét.

Elizabeth igyekezett minden nevet megjegyezni, s derekasan állta az alkalmazottak vizsla pillantásait. Jó szívvel mosolygott rájuk, amikor Darcy bejelentette, hogy feleségül vette, ő a kastély úrnője ezután, s minden kívánságát teljesíteni kell. Reméli, mondta, hogy feleségét legjobb tudásuk szerint fogják szolgálni, ugyanúgy, mint őt eddig, és megköszönte munkájukat. Majd csapra veretett egy hordót, megengedte, hogy birkát süssenek az esküvő örömeire, s még bőkezű jutalmat is osztott. Mi kell több még a személyzetnek ebben a helyzetben? Elizabeth saját szemével láthatta, milyen tisztelettel és szeretettel tekintenek férjére, és büszkeség töltötte el, hogy ő nyerte meg szívét.

Eleinte sokszor érezte magán a kutató pillantásokat, s elképzelte, mennyire mérlegre teszik szavait és minden mozdulatát, vajon jól választott-e gazdájuk, akit annyira istenítenek. Néhány eset azonban, melyben a gazda távolléte miatt rá hárult a döntés kényszere, meggyőzhette őket, nem méltatlan erre a szerepre. Ilyen volt többek közt MacMahonék dolga is.

Az öreg skótot erőszakkal fogták el és sorozták be egy hadihajóra a francia háború első felében, valahol a keleti tengerparton, amikor éppen munkába igyekezett. Családja, három fiú és egy leánygyermek maradt egyedül szerény otthonukban, mert anyjukat hamarosan elvitte egy lázas tüdőbetegség. Tíz évig küszködött a bajban összekapaszkodva az árva kis család, anélkül, hogy tudták volna, hova tűnt el apjuk. Senkitől nem várhattak segítséget, s megtanulták, hogy egymáson kívül ne is számítsanak másra, mert a jólétben élő emberek szíve kemény, aki pedig segítene, többnyire maga is támogatásra szorul. Éltek, ahogy tudtak, ettek, ha volt mit, s legfőbb feladatuknak azt tekintették, hogy házuk bérletét fizetni tudják, ne kelljen egymástól elszakadniuk. Egy véletlen vetette két éve Darcy útjába az egyik fivért, aki egy út menti fogadóban dolgozott, melybe a váratlan havazás kényszerítette az arisztokratát. A tétlen várakozásban, hogy unalmát elűzze, érdeklődött a szorgalmas pincérfiú élete iránt, s annak kényszeredett válaszaiból fájdalmas küszködés tárult fel előtte, melyet a megélhetésért vívott a négy fiatal. A lord szíve megesett rajtuk, és segítséget ígért, amennyiben Derbyshire-be költöznének.

Ennek az évnek egyik verőfényes tavaszi napján jelentek meg a testvérek a kastélynál, mert el kellett hagyniuk a bérelt házat, melyben addig laktak. Nem bírták a bérletet tovább fizetni, csak egyikük keresett azon a télen. Láthatóan maguk ácsolta szerény szekér hozta motyójukat, ezen a szekéren volt minden vagyonuk, s egyetlen sovány lovuk húzta idáig Yorkshire-ből fáradságos munkával, lassan kocogva. A főbejáraton hajtottak be, nem ismervén a gazdasági célokra szolgáló hátsó bejáratot, s ezzel mérhetetlen haragra gerjesztették az intézőt, ki éppen Eliza és Mrs. Reynolds tanácskozását hallgatta a másnapi ebédről. Az intéző - joviális, pocakos, őszbecsavarodó hajú, öblös hangú ember - méregbe gurult, amint az ablakon kipillantva a szentségtörést meglátta.

- Szemérmetlen cudar fattyai - kiabált böszülten, öklét rázva feléjük. - Nem átnak a főbejáraton közlekedni, ahová csak az urak érkehetnek! Adta szedett-vedett csürhéje! Mit keresnek ezek itt?

- És milyen kopottak a rongyosai... nem is tudom, hogy merészeltek behajtani? - helyeselt a kulcsárnő, új arcát mutatva Elizának. Döbbsenten meredt rá, fogalma sem volt eddig Mrs. Reynolds rátartiságáról. Vagy csak előtte mutatja magát ilyennek? Nem valószínű. Túl hevesen bukott ki a száján: - Hiába, a mai fiatalság nem tanult illemt! Az én fiatal koromban ilyesmi nem történhetett volna meg. Mivé lesz ez a világ!

- Ugyan már! Nyilvánvaló, Mrs. Reynolds, hogy eltévesztették a bejáratot, bizonyára a városba tartanak, csak eltévedtek. Küldjön ki valakit, kérdezzék meg, mi járatban vannak - fordult az intézőhöz Eliza, és kíváncsian, az ablakmélyedésbe állva nézett a kavicsos udvarra. Az intéző elsietett, s hamarosan inas szaladt a négy fiatal felé, kik időközben lekászálódtak a kocsiról, s félénken, levett kalappal ácsorogtak a szekér mellett. Az ablak be volt csukva, csak keveset hallott a szóváltásból, de látta, hogy az inas a kapu felé mutogat, a fiatalok pedig csalódott arccal kezdenek visszamászni a szekérre. Oly letörten, kényszeredetten mozogtak, oly tanácstalanul bámultak egymásra... Eliza alig várta, hogy megtudja, mi történt. Az intéző fűjtatva érkezett vissza a konyhába, az inas kíséretében.

- Adta hazug disznai. Volt képük azt állítani, hogy az úr hívta őket ide - mondta, kivörösödött arcát törölgetve. - El is zavartam őket... Mit képzelnek, szekérrel beállítani Pemberleybe... a főbejáraton!

- Az uram hívta őket? - kérdezte Eliza.

- Ugyan, minek hívta volna ezeket az ágrólszakadtakat - legyintett Mrs. Reynolds. - Mi szüksége lenne rájuk? Vagyunk elegen...

- A földeken is megvan a létszám - morogta az intéző. - Épp elég éhes száj van a környéken, akinek munkát igyekszünk adni.

- De ha a férjem miatt jöttek ide...

- Ó, ne legyen olyan biztos abban, úrnőm. Hazudnak ezek a parasztok, mint a vízfolyás. Megtudták valakitől, hogy az úr most nem tartózkodik itthon, és megpróbálnak kicsalni valami alamizsnát, azzal, hogy őrá hivatkoznak. Még ha papirost hoztak volna tőle...

Eliza ekkor az inashoz fordult.

- Hívja ide kérem, a legidősebbet közülük.

- Igenis asszonyom, de már elindultak - mutatott rá az inas, Eliza azonban - most már durrásan - megvonta vállát.

- Hát menjen utánuk. Mire vár? A szekeret meg irányítsák a hátsó udvarba.

- Csak nem akarja itt tartani őket, asszonyom? - kérdezte az intéző elképedve, míg az inas elsietett.

- Csak nem képzei, hogy a férjem védenct szó nélkül elküldöm? Hogy meg sem kérdezem, kik ők és miért jöttek? Én senkiről sem feltételezem, hogy hazug, míg meg nem győződtem róla - fordult felé neheztelve Eliza. - Csodálkozom magukon... attól még, hogy valaki alacsonyabb sorban van vagy szerencsétlenebb nálunk, nem biztos, hogy alávaló gazember! Ki fogom kérdezni őket, mi módon kerültek ide, és annak megfelelően intézkedem.

Több ellenvetés nem hangzott el, az eset híre azonban bejárta a környéket, mint Eliza nagylelkűségének bizonyítéka, mert az úrnő meghallgatta a fiatalok történetét, és az intéző

minden neheztelő pillantása ellenére segített rajtuk. A leányt a kastélyban tartotta a kulcsárnő felügyelete alá rendelve, a fiúknak pedig szállást adott és munkát, míg Darcy vissza nem tért Londonból, és végleg el nem rendezte sorsukat. Szerencsés fordulatot jelentett ez ügyben, hogy a nyár folyamán apjuk egyszer csak felbukkant. Kiderült, hogy francia fogságból való szabadulása után hónapokig betegen feküdt előbb egy francia zárdában, majd egy londoni ispotályban, és csak hosszas keresgélés után talált ismét gyermekeire. Ekkor Darcy egy kis házat ajándékozott nekik a kastély közelében, örök hálára kötelezve a családot, Eliza pedig szobalányának tanította be a fiatal leányt, megfelelő fizetésért. A család befogadása helyes cselekedetnek bizonyult, szorgalmuk és tisztelettudásuk később sem adott okot megbánásra, s hamarosan az alkalmazottak között is elismerést aratott egyszerű, szerény, tisztességes viselkedésük. A személyzet ezután fogadta be Elizát igazán a szívébe, és nézett rá ugyanolyan tisztelettel, mint Darcyra. A lányban kitűnő segítséget talált.

Jane és Bingley most ismét Pemberleyben vendégeskedett, mert a grófságban kívántak házat venni, s a célszerűség azt diktálta, mihamarabb találjanak megfelelő birtokot. Elizabeth szerette volna nővérét minél közelebb tudni, mert elképzelhetetlennek tartotta, hogy mindennapos együttléteik száma esetleg két-három havonkénti, vagy még ritkább alkalmakra korlátozódjon. Bizonytalankodott ugyanis, hogyan fogadják őt a helybeli családok, és Darcy főrangú rokonai, akiktől elsősorban tartott. Mindenképp nagyobb magabiztosságot adhatott velük szemben két jó barát jelenléte, akik ismerik és szeretik, még akkor is, ha Darcy teljes mértékben támogatta őt, húgával együtt. Az esküvő utáni fogadáson Netherfieldben - amelyen néhány Derbyshire-beli család is részt vett - megütötte fülét egy-két, társadalmi helyzetéről és családjáról szóló rosszmájú megjegyzés, melyet bizonyára Lady Catherine sugallt nekik. Biztos ebben nem lehetett, azt azonban tudta, hogy megkeseríthet egy házasságot a családtagokkal való rossz viszony - különösen, ha tartós - és szerette volna ezt elkerülni.

Nem vágyott Darcy rokonainak szeretetére, de azt sem tűrte, hogy lenézzék származása vagy bármi más okán. Mégis az volt a legfontosabb, hogy Darcyt keserű gondolatoktól óvja meg, melyek megmérgezhethék házasságukat, ha a rokonság esetleg megszakítja velük a kapcsolatot. Lady de Bourgh és lánya a meghívás ellenére nem vett részt az esküvőn, s noha Eliza és Jane ezen könnyen túltette magát, mégis okozott Elizabethnek kellemetlen percek, amikor eltűnődött a lehetséges következményeken. Lady Catherine azóta sem tette lábát Pemberleybe, s csak a kulcsárnő jólétesültsége következtében volt tudomásuk arról, hogy a lady bezárkózott kastélyába, felháborodva Darcyn, aki nem az ő lányát vette el, és Elizabethen, aki hozzá mert menni! De az első hetek édessége, majd Jane-ék társasága elvonta figyelmüket a hölgy haragjáról s cseppet sem törődtek annak következményeivel.

Mindazonáltal Elizabeth feltette magában, minden erejével azon lesz, hogy a Ladyt, s még néhány rokonát a lehető leghamarabb legalább jóindulatúvá hangolja maga iránt.

Éppen ennek a célnak elérésén gondolkodott, amikor nyílt a könyvtárszoba ajtaja, s az inas jelentette az ablaknál álló Elizának, hogy elkészült a vacsora.

A fiatalasszony a kis ebédlőbe indult, ahol a családi étkezéseket bonyolították, ha Darcy nem tartózkodott Londonban. Látogatókat ilyenkor nem vezettek körbe a kastélyban, és csak az egyik szárnyat fűtötték, ahol a ház ura és vendégei tartózkodtak, mert bár a kastély impozáns volt és a gazda jövedelme igen tekintélyes, azért a hatalmas termeket fűteni költséges mulatság volt, még ha az erdők sok fát is adtak - és Darcy mindig józanul kerülte a felesleges kiadásokat, holott sosem volt szűkmarkú sem birtokával, sem rokonaival.

Menet közben elhaladt a folyosón kétoldalt elhelyezett képek előtt, melyek előkelő pemberley-i ősöket ábrázoltak. Némely kép több száz éves volt, és Elizabeth az első napokban önként-

lenül is vesszőfutásnak érezte végigmenni közöttük. Néha eltűnődött, mit szólnának hozzá a méltóságos ősök, ha kiléphetnének aranyozott kereteikből és itt találnák őt a kastély úrnőjeként. Mióta Pemberleyben lakott, felemás érzése volt Darcy arisztokrata őseivel szemben: változatlanul elítélte a fennhéjázást, de megértette a büszkeséget is, mellyel egy ilyen csodát, mint Pemberley, létrehozta és fenntartotta évszázadokon keresztül, továbbörökítve ezt a büszkeséget a következő nemzedékekre. Gyanította, hogy rengeteg csel, ármány, sőt bizonyára erőszakos vagy kegyetlen lépések is szükségeltettek ehhez - ez nem növelte szemében az ősök ázsióját -, de megadta a királynak, ami a királyé: elismerte az eredményt, ha a hozzá vezető utat nem helyeselte is. Különösen egy kortól megsötétedett, egész alakos kép volt a kedvence, melyen dúsan faragott karosszék előtt áll egy hosszú hajú, barkós öregember, kinek szúrós tekintete és zord arckifejezése olyan önteltséget sugárzott, hogy eleinte mindig mosolyt csalt Eliza arcára. Vajon elfogadta volna a döntést, mely őt ebbe a csodálatos palotába, ebbe a magát a királyi családdal is egy szinten lévőnek tartó, nyársat nyelt családba vetette? Tartott tőle, nemleges lett volna a válasz, annál inkább, minél előbbre tekintett a múltba. Ironikus mosollyal csókot dobott neki, majd jókedvűen belépett az ebédlőbe.

Ott már várta őt Jane és Georgiana. Barátságosan pattogott a tűz a jól megrakott kandallóban, és a két hölgy kellemes melegben nézegetett egy hímzésmintát. A terített asztal mellett állt Mrs. Reynolds, a kulcsárnő, aki Eliza első pemberley-i látogatásakor körbevezette őt és Gardineréket a kastélyban, s nagyon meglepődött, amikor kiderült, hogy ez a bizonyos hölgy lett gazdája választottja. Az első meglepetés után azonban teljes szívvel örvendezett. Titkos pártfogója lett Elizabethnek, akinek meg kellett tanulnia, hogyan legyen valódi úrnő ezen a birtokon, amely sokkal nagyobb Longbourn-nél, és összehasonlíthatatlanul nehezebb feladat eligazgatni, mint egy szerény háztartást. Ám a kulcsárnő szentül hitte, hogy Eliza megfelel a feladatra, hiszen Mr. Darcy választotta! s mint ilyen, kiváló kell legyen mindenben!

Ezért aztán igyekezett minden tudását átadni neki a kastély fenntartásával és működtetésével kapcsolatban, s mivel Elizabeth értékelte erőfeszítéseit és nem tartotta méltóságon alulnak, hogy hálásan fogadja a jó tanácsokat, már az első hetekben kellemes kapcsolat alakult ki közöttük, mindkettejük és Darcy öröme. Darcy elmondta Elizának, mekkora segítség volt számára Mrs. Reynolds helytállása, mikor szülei elhunytak, s Georgianával magukra maradtak. Mrs. Reynolds akkor és azóta is oly mérhetetlen segítséget nyújtott, ami bőségesen túlment azon, mi egy alkalmazottól elvárható, s ezért különlegesen jó kapcsolat alakult ki közöttük; és kérte Elizát, jó szívvel legyen az asszonysághoz, amit ő boldogan megígért, hiszen első perctől kezdve rokonszenvezett vele.

Mrs. Reynolds közepes magasságával Elizánál kissé alacsonyabbnak bizonyult. Ha kilépett a kastélyból, összes haját régimódi főkötők alá szorította, melyek öregítették fiatalos, kedves vonásait, holott még nem számított idősnek. Kerek arcán általában jóindulatú mosoly fénylett, ez a mosoly azonban villámgyorsan változott haragossá, ha a szobalányok vagy az inasok nem elvárásai szerint viselkedtek. Csendesen, de határozottan szidta meg őket, s Eliza biztos lehetett benne, az alkalmazottak meghunyászkodva túrték a szidalmakat, mert a hölgy nem ismert tréfát ebben a kérdésben. Kissé kövérkés természetével, suhogó ruháiban ringó léptekkel, halkan járta a kastély folyosóit, és szinte mindent észrevett, mindenről tudott, de értesüléseit magába zárta, sohasem volt tolakodó vagy rosszindulatú senkihez. Darcyt és Georgianát rajongva szerette. Jaj volt annak a cselédnek, aki nem megfelelően végezte dolgát! Gazdájának a legjobb kiszolgálás, a legkiválóbb ellátás, a leglojálisabb viselkedés és a legmesszebb menőkig való hűség járt, és ezt elvárta mindenkitől. Mióta megbizonyosodott új úrnője jó természetéről, Elizát is szívébe zárta az asszonyság, napról napra jobban kedvelte őt, különösen Jane érkezése óta, ki ugyancsak öregbítette a Bennett név jó hírét kedvességével, szerénységével és nagy szívével. Egy hibát találtak nála mindössze: igyekezett nem mutatni,

de titokban lenézte az uradalomban dolgozókat, csak a kastély vezető személyzetét tartotta az ő szintjéhez megfelelőnek s az angol osztálytagozódást lelkes sznobsággal helyeselte. Nem volt ritkaság ez.

A kulcsárnő most a másnapi ebédet és szükséges beszerzéseket kívánta megbeszélni Elizabethtel, s miután ezen túlestek, csendben odasúgta, hogy vacsora után néhány szót váltana vele négyszemközt. Eliza bólintott és megkérdezte:

- Megjöttek már az urak, Mrs. Reynolds?

- Láttam az ablakból, ahogy a hintóból kiszálltak - szólt élénken Georgiana.

- Rögtön itt lesznek, asszonyom, csak átöltöznek a fürdőházban. Igen átfáztak a kocsiban, míg hazaértek... Mr. Bingley nagyon jókedvű, bizonyára talált megfelelő uradalmat! - fordult Jane-hez az asszonyság.

- Istenem, de jó lenne! Úgy örülnénk neki! Nem mintha zavarnátok minket, drága Jane, eszedbe ne jusson! Boldogtalan leszek, ha elmentek tőlünk! - kiáltott Eliza. - De olyan jó lenne tudni, hogy megállapodtatok itt valahol nem messze, egy szép házban, ezen a vidéken! Ráadásul közeleg a karácsony, és Londonba kell mennünk... Milyen remek lenne annak tudatában utazni, hogy már rendelkeztek egy birtokkal a közelben!

Véleményében Jane is osztozott, bár nem remélte, hogy ilyen gyorsan eredményre jutnak. Hiszen Bingley csak nyár óta keresett komolyan házat Derbyshireben, igaz, azóta kitartóan. Egy birtok vásárlása - ha mindennel meg akar ismerkedni a vevő, márpedig enélkül nem szabad vételbe bonyolódni - nem egyszerű dolog és elég időigényes, mert nagy körültekintést kíván. Bingley jelleme sem könnyítette meg dolgukat, habozása, bizonytalansága sokszor tette próbára mások türelmét. De Jane azért bízott benne, hogy hamarosan sikerül.

Nem mintha Pemberleyben rosszul érezték volna magukat Bingleyvel, ellenkezőleg - minden kényelemben és vendégszeretetben részük volt, úgy Darcy, mint Eliza vagy Georgiana részéről. Mégis, Jane nagyon vágyott már saját házra, ahol igazán ő lehet az úrnő. Nem pávaszkodni akart - mi sem állt távolabb jellemétől - csupán minden fiatalasszony álmát óhajtotta megvalósítani: szerető férj oldalán saját háztartást vezetni, család és szórakoztató társaság alkalmankénti látogatásaival. Az arisztokrácia köreiben egy fiatal nőnek nem is nagyon volt szüksége más elfoglaltságra. Lehetősége sem igen. A mézeshetek kissé elterelték figyelmüket erről az óhajról, de most már Bingley újult erővel vágott bele a keresésbe.

Két vagy három birtok is szóba jöhetett kisebb átalakításokkal, s Bingley most ezeken tépelődött és próbált döntésre jutni. Jane biztos volt abban, hogy végül Darcy segítségét fogja kérni az elhatározáshoz, de nem bánta. Ha kissé határozatlan volt is férje, ő ilyennek szerette, s most kíváncsian várta, mire jutott a nap folyamán.

- Eldöntötték, hogy Londonban töltik a telet, asszonyom? - kérdezte a kulcsárnő.

- Úgy van, Mrs. Reynolds. Mr. Darcynak és Mr. Bingleynek is üzleti ügyekben kell eljárnia, nekem számtalan rokonnál kell bemutatkoznom. Georgianával is törődni kell most már, mert azt hiszem, önző módon oly mértékben elhanyagoltuk őt az elmúlt hónapokban - mint mindenki mást egyébként -, hogy az már botrányos!

- Valóban, Eliza - helyeselt Jane. - Magam is úgy vélem... Szinte egész nyáron csak nénikénk gyermekeire vigyázott, s mióta elutaztak, talán magányosabb, mintha Londonban lenne...

- Drága nővérem, míg én hosszú folyosókon és rejtett sétányokon andalogtam, és szédülten néztem férjem szemébe, addig ez a szegény lány kénytelen volt nap mint nap egyedül vagy gyermekekkel tölteni egész idejét, legfeljebb a vacsoránál találkoztunk! Nagyon önző voltam! Szörnyen unalmas lehetett neki... - mosolygott Elizabeth Georgiánára.

- Énrám sem vet jó fényt, hogy Georgiana naphosszat egyedül volt. Sohasem hittem volna magamról, hogy ekkora önzésre vagyok képes... Szegény két szót nem tud váltani senkivel! Főként most, amikor már hideg van, és ritkábban mozdulnak ki otthonról barátok és rokonok. Ebben az időszakban az estély is kevesebb, ráadásul a korai hó is akadályozza a társasági életet! - sajnálkozott Jane. Ám Georgiana zavartan tiltakozott:

- Jaj nem, dehogy... Nagyon szeretek zongorázni, egyáltalán nem teher a játék! Inkább boldoggá tesz... engem nem fáraszt a gyakorlás. Az olvasást is nagyon kedvelem. Korán megtanultam írni és olvasni, lelkesen bújom könyvtárunkat. Bátyám mindig dicsért ezért, mert értékeli a tudást, melyet így szerezhetek... Nem nagyon ismerem a szomszédságot, és eddig nem is éreztem különösebben hiányukat...

- Hogy lehet, hogy nincsenek barátnőid a környékeliek között? - töprengett Jane. - Mi a Lucas leányokkal nagyon jóban voltunk, állandóan átjártunk egymáshoz otthon, s mindent kitárgyaltunk...

- Szinte mindig Londonban töltjük az év felét... én akkor tanulmányaimat folytatom, s mivel eddig nevelőnő volt mellettem, nemigen találkoztam más leányokkal... rokonságunkban is inkább fiúk születtek... De sebj, a könyv legalább biztos barát számomra, sohasem csalódtam bennük, ellentétben az emberekkel...

- Csalódott az emberekben? De drága kisasszony, kiben csalódott, az istenért? Csak nem a környékeliekben? - kiáltott fel a kulcsárnő aggodalmasan nézve a lányra, kire régóta úgy tekintett, mint védencére, a rangbéli különbségek ellenére. Georgiana kínban volt, hogy így elszólta magát, s most nem tudván mit válaszolni, fejét törte valami kifogáson. Szorult helyzetéből Eliza segítette ki.

- Mondhatom, csalódnai könnyű. Oly sokan rejtik valódi, sötét énjüket pompázatos köntös mögé! Oly sokszor csalódhatunk megalapozatlan, elhamarkodott véleményünkben, melyet ránézésre alkotunk valakiről... Én is szeretek olvasni. Jól megválogatott olvasmányok esetén általában tudjuk, mire számíthatunk. Nagy öröömre szolgál, hogy Darcy gyönyörű könyvtárat gondoz itt, s ami a fő, legtöbb ismerősünkkel ellentétben a könyveket nem csak dísznek tartja, hanem olvassa is - nevetett. Jane kuncogva fordult Georgiánához.

- Micsoda felfuvalkodottság, nemde? Ismerek olyan családot, akik díszkötetes sorozatot vásároltak fogadószobájuk polcaira, s amikor kézbe vettük egyik könyvet, kiderült, még fel sincs vágva, holott már évek óta díszítette a helyiséget!

- Ó, ezt Gordonékról is elmondhatnánk, akik négy mérföldre innen laknak egy szép nagy házban. Pontosan ilyen fajta emberek, a látszat, a külső csalóka máz a fontos - hogy belül mi van, az már mellékes - helyeselt Mrs. Reynolds, majd Elizára pillantva tiszteletteljesen magyarázta: - Tudja, Mrs. Darcy, akik múlt héten a fécánokat küldték - a két fiuk hozta át őket lóháton.

- Igen, emlékszem. Az ablakból láttam őket. Sajnos rosszkor jöttek, éppen halasztást nem tűrő dolgunk volt Mr. Darcyval: enyelelnünk kellett.

Mrs. Reynolds megbocsátóan mosolygott.

- A mézesheteknek is megvan a maguk ideje, mint minden másnak, asszonyom.

- Ne adjon oly könnyen felmentést, kedves Mrs. Reynolds. Nekünk mézes hónapjaink voltak.

- Mrs. Reynolds, mit beszélnek a környéken, nem nyúlnak túl hosszúra a mézeshetek? - kérdezte aggódva Jane. - Nem kárhozzatják húgomat, hogy túlzottan leköti férjét és elvonja őt fontos dolgoktól?

- Nos... azt éppen nem hallottam, bár kétségtelen, hogy a szomszédok már hosszú idő óta kíváncsian várják a bemutatkozó látogatásokat - helyeselt a kulcsárnő - hiszen az esküvőt is máshol tartották. Már elnézést a nyíltságomért... De hogyan tudják így jól kibeszélni a háta mögött Mrs. Darcy, ha nem ismerkedik össze velük?

- Jaj, ezek a szörnyű vizitek... - Georgiana arca elborult. - Utálok őket. Szerencsére bátyám Derbyshireben kevés családdal áll olyan kapcsolatban, hogy folyton vendégeskednénk! Inkább Londonban vagyunk kénytelenek, mert ott találkozunk rokonainkkal és ismerősökkel - főleg mióta tizenhat éves lettem. Hála az égnek, korábban bátyám ritkán vitt társaságba.

- Milyen ritkaság: egy leány, aki unja a bálakat... Talán túl félénk vagy, kedves Georgiana... mert gögösnek senki sem mondhat, aki ismer téged - szólt Jane kedvesen.

- Nem a gög mondatja ezt velem, semmi kifogásom a környékbeliek ellen... csak ne udvarolna az összes fiatalember, akit bemutatnak! Ó, jól tudom én, hozományom nagysága, vagy társadalmi helyzetem izgatja őket! Mióta a társaságba bevezettek, lépten-nyomon udvarlókba ütközöm. Amint bemutatnak egy fiatalembert, mint egy harci mén, ha alaromot hall, a legközelebbi alkalommal rohamra indul... Különben is, túl fiatal vagyok! Egész más dolgok érdekelnek!

Az asszonyok elnézően mosolyogtak. Eliza és Jane tudott arról, hogy előzőleg Wickham megpróbálta megszöktetni a fiatal lányt, aki még csak tizenöt éves volt, tudatlan és romantikus, s csak Darcy közbelépése mentette meg a szégyentől. Úgy látszik, gondolkodása ettől a leckétől nagyot változott. Elizabeth remélte, hogy előbb-utóbb azért túlteszi magát a kínos eseten, és nem utálta meg örökre a férjhez menésnek gondolatát is. Ám ezt szóbahozni most illetlenség lett volna, a kulcsárnő nem is tudott róla, ezért mind hallgattak.

Nyílt az ajtó. Darcy lépett be Bingleyvel. A fürdőházból jöttek, hajukon még csillogott a víz. A kölcsönös üdvözlések után Mrs. Reynolds elsietett a vacsorát intézni, a társaság asztalhoz ült. Eliza Bingleyhez fordult.

- Kedves sógorom, úgy látom, nagyon jó kedve van. Talán megfelel a ház, amit ma délután megtekintett?

- Nem vagyok biztos benne... A ház kétségtelenül jó beosztású, s szép, kies vidéken terül el a birtok. Nagysága éppen megfelelne részünkre... A vételár sem mondható túl magasnak, nem gondolják? Mi a véleményed, Darcy? Mindazonáltal, drága Jane - fordult feleségéhez - úgy vélem, elég sokat kellene még ráköltetni, mert bizony el lett hanyagolva ez az uradalom... Főleg a gazdasági épületek, de a ház egy része is, s én jobban szeretnék olyan házat, melynek állapota gyorsabb beköltözést tesz lehetővé...

- A mi vendégszeretetünk korlátlan, Bingley. Ne legyen szempont választásodban a gyorsaság! - szólt Darcy melegen.

- Hálásan köszönöm. Félek, hogy valóban igénybe kell még vennünk egy ideig kedves meghívásokat, mert jelenleg nincs igazán megfelelő ház... Elsietni pedig nem akarom, hiszen ez a választás egy életre szól... Megtekintettem már Montyt, Closterst, és a warlandi uradalmat, sajnos úgy vélem, egyik sem felel meg igényeinknek... Holott nem szabom túlságosan magasra a mércét! Eszembe se jutna példának okáért Pemberleyt venni alapul az összehasonlításban.

- Ilyet úgysem találunk! Álmodozunk elérhetőbb dolgokról... - mondta Jane lemondó mosollyal.

- Egyik rossz állapotú, nedves falakkal, másik túl kicsi, harmadik túl nagy és drága... De nem adom fel a keresést, bízom benne, előbb-utóbb mégis sikerül rálelni a megfelelőre, melynél minden feltételünk teljesül, s mégis közel fekszik Pemberleyhez!

- Londonban is lakhatnának, Mr. Bingley - kiáltott fel Georgiana. - Az év felét úgyis ott szoktuk tölteni, és akkor nem kéne távol lenni egymástól!

- Londonban bármikor lakhatunk, hisz ott van Mr. Hurst háza, melynek fenntartásához én is hozzájárulok jelentős összeggel minden évben, holott nővéreim nem szorulnak rá. De nehéz lenne a Grosvenor streetet bevetni búzával, vagy birkanyáját legeltetni rajta!

- Bingley elkötelezte magát a komoly gazdálkodás mellett - magyarázta Darcy - s most, hogy új irányzatok terjednek, új módszereket alkalmaznak a növénytermesztésben, és jobb fajtákat hoznak országunkba, valóban érdemes odafigyelni a gazdaságra, mert a régi, bevált módok egykettőre elavulttá válhatnak. Aki nem követi a változásokat, lemaradhat a versengésben, sőt tönkremehet. Megeshet, hogy érdekesebb az állattenyésztést helyezni előtérbe... bár, miután megszületett a gabonatörvény, a földbirtokosok örvendezhetnek.

Szedett az időközben felszolgált szarvascombból, majd Elizára nézve folytatta.

- Magam is átgondoltam ezt esküvőnk előtt. Feltett szándékom, hogy holnap beszéljek tisztartómmal, aki ugyan nagy tapasztalatokkal bír a gazdálkodás régi módszereiben, de némely dologban változtatnunk kell, s nem biztos, hogy ennek tudatában van. Márpedig ideje hozzáfogni.

- S melyek ezek a módszerek? - kíváncsiskodott Elizabeth.

- Új gabonafajtákat hoztak Amerikából. Olyan búzát, melyből hófehér, könnyű, laza, foszlós kenyér süthető. Rozsuknak természetlaga pedig jóval több az itthon megszokottnál. A tavaszi szántáskor fel kívánom használni ezeket a magvakat, s hogy milyen sikerrel, majd a jövő megmutatja.

- Kóstolt már ilyen kenyeret, bátyám?

- Igen, Londonban találkoztam a parlamentben egy amerikai úrral, kit kormánya a gabonafélék eladásának ösztönzésével, és más különféle egyezmények megkötésével bízott meg. Most Fitzwilliam ezredes kalauzolja őt a fővárosban. Ez az úr volt szíves meghívni ebédre az amerikai követhez, ahol ilyen fehér kenyeret is felszolgáltak, s mondhatom, jóval különb a mi nehéz, sűrű angol kenyereünknél.

- És a rozs? Milyen a rozs? - érdeklődött Bingley, mert ködösen úgy rémlett neki, hogy takarmányozás céljaira a birka és juhtenyésztésben - mellyel a bővülő lehetőségek miatt foglalkozni kívánt - mintha ez a gabona nagy szerepet játszana...

- Hozama két-háromszorosa a miénknek, s így sokkal kedvezőbbé teszi a gazdálkodást - felelt nyomban barátja.

- Fenomenális, ahogyan te értesz a gazdálkodáshoz - kiáltott fel Bingley, barátját csodálva. - Nem is értem, hogyan tudsz mindenre időt szakítani... szavamra mondom, egész Derbyshireben, de távolabb sem találnék olyan főrendet, ki ennyit foglalkozik a birtokával... hiszen ott a tisztartó, elintézi ő mindent, amit kell...

- Szeretem tudni, mi történik a birtokaimon - mondta Darcy elégedetten. - Lehet, hogy sokan bolondságnak tartják, de engem megnyugtat, és véleményem szerint a tisztartók sem merik túlzottan becsapni a gazdájukat, ha látják, hogy az odafigyel gazdaságára. Neked is csak javasolni tudom, ha meglesz a gazdaságod, szánj rá időt, s foglalkozz vele. Megéri, hidd el.

- Értelmes elfoglaltság, valóban - helyeseltek a hölgyek.

- Azon kívül, mióta az új gabonátörvényt megszavazta a parlament, világossá vált, mennyire nem mindegy, hogy gabonát termesztünk, vagy állattenyésztésre rendezkedünk be - mutatott rá Darcy.

- Miről is szól ez a törvény? - érdeklődött Bingley.

- Lényege, hogy a külföldről behozott gabona nem lehet olcsóbb, mint a hazai.

- Jól gondolom, hogy ez komoly előnyt jelent a földbirtokkal rendelkezőknek, még ha rossz is a termés? - álmélkodott Jane. Darcy bólintott.

- Pontosan. Nem véletlenül drágul a gabona, s ki tudja, mekkora drágaságot hoz majd magával...

- Igazad van Darcy, készséggel elismerem, hogy időt kell szakítani a birtok ügyeire, s ezt fogom tenni magam is, ha már valamennyire értek hozzá - sóhajtott Bingley. Mióta komolyan vette, hogy birtokossá válik, egészséges félelmet érzett egy uradalom jövedelmezőségének megteremtése iránt. Bizonytalan természete nyilvánult meg ebben is, hiszen joggal remélhette, hogy minden segítséget megkap majd az induláshoz, sőt a későbbiekben is, egy jóra való, hozzáértő jószágigazgató személyében, ki mindenestül magára vállalja az irányítás gondjait. De hát, aki nem szakember, annak az irányítás is komoly feladat...

Darcy még hosszan ecsetelte új gabonafajták és jobb tenyésztésű állatok előnyeit, majd Mrs. Reynoldshoz fordult, ki időközben a szobába lépett.

- Mrs. Reynolds, lőttünk pár vadkacsát útközben, s felakasztattam a csűrben, hadd érlelődjenek a hidegben egy-két napig. Megcsinálhatná a szakács a hét végén, nem gondolja?

Mrs. Reynolds bólogatva biztosította egyetértéséről.

- Mi újság a szomszédságban, asszonyom? Pletykáljon egy kicsit... Ma délután benéztem a megyei békebírószobára, melynek tagja vagyok. Mondhatom, nagy örömmel fogadták, amint újra elfoglaltam helyemet és eleget tettem időnkénti kötelezettségemnek, melyeket e tagság ró rám... Mit beszélnek a környéken?

- Sajnos nehéz idők járnak uram, biztosan sok volt a panaszos... Nagy szükség van önre, hogy elsimítsa a bajokat és igazságos ítéleteket hozzon! Bár talán mindenki megérti, hogy gazdának olykor saját magával is kell törődnie... most, hogy már házasember... Egyébként nagy a felzúdulás, mert Wickersék és Sir Longlive hites társa is azt remélte, hogy lányaik közül választ feleséget, s hogy reményeik nem váltak valóra, most úton-útfélen rosszmájúskodnak. Lányaik hajba kaptak egymással, s örök haragot fogadtak ön miatt! - A kulcsárnő lenézően rázta fejét. - Buta fruskák, már elnézést a szóért... Amúgy Rowlingéknál újabb fiú született, immár a harmadik, és Medley manorban is gyermekáldás elé néznek. Lady Coswort megbetegedett. Ó, és kétfejű csirke kelt ki egy tojásból Huntingtonban, az egyik bérlőnkénél. Másról nem értesültem, uram...

Darcy elismeréssel adózott a kulcsárnő tájékozottságának.

- Ami azonban megdöbbsent - folytatta Mrs. Reynolds - a lady házvezetőnője elújságolta nekem, hogy úrnője sorra írja a leveleket gazdám rokonainak, hogy ne fogadják Londonban, ha karácsonyra odautazik. S azt gyanítja, az itteni uradalmakba is üzeneteket küldött, mindenféle retorzióval fenyegetve őket, ha estélyeinken megjelennek.

- Ezért voltak hát oly csendes hónapjaink az esküvő után? - mosolygott Elizabeth. Jane és Georgiana megrökönyödve figyelt. - Nem mertek tisztelegni önnél. Félnék nagynénjétől...

- Drágám, ön bizonyára megértő vidéki emberek tapintatának vélte a csendet. Engem azonban nem ér váratlanul a viselkedésük - szólt Darcy legyintve. - Békebírói tisztemnél fogva, melyre a rang kötelez, számos esetben találkoztam rosszindulatú, erőszakos vagy buta emberekkel. Sajnos, nemcsak a pór nép, de a nemesek között is! Engem nem lep meg semmi! Nem véletlen hát, hogy kevesekkel tartok fenn ismeretséget, s kapcsolataimat inkább Londonban ápolom - nem mintha ott csupa jellemes ember fordulna meg...

- De hogy Lady de Bourgh így elvesse a sulykot! - szörnyülködött Jane.

- Undok vénasszony! - kiáltotta Georgiana. - Mindig ezt gondoltam... Szégyellem, hogy rokonom, hiszen magát is megalázza ezzel a viselkedéssel... mindenki tudja, hogy Anne-t akarta elvetetni önnel, bátyám, s most kilóg a lóláb!

- Drága húgom, ez nyilvánvaló, de neked akkor sem szabad tiszteletlenül beszélni a ladyról!

- Erről akart szót ejteni a vacsora után? - kérdezte Elizabeth Mrs. Reynoldsot, aki bólintott. Eliza szomorkásan nézett Darcyra. Férje nyugodtan mosolygott vissza rá, s ez bátorsággal töltötte el, végtére is Darcy véleménye számított, ő volt fontos neki, nem lady de Bourgh. S míg férje mellette áll, mit törődik ő mással?

Georgiana azonban nagyon szívére vette a lady lépését, s ez annál inkább érthető, hiszen a hölgytől eddig csak szigorú intéseket és korholásokat kapott, míg Eliza nyíltan és őszintén kedvelte, s ezt mindenkor ki is fejezte előtte, ami Georgianát örömmel töltötte el, s amit buzgón igyekezett viszonzni.

- Visszkapja ezt még tőlünk! - fogadkozott gyerekesen. Ám Darcy leintette.

- Nem illendő fiatal lányoknak bosszúra áhítozni! A harag amúgy is rossz tanácsadó. De hogy tisztán lássuk, ki áll mellettünk és ki nem, javaslom Mrs. Darcy, adjon bált, melyen részt vehet a helyi előkelőség, s akkor eldől, ki milyen érzésekkel viseltet irányunkban, megijedtek-e a lady fenyegetőzésétől.

- Végre uram. Már bocsánat, de legfőbb ideje! - mondta elégedetten Mrs. Reynolds. - Nem mertem szólni emiatt, de már csak az illetudás okán is rendeznie kellett volna egy-két estélyt a szomszédságnak.

- Nem szándékoztam bált adni karácsony előtt, de ha már így alakult a helyzet, hát legyen! S aki otthon marad, vagy vét az illendőség szabályai ellen, többé nem dicsekedhet azzal, hogy szívesen látják Pemberleyben! Jó lesz így, Mrs. Reynolds?

S a kulcsárnő bólogatott, miközben az edényeket szedte le.

- Tökéletesen, uram. Olyan csirkelevest és sülteket fogunk készíttetni, s olyan italokat felhozni a pincéből, hogy mind a tíz ujjukat megnyalják utána... S hogy öladysége fülébe okvetlen eljusson a híre, arról magam fogok gondoskodni. Tudom én, hogy mekkora ínycsok a nénikéje uram... és imádja a társaságot. Higgye el Miss Georgiana, a lady nagyon fogja bánni, hogy lemaradt erről az estélyről!

Georgiana örvendezve tapsolt, a többiek mosolyogtak, így mindenki teljes megelégedésére ért véget a vacsora. Később a kis szalonban Georgiana zongorajátéka szórakoztatta őket. Bingleyék egyik sarokban beszélgettek elmerülten, Darcy pedig máris nekiállt meghívókat írni, mert kevés idő volt hátra a londoni utazásig, mielőbb meg kellett rendezni az estélyt. Eliza könyvet vett kezébe, de figyelmét gyakran elvonta hol a lány játéka, hol a gyönyörködés férje szép arcélében, és elégedetten pillantott néha nővére és Bingley meghitt együttesére. Boldog volt. Szerető férj és barátok vették körül, elégedett nyugalomban és biztonságban teltek napjai, s a vígan lobogó tűzbe révedve felrémlített előtte azoknak a heteknek gyötrelmes emléke, mikor rádöbbsent, hogy szerelmes Darcyba, de elutasító magatartásával, elhamarkodott balítéletével csaknem eljátszotta a boldogságot, melyet felajánlottak neki. Nem is tudta, szerelme vagy hálája nagyobb, amiért Darcy sértődöttség és harag helyett megszívlelte szemrehányásait, és lehetővé tette, hogy mégis a világ legboldogabb asszonyának érezze magát. Amikor férjére nézett, mindig előntötte a forró szeretet - mint most is. Gyorsan odalépett a karosszékhez, melyben Darcy ült, s karjait nyaka köré fonva megcsókolta arcát.

- Annyira boldog vagyok! - súgta neki. Darcy pillantása nem hagyott kétséget afelől, hogy hasonló érzelmeket viszonz.

Másnap épp villásreggelijüket fogyasztották, amikor Fitzwilliam ezredes lovagolt be a kastély udvarába. Átadta a kantárt a lovásznak, s utasításokat adott neki, majd az ebédlőbe sietett. Kölcsönös üdvözlések után jó étvággal nekilátott a felkínált reggelinek, miközben Georgiana hogylétéről és magaviseletéről érdeklődött, majd a hölgyek jó arcszínét és szépségét dicsérte.

Az ezredessel az esküvő óta nem találkoztak, mert ezredét télen északra vezényelték, ott kellett helytállnia, majd tavasszal a felsőház küldönceként az amerikai államokba utazott, a parlamenti küldöttség tagjaira vigyázni. Most pedig a tárgyalások alatt, a régens üzeneteit vitte szét az országban, s kísérte Londonba a főrendeket. Kerek arcán általában mindig kamaszos vidámsággal nézett a világba, a minden csínyre készek huncut arckifejezésével. Most azonban kissé kimerültnek látszott, ahogy gyűrötten és fáradtan a karosszékbe ereszkedett. Mióta a Bennett lányok nem látták, haja mintha megritkult volna, és kis pocakot is eresztett. De kedvessége, élénksége a régi maradt, s a társaság örömmel vette érkezését.

- Csak átutazóban vagyok - mondta Darcynak. - Kocsimat Lambtonban hagytam a fogadós udvarán, s kértem egy lovat tőle, hogy idelátogassak. Semmiképp nem akartam kihagyni az élvezetet, melyet látástok okoz. De legnagyobb sajnálatomra nem időzhetek túl sokáig, a régenshercegnek kell fontos üzenetet eljuttatnom Londonból! Jelenleg vadászattal tölti az időt, de várják őt a fővárosban. Hamarosan összeül a parlament, még az ünnepek előtt rendkívüli döntéseket kell meghozni. Téged is várnak, Darcy. Most már tényleg vége mézes-heteidnek!

- Az én mézesheteim sohasem érnek véget! - jelentette ki Darcy magabiztosan. - Mindazonáltal készülünk már Londonba utazni, de előtte kötelező bált adnunk a környékbelieknek. Ezt nem mulaszthatjuk el.

- Alkalom Pemberley úrnőjének megismerésére? - mosolygott az ezredes.

- Nem annyira, mint inkább annak kifürkészése, ki tart velünk, s ki Lady Catherine-nel. A nemesség két részre szakadt házasságom megítélését illetően, nagynénénk bujtogatja őket, s vizsályt próbál szítani.

Az ezredes álmélkodva hallgatta Elizát és Jane-t, akik egymás szavába vágva tájékoztatták a kulcsárnőtől hallottakról. Szavaik megütközést keltettek benne, mert nagyra becsülte Darcyt,

s erősen kedvelte Elizát. Régebben gyengéd érzelmek is ébredtek benne iránta, amikor Rosingsban vendégeskedett Collinséknál. S bár anyagi helyzete - második fiú volt - arra sarkallta, hogy előnyös házasságot kössön, mégis komolyan mérlegelte akkor, hogy elmélyítse kapcsolatát Elizabethtel. Ám Darcy megelőzte a leánykérésben. Fitzwilliam tehát feledte reményeit, de azóta is őszinte tisztelője maradt Elizának, s feltett szándéka volt, hogy ha úgy adódik, lehetőség szerint segítségére lesz. Nehézségek sohasem tántorították, inkább új ötleteket és tetteket ébresztettek benne. Fejében máris laza terv kezdett körvonalazódni.

- Nem hittem volna nagynénénkről, hogy ennyire nyíltan kimutatja csalódottságát. Vajon hol van a büszkesége? Szegény Anne, mennyire gyötörheti... és azóta sem békült meg? Még ilyet!

- Rosingst is útba ejti, kedves gyámom? - kérdezte Georgiána.

- Ezek után nem is tudom... Nem hiszem! Talán jobb most bárhol máshol lenni, ha nénénk még mindig nem csillapodott le... Ki kell dühöngenie magát... Ha mérges, senki nem áll meg előtte! Még ráfogná, hogy az én mesterkedésem következtében házasodtak össze... Azt hiszem, egyenesen továbbhajtok a régenshez. Mikorra tűzték ki a bál napját, Mrs. Bingley?

Jane válaszolt, s még egy darabig társalogtak, majd az ezredes illendően elköszönt tőlük s lovához indult, Darcy és Bingley pedig elment a tisztartóval tárgyalni. Ám utolsó percben még hátrafordult, s így szólt:

- Fűttesse be a legszebb szobát Mrs. Darcy a bál napján, s igen jó borokat tegyen be, mert reményeim szerint becses vendéget hozok önöknek! - és bárhogyan faggatták, nem volt hajlandó elárulni többet, csak mosoly játszott szája szélén, s búcsút intett.

- Vajon mit tervez az ezredes? - tűnődött Jane. - Talán útközben mégis kibékíti a ladyt...

- Akkor lehetetlen feladatra vállalkozik - mondta Eliza, s összenevettek, annyira hihetetlennek tűnt. - De bízzuk rá, reméljük, hasznunkra válik. Én tökéletesen megbízom döntéseiben, tudom, hogy segítő szándék vezeti, ezért úgy fogok tenni, ahogy javasolta! Most pedig menjünk Mrs. Reynoldshoz és kérdezzük ki, mit kell tennünk egy ilyen nagyszabású bál előkészületei érdekében?

A kulcsárnő teljes erővel vetette bele magát a következő hétre kitűzött bál megszervezésébe. Mindenkinek akadt feladata, még Jane és Elizabeth is talált tennivalót, átvizsgálták a hófehér damaszt abroszokat, a vendégszobákat, átnézték, nincsenek-e szakadt, törött, javításra váró holmik és hasonlók. Most Darcynak is több elfoglaltságot okozott a birtok és a bérlők összetorlódtott ügyeinek intézése. Az őszi betakarításon túl voltak, de még számos dolgot kellett a tisztartóval megbeszélne, s most volt módja legnagyobb kedvtelésére, a vadászatra is időt szentelni. Bingley több uradalmat felkeresett, s végül nagy nehezen meg is állapodott egyiknél, melyet váratlanul megfelelőnek talált, s mivel az Jane tetszését is elnyerte, már csak Darcy véleményére vártak. Ezért egy nap valamennyien kikocsiztak Windworthbe, a kiválasztott birtokra, s gondos megfontolás után Darcy is a vételt javasolta. Ezek után már gyorsan megkötötték az ügylet. Így hát nagy örömeikre végre Bingleyék is saját uradalmat mondhattak magukénak, és máris tervezgetni kezdtek, milyen átalakításokat kell végezni, hogyan rendezzék be kényelmesen és elegánsan, saját ízlésük szerint. A közepes nagyságú udvarház harminc mérföldre feküdt Pemberleytől a főváros felé, ami elfogadható távolságot jelentett mindannyiuk számára, különösen, hogy közelebbi nem akadt. Keskeny patak folyt rajta keresztül, a házat bájos kert vette körül, amely még télidőben is jól mutatott, kis erdejét, s lankáit Jane rögtön megszerette. Gyümölcsöskertje és szántója gondozott volt, állatok tartására is módot adtak a gazdasági épületek. A szem szabadon kóborolhatott a környék lapályos részein és a szelíd dombokon, melyek között fel-feltűnedezett egy kis patak. Mély csendjét

csak a madarak csivitelése törte meg: a legközelebbi falu épp annyira volt távol, hogy tél-időben sem okozzon gondot sem közelsége, sem távolsága. Izgatottan tárgyalták meg Elizával a berendezés feladatait, s ezzel, meg a báli előkészületekkel rohamosan telt az idő.

Georgiana rengeteget gyakorolt ebben az évben. Reggelik után egészen ebédig verte a billentyűket, sokszor érte kellett küldeni a szobalányt, mert elfelejtette, hány óra van, és többnyire vacsoráig folytatta, kivéve, amikor Gardinerék ott nyaraltak, mert a négy gyermek szívesen és nagyokat játszott vele, s ez Georgiánának sem volt ellenére. De játéka folyamatosan tökéletesedett, ami boldoggá tette őt, s mert tapintata határtalan volt az ifjú házasságok iránt, igyekezett nem zavarni édes kettesüket, ezért zongorázott megduplázott erőfeszítéssel. Ám Elizabeth mostanában már jobban figyelt, s mikor látta, hogy egész napját a szobában tölti, határozottan közbelépett. Minden nap sétálni küldte a parkba, s legtöbbször ő maga vagy Jane is elkísérte.

Sok minden szóba került ezeken a sétákon. Bár Elizabeth csak négy évvel volt idősebb, jóval nagyobb tapasztalattal rendelkezett, mint Georgiana, mert kevésbé volt elzárva a világtól. Ott volt négy testvére, s a merytoni ismerősök, rokonok, barátnője, Charlotte, akik maguk közül valónak tartották, s akik minden pletykát és eseményt közvetítettek felé, melyekből tapasztalatokat szerezhetett, míg otthon lakott. A lány viszont a kastély falai közt és a hatalmas parkban élte le életét, még Londonban is többnyire családi körben mozgott, idős nénik és bácsik között, hiszen csak nemrég töltötte be a tizenhatot. Számos dologról nem értesülhetett, bizonyos témákat csak érintőlegesen tárgyaltak, vagy fel sem vetettek előtte. Tapasztalatai révén Elizabeth jobban eligazodhatott az életben. Sokszor gondolt sajnálkozva Wickham gátlástalanságára, mellyel ezt az ártatlan leányt csaknem kiszolgáltatta a világ szájának, de tapintatosan nem hozta szóba az esetet Georgiana előtt, várt, míg bizalmasabb közelségbe kerülnek. Hiszen látható volt, hogy jelleme makulátlan, s csak a romlatlanság és naivság volt ballépésének okozója, nem az élvezetek féktelen hajszolása, mint Lydiánál. A lány elejtett szavai azonban néha rávilágítottak, mennyire bánja, hogy engedett Wickham ostromának, elhitte szép ígéreteit, s hogy azóta is lelkipurdalás gyötri. Magányos óráiban vigaszt jelentett neki a zongorázás, a zene szeretete, a hangok áradása. A park tekervényes sétányait róva hangot is adott érzéseinek.

- Repülni tudnék, amikor zongorázom - árulta el bizalmasan a fiatal lány. - Nem érdekel a fiatalemberek széptevése, hagyjanak békén engem! Úgysem hiszem egy szavukat sem!

- Majd egyszer találkozol valakivel, aki bátyádhoz hasonlóan kedves és jó lesz! - biztatta többször Eliza.

- Olyan nincs még egy! - jelentette ki mély meggyőződéssel Georgiana. - Bátyám oly jó hozzám... olyan okos... mindig tudja, mi helyes, mi nem... mióta szüleink meghaltak, ő törődik velem, a nénik és bácsik csak akadékoskodni tudnak. Közülük egyedül Fitzwilliam ezredest érdekli igazán, ami velem történik... Fiatalemberek? Ugyan... Nem is akarok táncolni a bálban, inkább zongorázom. Olyan unalmasak, olyan egyformák! Üres fecsegés, léha szórákosok, meg az tölti ki napjukat, hogy gazdag lányokra vadásznak. Ez nekem nem kell, inkább sohasem megyek férjhez!

A bál előtt is szóba került ez a téma.

- Általában megteheted Georgiana, ám a mostani bálon nem tudod elkerülni az udvarlókat - figyelmeztette Eliza. - Mivel eddig csak ritkán találkoztál a szomszédsággal, érthetően kíváncsiak lesznek rád, s vagyonod nagysága még több érdeklődést gerjeszt, ezért készülj fel: sok

fiatalúr óhajt majd táncolni veled s reménykedik, hogy felhívja magára figyelmedet. Egy tánc azonban még nem a világ, s nem jelenti azt, hogy rögtön férjhez kell menned.

- Talán el sem jönnek. Én nem is bánnám...

- Ó, úgy vélem, többségük eljön. Annyira csak nem félnek a ladytól... A kíváncsiság, a rang és vagyon sok embert vonz. S ha mégis otthon maradnak, mi akkor is jól mulatunk! Te pedig, Georgiana, azt is megteheted - sok lánnyal ellentétben -, hogy sohase menj férjhez. Ne feszélyezzen egyetlen udvarló sem! Tudnod kell, ha velünk maradsz mindörökre, ha nem - bárhogyan is döntesz, mi örülünk majd annak - ezt bátyád nevében is merem mondani. Élvezd hát a táncot, mint a többi leány, és ne hidd, hogy mindenki csak a vagyonodra pályázik! De sietségre semmi ok: van időd bőven!

Bizalmas beszélgetésük közben visszaértek a kastély bejáratához, ahol a kulcsárnő sietett eléjük, és szapora szóval beszámolt a báli előkészületek állásáról. A derék asszonyosság teljes szívvel belevetette magát a szervezésbe, minden addiginál előkelőbb és fényűzőbb bált készített elő, s ha ő így állította, így is volt, hiszen óriási tapasztalattal rendelkezett ezen a téren, mivel már Darcy szüleinél is ő szervezte a báli előkészületeket. Hogy a lányok tanuljanak, minden este számot adott az elvégzett munkáról. Elmondta, hány csirkét és halat, hány fácánt és özet készítenek el, s milyen borokat hozatott fel a pincéből. Beszámolt arról is, több helyre juttatott el bizalmas információt arról, hogy az estély különlegesen fényűző lesz. Ezek a családok továbbadják a hírt másoknak is, így szinte biztosra vehető, hogy Lady de Bourgh mesterkedései ellenére a meghívottak nagy számban megjelennek majd a bálon.

- Mrs. Meadow egymaga legalább tíz családnak fogja elpletykálni ezt a hírt! - mondta csillogó szemmel, elégedetten.

Elérkezett a bál napja. A hideg süttekkel teli tálak, a csirkeleves készenlétben várták a vendégsereget, borok a kamrában sorakoztak, minden földszinti terem egybenytva, kandallók megrakva, virág a vázákban, s gyertyák serege ontotta a fényt. A délelőtti folyamán megérkezett a zenekar, a hölgyek pedig ebéd után lázasan készülődtek. Eliza a szokottnál is nagyobb gondot fordított öltözkéire és hajviseletére, s izgatottan várta az estét, hiszen, ha nem is mutatta, azért a nagynéni befolyását nem becsülte le. Emlékezve Fitzwilliam ezredes tanácsára, alaposan befűtöttek a legszebb emeleti hálósobába, finom borokat készítettek be, s vastagon dagadozó dunyhával vetettek ágyat. A királyi család bármely tagja elégedett lenne ezzel a szobával, nyugtatta meg a kulcsárnő, s valóban, a bordó - arany tapéta, a vadászcímet ábrázoló hatalmas kézi szőtt falikárpit, a dúsan redőzött, vastag, meleg függönyök, dús szőnyegek és öblös, mély fotelek - minden a főúri kényelmet szolgálta, s bőven adott lehetőséget szemnek az ámulatra, testnek a pihenésre. Mindenki találgatta, kit hozhat magával az ezredes, de bizonyosságot úgyis csak megérkezésük adhat, s egy idő után nem tépelődtek tovább. Jane és Georgiana is kicsípte magát, s mert természetüknél fogva jó kedélyűek voltak mindhárman, vidáman teltek a percek. A hölgyek a könyvtárszobába telepedtek, s várakozás közben kézimunkázással próbálták mulatni az időt, amikor Darcy és Bingley is csatlakozott hozzájuk.

Darcy kezében lapos dobozka fehérlett. Kíváncsian nézték, ahogy kibontva, régi, mives nyakláncot vett elő és Elizabeth nyakába kapcsolta. A lánc édesanyja után maradt, s most Elizának adta, ezzel téve teljessé eleganciáját, öltözkéinek előkelőségét. A tükörbe nézve percekig szóhoz sem jutott. Annál többet beszélt Jane és Georgiana, kik nem győzték dicsérni az ékszer, Darcy nagylelkűségét, és Eliza remek alakját. Végül ő is felocsúdott, melegen

megköszönte az ajándékot, s nagy örömmel átölelték egymást. Majd Bingley is zsebébe nyúlt, újabb dobozka került elő, melyből Jane fülébe szánt gyémánt fülbevalót vett ki, s újra kezdődtek az örvendező és hitetlenkedő felkiáltások, egészen addig, míg Georgiana az ablakon kipillantva izgatottan bátyjához fordult.

- Az első vendégek!

Mind lementek a terem ajtajához. Darcy és Eliza, a házigazdák fogadták a vendégeket, Bingleyék és Georgiana távolabb várakoztak. Elsőként a legtávolabbi birtokról érkeztek Gordonék két fiukkal, akik régi jó ismerősei voltak Darcynak, s biztosra vehető volt eljövete-lük. De lassan szállingózni kezdtek a többiek is családotul, eleinte azok, kik nem tartottak Lady de Bourgh haragjától, később mások is. Kit a kíváncsiság, kit az illem hozott. Behallat-szott a lovak nyihogása, a csengők csilingelése, folyamatosan áradt befelé a vendégsereg, előbb üdvözölve a házigazdákat, majd sodródva be a bálterembe. Lekerültek a kabátok és bundák, s a halk zenében az inasok elkezdtek felszolgálni a frissítőket. Georgiana két családot bemutatott Bingleyéknek, kik Pemberley közvetlen szomszédságában laktak, ám azután körülvették az ismeretségre vágyó fiatal kisasszonyok és urak, akik felváltva dicsérték öltözkét, frizuráját, és minden mást rajta, ami eszükbe jutott. Így Bingleyék sem maradtak egyedül, élénken társalogtak új ismerőseikkel. Nagy figyelmet keltett, amikor kiderült, hogy ezután ők is a vidéki előkelőségek sorát gyarapítják, mivel a napokban vásárolták meg Windworthot. Rögtön elhalmozták őket jóindulatú tanácsokkal és felvilágosításokkal, melyek erre a birtokra vonatkoztak. Jane-t rendkívül bájosnak találták, s nagy tetszést aratott a körül-mény, hogy friss házások, s Darcyék barátai. Az ő társadalmi rangjuk nem állt magasan a helybeli előkelőségek fölött, egyenrangú felekként felszabadultabban társalogtak velük, mint Darcyékkel. Közvetlen modoruk egykettőre elnyerte a társaság tetszését, oly mértékben, hogy egyes hölgyek máris rajongtak Jane-ért, s meghívás meghívást követett, hogy látogassanak el hozzájuk. S mikor Jane szabadkozott, hogy erre tavasz előtt nem lesz módjuk, mert London-ban töltik a telet, vigasztalanok lettek.

Míg Elizabeth kedvesen üdvözölt mindenkit, látta, hogy a hölgyek szinte hódolattal csüngenek Darcy szavain. Nem mondhatott olyat, amit szellemesnek vagy okosnak ne találtak volna, elhalmozták figyelmességgel és meghívásokkal, és általában véve nagy csodálattal figyelték minden mozdulatát. Egy cseppet sem viselkedtek másképp, mint a merytoni vagy longbourni hölgyek, és ez Elizát biztonsággal töltötte el, hiszen az ő körükben otthon volt, az ő gondolataikat jól ismerte, viselkedésüket előre ki tudta számítani. Nem is miattuk fáj a feje, hanem a főúri rokonság miatt, azok pedig itt nem voltak jelen. Csendes csúfondárossággal nézte a hölgyek bájolását férjével. Darcy hősiesen tűrte, csak néha vetett lesújtó pillantást arra, ki túlzottan fecsegő vagy tola-kodó volt. De elmondható, hogy jó házigazdaként visel-kedett, minden családhoz szólt néhány szót, felügyelte a frissítők széthordását, és a zenészek játékát.

Ezzel szemben Elizát udvariasan üdvözölték, alaposan végigmérték, de nem társalogtak vele hosszasan. Mintha csak azt fejezték volna ki: eljöttünk Lady de Bourgh kívánsága ellenére és Mr. Darcy kedvéért, de egyelőre eddig és ne tovább! Így Eliza hamarosan Bingleyékhez lépett és élénk együttesükhöz csatlakozott, miközben azon törte fejét, hol maradhatott Fitzwilliam ezredes, és ha jön, hoz-e magával valakit.

A társalgás hullámmzó mederben folyt, hol az elmúlt évi termés, hol a legújabb divat került szóba. A lady nevét senki sem említette, annál többen kérdezősködtek az esküvőről, és a további tervekről. Darcy is csatlakozott hozzájuk, miután utasítást adott a zenekarnak, és

máris felálltak a párok az első tánchoz. Darcy és Eliza nyitotta meg a táncot, mellettük Jane Bingleyvel és Georgiana sem maradt pár nélkül.

Előkerültek a legyezők, s a fal mentén állók aprólékosan megvitatták a táncosok ruháját és mozdulatait, a termék nagyságát, és szépségét, a nagy személyzetet, s a fogadás eleganciáját. A legyezők mögött kritikus megjegyzések is elhangzottak - ezeket többnyire az irigység sugallta -, de általános vélemény volt, hogy a házigazda előkelő ember, felesége kellemes jelenség, s egészében véve szép pár. A jelenlevők nagy része sokat hallott már Darcyról, rangjáról, rokonságáról, de dolga nem akadt vele. Meghívásaikat eddig nem viszonzta és őket sem fogadta, s ezt túlzott fennhéjázásnak, gögnek vélhették volna, ha nem lett volna szóbeszéd tárgya már régóta jó lelke és tettei, melyekről az előkelő társaság értesülve volt. Ezen felül sokan ismerték Darcy elhunyt szüleit. Többen baráti kapcsolatban álltak velük, és nem látták okát, hogy Lady de Bourgh ellenszenvét átvegyék Eliza iránt. Általában elmondható, hogy a vidéki nemes urak szabadabban gondolkodtak a társadalmi különbségekről - legalábbis ezen a vidéken - mint a fővárosban élők, talán a nagyobb egymásrautaltság okán. A nagyobb távolságok ritkább érintkezést, szűkebb körű társaságot jelentettek, melyben a kapcsolatokat ápolni kellett, s szívélyesebb viszonyt fenntartani a szomszédsággal, ha társadalmi életet akartak élni. Már magát a tényt, hogy Darcy eddig nem fogadta őket, most azonban gesztust tett feléjük - jóindulattal fogadták. Ezt fokozta még Lady de Bourgh felsülése, hogy leányát nem sikerült Darcyval összehasonlítani - elégtételt főleg azok éreztek, kik maguk is hasonló szerencséről álmodoztak saját lányaikkal kapcsolatban. S végül a rangban magasan fölöttük álló és jellemében oly elismert ember iránti tisztelet a legfelfuvalkodottabbakat is óvatosságra intette, nehogy meggondolatlan kijelentéseket tegyen. Így nem lehet állítani, hogy ellenszenvet érzett volna bárki is iránta, mint Longbournben, és nem kifogásolták hűvösebb modorát sem.

Bingley itt is gyorsan szerzett barátokat, akárcsak Jane barátnőket a hölgyek között, és Elizabeth örömmel nézte, milyen jól érzik magukat. Nem izgatta, hogy vele szemben tartózkodóbbak, mert biztos volt benne, hogy előbb-utóbb megtörik a jég, ha nem most, hát legközelebb.

Már teljesen besötétedett, minden várt meghívott megérkezett már, s a harmadik tánchoz készülődtek a párok, amikor kitárult az ajtó, és csengő hangon bejelentették:

- A régensherceg ömértósága!

Ámult csend követte e szavakat. Senki sem akart hinni a fülének, a zenekar ijedtében tust húzott. Valóban, a régens jelent meg, oldalán a kamaszosan somolygó Fitzwilliam ezredessel.

A régensherceg a királyi család tagja volt, az uralkodó betegsége miatt ő vette át a kormányzást, s mint ilyen, személye hatalmas rangot, kiemelkedő társadalmi elismertséget jelentett, különleges kegynek és nagy megtiszteltetésnek számított, ha valakit meghívni kegyeskedett Windsorbba, vagy a londoni tartózkodása esetén használt Carlton House-ba. Hivatalosan ebben a kegyben elsősorban a politikusok, s a főrendi ház tagjai részesülhettek, - azok közül is kevesen - és néhány magas rangú család, akik kivívták ezt az elismerést szolgálataikkal a király vagy a haza védelmében. Magánéletét azonban beárnyékolta rosszhírű fivérééről, nyegle barátairól és feleségének botrányairól szóló hírek. Életörömét nemigen növelte leányának szerencsétlen házassága után gyermekágyban nemrégiben bekövetkezett halála sem. Ifjúkori költekezései, pompakedvelése és óriási lóversenyvesztései következtében népszerűsége alacsonyabb volt, mint apjáé, köszvénye, kövérsége és képzelt betegségeinek taglalása mindennapos volt a nép körében, bár ügyesen használta ki kiváló utánzó képességét, és elbűvölő társalgó hírében állt.

De még kevesebben mondhatták el magukról, hogy vendégül látták a régensherceget - a nagyúr, amikor nem az országlás gondjaival foglalkozott Londonban, csupán közeli barátaival érintkezett - egyre inkább elzárkózott a nyilvánosságtól. Csak a parlamentbe járt be néha törvényhozáskor, s ha tehette, vadászattal, zenehallgatással és olvasással múlatta idejét. Vidéki bálók, locsogó asszonyságok és hiú fruskák állítólag nem érdekelték, ellenben őszintén érdeklődött könyvek és zene, építészet és a művészetek iránt. Gyűjtötte a festményeket. Egy titokzatos, nagy románcról suttogtak vele kapcsolatban, mely korábbi éveiben esett meg vele, s melyet azóta sem tudott felejtetni, bár megnősült és suttogó hírek szóltak kedveseiről is. Az évek folyamán okosan élt hatalmával, és sokan a következő királyt látták benne. Igazságos lénye, jó szíve és bőkezűsége közismert volt, mit rossz nyelvek szerint titokban ő maga is terjesztett... De a cél érdekében használt csel és furfang sem állt távol összetett jellemétől, akárcsak a hiúság, a bosszúvágy vagy az önzés.

Megjelenése mindezek ellenére még Pemberleyben is csodának tűnt, melyre a jelenlevő társaság álmában sem számíthatott. Még Darcy is hitetlenkedve fordult az ajtó felé, mikor a bejelentés elhangzott. Ismerte a régensherceget, tudta, hogy valamilyen távoli rokonságban állnak és a fővárosban néha váltottak pár szót is a parlament folyosóin, de a herceg visszavonultsága és jelleme nem tett lehetővé szorosabb ismeretséget. Többnyire Lady Catherine-től hallott róla híreket, ki rendelkezett Windsor mellett egy kisebb birtokkal, s néha odautazott ügyeit intézni. Darcynak eszébe sem jutott meghívni a herceget. Köreibe nem volt bejáratos, amellet biztosra vette, hogy el se jönne. Azon kevesek közé tartozott, akik ismerték a herceg egyik nagy hibáját: gögös volt, a végtelenségig büszke előkelő származására, s lenézte a szegényebb nemes urakat. Ám ezt sikeresen palástolta, mert mindig nagyon adott arra, hogy társaságában legkevésbé fontos vendége is jól érezze magát. Kétszeresen csodálkozott hát megjelenésén.

Sietve odament hozzá, s mélyen meghajolt. Elizabeth követte példáját, s szinte ijedten hajtott térdet, átérzve a megtiszteltetés súlyát. Ám meg nem adta magát a rangnak, s igyekezett elfogulatlanul viselkedni, míg a hercegnek bemutatták, s az leereszkedően megnézte magának. De szólni nem szólt hozzá, s míg Darcy tiszteletteljesen kérdezgette a herceget hogyléte és rokonai felől, Elizának módjában állt Fitzwilliam ezredest üdvözölni. Sok beszédre nem volt idő, de az ezredes módját ejtette, hogy odasúgja Elizabethnek, gondoskodjon a régensről.

- Hosszú út áll mögöttünk, és idős ember - mondta. - Tegyen úgy, mintha a saját apja volna! Ne féljen tőle Mrs. Darcy, és ne törődjön most mással!

Eliza meg is fogadta a tanácsot, s belegondolva, minek örülne apja ily esetben, félénken megkérdezte a herceget, elkísérhetné-e személyesen, hogy felfrissítse magát, s remélhetik-e hogy megszáll kastélyukban. Noha a régens hallott a rangon aluli házasságról, s nem helyeselte, mivel törődöttnek érezte magát, alig várta, hogy megpihenjen, nem bánta a szíves invitálást és nem mutatta ellenérzéseit. De szavait mindig Darcyhoz intézte, nem Elizához. Amúgy nem Pemberleybe készült, magyarázta Darcynak, egyik rokonának London közelében fekvő házában készült megszállni, azonban szerencsétlen módon elrepedt hintójának egy kereke, s ez a véletlen készítette őt, hogy Fitzwilliam javaslatára Pemberleyben kérjen segítséget, a legközelebbi birtokon, ami útba esett. Nem tudta, hogy bálba csöppen, udvarias modorban reményét fejezte ki, hogy nem okoz zavart, s miután Darcy biztosította őt, hogy a legnagyobb megtiszteltetés érte őket megjelenésével, belé karolva elsántikált a lépcső felé, az ezredesre bízva a hintóval és kísérellel kapcsolatos tennivalókat.

Hátuk mögött újra felcsapott a moraj, hitetlenkedő és örömteli felkiáltások kísérték útjukat, míg Darcy intett a zenekarnak, s máris felcsendültek a tánczene első akkordjai. Eliza hívatta a szakácsot, s az előkészített emeleti szobába kísérték a régenszt, ahol miután rendbe szedte magát, kényelmes karosszékbe ülhetett, s míg szolgálattevő udvaronca újra felszította a tüzet, Darcy udvariasan cherrygin-t töltött poharába - ez volt köztudomásúlag a walesi herceg kedvenc itala. Hamarosan Eliza is odaért a kulcsárnő kíséretében, aki máris megterítette az asztalt, s hozták is a szebbnél szebb tálakat a herceg elé. A régens nagy ínyenc volt, akárcsak Lady Catherine, az élet egyik legnagyobb örömeinek a finom fogásokat, jó italokat és a nagyszabású étkezéseket tartotta, mint oly sok jómódú ember. S mivel ezt most mind megkapta, látva az elegáns környezetet, a sok ezüst edényt, a sürgő - forgó szolgákat, finom ételeket, hamarosan felengedett bosszúsága, feledte a haragját a véletlen iránt, mely eltérítette útjáról, s az elfogyasztott remek italok hatására kellemes hangulatba került. Rövid idő múlva már Elizára is enyhültebben tekintett, néha egy-egy kérdést is kegyeskedett intézni hozzá, amelyre Eliza illedelmesen válaszolt, s mert alapjában véve társaságkedvelő ember volt, nem akarván elvonni a házigazdákat vendégeiktől - hajlandónak mutatkozott eltölteni kis időt a meghívottak között, ha már így idecsöppent.

Így esett, hogy a hercegérseket lekísérték a bálterembe, s a kandalló mellé kényelmes karosszéket helyeztek részére. Egyik oldalán Darcy állt, másikon Elizabeth, kik igyekeztek szórakoztatni. Bemutatták azokat, akikre kíváncsi volt, s érdeklődésére beszámoltak saját dolgaikról. Mikor Darcy megemlítette elképzeléseit a gazdálkodás új módozatairól, egészen fellelkesült, s hosszan taglalta a saját birtokain bevezetett változásokat. Beszért a Primrose Hillen építendő palotájának terveiről, s a Regent's park rendezésének nagy munkájáról, mely javában folyt már a fővárosban, s nem volt kétséges, hogy elkészülte után London egyik legszebb ligetévé válhat, amint megnyitják a nagyközönségnek. Bízatta a körülötte állókat, hogy ők se habozzanak reformokat bevezetni birtokaikon, s tanulni a fiatal amerikai államtól. Közben mindent alaposan szemügyre vett. Figyelme mindenre kiterjedt, s nagy élettapasztalata segítette abban, hogy gyorsan alkosson véleményt. Elnézve a társaságot, igen figyelemre méltónak találta Darcyt s még néhány urat, és jólesően vette tudomásul Elizabeth és Jane (akit szintén bemutatnak neki) szüntelen, ám nem tolaodó gondoskodását. Fennhéjázó gögijének máza kezdett repedezni.

- De nem látom itt Lady de Bourgh-t! Hiszen rokonok, hogyhogy ő nincs itt? - kérdezte kíváncsian Darcytól. A házaspár összenézett. Eliza valami kifogáson törte fejét, hogy ki-mentse a ladyt, nem akarván, hogy a régens rögtön azzal szembesüljön, hogy egy másik főrend társadalmi helyzetük különbsége miatt nem fogadja el őt, Elizát. Ám férje jelleme nem engedett mellébeszélést, máris szóra nyitotta száját.

- A lady nem érdemesíti társaságunkat arra, hogy megtiszteljen jelenlétével - mondta a maga egyenes módján. A régens felhúzta a szemöldökét ennek hallatán.

- Vajon miért?

- Nagynéném oly régóta a rang és születés bűvöletében él, hogy önteltsége már olyan mértékű, ami megzavarja az ítélőképeséget - mondta nyugodtan Darcy. A herceg meglepetést színlelt.

- Hogyan? Tán nem tartja saját unokaöccsét eléggé előkelő származásúnak?

- Természetesen feleségemét vitatja.

A régens kényelmetlenül hallgatott egy darabig, majd tétován mondta:

- Úgy tudom, a hölgynek leányával kapcsolatban voltak önnel tervei...

- Neki voltak tervei, nem nekem! - ellenkezett higgadtan Darcy. - Engem erről sohasem kérdezett, csak esküvőm előtt tett szemrehányást. Noha okot sosem adtam rá. Nem ígértem semmit leányának, így nem is kérhetett tőlem számon semmit.

- Emlékszem a kis Anne-re - tűnődött a régens. - És... ismerem Lady Catherine-t... Amit ő a fejébe vesz...

Elizának kínos volt ez a beszélgetés. Nagy öröme Fitzwilliam ezredes, aki közben intézkedett a régens híres bíbor függönyös sárga hintójáról, kíséretéről és a lovakról, újra közöttük termett. Őt is ellátta vacsorával a személyzet, s most elvitték Bingleyvel táncolni a hölgyeket.

- Mekkora része volt kedves ezredes, ebben a csodálatos véletlenben? - suttogta kíváncsian Elizabeth. - Nem akartam hinni a fülemnek, mikor Darcy közölte velem, hogy valóban a régensherceg áll ajtónkban!

- Milyen érdekes, hogy pont Pemberley bekötő útjánál romlott el a hintó - szólt Bingley gyanakodva.

- Kérem, ezredes, ha nem ütközik elveivel, árulja el, hogy csinálta? Mert a maga keze volt ebben a dologban, igaz? - kiáltotta Jane.

Fitzwilliam eleinte csak somolygott és kérte magát, de olyan ékesszólóan kérték Jane is, Elizabeth is, hogy végül halkán elmesélte, mi történt. Bevallotta, némi cselt kellett alkalmaznia, ami nem kenyerre, de a cél érdekében most megtette.

Mikor a herceg birtokára érkezett, már tudta, az üzenet szerint Londonba kell visszakísérnie őt. Mivel ismerte a bál időpontját, úgy kellett irányítania az eseményeket, hogy a bál idejére Pemberley közelében legyenek, s azután már gyerekjáték volt a lakájokat s a kíséretet utasítva megállítani a hintót a bekötő útnál, és észrevenni az „elrepedt” kereket.

- Arra számítottam, hogy a régensherceg nem kutatja, valóban baj van-e a kerékkel, azt mondtam, Pemberleyig még kibírja. Kíséretünk is helyeselt, mert jó vacsorát, s némi jutalmat ígértem nekik.

- És a herceg nem vizsgálta meg? - csodálkozott Bingley.

- Jól számítottam, meg se nézte ebben a hidegben. Egy uralkodó herceg méltósága amúgy sem enged meg ilyesmit... - kuncogott az ezredes.

- Nem akarom megbántani, de milyen dolog csellel hívni vendéget? Mintha más tollával ékeskednék... - kételkedett Eliza Fitzwilliam tettének helyességében.

- Higgye el, kedves Elizabeth, ártatlan tréfa ez, s ne vegye szívére túl komolyan. A herceg ennél sokkal durvább tréfákat engedett meg magának, ha a szükség úgy hozta - legyintett Fitzwilliam.

- Nem tudom, mit szól majd Darcy ehhez. Az ő egyenes jelleme... - csóválta fejét Eliza.

- Ugyan! Nem ártottam senkinek, nem esett baja senkinek, és hasznukra voltam maguknak is, a hercegnek is. Nézzék, milyen jól érzi magát, s mondhatom, a kíséret is megemlegeti a vacsorát, melyet a konyhában kapott! Örüljön hát, kedves Mrs. Darcy, mert most, hogy a régensherceg kegyeskedett megszállni maguknál, senki sem meri majd a származását firtatni, ellenben kezét-lábát töri, hogy jóban legyenek!

- Nem is tudom, hogyan köszönjem meg a jóságát, Fitzwilliam ezredes... - mondta tétován Elizabeth. Jane is lelkesen gratulált fortélyos gondolkodásához, Bingley pedig lelkesen megölelte.

- De tudják-e, mi volt a legnehezebb? - kérdezte vidáman az ezredes. - Tegnap indultunk el, s olyan jó iramban jöttünk, hogy dél óta minden áron húznom kellett az időt! Ezért hát kénytelen voltam gyomorpanaszokra hivatkozni, s minden útba eső fogadónál és ismerősnél megállítottam a hintót, sürgős dolgomra hivatkozva. Ám közben nem tudtam ellenállni, s oly jó étvággyal ettem-ittam, hogy a herceg már gyanút fogott, s mire Pemberleybe érkeztünk, szigorúan lekéztetett mohóságom miatt, és közölte velem, hogy holnap megnézet orvosával, s koplaltatni fog!

Míg a többiek nevettek, Jane elgondolkodott.

- Vajon miért volt ilyen jó Elizabethhez? - súgta az ezredesnek. - Olyan szolgálatot tett neki, amivel egy életre lekötözte... Bocsánat... ne vegye rossz néven... talán nem illik ilyet kérdezni.

- Csak ne gondoljon semmi rosszra, Mrs. Bingley... - emelte fel ujját figyelmeztetőn az ezredes. - Egyszerűen kedvelem a testvérét, s Darcyt is legalább annyira. Viszonzást pedig nem várok. Nem kívánom ezt a történetet széles körben terjeszteni, s amiről nem beszélnek, az nincs is. Mondhatom, titok, nemde, Mrs. Darcy?

- Mi mindig jó barátok voltunk - szólt hálásan Eliza - és ezután még inkább azok leszünk... Nem biztos, hogy férjem helyeselni fogja a módszerét, ha megtudja, de valóban jó szolgálatot tett nekünk, úgy, hogy senki sem károsodott általa. Köszönöm ezredes!

A hangulat fokról fokra emelkedett. A vidéki társaság szinte magán kívül volt a megtiszteltetéstől, hogy ilyen előkelőség leereszkedett hozzájuk, s a herceg, ginjét szopogatva vígan sütkérezett a bámuló pillantások keresztútjében. A hölgyek dicsérték arcvonásai nemességét, ruházatáról elismerő szavakat mondtak, minden mozdulatát kitárgyalták, szájról szájra adták szellemes megjegyzéseit. Darcyék bálja olyan társadalmi eseménnyé nőtt ki magát, melyre ők maguk sem számítottak, s mely rangot kölcsönzött a résztvevőknek is, kik büszkén mesélhetik, hogy részt vettek rajta.

Tánc után a háziak visszatértek a régensherceg mellé, s felváltva szórakoztatták. Sokan a büféasztalt ostromolták. Az evőeszközök csörgése elvegyült a társaság zsivajával. A szomszéd teremben megszólalt a zongora. Georgiana, beleunva a táncba és udvarlóiba, a zenében keresett felüdülést.

A herceg figyelte a zenét. Abbahagyta a társalgást, s elandalodva hallgatta, majd megkérdezte, ki játszik a zongorán.

- Húgom, Georgiana zongorázik - közölte Darcy. - Kis kora óta gyakorol, s a meglehetősen jártasságra tett szert.

- Meglehetősen? - kiáltott fel a régens. - A kisasszony magas színvonalon műveli a zongorázást, művészi tehetséggel! Előadna esetleg egy másik darabot is?

Átmentek a zongorához, s nagy tetszéssel hallgatták a leány játékát, különösen a herceg. Miután befejezte, a herceg elragadtatva dicsérte Darcy húgát, s felajánlotta, hogy londoni tartózkodásuk idején saját, európai hírv zongoristájával képeztesse Georgianát.

- A legjobb mesterektől kell tanulnia! - mondta. - Művész lesz belőle, vagy máris az! - S Darcyhoz fordulva figyelmeztette, nem szabad egy ilyen tehetséget elzárni a világtól, s a maga részéről mindent megtesz, hogy ez ne történjen meg.

- Nem szívesen mondok ellent fenségednek, de húgom még nagyon fiatal! - ellenkezett Darcy, ám a régens erősködött, hogy ideje tehetségét megmutatni a műértő közönség előtt. Több példát felsorolt, kik már gyermekkorban óriási hírnévre tettek szert, és Darcy kénytelen volt igazat adni neki, mindazonáltal elmondta, hogy Georgiánának kényelmes és nyugodt életet szántak, nem a művészi pályát. A régenssel azonban nem lehetett vitatkozni, kijelentette, az isten is arra teremtette, hogy játékaival másokat is szórakoztasson, persze, ha van kedve hozzá - s dörgő hangon rákiáltott: ugye vállalna fellépéseket más előkelő társaságban is? - és Georgiana ijedten igent mondott.

Az estély reggelig tartott jó hangulatban, s javában pirkadt, mikor az utolsó vendég is elhajtott. A régensherceg korábban lefeküdt, s meghagyta, ne ébresszék fel. Jóval tovább maradt a társaságban, mint tervezte, kellemesen érezte magát, s biztosra vette, kincset talált Georgiana személyében. Darcy nem vette zokon Fitzwilliam furfangját, amikor elmesélték neki, s így mindannyian fáradtan, de a győzelem jóleső érzésével kerültek ágyba.

A régens csak délután ébredt fel, mert nem merték zavarni álmát, s olyan frissnek és kipihentnek érezte magát, hogy az inasért kiáltott, s miután rendbe hozta megjelenését, a kis szalonba vezették. Darcyék és Bingleyék nem sokkal korábban keltek, s csak a régens érkezését várták, hogy estebédet hozassanak. Elizabeth hamar intézkedett az udvarias köszöntések után, majd elküldött Georgianáért, mert a herceg látni kívánta. Fitzwilliam is csatlakozott, s máris hozták az ételt. Mikor a régens hogylétéről érdeklődtek, elégedetten nyilatkozott a kényelmes hálószobáról, s miközben jóízűen falatozott, néhány szót ejtett Pemberley eleganciájáról, dicsérve tulajdonosai jó ízlését. A kezdeti hűvös merevség csaknem teljesen eltűnt modorából.

Majd a bál került szóba, melyen kitűnően szórakozott, s néhány udvarias szóval adta tudtukra, mennyire elnyerte tetszését Darcy modora és viselkedése. Sajnálkozott, hogy a múltban nem volt módjuk közelebbi ismeretségbe kerülni a rokoni kötelék ellenére sem, holott Darcy apját jól ismerte, s édesanyját is, ki szépségnek volt mondható, kinek ő maga is szívesen csapta volna a szelet.

- Sokan tették a szépet neki, de őt csak a maga édesapja érdekelte! - merengett el. - Sohasem láttam olyan elbűvölő arcvonásokat, mint édesanyjáé volt, s az ész és okosság sem hiányzott belőle. Emlékszem, ritka ártatlan tiszta sugárzott róla, s nagyon jól zongorázott és énekelt... Leánya ebben rá hasonlít - nézett a piruló Georgiánára. - Nagy szerelem volt az övék... Két olyan ember került össze, aki mind észben, mind küllemben, s még vagyonban és rangban is összeillettek... Mondhatom, mikor eljutott hozzám balesetük híre, hosszasan imádkoztam értük, s apám a canterbury érsekkel is mondatott imát lelki üdvükért, úgy becsültük őket.

- Hálásan köszönöm fenségednek - hajtotta le fejét Darcy.

- De látom, jó kezekbe került a vagyon. Ön, kedves fiam, jó gazdája annak, amit itt nemzedékek létrehoztak. Kívánom, hogy házassága is ilyen sikeres legyen - s ahogy ifjú aráját egyre inkább megismerem, bizonyos, hogy az lesz...

Elizabeth zavartan bókkolt a régensnek, belülről fakadó öröme kiült arcára is. Ez az első, leereszkedően kedves megjegyzés, amit a herceg tett rá! Talán sikerült levenni lábáról ezt a nagy urat? Ez hihetetlen győzelem volna számára! Többé nem kellene tartania a főrendi

rokonoktól, hiszen az eset híre hamarosan bejárja úgy vidéküket, mint a londoni előkelő szalonokat - ebben biztos lehetett. S ha a régensherceg nem tartja rangján alulinak az ő ismeretségét - más sem teheti! Boldogan pillantott Jane-re, aki maga is felfogta a régens szavainak súlyát, és osztozott örömeiben, míg áhítatosan hallgatta a herceget. Bingleyvel együtt széles mosollyal néztek Elizára. Darcy arcán büszke nyugalom ömlött el, - ő eddig is bízott abban, hogy Eliza sikerrel jut túl a rokonsággal vívott csatán, s a herceg udvarias megjegyzése megerősítette véleményét. Fitzwilliamet pedig majd szétvetette az elégedettség - hiszen ennek a sikernek nagy részét ő tette lehetővé azzal, hogy idecsalogatta a régensst.

Az estebéd után frissítőket szolgáltak fel, s bár a háziak szíves szóval s nagy tisztelettel kérték, hogy továbbra is élvezze vendégszeretetüket, a régens kijelentette, hogy most már indulnia kell.

- Így is elvesztegettem egy napot a szórakozással e miatt a himpellér miatt - fenyegette meg újjával Fitzwilliamet, ki ártatlan arccal úgy nézett, mint a ma született bárány - rokonomnál már nem is tudok időzni útközben, hisz várnak Londonban! A szórakozás megvolt, s most jöhet a munka. Magát is látni óhajtom Mr. Darcy pár nap múlva a parlamentben!

Majd a hintóba szállva udvariasan megköszönte a vendéglátást, biztosítva mindannyiukat, hogy a fővárosban ajtaja nyitva lesz előttük, még Bingleyékhez is volt kedves szava. Most nem a világfi, a főrend, hanem az idősödő, sokat megélt úriember beszélt belőle. S mikor Darcy és Elizabeth gondoskodóan saját kezűleg helyezett melegítő palackokat és frissítőket a hintóba a hosszú útra, drága fiamnak és kedves Lady Darcynak szólította őket, s kegyesen integetett az ablakból Fitzwilliammel együtt.

Ám a kocsiban szigorúan összevont szemöldökkel nézett az ezredesre, s azt mondta:

- Nem mindig vagyok elnéző hasmenéses tisztekkel, fiam, de most az egyszer megbocsátok - Darcyék kedvéért, és Lady Catherine miatt, akitől úgyis megkapja majd a magáét, ebben biztos vagyok!

Lady de Bourgh tudta a bál időpontját, még ha maga nem is szándékozott megjelenni. Egész Kentben, Derbyshireben sőt azon túl is ismerte a nemességet, és szolgálói s házvezetőnője révén egy sereg háznál rendelkezett kapcsolattal, így szinte mindenről értesült, ami e megyékben történt. Miután már hónapok óta ócsárolta Elizabethet, kíváncsi elégtétellel várta, hogyan fog felsülni az első bálon, amit Pemberley úrnőjeként rendez, hiszen szentül meg volt győződve arról, hogy alig lesz olyan meghívott, aki elmegy.

Ezért, miután reggeli toalettjét rendbe hozta, máris átküldte hírekért Pemberleybe házvezetőnőjét, kiről tudta, hogy az ottani kulcsárnő barátnője. A házvezetőnő azonban dolgavégzetlenül tért vissza, mert Darcyéknál néma csend volt az egész házban, csak egy borzas inas kiáltott ki a kapun, hogy mindenki alszik a reggelig tartó bál után, s a kulcsárnőt nem tudta előkeríteni.

Ezek után a lady legszívesebben maga vette volna kézbe az ügyet, de nem tehetett semmit, várnia kellett még egy napot. A kulcsárnő ugyan hallotta, amikor barátnője kereste, de úgy látta jónak, ne mutakozzon, hadd főjön a lady a saját levében, s úgy tervezte, hogy majd következő nap ő megy át Rosingsba, s ejti kétségbe a ladyt híreivel. A szomszédok sem siettek kielégíteni a hölgy rosszindulatú kíváncsiságát, mindenki pihent a bál után, aki számított, s így Lady Catherine dülva - fülva, rosszat sejtve várt másnapig.

A kulcsárnő másnap korán átvitette magát Rosingsba, s mindenről beszámolt barátnőjének, hogy elmondhassa Lady Catherinenek, amit az tudni akar, majd rögtön visszafordult s hazaindult Pemberleybe. A házvezetőnő pedig csendes elégtétellel várta a kérdéseket, amik nem is maradtak el, ahogy a lady felöltözött.

- Nos, mit hallott Mrs. Ashton? Voltak-e sokan annál a nőtsemélynél? - faggatta izgatottan.
- Úgy hallottam, minden uraság ott volt, aki számít - árulta el az asszony.
- Mindenki? Ugyan mit tudja azt maga, ki számít! - legyintett a hölgy. - Ott voltak-e Amsworték?
- Igen, asszonyom.
- Hát lady Cosworth? Ő is? - kérdezte nyugtalanul.
- Igen, asszonyom. Sőt a két testvére is - replikázott a házvezetőnő.
- És Monty? Clostersék... vagy Wickersné? Az nem lehet, hogy ők is... - kiáltott felháborodottan.
- Mind ott voltak, asszonyom.
- Longlive-ék? Mr. Meadow... Rowlinsek? Csak nem azt mondja, hogy ők is?
- Kár felsorolni asszonyom a neveket, szinte az összes környékbeli uraság elment a családjával együtt!
- Ez lehetetlen! - háborgott a lady. - Hát nincs ezekben büszkeség? Hiába beszéltem hónapok óta a lelkükre? Így hallgatnak rám? Nem akarom elhinni, hogy csak ennyire veszik figyelembe szavaimat... És mit adtak vacsorára?

A házvezetőnő elsorolta a fogásokat.

- Ennyi mindent? - szörnyülködött a lady. - Hiszen ez kész pazarlás... Hát senki nem tanította ezt a nőt hogyan kell fogadást adni?... És milyen ruhát viselt?

Mrs. Ashton leírta a hölgyek ruháját. A lady száját biggyesztette.

- Még ehhez sem ért... ez a tavalyi divat, ebben az évben már ibolyaszínt hordanak az úri dámák... Biztos a haját sem tudta rendesen feltűzni... Mondja csak, honnan vittek zenekart?

A házvezetőnő kimerítően válaszolt minden kérdésre, amire csak tudott, részletezte a táncokat, azt, hogy ki kivel táncolt, mit viselt, hogyan viselkedett, a beszéd témákat, s még ezer mást, amire a lady kíváncsi volt és rossz májű megjegyzéseket óhajtott tenni. Majd, amikor látta, hogy bosszankodása elérte csúcspontját, csendesen megjegyezte:

- Ó, lady de Bourgh, majd elfelejtem mondani, igen előkelő vendég járt ott a bálon, azt mondják, tíz éve nem dicsekedhet senki ilyennel a megyében.

Lady de Bourgh kővé meredt.

- Micsoda? Ki jelent meg?
- A régensherceg öméltósága.

A lady feljajdult.

- Rokonom? A régens? Lehetetlen! Nem, ezt most találta ki... Nem hiszem el... Az nem lehet! Hogyhogy én nem tudtam erről? Mindenki eltitkolta előttem... Ó, Istenem, a régensherceg! És én nem voltam ott! Ezt a szégyent... A régensherceg... De hát hogyan?... Hogy került oda? Hiszen énhozzám se jött még el soha...!

A kulcsárnő közölte, hogy tudomása szerint Fitzwilliam ezredes, az úrnő unokaöccse kíséretében jelent meg a bálon. A lady lesújtottan ült.

- Fitzwilliam... saját édes unokaöcsém... Hogyan tehetett ilyet? Odavinni ahhoz az érzéketlen, önző teremteshez... Istenem, a régensherceget... Mióta áll ő kapcsolatban a régensherceggel? És hozzám még el sem jött soha! Szégyen és gyalázat!

Lady de Bourgh egész napja, sőt, hete el volt rontva. Még hosszan lamentált, szidta a szomszédságot, Elizát, Darcyt, mindenkit, s kétségbeesve önmagát is, mert otthon maradt. Egész nap dúltan járkált, s estére a feje is megfájdult, és orvosságért szalajtott a patikushoz. Majd átkérte Charlotte-ot férjével, de ők sem tudták megvigasztalni, sem lánya, Anne, aki legszívesebben bezárkózott volna egy eldugott szobába, mert ismerte anyja dühkitöréseit. Éjjel nem jött álom szemére, s másnap újra kezdte, s ez így ment egy hétig, míg úgy-ahogy megnyugodott és újra rá tudott nézni szomszédaira. Ekkor tollat fogott és dörgedelmes levélben írta meg neheztelését Fitzwilliamnak és Darcynak.

Kedves unokaöcsém,

megdöbbenve hallottam, hogy neje bált rendezett Pemberleyben, s oly arcátlanságra vetemedett, hogy rokonunkat, a régensherceget is meghívta, ki nyilván nem értesült az ön nejének alacsony származásáról, csak így fogadhatta el ezt a meghívást! Feleségének nem volt joga ilyet tenni, s nagyon csodálkozom, kedves Darcy, hogy ezt megengedte neki! A mi családukban, mint legidősebb, s egyben legtiszteletreméltóbb leányt, engem kellett volna a hercegnek meglátogatni, vagy legalábbis nekem kellett volna fogadni őt Pemberleyben.

Meg vagyok döbbenve, hogy ily csalárd módon megtévesztették öméltóságát, s ebben ön is részt vett, kedves unokaöcsém! Hová jut a világ, ha ilyen dolgokat merészelnek megtenni uborkafára felkapaszkodott, önző teremtesek! S hogy Ön sem küldött értem, legalább amikor a herceg megjelent a bálon - ez hihetetlen és felfoghatatlan! Tudja meg hát kedves Darcy, hogy soha nem fogom megbocsátani ezt a sértést, abban biztos lehet.

Szeretettel üdvözlí

Lady Catherine

A másik levél hasonló hangnemben íródott.

Kedves Fitzwilliam,

az egész megye zeng a hírtől, hogy rokonunkat, a régensherceget Pemberleybe kísérte, ahhoz a csalárd nőszemélyhez, ki unokaöcsémet elámítva behálózta őt, s feleségül vetette magát. Pemberley őseink forognak a sírjukban!

De az előbbi ármány még nagyobb bűn, s az öné is, mert a herceget Rosingsba kellett volna hoznia, hogy én köszönthessem méltóképpen, rangomhoz és születésemhez illően!

Nagyon csodálkozom magán, kedves unokaöcsém, hogy ily kevésre tartja családuk büszkeségét és ősi nevünket, famíliánkat, melynek maga is tagja! Nem is értem, hogy került ilyen jó viszonyba a régenssel, hogy bálókba kísérgeti, - anélkül, hogy én tudnék erről? Kötelessége lett volna beszámolni nekem erről a kapcsolatról már csak rokonságunk miatt is - hiszen az ön édesapja az én testvérem. Fel vagyok háborodva, s nyugodt lehet, véleményemet megírom édesapjának is.

Szeretettel búcsúzó, bár nem érdemli meg

Lady Catherine

A pemberley kastélyban már a bált követő második napon összecsomagoltak, és útnak indultak Londonba. Nem volt ok tovább maradni, s az utak állapota sem gátolta most az utazást. Bingleyék is követték volna őket, ám előbb Netherfieldbe kellett menniük a kastély bérletét lemondani, s ott levő holmijaikat az újonnan vásárolt birtokra küldeni, azután indulhattak csak a fővárosba. Úgy beszéltek meg Elizabethtel, hogy visszafelé Kittyt és Maryt magukkal viszik karácsonyra - ők Darcy házában tölthetik az ünnepeket, míg Jane és férje Bingley nővéreinél lakik majd, a Bennett szülők pedig Gardinerék vendégszeretetét élvezhetik - ahogy ezt már le is levelezték.

Rohamosan közeledett a karácsony, aki tehetete, a fővárosba igyekezett. A parlament téli ülésszakának lezárásáig Darcyt amúgy is oda szólította kötelessége. A rendkívüli ülések egyik fontos témája az amerikai államokkal kötendő gazdasági egyezmény volt, s ebben Darcynak sok munkája feküdt, mert a tárgyaló küldöttség egyik tagja volt, s ez most minden idejét lekötötte. Esténként azonban félretett mindent, s vagy színházba vitte feleségét és húgát, vagy ismerősök meghívásainak tettek eleget: vége-hossza nem volt a báloknak, s ők maguk is megnyitották házukat az ismerősöknek.

A két hölgy első napokban a házban rendezkedett. Elizabeth most járt itt először, s megállapította, hogy a West Enden lévő londoni házuk jóval kisebb ugyan, mint Pemberley, de eleganciában nem marad le mögötte, és családiasabb, barátságosabb hangulatot áraszt. Később vásárlásokat bonyolítottak le, mert mindkettőjüknek szüksége volt új ruhákra és háztartási eszközöket is pótolni kellett. A karácsonyi ajándékok vásárlása sem maradhatott el.

Londonban kisebb létszámú személyzetet tartottak, mégis nagyobb társadalmi életet éltek. Miután híre terjedt érkezésüknek, megrohanta őket olyan rokonok hada, akik már értesültek a régens pemberley látogatásáról, s most többet gondolván a herceggel való kapcsolatukról, mint ami valójában volt, különféle előnyöket reméltek Darcy révén elérni a régensnél. A nap minden szakában beküldözgették névjegyüket, ha arra jártak, s Eliza eleinte fogadott is mindenkit, hogy túl legyen az ismerkedésen, s megszerezze jóindulatukat, de hamar rájött, hogy ez a fajta rokonság nem számít - semmivel sem jobbak, mint az ő vidéki ismerősei, sőt, bizonyos tekintetben még rosszabbak is: kemények, célratörőbbek, önzőbbek azoknál. Ha Darcyt nem találták otthon, nem sok szót vesztegettek rá, a legelemibb udvariassági szabályok betartása mellett érdeklődtek foglalkozásáról, azután mentek is tovább. Nem utasították el, de nem is foglalkoztak vele, érdeklődésük a pénzre, vagyoni, anyagi előnyökre korlátozódott. El is panaszkolt Darcynak, és hamarosan megfogadta tanácsát, a lakájjal közölte ezekkel a rokonokkal, hogy úr és úrnő házon kívül van. Így megszabadulva tőlük, napközben megint jutott idő más dolgokra: Georgiana zongorázhatott, Eliza írhatta leveleit, eljárhattak Gardinerékhez, és kikocsizva nagyokat sétáltak szép, London peremvidéki parkokban.

Elizabethnek sok levélre kellett válaszolni, melyekben régi merytoni barátai érdeklődtek felőle, és jókívánságaikat tolmácsolták. De leginkább Charlotte-nak akart levelet írni, ki már nyáron közölte vele, hogy fia született, s hosszasan írt arról, mennyire reméli, hogy a megerősödése után találkozhatnak, s bemutathatja gyermekét Elizának. A kis újszülött jöveteléről értesülve Eliza és Darcy küldött is egy üzenetet, melyben gratuláltak a büszke apának és anyának, de Eliza azóta sem írt Charlotte-nak, pedig lett volna ideje rá. Nem hívta, pedig meglehetett volna, s tudta, hogy örömet szerzett volna Charlotte-nak, ha csak pár hétre is kiszabadulhat Rosings és Hunsford kettős szorításából. El tudta képzelni, milyen megkönnyebbülés barátnőjének a kisfiúval való foglalkozás szolgálataitól férje unalmas társasága és a lady önteltsége után! Mennyire örülhet neki, s hogy várhat barátnőjétől egy kedves levelet, mely a régi barátság hangján szól hozzá! Nem is késlekedett hát tovább, nekiült a levélírásnak.

Kedves Charlotte,

bocsásd meg nekem, hogy ilyen hosszú időn át nem írtam neked, és személyesen sem tudtunk találkozni. Én vagyok a hibás ebben, ezt készséggel elismerem - nem mintha ez vigasztalna téged, ha oly szeretettel vártad levelem, mint ahogy azt én írom neked. De talán lekötött téged a kis jövevényvel való foglalkozás, és kisebb gondod is nagyobb volt ennél - remélem is, meg nem is.

Szeretném, ha soraim jó egészségben találánának téged és egész családodat. Nem írtál arról, milyen körülmények között adtál életet a kisbabának, egészségesek vagytok-e, voltak-e komplikációk, vagy könnyen, gyorsan jött a világra? Reményeim szerint igen - de én szeretek biztosat tudni. Őszintén remélem, hogy nem okozott gondot, és azt is, hogy sok örömet fog okozni szüleinek. Még egyszer szívből gratulálok. Darcy nevében is mondom ezt, akiről nem is fogok többet írni e levélben, mert akkor levelem csak róla szólna. Ebből is láthatod kedves barátnőm, hogy milyen boldog vagyok, még ha nem is dicsekszem vele (túl sokat).

Hála az égnek, mi úgy egészségben, mint minden másban jól vagyunk. Sógornőmmel olyan komolyan összebarátkoztunk, hogy majdnem annyit nevetgélünk, mint Veled Longbournben. De kevés időm volt mulatni, oly sok feladatot és tanulnivalót adott nekem Pemberley és főleg Mrs. Reynolds, ki a házat igazgatja, oly katonás rendben, hogy mindannyian felvesszük a csákót, úgy masíroztat minket. De azért ezt el ne hidd, s ne meséld senkinek, mert még bolondabbnak tartanak, mint engem!

Mrs. Reynolds tüneményes asszony és sokat köszönhetek neki, de még többet Lady Catherine-nek, aki elősegítette házasságomat azzal, hogy le akart beszélni róla. A drága, kedves hölgy! Mindig hálásak leszünk neki! De őt hiába hívjuk Pemberleybe, nem áll szóba velünk, amiről szegénykém, te sokkal többet tudhatsz, mert biztosan naponta el kell viselned, ahogy Darcyt vagy engem szidalmaz. Esetleg Téged is? - hiszen a barátnőm vagy, s mint ilyen, rászolgálsz a büntetésre!

Remélem, a baba jól fejlődik, és tavasszal, amikor Pemberleybe visszatérünk, el tudod hozni egy kicsit, hogy felelevenítsük a régi szép időket, bár én a mostani szép időkkel is elégedett vagyok! Egyszerűen kedves barátnőm, szeretettel várunk P.-ben, addig is íráj magatokról, és adj hírt Sir Williamről, testvéreidről, és természetesen érdemdús férjedről, ki oly sok mulatságos percet szerzett nekünk!

Addig is kérlek, add át üdvözetem neki, téged sokszor öllelek

a régi barátsággal,
Elizabeth

Darcy eleinte bosszankodott, amikor hallotta, hogy házukat így megrohanták saját rokonai, s kezdte elismerni, hogy sajnos nincs kivétel: rokonai közt - születés vagy rang ellenére is - vannak jók és rosszak. Rájött, hogy tudatában volt ő ennek régebben is, csak nem fordított figyelmet rá, s ő sem volt a figyelem középpontjában. Most régi gőgjének és elbizakodottságának tulajdonította, hogy vak volt saját családjával szemben. Akárcsak Lady Catherine - gondolta. Azért nem kell elszomorodni, családja nagyobbik fele még nem jelentkezett, várták, hogy szokás szerint ő mutassa be feleségét, nem mentek elébe, s ez a tartózkodás most jobban esett Darcynak, mint a mohó rokonok tülekedése. Elküldte hát névjegyét legközelebbi néni-kéinek és bácsijainak, jelezve, hogy még karácsony előtt tiszteletét óhajtja tenni feleségével együtt.

Bár Eliza soha nem említette neki, és egyszer sem hozta szóba, Darcy azért sejtette, hogy feleségének gondolt okoz az ő rokonságának várható ellenszenve - noha nem tudta, milyen mértékben - és nagyon sajnálta ezért. Feltette magában, hogy minden családszeretete ellenére hátat fordít a néniknek és bácsiknak, ha nem méltányolják kellőképpen választottját, vagy valamilyen módon ellenségesek lesznek vele szemben. Nem volt kétséges, hogy ha választania kell rokonai vagy Eliza között, utóbbit választja, lel kifurdalás nélkül. A családi kötelék nem kötelezheti őt arra, hogy lenyelje, ha udvariatlanok vagy lenézők feleségével, bárki legyen is az.

Darcy édesapja három fiútestvért, édesanyja három lány és két fiútestvért mondhatott magáénak. Az apa testvérei közül csak egy élt még, ki Kentben, idősebb fiával gazdálkodott egy közepes méretű birtokon, míg a kisebb a birtokhoz tartozó parókiaiban lakott, s prédikált hívóinek. Szívélyes, értelmes emberek mind, de Londonba ritkán jártak. Velük levélben tudatta esküvőjének időpontját, s ők udvarias válaszban kívántak sok boldogságot. Darcy most megírta nekik, hogy választása kiválónak bizonyult, s szeretettel látja őket, ha az ünnepeket Londonban töltенék, hogy megismerkedjenek feleségével.

Édesanyja felmenői mind főurak voltak - egyik testvére Lady Catherine. A többi lánytestvér is megfelelő házasságot kötött, akár csak édesanyja, vagy a lady, - mint a fiútestvérek, kik közül egyiket már eltemették. Mindannyian Londonban laktak, a nyarakat vidéki birtokokon vagy valamelyik divatos fürdőhelyen töltötték, mint Ramsgate vagy Brighton. Sok gyermekük kivétel nélkül jó állásokban, az udvarnál vagy bankokban tevékenykedett, hajóskapitányok, bírók voltak, vagy katonák, mint Fitzwilliam ezredes. Ezeket a néniket és bácsikat kellett rávenni, hogy elfogadják Elizabethet, és Darcy tudta, hogy ez nem lesz könnyű, mert nagy volt az összetartás közöttük, rettentő magasan hordták orrukat, s hiába a régens jóindulata - Lady Catherine közülük való volt, s a maguk családját tartották olyan réginek s előkelőnek, mint a herceget. Mindazonáltal, részben mert Darcy egyik testvérük fia volt, részben mert a régens hatalmával és tekintélyével nem vitatkozhattak, joggal remélhette, hogy nem utasítják el. S hogy még inkább megerősítse helyzetét, bejelentkezett a hercegnél is, aki hamarosan üzent, hogy másnap este várja őket, s nehogy Georgiana nélkül menjenek.

Közben Miss Bingley is látogatást tett a hölgyeknél. Egy esős nap délutánján csengettek, s hamarosan belépett a szalonba nővérével, Mrs. Hursttel együtt. Nagyon lelkesen üdvözölték Georgianát, s jóval kevesebb örömmel Elizát, főként Mrs. Hurst, ki mindig is kevésbé tudta palástolni fennhéjázását. De meg kell hagyni, Miss Bingleyn látszott az igyekezet, hogy jóvátegye korábbi hüvös magatartását, s Elizabeth értékelte ezt. Úgy tűnt, a hölgynek sikerült legyűrníe neheztelését, hogy Darcy nem őt vette el, és Elizával szemben sokkal barátságosabb hangot ütött meg, mint bármikor korábban. De azért még mindig vágyódva nézett körül a szalonban, látszott rajta, hogy teljesen nem tette túl magát a csalódáson. Eliza sajnálta, de remélte, az idő majd az ő sebeit is begyógyítja. Nem haragudott Miss Bingleyre azért, mert Darcyhoz akart feleségül menni - ebben Anne is reménykedett, (vagy legalábbis a lady) s ebben semmi rosszat nem látott. Különösen megértette ezt, mióta tudta, milyen rendkívüli ember a férje, - nem mintha azt hitte volna, hogy a hölgyek csak Darcy jellemét nézték, s vagyona, rangja hidegen hagyta őket.

Azért sem haragudott már, hogy Caroline megpróbálta elválasztani nővérét Bingleytől, hisz Darcy is ezt tette, aki megmagyarázta indokait, s ha egyiknél elfogadta, a másiktól sem tagadhatta meg a feloldozást. Csak azt vehette zokon, hogy a gög, a felsőbbrendűség Miss

Bingleyt régebben udvariatlan viselkedésre és csípős megjegyzésekre sarkallta. Ám ezt most már, a megváltozott helyzetben igyekezett magába fojtani - igaz, nem mindig sikerült. De megjegyzéseinek céltáblái már nem a Bennettek, hanem idegenek lettek. S ez kedvező változás volt, ami Elizát békülékeny hangulatba sodorta, még akkor is, ha Mrs. Hurstön látszott, hogy kedvessége nem őszinte. Mrs. Hurst maradt, amilyen volt.

A hölgyek érdeklődtek időtöltéseik felől, és sajnálkoztak, hogy milyen régen találkoztak, s hogy nélkülözni kellett őket az itteni társaságban. Majd szóba hozták a Drury Lane új zenés színdarabjait, s érdekes olvasmányokat ajánlgattak. Mary Wollstonecraft nők jogairól írott könyvét felforgató gondolatok tárházának tartották, és szemüket égnek emelve suttogtak a Tom Jones erkölcstelenségéről. Miss Bingley a British Museumba hívta Georgianát múzeumlátogatásra, Mrs. Hurst azonban sietve kijelentette, hogy nem bírja a port, ezért nem tud velük menni. Álmélkodtak Georgiana fejlődésén, s a régensherceg látogatásán, melyről már ők is értesültek - ennél a témánál őszinte irigység látszott mindkettőjükön. Beszámoltak a legújabb divatról és felajánlották kíséretüket, ha igazán divatos ruhákat óhajtanak csináltatni előkelő fővárosi szalonokban... Majd meghívták őket látogatóba, addig is, míg Bingleyék Londonba érkeznek, s Miss Bingley kijelentette, már nagyon várja kedves sógornőjét, Jane-t, kit tavasz óta nem látott. Mrs. Hurst végül elejtett néhány őszinte, sóvárgó szót arról is, mennyire hiányzott nekik, hogy idén nem nyaraltak Pemberleyben - de húga ekkor határozottan közbeszólt és figyelmeztette, ideje indulniuk. Szívélyesen elkészöntek hát, üdvözlétüket küldve a ház urának. Mindent összevetve látogatásuk egész kellemesnek bizonyult, s Eliza remélte, hogy Jane jelenléte és szelíd kedvessége sokat fog még e két hölgy modorán javítani. Miss Bingley máris előzékenyebb és kedvesebb volt Elizához, mint valaha, s ezt a hatást Jane társasága csak fokozhatja.

Gardinerék már az első napon üzenetet küldtek, hogy az egyik gyermek megbetegedett, s nem mozdulnak ki otthonról, ezért Darcyékát hívták, hogy keressék fel házukat. Így hamarosan hintóba ültek, s Gardinerékhez látogattak. Ide még Darcy is elkísérte a hölgyeket, mert nagyon kedvelte a házaspárt, kiknek nagy szerepe volt szerelmük kiteljesedésében, s gyermekeiket is, kiknek viselkedésén látszott a szeretetteljes, következetes jó nevelés.

Nagy volt az öröm mindkét oldalról, hiszen nyár óta nem találkoztak, s most nem tudtak betelni egymással, különösen a gyermekek, akik versengtek, ki üljön Georgiana ölébe, és felváltva faggatták Elizát a birtok kis pónilovairól, melyeken nyaralásuk alatt lovagolhattak. Mrs. Gardiner ebédre marasztalta őket, s oly gyorsan elszállt az idő, hogy máris asztalhoz ültek. Itt már a gyermekek csendben maradtak, s miután az étkezést befejezték, pihenni küldte őket édesanyjuk. Darcy nem maradhatott tovább elfoglaltsága miatt, ezért elbúcsúzott, és a ház urával együtt eltávozott.

A hölgyek egyedül maradván megtárgyalták az elmúlt idők eseményeit. Eliza elmesélte, milyen rengeteget tanul Mrs. Reynoldstól, s mennyire hálás neki segítőkészségéért. Georgiana szerényen megemlítette, hogy sokat fejlődött zongorajátéka, de már a régens elragadtatását Elizának kellett elmondani, annyira nem akarta magát feldicsérni. Így szóba került a herceg is, s mindketten ecsetelték az utazásuk előtt adott bál nagyszerűségét, s Lady Catherine ármánykodását. Mikor Fitzwilliam ezredes huncutságáról esett szó, a néni nagyokat nevetett, s azt mondta, szívesen megismerné az urat, mert még nem találkoztak - egész biztosan nagylelkű és jó kedélyű ember!

- Ez a párosítás, ha okossággal társul, rendkívüli jellemet eredményez, és én nagyon örülök, hogy Darcy családjában ilyenek is teremnek! - mondta elégedetten, majd a régensherceg felől kérdezgette őket kíváncsian. A néni és férje nem ismerte Darcy köreit, lévén Mr. Gardiner egyszerű kereskedő, kinek most is üzleti ügyeit kellett intézni a városban.

Miután mindent elmeséltek a régenshercegről, amit tudtak, Georgiana kiment kicsit sétálni a kertbe. A néni Elizát kezdte faggatni, hogyan élnek Darcyval, s Georgianával hármában, hogy telt az idő nyár óta, s hogy bánik Bingley Jane-nel. Eliza biztosította őt, hogy minden a legnagyobb rendben van.

- Ne vedd tolakodásnak kedvesem a kérdéseimet... Azt már nyáron láttuk, nagyon szeretitek egymást a férjeddal. Nem változott semmi azóta?

- Ó, néném, annyira boldog vagyok - sóhajtott Eliza - sokszor csak nézegetem titokban, s nem tudom elhinni, hogy engem szeret... Néha éjjel felébredek, s megfogom a kezét, hogy nem álmodom-e? Jane egyszer azt mondta, ennyi boldogságot nem érdemel. Most már értem, miért mondta.

- Nagyon örülök, hogy ezt hallom tőled... Tudod, mindig is a kedvencünk voltál a családban, akárcsak Jane! Nagyon bántana, ha nem úgy alakulna életetek, ahogy mindnyájan szeretnénk... Hála az égnek, Darcy több szempontból is olyan, mint nagybátyád. Családjának él, megbízható, és hűséges. Egy asszonynak másképp kell gondolkodni, mint egy lánynak, s hidd el, ezek a legfontosabb tulajdonságai egy jó férjnek! - bizonygatta a néni.

- Remélem, Bingley határozatlansága sohasem fogja hűségét csorbítani, s ugyanolyan állhatatosan ragaszkodik majd Jane-hez, mint Darcy énhozzám!

- Nos, amíg ti vigyáztok rá, biztosan! - hunyorított jókedvűen a néni.

- De nénikém! - méltatlankodott nevetve Eliza.

- Jól van, csak tréfáltam, az ég szerelmére, komolyan ne vedd! Ennek semmi köze a valósághoz, hiszen fiatal házasok, és ugyanolyan boldogok, mint ti! Ugye, jól megértik egymást?

Eliza biztosította nénjét Bingleyék érzéseiről, s beszámolt a frissen vásárolt birtokról. Ecsetelte szép fekvését, kedvező adottságait, s a tervezett átalakítást, melyet hamarosan meg is kezdenek a mesteremberek. Majd elmondta, hogy Jane-ék napokon belül Londonba érkeznek, ha elintézték Netherfield felmondását, s hozzák magukkal Kittyt és Maryt, kik náluk vendégeskednek majd.

- Szüleiteket a napokban várjuk - szólt Mrs. Gardiner. - A postakocsival jönnek, holnap elő is készítjük szobájukat.

- Remélem, Kitty és Mary tanult valamit az illendő viselkedésből, mert az esküvő óta nem találkoztunk. Tudom, mily hosszú idő ez, s szégyellem is magam, hogy még nem hívtam őket Pemberleybe... De őszintén megvallom, nénikém, hogy nem akartam Darcy türelmét túlzottan próbára tenni, míg egy kicsit össze nem szokunk.

- Mary talán elbújt volna a könyvtárban és nem sok vizet zavar...

- De Kitty nem, s az ő túlzott elevevése és meggondolatlansága vetekszik Lydiáéval! Lehet, hogy Pemberleyben nem lett volna baj, mert nem adtunk bálakat, és mi sem mentünk sehová... De úgy hiszem, kellett nekünk egy kis nyugodt egyedüllét... Még ha önzőnek is tartanak ezért. Hisz annyi mindent kellett megbeszélünk! Megismerni egymást, a birtokot, Georgianát... Bocsánatot kérek mindenkitől, ha kell, de nem bánom egy percig sem, hogy így tettem. Édesanyámék is csak zavartak volna... Ugye, nagyon csúnyán viselkedtem?

Mrs. Gardiner tagadólag rázta fejét, s mosolyogva mondta, hogy akkor bizony az ő nyári vendégeskedésük sem hiányzott Elizának, aki erre hevesen tiltakozott:

- Nénikém, a maguk társasága részünkre csak az öröm forrása! Darcy nevében is mondom - vele többször beszéltünk erről -, hogy bármikor szívesen látjuk. Ünnepe számunkra, ha eljönnek hozzánk! Georgiana is rajong bácsikámért, s szereti a gyerekeket, így hát biztosak lehetnek, hogy Pemberleyben tárt karokkal várjuk a Gardiner családot!

- Maryt és Kittyt pedig megneveljük! Most lehet, hogy együtt leszünk tavaszig, van rá mód! Bár talán nem lesz szükség rá... Hiszen Jane-nél töltöttek hosszú heteket, bizonyára ő nyesegette rossz szokásaikat. Azt hallottam, édesapád az esküvőtök óta nagyon szigorúan fogja Kittyt, sehova nem mehet felügyelet nélkül, s megválogatta Mary olvasmányait! Tavasszal írt is nekem panaszkodó levelet, hogy édesapátok átnézte könyveit, s jó párat a szemétre dobott... Nyáron pedig értesültem arról, mindkettőjüket utasította, hogy hetente kétszer látogassanak Merytonba egy özvegyasszonyhoz, ki úri viselkedésre tanítja őket, ha már édesanyátoknak nem sikerült...

- Gyötör a kíváncsiság, mire jutott! Attól tartok, hosszú időre biztosított magának tanítványokat a hölgy... Szegény mama, erről nem is írt nekem.

- Ő szokás szerint az idegeire panaszkodott, s elhárított minden felelősséget. De ne legyünk rosszmájúak, kedvesem! Te és Jane is abban a családban nőttetek fel, s lám, milyen illedelmes hölgyek lettetek...

- Ez igaz, nénikém, s nem szeretnék én is az önteltség csapdájába esni. Talán édesapánk ránk még jobban odafigyelt, amikor kicsik voltunk, s az ő figyelme ellensúlyozta anyánk szertelenségét - ezért lettünk megfontoltabbak hűgünk...

- Bárhogy is volt, most majd kiderül, ha megjönnek a kisasszonyok, javult-e viselkedésük?

- Őszintén remélem, hogy így lesz, s akkor végre pirulás nélkül lehetek együtt velük!

- Milyen szerencse, hogy Darcy szerető gondoskodása megóvta Georgianát attól, hogy bárkinek szégyenkezni kelljen miatta! Mondhatom, ilyen jó modorú fiatal lányt ritkán látni...

Eliza nem avatta be nénikéjét, mekkora veszélyt hozott Wickham Georgianára, pedig Jane-n kívül ő volt a bizalmasa. Helyette így szólt:

- Georgiana nem bízik a fiatalemberekben. Ritkán utal erre, s nem szívesen... S én azt hiszem, nagyobb a baj, mint mondja... Úgy látom, szinte irtózik a férjhez menés gondolatától is...

- Szegény leány. Vajon mi oka lehet rá... A fizikai kapcsolatra gondolsz?

- Nem, néni, lelkileg van összetörve, s oly nagymértékű a bizalmatlansága, hogy nehezebb esik még az is, hogy rámosolyogjon egy fiatalemberre!

- Talán túl félénk... Fiatal még... S amilyen elzárva nevelkedett...

- Ne kutassuk okát, néni. Fő az, hogy segíteni kell neki visszanyerni az önbizalmát, elhíttetni vele, szerethetik őt magáért is, nem csak vagyonáért.

- Ó, hát erről van szó! Ez drágám, a gazdag lányok betegsége... Valaki szemet vet vagyonára, és megpróbálja kihasználni tapasztalatlanságát... Ettől félnek. Szegény gyermek... De ne aggódj Eliza, majd az idő segít, s ha mi is ezt tesszük, annál jobb!

- Segít nekem nénikém, ha szükséges?

- Mikor volt ez kérdés, kedves Elizám? De hogyan fogjunk hozzá?

- Talán először ráébresztjük arra, milyen csinos, kedves és okos fiatal lány, akinek a sors csak mellékesen adott nagy vagyont... Ha sokszor mondjuk neki, előbb-utóbb el kell hinnie. S ha nekünk elhitte, elhiszi majd egy fiatalembernek is.

- Úgy legyen. De látom, jön befelé a kertből. Beszéljünk hát másról. Mi hír Lydiáról? Az esküvője óta nem írt nekem. Megharagudhatott, annyit beszéltem a lelkére...

Elizabeth elmesélte, hogy Lydia és Wickham most ismét északon laknak, követve az ezredet, ahol Wickham mint zászlós, az ezred közkedvelt katonája (Lydia szerint). Napjaikat ugyanolyan léha szórakozások töltik ki, mint régen, ugyanúgy adósságokat csinálnak, mint eddig, s kíváncsian várja, meddig tart még a férfi szerencséje, hogy hiteleznek nekik, s beengedik a társaságba. Pemberleybe nem mernek látogatni, s ő nem is hívja őket, mert csak feldúlnák békéjüket és nyugalmaikat. Így Lydia levelét, melyet nyáron küldött neki, s melyben célozgatott, szívesen nyaralna Pemberleyben, szó nélkül hagyta, nem is válaszolt, Darcynak meg sem mutatta. S úgy látszik, Lydia ebből megértette, hogy nincs ott keresnivalójuk. De gyorsan abbahagyta a témát, látva, mennyire zavarja Georgianát még mindig Wickham említése, s inkább arról kezdett beszélni, hova érdemes vinni Maryt és Kittyt, ha megjönnek, és milyen ajándéknak örülnének a gyermekek karácsonyra.

Majd Mr. Gardiner került szóba. A hölgyek érdeklődésére Gardinerné elmondta, hogy férje ebben az évben igen sokat dolgozott és törte magát, s az a három hetes nyaralás, mit Pemberleyben töltöttek, valóban szép kikapcsolódás volt. Nagyon élvezte a horgászatot Darcyval, a kocsikázást és lovaglásokat, azután megújulva vetette magát az üzleti életbe. Talán ennek is köszönhető, hogy komoly sikereket ért el, és szép pénzt keresett.

- S most még nagyobb eredményt is elérhet, ha úgy alakulnak dolgaink! Két-három új üzletbe is belevágott, amik nagyon jól jövedelmeznek. De tőlem ne kérdezzétek, mik ezek, mert nem értek hozzá. Csak azt tudom, már Amerikából is hoz be árukat, és a kereskedők társaságában egyre inkább elismerik tehetségét.

Elizáék örömeiket fejezték ki ennek hallatán, s Mrs. Gardiner elárulta nekik, hogy a Társaság évzáró gyűlésén meg akarják bízni férjét valamilyen vezető tisztséggel, annyira elégedettek vele. Ezt onnan tudja, hogy véletlenül belenézett a titkár egy asztalon hagyott papírjába, amikor múltkoriban elkísérte férjét a Társaság irodájába, de Mr. Gardiner nem vett észre semmit.

- Láttam nevét a listán - mondta büszkén Mrs. Gardiner.

- Akkor gratulálunk neki, nénikém - kiáltotta Elizabeth - mikor lesz a gyűlés?

- Karácsony, s újév között egy napon... De legyen ez meglepetés! Ne tudjatok róla...

- Ó, de jó! Megbeszélem Darcyval, miképp tehetjük ünnepé azt a napot... Milyen csodálatos! Éppen együtt lesz az egész család, s mi mindannyian annyira szeretjük őt, igaz, Georgiana? - s a leány bólogatott és tiszta szívből gratulált. Azután már nem tudtak beszélgetni, mert nagy zívajjal berontottak a gyerekek.

Elizabeth és Georgiana nem tett előkészületeket a régens látogatására, ki estére hívta őket, - mert ő is, mint Darcy - napközben most a parlamentben volt. Darcyék úgy gondolták, mivel idősebb ember és este már fáradt, bizonyára csak őket hívta vendégül, és más nem lesz ott. De azért mégiscsak a régenshez mentek, ezért gondosan öltöztek, s Georgiana indulás előtt még gyakorolt is. Darcy korábban tért haza, s miután felfrissítette magát, indultak a herceghez.

A régens előkelő palotájába a Carlton ház utcájának elején posztoló örök engedték be őket, mereven tisztelegve Darcynak. A bejárat előtt három hintó is állt, s Darcy úgy vélte, más vendéget is hívhattak. A hölgyek ezért izgatottan léptek ki a kocsiból. Valóban, kis társaság várta őket a szalonban, ahol a herceg vendégeit fogadta. Az üdvözlések után a régens sorra mutatta be vendégseregének tagjait, s a hölgyek csak pirultak és bámultak, mert olyan magas rangok és történelmi családnevek hangzottak el, miket eddig csak hallomásból ismertek... Itt állt a kenti herceg, a canterbury érsek, három-négy főúri dáma - köztük szóbeszéd szerint a herceg akkori kedvese, lady Hertford is - és még két-három férfi, kiknek nevét nem értették. Georgiana kicsit meg is ijedt tőlük, főként, mikor a herceg, mint csodálatos zongoristát mutatta be őt, s megkérte, hogy játsszon valamit vacsora után, ha kedve van hozzá. Majd átkísérték őket az ebédlőbe, ahol szépen terített asztalhoz ültek, s pompás vacsorát tálaltak eléjük.

A hölgyek és urak nem voltak egymásnak ismeretlenek, Darcy is találkozott már egyik - másik vendéggel, s fesztelenül beszélgetve fogyasztották el a vacsorát. Eliza örült, hogy származása láthatólag semmit sem jelentett ezeknek az embereknek, holott nyilván hallottak róla, s kellemesen meglepte, hogy ugyanolyan fesztelenül viselkedtek vele, mint egymással, vagy régi jó ismerősökkel. Itt lehetett látni, mit jelent a jó modor, ha előkelőséggel és gazdagsággal párosul, s Eliza rájött, hogy nem Lady Catherine-hez kell mérni a főrendi ház tagjait. Nem mindenki oly elvakultan öntelt, mint ő - s a magas ranghoz társulhat magasabb rendű gondolkodás is. Ez azonnal megmutatkozott az egyik elegáns főrangú hölgynél, ki a bemutatkozás után hamarosan mellé lépett, s halk, kedves hangján érdeklődött, megszokott-e már Pemberleyben. Arca valódi érdeklődést tükrözött, nem csak az udvariasság szólt belőle. Nagyjából egyidősek lehetnek, ezért oly bizalmasan fordult Elizához, mintha régi ismerősök lennének, s magatartásával barátságos, de nem leereszkedő jóindulatot árasztott. Szép arcán kis mosollyal várta a választ.

- Kedves, hogy figyelmet fordít rám, lady Monteros - mondta elfogódottan Eliza, s néhány szóval utalt rá, sokat kellett tanulnia, de segítő kezek vezették. Majd érdeklődött, ismerte-e Darcyt előzőleg.

- Régi ismerősöm Mr. Darcy, édesapja halála után találkoztunk először, azóta is nagyra becsülöm. Ne csodálkozzék hát, hogy hallottam házasságáról.

- Elmondaná ladységed, mit beszélnek rólunk? - kérdezte kíváncsian Eliza.

- Nem terhelem mendemondákkal, melyeket főként Darcy rokonai terjesztenek. Én elhiszem Mr. Darcynak, hogy józan ítélőképessége ez ügyben sem hagyta cserben - nyugtatta meg a lady, göndör loknijait igazgatva.

- Józan ítélőképesség? Nem vall túlzott szerelemre, ha valaki józanul házasodik!

- Miért, a szerelem ön szerint csak vak lehet? Olyan heves, hogy nem is kell reálisan mérlegelni az előnyöket és hátrányokat? Szenvedély, mely zabolázhatatlan? - húzta fel szemöldökét a lady.

- Rokonai nyilván ezzel vádolják férjemet...

- Ők magát vádolják, nem Darcyt - biggyesztette száját a hölgy.

- Persze, hisz ő a családtag... S én ámítottam el, ki tudja mivel. Én vagyok a lelketlen, önző csábító... - mondta Elizabeth kesernyésen.

- Nos, én azt gondolom, sem a józan megfontolás, sem a szenvedély nem hiányozhatott, amikor ezt a házasságot megkötötték. Mr. Darcyban mindkettő megvan gyermekkorától fogva - erről egyszer ő maga beszélt nekem... - mosolygott a hölgy.
- A józan ítélőképesség így más értelmet nyer, lady Monteros.
- Természetesen a józanság arra is utalhat, hogy valaki érdekből házasodik, de ez nem jöhet szóba Darcy esetében - szólt a lady, s fázósan burkolózott vállkendőjébe.
- De nálam szóba jöhetne, s rokonai, gyanítom, ezt terjesztik...
- Darcy szenvedélyét bizonyítja, hogy nőül vette önt, józansága pedig biztosíték nekem, hogy megfelelő leányt választott. Tőlem nem kell tartania...
- Köszönöm, lady Monteros - mondta hálásan Eliza. - Önt nem vakítja el magas rangja...
- Ó, nekem filozófus nevelőm volt, kitől megtanultam, hogy a nemes önbizalom szükséges minden értelmes embernek, az önhietség ellenben még romlásba is dönthet! Ebben a társaságban, mely ma itt összegyűlt, nemigen talál olyat, ki ne birtokolná ezt a felfogást. Még a régens is elismeri, pedig mondhatom, igen nagyra tartja magát, hát még a kenti herceg, ki szintén a királyi család tagja! De a társadalmi helyzet nem mindenkit gátol abban, hogy felvilágosult legyen, s elismerjen másokat is, kiket a sors alacsonyabb ranggal vert meg! Ezen mi túltesszük magunkat, és sokszor mulatunk azokon, kik végtelen pöffeszkedésüknek nem tudnak gátat szabni...
- Milyen szerencse, hogy a magas körökben ilyen társaságba kerültem... - szólt Eliza megnyugodva, míg a lady bólintott, majd Elizát magára hagyva bizalmasan belekarolt a canterbury érsekbe, s a zenemű taglalásába kezdett, melyet Georgiana játszani fog.

Ezek a főurak és hölgyek - a királyi család után az ország legfőbb urai - a zene szeretetében egyesültek, ez kitűnt a beszélgetésből. Nagy zenerajongók voltak valamennyien, a herceg azért is hívta őket ide, hogy Georgianát bemutassa nekik, mint Anglia új gyöngyszemét, s véleményüket kérje a leány tudásáról.

Mint kiderült, az egyik úriember a herceg házi zeneszerzője és zongoristája, kit európai királyi udvarokban ismertek és tiszteltek tudásáért. Középkorú, magas homlokú, őszbecsavarodó hajú férfi, markáns arcvonásokkal, figyelmes szemmel. Kevés szavú, halk beszédű, de amit mondott, annak veleje volt, s a társaság figyelmesen hallgatta, ha szóra nyílt szája. Most egy ideje már a régensnél írta zongoradarabjait, elsősorban az ő tiszte volt véleményét mondani Georgiana játékaról, melyre hamarosan sor került egy másik teremben.

A szalon közepén állt a zongora, értékes, márkás hangszer. Miután Georgiana néhány billentyűt kipróbált, látta, hogy nem lesz szokatlan ujjainak, kellemes, jó hangja van, mely csak rendszeres gondoskodással érhető el. Végigfuttatta hát ujjait a billentyűkön, s miután elrendezte ruháját, játszani kezdett. Noha izgult, néhány taktus után nyugodtabb lett, s lassan úgy zongorázott, mintha otthon lenne, egyedül a zeneszobában.

A társaság elmélyülten hallgatta, a kényelmes székeken elhelyezkedve. A házaspár figyelte az arcokat, kereste a tetszés vagy nemtetszés jeleit. Eliza látta, milyen feszülten várja Darcy, hogy sikert arat-e húga. Úgy sejtette, nem az elismerés miatt, hanem azért, mert mérföldkö lehet ez az este a lány életében s olyan utakra indíthatja, melyeken ő már nem tudja esetleg védelmezni, és mely beláthatatlan. Darcy szerette hűgát és jól akart neki, s nem volt biztos abban, melyik út vezet boldogságához. A vagyonos lányok férjhez mentek, vagy otthon maradtak - de családban éltek, voltak bátyjaik, testvérek, unokatestvérek, vigyáztak rájuk.

Egy művész élete más, rögzesebb, nehezebb, veszélyesebb, még akkor is, ha nem kell szűkölnie. Nagy ritkaságnak számított, ha vagyonos lányról kiderült, hogy olyan szinten űz egy művészeti ágat, hogy azzal sikert tud elérni, s a családja általában nem engedte, hogy a tradíciókkal szembe forduljon. A művésznek sokat kell utazni, kilincselni, s ez fárasztó, és nem hölgynek való. Persze voltak ritka kivételek is, főként operaénekesek és költők között... Eliza úgy gondolta, Darcy nem szeretné, ha Georgianát koncertekre, utazásokra kényszerítené a siker, de nem fog az útjába állni, ha húgának ez a vágya. Azt a gőgös felfogást már nem osztotta, hogy egy magas rangú hölgy nem állhat ki a pódiumra, mert az szégyen - de féltette rossz élményektől, rossz emberektől, és ezt meg lehetett érteni. Georgiana maga sem tudta, mit akar - kiforratlan még, naiv a gondolkodása. Ám Eliza érezte, a zongorázás felszabadítja sógornőjét, feledteti zavaros gondolatait, és megvigasztalja korai, sikertelen szerelméért. Ragaszkodni fog hozzá - ez biztosnak látszott.

Georgiana befejezte a zongoradarabot, s a kis társaságtól elismerő tapsot kapott jutalmul. A zeneszerző megkérte egy más jellegű, vidámabb mű előadására, s a leány ezt is eljátszotta habozás nélkül. Miután befejezte, s learatta megérdemelt jutalmát, izgatott félénkséggel várta a bírálatot. De azt csak a zeneszerzőtől kapott, ki felhívta figyelmét kéztartására, s még egy-két apróságra, majd közölte a herceggel, és Darcyval, hogy a kisasszony valóban kiváló zongorista, kinek szívesen átadja tudásából azt a keveset, amivel még nem rendelkezik, s e célból hajlandó hetente kétszer foglalkozni vele pár hónapig, többre nincs szüksége.

Azután körülvette őket a társaság többi tagja, kedvesen gratuláltak az előadáshoz, dicsérték szorgalmát, s elismerően nyilatkoztak róla Darcynak, mondván, hogy szívesen vennék, ha szorosabbra fonhatnák kapcsolatukat, s fogadásaiukon néha ők is számíthatnának Georgiana játékára. A leány pirult a bókók és meghívások hallatán, s nem győzte elhárítani, mondván, hogy bátyja dönti el, játszhat-e gyakrabban közönség előtt.

- Nos, Darcy megengedte, hogy most játsszék előttünk, tehát máskor is megengedheti! - szólt a kenti herceg, s rögtön megkérdezte Darcyt, számíthatna-e rá, hogy egyik este még újév előtt szerencsétlétik őt és családját látogatásukkal. Darcy látta a fellobbanó örömet húga szemében, s noha nehezebbre esett, igent mondott.

A társaság még sok mindenről faggatta őket, s mert gőgnek, lenézésnek vagy pöffeszkedésnek nyoma sem volt, ellenben a jó modor, az úri viselkedés, a tartalmas beszélgetés töltötte ki az időt, szinte sajnálták, amikor el kellett búcsúzni. A régens nagyon udvariasan köszönt el tőlük, lelkükre kötve, hogy hamarosan újra meglátogatják, s figyelmeztette Georgianát, hogy még karácsony előtt kezdheti a leckéket. Megállapodtak, hogy a mester a régens palotájában fogja oktatni Darcy húgát, kit ezekre az alkalmakra elkísér majd valamelyik hölgyrokona, így meglesz a felügyelet, mely egy jó házból való leánynak elengedhetetlen. Ezek után elköszöntek, s szállingózott a többi vendég is, előálltak a hintók.

- Nos, mit szól a húgához, Mr. Darcy? Ha nem vigyázunk, maholnap királyok és hercegek fogják őt körüludvarolni! - örvendezett Eliza a kocsiban. Darcy hümmögött.

- Jobban szeretném, ha csak egy valaki udvarolná körül, azzal könnyebb elbánni...

- Ó, az udvarlók nem érdekelnek! De bátyám, nem csodálatos, hogy a mester fog tanítani? - lelkendezett Georgiana. Darcy savanyúan nézett rá.

- Örölsz a sikerednek, húgom?

- Jaj, drága bátyám, hát nem látja, mennyire boldog vagyok? Tanulhatok a mestertől, akit az egész világ ismer! S megtanít engem is arra, amit tud... Mekkora megtiszteltetés! - ujjongott a lány.

- De mire jutsz vele?

- Hogy érti ezt, bátyám? - hökkent meg Georgiana.

- Mit akarsz elérni? Az a célod, hogy zongorista légy? Ha így van, tanulj... Vagy az, hogy egyszer megházasodj, s családod körében élj? Ehhez már most is eleget tudsz... Mit szeretnél hát?

- Nem tudom - mondta zavartan, s tanácstalanul Georgiana. - Zongorázni...

- A kettő együtt nem megy? - kérdezte neheztelve Elizabeth. Darcy fejét rázta.

- Nem nagyon. Ha a zongorázást, a fellépéseket választja, mi elveszítjük őt, oly keveset fogjuk látni. Folyton utazni, koncertezni, gyakorolni kell...

- Engem nem veszít el, bátyám! - kiáltott a lány.

- Lehet, hogy közben megkéri a kezét, férjhez megy, de férje nem engedi tovább koncertezni...

- Nem megyek férjhez soha! - rázta fejét meggyőződéssel Georgiana.

- Ha jó férjet talál, aki engedi, akkor sose lesznek együtt, mert mindig utaznia kell. Ha rossz férje lesz, akkor nem tudja teljesíteni vállalásait, s bajba kerülhet emiatt...

- Tehát sehogy sem jó... De mi a helyzet akkor, ha nem vállal fellépéseket?

- Ha minden marad a régiben, akkor húgom egyszer férjhez megy, s a mi boldog családi körünkben lesz sikere. Ahhoz nem kell tovább képezni magát - mondta eltökélten Darcy.

- De én úgy szeretném...

- Nos, valóban, a siker nagyon édesnek tűnik, különösen fiatal lányoknak, de hidd el, sok lemondással, sok törődéssel, és rengeteg fáradtsággal jár! Gondold át alaposan, mit szeretnél, mert az életed megváltozik, ha elfogadod a régens ajánlatát! Én nagyon tartok tőle, nem tudom, boldog leszel-e ettől a változástól...

- Drága bátyám - kiáltott Georgiana hevesen -, ha ez önnek bánatot okoz, én nem ragaszkodom hozzá! Inkább ne szerezzek hírnevet, mint hogy önt elszomorítsam!

- A legjobb testvér vagy húgom - szólt Darcy megindultan - s én nem akarok akadályokat gördíteni utadba. A sors rendelkezik mindannyiunkkal. Csak felhívom figyelmedet arra, alaposan gondold át, mi jó neked... a döntést rád bízom. Úgy vélem, nem ártana másik gyámod, Fitzwilliam véleményét is megkérdezni. Lehet, hogy ő másképp látja ezeket a dolgokat, mint én...

- Kedves Darcy, ne szomorítsa el szegény hűgát! Hiszen most dicséret illetné, amiért ily szépen helytállt ebben a rangos társaságban... - mondta kis csend után szemrehányóan Elizabeth. - Soha nem hittem volna, hogy egyszer a kenti herceg fog mártással megkínálni, s a canterbury érsek gratulál öltözkémhez! Hogy a régensherceg s az érsek között foglalhatok helyet! Ha elgondolom, ahogy a kenti herceg meghívását elmesélem anyámnak, vagy akár Miss Bingleynek - tudom, hogy más és más okból -, de mindkettő magán kívül lesz. S ezt Georgianának köszönhetem... Én azt javaslom, drága Darcy, ne rágódjon előre a jövőn!

- A megfontoltság még senkinek sem ártott - jegyezte meg férje.

- De csírájában elfojthatja a merészséget, bátorságot - jelentette ki Eliza.
- Csak az elhamarkodott tetteket.
- És ki mondja meg, hogy mi az? Elhamarkodott tett, hogy egy érdemdús fiatal leány a vagyon mellé a sikert is óhajtja, melyre minden kilátása megvan? - kérdezte meglepetten felesége.
- De szembe kell fordulnia az úri társasággal, mert illetlenségnek fogják tartani, ha felépéseket vállal.
- Mikor törődött az úri társaság véleményével? - tettetett csodálkozást Eliza. Férje tudta, mire céloz.
- Valóban kevesebbet foglalkozom vele, mint régebben, s ez maga miatt van, drága Lizzy... De nem mindenki olyan bátor, s tud szembeszállni a köz vélekedésével, mint ön.
- Adjon neki lehetőséget, hogy megmutassa merészségét! De hiszen ő vállalja ezt! Zongorázni akar!
- Mert nem gondolt bele, mily ellenállással találkozhat - makacskodott Darcy.
- Ezek a hölgyek s urak főrendek, akik ma este gyönyörködtek játékában. Ellenállásnak nyomát sem láttam... - mosolygott felesége.
- Mert jóindulatúak voltak, mivel a régens vendégei, ki elfogult iránta...
- Hát azt hiszi, hogy nem a tudás tisztelete, hanem a jóindulat szólt belőlük? - berzenkedett Eliza. - Ne becsülje le hűgát, kedvesem! Georgiana valóban csodálatosan zongorázik, s a mester nem vállalta volna tanítványának, ha ez nem így lenne...
- Talán csak a rangja, s a régens miatt... - mondta Darcy bizonytalanul.
- Ugye, ezt maga sem hiszi komolyan? - mondta fejcsóválva Eliza.
- Tudom, hogy jól játszik... de féltem őt... annyi veszély leselkedik rá...
- Nem bízik bennem, bátyám? - kiáltotta Georgiana, s megbántva fordult Elizához. - Sajnos nem bízik...
- Ne mondj ilyet, kedvesem, ez nem igaz! - cáfolta hevesen Elizabeth. - Bátyád csupán meg akar óvni minden rossztól, ami veszélyezteti nyugalmadat és boldogságodat. De higgye el, drágám - mondta nyugtatólag Darcynak -, nem tudja őt mindentől megvédeni. Egész életében nem őrizheti! Én könnyen beszélek - mondhatná -, a felelősség az öné! De ismerem Georgianát, s tudom, hogy sem elhagyni nem akar minket, sem olyat nem tesz, ami helytelen... Ha jól megválogatott, műértő közönség előtt vállal csak szereplést s nem túl gyakran teszi ezt, nem lehet kifogása ellene senkinek... Talán így elcsitulnak félelmei, s Georgiana élete sem lesz túl zaklatott!
- Végül Darcy kénytelen volt igazat adni Elizának, s ez a közbjáték még szorosabbra fűzte Eliza és sógornője kapcsolatát.

Két nappal később megérkeztek Londonba a Bennett szülők. Mr. Gardiner az ebéd utáni órákban várta a postakocsit az állomáson, és miután a szülők kikászálódtak belőle, máris átrakták csomagjaikat és a Gracechurch streetre hajtottak. A ház már karácsonyi díszben várta az ünnepet, s Mrs. Bennett rögtön észrevette, hogy új függönyök díszítik a tükörfényes ablakokat. Miután irigykedve megdicsérte a házigazdák gondosságát, be is léptek a házba, lezajlottak az üdvözlések Mrs. Gardinerrel s gyermekeivel, majd elfoglalták szobájukat. De nem sokat időztek az emeleten, mert korai estebéd várta őket a földszinti ebédlőben.

- Farkaséhesek vagyunk - jelentette ki Mrs. Bennett míg kényelmesen elhelyezkedett, s helyeslést várva férjére nézett. - Tegnap óta alig ettünk! Csak egyszer állt meg hajnalban a postakocsi, ráadásul olyan helyen, ahol még nem nyitott ki a fogadás. Hát nem szörnyűség? Sir William ki is jelentette, hogy ez botrányos. Tudják, vele és Mariával utaztunk, meg két apácával a Mária Szíve kolostorból. Ők is rokonaiknál szállnak meg, mármint Sir William. Februárig itt is maradnak. Bizonyára összefutunk velük, de ha mégsem, megadtam címüket - ha nem veszik rossz néven -, hogy itt keressenek fel minket!

- Jó ég, még itt sincs nyugtunk tőlük? - szörnyülködött férje.

- Mi dolgotok velük? - kérdezte húgát Mr. Gardiner.

- Ó, csak Mariának akarok segíteni a vásárlásban, mert Lady Lucas, az anyja, tavaly óta nagyon beteg, s Mariának helyette kell a szükséges dolgokat megvenni. De milyen csinos lett az ebédlőtök, bátyám, ezektől a függönyöktől, s mintha új bútorokat is vettetek volna... Szavamra, egészen kicserélődött minden... Mindig mondtam, Mr. Bennett, most már, hogy három lányát is férjhez adtam, ideje volna felújítani nekünk is a bútorzatot! Nem lehet olyan tuskó, hogy ne értse meg, a társadalmi helyzetünk is ezt kívánja!

- Mielőtt a bútorhuzatok témáját kezdené taglalni, Mrs. Bennett, előbb talán tájékozódjunk vendéglátóink hogyléte felől...

- De drága Bennett, nem kell engem figyelmeztetni az udvariasságra, tudom én az illemet úgy, mint maga, kedvesem... hiszen ők rendben vannak amúgy is, igaz-e, bátyám? csak rájuk kell nézni, kicsattannak az egészségtől, ahogy látom, a gyerekek is, különösen ez a kicsi - nézett némileg bizonytalanul a láztól pirosló arcú gyermekre, kit anyja épp visszaküldött az ágyba. - Új bútor, új függönyök... Jól megy az üzlet, igaz, kedves sógornóm?

Mrs. Gardiner rezignált arccal megnyugtatta, hogy jól vannak. Néhány szóval elmesélte, mi történt, mióta nem találkoztak. Elmondta, milyen szép Pemberley, és mennyire jól érezték magukat ott a nyáron.

- S hogy viselkedett Lizzy, megváltozott? - kérdezte vonakodva Mr. Bennett.

- Ó, cseppet sem! Nagyon kedvesek, szeretetreméltóak voltak valamennyien! De majd maguk is láthatják, mert holnap várnak minket ebédre a Darcy palotában.

- Biztos, hogy ránk is vonatkozik e meghívás? - morfondírozott keserűen Mr. Bennett. - Lehet, hogy már nem kíváncsi a szüleire...

- Hogy mondhat ilyet, kedves sógor? - kiáltott megbotránkozva Mrs. Gardiner.

- Szégyell minket a kisasszony, Mrs. Gardiner. Mióta férjhez ment, nem ismeri meg a rokonait! Hálátlan gyermek! - legyintett Mrs. Bennett. - Szégyen és gyalázat, hogy tavaly óta nem hívott meg a kastélyukba, pedig hány hasznos tanácsot adtam volna neki a háztartással kapcsolatban! És más egyéb dolgokban is, hiszen egy lánynak mindig van mit tanulnia szülő-anyjától. De nincs mit csodálkozni, mindig mondtam a férjemnek - aki persze odavan érte -, hogy nem különb ő semmivel sem a többinél, és tessék... Kiderül, hogy még rosszabb is. Bezzeg Lydia folyton írogat, hogy látogassam meg!

- No persze, hiszen állandóan kölcsön akar kérni - jelentette ki Mr. Bennett, akiben erre rögtön feltámadt az ellenkezés ördöge.

- És Jane is, amíg Netherfieldben voltak - majd minden nap átmentem hozzá! Igaz, mióta házat keresnek, övele sem találkoztunk, de az más. Hova hívjon, ha egyszer még nincs házuk? Az biztos, most már, hogy megvették azt a birtokot, meglátogatom őket, amint odaköltöztek, hogy segítsék berendezkedni...

- Nyilván alig várják...

Mrs. Gardiner elmesélte, mennyi idejébe telt Elizának, míg tennivalóiba beletanult, és megerősítette kapcsolatát Darcyval és Georgianával, s mentegette őt, ahogy tudta.

- Többször is elpanaszolta, mennyire hiányoznak neki szülei és testvérei! Súlyos önvád gyötörte...

- Meg is érdemli! - kiáltotta Eliza anyja - mondhatom, elsüllyedek szégyenemben, hogy szomszédaink hányszor kérdezték, mikor utazunk Elizát meglátogatni? S örökké azt kellett mondanom: majd nemsokára! Lady Lucas példálózott is, hogy ők már két hónap múlva mentek Charlotte-hoz, amikor Collins elvette. Sir William meg folyton az udvarral jött... hogy biztos azért nem tudunk találkozni velük, mert az udvarnál töltik idejüket... Nem akarom Sir Williamet bántani, de mintha kicsit már megbolondult volna...!

- Ha Sir William megbolondult, az nem most történt - jelentette ki férje.

- Mrs. Philips, a testvérem is tudakozódott tőlem, tölthetne-e pár hetet Elizánál, de mondtam neki, drága szívem, először az anyját kéne vendégül látnia, én pedig még a lábamat se tehetem Pemberleybe!

Gardinerék látták, hogy a szülők nagyon a szívükre vették Eliza mulasztását, és szívük mélyén érezték a rosszsallásukban rejlő igazságot is, de ismerve az okokat és körülményeket, mentegették Elizát, ahogy tudták. Mr. Bennett jobban szerette lányát, mint az anya, kinek Lydia és Jane volt a kedvence, de most ő is neheztelt, és sértve érezte magát. Darcytól ugyan nem vártak túláradozó kedvességet, hiszen a férfit barátságtalan, öntelt, kellemetlen embernek ismerték Longbournban és környékén, s még nekik sem volt alkalmuk annyira megismerni őt, hogy e kedvezőtlen vélekedést teljesen elfelejtsék. De Elizának nem lett volna szabad így elzárkózni előlük - hacsak nem szégyelli rokonait! - jutottak erre a következtetésre, nem alaptalanul. Mr. Bennett úgy vélte, ő megállja helyét, bár feleségének valóban vannak súlyos hibái - és Mrs. Bennett ugyanígy gondolkodott magukról, csak fordítva. Így aztán mindketten meg voltak győződve arról, jellemük és modoruk kifogástalan. Ezen kívül az apában a szeretet, az anyában a kíváncsiság munkált, mely fájó sebet jelentett, ha Elizára gondoltak.

- És hogy van Mary és Kitty? Mikor jönnek Londonba Jane-nel? - kérdezte a sógornő, hogy más útra terelje a beszélgetést.

- Holnap indulnak. Bingley hintóján utaznak, mert Bingley végre nagy nehezen elrendezte Netherfield ügyét, s jöhetnek. Ugyanannyi időbe telik, mint postakocsival, mert csak egy helyen állnak meg, remélem, nem ott, ahol mivelünk megállt a postakocsi...

- Úgy hallottuk, Merytonba járatták a lányokat egy kis illemtanra...

- Jaj, ne is mondják, még most is kiver a víz, és remegnek az idegeim, ha rágondolok, mit szólhatott a szomszédság, amikor ezt hallotta... - siránkozott Mrs. Bennett.

- Azt, hogy ideje volt! - jelentette ki férje morózusan.

- Én nem állítom, hogy nem vált a javukra... legalábbis nem ártott... de mi szükség volt erre? Semmi baj nem volt az ő modorukkal... életvidám, élénk fiatal lányok, hát istenem, szeretik a vidámságot és a szórakozást... én is szerettem fiatal koromban! Meg ön is, mindenki... Még jó, hogy csak Mary és Kitty volt otthon, és Lydia már férjhez ment!

- Neki lett volna rá legnagyobb szüksége! - mondta Mr. Bennett mély meggyőződéssel.

- Maga tudja, kedves sógornőm, hogy Lydia kissé szertelen, s meggondolatlan, de mégiscsak férjhez ment ilyen fiatalon! És milyen csinos férjet szerzett. Nem értem, miért kell mindig felhánytorgatni azt az ártatlan kis botlását... Mr. Bennett azóta sem akarja fogadni őket otthonunkban, mintha csak gyilkos lenne... Szegény drágám...

- Térdszalag rendet nem akar adományozni neki? Látom magam előtt a jelenetet, ahogy a király átadja a magas kitüntetést bukott nőknek...

- Most már aztán elég, Mr. Bennett! Az idegeimmel játszik... megbolondít... Hát ezt érdemlem én? Három leányt férjhez adtam, megmentve a családot az éhenhalástól!

- Még élek, ne temessen. Még senki sem akart otthon éhen halni.

- Jaj, az idegeim... Nem is hallgatom tovább, amúgy is elfáradtam az úton. Nem veszi zokon, kedves sógornőm, s te sem, bátyám, ha fölmegegyek szobánkba, és lepihenek? Majd holnap folytatjuk...

Mrs. Bennett hosszasan lamentálva elhagyta az ebédlőt, s ezután Gardinerék szívélyesen társalogtak férjével. Szóba került Darcy is, kiről a legjobb véleménnyel voltak, s felváltva bizonygatták Mr. Bennettnek, hogy kitűnő választásnak bizonyult Elizabeth számára, s milyen megfontolt, eszes és jó ember, és hogy szeretik egymást a fiatalok. Mr. Bennett örömét fejezte ki ezek hallatán, mert Eliza még nem győzte meg teljesen Darcy kiváló jelleméről, s mivel módja sem volt rá, hogy bizonyosságot szerezzen, Gardinerék véleménye megnyugtató volt számára, hiszen ha neheztelt is jelenleg Elizára, azért a legjobbat kívánta neki. Majd Georgiana kedvességét és zongoratudását ecsetelték előtte, s a pemberleyi bál nagyszerűségét. De a hercegekről szót sem ejtettek, nem akarván elvenni Elizától az örömet, amit az eset elbeszélése okoz.

- De beszéljünk önökről is - mondta érdeklődve Mr. Bennett. - Lassan egy éve már, hogy találkoztunk, s ez bizony hosszú idő, ennyit még nem is töltöttünk el soha, hogy ne látogattuk volna meg egymást! Meséljenek hát, kedves rokonaim, hogy megy az üzlet, s mi újság a fővárosban? Előre bocsátom, Longbournben semmi különös nem történt azóta, még ma is leányaim esküvője a beszédtema, mivel nincs más! Egy leányt sem szöktettek meg, mert nincs most ezred, ami ott állomásozna, és senki sem ment férjhez - úgy tűnik, a fiatalemberek mostanában meggondoltabbak! Így hát magukon a sor, hogy hírekkel szolgáljanak, s higgyék el, ugyanolyan lelkesen hallgatom majd, mint ahogy feleségem tenné!

Gardinerék mosolyogva előadták a híreket, amik érdekelhették Mr. Bennettet. Beszéltek Mr. Gardiner üzleti sikereiről, s az új amerikai árukkal kapcsolatos terveiről. Ez utóbbi Mr. Bennett kíváncsiságát is felkeltette, hisz gazdálkodó ember lévén a vetőmagok és mezőgazdasági eszközök témája közelről érintette, s miután tájékozódott sógoránál, kijelentette, hogy ő maga is szívesen vásárolna belőlük. Mr. Gardiner ellátta tanácsokkal a vetéssel kapcsolatban, és feljegyezte a szükséges magmennyiséget, melyet Longbournbe fog küldeni. Majd egészségük is szóba került, s Mr. Gardiner említette, hogy egy ideje már erős fájdalmat érez bal térd körűl, az orvos még nem tudott segíteni rajta, s tűnődött, ne utazzon-e gyógyfürdőbe. De Mrs. Gardiner lebeszélte erről, mondván, hogy előbb más orvossal nézesse meg, addig is hozathatnak gyógyvizet Islingtonból, a Spa Fields vizét, melynek korsója negyed penny. Majd Mr. Bennettől kérdezte, nem akarná-e lefestetni feleségét leányai körében, mert ő tud ajánlani egy kiváló festőt.

- Ha ilyen ritkán látjuk majd őket, mint Lizzyt, jobb is, ha van róluk kép otthon! - mondta szomorúan Eliza apja. Mrs. Gardiner helyeselt. Miután Jane és testvérei megérkeznek Londonba, a Bennett lányok Lydia kivételével mind együtt lesznek s így nincs akadálya

annak, hogy a festő munkáját megkezdje. Kis tanakodás után elhatározták, amikor Lydiára lesz szükség, hogy a képet befejezzék, akkor Mr. Bennett levelet ír neki, s Londonba hívja, Gardinerékhez.

- Darcyékhoz nem hívhatjuk, azt tudom, mert Darcy utálja Wickhamet, elítéli Lydiát, és csak Eliza kedvéért segített rajta. De kétlem, hogy egy napig is elviselné ottlétüket, különösen, mert húga, Georgiana sem szenvedheti Wickhamet. Szinte elsápad, valahányszor szóba kerül a neve - szólt Mr. Gardiner.

- Nem csodálom! Valahányszor Lydia levelet ír nekünk, olyan esetekről szerzünk tudomást, hogy csak azt hihetjük, férje csélesap szélhámos, s bár nem panaszkodik, kiolvasom soraiból, hogy kezd kiábrándulni abból a gazemberből... Persze be nem vallaná...

- Jobban járt volna, ha szegyenben marad, de hazavisszük - jelentette ki bátran Mrs. Gardiner, ám az urak hevesen tiltakoztak.

- Hogy mondhat ilyet, kedvesem? - kiáltotta férje. - Azt a szegyent le nem mosná semmi a családról! Soha többé nem állt volna szóba vele senki, s ami a fontosabb: a testvéreivel sem! Hiszen tudja, örökre elveszett volna minden esély, még nővéreinek is, a férjhez menésre! Akkor aztán tényleg éhen halhattak volna, ha Mr. Bennett egyszer - isten ne adja - megboldogul! Természetesen a mi segítségünkre számíthattak volna, de... Nem, ne is gondoljon ilyesmire! Lehet, hogy ő jobban járt volna, de milyen áron!

- Nem győzők eléggé hálás lenni Mr. Darcynak, hogy megkímélte ettől családunkat - tette hozzá Mr. Bennett. - Az a tyúkeszű leány! Még csak meg sem érti, mit követett el! Ne is beszéljünk róla, látni sem akarom... Épp elég elviselni, hogy az anyja mennyire odavan érte... már megbocsásson, ha a testvérét hibáztatom, de hihetetlenül vak, ha Lydiáról van szó!... Persze nem esik alma messze a fájától: ő is rajongott annak idején a katonatisztekért, mint ezt százszor mesélte fűnek - fának... Ám jobb, ha áttérünk másra... Ki az a festő, kit említett, s hogyan léphetünk érintkezésbe vele?

Mrs. Gardiner elmesélte, nemrégiben járt egy tárlaton a gyermekeivel, s ott tűnt fel neki egy festmény, mely Gardiner úr társaságának elnökét ábrázolta, oly élethűen, hogy csak ámulattal tudta nézni. Érdeklődésére közölték, hogy a festő fiatalember, ki a közelben lakik, s időnként vállalja arcképek festését, mert bár nemesember fia, bizonyára csak másodszülött, s így vagyontalan, el kell tartania magát. Meg is adták címét Mrs. Gardinernek, így semmi akadálya, hogy felkeressék.

- Talán még kapóra is jön neki, ha karácsony előtt rendelést kap! Ki tudja, nem szűkölködik-e? - sajnálkozott a hölgy.

Így megállapodtak, hogy a legrövidebb időn belül felkeresik a festőt, s ezután a kártyaasztalt elővéve szórakoztak a gyerekekkel, míg el nem jött a lefekvés ideje, s nyugovóra nem tértek.

Másnap könnyű reggeli után sétálgattak kicsit a környéken a gyermekekkel, majd kocsit hívtak, s mindannyian a Darcy palotához hajtottak. Elizabeth és Georgiana már nyugtalanul várták őket - Eliza félt, hogy szülei túlzottan haragszanak rá, a fiatal lány pedig, holott eddig csak kevés időt töltött társaságukban, sokat hallott már Mr. Bennett ironikus modoráról és felesége bőbeszédűségéről, s nem tudta, hogyan viselkedjen velük. De megnyugtatta Darcy jelenléte, ki maga kívánta fogadni őket, s ezért szabaddá tette magát délutánig. Ám nem volt okuk félelemre, mert mindketten visszafogták magukat Darcyt látva. Mr. Bennett úgy vélte, nem volna illendő felelősségre vonni azért, hogy még nem hívta őket kastélyába, s Elizával sem akart beszélni erről Darcy előtt. Georgiana pedig semmi okot nem adott iróniára, vagy rosszindulatra, miért is bántották volna? Különösen Mrs. Bennett volt csendben, miután férje

még reggeli előtt komolyan felhívta figyelmét arra, hogy ha nem fogja vissza magát, ne is számíton arra, hogy valaha is megfordul Pemberleyben. Amúgy is félt Darcytól, ki oly tekintélyes embernek tűnt szemében, hogy csak buzgó helyeslésre szorítkozott, ha egy társaságban voltak, s most megfélemlítve a száját is alig nyitotta ki. Ám Darcy maga is érezte, hogy tartozik nekik egy meghívással s feltett szándéka volt, hogy ezt most pótolja.

Miután az üdvözléseken túljutottak, körbevezették őket a palotában, mert sem Bennettek, sem Mrs. Gardiner nem jár még itt, s igen kíváncsiak voltak rá. Maga Darcy is elkísérte őket, s ez annyira visszafogta anyósát, hogy áhítatos csendben járt, mint a templomban, csak ritkán mert halk megjegyzéseket tenni pompára és eleganciára. De szemét jól kinyitotta, hogy mindenről be tudjon számolni majd ismerőseinek, s szinte itta Darcy szavait, ki őseinek történetéről és a palota építéséről beszélt, mit Eliza is érdeklődve hallgatott. Georgianával és a nénivel követte férjét, nyomukban apja és Mr. Gardiner.

A palota csendes utca közepén, szépen gondozott kertben feküdt, mindaz az előkelőség lerítt róla, ami Pemberleyre is jellemző volt. Oszlopok és szobrok díszítették, magas, hosszúkás ablakok tagolták, melyek világossá tették a termeket. Gazdagon díszített, faragott bútorok, csodálatos festmények és faliképek között jártak süppedős, puha szőnyegeken, dúsan redőzött függönyök fogták vissza a tél hidegét az ablakoknál, és barátságos, gipsz cirádákkal gyönyörűen megmunkált kandallók ontották a meleget. Kisebb helyiségek voltak itt, mint Derbyshireben a birtokon, de berendezésük a művészi freskókkal és dísztárgyakkal hasonlóan nagyszabású volt, csak családiasabb, barátságosabb. Minden tárgyon látszott, hogy ritkaság, vagy nagyon régi, s a nézők elgyönyörködtek tárgyak és bútorok összhangján. Látogatók ide nem jöhettek, még akkor sem, ha a birtokon volt a család. A kisebb személyzet állandó szolgálatban volt, s a nagyobb javítási munkákat akkor végezte, ha Darcy Pemberleyben tartózkodott, főként nyáron.

Sétájuk végeztével ebédhez ültek. Mr. Bennett és Mrs. Gardiner gratulált Darcynak a palota külső és belső szépségéhez, amit az szerényen elhárított, mondván, hogy nem az ő érdeme. Mrs. Bennett csak elragadtatott nyögéseket hallatott és szemét járatta körbe. Most tényleg elállt a szava. Először látott olyan pompát és eleganciát, ami igazán régi, értékes holmik varázsából fakad, olyan egyszerűséget, ami már magában szép, és kezdte megsejteni a szépség és vásári tetszetősség közötti különbséget. Elbűvöltségének adott hangot Mrs. Gardiner is, ki választékosan fejezte ki elragadtatását, ami a házigazdának nagyon jólesett.

Ebéd közben Darcy módját ejtette, hogy udvariasan meghívja Benneteket kastélyába, elosztva ezzel neheztelésüket, s félelmüket, hogy túlzott büszkesége visszatartja ettől a lépéstől. Közölte velük, tavasszal visszatérnek Pemberleybe, csak Georgiana marad Londonban tanulmányai miatt, s utána akár egész nyáron igénybe vehetik vendégszeretetüket Gardinerékkel együtt. Mr. Bennetet bizonyára érdekli a birtok könyvtára, melyet több generáció szorgalmas gyűjtése hozott létre, s a kedves mama is (Mrs. Bennett kihúzta magát) kedvét leli majd a kocsikázásban és sétákban, melyre Pemberley lehetőséget nyújt. Jane és férje ekkor már saját birtokán lakik majd, őket is meg lehet látogatni időnként, nem beszélve a környékbeli kis városkákról, melyekben sok látnivaló akad, s melyeket még Elizabethnek sem mutatott meg. Elizabeth hálásan nézett férjére ezek hallatán, - ő igazán tudta, mennyire kedvére akar tenni Darcy ezzel a gesztussal... Gardinerék meglepve, boldogan fogadták a kedves meghívást, és a Bennett szülők teljes mértékben kárpótolva érezték magukat.

Neheztelésüket feloldotta a kedves fogadtatás, a háziak szívélyessége, és Eliza szüntelen gondoskodása, ki olykor nem is engedte az inast felszolgálni, nem törődve a merev etikett szabályaival. Húst szelt apjának, bort töltött anyjának, s igyekezett minden módon kimutatni,

mennyire örül nekik. Mr. Bennett most otthon hagyta gúnyos megjegyzéseit, annál is inkább, mert felesége megilletődve ült, s csak akkor jött meg a hangja, mikor Darcy elnézést kérve távozott.

Akkor azután, mintha zsilipet nyitottak volna fel, áradni kezdett belőle a szó. Kezdte azzal, milyen szép házban lakik Eliza.

- Netherfield is szép kastély, nem mondom, de egy napon sem említhető ezzel! Ha ezt Lady Lucas és Sir William látná... Megpukkadnának az irigységtől, én mondom! Micsoda képek, milyen bútorok... Milyen csodálatos úriember Mr. Darcy! ... Én mindig mondtam, mindig... Hála az égnek, drága Lizzym, hogy ilyen jó helyre vetett a sors, most aztán becsüld meg magad, és ne vitatkozz Mr. Darcyval, mert tudjuk, milyen önfejű vagy és makacs!... Mennyi drága holmi... És mondd csak, Pemberley még ennél is szebb? Hány vendégszoba van ott, és mekkora személyzet? Mit szól, sógorasszony ehhez az előkelőséghez? Ne is mondja, látom, el van ragadtatva... És milyen értékes zongora ez! Bizonyára Miss Darcy játszik rajta... Biztosan egy vagyomban kerülhetett... Ami jó, azt bizony meg kell fizetni... Milyen bájos leány Miss Darcy... Nem játszana nekünk?

Georgiana zongorázott egy ideig, s miután befejezte, Mrs. Bennett a bálról faggatta őket, kiket hívtak meg, részt vett-e rajta Lady de Bourgh, és mit szolgáltak fel? Elkerekedett szemmel hallgatta az ételsort, s mint a lady, ő is sokallta a fogásokat, de szerényen megjegyezte, hogy tévedhet is, hiszen ennyi vendéget ő még sosem hívott. A ladyt rosszindulatúnak titulálta, sznobsága okán mégis mentegette.

- Egy főrangú hölgy bizonyára másképp látja ezt... Mindenesetre, én nem mondok rosszat róla, hiszen Darcy nénikéje - legfeljebb annyit, hogy én bizony szégyellném magam, ha a lányaimat így kellene rátukmálnom valakire...

Mr. Gardiner most megemlítette, hogy ők nem beszéltek a régensről, s erre Eliza elmesélte a herceg felbukkanását a bálon. Anyja először nem is akarta elhinni a történeteket, csak nagy nehezen fogadta el, hogy nem ugratják, s Mr. Bennett is hitetlen arccal hallgatott. De mindenki bizonykodott, hogy ez az igazság, s végül kénytelenek voltak beadni derekukat.

Mrs. Bennett percekig csak ült, s némán emésztette a hírt.

- De higgye el mama, és még történt ennél érdekesebb is!

- Lehetetlen. Hogy a régens... már ez is felfoghatatlan! Senki sem hiszi majd el nekem!

- Elmesélheti mama, hogy vendégeskedtünk a régensnél. Georgiana zongorázott neki s a vendégeinek, és most taníttatni akarja egy híres zongoraművésszel!

- Éreztem én, hogy remekül játszik... én mondtam! Micsoda szerencse!

Mr. Bennett és Gardinerék, kik szintén most hallották először, hogy milyen eredményes volt a herceg estje, gratuláltak Georgianának, s Eliza oly büszkén mosolygott, mintha ő kapta volna a dicséretet.

- Kik vettek részt a herceg vacsoráján? - kíváncsiskodott Mr. Gardiner.

- A canterbury érsek... a kenti herceg... Mrs. Monteros... - sorolta a történelmi neveket Elizabeth. A társaság leesett állal bámult rájuk. Még a nagybácsi is megkérdezte, nem tréfál-e, de Georgiana mosolyogva biztosította, a legkomolyabban beszélnek, s két nap múlva megkezdí leckéit a régens palotájában.

- Jövő kedden pedig a kenti hercegnél vacsorázunk - mondta Eliza.

- Persze, én meg a holdra utazom! - kiáltotta anyja.

Most aztán áradni kezdtek a kérdések, s az egész társaság faggatására részletesen beszámoltak a régens palotájától, a vendégek viselkedéséről, modoráról, a zeneszerzőről, és minden egyébről, amiről csak lehetett. Mrs. Gardiner nagyon büszke volt, hogy Georgiana, s általa családja is ilyen előkelőségek előtt szerepelt, s az ország legarisztokratikusabb neveit is meghódította. Mr. Bennett örült, hogy Eliza itt is megállta helyét - kicsit saját érdemének is tulajdonította ezt. Mr. Gardiner egyszerűen csak örvendezett sikerüknek, míg Mrs. Bennett egyre csak azon meditált, ne írja-e meg máris levélben eme örömteli híreket az összes longbourni ismerősnek, mert a dicsekvéssel alig bírta várni. De sok munkába került volna, így inkább letett róla, s elhatározta, hogy holnap okvetlen meglátogat valakit, hogy elújságolja a hírt: leánya a legfelsőbb körökben forog máris, holott alig egy éve ment férjhez, s ez nyilvánvalóan az ő érdeme, aki felnevelte.

Ekkor a nagynéninek eszébe jutott, hogy a kép ügyét meg kell beszélniük, s elmesélte, mit találtak ki Mr. Bennettel. Az ötlet osztatlan tetszést aratott. Mrs. Bennett egyenesen el volt ragadtatva tőle, s ellenvetést nem tűrően kifejtette férjének, hogy társadalmi helyzetük ezt most már meg is követeli. Mivel Eliza is szívesen beleegyezett, Jane és a lányok véleménye pedig nem volt kérdéses, nehézséget már csak Lydia távolléte okozott. De miután a megoldást ismertették vele, Elizabeth is jónak találta azt. Ezzel eldőlt a kép sorsa, csak a festőt kellett megtalálni, amire Mrs. Gardiner vállalkozott, mondván, hogy másnap ebéd előtt Eliza és Georgiana menjenek érte, s együtt felkutatják.

Mr. Gardiner lába újabban ismét fájni kezdett, nem akart sokat járkálni, Mr. Bennett pedig másnapra már elintéznivalókat tervezett magának. Mrs. Bennett vállalta, hogy a gyermekekkel marad addig, míg a festőt keresik, a váratlanul megbetegedett a nevelőnő helyett, ki a négy gyermekre felügyelt, ha a szülőknek valami elfoglaltsága volt. Ám mert feszítette a türelmetlenség, hogy továbbadja a kapott híreket, s eldicsekedjen leányával, kérte, menesszenek küldöncöt Sir Williams vendéglátóihoz azzal az üzenettel, hogy másnap ebéd után meglátogatja őket. Legszívesebben azonnal indult volna, mert majd kiugrott a bőréből ilyen hírek hallatán. Mikor Eliza megtudta, hogy Maria Londonban van, ő is megüzente, hogy szívesen látják a Darcy házban valamelyik délután vagy reggel - emlékezett rá, milyen kellemes útitárs volt a leány, amikor nővérét, Charlotte-ot látogatták meg, s Longbournben is jó viszonyt ápoltak. Szép emlék volt hunsfordi tartózkodásuk is, különösen, amikor időnként ábrándosan felidézte, hogyan vallott neki szerelmet férje a paplakban, míg Charlotte-ék a ladinél vacsoráztak. Még most is belepirult, akkori balítéleteire gondolva.

Ekkor csengettek, hamarosan Miss Bingley lépett a szalonba, s üdvözölte a jelenlevőket. Elmenekült otthonról, mert másnapra várták Bingleyt és Jane-t, s most a személyzet felforgatja a házat, mindent takarítanak, pucolnak, fényesítenek, így várják a fiatal házасokat, s az ünnepet. Nem volt otthon maradása. Mrs. Hurst már előbb eltávozott, férjét magával hurcolva egy szállodába, s méltatlankodva, miért most kell ezt csinálni. Elizát és Georgianát szívélyesen üdvözölte, de Mrs. Bennett láttán nem tudta teljesen leplezni lenézését. Gardinerekkel személyesen csak az esküvőn találkozott, s ott először azt hitte, előkelő emberek, de aztán kiderült, hogy ők a cheapside-i rokonok, s ez elég volt ahhoz, hogy felhúzott orral beszéljen velük. Ám hamar rá kellett jönnie, hogy véleményét nem osztják mások - olyanok, akiknek ő ad a véleményére. Gardinerek modora és viselkedése tökéletes volt, ez gyorsan kiderült, ha valaki beszédbe elegyedett velük, s erre Miss Bingley is hamar rájött. Részben ezért, részben mert látta, Darcy mennyire kedveli őket, gyorsan megváltoztatta álláspontját. Erre emlékezve most udvariasan fordult feléjük, s érdeklődött helyzetük felől. De Mrs.

Bennett, miután néhány percre hallgatta társalgásukat, nem bírta tovább, s fennhéjázón hozzáfordult.

- Mit gondol, Miss Bingley, hol jártak lányoméék egyik este? Sose fogja kitalálni! A régenshercegnél! A herceg meghívta őket vacsorára! Hát ehhez mit szól?

Miss Bingley palástolni próbálta meglepetését. Nem méltatta válasza Mrs. Bennettet, hanem gratulált a magas kapcsolathoz Elizának, és megkérdezte, mivel érdemelték ki e meghívást. Hiába próbálta titkolni, az irigység küzdött benne a jó modorral, s minden arcvonása ezt tükrözte, Mrs. Bennett pedig örömmel látta ezt. Szinte hízott a mája, mert nem kedvelte Miss Bingleyt, részben mert elmondták neki, hogy Darcyhoz akart férjhez menni, részben mert Bingleyt el akarta tántorítani az ő Jane-jétől, két lánya érvényesülésének is útjába akart hát állni; s korlátoltsága nem gátolta abban, hogy a feléje áradó ellenszenvet is érezze olykor. Gardinerék mosolyogva figyelték őket, s mind azt gondolták, most két méltó ellenfél akadt egymásra.

- De nemcsak vacsorára hívta őket, képzelje: taníttatni akarja Miss Darcyt, s tudja, kivel? Mit gondol, ki oktatja majd a régens palotájában...mert ott lesznek az órák... talán hallott már X mesterről... Nem hiszem, hogy ismerné... csak királyi udvarokban játszik, főrangúaknak! Mi nagyon jelentéktelenek vagyunk hozzá... De mondhatom, nevét az egész világon ismerik... talán még ön is...

Miss Bingley morcosan biztosította, hallott már a mesterről.

- Mi itt Londonban tájékozottabbak vagyunk műveltség terén, mint a vidékiek - jelentette ki önelégülten.

- Ó, hát ebben ne legyen biztos, könyveket, kottákat és újságot vidéken is vásárolnak, s nem ülik meg fordítva a lovat, mint ezt ön is tapasztalhatta - intett lekicsinylőn Mrs. Bennett. - De nem is ezt akarom mondani... Tudja-e kik voltak még meghívottak a hercegnél? Hogy csak egyet mondjak: a canterbury érsek...

- Valóban? Tudtommal ő már sehova sem jár.

- Hát ide elment. És hogy tetszett neki Miss Darcy játéka! El volt ragadtatva! Hát nem bájos ez a leány? Én mindig mondtam, hogy remekül zongorázik! De volt ott még híres ember, seregestül! A királyi család is képviseltette magát, úgy bizony! Ott volt a kenti herceg is...

- Ez hihetetlen! - háborgott Miss Bingley.

- Ugye leesett az álla? Hihetetlen, én is ezt mondom. Istenem, mennyi előkelő hölgy és úr, a társaság krémje... És mind Miss Darcy tudását bámulta! Az én leánnyal meg úgy beszéltek, mintha régi ismerősök lennének! Nem is csoda, hiszen otthon jó nevelést kapott, igaz, Mr. Bennett? Akárhol megállja a helyét, ő aztán nyugodtan kinyithatja a száját...

Mrs. Bennett régen érezte magát ilyen jól, látva Miss Bingley sápadozását. Elizabeth nem állította le anyja szóáradatát, gondolta, nem árt Miss Bingleyt néha kicsit megleckéztetni. Georgiana szégyenlősen a zongora mögé húzódott, kínosan érezte magát, ha róla beszéltek.

Miss Bingley önérzete súlyos csapást kapott. Nem csoda, hogy sápadtan hallgatta az ellenszenves Mrs. Bennettet. Nem elég, hogy Darcy Elizabethet vette el őhelyette, nem elég, hogy nagyszabású, sikeres bált adott, amin - hihetetlen dolog - a régensherceg is megjelent, s ő nem lehetett ott. Nem elég, hogy láthatóan jól kijön egymással Eliza és sógornője, - még az az elégtétele sincs meg, hogy Eliza és Darcy között súrlódások, vagy viták lennének! Sőt, azt kell hallania, hogy a legmagasabb méltóságok között forog, míg ő, ki magát sokkal többre tartotta, nem is álmodhat ilyenről. Ráadásul Elizabeth anyja számol be erről, látható kár-

örömmel, egy ostoba vidéki nő, kinek se ízlése, se modora! Miss Bingley szinte rosszul érezte magát, úgy felizgatták a történetek. S az ellenszenves Mrs. Bennett még mindig nem hagyja abba!

- Tudja kedvesem, el is felejtettem mondani, hogy pár nap múlva lányomé a kenti hercegnél vacsoráznak...

Miss Bingley megfogadta magában, soha többé nem óhajt találkozni Mrs. Bennettel, s bár tudta, hogy nehéz lesz, megpróbálja minden áron elkerülni! Összeszedte magát, nagy önuralommal gratulált Elizának és Georgianának, de szavai őszinteségét jelentősen rontotta arckifejezése, melyen minden látszott, csak öröm nem. Szegény Miss Bingley! Jobban tette volna, ha otthon marad, bármekkora is a felfordulás. Hangulatát még Darcy hazaérkezése sem javította, így hamarosan el is köszönt, otthagyva a társaságot, s otthon visszavonult szobájába, hogy magányosan töprengve tépelődjön a sors fordulatain.

Gardinerék sem maradhattak tovább, így a szülők is elbúcsúztak, s valamennyiüket a Gracechurch streetre vitte Darcy hintója. Mikor férje megjött, s egyedül maradtak, Eliza tiszta szívből köszönetet mondott neki, hogy rokonait oly szívélyesen vendégül látta, s meghívta őket egész nyárra, majd nevetve beszámolt a történetekről.

- Határozottan jó hatással van szüleimre, drágám. Csak belép a szobába, és anyám elnémul. Bár sokkal hamarabb igent mondtam volna önnek...

Reggel Eliza és Georgiana felkereste Mrs. Gardinert, hogy megbeszélésük szerint felkutassák a festőt, kit olyannyira magasztalt. Darcy kísért akart adni melljük, félve a kéregetők és zsebesek sokaságától, de Mrs. Gardiner erősködött, hogy ez a környék még nem olyan rossz hírű, mint például a Saffran Hill, s melljük adja az inast, bár nem tartotta szükségesnek. A gyerekek felügyeletére vállalkozó Mrs. Bennett már várta őket, közölve, hogy gyorsan kell intézni dolgukat, mert a négy gyermek igen eleven, s ő már nem elég fiatal ahhoz, hogy sokáig foglalkozzon velük. Miután megígérték, hogy igyekezni fognak, a nagynénit közrefogva máris elindultak. Gyalog mentek, mert a cím nem esett túl messzire a néni házától, mindössze három utcányira.

A Cheapside-nak ezen a részén már régóta álltak két-háromemeletes házak, mind egy-egy család tulajdona, kik még akkor szerezték meg telküket, amikor az kis falunak számított, s a helyszűke még nem szorította egymáshoz és nyomta össze keskenyre a londoni házak utcafrontját. A házak között már minden üres helyet beépítettek, de hátul némelyik még rendelkezett kisebb kerttel vagy udvarral, hol nyári estéken elmélázhattak a világ dolgairól, vagy természetettek némi zöltséget és virágokat. Noha a csatornák bűze lengte be a fővárost ez idő tájt, a néha betörő tavaszi vagy nyári szelek olykor kisépték a városból a rossz levegőt, s ilyenkor felüdülés volt a hátsó kertekben tartózkodni. Ahogy azonban a franciákkal, Napóleonnal vívott háború alatt előzőnlötték a fővárost a leszerelt katonák és haditengerészek, valamint a földjeikről elűzött bérlők, és megélhetést vidéken nem találó emberek, úgy nőtt a zsúfoltság és a nyomorúságos, lakásnak alig nevezhető odúkban tengődők utcáinak száma, s úgy alakultak a Cheapside egyes részei is egyre lehangolóbbá és nyomorúságosabbá.

Kétemeletes házat találtak a kapott címen, s kérdezősködésükre az első emeletre irányították őket. Kopott, de tiszta volt a ház kívül-belül, a folyosó hasonlóképpen. Kis fenyőágakból font koszorú díszítette az ajtót, pirosló bogyókkal teletűzködve, s két név volt felírva, az egyik bizonyára a festőé. Bezörgettek, mivel csengőt nem találtak, és rövidesen kitárta az ajtót egy fiatalember.

Magas, szép arcú, hullámos barna hajú és kék szemű - Georgiana hirtelen ennyit tudott megállapítani róla. Festékfoltos köpenyt vett ruházatára, s kezében is ecseteket szorított. Összehúzott szemmel nézett rájuk, kutatóan és érdeklődve, s elmosolyodott, amikor elmondták, kit keresnek, mi járatban vannak. Mr. Steady-ként mutatkozott be, elismerte, hogy jó helyen járnak, valóban szokott festeni, most is ezt teszi, s a Társaság elnökének portréja az ő keze munkája. Majd behívta a lakásba és hellyel kínálta őket.

A hölgyek az előszobába léptek be, ahol a kabátok részére fogasokat helyeztek el a falon, majd egy nagyobb szoba következett, a fal mellett karosszékekkel és kanapéval, középen nagy, kerek asztal, és sok-sok festmény mindenütt. De itt nem álltak meg, hanem egy másik szobába nyitottak be, melyről rögtön látszott, hogy a festő itt dolgozik - nagyméretű ablak volt vágva a falba, amin csak úgy áradt be a fény, s az ablak előtt egy asztalon festékek, hígítók garmadája látszott, a falhoz támasztva vásznak sorakoztak, s csak az egyik sarokban volt elhelyezve egy bourbon-liliomos garnitúra, melyre leülhettek.

- Megkínálhatom a hölgyeket frissítővel? - kérdezte udvariasan a férfi, miközben Georgiana vonásait fürkészte. Az igenlő válasza frissen felpattant, s kiáltott: - James! - de senki sem jött, mire huncutul mosolyogva közölte, hogy aznapra és a többire is, úgy látszik, kimenőt adott az inasnak, s kénytelen maga nézni az italok után. Biztosította a hölgyeket, hogy csak két percre hagyja őket magukra, s máris kiszaladt, csak a másik helységből hallatszott vidám füttyörészése. A hölgyek hűledezve egymásra néztek, de véleményt nem volt módjuk nyilvánítani, mert a férfi, mint a szélvész máris ott volt, s tálcán poharakat hozott, majd bort és vizet, s ezek után ő is leült egy székre, s nagy komolyan rájuk függesztve szemét, közölte, hogy rendelkezésükre áll, ám nyomban ismét felpattant.

- Ha jól értettem, képet festetnének velem a kedves hölgyek... Ha megengedik, mutatnék egy párat.

Elővett néhány falhoz támasztott képet, és feléjük fordította. Egyik kép erdőrészletet ábrázolt, az őszi erdő sárgás-vöröses lombjai szinte sütöttek a képről élénk színeikkel, másikon háborgó tengert festett a vízen süllyedni látszó hajóval, harmadiknak pedig egy idős hölgy arcképét mutatta, ki szelíden mosolygott, arca ráncos volt a kortól, de lerítt róla jóság és értelem. - Egy ismerősöm édesanyja - dünnyögte. A hölgyek mindegyikének nagyon tetszettek a képek, elámultak a színek finom összhatásán, valósággal sokkolta őket a meghatározhatatlan szépség látványa, s most Mrs. Gardiner, vállalva a szóvivő szerepét, megkérdezte a festőt, van-e jelenleg munkája.

Mr. Steady tájékoztatta őket, hogy több képet is szokott festeni egyszerre általában, ha kedve úgy tartja - nem egyhuzamban készíti őket, hanem egyet elkezd, abbahagyja, belefog egy másikba, vagy folytat egy harmadikat. Nem azért, mert állhatatlan ember - nézett mentegőzve Georgianára -, hanem így éri el a legjobb eredményt, a legszebb színeket és formákat, a legkifejezőbb arcokat - szinte érni hagyja őket, s közben új gondolatai támadnak a képpel kapcsolatban, főleg arcképeknél - s ezek befolyásolják munkáját. Jelenleg két képen dolgozik.

Mrs. Gardiner megkérdezte, elvállalná-e sógornője megfestését leányai körében. Mr. Steady azt gondolta, a két fiatal hölgy bizonyára testvérek, s alaposan megnézte őket, Georgiana arcára többször visszatérve, majd így szólt:

- Nem terveztem már ebben az évben további képek festését... arcképet pedig igen ritkán vállallok. A tájkép az, ami mostanában izgat engem.

- Uram, mi rendesen megfizetjük. Bizonyára jól jön önnek a pénz... - biztatta a néni, ki nagyon a szívén viselte ennek a képnek a megvalósítását.

- Nincs az a pénz, amennyiért vállalnám, ha nem akarom. Csak olyat vállallok, ami megragad, ami érdekel - egy érdekes táj, egy szép arc... Ezért olyan jók a képeim.

- Akkor hát hiába is kérnénk? - kiáltott fel csalódottan Eliza.

- Azt nem mondtam... - habozott a festő.

- Ne tréfálkozzon velünk uram, kérem, feleljen, vállalja, vagy nem? - bosszankodott Mrs. Gardiner.

- A kisasszony arca elgondolkodtató. Vállalom olyan kép festését, amin ő is rajta van - jelentette ki a férfi, le nem véve tekintetét Miss Darcy arcáról.

Georgiana ismét elpirult, s lesütötte szemét.

- De ő nem a sógornőm leánya! Ő nem lesz a képen - tiltakozott Mrs. Gardiner, s Eliza közölte, az ő anyját kell festeni, vele és testvéreivel.

- Megkérdezhetem, önök milyen viszonyban állnak? Azt hittem, testvérek - csodálkozott Steady.

- Georgiana a sógornőm - szólt Eliza.

- Megfestem kettejük portréját - ajánlotta mohón a festő.

- De mi anyámat és lányait óhajtjuk lefestetni! - makacskodott Eliza.

- Jól van, azt megcsinálom ráadásnak. Rendben van, hölgyeim?

- Lám, így lesz egy képből kettő! Maga kiváló kereskedő, uram. Mennyibe kerül ez nekünk? - kiáltott Mrs. Gardiner. A festő megnyugtatta.

- Tisztes árat fogok szabni, asszonyom. Nem veri majd földhöz, ígérem.

Miután megállapodtak, a festő másnap felkeresi Mr. Gardinert, hogy megegyezzenek a képek árában - mert a hölgyek ebben a kérdésben Mr. Gardiner tapasztalatára akartak hagyatkozni - a fiatalember közölte velük, hogy bármikor elkezdheti a munkát, amikor óhajtják, még karácsony előtt is hajlandó, s le nem vette szemét Georgianáról. Majd megbeszélték a képek méreteit, figyelembe véve a festő javaslatait. Közben nyílt az ajtó, egy másik fiatalember lépett a szobába, kit a festő lakótársa, s barátjaként mutatott be, és aki udvariasan szabadkozott, mert megzavarta őket.

Mr. Morton szöges ellentéte volt lakótársának. Ha az barna volt, ő szőke, ha az kékszemű, ő barna. Csupán a magasságuk volt szinte egyforma, s az ő arca bár szépnek nem mondható, de kifejező, és kedves. Ruházatát nem csúfították festékfoltok, sőt tökéletesen tiszta és gondozott volt. Mrs. Gardiner először azt hitte, ő is festő, de érdeklődésére kiderült, a fiatalember orvos, nemrég végezte az egyetemet, s kezdett praktizálni ezen a környéken. Az első szobában az ő betegek szoktak várakozni, kiket nem otthonukban keres fel. De nem rendel minden nap, még kevés betege van - bár számuk egyre nő - s azok nagy részét is ingyen kezeli, mert sok szegény ember lakik ebben a városrészben, és nincs szíve pénzt kérni tőlük. A hölgyek elérzékenyültek jó szívéen, s Elizának eszébe jutott nagybátyja fájós lába. Odasúgta nénikéjének, nem akarná-e megnézetni ezzel az orvossal, aki - ha fiatal is - mégis tanult ember, s több szem többet lát. Mrs. Gardiner rövid habozás után - mert nem volt szokása ismeretlen orvost hívni, kiről semmit sem tudnak - meg is kérdezte, elkísérné-e másnap a barátját, megvizsgálni férjét, mi okozza panaszait? Az orvos készségesen megígérte, ezzel a hölgyek elbúcsúztak és haza indultak.

Távozásuk után Mr. Steady körbetáncolta barátját, s kezét szívére szorítva kiáltotta:

- Micsoda angyal! Milyen remek napunk van ma! Mindkettőnknek hozott valamit. Neked páciens, nekem egy angyalt!

Mr. Morton kérdésére, hogy kik voltak a hölgyek, beismerte, semmit sem tud róluk, s a kapott címet nézegetve megállapodtak abban, hogy Mr. Gardiner bizonyára kereskedő - mert felesége hivatkozott a kereskedőtársaság fejének képmására - s Georgiana nyilván az ő köreikben mozoghat. De a festő kijelentette, hogy őt egyáltalán nem érdeklik a társadalmi különbségek, s vígan elkezdte vásznait előkészíteni.

Eközben a hölgyek is benyomásaikat taglalták a két fiatalemberről. Eliza vidáman ugratta sógornőjét, ki nem győzött szabadkozni.

- Láttam, kedves Georgiana, nagyon tetszett neked a festő.

- Jaj, dehogy. Kétségtelenül jóképű, de a másik is az. Ezen az alapon sok ember tetszhetne...

- Te bezzeg megdobogtattad a szívét! Alaposan megbámult.

- Dehogy, Eliza, csak a festő szemével nézett, ez nyilvánvaló - szerénykedett a lány.

- Bizony alaposan megnézett, s ezen nincs mit csodálkozni - nevetett Mrs. Gardiner. - El kell ismerni, Miss Darcy, hogy kegyed, csinos, kedves arcú, jó alakú leány! Hosszú szőke haja, bájos, értelmes arca van, szép ívű a szája, és egészségesek a fogai... Mi több kellhet egy fiatal-embernek... Lám, a festő is magát akarja megfesteni.

- Ha tudná, mily előkelő családból származik, rögtön meg is kérné a kezét - tódította nevetve Eliza.

- Csak várjunk a házasodással, arról még Darcyt is meg kell kérdezni! - emelte fel mutatóujját a néni.

- Én máris beleegyezésemet adom, kedves sógornőm, ha kívánod. Bizonyára kitűnő parti! Bár nem ártana előbb megismerni...

- Jaj, ne ugrasson már, kedves Lizzy, s ön se, Mrs. Gardiner! Inkább rá se nézek ezentúl senkire, nehogy jobban szemügyre vegyen! De most komolyan kérdezem, mi a véleményük az urakról?

- Én nem ismerem a nevét, sose hallottam, de ez semmit nem jelent! Kitűnően fest, hisz láthattuk a képeit. Hogy mennyire jók, azt természetesen csak, mint műkedvelő tudom elbírálni, de nekem nagyon tetszenek! Csodálkozom, hogy azt mondta, nem vállal el mindent, hiszen - néném megbocsát, tudja, hogy nem sérteni akarom - ezen a környéken azért nem mindenki gazdag, és előkelő. - Eliza visszagondolt Miss Bingley fintorára, amikor szóba került, hol laknak Gardinerék, s egy percre megborzongott némelyik útközben látott bérház állapotán, és rongyos lakóik irigy, sanda pillantásain.

- Már azt hittem, nem is vállalja a képet, úgy szabadkozott először - mondta a lány.

- Nem kereshet keveset, ha válogat a megrendelésekben - vélte Mrs. Gardiner.

- De túl önérzetes, nem? Mindenképp erre mutat, hogy nem hajlandó bárkit lefesteni - tűnődött Georgiana.

- Az önérzet nem feltétlenül rossz tulajdonság. Sőt, kell is legyen az embernek, különösen, ha férfi az illető! Aki tisztában van saját jó tulajdonságaival, ne szégyellje azokat. Joggal lehet rájuk büszke.

- S ez a nőkre is igaz. Bajt csak az jelenthet, ha túlzásba viszik - szólt Eliza.
- Ez sajnos gyakran előfordul, és szármalmas eredményt hoz, ha az illető önmagáról alkotott véleménye helytelen, vagy túlzott. Nincs nevetségesebb annál, mint amikor egy csúnya nő szépnek, egy buta okosnak hiszi magát - jelentette ki Mrs. Gardiner.
- De honnan tudjuk, hogy vélekedésünk helytálló vagy sem? Hisz minden ember jó véleményvel van magáról, s még hibáit is mentegeti... - tűnődött Georgiana.
- Nos, véleményem szerint ezért kellenek család és barátok, hogy néha figyelmeztessenek botorságainkra, s őszintén feltárják hibáinkat.
- Sajnos néha épp a barátok sarkallnak meggondolatlanságokra - vetette ellen Georgiana saját ballépésére gondolva Wickhammel. Eliza rögtön elérte, s gyors pillantást vetve Mrs. Gardinerre, kijelentette:
- Ezért kell kipróbált barátoknak hinni, s ragaszkodni hozzájuk. Ismeretlenek nem biztos, hogy kiállják a próbát. Legbiztosabb a család, mert ott az őszinteséghez nem férhet kétség - még ha előfordulnak is rossz testvérek vagy számító rokonok.
- Én úgy vélem, a legbiztosabb saját józan eszünk. Ki ne ismerné magát, s ne lennének őszinte pillanatai magával szemben? - mondta Mrs. Gardiner.
- Kíváncsi lennék, vajon Lady Catherine-nek voltak-e valaha ilyen pillanatai, s ha igen, miért nem tanult belőle? - kiáltott fel Georgiana.
- Mert önmagunkat legyőzni, s belénk rögzült rossz szokásokat megváltoztatni a legnehezebb dolog, kevesen képesek rá! Hála az égnek, a te bátyád ilyen - sóhajtott Eliza -, de ő rendkívüli ember!

S ebben azután mindhárman megegyeztek.

Miközben Bingleyékét várták, hogy Eliza testvéreivel megérkezzenek, Georgiana zongorázott, Eliza varrogatott, őszinte kíváncsisággal és örömmel gondolva testvéreire, kiket most csaknem egy év után viszontláthat. Már utánanézett, rendben van-e szobájuk, megrakatta a kandallót, s nem akadt más dolga.

Múlt az idő, végre csengettek a kapun, és az inas kezdte behordani az úti ládákat és csomagokat. A lányok, Jane és Bingley betódultak a szalonba, s vége-hossza nem volt az ölekezésnek. Amikor aztán túljutottak az üdvözlésen, letelepedtek a kényelmes karosszékekbe, Eliza teát és gyümölcsöket hozatott, és Georgiana udvariasan körbekínálta a tálakat.

Mary és Kitty az elmúlt egy év alatt külsőre nem sokat változott: Mary kicsit teltebb lett, ami jól állt neki, mert sovány volt előtte. Kitty megváltoztatta hajviseletét, s ez arcán is változást okozott, idősebbnek, megfontoltabbnak tűnt. De csak tűnt: mert nagyokat kacagott, s ez mutatta, hogy a virgonc pajkosság nem vészett ki belőle. Eliza az est folyamán végig figyelte hűgait, s látta, hogy sokkal udvariasabbak, jól neveltebbek, illemtudóbbak, mint azelőtt. De hála az égnek, jó kedélyük és eleveenségük megmaradt, főleg Kittynél. Meglepődve hallgatta, milyen jól nevelten társalognak sógornőjével, cseppet sem szertartásosan, inkább, mint az unokatestvérek, és hamarosan sikerült is félénkségét eloszlatniuk.

Most megint végig kellett sétálni a palotán, hiszen sem a lányok, sem Jane nem ismerték, s rettentő kíváncsiak voltak, hogyan élnek Elizáék. Végigkalauzolták hát őket, de most a vezetést Georgiana vállalta, mert Eliza nem tudta még úgy elmondani az ösökről szóló történeteket, mint sógornője, ki itt nőtt fel, és százszor hallotta már. A nők csodálattal nézték a

szobrokat, ámuldoztak a szép tárgyak láttán, áhítattal hallgatva Georgianát. Még Bingley is elismerően füttyentett néha, ha meglátott egy szép új tárgyat, amit eddig nem vett észre. Eliza örömmel hallott néhány megjegyzést testvéreitől, melyek bizonyították, hogy megfelelő kéz irányításával a rossz nevelés is javítható. Később megmutatták a lányoknak szobáikat, s mire végeztek, Darcy is hazaérkezett. Újabb szívélyes üdvözlések következtek, s hamarosan hozták a vacsorát. Elizáéknak el kellett mesélni mindent, ami történt velük - a lányok olyan apró részletekre is kíváncsiak voltak, ami idősebbeknek nem jutna eszébe. Bingley is előadta Darcynak, hogyan sikerült intézkedni Netherfieldről és holmijaikról, s mit tárgyalt az új otthon építéséről mesteremberekkel. Milyen jó hasznát vette máris, hogy igába hajtotta fejét - tréfálkozott - mert a tárgyalásokon végül is Jane-re hárult általában a döntés felelőssége - Bingley zavartan nevetgélt saját határozatlanságán. Repült az idő, s mert Eliza várakozása ellenére a lányok nem mondtak butaságokat, Darcy is jól érezte magát, már késő este volt, amikor Jane és Bingley elbúcsúzott tőlük, hazahajtatva a Grosvenor streetre, ahol Miss Bingley várta őket tűkön ülve Mrs. Hursttel és férjével.

Reggel valamennyien átkocsiztak Gardinerékhez, ott beszéltek meg találkozót Jane-nel és az édesanyjukkal. A férjek közül csak Bingley tartott velük, a többieknek dolguk akadt az év végére összetorlódott ügyek intézése miatt. Darcy még karácsony előtt fogadást akart adni londoni rokonainak és ismerőseinek - ez szokása volt évek óta - s a Lordok háza is az ünnepre és a hamarosan kezdődő rókavadászatokra készült, le kellett zárni egyezményeket, elfogadni törvényeket. Mr. Bennett bevásárolni indult gazdasági eszközökből, melyekre otthon szükség volt a következő évben. Mr. Gardinerre a Társaságban számítottak, ahol a záró ülést készítették elő, s a vezetőség megválasztását. Ő csak arra várt, hogy a festő megjelenjen házukban, és máris indul dolgára.

A hölgyek még a művész érkezése előtt odaértek. Lelkendezve üdvözölték anyjukat, ki a gyermekeket rögtön Kitty és Mary gondoskodására bízta, mondván, hogy fáj a feje már a csivitelésüktől, s a gyerekek ujjongva ugrándoztak láttukra. Ahhoz azonban nem fájt a feje, hogy azon nyomban újabb kérdésekkel és tanácsokkal el ne árásszon mindenkit. Elizát szakácsa és a koszt felől faggatta, majd azt szerette volna tudni, hogyan gazdálkodik a háztartáspénzzel, mennyi pénzt ad Darcy erre a célra, és kell-e takarékoskodnia leányának. Bingleyt s Jane-t kikérdezte, mit intéztek Netherfieldben, hogyan tervezik átépíteni a birtokot, s tanácsokat adott, mire figyeljenek a berendezkedésnél. Elizát a lady mindenre kiterjedő kíváncsi figyelmére emlékeztette anyja kérdezősködése - csak rosszabb modorban. Bingley azonban béketűréssel hallgatta, annál is inkább, mert mire válaszolt volna anyósa kérdéseire, a hölgy már újabbat tett fel.

Eközben megszólalt a csengő, beléptek a tegnap megismert fiatalember, kiket rögtön Mr. Gardiner dolgozószobájában vezettek, miután a nagynéni bemutatta őket a társaságnak. A festő nem beszélgetett sokáig a bácsival. Miután kikísérte szobájából, Mr. Gardiner közölte, hogy megállapodtak az árban, és visszament, hogy az orvos megvizsgálhassa. A társaság figyelme máris a fiatalember felé fordult, ki szerényen álldogált, míg a nagybácsi beszélt, majd Mrs. Bennett szíves invitálására helyet foglalt közöttük, míg Mrs. Gardiner frissítőkről gondoskodott. Mrs. Bennettnak módfelett tetszettek a fiatalember, s máris ki akarta elégíteni kíváncsiságát, honnan jöttek, miféle családból származnak, mert gondolatai mindig lányai körül forogtak, s bár Eliza és Jane házasságával elhárult már az éhenhalás veszélye fejük felől, ha apjuk elhalálozna, - két leánya még kiházásításra várt. A lányok eddig súgtak-búgtak a két fiatalember láttán, és jelentős pillantásokat váltottak, de anyjuk figyelmeztető szemvillanására illedelmesen leültek a festővel szemben. Eliza sorban bemutatott mindenkit, kezdve anyjával és befejezve Mr. Bingleyvel.

- Édesanyánkat, és minket, lányait szeretnénk tehát, ha lefestene - közölte Elizabeth.

- Valamint önt a kisasszonnyal egy másik képen - fordult fejét biccentve a festő Georgiana felé, ki elpirulva lesütötte szemét. Noha előző nap tiltakozott az ugratás ellen, valóban felkeltette figyelmét a fiatalember udvarias, könnyed magatartása, kellemes vonásai, s állhatatos, nem tolakodó tetszésnyilvánítása. Lopva figyelte izmos, arányos termetét, míg Mrs. Gardiner tárgyalt vele, és nem tagadhatta, hogy rokonszenves neki. Ám mivel nem ismerte, semmit sem tudott róla, azt gondolta, társadalmi helyzete bizonyára nem felelne meg Darcynak. Elhátározta, nem vesz tudomást a férfi esetleges érdeklődéséről, sem saját bizonytalan tetszéséről - eltemeti magában, mintha mi sem történné. Eszébe sem jutott, hogy bátyja nehezen tehetne neki szemrehányást, ha nem saját köreiből választ házasársat, hisz maga is felrúgta az íratlan szabályokat, amikor Elizát feleségül vette a rangkülönbség ellenére.

Ám zavara, ha másnak nem is, két gyakorlott szemnek azonnal feltűnt. Mrs. Gardiner és Mrs. Bennett is észrevette, bár nem tulajdonított jelentőséget neki. Eliza anyja csak saját lányaival kapcsolatban volt képes egy fiatalemberre, mint udvarlóra gondolni; a nagynéni pedig okosabb volt annál, mint hogy egy röpke pillantásból túlzó következtetéseket vonjon le, ráadásul a lány oly gyakran hangoztatta érdektelenségét a férjhez menés iránt, hogy senkinek eszébe nem jutott volna arra gondolni, tetszik neki valaki.

- Milyen ismerős nekem a neve, Mr. Steady! Talán Birmingham környékéről származik? Ott ismerek ilyen nevű családot... - kezdte Eliza anyja a tapogatózást.

- Nem jártam arrafelé - mondta tömören a férfi.

- Akkor bizonyára Londonban született... Itt kevésbé vagyok ismerős. Mi Longbournben élünk... De tavalý három leányom is férjhez ment, s közülük kettő ugye itt van.

- Londonban élek iskoláim elvégzése óta.

- Ó, talán több iskolát is kijárt? - érdeklődött Mrs. Bennett.

- Egyetemet végeztem Oxfordban - vetette oda a festő szűkszavúan, majd körülnézve, a fényviszonyokat mérlegelve kijelentette:

- Ha nem veszik zokon, azt az elrendezést javaslom, hogy édesanyjuk középen ül, két leánya előtte foglal helyet, kettő pedig, kik leginkább elviselik, hogy sokat kell állni, mögötte. Megkérdezhetném, melyik szobában óhajtják lefestetni magukat?

- Van még egy húgunk, ki nincs most itt, de szerepelnie kell a képen - figyelmeztette Eliza. A festő bólintott.

- Őt a végén fogom festeni csak, s ezért édesanyja háta mögött állva képzelem el a helyét. Az ott álló látszik a legkevésbé, szinte csak a fejét kell ráfestenem a képre, s ez nem tart sokáig - magyarázta.

- Mama, írjon Lydiának, hogy ide kell utaznia! - kiáltott Kitty.

- Ráér január közepén - legyintett a festő.

- Mennyi idő alatt készül el a képpel? - kérdezte Mary.

- Attól függ, mennyi időt óhajtának hetente rászánni - szólt a férfi. - Én eleinte több időt fordítok a festésre, míg a főbb vonalakat felvázolom, és a fő színeket felrakom a vászonra. Később viszont, a finomítás idején már hagyom az impulzusokat hatni, melyek engem, vagy modellemet érnek, kevesebb alkalommal, rövidebb ideig foglalkozom egy képpel. Ezt majd, kérem, vegyék figyelembe.

A hölgyek vitatkozni kezdtek, hogy hetente hányszor, s hány órát álljanak modellt, végül Mr. Steady kérését is figyelembe véve megállapodtak, hogy egy hétig minden nap délelőttjét rászánják a képre, minden más elfoglaltságukat délutánra teszik, már másnaptól kezdve.

- Tehát mennyi idő alatt fest le minket? - kérdezte újra Kitty, kinek nagyon tetszett a férfi, s alig várta, hogy szólhasson hozzá. - Nem tudom, meddig leszünk Londonban, s be kell fejeznie, mire hazaindulunk, ugye, mama?

- Igaz is, mama, mondja meg, mikor kell hazamennünk? Otthon csak azt mondta, nénikénken és Elizán múlik, kiknek vendégszeretetét nem akarjuk túlzottan sokáig igénybe venni - szólt Mary.

- Én nem is tudom... három-négy hétre gondoltam. Még nem is beszéltünk erről, kedves sógornőm, látja, milyen a fejem, kiment belőle ettől a sok újdonságtól, ami a fővárosban ért... Lehet, hogy csak február beköszöntével indulnánk haza, ha nem zavarunk. Ez talán neked és férjednek is megfelel, ugye, Lizzy?

Miután sietve biztosították őket, hogy szívesen látott vendégek, a festő helyben hagyóan bólintott, s közölte, hogy addig elkészül a képpel, majd Georgianához fordult.

- Szavaikból úgy veszem ki, hogy ön nem vidéken él, hanem itt, Londonban.

- Nem... igen - bólintott a lány.

- Akkor tehát önt nem köti határidő, melyet tartania kellene...

- Jaj, nem, a mi képünk sógornőmmel ráér... Nyugodtan fordítsa figyelmét a másik képre - nyugtatta meg Miss Darcy.

- Ellenkezőleg, szeretném elkezdni minél előbb... van erre mód? - érdeklődött buzgón a festő.

- De hát... Nem gátolja ez majd abban, hogy időre elkészüljön a másikkal? - lepődött meg Georgiana.

- Ószintén szólva, az ön képe sógornőjével jobban érdekel. Kérem, ne vegyék ezt szemtelenségnek, vagy udvariatlanságnak tőlem - hajtotta meg fejét a csodálkozó hölgyek felé - csupán arról van szó, úgy tudok dolgozni, több képen is egyszerre, ha az egyik jobban inspirál, mint a többi, s mert szívesen festem az egyiket, több kedvvel nyúlok a másikhoz is.

- Akkor hát... Én nem is tudom... Eliza, elkezdhetjük a képet?

- Délutánonként sógornőmnek más elfoglaltsága van - közölte Elizabeth a festővel. - Csak az ebéd előtti időszak jöhet szóba, s most állapodtunk meg, hogy délelőttönként a családi képet festi!

- Akkor hát legyenek a délelőttök az önöké, s a délutánok a családé.

- Hogyan, minden délután modellt kell ülni? Nem jó ez így... S ha vendégek jönnek, vagy mi óhajtunk elmenni? - méltatlankodott Mrs. Bennett.

- Ugyan mama, egy hetet kibír! - szólt Kitty morcosan.

- Utána már csak heti két-három alkalommal kell itthon maradnia... De Georgiana délutánonként gyakorol és tanul, ő csak délelőtt tud időt szakítani erre - kérlelte Mary az anyját.

- Mit tanul, kisasszony?

- Zongorázom - susogta Georgiana.

- Gyönyörű hangszer! Bizonyára remekül játszik - jegyezte meg rajongva Mr. Steady.

- Mi az, hogy! - kezdte volna Kitty, de Eliza szigorú pillantása beléfojtotta a szót. Elizabeth maga sem tudta, miért nem akarja, hogy a fiatalember előtt dicsekedjenek a lány tudásával. Ha akarja, elmondja majd maga - gondolta, s nagy öröme Kitty szó nélkül becsukta száját, ami a múltban elképzelhetetlen lett volna. Már is látszott a nevelés eredménye.

- Itt fogja festeni a hölgyeket, vagy máshol ülnek modellt? - kérdezte Bingley. Valóban, ez még szóba sem került, ki kellett találni, hol is kezdjék. Eliza végül úgy döntött, felesleges minden reggel átkocsikázniuk Gardinerékhez, ha a festő megteheti, inkább ő jöjjön házukba, s ott fesse meg őket, ebéd után pedig Gardinerék ebédlője megfelel a célra, míg a gyermekek alszanak. Őt majd a hintó leteszi, s Georgianát tovább viszi céljához. Ám ekkor Bingleynek eszébe jutott, hogy akkor a leánynak nem lesz gardedámja, s ez nem megengedhető. A festő meghökkenve kérdezte:

- Hát hintót tartanak? - s a fejbólintásra érdeklődött, hová is kell mennie másnap reggel? Bingley közölte vele, hogy a West Endre.

- Az London legelőkelőbb negyede... - szólt zavartan Mr. Steady.

- Valóban, s a Darcy palota az egyik legelőkelőbb az utcában.

- Darcy... a kisasszony rokona Mr. Darcynak?

- A bátyám - mondta örömmel Georgiana. - Talán ismerik egymást?

- Nem, nem... sajnos nem. Csak azt hittem...

- Mit hitt? - kérdezte Mr. Bingley.

- Mindegy... nem számít.

Eliza élénken hallgatta a beszélgetést, s a fiatalember elszontyolodott képéről leolvasta, bizonyára azt hitte Georgianáról, hogy egyenrangúak, s lám, most kiderül, hogy a lány sokkal előkelőbb, és ez szomorította el. Tetszik neki, ez egészen biztos! - gondolta megértően - méghozzá önzetlenül, hisz nem is tudta, kicsoda! Jelentőségteljes pillantást váltott Mrs. Gardinerrel, ki maga is erre a következtetésre jutott, míg a jelenetet figyelte, és rokonszenvvel nézett a fiatalemberre.

- Majd én gardírozom a héten Georgianát - ajánlotta. - De ki lesz addig a gyermekeimmel?

- Én szívesen vigyázok rájuk, míg nénikénk hazaér! - jelentkezett Kitty, ki valóban szerette a gyermekeket, s egészen meghatotta, ahogy fogadták őket. De felajánlásával a festőnek is imponálni akart, hogy az lássa, mennyire házas és gyermekszerető. - A kocsi úgyis haza kell hozza, s akkor Georgiana magával visz engem a Darcy palotába.

Most kinyílt a házigazda szobájának ajtaja, kijött Mr. Gardiner az orvossal, ki befejezte a vizsgálatot. A nagybácsi mindjárt vette is kabátját, és elindult dolgára, a társaság figyelme ezért Mr. Morton felé fordult, kit faggatni kezdtek a diagnózisról. Mr. Morton először udvariasan elhárította a kérdést az orvosi titoktartásra vonatkozva, de Mrs. Gardiner megnyugtatta, hogy családi körben vannak, csak festő barátja idegen, ezért ha úgy ítéli meg, hogy nem túl nagy a baj, maga részéről engedélyezi az ismertetést.

- Remélem, nem talált komoly betegséget? - nyugtalankodott. Az orvos biztosította, hogy nincs nagy veszély.

- De sokáig tarthat férje gyógyulása, s ez fájdalmas izombetegség! Nem is ígérem, hogy teljes mértékben felépül. Ám javasolhatok valamit, ami nem tartozik ugyan a hivatalos orvoslás módjai közé, noha jó eredményt hozhat...

- Miről van szó?
- Mint tegnap említettem, sok szegény embert kezelek, kik nem tudnak fizetséget adni gyógyításukért...
- Isten áldja meg érte! - érzékenyült el Mrs. Bennett, kinek máris tetszett a fiatalember.
- ... ezeknél a családoknál megfigyeltem, hogy szinte sohasem esznek húst, egyszerűen nincs rá pénzüik. Édesapámtól tanultam legtöbbet a gyakorlatban, s ő ugyanezt figyelte meg élete során. Különösen módja volt erre Indiában, ahol sok-sok évig élt. Ezekben a családokban soha nem fordult elő ilyen betegség! - állította a férfi meggyőzően.
- Azt állítja tehát, hogy ha nem eszünk húst, elkerülhetjük ezt a kórt? - hitetlenkedett Bingley elkerekedett szemmel.
- Úgy van, s ebben biztos vagyok, bár híres orvosok kigúnyolnának ezért. Ők köpölyözést és érvágást ajánlanának, s mindenféle bizonytalan kotyvalékot, ami véleményem szerint sok esetben csak árt a betegnek.
- Hallja ezt mama? Jaj, de érdekes... - nevetett Mary. - Merytonban is... bárkinek bármi baja van, dr. Murdstone vagy eret vág rajta, vagy köpölyözést ajánl...
- És én mit tehetek? - kérdezte Mrs. Gardiner tanácstalanul.
- Azt szeretném kérni asszonyom, ne adjon húst a férjének, és mindenképpen tartsa vissza ennek élvezetétől! - mondta óvatosan az orvos.
- Ó, jaj, nénikém, a bácsi imádja a sülteket, nem lesz könnyű dolga! - szörnyülködött Mary.
- De mennyi ideig kell ezt tennem? - kérdezte a néni tágra nyílt szemmel.
- Sajnos hosszú a folyamat, csak pár hónap múlva jelentkezhet eredmény... Ám, ha leszokna a húsfélékről, fokozatosan megszűnnének fájdalmai. Ellenkező esetben semmi sem segít majd rajta.
- De hát mit egyen? Zöldséget, mint a birkák? - jajdult fel a néni.
- Minden mást fogyaszthat.
- Elmondta neki ezeket? Mit szólt a férjem? - kérdezte szorongva Mrs. Gardiner.
- Férje nem hisz nekem, asszonyom. Nem tudja elképzelni, hogy a megoldás ilyen egyszerű, s úgy vélem, azt gondolja, kontár vagyok az orvoslásban. Bizonyos voltam abban, hogy nagyon kedveli a húsokat, s ezért különösen nehéz elfogadnia gyógymódomat. Azért fordulok önhöz, mert lelkiismeretem is ezt diktálja...
- Valóban biztos ennek hatásában? - tamáskodott Bingley, s az orvos bólintott. Mrs. Gardiner még bizonytalan volt.
- Nem tudom, hajlandó lesz-e lemondani kedvenc ételeiről...
- Sajnos szigorúan tartózkodnia kell tőlük... Én holnaptól egy hétig minden nap eljövök önhöz, s magam keverte kenőccsel kezelni fogom Mr. Gardiner térdét, ami segít most egy ideig. De fájdalmai újra előjönnek majd, ha nem hagy fel a húsok élvezetével, s egyre erősebbek lesznek. Ezt biztos állíthatom! - jelentette ki határozottan Mr. Morton.
- Ismertette már valahol hivatalos helyen a megfigyeléseit? - érdeklődött Jane.
- Meg sem próbálom. Édesapám az utóbbi tíz évben többször is megpróbálta felhívni a figyelmet erre a gyógymódra, de vagy kinevették, vagy ami rosszabb, hozzá nem értő sarlatánnak bélyegezték. Holott nagy tudású orvos, és százszor különb, mint azok, kik támadják - mondta lemondóan az orvos.

- Szegény édesapja - suttogta sajnálkozva Mary, s rokonszenv ült ki arcára.
 - De azért csak nem nevezték sarlatánnak, mert nem javasolta a húsfélék fogyasztását? - csodálkozott Eliza.
 - Nem csak ebben volt vitája... Indiai tartózkodása során egy kínai orvos volt az asszisztense, mert tanulni akartak egymástól, s nagyon összebarátkoztak. Ez a férfi sok gyógynövénnyel, és több kínai gyógymóddal megismertette, melyeket apám alkalmaz kezeléseinél, ha szükséges, s ez is közrejátszott abban, hogy megtámadták alkalmasságát.
 - S ön hisz ezekben a gyógymódokban? - kérdezte Jane.
 - Én abban hiszek, hogy betegeimet meg kell gyógyítanom, és ha szenvednek, csillapítanom kell fájdalmukat. Mindent megteszek, hogy ez sikerüljön... Erre esküdtem.
 - Hol praktizál kedves édesapja? Itt, Londonban? - érdeklődött Mrs. Bennett.
 - Killingworthben, a bányavidéken... Ott is sok a szegény ember, s módjában áll segíteni azokon, kik nem kérdőjelezik meg tudását... Milyen paradoxon: a szegények ott jobb orvosi ellátást kapnak, mint a gazdagok, kik nem apámhoz fordulnak bajaikkal...
 - Ön is alkalmazza a gyógynövényeket? És könyvből ismeri őket, vagy édesapjától tanulta? Hogyan az iskolában nem oktatták? - faggatta Mary.
 - Vannak olyan növények, kisasszony, melyek gyógyító hatását elismerik hivatalosan is, de csupán kevésnek, hiszen nagy részük gyógyító hatásáról nem is tudnak! Amit bácsikájuknak keverek, az is gyógyfüvekből készül. Apám gyermekkorom óta tanított, melyik növény mire ad gyógyírt. De ezeket átfogóan összegezve, részletezve és könyvben leírva még nem láttam, s bár neki vannak jegyzetei, nincs idő a rendszerezésére... Kár lenne pedig, ha elvesznének...
 - Ó, de szívesen rendszerezném! - kiáltott fel Mary. - Milyen érdekes lenne... Nagyon szeretem a természetet, a növényeket különösen. És rajongok a könyvekért...
- Az orvos figyelmesebben megnézte Maryt.
- Talán foglalkozott botanikával, kisasszony? Ismeri a növényeket? Netán megfordult a chelsea-i fűvészkertben is, hol a gyógynövények tanulmányozására van lehetőség?
 - Sajnos nem, de ez nem tartana vissza... Sok időm van, és díspárnákból meg kézimunkákból sem állunk rosszul... Nekem leghőbb vágyam képezni magam. Méltó emléket hagyni magunk után... ez szép feladat lenne bárkinek, azt hiszem... megmutatni, hogy nem éltünk hiába...
- Mr. Morton meglepődve nézett rá.
- Ne beszélj badarságokat, egy úri leánynak nem ez a dolga! - bosszankodott Mrs. Bennett, vasvillaszemeket vetve lányára.
 - S hogy került ön Londonba? - kérdezte kíváncsian Bingley. - Nem lett volna jobb a családja körében?
 - Apám itthon járatott iskolákba bátyámmal együtt, míg ő Indiában dolgozott, s miután hazajöttek, meghalt édesanyánk. Így kis birtokunkat ketten kezelik bátyámmal. Apám emellett praktizál, bátyám pedig mérnök a bányatársaságnál. Én másodszülöttként nem óhajtottam gazdálkodni, amúgy is bátyám jogosult erre! Engem a gyógyítás vonz.
 - Milyen szép foglalkozás - sóhajtott Mary ábrándosan, s az orvos kis szünet után elismerően megjegyezte:
 - Ritkán hallok ilyet fiatal hölgyektől...

- Így azután Londonba jött, s miután internátusi éveink alatt megismerkedtünk, közösen béreltük ki azt a lakást, melyben önök felkerestek minket! Ő a kuruzslásban, én a mázolásban próbálom ki tudásomat... - szólt közbe a festő csendes türelemmel hallgatva a faggatózást, közben szemeit Georgiana arcán legettelve, majd felemelkedve elnézést kért, mondván, hogy vásznait elő kell készíteni másnapra, s távozniuk kell.

- Ön is Killingworthben született? - kérdezte még gyorsan Kitty a festőtől, ki tagadólag rázta fejét, de nem árult el többet magáról. A fiatalemberek el is búcsúztak rögtön, a két lány és Mrs. Bennett nagy bánatára, kik szívesen faggatták volna még tovább az urakat, mert romantikus képzeletük máris elragadta őket.

Mr. Steady, ahogy lábukat az utcára kítették, odafordult az orvoshoz kétségbeesett tanácsatlansággal arcán, s panaszosan felkiáltott:

- Hallottad? A West Enden lakik... Hintót tartanak! Darcy palota...

- Főurak ők, kedves James, ez nem is kétséges - szólt az orvos, s megnyugtatóan tette kezét a festő vállára, ki tovább kesergett.

- Micsoda balszerencse! Találtam egy angyalt, s már el is veszítettem...

- De miért vagy ily kishitű? Háttha ő más, mint a többi. Ismerd meg előbb, mielőtt véleményt alkotsz!

- Láttad, milyen keveset beszélt? Gőgös és önhitt, ez nem kétséges, ki soha nem ereszkedne le egy festő szintjére... Ismerem én az ilyen főúri leányzókat, neked meséljem? Hisz te tudod legjobban, mennyi rossz tapasztalatod van... - legyintett a festő.

- Ebben nem lehetsz biztos, kivételek mindig akadnak - ellenkezett Morton.

- Sose kapaszkodj olyan szekérre, amely nem vesz fel! Főrangú család, és még ha a leánynak tetszenék is, rokonai úgysem engednék, hogy hozzám jöjjön, ha ismerik anyám históriáját. S hogyne ismernék, hisz arisztokraták.

- Régi história az, már senki sem emlékszik rá...

- Még buta embereknek is lehet jó emlékezőtehetsége! Nem, William, sajnos ő elveszett számomra... Főúri kisasszonyok nem szoktak szembefordulni családjukkal egy fiatalember kedvéért. A leányszöktetés meg nem kedvemre való...

- De James, csak tegnap ismerted meg, nem túlzás ennyire előreszaladni? Azt sem tudod, milyen ő, s te tetszel-e neki! Előbb talán beszéljess vele, ismerd meg! Ne légy reménytelen, mielőtt még bizakodhatnál! - biztatta az orvos.

- Tudod, mit fogadtam meg...

- Hogy nem udvarolsz olyan leánynak, ki magasabb körökből származik? Már megbocsáss, ezt akkor is, ma is butaságnak tartom. Úgy véled, az arisztokraták elítélnék törvénytelen származásod miatt, ám ha mégis elfogadnak, te ítéled el őket... Milyen nyakatekert gondolkodás ez? Meg aztán úgyis hiába próbálsz ellenállni. Ha érzelmeid elragadnak, úgysem rangja lesz fontos számodra! - jelentette ki Morton.

- De elhatároztam, hogy nem ragadhatnak el az érzelmek! Hideg fejjel fogok gondolkodni ebben a kérdésben - bizonygatta Steady.

- Ugyan, kedves barátom. Nem tudod majd megtenni. Nem olyan ember vagy, ki a szerelmet a józan ész mögé helyezi! Ha ezt tennéd, boldogtalan lennél... De szöveget ütött fejembe, hogy Mr. Gardiner kereskedő, s lám, rokonai között magas rangú emberek is előfordulnak... Ki

tudja... Talán Miss Darcy családja nem oly fennhéjázó, hogy személyedet teljesen alkalmatlannak találja udvarlóként... erkölceikről pedig csak azután alkoss véleményt, ha megismerted őket.

A festő előtt reménysugár csillant. Kénytelen volt igazat adni barátjának, hisz optimista lévén maga is arra hajlott, hogy nem kell minden reményt feladni. Mr. Steady gyors döntések, hirtelen elhatározások embere volt, már első este tudta, hogy Miss Darcy rabul ejtette szívét, s hitt abban, hogy létezik szerelem első látásra. Hogy a kisasszony ennek nem adta jelét, nem bizonytalanította el, hisz az illendőség is erre kötelezte a leányokat. Ezer szem vizslatta az eladó sorban levő lányok minden lépését, nem viselkednek-e helytelenül, és semmit nem vettek szigorúbban, mint az illemtudó magatartást. Hogy prűdéria és jó adag képmutatás is volt ebben, az nem kétséges, különösen a főnemesség laza erkölceit tekintve, de a fiatal nőkre minden korban vigyázni kellett. Ők amúgy is igyekeztek kijátszani a szigorú szabályokat egy csábos pillantás, egy futó érintés, egy lopott kézfogás remegtető izgalmának erejéig. Elhatározta hát, hogy jobban megfigyeli Darcyék viselkedését, s attól teszi függővé szándékait.

- Uramisten, mit csináljak? - nézett kétségbeesve Mrs. Gardiner a többiekre. - Tegyem azt, amit Mr. Morton mond, vagy ne higgyek neki? Az uram nem fogja kibírni, ha csak zöldségeket ehetsz!

- Nem tudom, hihetünk-e neki? Fiatal és nem ismerjük - szólt Bingley.

- Én hiszek neki! - mondta Mary ábrándosan - olyan kedves... oly nyílt és őszinte a modora...

- Senkitől sem hallottam még ilyeneket, amiről beszélt - töprengött Mrs. Bennett. - Minden orvos piócákat rak, és köpölyöz. Eret vág és kínozik...

- Attól még, hogy új valami, lehet jó is, mama! - védelmezte Kitty hevesen. - Mostanában annyi újdonság van, amit régen nem tudtak, vagy nem ismertek! Véleményem szerint ért hozzá...

- Ó, ti mindenkinek igazat adnátok, aki nadrágot visel - legyintett anyja.

- Nem is igaz, mama, miért mond ilyeneket? - méltatlankodott haragosan Mary.

- Ha átgondoljuk, sokféle étel van, amit hús helyett ehetsz a bácsi: ott vannak a levesek, a főzelékek, a tészták és gombák. Gyümölcsök és lekvárok. Kenyér, tej, kiváló sajtok... - gondolkodott Elizabeth.

- Félek, hogy rám neheztel majd, ha nem kap húst... Akkor aztán mit csinálok?

- Ne együnk mi sem egy darabig! Ha látja, hogy kibírjuk nélküle, talán ő is jobban elviseli majd. - De Mrs. Bennett hangos tiltakozására visszakozott. - Hát jól van... én nem erőltetem... aki segíteni akar, és megállja hús nélkül, ne egye! Aki nem állja meg, fogyassza továbbra is - én ezt javaslom, és ha nálunk étkeztek majd, nem is kap bácsikánk húst, ezt megígérjük, ugye, Georgiana?

- Én elfogadom bácsikám kedvéért - helyeselt Jane -, de Bingleyt nem akarom megfosztani a finom sültektől és szárnyasoktól, melyeket úgy szeret! Ezért tőle ne kívánjuk ezt az áldozatot!

- Mi se kívánjuk bátyámtól! - kérte Georgiana Elizától, ki mosolyogva bólintott.

- Igazán, olyan kedvesek vagytok! - kiáltott Mrs. Gardiner. - Biztos vagyok benne, ha elmondom neki, mire jutottunk, megkönnyíti a döntést... Végül is, valóban fáj a lába... Nagyon szenved sokszor, és nyögdécsel... Talán ha a kenőcs használ neki, elfogadja azt is, hogy higgyen ennek a fiatal orvosnak...

- Számomra nagyon meggyőző lesz, ha a kenőcs segít a bácsin - bólogatott Eliza.
- Kíváncsi leszek az eredményre - jelentette ki Bingley. - Addig is talán nem árt, ha utánanézünk, mifélek ezek az úriemberek, nem gondolják? Javasolni fogom Mr. Gardinernek, menjünk el holnap érdeklődni felőlük.
- De kedves sógor, hogy tételezhet fel rosszat róluk? Olyan szimpatikus emberek, különösen Mr. Morton! Milyen jól nevelt! Mily vonzó a modora! Nem tagadhatja, hogy okosan beszélt...
- áradozott Mary, míg Kitty a festő tulajdonságait méltatta, élénk, jó kedélyét és könnyed figyelmességét.
- Valóban ritkán látni ilyen kellemes urakat. És milyen csinosak! Nekem mindkettő tetszett. A festőnek kifejezetten szép arca van, de az orvos is megnyerő vonásokkal rendelkezik - helyeselt Jane.
- Te túlzottan szereted az embereket, Jane, és mindenkiről csak jót mondasz! Ezt már többször mondtam neked. Noha be kell látnom, hogy sokszor igazad van, és én tévedtem... Ám a rossz tapasztalat megtanítja az embert arra, hogy gyanakvóbb legyen, s ne csak a külső és a vonzó viselkedés alapján döntsön valakiről, hanem jellemét igyekezzék első sorban megismerni! - nevetett Eliza.
- Nagyon tévednék, ha nem bizonyulnának kiváló jellemű embereknek - kiáltott fel Mrs. Bennett. Állítom, hogy mindkettő jó családból származik, ezt én ránézésre meg tudom állapítani! Mi a véleménye, sógornőm? Az én emberismeretem sohasem téved...

A nagynéni egyetértett az előtte szólókkal, s eltöprengett azon, vajon miféle családból származhat a festő. Mr. Morton már szólt néhány szót magáról, amiből kiderült, hogy tisztos középosztálybeli rokonai vannak, nagy tudású apja és tanult testvére, s ha másodszülött is, bizonyára jól boldogul majd az életben, ha kiépíti prakszist, és így megfelelő partnernek bizonyulhat egy nemes ember leánya számára is. De a festő semmit sem árult el magáról. S ez talán azt mutatja, hogy nehéz körülmények közül, vagy alacsony társadalmi rangból igyekszik felkapaszkodni. Csak annyit tudnak róla, hogy egyetemét végzett ő is, és saját szemükkel látták, milyen csodálatos képeket tud festeni.

- Ez sem kevés, néni! Nagy művészek olykor nemességet és minden egyebet kapnak uralkodóktól - jelentette ki Eliza. - Mr. Steady kétségtelenül kiváló művész, és bár nem állítom, hogy mint ilyen, akkora sikert érhet el, hogy az udvar festője legyen, az ellenkezőjéről sem vagyok meggyőződve!

- Bízunk a véletlenre, mire jut a fiatalember, s lesz-e még szerencséje is a tudásához, hogy sokra vigye az életben - javasolta Bingley.

- Csak nézzen utána, kedves sógorom, az semmiképp nem árthat! Vannak rossz tapasztalataink fiatalemberekről, ne essünk újra abba a hibába, hogy szimpátiánk alapján döntünk valakiről - mondta Eliza Georgianára mosolyogva. - Amúgy is kíváncsiak vagyunk, honnan jöttek s mifélek, legyen hát biztosabb ismeretünk róluk, ha lehet...

Georgiana csöndben maradt a beszélgetés alatt, csupán azt ismerte el, mikor a lányok neki-szegezték a kérdést, mit szól hozzájuk, - hogy valóban jó kedélyű, csinos fiatalemberek, s remélte, hogy a későbbiekben megfelelnek a bizalomnak, melyet éreznek irántuk.

- Mr. Morton határozottsága azt a hitet kelti bennem, hogy tudja, mit beszél, s ha így van, talán újszerű gyógymódja sikeres lesz Mr. Gardinernél - tette hozzá. Eliza nem csodálkozott, hogy sógornője ilyen szűkszavúan és visszafogottan nyilatkozik, hisz óvatossá tette őt

Wickhammel megesett kalandja. Csak remélhette, hogy egyszer annyira megtetszik neki egy férfi, hogy annak udvarlása felébreszti benne újra a bizalmat. De ezt ő nem fogja sürgetni.

Nem is hallgatta tovább anyját, aki most épp azon törte fejét, milyen hústalan étkeket adhatnának testvére elé, hanem elbúcsúzott tőle és nénikéjétől. Hazaindultak, mert otthon már várta őket az ebéd, és a zongora. Gyakorolni kellett sógornőjének, hisz délután a régensherceg palotájában várta őket a mester.

Ebéd után Georgiana el is ment zongorázni, Mary pedig engedélyt kért, hogy a könyvtárban nézelődjön. Míg sógornőjére vártak, Eliza a szalonban ült le Kittyvel, kérdezgetve az otthoni újságokról, a merytoni rokonokról, ismerősökről. Kitty elmesélte, hogy otthon nagy csönd van, mióta ő és Jane férjhez ment, Lydia Wickhammel északra költözött, és Lady Lucas betegeskedik. Esténként kártyázni, vagy felolvasni szoktak, ebben az évben bálba sem engedte el őket az édesapjuk.

- Képzeld el, Lizzy, minden este otthon! Papa bevonul a szobájába, mama zsörtölődik a cseléddel, vagy régi szép emlékeit eleveníti fel... Mondhatom, teljes az unalom... Szegény Mary lefoglalta magát könyvekkel, de én nem szeretek annyira olvasni, mint ő, s a gyertyák is kevés fényt adnak... Miről beszélgetünk? Senki sem jöhetett hozzánk, csak nagy néha Maria, vagy más barátnő... Egyedül Mrs. Brenthez járhattunk át Merytonba beszélgetni, hetente kétszer... Hogy illemt tanuljunk.

- Mesélj, milyen ez a hölgy? Én nem találkoztam még vele soha.

- Először is alacsony, a vállamig ér. Aszott, mint egy zörgő borsóhéj... Ódon, mint egy kísértetkastély és szertartásos, mint egy mise...

- Nem rokonszenves neked...

- Nem is tudom... Ha belegondolok, sose bántott, sose erőszakolt ránk semmit, mégis úgy tettünk mindent, ahogy kérte. Addig ismételte, míg megtettük! De mindig szépen és udvariasan kért... csak sose hagyta abba! Azt hiszem, belefáradtunk, és ezért végül úgy viselkedtünk, ahogy kérte. Igen... kifárasztott minket, mint horgász a halat - kuncogott a lány.

- Ezek szerint ez jó módszer...

- De tényleg, Lizzy, te másnak látsz minket, mint régen? - kérdezte hitetlenkedve húga.

- Kitty, ti teljesen megváltoztatok! - kiáltotta meggyőződéssel Eliza.

- Nem is tudom... Én nem érzem... De sokat beszélgettünk, az biztos. Visszatérő kis történeteket mesélt, tanulságokkal. Ritkán mondta, hogy ezt illik, azt nem... Érdekes, sosem unatkoztunk nála... Azt hittük Maryvel, azért van így, mert apánk csak őhözza engedett járni, s már annak is örültünk, hogy elmehettünk hazulról. Én úgy vártam a londoni utunkat már hónapok óta, de úgy, ahogy még soha semmit...

- És most hova mennél szívesen, miután kiszabadultatok a rabságból? Hová vigyelek?

- Képzeld, olyan furcsa: nincs különösebb vágyam... bár talán az új hídon átsétálnék... és hallottam egy viaszbábu kiállításról, valami francia hölgy panoptikuma, amit állítólag feltétlenül meg kell nézni... a Kew-i botanikus kertbe most nem érdemes menni, inkább tavasszal... más kívánságom nincs egyelőre. Mikor rendezel bált, nővérkém? Be kell valljam neked, éppen tegnap este gondolkodtam, milyen lesz, ha újra bálba mehetek - és képzeld, nem is dobogott annyira a szívem! Bár bevallom, a festő azért tetszik nekem. Oly csinos és kedves!

A mester a szalonban üldögélt egy palack bor társaságában, s leereszkedően fogadta őket. Elizát hellyel kínálta, de ő maga nem ült le, hanem tüstént karon fogta Georgianát, s a szomszéd szobába vezette a zongorához, közölve, hogy egy perc veszítenivalójuk sincs. Kottát tett a lány elé, s intett, játsszon, majd kiszólt Elizának a nyitott ajtón, hogy foglalja el magát valamivel. Eliza csendben üldögélt, miután átlapozott néhány régebbi újságot és kottát, mely az asztalon hevert, volt ideje nézelődni a szobában. A régensnél a gázvilágítás már be volt vezetve, s Eliza élvezettel figyelte, mennyivel világosabb van, mint gyertyafénynél, holott odakint már sötétedni kezdett.

Később az ablakhoz állt, s érdeklődve nézett ki az utcára. A hivatalok és üzletek kezdtek már bezárni, de csak a forgalom zsongása hallatszott ide, a sok kocsi, hintó és járókelő elkerülte ezt a kis lezárt utcát, melyet őrség biztosított. Röviddel ezután azonban a kapu előtt hintó lassított s a kapus beengedte - a régens érkezett haza, kezeit fázósan dörzsölgetve szállt ki a kocsiból. Mikor meglátta Elizát, felvidult, s hogylétükről érdeklődött, majd néhány percig az időjárásról beszélt oly érdekesen, hogy Eliza csak csodálkozott. Megemlítette, hogy vendégei lesznek este - a mester felfedezett egy csodálatos hangú fiatalembert, egy alsóházi képviselő fiát -, s vele is foglalkozni óhajt, hogy operaénekeské képezze. Megkérdezte, megtisztelik-e azzal, hogy vacsorára itt maradnak, s szívélyesen marasztalta őket, de Eliza Darcy nélkül nem kívánt vendégeskedni, s a régens elfogadta ezt. Eliza megemlítette, hogy karácsony után bált adnak, s félénken megkérdezte, meghívhatják-e a régens. A herceg már Londonban sem szándékozott bálba járni, csak néhány kivételes fogadáson vett részt, de emlékezve kedves vendégszeretetükre, megígérte, hogy rövid időre tiszteletét teszi. Nyögve panaszkodott köszvényére, és fájdalmaira. S már jött is Georgiana a mesterrel, ki elégedetten nyilatkozott tanítványáról a hercegnek, s megbeszélték a következő időpontot. Ezután hazahajtottak, hová Darcy is megérkezett már, s beszámoltak neki az aznapi eseményekről.

Darcy tanácsot adott, melyik szobában üljenek modelt - csendes, hátsó fronton levő szoba volt, világos és meleg, a kertre néző - s eltűnődött az orvos szavain. Bérlei között Derbyshireben nagy számban előfordultak szegényebbek is, kik nem sok húshoz jutottak, s kutatva emlékeiben, arra a következtetésre jutott, hogy közöttük egy sem volt olyan, ki ebben a betegségben szenvedett volna - vagy csak ő nem tudott róla. Mindenesetre javasolta, hogy Mr. Gardiner fogadja meg a tanácsot, s ha javul az állapota, nem lehet kétséges, hogy az orvosnak igaza van.

- Más baj nem érheti Mr. Gardinert, mint hogy egy darabig rosszkedvű lesz. De ahogy őt ismerem, hamar megvigasztalódik, s túlteszi magát ezen a problémán...

Eliza elújságolta, hogy a régens hajlandó eljönni a bálba, s Darcy meglepődve jelentette ki, hogy következő nap el is küldi neki a meghívót. Előtte azonban rokonait fogadják egyik este, kik leadott névkártyájára válaszul üzentek, hogy hajlandóak megismerkedni feleségével - már elterjedt a híre annak, hogy Georgianát a mester tanítja a régens ajánlására zongorázni, s ez megtette hatását. Majd a lányok is előkerültek - Mary a könyvtárból jött, több könyvet is szorongatva kezében, Kitty a festményeket nézte végig újra, s az ösökről faggatta a házvezetőnőt.

Darcy érdeklődésére Mary megmutatta a könyveket, melyeket kiválasztott olvasásra, s fülig pirult, mikor a férfi meghökkenve nézett a botanikával és egészségtannal foglalkozó könyvekre. Mire Kitty rögtön csipkelődni kezdett, hogy szerinte a festő csinosabb, mint az orvos... - és Darcy meglepve látta, hogy Georgiana szintén elpirul. Eliza figyelte a jelenetet és mosolygott.

- Nem tudok talán valamiről...? - kérdezte Darcy kíváncsian, ám Eliza korainak tartott minden találgatást, s rövid úton lezárta a témát.

De vacsora közben mégis újra szóba kerültek a fiatal emberek, mert a lányoknak ez volt a legérdekesebb újság, így Darcy is biztos lehetett abban, hogy ha tagadják is, csak felfigyeltek rájuk, talán még a saját húga is. Azonban tudta, hogy Eliza társasága megóvja Georgianát a veszélyektől, s nem izgatta magát a fiatal emberek megjelenésén, ám elhatározta, biztonság kedvéért később megy csak el otthonról reggel, s megnézi a festőt, ha megérkezik.

Már ő is észrevette, hogy a két Bennett leány jóval illedelmesebben viselkedik, mint azelőtt. Tudta Elizától, hogy ez egy merytoni özvegyasszony áldásos hatásának köszönhető, és annak, hogy végre Mr. Bennett belátta, hogy ha ő nem szigorúbb lányaihoz, maguktól nem tanulnak jó modort. Darcy egyelőre meg volt elégedve az eredménnyel, és kicsit ugratta is őket. De a lányok nem sértődtek meg, nagyokat nevettek, s készséggel elismerték, hogy volt mit tanulniuk - ez már magában nagy eredmény! Végül Georgiana is beszámolt a mesterrel töltött első két órájáról, és lelkesen adta elő, mikre hívta fel figyelmét a híres muzsikus. El is mentek Maryvel vacsora után, hogy megmutassa, és átismételje az ujjgyakorlatokat.

Másnap délelőtt Darcy figyelmesen nézte, ahogy a festő kiszáll egy bérkocsiból és becsönget. A Bennett lányok épp sétálni készültek a városban, hogy kisebb ajándékokat vásároljanak szeretteiknek, s éppen akkor értek a kapuhoz. Váltottak is néhány szót, de a festő láthatóan befelé igyekezett, hóna alatt nagy fa kerettel, melyre a vásznat már előző nap felfeszítette, s lealapozta. Így a lányok nem tartóztatták, csupán néhány udvarias kérdést tettek fel neki, s elsiettek, bár Kitty szívesen maradt volna még. Darcy bevezettette a kis szobába, melyet előző nap a festéshez kiválasztottak, s melyet már jól befűtöttek, majd ő is odament. Bemutatkoztak egymásnak, s Darcy megkérte, mondjon néhány szót magáról, mert nem ismerik őt, s érdeklődött, tudna-e referenciákat adni. A festő meglepődött.

- Azt hittem, tájékozódta már felőlem, hiszen a hölgyek kerestek meg...

- Csak egy képét látták a tárlaton, s ez nekem nem elég tájékozódás - jelentette ki Darcy.

- Mire kíváncsi tehát? Hol születtem? Kik a szüleim? Az ezekre a kérdésekre adott válaszaim segítik abban, hogy elhiggye, jó képet fogok festeni? - mondta epésen, vonakodva a festő. Darcy szigorúan kérdezte:

- Ön rossz néven veszi érdeklődésemet arról az emberről, ki naponta ide fog járni a házamba?

- Rendben van, elfogadom, valóban óvatosnak kell lenni - ismerte el Steady - bár az ártatlannak, kivel szemben gyanakvóak, ez mindig kényelmetlen, olykor megalázó... Kérdezzen hát, vagy mondok néhány nevet, kiknek portréját festettem, s ők igazolhatják, hogy nem kellett félniük tőlem!

- Szavaiból látom, mégis a szívére vette érdeklődésemet. Bár nem osztom véleményét, hogy ez sértő, mégis meg fogom kérdezni némelyiküket, mert ők nem a legdrágább kincseiket bízták önre, mint én: húgomat, s feleségemet - szólt nyugodtan Darcy.

- Erre csak azt mondhatom: senki sem lesz, ki nálam jobban vigyázna rájuk! - hajtotta meg magát komolyan a festő. Megadta két gyáros és egy kamarás nevét, hogy Darcy tájékozódhasson felőle, majd Darcy a hölgyekért küldött, kik jöttek is azonnal, s ő elbúcsúzott, megölelve őket.

Miután a hölgyek megvitatták, hogyan helyezkedjenek el, végül egy pamlagra esett a választás, amire egymás mellé leültek, Georgiana Eliza egyik kezét fogta meg, másikkal sógornője átölelte a vállát, s melegen néztek egymásra - kapcsolatukat ez a baráti kedvesség jellemezte, s ezt szerették volna a képen is viszontlátni. Míg a festő szénnel felvázolta alakjukat, csendben voltak, de lassan Georgiana is felbátorodott, s látva, hogy nem tola

néhány kérdést mert intézni hozzá. Eliza nem beszélt, várta, mi sül ki ebből, de a festő rajzolt, csak néha lépett hozzájuk, megigazítani valamelyikük ruháját, vagy fűrtjeit. Összehúzott szemmel néha rájuk pillantott, de nem próbált udvarolni a leánynak. Semmi olyat nem tett, ami visszatetsző lett volna. Témái is közömbösek voltak, s keveset beszélt. Elizának eszébe jutott bácsikája, s megkérdezte, kevert-e neki kenőcsöt Mr. Morton, és elvitte-e? Az igenlő válasz után Georgiana is meg merte kérdezni, vajon honnan ismerik egymást, s meg lehet-e bízni Mr. Morton orvosi tudásában?

- Az életemet is rábízám! - bizonygatta Mr. Steady patetikusan. Régi jó ismerősök ők, még abból az időből, amikor az orvos apja Indiában működött, s fiait bentlakásos intézetbe adta. Ő is ennek az intézetnek volt lakója, s évekig szobatársak voltak. Sok ösvényt és rétet barangoltak végig, s míg William - ez Morton keresztnéve - albumba szedte a növényeket, hogy leprésselje, ő papírra rajzolta őket, s így mindketten megtalálták az érdeklődésüknek megfelelő elfoglaltságot. Élvezetes beszélgetéseket folytattak egymással, mi összekovácsolta őket olyannyira, hogy egyetemi éveik alatt is leveleztek, s végül közösen béreltek lakást, ahol a hölgyek is jártak.

- Nem ismerek nála derekabb embert, és jó szíve is közismert mifelénk! - közölte a festő.

- Vajon ő is hasonlóképpen nyilatkozna önről? - kérdezte kíváncsian Eliza.

- Ezt tőle kell megkérdezni - vont vállat Mr. Steady szerényen.

- Ön nagyon szerény ember!

- Nem szeretem, amikor valaki feldicséri magát. Az önbizalom férfias tulajdonság, az ön-hittség butaság. Igazam van, Miss Darcy? - kérdezte a festő.

- Talán... Bizonyára...

- Ön nagyon határozott, uram. Sógornőm ellenben még kissé határozatlan, mert nem volt rákényszerülve olyan döntésekre, amelyek kialakítják az emberben ezt a tulajdonságot... Amire valószínűleg önnek több alkalmá volt... - nézett fürkészve Eliza a festőre.

- Való igaz, régóta nekem kell döntenem életem legtöbb kérdésében - ismerte el a férfi.

- S nem volt, ki levegye válláról ezt a terhet? - kérdezte sajnálkozva Eliza.

- Anyámat annyira elfoglalták saját ügyei, hogy a döntések reám hárultak.

- Szegény ember! Mindig sajnálom, ha valaki olyan helyzetbe kerül, hogy korát meghaladó értelemre vagy tettekre van szüksége... A határozottság felelősséget rak ránk, és fiatal korban elveszi a gyermekkor édes nemtörődömségét.

- A határozatlanság sem jobb, mert bár leveszi a döntés terhét vállunkról, nem ad célt, s irányt, amerre indulhatunk.

- Édesapjára sem támaszkodhatott? - kérdezte részvevően Eliza.

- Nem állt módomban - mondta kurtán a festő, s Eliza úgy érezte, érzékeny témát érint, és nem kérdezett többet. Láta, Mr. Steady nem szívesen beszél életéről, talán mert azt hiszi, lenézik alacsony származása miatt? Nem valószínű. Miért néznék le, hisz nem is tudják, honnan származik. S miért hinné, hogy lenézik, hisz udvariasan bántak vele! Talán szégyenletes dolog van múltjában? Viselkedése nem erre utalt, jelleme egyenesnek tűnt. Mostani tiszteletudó magatartása kissé visszahúzódozóbb volt az előzőeknél, amikor jobban kimutatta, mennyire tetszik neki Georgiana... Eliza visszagondolt a megbeszélésre Gardineréknél. A festő akkor fölpattant, ha Georgiana felállt, le nem vette róla szemét, alá tolt a széket, s minden lehető módon kimutatta érdeklődését. Mitől higgadt le így? Amikor megtudta Georgianáról, hogy

előkelő hölgy, csalódottnak tűnt - a vak is láthatta... Mégis csak alacsony származása lehet a gond - döntötte el Elizabeth - s ez megmagyarázza, miért nem beszél magáról.

De szinte felháborodott azon, hogy ha tetszik neki a leány, miért adja fel rögtön, meg sem próbálva az udvarlást. Miért hiszi azt róluk, hogy a leány boldogsága kevésbé fontos nekik, mint a rangkülönbség? Ám itt gyorsan lehűtötte magát gondolatban, hiszen a gyakorlatban igenis számított a társadalmi helyzet, s ismét arra jutott - mint már sokszor -, hogy Darcy bátorsága a konvenciók ellen saját köreiben rendkívüli volt és nagyon ritka, s újra eltöltötte a hála és szerelem iránta. Mennyivel különb az ő férje mindenkinél! Szívből kívánta sógornójének, hogy ő is olyan férfit találjon magának, mint Darcy. De a festő, úgy látszik, gyengébb fából van faragva, ha nem mer harcolni a boldogságáért.

Majd elmélázva az előző év eseményein, rájött, hogy ismét elveti a sulykot. Ahogy a Jane és Bingley körüli félreértés eszébe jutott - mely abból adódott, hogy nővére nehezen mutatja ki érzelmeit - arra is rádöbbsent, valójában fogalma sincs, tetszik-e a festő Georgianának, s elképzelhető-e hogy valaha kedvelje annyira, hogy ezt ki is mutassa - mert bátorítás nélkül nem virágzik a szerelem. De a lány alig szólt a festőhöz, néhány egytagú szón kívül, érdeklődést keveset mutatott - lehet, hogy csak udvariasságból dicsérte, s a férfi, látva érdektelenségét, letett udvarlási szándékáról... Ám valami azt súgta neki, mindkettőt érdekli a másik.

Végül leszidta magát, hogy máris találgatásokba bocsátkozik, amikor még nem is ismerik Mr. Steadyt. - Anyám lánya vagyok! - gondolta mérgesen, s elhatározta, hogy nem siet semmiféle következtetés levonásával, és meglátja, mit hoznak a következő hetek.

Eliza udvarias ebéd meghívását a festő elhárította, mondván, máshová ígérkezett, s azt sem akarta elfogadni, hogy a hintó hazavigye. Eliza itt azonban már sarkára állt, s kijelentette, hogy megsérti őket, ha nem vihetik haza. Így szerényen engedelmeskedett, figyelmeztetve Elizát, hogy délután Gardineréknél kell találkozniuk. Vágyó pillantása, melyet Georgianára vetett, meggyőzte Elizát arról, hogy a festő bizony szerelmes a leányba, de visszafogja magát, igyekezve nem elárulni. Kíváncsisága ismét fellobbant, és elhatározta, figyelni fogja, vajon Georgianát érdektelensége vagy félelme visszatartja-e a viszonzástól.

A délutáni ülés Gardineréknél sokkal hangosabb és mozgalmasabb volt. Mrs. Gardiner kísérté aznap Georgianát a zongoraórára. Miután a gyermekek látták, hogy szüleik nincsenek otthon, és a nevelőnő betegsége miatt nem tudott vigyázni rájuk, beszökdöstek a szalonba, hol a festő igazgatta anya és leányai csoportját az elhelyezkedésben. Vidáman huncutkodtak és nevetgéltek minden apróságon, míg Mrs. Bennett meg nem elégelte, s a festőhöz fordult, nem zavarják-e őt a gyermekek, s egyik lánya átmehetne-e velük a másik szobába? Miután Mr. Steady már felvázolta az alakokat, nem volt ellenére a javaslat, bár kijelentette, felőle maradhatnak a gyermekek, ők igen kedves és jól nevelt apróságok, és ő általában is szereti a gyermekeket.

A Bennett lányok örömmel néztek egymásra. Mary rögtön kijelentette, hogy Kittynek kell átmenni játszani velük, s vigyázni rájuk, mert ő inkább beszélgetne. Kitty vállalkozott is erre, mert anyáskodó természete inkább alkalmassá tette arra, hogy gyermekekkel foglalkozzon, s gyanította, hogy ezt Mary nem akarja közhírré tenni. Kicsit fájt a szíve, hogy a csinos fiatalembert ott kell hagynia, de anyja máris sürgette, vigye a gyermekeket, s foglalja le őket. Nem sokára azután ez a gyakorlat általánossá vált: amikor vigyázni kellett a gyermekekre, mindig Kitty vállalkozott erre. S mert valóban szívesen tette és a gyermekek is rajongtak érte játékosága miatt, senki sem emelt kifogást. A családot meglepte, mert fogalmuk sem volt arról, hogy ilyen jó tulajdonsággal is rendelkezik, s jelentősen javította Kitty megítélését.

Különösen Mrs. Gardiner szemében nőtt nagyot, mivel Kitty legtöbbször már délelőtt átment hozzájuk a gyermekekre felügyelni.

Mary is elkísérte reggelenként, s Mrs. Gardiner eleinte csodálkozott ezen, ám később rájött, hogy míg Kitty azért jár hozzájuk, mert rajongását a festő nem viszonzza (akkor a Darcy palotában maradt volna délelőtt, s nem megy át hozzájuk), addig Mary azért megy, hogy az orvossal találkozzon, ki reggelenként járt oda férje betegségét kezelni. Mary minden ürügyet felhasznált, hogy az orvossal beszélgessen, s a jelek szerint sikerült is neki. Mr. Morton felfigyelt Mary botanikai érdeklődésére, s időnként szívesen válaszolt feltett kérdéseire. Hogy más vonatkozásban is érdeklődik-e Mary iránt, ezzel Mrs. Gardiner nem volt tisztában, mert a férfi nem adta jelét. Mrs. Bennett véleményére sem hagyatkozhatott, ki - mióta kiderült, hogy Mr. Morton valóban az, akinek mondja magát - vérmes reményeket táplált, tökéletesen elfogadható úriembernek minősítette, természetesnek vélte, hogy érdeklődik Mary iránt, s máris házassági terveket szövögetett!

Mrs. Gardiner elhűlve nézte viselkedését, s azt remélte, legalább Marynek több esze lesz annál, hogy röpke beszélgetésekből és udvarias gesztusokból ilyesmire következtessen, de nem nagyon bízott ebben, ismerve a fiatal leányok észjárását.

Bingley már másnap elment Mr. Gardinerrel, s megkereste a fiatalembereknek lakást kiadó háztulajdonost, kit meg is találtak, s ki elmondta, hogy Mr. Morton bérelte ki tőle a lakást pár hónapja. Ő jól ismeri édesapját, s igazolta az orvos által elmondottakat. Mr. Steadyről csak annyit tudott, hogy az anyja valahol Londonban lakik, özvegyasszony, ki valószínűleg másodszor is férjhez ment, s fia elköltözött tőle. Csendes, szolid urak, kik pontosan fizetnek - ezek a tulajdonságok voltak számára a legfontosabbak. Bingley a hallottakról be is számolt a családnak, s megnyugodtak, hogy ha sokat nem is, azt azért sikerült megtudni, hogy rendes fiatal embereknek ismerik őket. Darcy is érdeklődött a megadott címen, de közelebbit más se tudott mondani a festőről, csak annyit, hogy pontosan járt, megbízható volt, jó képet festett, elégedettek voltak vele. Botrányairól nem tudtak, fiatal hölgyeket nem szédített, nem voltak oly káros szenvedélyei, mint az italok túlzott élvezete, vagy a kártya nagy tételekben - londoni szemmel nézve szinte unalmas életet élt!

A festés negyedik napján Mr. Steady épp letette a szentet, s miközben Georgianának magyarázta a színkeverést, Maria lépett be, ki alig várta már, hogy ismét találkozzon velük. Maria karcsú, csinos, dús barna haját hátul feltűzve viselő, velük nagyjából egykorú leány volt, ki gyakran járt át a longbourni házba, s osztotta meg pletykáit és nézeteit a Bennett lányokkal, akárcsak testvérei. Ovális arcán szinte mindig jóindulat látszott, szája nevetésre állt, gyermekkorukban sok közös csíny részese volt, s józan észjárását mutatta, hogy sohasem vitte túlzásba a katonatisztek iránti rajongást, mint ahogy tették Eliza húgai. Kedves arca tiszta lélekre és őszinte egyszerűségre, viselkedése gondos szülői felügyeletre, ruházkodása ésszerű takarékoságra vallott.

Elizabeth szívesen fogadta Sir William leányát, kivel legutóbb együtt töltött hat hetet Rosingsban, ahol férje először szerelmet vallott neki. Miközben szeretettel érdeklődött barátnője, Charlotte felől, bemutatta a festőt, s máris testvéreiért küldött. Az üdvözléseken túlesve Maria leült egy székre, s ámulva nézte a festő munkáját, miközben családjáról, anyja betegségéről és Charlotte-ról mesélt.

Elmesélte, hogy nővére eléggé nehezen viselte terhét, sokáig tartott a vajúdás, és orvost kellett hívni hozzá, mert a gyermek születése után erősen vérzett. Ő ebben az időben ott lakott a

paplakban pár hétig, hogy ápolni tudja. A lányok fennen szörnyülködtek, hallva, hogy a szülésnél is segítenie kellett az orvosnak, de Maria határozottan azt állította, hogy a baba világra hozása csodálatos dolog, és meg lehet szokni a vér látványát is, ha segíteni akarunk valakin. Maria ebben a kérdésben hallatlanul merészen és józanul gondolkodott, de rendkívül szokatlan dolog volt ezeket egy fiatal hölgy szájából hallani, s ezt a festő meg is jegyezte, hozzátéve, hogy minden tisztelete a kisasszonyné, aki ily bátorságról tett tanúságot. Ezt hallva Mary - ki aznap Kittyvel nem ment nénikéjükhöz, hogy Mariával találkozzon - sem akart alulmaradni, s hangosan megfogadta, hogy ha ő ilyen helyzetbe kerül élete során, ő sem habozik, segíteni fog annak, ki rászorul.

Elizabeth hitetlenkedve vizsgálta Mariát. Az elmúlt évben a társaságban még félénk lányka viselkedése, modora megváltozott, nevetgélős, zavart kislányból határozott felnőtt hölgy lett... Vajon mi okozta ezt a változást? De elkövetkező mondatai megvilágították a rejtélyt: anyja betegsége miatt Mariának kellett foglalkozni a háztartással, kisebb testvéreinek megzabolázásával, s minden egyébbel, ami adódott Sir Williaméknél az elmúlt évben.

Kitty megkérdezte, hogy hívják Charlotte kisfiát, és örültek-e jövetelének? Maria kuncogva mesélte, hogy a tiszteletes három napig járta a környéket, s mindenhová betért, hogy eldicsekedjék magzatával, s besöpörje az érte járó udvarias jókívánságokat. Annyira belemerült ebbe a tevékenységébe, hogy még a miséről is elkésett egyik nap, ráadásul akkor, amikor Lady Catherine rászánta magát, hogy templomba menjen torokgyulladásá után!

- Mi újság Lady Catherine-nél? - kérdezte Eliza kíváncsian.

Maria beszámolt róla, hogy a lady sokszor küldött értük, míg a baba meg nem született, utána már csak a tiszteletes járt át vacsorára, majd Charlotte a kisbabára hivatkozva többször is megtagadta a viziteket. Örült, hogy kicsit nyugta lehet a ladytól, ki nem szűnt meg szidni Darcyt és Elizát esküvőjük óta, annyira, hogy azt már a béketűrő Charlotte is sokallta.

- A pemberleyi bál óta pedig a lady teljesen kifordult magából, így most se nővéremre, se Collinsra nem kíváncsi. Legutóbbi levelében azt írja, hogy szegény Anne már olyan ideges miatta, hogy keze-lába remeg, s odajár a paplakba, ha egy kis nyugalomra vágyik.

Mindannyian sajnálták a lady leányát, csak a festő jegyezte meg csendesen, hogy nem ismeri ugyan a kisasszonyt, de miért nem tesz ellene valamit, ha annyira szerencsétlen a helyzete? A hölgyek felzúdultak.

- Ugyan mit tehetne? Mit tehet egy leány szülei ellenében? - kérdezte Kitty bosszúsan.

- Beszéljen az apjával.

- Nincs apja, s a ladyval nem lehet! - mondta Georgiana.

- Költözzön el, hagyja ott! - vonta meg vállát a férfi.

- Mondhatom, fura, amit mond. Hölgyről van szó! Kihez menne? Rokonai bizonyára olyanok, mint a lady! S úri hölgy egyedül nem élhet... - jegyezte meg Mary.

- Fogadjon társalkodónőt! - javasolta Steady.

- Nem tudja önállóan intézni dolgait! Nem úgy nevelték - rázta fejét Maria.

- Vehet magának házat, vagy lakást, hiszen gazdag...

- Még nem nagykorú, s addig nem kaphatja meg vagyonát - közölte Georgiana.

- Akkor menjen férjhez. Ahhoz már nagykorúnak számít egészen fiatalon is... - mutatott rá a festő.

- De nincsenek udvarlói, mert anyjának csak a főrendek felelnek meg - szólt Eliza.

- Bátyámat szánta a lányának, de ő - hála az égnek - Elizát választotta - magyarázta Georgiana.

- Nem értek egyet azzal, hogy kénytelen elfogadni az anyja választását. Ha tetszik neki valaki, ki rangban alatta áll, ne törődjön bele, hogy elválasztják tőle! Szálljon szembe velük, s küzdjön a boldogságáért! - jelentette ki Mr. Steady.

Eliza nagyot nézett. Hát mégis van akarata? Vagy csak olyan ember, aki mindig tudja, mit kell tenni másnak, de ő maga nem teszi azt?

Ám Maria határozottan kijelentette, hogy Anne ugyan megtehetné ezt - ha lenne olyan, akiért érdemes küzdenie - mert gazdag leány, s így előbb-utóbb talán férjhez megy -, de sosem fog anyjával szembeszállni, mert a lady erőszakos természete elnyomja lányának minden próbálkozását, akarata sokkal erősebb, mint Anne-é.

- Ön harcolna a boldogságért, ha szülei ellenzésével találkozna? - kérdezte kíváncsi várakozással Kitty, s csodálkozva hallották a festő választát:

- Én már megtettem... nem a levegőbe beszélek.

Meglepett kis csönd támadt, majd Maria így szólt:

- Ó, a férfiaknak sokkal könnyebb a helyzetük! Nyitva áll előttük mindenféle pálya, s ha másodszülöttek, vagy nem nemes emberek, akkor is eltarthatják magukat, s ha Angliában nem találják helyüket, külföldön próbálhatnak szerencsét! Hol teheti ezt meg egy hölgy?

- Feladom! Ebben igazuk van, hölgyeim - emelte fel kezét a festő nevetve.

- Látja, tisztelt uram, ebben az évszázadban Anglia nem kényezteti el a fiatal hölgyeket. De talán a következő már a miénk lesz. Talán akkor majd tanulhat egy hölgy is egyetemen, talán dolgozhat úgy, hogy nem kell szégyellnie magát ezért, s talán majd a lányok is örökölhetnek, nem csak az elsőszülött fiúk - mondta kesernyésen Maria, kinek több mihaszna bátyja is lopta a napot otthon.

- Szívből kívánom! - hajolt meg szívére szorított kézzel a festő. - Én a fiatal hölgyek pártján állok.

De a lányokat a festő előbbi megszólalása izgatta. Szélesebben forogtak agyukban a gondolatok.

- Uram, ne vegye zokon, hogy megkérdem: ön szembeszállt rokonaival, hogy nőül vegye, akit szeret? Jól értettem? - kérdezte zavartan Mary. A festő tagadóan rázta fejét.

- Ellenkezőleg! Nem vettem feleségül, kit nekem szántak.

- Nem szerette? Mást szeretett! S ezért kitagadta a családját? - kiáltott fel kíváncsian Kitty. - Ó, mily romantikus!

- Kitty! - szólt rá neheztelve Eliza.

- Elég, ha annyit mondok, magamtól jöttem el, s jó viszonyunk sajnos azóta sem állt helyre.

A hölgyek rögtön nagy tisztelettel néztek a fiatalemberre, hisz álmodozó fiatal lányoknak mi sem rokonszenvesebb, mint egy szerelméért harcba szálló csinos férfi, ki dacol a szüleivel. Georgiana is áhítatosan nézte, s azon gondolkodott, ha a festő szembeszállt szüleivel, bizo-

nyára gazdag leányt óhajtottak párjául, tehát nyilvánvalóan szegény emberek lehetnek. De akkor hogyan volt módjuk taníttatni, egyetemre járatni Mr. Steadyt?

Az, hogy nem engedelmeskedett nekik, szívére hallgatott, és inkább a saját lábára állt, jó pont volt Georgiana szemében, határozott, erős jellemre vallott, s mert ő maga inkább félénk és határozatlan volt, nagyon imponált neki. De jószívű leány lévén sajnálta, hogy szüleivel összeveszett, s nem akart senkit boldogtalannak tudni - márpedig itt előfordulhat, hogy fiú is, szülő is bánja már, amit tett. Megkockáztatott hát egy kérdést.

- Nem bánta meg, Mr. Steady, hogy szembeszegült akaratukkal? Most gazdag házasember lehetne...

A festő figyelmesen ránézett, majd így felelt:

- Boldogtalan gazdag házasember lennék! Így viszont megkereshetem azt, ki boldoggá tesz. Nem bántam meg, egy cseppet sem... Vagy a kisasszony talán úgy véli, a vagyon fontosabb a boldogságnál?

- Jaj, nem! - kiáltott fel Georgiana, majd szégyenlősen hozzátette: - De én sosem voltam szegény... Lehet olyan... lehet valaki olyan helyzetben, hogy lemond a boldogságról az anyagi előnyökért... hogy tekintettel kell lennie másokra is...

- Tehát feláldozza magát? S vannak még korunkban ilyen mártírok?

- Hogyne lennének! - szólalt meg csendesen Maria. - Hát hol él ön? Hány leány áldozza fel magát, családjáért, testvéreiért, s megy férjhez ahhoz, akit nem szeret...

- Minden tisztelem az övék... de csak ha nincs más választásuk! S itt merül fel a kérdés: mi a határa az önfeláldozásnak? Meddig kell elfogadnunk azt, hogy mások érdekében legyünk boldogtalanok? Mikor vagyunk jobb emberek: ha beletörődünk elfogadva a vagyont, vagy ha küzdünk a boldogságunkért?

- Ha elfogadjuk a vagyont, s ezt mások érdekében tesszük, nem önző okokból, akkor nem vagyunk rossz emberek - bár én sose tennék ilyet... Gyanítom, hogy megtalálja az illető azért a maga örömet is ebben az esetben... S akkor hol az önfeláldozás? - mondta Maria elmélázva. Kitty helyeselt, Mary pedig kijelentette:

- Csak az lehet a helyes válasz, hogy harcoljuk ki boldogságunkat. De a valóságban hozomány híján a lányok szinte mindig érdekházasságra kényszerülnek, hiszen ez az egyetlen esélyük, ha a szülői háztól meg akarnak szabadulni.

- Hm... ez érdekes dolog... mindig olyan emberek jelentik ki, hogy nem fontos a vagyon, kik nem rendelkeznek vele... s mindig azoknak mondják, kik gazdagabbak náluk... - tűnődött Eliza mosolyogva. - Ezzel persze nem azt mondom, hogy a vagyon fontosabb, s ezt ebben a társaságban nem kell bizonygatnom, ismernek engem... Nem lennék boldog azzal kit nem szeretek és tisztelek, s ezzel, gyanítom, valamennyien így vagyunk. Ám bizonyosan vannak, kik egyszerűen nem gondolkodhatnak így! Sohasem harcolhatják ki a boldogságukat, mert nincs más választásuk! De ön - fordult a festőhöz - a legjobb úton van afelé, hogy egyszer ne csak boldog, hanem gazdag is legyen, s ezzel nem csupán arra kap választ, melyik jobb - vagyon vagy boldogság - hanem megmenekülve a nélkülözéstől, biztosíthatja a boldogságot is magának!

Ezzel lezárta a beszélgetést, ebédre hívta a társaságot. Most a festő sem szabadkozott, s megkérdezte, csatlakozhat-e Mariához, ki szerette volna megnézni a palota termeit. Így ebéd előtt még végigsétáltak a házon Georgiana vezetésével, - ahol szépséggel, majd asztalhoz ültek, ahol finom ételekkel teltek el. Mr. Steady Georgiana mellé ült, s apró figyelmes-

ségeket vette körül, - de nem tolaodóan - mit mindenki észrevett, s Kitty figyelmét sem kerülte el. A festő és Maria vitték a szót, Maria longbourni ismerősökről mondott érdekeségeket, Mr. Steady pedig modelljeiről, kik között a társadalom minden rétegének képviselői jelen voltak. A többiek élvezettel hallgatták, s csak néha fűztek hozzá egy-egy észrevételt.

Ebéd után a Bennett lányokat elvitte a hintó Gardinerékhez, a festővel együtt, s Mariát sem engedték haza, mert Eliza biztos volt benne, hogy Jane találkozni akar vele, nem beszélve anyjukról, ki a tiszteletesre és Charlotte-ra volt kíváncsi. Mary növényteni olvasmányait fejtegette, Kitty pedig csendben rágódott magában, mért tetszik jobban Georgiana Mr. Steadynek, mint ő. Észrevette - nem volt nehéz - a figyelmességeket, melyekkel a férfi Georgianát vette körül, s csalódottan látta reményeinek meghiúsulását. De nem vette nagyon a szívére - nem igazi érzelm volt ez - csupán kis csíra még, nem lombokat bontó fa. Tudott aludni tőle, legfeljebb hiúságát bántotta...

Mrs. Bennett mostanában azt a szokást vette fel, hogy Maryt a festőnek, Kittyt az orvosnak dicsérgette, remélve, hogy elmondják egymásnak - mert Mary ritkán találkozott az orvossal, ki reggelenként járt Mr. Gardinerhez, amikor a lányok még a Darcy palotában voltak. De ez a szokás megváltozott következő naptól, miután Kitty rájött, nem ő a festő választottja. Bölcsen úgy döntött, nem szalad oly szekér után, mely nem veszi fel, - boldogságáért nem most kell harcolnia -, s így ezentúl gyakran járt át délelőtt is a gyermekekre vigyázni, Mary elmaradhatatlan kíséretével. Jól tette, mert mind a festő, mind az orvos nagy nyugalommal hallgatta Mrs. Bennett áradozását leányairól, s udvarias semmitmondással válaszoltak.

Mr. Bennetnek sikerült elintéznie a tervezett bevásárlásokat, s felkeresnie néhány londoni rokonát, ezért most már több időt tölthet körükben - közölte velük Mrs. Bennett, s Bingley felől kérdezte Jane-t, ki az új birtok átíratásáról intézkedett. Jane szerint még néhány használati tárgyat kell vásárolniuk az új otthonba, azután már férje is ráér, és karácsony után bált szándékozik adni - ebben állapodtak meg. Anyja örvendezett az újabb bál hallatán, biztatta leányát, hogy gondolva testvéreire, csinos fiatalembereket is hívjon meg, s közben oldalról pillantott a festőre, mit szól ehhez.

Eliza beszámolt arról, hogy két nap múlva véget ér a felsőház munkája, azután Darcy is velük lehet - már épp ideje! - sóhajtott. De mégsem tölthetnek sok időt kettesben. Másnap vendégségbe mennek, azután bemutatkozó látogatásokat kell tenniük Darcy rokonainál - ez is két napjukba telik - a bál, a karácsony - nincs pihenő, minden napra jut valami.

Mr. Gardiner üzleti ügyei jól alakultak, a vezetőségválasztás előkészületei befejeződtek, így az ünnepek után minden készen áll, hogy a tagok összeüljenek. Remélte, hogy a vezetőségbe választják őt is kora s érdemei alapján, ami jelentős mértékben emelné tekintélyét. A festő lábfájásáról kérdezte, s biztatta, hogy pár nap múlva már sokkal jobban érzi magát! A nagybácsi csak azon kesergett, hogy eltiltották a húsevéstől, s bánatosan hallgatta az együttérző vigasztalást.

Lassan Mr. Steady befejezte az alakok felvázolását, felkente az alapszíneket, és eltette eszközeit, de Mr. Gardiner hallani sem akart róla, hogy már elmenjen, s vacsorára hívta. Jane Bingleyt várta, kivel a Haymarket színházba készültek egy zenés-táncos darabot megnézni, s ajánlotta a lányoknak, tartsanak velük, amit azok nagy örömmel el is fogadtak. Kitty megígérte a gyermekeknek, hogy elmeséli majd, miről szólt a színdarab, mert a legidősebb lány már tizenhárom éves volt, s nagyon érdeklődött a színjátszás iránt. Most, hogy a festés befejeződött aznapra, ők is bejöhetnek a szalonba. Másnap délelőttre bábszínházat ígért nekik Kitty és Jane a Hampsted Heath-en, s már előre ujjongtak, és ezer dolgot kérdeztek, ami csak eszükbe jutott.

Egyszer csak belépett Darcy, ki hazaküldvén hintójukat, maga hozta el hűgát és Mrs. Gardinert a zongoraóráról. Hamarabb befejeződött a felsőház asznapi ülése, így tudott erre időt szakítani. Azt ajánlotta, menjenek együtt Bingleyékkel, mert egyik nénikéjének páholya van a Covent Garden operában, hol mind elférnek, s biztos a helyük. Gardineréknek és a Bennett szülőknek is felajánlotta a lehetőséget a következő esték valamelyikére, s Jane rögtön vállalta, hogy Kittyvel vigyáz addig a gyermekekre. Mary odasúgta Elizának, hogy a festőt és az orvost is meg kellene hívni, s Eliza némi habozás után továbbította kérését Darcyhoz, ki úgy vélte, ha Gardinerék nem ellenzik, jut hely nekik is. Szívélyesen meghívták tehát Mr. Steadyt is másnapra, ki rövid szabódás után barátja nevében is elfogadta. Érdekelte a darab, melyről szó volt, s nem látta még. Szavaiból úgy tűnt, elég gyakran jár színházba, s Georgiana megint gondolkodhatott, vajon miből fizeti?

Félre is vonta Mr. Gardinert, s tétován megkérdezte, hogy mennyiért festi meg Elizával közös képét a festő? A nagybácsi mondott egy összeget, de a leány nem tudta, sok ez, vagy kevés? Mennyi ideig lehet megélni ebből? Egyáltalán, mennyiért lehet bérelni egy lakást, s mibe kerül az étkezés, a ruházkodás...? Georgianának fogalma sem volt róla, s elhatározta, megkérdezi majd valakitől.

Bátyja közben a készülő képet tekintette meg, de sokat még nem nyilatkozhatott róla, mert csak az alakok és az alapszínek voltak a vászonra kenve. A festő elmagyarázta Darcynak elképzeléseit, ki figyelmesen hallgatta. Majd Bingley is befutott, s már indultak volna, ha a néni nem erősködik, hogy egyenek pár falatot. Így gyorsan kinyitottak két asztalt, hogy elférjenek, s hideg sültet szervíroztak számukra, bár Mr. Gardiner ezt csak nézhette, s keservesen sóhajtozva csak a köretekből és kenyérből falatozott, többen pedig ígéretük szerint vele tartottak, - bár ez a bácsit nem nagyon vigasztalta. Maria, hallva Mr. Gardiner bajáról, elmesélte, hogy apja is szenved hasonló tünetektől, s lelkesen bizonygatta, kipróbáltatja vele az orvos javasolta diétát. De szinte bizonyos, hogy valami furfangra lesz szüksége, mert Sir William hallani sem akar majd arról, hogy ne egyen húst, s törte fejét, mi módon vegye rá.

Elérkezett a kenti herceggel megbeszéltnap estéje, s Elizáék készülődtek a fogadásra. Mivel a herceg szintén a királyi család tagja volt, gondosan készültek, mert úgy sejtették, hogy a régensherceg szűk körű vacsoráján megjelentek visszafogottnak mondható öltözékeivel szemben ebben a palotában most sok vendég lesz, nagyobb pompát kívánnak meg, s ebben nem is tévedtek. Csupa felékszerezett, pazarul elegáns asszony és lány sereglett köréjük miután bejelentették őket, s a herceg kifejezte örömét, hogy elfogadták meghívását. Jóval többen voltak, mint a régenshercegnél, mert a családtagokon kívül más meghívottak is eljöttek, kik hallották hírét az új tehetségnek. Sorra mutatták be Georgianát a neves arisztokrata hölgyeknek és uraknak, s ha nem bízott volna tudásában, nagy lámpaláz keríthette volna hatalmába. De viszonylag nyugodt maradt, s mikor látta, milyen tisztelettel és rajongással veszik körül zongorajátéka után, kissé még csodálkozott is, azt gondolva magában - hát ennyi elég a sikerhez? Neki olyan természetes volt, hogy tud játszani, jól zongorázik - mint ha levegőt venne, vagy hogy süt a nap - s meglepve látta, hogy más ezért felnéz reá. A siker természetesen jólesett és legyezte hiúságát, de ugyanolyan szerény maradt, mint azelőtt, nem érezte úgy, hogy különleges bánásmód járna neki azért, mert szépen zongorázik... Zavartan válaszolt a körülötte állók kérdéseire, kik teljesítményét magasztalták, és igyekezett elhárítani a dicséreteket.

Míg Georgianát elhalmozták jókívánságokkal és meghívásokkal, Darcyt félrevonta a herceg, kinek különféle gazdasági érdekeltségei voltak, s néhány törvény elfogadásáról kérdezte az

amerikai árukkal kapcsolatban. Darcy meg is válaszolta ezeket a kérdéseket. Mivel a herceg szeretett volna megismerkedni az államokbeli küldöttség vezetőjével, Darcy felajánlotta, hogy bemutatja őket egymásnak a legközelebbi időpontban. Erre közelgő bálja adott alkalmat, s a herceg jelezte, hogy szívesen elfogadná a meghívást.

Eliza kíváncsian nézelődött a tömegben. Bár őt is megszólították néhányan a hölgyek közül, és gratuláltak sógornőjéhez, de itt már érezhető volt az arisztokrata gőg és önhittség: a pompában, gyöngyökben, selyemben-bársonyban, ékszerekben tobzódó családtagok annyira mások felett állónak érezték magukat, hogy azt még a jó modor sem tudta palástolni. Fennhéjázó modorban pletykálgodtak egymásról és ismerőseikről, s az etikettet fontosabbnak tartották minden másnál. Ráadásul ebben a körben gyorsan terjedtek a hírek, s Darcy rangon aluli házasságának emléke még nem halványult el. Többen legyezőjük mögött egymással susmorogva alaposan megnézték Elizát: - órála volt tehát szó...? Ezek a társasági hölgyek jobban hasonlítottak Lady de Bourgh-re viselkedésben, mint a régens vendégei, s Eliza kevésbé érezte jól magát, de csak addig, míg Darcy a herceggel beszélgetett. Utána belekarolt férjébe, s nem foglalkozott mással. Örült a sikernek, büszke volt Georgianára és Darcyra, ki felemás érzésekkel nézte, mint udvarolják körül hűgát férfiak, nők egyformán.

Vacsoránál nem egymás mellett ültek. Apró közjáték vezette be a vacsorát, s jellemezte a kenti herceg pajkosságát. Gunyoros tréfája miatt ugyanis az ültető kártyákat összekeverték. A királyi család jelen levő gőgös hölgyei felháborodva észlelték az etikett szerinti ültetés hiányát, míg a házigazda térdét csapkodva, hangosan hahotázott az általa okozott zavaron. Ám végül engednie kellett, a kártyákat újra rendezték, s végre asztalhoz ülhetek. Darcy a Monteros házaspár közé került, s jóízűen csevegtek egymással. Georgianát a herceg maga mellé hívta, s a zenéről társalogtak. Eliza egyik oldalán a főkamrás foglalt helyet, másikon egy idősebb hölgy, ki megöszvegyülván a kenti hercegné udvarhölgye lett, s amennyiben gyermeke születik, annak nevelőnője lesz. Mindenkit ismert az udvarban, és számtalan emléket őrzött, melyekből szívesen idézett fel néhányat, és minden jelenlevő hölgyről szólt pár szót Elizának. Kissé csípős nyelve, ironikus modora apjára emlékeztette Elizát, s egy darabig szívesen hallgatta vég nélküli fecsegését diszkréten eltakart szájából.

- Ez lady Bathurst - súgta, kezét szája elé téve Elizának -, a cipők a bolondériája... Vagy harminc cipője van, s mindig újabbat vesz! Az pedig Mornay grófné, három leánya, két fia van, de azt mondja, semmit sem hagy rájuk, oly mihasznák...

A házigazda feleségéről elpletykálta, hogy francia borokat hozat, s maga sem veti meg őket, és amikor a szemközt ülő hölgy elfordult, rosszallóan suttozta: - Ez lady Constance... Nagyon igyekszik férjet fogni a leányának, mit gondol, vajon miért...? Nemrégiben kiszemeltek egyet, de az mégsem vette el. Most aztán a leány hamarosan vidékre utazik! Tudja, ugye, hogy ez mit jelent...? Szép kis botrány, mondhatom!

Eliza már-már sajnálta volna a leányt, de édesanyja egyik volt azoknak a kellemetlen modorú dámáknak, kik lady Catherine-re emlékeztették, ezért azt gondolta, leánya is hasonló lehet, s cseppet sem izgatta magát miatta. Nyugodtan hallgatta tovább a pletykálgató udvarhölgyet. Ám amikor egy idő után őt is kérdegetni kezdte, Eliza udvariasan elnézést kérve felállt és átment a másik terembe. Kellemesen meglepődött, amikor a gyönyörű Lady Monterost találta ott, élénken beszélgetve sógornőjével. A pazar öltözékű hölgy, kit a régensherceg estélyén ismertek meg, változatlanul rendkívül vonzó, jó modorú, Elizával egykorú, felvilágosult asszonynak bizonyult, s most férjével azért hívták meg magukat, hogy Georgianát hallják játszani. Férje Darcyt barátként kezelte, a felsőházban szoktak találkozni egymással, s rögtön szóba került a parlamenti munka.

Lady Monteros belekarolt Elizába, s kissé félrevonva őt, megkérdezte, hogy érzi magát Londonban, nem unatkoznak-e Georginával, míg Darcy távol van, és felajánlotta páholyukat az Old Vic-ben, ha színházba óhajtanának menni. Eliza épp hálásan megköszönte nagylelkűségét, amikor meglepetésére a hölgy bizalmasan oly közel hajolt, hogy szépítőszereinek kellemes, diszkrét illatát is megérezte, s jelentősegteljesen így szólt:

- Tegnap beszélgettem Lady de Bourgh testvéreivel...

- Hol találkoztak? - lepődött meg Eliza.

- York herceg fogadásán. Két nővére és egyik bátyja volt ott, s miután eddig csak látásból ismertük egymást, kerestem az alkalmat a társalgásra. Szegény Mrs. Darcy! Mondhatom, nem irigylem magukat ezért a rokonságért! Lady Catherine is fenn hordja az orrát, de a rokonai... Túltesznek minden ismerősömön. Mondja, hogy lett közöttük a férje ilyen... szeretetre méltó?

- Még nem ismerem őket... A napokban nézünk be hozzájuk rövid látogatásra...

- Készüljön fel a legrosszabbra.

- Nem gondoltam, hogy ennyire büszkéek. Üzentek, hogy hajlandók fogadni... Csak nem voltak még önnel szemben is udvariatlanok, Lady Monteros?!

- Ó, azt már nem! Egy fiatalembernek adták elő fennhéjázó modorukat, kit a herceg nevelőnek vett fel fiai mellé. Te jó ég, hogy mily viselkedésre indította őket a rossz nevelés...! Pedig a fiatalember is nemes, csak elszegényedtek szülei, s ezért vállalta a herceg fiainak tanítását... Nem, nem, azt még ők sem hihetik, hogy a Monteros név rosszabb az övéknél! - rázta meg fejét a lady magabiztos nevetéssel.

- Nem kétlem, hogy ladységed megvédte szegény fiatalembert...

- Ó, nem szorult rá a védelemre! - legyintett a hölgy. - Látszott, hogy eszes ember, s vissza is vágott nekik... Hanem tudja mit? Nem is erről akartam beszélni... Csak azt óhajtottam elmesélni önnek, mennyire az egekig magasztaltam magukat, s hogy sápadoztak, amikor előadtam a régens kegyes viselkedését önök iránt... Látnia kellett volna!

- Ön nagyon jó irántam, Lady Monteros - mondta zavartan Eliza.

- Hát még, mikor megemlítettem, hogy ma itt találkozunk a kenti hercegnél, s tudtommal mások is meghívásukra készülnek, magam pedig azt tervezem, szívesen leszek pártfogója, ha szeretnének az udvarnál hivatalosan bemutatkozni!

- Szóhoz sem jutok...

- Darcy is megtehetné, hisz bejáratos a mi köreinkbe, ha eddig nem is nagyon igyekezett tiszteletét tenni... De Georgiana miatt önökre most már az udvar is kíváncsi lesz, s ha ez számít önnek, én valóban szívesen bemutatom mindkettőjüket, hisz udvarhölgy vagyok...

- Ha nem veszi zokon ladységed, szeretném férjem véleményét kérdezni ebben az ügyben, s csak később adnék választ - felelte Eliza könnyedén, mert nem ismerte ebben a kérdésben Darcy álláspontját.

- Nos, erre számítottam, s ez így is helyes. Válaszát bármikor szívesen hallgatom, különösen, ha megtisztelnék minket azzal, hogy egy este eljönnek hozzánk vacsorázni! Akkor azt is elmondhatja, hogy viselkedtek önnel Darcy rokonai, s használt-e vagy ártott az, hogy az egekig magasztaltam előttük? - mosolygott a lady.

- Meggyőződése, hogy lady Monteros nemesebb lelkű annál, hogy olyat tegyen, ami árthat nekem...

- Ezt jól gondolja kedvesem. Magam is azt hiszem, Darcy családja nem fog ezek után akadékoskodni önnek...

- De miért ilyen kegyes hozzám, lady Monteros? Hisz alig ismer... - kérdezte Eliza zavartan.

- Jaj, ne higgye kérem, hogy Georgiana jövőbeni fellépéseinek reményében egyengetem útjukat! Ugyan csalafinta vagyok néha, mert a kör, amelyben mozogom, rákényszerít - de ha tehetem, az őszinte érzéseimet követem... Ne szerénykedjen, magának köszönje... Férje talpig úriember, ön pedig - úgy láttam a régensnél - rokonlélek, mint az a sógornőm, kit másodszülött bátyám vett feleségül, s volt alkalmam szomorúan figyelemmel kísérni, hogyan fogadták őt a jó társaságban, csak mert nem arisztokraták a szülei...

- Ladységed valóban szeretheti sógornőjét, ha engem is megszán ömiatta...

- Ön nem szorul sajnálatra Elizabeth. De sógornőmmel valóban kedveljük egymást. Mint említettem, rokon lelkek vagyunk, s azt gyanítom, ön is az.

- Örömmel tölt el, ha ezt feltételezi! Igyekszem majd megfelelni elvárásainak, mert nagy megtiszteltetés számomra, ha ön úgy véli, egyformán gondolkodunk.

- Még annyit hadd mondjak önnek: tudom, hogy csúnya dolog így nyilatkozni másokról. Ne higgye, hogy szokásom rosszat mondani bárkiről, ezt csak most, s csak önnek tettem, mert azzal hízelgek magamnak, hogy jól ismerem az embereket, tudom, nem adja tovább, és azt sem gondolja rólam, hogy a bajkeverésben lelem örömet.

Eliza kijelentette, ez szóba sem jöhet, s miután nagy barátságban váltak el egymástól, férje és Georgiana keresésére indult, s lelkesedve beszélt nekik lady Monterosról, és pártfogói ajánlatáról, melyet férje meglepetten hallgatott. Látva azonban felesége és húga örvendezését, beletörődött az udvari bemutatásba, csak azt kérte, várják meg, míg erre felkérlik őket, és ne menjenek sürgetéssel az események elébe, s ezt a hölgyek tétovázás nélkül megígérték.

Miután elfogyasztották a reggelit s modelt ülni indultak a kis szobába, Lydiától hoztak levelet. Eliza sóhajtva tette félre, gondolván, hogy később olvassa csak el, miért rontsa el egész napját? Hogy pénzt kér benne, abban biztos volt, s hogy hírei és stílusa haragra gerjesztik majd - ez is előre látható. Bosszankodását Georgiana sem tudta enyhíteni, ki rögtön sejtette okát, amikor a levelet meglátta, és részvevőn végigsimított Eliza karján. De ebéd után, míg a leány zongorázott, kényszeredetten elővette, s nem is csalódott, mert a levél így szólt:

Kedves Lizzy,

ne vedd zokon, hogy soraimmal megzavarlak. Tudom, nem örülsz, ha leveletem olvasod, mert legutóbb válaszra sem méltattál, s ez igazán nem szép tőled! De most bajban vagyok, s ki segítene rajtam, ha nem nővéreim? Sajnos Wickham ismét adósságokba vert minket, s ha nem fizetünk, újra szedhetjük sátorfánkat, s kereshetünk másik lakást. Ezt ugyanis el kell hagynunk, mert mint kiderült, Wickham már fél éve nem fizetett lakbért szállásunkért, azt híván, hogy a tulajdonosnőt elbűvöli a két szép szeme. De a hölgynek fontosabb a pénz, mint Wickham - örüljek vagy csodálkozzam? - s fenyegetőzik, hogy holminkat utcára dobja, s rendőrkézre ad minket, ha nem fizetünk.

Ugye, nem szeretnéd, ha húgoddal ily csúfság esne meg? Mit szólnának a társaságban egy ilyen rokonhoz? Mivel biztosan nem örülnének, kérek, hogy intézkedj gyorsan, és siess segítségemre, még ha Darcynak nem is szólsz levelemről - jobb is, ha nem tud róla. Remélem, van külön pénzed, s nem kell neki beszámolni, mire költöd! Hisz ő olyan gazdag, miért ne segítene felesége rokonain? Szerintem ez kötelessége is, de te

tudod, hogy mit lehet vele megtárgyalni, s mit nem. Kérlek, küldj gyorsan ötszáz fontot, s ne szólj róla senkinek!

Szeretettel ölel
Lydia

Ui.: Képzeld, ezen a vidéken már nem divat a csipke!

Eliza felháborodva olvasta a levelet, különösen azt a részt, melyben Lydia arról ír, mit szólna hozzájuk a társaság. Ez is mutatja, húga nagyon is tisztában van helytelen magatartásával, mégis így él, mégis így viselkedik, s nem áll csodálkozni azon, hogy Wickham szép szemeknek nem dől be a háziasszonyuk! Egyáltalán: hogyan érez férje iránt, ha az sem érdekli, hogy nyíltan teszi a szépet szállásadónőjüknek? Hát már ennyire elhidegültek egymástól? Az egész levél nemtörődöm hangja, s az utóirat is jelezte, hogy Lydiát az eltelt egy évben sem tanította meg az élet s a tapasztalatok takarékosagra, beosztásra, tiszteletre mások iránt. Anyja, amikor Lydia megszökött, azt híván, hogy Mr. Gardiner fizetett minden költséget (s azóta sem világosították fel, hogy Darcy intézkedett), kijelentette Elizának, hogy ez bátyja kötelessége, hisz ő gazdagabb náluk! - s most Lydia beszél ugyanúgy... Felháborító! S még van képe azt hinni, hogy Elizának titkai vannak férje előtt, s biztatja, ne szóljon leveléről! Hazugság, költekezés, adósságok, cifra nyomorúság, felületes léhaság - ez Lydia.

Legjobban az dűlta fel azonban Elizát, hogy valóban volt titka férje előtt: az, hogy Lydiának már több segélykérő levelére is úgy reagált, hogy pénzt küldött neki, s nem szólt erről Darcynak. Állandó lelkifurdalás gyötörte emiatt, s mindig újra elhatározta, ez lesz az utolsó, többé nem hallgatja el előle Lydia leveleit. De úgy szégyenkezett a húga miatt... A lelke pedig nem vitte rá, hogy ne segítsen rajta, ha bajban van.

Elizában forrt a méreg, míg délután Gardinerékhez hajtottak. Ráadásul a festés ideje alatt sem Jane-nel, sem Mrs. Gardinerrel nem tudta megtárgyalni a levél tartalmát, s jó képet kellett vágnia, mikor anyja - nem tudván semmiről - hosszan magasztalta a festőnek Lydia eleven-ségét és vidám természetét, összehasonlítva Maryvel és Kittyvel.

Jane is nyomott hangulatban volt, keveset beszélt, s miután Kitty elvitte a gyermekeket egy kis sétára a közeli parkba, Bingley tartotta fenn a társalgást Mrs. Bennettel, a festő nagy mulatságára, ki már elkönyvelte, hogy a hölgy alkalmas férjjelöltnek hiszi, s áradozva ecseteli neki, immár sokadszor, Mary és Kitty jellemét és egyéb jó tulajdonságait.

Mrs. Bennetnek végül eszébe jutott a tegnap esti meghívás, és Elizát kezdte faggatni az estély felől. A kényszeredett válaszok hallatán Bingley igyekezett másra terelni a szót, de anyjukat nem lehetett eltántorítani.

- De hát mesélj már! Úgy kell kihúzni belőled minden szót... Látja, Mr. Steady - fordult ismét a festőhöz - milyen előkelő körökben mozog a leányom? A sógornőjét mindenhová meghívják majd, ismerni fogják országszerte a nevét. Sőt, mi több, világszerte! Hírnév és dicsőség vár reá, úgy bizony... Tegnap a régens, ma a kenti herceg, holnap a király... Mindenki hallani akarja. S ahová megy, oda leányom is bejáratos lesz... Ó, milyen boldogság! Mennyi kérése lesz annak a leánynak, s mily előkelő urak versengenek majd kezéért... Be kell mutatkoznotok az udvarnál, Lizzy, minél előbb! Te jó ég, Sir William meghal, ha ezt meghallja!

- Legalább vejének, Collinsnak ismét dolga akadna! Mehetne temetni - szólt morózusan férje.

- De Mr. Bennett, ne kíváncsion ilyet, megveri az isten! - háborodott fel Mrs. Bennett.

- Engem már megvert, mikor megházasodtam - mondta lemondóan férje.

- De kedves Bennett, hát nem áttal ilyeneket beszélni mások előtt? Jaj, az idegeim... - szörnyülködött felesége. - Sírba visz engem egy nap, esküszöm...

- Akkor túléltem önt, s nem kell aggódnia lányai miatt.

Míg a szülők szócsatájukat vívták, Eliza odasúgta Jane-nek, hogy levelet kapott Lydiától. Jane csodálkozva nézett rá, s aggódalmasan közölte, neki is érkezett levél.

- Csak nem pénzt kér benne? - kérdezte Eliza, s Jane bólintására mérgesen felcsattant. - Tőlem is, méghozzá felháborító stílusban!

Jane szorongva tette ujját szája elé, s Bingley felé intett szemével. Testvére megértette, hogy Jane nem akarja Bingley előtt tárgyalni az ügyet, de igen haragos lett, s nem akart várni. - Mit írt az az önző liba?

Jane aggódalmasan közölte, nem beszélhet róla, ezt kéri Lydia.

- Csak nem azt írta neked, hogy tartsd titokban? Tudtam! - mérgelődött Jane bólintására. - Nekem is azt írta a kis ármányos lélek. Szép dolog, mondhatom! Mindannyiunkat megpumpol, azután elverik, s fényűzően élnek, míg tart a pénz! Én nem sajnálom tőle, ha valóban szüksége van rá, de ők szórakozásaikat fedezik belőle...

Felháborodása nem kerülte el Bingley figyelmét, s odahajolva megkérdezte Jane-t, miről van szó. Felesége vonakodott elmondani, s a szobára épp csend borult, mert a szülők is elhallgattak, így csak fejét rázva jelezte, hogy majd később beszélnek. Jane is szeretne volna Bingley elől eltitkolni a levelet, mert egyrészt szégyellte, hogy húga ilyen praktikához folyamodik, másrészt hogy egyáltalán pénzt kér, mikor hetekig élőködtek az ő nyakukon, míg Netherfieldben laktak! Kínos volt nagyon, hisz tudta, soha vissza nem adná. De foglalkozni kellett vele, el kellett döntenie egyszer s mindenkorra, hogyan kezeljék Lydiát, ha nem akarják egész életükben koloncként hordozni, s ezzel mind Jane, mind Eliza tisztában volt. Egyikük sem akart titkolózni tovább férje előtt, pénzt pedig amúgy sem tudtak volna titokban küldeni Lydiának, - amit félretettek saját, személyes kiadásaira, abból nem futotta már két nagyigényű ember eltartására. S az ő dolguk, hogy eltartsák őket? Egyáltalán meddig terjed a testvéri szeretet? Bezzeg Lydiának ez nem jutott eszébe, mikor megszökött, - és ezzel testvéreinek minden esélyét gond nélkül tönkre tette. Nem rajta múlt, hogy jó híruk romlása nem következett be.

Ezért, amikor Mrs. Gardiner megjött Georgianával, a festő elköszönt, és Mary elment Kittyért a parkba, Eliza a család elé tárta a problémát, tanácsot kérve, mit tegyenek.

- Én nem vagyok hajlandó Lydiának egy fillért sem adni a továbbiakban! - jelentette ki. - Sem Darcyéből, sem a magaméból. Ha rászorul, segítek, de a léha életmódot nem támogatom!

- Ötszáz font? - hüledezett Mrs. Bennett.

- Ja, drágám, a kártya sokba kerül! Meg a flanc, a cicomák és a többi... Látja, milyen szerencsés, hogy én nem voltam kártyás soha életemben?

- Ezer font, mert ötszázat kért Jane-től is - mondta Bingley. - Nem sok ez egy kicsit félévnyi lakbérre?

- Ó, nyilvánvaló, hogy csak mese ez a lakbérhátralék! - kiáltotta Eliza. - Sok mindent nem fizethettek ki ahhoz, hogy ennyi összejöjjön...

- Ezer font? Szentséges isten... Jaj, szegény kis Lydiám! Az a szemérmetlen Wickham tehet mindenről! Most majd utcára teszik őket! Vagy elviszik a rendőrök... Dologházba kerülnek... adósok börtönébe... Ezt a szégyent! Mit szólnak majd az ismerőseink? Te jószágos ég! Ezer font... Egész vagyon... Szegény kislányom!

- Miért mindig mást hibáztat, mama? A csodálatos kislánya ugyanolyan hibás, mint a férje. Ugyanolyan szégyentelen, pazarló és hazug - füstölgött Eliza.

- Te csak ne bántsd őt! Te mindig ellene voltál, apádat is le akartad beszélni, hogy Brightonba engedje! Mindig szidta a ruhájáért, a modoráért, mindenért...

- Bár hallgattam volna rá, s nem a saját fejemre! - mondta Mr. Bennett. Jane elszörnyedve szólt anyjára:

- Mama, hát még most is védi Lydiát? Nem volt még elég? Mit kell még elkövetnie, hogy mamának is kinyíljon a szeme?

Mielőtt anyjuk tovább erősködött volna, nyílt az ajtó, Mary és Kitty jött be a gyermekekkel, s Kitty jókedvűen mutatott egy levelet, melyet a postaládában talált.

- Mama képzelje, írt Lydia! - kiáltotta. - Biztos kellemes karácsonyt kívánnak...

- Add ide! - parancsolta apja, s Kitty álmélkodva nézett a haragos arcokra. Mr. Bennett kibontotta a borítékot, s keserű arccal átfutotta. Majd a többiekhez fordult.

- Ugyanaz a lényeg, csak ebben Kittyt akarja rávenni, hogy tőlünk és Gardineréktől szedjen össze pénzt. Persze titokban! Hogy az a mennydörgős ménkű...

- De hát mi történt? - nézett Mary és Kitty értetlenül, míg Jane el nem magyarázta nekik. Mrs. Gardiner és Georgiana magában latolgatta, mit tehetnek, de semmire sem jutottak, csak felháborodtak az eseten.

- Tulajdonképpen akarunk nekik pénzt adni, vagy nem? - kérdezte végül a nagynéni, mire Mrs. Bennett tüstént rávágta, hogy természetesen, szegény Lydián segíteni kell. Jane és Eliza amellet kardoskodott, hogy soha nem lesz vége az állandó pénzkérésnek, ha egyszer le nem állítják, Kitty és Mary nem tudott volna adni, Georgianának Wickham neve is elég volt, hogy mélyen hallgasson. Majd Mrs. Bennett kijelentette, hogy a testvéri szeretet és összetartás, sőt a család érdeke, hogy Lydiát kisegítsék. Ők férjével nagy nehézségek árán is felnevelték mindegyik leányukat, s most a jobb módúak kell, hogy segítsenek. Erre Mrs. Gardiner kijelentette, akkor Elizát hagyja ki ebből, az ő férje már épp eleget tett Lydiáért. Mrs. Bennett méltatlankodó csodálkozására közölte, hogy Darcy mentette meg a család jó hírét, amit ez a léha teremtés csaknem tönkre tett, és anyja sápirozására röviden elmesélte a történeteket. Aki nem ismerte, most ámuldozott, élükön az anyával, de Bingley sem tudott minden részletet.

Jane-t még soha ilyen határozottnak nem látták, amikor anyja a sok csodálkozás után azt találta mondani, hogy ha nem Darcy, akkor Bingley segítségét kell igénybe venni. Jane szembefordult anyjával, s felindult hangon kijelentette, nem engedi férjének, hogy ő vegye vállára Lydia és Wickham terhét, mert egyikük sem érdemli meg. Eliza bámulva nézte, ahogy közli, hogy esetleg hajlandó valamekkora összeggel segíteni, de csak akkor, ha mindenki ad, s végérvényesen közlik testvérével, hogy ez az utolsó anyagi támogatás, amire számíthat, és többé ne zaklassa őket sunyi módon, egyenként pénzt kérve mindenkitől. De úgy felizgatta magát, míg anyjával vívott szócsatát, hogy sírva fakadt, s egyszer csak elsápadt, és ájultan a földre hanyatlott.

Rögtön lett nagy riadalom és hangzavar. Mrs. Bennett hol vízért, hol repülősoért szalajtott a lányait, hol maga hanyatlott hátra a kereveten, szívdobogásra és nyilallásokra panaszkodva. Közben betoppant Darcy és hazaért Mr. Gardiner. Teljes volt a zűrzavar.

Végül Mrs. Gardiner kiküldte a gyermekeket a szobából, s maga is velük ment, miután röviden vázolta férjének és Darcynak a történeteket. Mary tüstént Jane körül kezdett tevékenykedni - mióta az egészségtan könyvet bújta, s Mariával beszélt, feltett szándéka volt, hogy ha rá-szorulót lát, segíteni próbál - most megtehetette. Eliza is Jane körül tevékenykedett, ablakot nyitottak, vizet hoztak, borogatást tettek a fejére, s elküldték Bingleyt és Mr. Bennettet Mortonért - ő bérelt lakást legközelebb, Darcy és Bingleyék orvosa jóval távolabb lakott, a Harley és a Wimpole streeten, hol a befutott, jó nevű orvosok tömörültek. Kitty anyját ápolta, Mr. Gardiner pedig tehetetlenül leült egy székre, s nézte az eseményeket Georgianával együtt.

Az orvost szerencsére otthon találták, azonnal vette kabátját, amikor meghallotta, hogy beteghez hívják. Kiküldte a férfiakat és Kittyt a szobából, s előbb Jane-t, ki közben magához tért - majd anyját vizsgálta meg. Mrs. Bennetnek, - látva, hogy a hisztérián túl semmi komoly baja - pihenést javasolt a szobájában, és rendszeres sétákat jó levegőn. Jane-nek gratulált, s közölte vele, hogy úgy tűnik, viselő. Ezentúl kímélje magát, és tartózkodjon az idegességtől! Mrs. Bennett ezt meghallva tüstént erőre kapott, s túlaradó örömmel gratulált Jane-nek, az orvosnak és magának is, majd nem bírván magával, visítózva kiment a szobából, hogy közölje a többiekkel a jó hírt.

Jane nem volt meglepve, mint Eliza, később bizalmasan el is mondta neki, hogy gyanakodott már erre, de nem volt biztos benne, s addig nem akart beszélni róla. Arcára kiült a boldogság, úgy várta, mit szól majd férje a gyermekáldás hallatán. Eliza szívből gratulált, s félreállt, hogy helyt adjon Bingleynek, ki sietve jött a szobába, zavartan, arcán örvendező meglepetéssel ölelte meg Jane-t, s gratulált maguknak. Majd mindenki betódult, s újra nagy zivaj és zűrzavar lett, vége-hossza nem volt a jókívánságoknak. A nagybácsi rögtön hozatott pár palack bort, mindenkit kínált néhány korttyal ennek örömére, és maga sem vetve meg a drága nedűt, bízta Mr. Mortont, fogyassza, ez is van oly hatásos, mint a gyógyfüvei. Majd Kitty elszaladt, hogy Mrs. Gardinernek elűjságozza a hírt, s felváltsa, hogy a gyermekek mellől lemelessen a többiekhez. Jött is hamarosan, végiggratulálta a családot, és jókívánságokkal halmozta el Jane-t és Bingleyt.

- Vállalod a keresztapaságot, kedves barátom? - kérdezte felhevülten Bingley, s Darcy nevetve bólintott.

Mary előadta az orvosnak, mit tett Jane-ért, hogyan ápolta, amíg az orvos odaérkezett, s faggatta, jól csinálta, vagy másképp kellett volna? Mr. Morton megkérdezte, milyen könyvet olvasott ebben a témakörben, s Mary tüstént megmutatta a Darcy könyvtárában talált egészségtant, amit állandóan magával hordott, s amikor ráért, belelapozott. Mr. Morton elismerte, hogy a könyv viszonylag elfogadható, s felajánlotta Marynek, hoz egy másikat, ha ezt befejezte - mire Mary olyan boldog lett, hogy meg sem bírt szólalni, csak nézett nagy szemekkel az orvosra, ki meghatódott igyekezete láttán.

Ha Mary nem is volt szép leány, arca azért szabályos volt, értelmes arckifejezéssel, nagy, meleg barna szemekkel, s bár régebben apja szerint sok sületlenséget összehordott olvasmányai miatt, mostanra már jobb modorú lett, könyveire is odafigyeltek, kíváncsisága pedig változatlan maradt. Most, hogy érdeklődése a gyógyítás és a botanika felé fordult - még ha egy fiatalember miatt is - ez célt jelentett üres óráiban, s lekötötte csapongó gondolatait. S mert nem csak léhaságokon járt az esze, mint Lydiának, a tudomány legalább úgy érdekelni kezdte, mint az orvos személye. Egy könyv többnyire jobban lekötötte, mint egy vég

ruhaanyag, és amúgy sem hozták annyira lázba a fiatalemberek, mint két nővérét. Az orvos iránti érdeklődését is részben kíváncsisága és tudásvágya táplálta - noha a házasodás ellen sem volt kifogása...

Mr. Morton vak lett volna, ha nem veszi észre Maryre gyakorolt hatását, de mivel nem szándékozott nősülni, és szíve sem dobogott jobban Mary láttán, bölcsen csak baráti kapcsolatra törekedett. Felkeltette figyelmét Mary lelkesedése a komolyabb olvasmányok iránt, s ezért ajánlotta fel, hogy orvosi könyveket hoz neki - más szándék nem vezette.

Míg a hölgyek Jane-nel voltak elfoglalva, s hallgatták Mrs. Bennett lelkendezését Jane állapotáról, Darcy tájékozódott a Lydia levele kapcsán lezajlott vitáról. Georgiana beszámolt neki az elhangzottakról, s véleményét kérdezte, Mr. Bennett pedig javasolta, hogy most az egyszer még küldjenek valamekkora összeget Lydiának, de olyan levél kíséretében, mely kilátásba helyezi, hogy mindannyian megszakítják vele kapcsolatot, ha még egyszer megpróbálja becsapni családját.

- Őszintén szólva, nem sok jót várok ettől a lépéstől, az a leány soha nem fog megváltozni - férje pedig még kevésbé! De rendben van - a magunk megnyugtatósára tegyünk így, s ha most sem tanulják meg, hogy szerényebb életet éljenek, hát legyen! Az én házamba többé be nem tehetik a lábukat!

- Úgy vélem, ötszáz font hosszabb időre fedezné kiadásait, amennyiben nem kártyára és effélékre költik! A pénzre ne legyen gondjuk, azt én most még utoljára rendezem - mondta Darcy, mire Bingley határozottan rázta fejét, s méltatlankodott, hogy nem vállalhat mindig ő minden terhet. Mr. Gardiner kérve kérte őket, hadd fizesse ezt a pénzt, hisz Lydia szökésekor a következmények elsimításához is Darcy állta az összes költséget, holott az a család dolga lett volna, s ő szíves-örömmel helytáll, nem mintha e díszpéldányok megérdemelnék. Mr. Bennett ezzel egyetértett, s hosszas vita után, melyben mindenki magára vállalta volna az ügy rendezését, megállapodtak, hogy egyenlő arányban elosztják a fizetnivalót, és összesen ötszáz fontot küldenek a tékozló párnak, nem többet.

A levél, melyet Mr. Bennett fogalmazott és adott postára, rövid volt és velős.

Kedves leányom, Lydia!

Tudatom veled, hogy mindannyian külön-külön és együtt megkaptuk leveleidet, melyben anyagi segítséget óhajtanál igénybe venni családodtól. Jelen soraimmal egyetemben ötszáz fontot kapsz kézhez, hogy adósságaidat rendezhesd, s azonnal előre bocsátom, hogy nagy jóindulat kellett ahhoz, hogy ennyit is kaphassál, mert az egész család véleménye szerint egy lyukas garast sem érdemelsz, és a jövőben ne is számíts másra.

Miután leveleidet megkaptuk, összeült a család, és arra a megállapodásra jutott, hogy bármelyikünkhöz fordulsz is a továbbiakban, nem nyújtunk anyagi segítséget, mert mostani eljárásod, mellyel be akartál csapni minket, oly mértékben felháborító, hogy azt el sem tudom mondani!

Nem is érdemes, mert, ahogy ismerlek, egyik füleden be, a másikon ki: de mi is így teszünk ezentúl, ha pénzt kérnél tőlünk! Viselkedésed olyan haragot gerjesztett rokonaidban, hogy a továbbiakban meggondoljuk azt is, meghívjunk-e látogatóba, ezért utolsó jó tanácsként az írhatom csak neked, tanulj meg beosztani, s addig nyújtózz, míg a takaród ér, mert megelégtünk léha és könnyelmű életmódokat, melyet becses férjeddal folytattok, s nem vagyunk kíváncsiak rátok az elkövetkezendő időben.

Remélem, de sajnos nem bízom abban, hogy idővel megjön az eszed, ezért nem búcsúzom a viszontlátás reményében.

Ölel
apád

Másnap délelőtt Eliza legrettegettebb napja következett. Rokonlátogatásra indultak, előbb Darcy egyik nénikéjéhez, Lady Florence-hez, majd délután egy nagybátyjához. Eljött hát a nap, melyen kiderül, befogadja-e a rokonság Elizát, legalábbis az a része, melynek szavára Darcy leginkább adott. Elizabeth tudta, hogy férje mellette áll, hogy a véletlen és jó barátai segítségével már náluk nagyobb méltóságokat is sikerült meghódítania, s vannak barátai a legfelsőbb körökben is, mégis bizonytalan, dacos félelmet érzett, és nagy feszültség munkált benne. Nem kételkedett abban, hogy férjével való kapcsolatára is kihatnak ezek a látogatások.

Kitty nem is bánta, hogy csak ebéd után megy Gardinerékhez, hiszen fürta oldalát a kíváncsiság, viszonozza-e Georgiana a festő érdeklődését. Mary elmerült az egészségtani könyvben, csak néha nézett Mr. Steadyre és a készülő képre. De hiába leste hiúz szemekkel Kitty, sem Georgiana, sem a festő nem mutatott egymás iránt érzelmeket udvariasságon kívül, így Kitty elbizonytalanodott.

Georgiana nem akarta biztatni a festőt, mert nagyon tetszett ugyan neki, de félt attól, hogy ő is vagyónára pályázik, mint Wickham. Bár reménykedett, hogy téved, mégsem mert bízni benne, csak gyötrődött szótlanul, nem tudva mit mondhat, mit nem - hát hallgatott. Mr. Steadyt pedig erősen foglalkoztatta a kenti herceg estélyének gondolata, s keserűen tépelődött azon, milyen hírnév és elismerés vár a leányra, s hogyan fogja ez jellemét, viselkedését befolyásolni. Már most is gögnék hitte, ami csak félnétség volt, s még nem ismerte eléggé Georgianát, hogy ez a tévhite megszűnjön. Az erre utaló jeleket nem tudta elhinni, sikeréről hallva nem örült, mert azt gondolta, ez csak távolabb viszi őket egymástól és lassan reménytelen szerelmesnek kezdte tartani magát.

Mindezek következtében csendben üldögéltek, csak Kitty próbálkozott néha beszélgetéssel, vagy a festő tett fel kérdéseket a régens és a herceg estjéről, ezekre azonban Georgiana nem szívesen felelt, mert azt hitte nagyzolásnak, önhittségnek látszik, ha elért sikeréről beszél. Így aztán a csendek hosszúra nyúltak s ebben a palotában is kínos volt a hangulat, akárcsak Darcy nagynénjénél.

Miután lady Florence házához értek (ki korban lady Catherine után következett a testvérek sorában) és bebocsátást nyertek, a nagynéni leereszkedően üdvözölte Elizát, s attól kezdve csak Darcyyal foglalkozott, egyfolytában csak róla és hűgáról érdeklődött, csak egyszer fordult Elizához, hogy hidegen megkérdezze, meglátogatta-e már északon állomásozó sógorát, és testvérét? Elizabethnek két lehetősége volt: vagy hasonló hidegséggel válaszol, vagy nem vesz tudomást az ellenszenvről. Mivel Darcy kedvéért utóbbi megoldást választotta, tüntetően kedvesen viselkedett, kéretlenül is dicsérte a ház szépségét és a jó ízlést, mellyel berendezték, majd lady Catherine felől érdeklődött. Miután azonban látta arcán a hidegséget, megelégedett férje mosolyával, nem várt több jóindulatot a hölgytől, s maga is felhagyott a barátkozással. Egyszer nem tudott csak féket tenni nyelvére, amikor a néni kijelentette Darcynak, hogy Georgiana is eladó sorba került, s majd a rokonságban megfelelő férjet találunk neki. Ekkor Eliza határozottan kijelentette:

- Köszönjük a figyelmességet, Georgiana majd maga gondoskodik erről!

- A mi köreinkben ez nem szokás! - mondta dölyfösen a nagynéni.

- A mi köreinkben pedig nem unokatestvérek házasodnak! Családon kívül keresünk férjet, s így nem fordulhat elő degeneráció!

A néni lesújtó pillantást vetett rá, és sértődötten másról kezdett beszélni. Hamar el is bocsátotta őket, mondván, hogy ebédre hivatalos, és mennie kell.

A délutáni vizit valamivel kellemesebben alakult. Fitzwilliam ezredes N. lord kisebbik fia volt, így az ellenszenvet itt nem mutatták ki, talán nem is volt, hisz otthon Fitzwilliam már régebben csupa jót mondott Elizáról, ami kétségkívül sokat nyomott a latban. Udvarias, korrekt fogadtatás, langyos, nyugalmas légkör jellemezte, ahol Elizának is több alkalma volt jó oldalait mutatni. Mivel a nagybácsi is vidéken gazdálkodott, s többnyire csak télen lakott londoni palotájában, több közös téma akadt, és gyorsan elszaladt az idő, melyet a látogatásra szántak. Lord N. udvariasságban tovább is ment: vacsorára invitálta őket, de ezt nem fogadták el. Emlékeztették megrendezendő estélyük időpontjára, majd elbúcsúztak. Darcy két nénikéje maradt már csak másnapra, kiket meglátogatni terveztek, a többi rokon és unokatestvér a Darcy palotába kapott meghívót.

Hazafelé hajtva a londoni forgalomban Eliza incselkedve figyelmeztette Darcyt, hogy húga zongoraórán van, s csak késő este térnek haza testvéreivel, mert Gardinerék Bennetékkel együtt élnek a kapott lehetőséggel, és aznap színházba mennek. Magukkal viszik a festőt és barátját is, a leányok pedig a gyermekekre vigyáznak, míg véget ér az előadás.

- Tudja, mit jelent ez..? Kettesben leszünk egész este! Mit szól hozzá, drágám? Oly régen voltunk kettesben...

- Napok óta várom az alkalmat, édes Lizzym! Nem volt az véletlen, hogy páholyt ajánlottam nekik...

- No lám, a kis cselszövő... Ez nekem is eszembe juthatott volna!

- Látszik, hogy egyenes a jelleme.

- De nem látszik, hogy van fantáziám, vannak ötleteim! Pedig a tisztesség, a becsület sem zár ki némi furfangot, s aki eleven eszű, még büszke is lehet erre, ha nem viszi túlzásba... - Eliza Darcyhoz bújott, és mosolyogva nézett fel rá. - Mivel ünnepeljük ezt a ritka alkalmat? Korán vacsorázunk...

- Azután megrakatjuk a kandallót, s egy pohár borral eléje telepszünk...

- Ám végül paplan alá bújunk, mert sajnos farkasordító hideg van! - nevetett Eliza, s Darcy is elmosolyodott.

- Bizony nagyon tud fázni két szerelmes ember...

- Drágám, a szerelemről eszembe jut a festőnk. Még nem is mondta, milyennek látja? Mit szól hozzá? Nem kell tartanunk tőle? Mert, hogy odavan Georgianáért, az látható...

Darcy örömmel látta - már nem először -, hogy Eliza testvérként szereti húgát, és szíven viseli sorsát. Elmondta, hogy bár keveset tudott meg Mr. Steadyről, családjáról pedig szinte semmit, mégis jelleme alapján becsületes embernek véli, ki nemesi család sarja lehet, ha nem is főrangú. De ha komolyra fordulna udvarlása, akkor úgyis meg kell mondania, kiféle-miféle, - addig pedig fesse csak a képet, nem kell tőle tartani.

- Megszöktetni csak nem akarja Georgianát! Húgom amúgy is bebizonyította, hogy megbízhatunk benne...

Eliza egyetértett vele, s kis idő múlva újra hozzá fordult. - No és az orvos? Mary már újabb könyvet keresett a könyvtárban...

- Nem baj, ha értelmes dolgokkal tömi a fejét, s nem butaságokkal, még ha ritka dolog is, hogy egy leány ilyesmivel foglalkozzon... Apácaírást tudok, kik ápoló nővérek lettek, de úri kisasszonyokat nemigen érdekel ilyesmi... Véleményem szerint Mary még sokat változhat, s ha megfelelő útra tereljük érdeklődését, ami elfoglalja őt, akkor előbb-utóbb nagyon is vonzó társalgó lehet belőle. A külsején kicsit változtatni kéne: segítsen neki, drágám! Kicsit előnyösebb ruha, más frizura sokat javítana rajta... Most úgyis bált adunk, Bingleyéknel is lesz estély, öltöztessen fel, csináltasson egy-két ruhát neki!

Eliza szívből jövő köszönetet mondott, hogy Darcy ilyesmire is odafigyel, majd azt kérdezte:

- És az orvoshoz mit szól? Bácsikám lába javul, tegnap azt mondta...

- Határozott, egyenes jellemnek látom. Úgy tűnik, megfelelő iskolákba járt, és érző szívé, ami számomra külön jóleső tudat, mert Pemberley környékén is vannak szegény emberek, s én mindig arra törekedtem, hogy segítsék rajtuk... De sajnos, nekem úgy tűnik, Maryt jobban érdekli ő, mint az orvost Mary. Pedig udvarlónak jó lenne... Talán ha Mary elmélyedne az orvostudományban, a közös érdeklődés komolyabb kapcsolatot eredményezhetne...

- Drága szívem, emlékszik, mi az első perctől kezdve remekül tudtunk társalogni egymással... Milyen jó lenne, ha Mary a gondolataival nyűgözhetne le valakit, mert szépsége sajnos nem különleges, bár én egyáltalán nem mondanám csúnyának! Most pedig mondja, nem haragszik rám Lydia miatt?

- Önre, édes Eliza? Soha...

- Akkor sem, ha bevallom, hogy már háromszor küldtem neki pénzt ebben az évben? - Eliza mély levegőt vett, s nagy boci szemekkel, félénken nézett fel Darcyra.

- Háromszor? - kiáltott fel Darcy megrökönyödve. - S miből?

- A magánkiadásaimra szánt pénzből... Nem akartam elmondani, hisz tudja, milyen kínos ez mindegyikünknek, de most már megelégtettem. Az a levél, amit legutoljára kaptam, annyira felbosszantott, hogy azt el nem mondhatom...

- De miért nem szólt nekem Lydia leveleiről?

- Jaj, hisz tudja, mennyire szégyenkezem miatta... Georgiana érzékenységet sem akartam próbára tenni Wickham emlegetésével...

Darcy fejét csóválta, s láthatóan neheztelve mondta:

- Eliza, azért olykor kettesben is vagyunk, és nincs ott más, akinek az érzékenységre tekintettel kell lennie!

- Igen... igaz... belátom, hogy rosszul tettem, s ígérem, máskor ez nem fordul elő! - ismerte be Eliza vonakodva. - De annyira nem akartam még beszélni sem Lydiáról! Azt hittem mindig, hogy most kér utoljára, ám újra és újra megtette! Tudhattam volna! Annyira sajnálom... Kérem, ne haragudjon rám! Nem bírnám elviselni, ha két ilyen semmirekellő miatt vitatkoznánk...

- Drágám, az őszinteség minden igaz kapcsolat alapja! Kevés dolog fontosabb ennél. Az egyik legvonzóbb tulajdonság számomra, és eddig azt hittem, az ön számára is az, kedvesem... Enélkül nincs jó házasság - mondta szemrehányóan Darcy.

- Ugye csalódott bennem? Most haragszik rám...

- Eliza, csak azt kérem, bármi történjék, mindig mondja el nekem, hogy tudjak róla! Én is őszinte leszek, úgy hiszem, ez nem is mehet másképp, ha ketten szeretik egymást!

- De én is így gondolom! Sohasem értettem, miért alakoskodnak, miért titkolóznak mások, s tessék... most én is ebbe a hibába estem... - mondta tehetetlenül Eliza, s látszott rajta, rettentően szégyenkezik.

- Ki azért titkolózik, mert szégyenletes dolgokat tesz, ki azért, mert ha házastársának elmondja gondjait, nem érti meg, vagy ellene fordul... De nálunk egyik sem fordulhat elő, drágám! Önnek nem lehet olyan gondja, amit nem oszthat meg velem! Adtam én okot rá, hogy ne merjen velem őszintén beszélni?

Eliza bűnbánóan rázta fejét, s végigsimított férje karján.

- Soha többé nem teszek ilyet!... Bármi adódik, rögtön megbeszéljük, megígérem... És most mosolyogjon rám... No, ne vessen már!... Úgy szeretem, ha mosolyog...

Az estét eltöltötték kettesben, elsimítva minden neheztelést, és másnap meglátogatták Darcy két nénikéjét, kik eléggé közel laktak egymáshoz. Egyiküknek bankár volt a férje, másiknak neves bíró, valamennyien szörnyen fennhéjázóak és unalmasak. A férjek még csak igyekeztek valamennyire Elizával is társalogni, de lady Catherine testvérei leplezetlen rosszindulattal néztek Darcy feleségére, s egyikük csípős megjegyzései annyira felingerelték Darcyt, hogy gyorsan véget vetett a látogatásnak, haragosan otthagya a néniket. Darcy kifejtette Elizának, hogy véleményük egyiküket sem érdekli különösebben, nem is zavarhatják őket; legegyszerűbb nem venni tudomást róluk, s most, hogy Georgiana révén a legmagasabb körök ajtói is megnyílnak előttük, amúgy sem sokat számít, milyen viszonyban vannak velük. A lordnak ugyan nem esett jól, de látta a korlátolt gögöt, ami áradt rokonaiból; hálát adott az égnek, hogy ő megváltozott, s könnyebb szívvel mondta Elizának, hogy lezárja velük kapcsolatát. Elizabeth bízott benne, hogy egyszer még megjavul viszonyuk, s ezzel vigasztalta Darcyt is.

Délután átkocsiztak a Gracechurch streetre, ahol igazi családi melegség és szeretet fogadta őket. Darcy a férfiakkal beszélgetett, Mrs. Gardiner pedig elcsalta Georgianát egy kis sétára a gyermekekkel, míg a család modellt ült. Esett kevés hó az éjjel, s nem olvadt el, így hógolyózhattak, csúszkálhattak a gyermekek. A hölgyek a színházi előadást tárgyalták; az idősebbek az író dicsérték, a fiatalabbak a színészeket. Kitty kijelentette, hogy a főszereplő düllelt szemű, és túl sok festéket mázolt magára, ruhája pedig nem illik a színpadi díszlethez. Mary a mű eszmei mondanivalóját fejtegette, saját erkölcsi megfigyeléseivel tarkítva, Jane és Eliza pedig hol vitatta, hol helyeselte véleményét, s időnként a festő is beleszólt a vitába, saját gondolatait tolmácsolva. Mr. Bennett érdekes regényt talált Gardinerék könyvszekrényében, azt olvasgatta a gyertyák fényénél. Mr. Gardiner latolgatta a gázvilágítás bevezetését házába, a festő pedig bizonygatta, mennyivel erősebb fényt ad a gyertyáknál, s mennyire biztonságos.

Darcy megkérdezte, hol látott ilyet, mert még ritkaságnak számított, s a festő gondolkodás nélkül, szórakozottan rávágta, hogy lady Z. házában, a Mayfair negyedben. Bingley csodálkozására - ki megjegyezte, nem is tudták, hogy a festőnek ilyen magas kapcsolatai vannak, s megkérdezte, vajon honnan ismeri lady Z.-t? - vonakodva előadott valami mesét, amiről mindenki rögtön azt gondolta, most találta ki. Vajon miért tagadja, hogy ismeri a ladyt? Mi oka lehet rá? - furcsállta Darcy is, Eliza is, de nem faggatták, csak megállapították, ismét egy titokkal találkoztak, s a titkolózó embert nem szeretik.

Ritkán derülnek ki jó dolgok arról, kinek titkai vannak. A titkolózás általában őszintétlenség, s mint ilyen, bizalmatlanságot szül. Titkok csak fiatal gyermeklányoknak állnak jól, kiknél ártatlan csínyek rejtőznek mögöttük, idősebbeknél már akár komoly bűnöket is takarhatnak. Semmiképpen nem helyes, hogy a festő titkolózik, - már csak azért sem, hisz mondhatta volna, képet készít a ladyról, s tovább nem faggatják, bárki elhitte volna - gondolta Darcy rosszállóan. Nem tetszett neki az eset, de letelt az festés első hete, s ezután úgymint ritkábban találkoznak Mr. Steadyvel.

Épp ezen tűnődött, amikor Fitzwilliamet engedték be, ki Darcyékát kereste. Az ezredes szolgálata végeztével Londonba jött rokonaival karácsonyozni két hétre, miután az északi bányavidékre kísért két urat az amerikai küldöttségből. Az ezredesnek mindannyian megörültek, különösen Gardinerék, kik már régóta szerették volna megismerni, annyi jót hallottak róla. Választékos modora, elevensége, jó kedélye az elbeszélésekből ismert volt Gardinerék előtt, s most láthatták - Mrs. Gardiner is, ki már visszajött a sétából -, hogy a mesélők nem túloztak. Vidám történeteket mesélt, mik ezredében estek meg, szeretettel kérdezgette Georgianát londoni napjairól, s vígan tréfálkozott a gyermekekkel. Mrs. Gardiner el volt ragadtatva tőle, mert régi skót felföldi balladákat idézett, Mr. Gardinernek pedig elmondta, hogyan hasznosítják a gőz erejét a bányavidéken, milyen új társaságokba lehet befektetni, milyen gőzgépeket alkalmaznak, s kijelentette, a jövő a gőzre s a gázra fog épülni. Oly érdekes társalgás alakult ki, hogy a hölgyek is hegyezték fülüket, s kérték, hangosabban beszéljenek, hadd hallják ők is.

Rövidesen újabb látogató érkezett: az orvos jött el, megköszönni a színházi előadást, bekenni és átkötni a házigazda lábát, és átadni Marynek egy vékony könyvecskét, mely igen hasznos gyakorlati tudnivalókat tartalmazott annak, ki betegeket óhajt ápolni s gyógyítani. Mr. Gardiner örömmel jelentette be, hogy ezen a héten sokat javult a lába, s próbált egyezkedni Mr. Mortonnal a húsfogyasztás ügyében - sikertelenül. Nála nagyobb örömmel csak Mary fogadta az orvost, ki fülig pirosan fejezte ki háláját, hogy nem feledkezett meg ígéretéről, és örömét, hogy ilyen érdekes könyvet adott kölcsön.

Elizáék figyelemmel kísérték viselkedésüket, de nem sok sikerrel. Semmi olyat nem láttak a férfi magatartásában, ami reményekre jogosíthatta volna fel Maryt, csupán udvarias kíváncsiságot egy olyan fiatal leány iránt, akit nem a varrás, hímzés és hasonló női foglalkozások érdekelnek, hanem komolyabb tudományokkal kacérkodik. Mary rajongása felkeltette Fitzwilliam figyelmét is, de látta, hogy másoknak az nem újdonság, s nem csinálnak különösebb felhajtást körülötte, még Mrs. Bennett sem, aki - Darcy társaságában lévén - szigorúan csendben maradt.

Az orvos ezután Fitzwilliamhez fordult, s bemutatkozott, elnézést kérve, ha esetleg megzavarta volna a beszélgetést. Az ezredes azonban elhárította szabadkozását, mondván, hogy a társalgás témája valószínűleg nem érdekelte volna, hisz mérnöki dolgokról esett szó. Ám amikor kiderült, hogy Mr. Morton bátyja mérnök, ráadásul egy bányavidéken, feléledt érdeklődése, s hamarosan ismét a gőz alkalmazásáról és újabb gépek gyártásáról folyt a beszélgetés, melyet ki-ki a maga szempontjai szerint tartott érdekesítőnek: Darcy és Mr. Gardiner a befektetés oldaláról, Mr. Bennett és Bingley a gépek alkalmazhatósága, a festő és az orvos a haladás, a modernizáció oldaláról. A hölgyeket pedig lenyűgözték a nagyszabású tervek,

melyekben a gőz erejével számos kisebb-nagyobb gépet ígértek a feltalálók működtetni, melyek az ember kényelmét s gazdagodását hivatottak szolgálni; és számos kérdést feltek.

Mrs. Gardiner látva, hogy az idő elszaladt, vacsorát akart hozatni, de elhárították ajánlatát, és elköszöntek, Darcyék pedig másnapi ebédre hívták az egész társaságot. Útban a Darcy palotához, hazavitték Fitzwilliamet apjához, lord N.-hez, s közben beszámoltak apja házában tett látogatásukról. Az ezredes a többi rokonnál tett vizitre is rákérdezett, de kíváncsi volt Georgiana sikereire is a régens és a herceg estélyén, - végül kimentette magát a másnapi ebédmeghívás alól: most egy darabig családjával tölti idejét, de Darcyék estélyén már ott lesz.

Ebédre Darcy vendéget hozott magával. Mr. Hamiltonnal, az amerikai tárgyaló küldöttség vezetőjével érkezett, ki vele egykorú, jóvágású, délceg ember volt, barna hajú és szemű, beszédén érződött, hogy nem Angliában született. Határozott és nyugodt komolysága és udvarias viselkedése tüstént megtetszett a hölgyeknek. Az a mód, ahogyan a kérdésekre válaszolt, elárulta, miért ő lett a tárgyalások vezetője. Pontosan, lényegre törően magyarázott, bármit is kérdeztek tőle, került a sallangokat, s élvezetes előadónak bizonyult.

Hamar kiderült, hogy délen van nagy kiterjedésű birtoka, mely édesapja váratlan halála után reá szállt ugyan, de öccse igazgatja, ki valóban gazdálkodó ember, míg őt érdeklődése és személyes vonzalma a kormány, a politika szolgálatába állította.

A hölgyeket felajzotta a messziről jött, csinos, délceg úriember személye, és számtalan kérdést intéztek hozzá, különösen Miss Bingley, kit Jane-ék magukkal hoztak ebédre. Miss Bingley képzeletét felgyújtotta a távoli, ismeretlen föld, és egzotikus lakói, nem kevésbé az úriember, ki felettébb tetszett neki és szeretett volna többet tudni róla. Bingleyt azonban hiába kérdezte, nem ismerte, csak vállát vonogatta, s Darcyhoz irányította nővérét, ám Miss Bingley tőle semmiképp sem óhajtott érdeklődni. Hisz még nemrégiben az ő figyelmére pályázott, hogy is venné ki magát, hogy most tőle érdeklődik más fiatalember iránt! De kérdéseivel nem fukarkodott, s az úriember szívesen felelt.

Miss Bingley először megbízatása felől tájékozódott, majd birtoka kiterjedése érdekelte. Mr. Hamilton tájékoztatta ezekről, s kérdés nélkül is beszélt a gyapotültetvényein dolgozó rabszolgákról, körülményeikről, valamint hozzájuk fűződő kapcsolatáról. A fiatalembert fekete bőrű asszony dajkálta, feketék szolgáltak kastélyukban, s feketék dolgoztak ültetvényein. Természetesnek vette, hogy ennek így kell lennie, mert alacsonyabb rendűeknek tartotta őket, így tanították, erre nevelték, mióta megszületett.

- De Mr. Hamilton, azok ugyanúgy emberek, mint ön, vagy én... - sóhajtott rosszállóan Elizabeth.

- Ó, dehogy... Isten őrizz! Többségük sajnos buta és tanulatlan! Ápolatlanok és lusták...! Alacsonyabb rendű emberek.

- Van rá lehetőségük, hogy iskolába járjanak? Van módjuk tisztálkodni? Mert ha nincs...

- Hány órát dolgoznak naponta? Úgy hallottam, korbáccsal verik őket az ültetvényeken... Igaz ez? - kérdezte szörnyülködve Georgiana.

- Erre csak akkor kerül sor, ha szökni próbálnak... Az én földjeimen édesanyám és két nővérem él öcsémmel, és még soha nem került sor ilyesmire. Nem is engedték volna! Nagyon szívükön viselik a feketéink sorsát...

- De mások kegyetlenkednek velük, igaz? Micsoda szörnyű dolog! - szólt megbotránkozva Mrs. Gardiner. - Hogy tehetnek ilyet?

- Nem csoda, hogy tanulatlanok, ha nem járhatnak iskolába! Nem csoda, hogy ápolatlanok, ha nem áll módjukban tisztálkodni... - vélekedett Jane.

- Az önök szolgálái sem jártak iskolába, legalábbis kevesen... A hölgyeknek nem mondom, mert gyenge a szívük, de az urak elmehetnek a Saffron Hillre... nézzék meg, micsoda nyomorban, bűzben, mocsokban élnek ott... bandák fosztogatnak, járványok pusztítanak. Nem olyan rossz a mi rabszolgáink helyzete, mint azt önök vérző szívvel elképzelik. Van ételük, italuk, és fedél a fejük felett... Házi rabszolgáink ugyanúgy dolgoznak, mint itt, s tán még több mindent kapnak, mint a londoni cselédek...

- De nem szabadok! Nem tehetnek azt, amit akarnak!

- Ugyan már... önöknél mindenki azt teheti? A nagybirtokos bérlője, a cseléd, a kegyelemkenyéren élő rokon, a másodszülött... - azt teheti, amit akar? Meg aztán: mi is a szabadság? Sokat vitatkozhatnánk erről... - mondta nyugodtan az úriember.

- Ön virginiai. Ott általánosan elfogadott ez a nézet? - kérdezte Mrs. Gardiner.

- Bizony, ez így volt apám birtokán, és máshol is. Így lesz később is! Én magam, ha őszintén akarok válaszolni, nehezen fogadom el, mert anyám helyett is anyám volt a dajkám, kit nemrégiben szólított magához az úr, s az ő szerető jósága tanított meg arra, hogy elnézzem hibáikat, s gondoskodjak róluk, amennyire tehetem. A konvenciók ellen azonban nem lázadhatok, márpedig Virginiában semmibe veszik a fekete bőruket.

- Még a lovamat is ápolom, ha azt akarom, hogy dolgozzon nekem... - morogta Mr. Bennett.

- Nos, a rabszolgákról hasonlóképpen gondolkodnak mifelénk. Úri hölgyeknél is: az emberiség szempontjai addig terjednek, hogy képes legyen dolgozni a rabszolga...

- Csak meg ne bánják egyszer... - tűnődött Mr. Bennett. - Sok a szolgál, kevés az úr!

Miss Bingleyt hidegen hagyta a rabszolgák sorsa, őt inkább az időjárás érdekelte, s borzongva kérdezősködött, vannak-e arrafelé indiánok, s mennyire veszélyesek a hölgyekre? Az ott élők között akad-e európai? Milyen a divat Virginiában, járnak-e hintóval, s látogatnak-e színházakat, hangversenyt? Mr. Hamilton mosolygott kérdésein, melyekből nyilvánvaló lett számára, hogy a kisasszony vadember-félének nézi az amerikaiakat, s megnyugtatta, hogy hasonló életet élnek, mint a szigetországbeli hölgyek és urak.

- Bár a távolságok nagyobbak és egyéb sajátosságok is akadnak, azért illetudásban és társasági életvitelben nem maradunk el az angoloktól, - noha bizonyára sohasem érhetjük utol önöket - bókolta a hölgyeknek Mr. Hamilton, kinek a hetek óta tartó tárgyalások után szinte felüdülést jelentettek ezek az egyszerű kérdések, s házasulandó gavallér lévén rögtön megfordult fejében az udvarlás. Mind Miss Bingleyben, mind Georgianában megfelelően ígérkező házastársat látott. Korban azonban Miss Bingley közelebb állt hozzá, érdeklődése nyilvánvaló volt, s mivel csinos arca és alakja is elnyerte Mr. Hamilton tetszését, semmi sem állt útjában, hogy udvarolni kezdjen a hölgynek. Nem is vesztegette idejét, ahogy asztalhoz ültek, mellette helyezkedett el, s élénken társalogva hosszabb ideig lekötötte figyelmét. Feltett szándéka volt régóta, hogy a szigetországból, vagy Európából választ magának házastársat, mert sokat utazott, s úgy látta - azon kívül, hogy Amerikában divattá vált európai feleséget hozni, mert ízlés és elegancia terén felülmúlták az ottaniakat -, hogy az angol kisasszonyok vállalkozóbb kedvűek, szívesebben utazgatnak, mint a virginiaiak. Hogy igaza volt-e, nem tudható, ő maga mindenesetre hitt ebben, s eszerint járt el.

Mr. Gardiner ült másik oldalán, s rokonlélekre talált benne, mivel gyapottal, gabonával, és dohánnyal kapcsolatos tárgyalásokat folytatott, amikkel a nagybácsi is kereskedett, s hamarosan élénk társalgás alakult ki közöttük az említett árucikkekről. Mivel nézeteik hasonlóak voltak, nem esett nehezükre közös álláspontokat kialakítani, miután tüzes vitát folytattak árakról és vámokról, termelésről és feldolgozásról. Társalgásukba Darcy is beleszólt olykor, végül javasolta, hogy Mr. Gardiner kíséretében a virginiai látogasson el a Társaság gyűlésére, ahol a nagybácsi más kereskedőkkel és gyárosokkal is össze tudja ismertetni, hogy kapcsolatait szélesítse.

Bingley komolyan vette elképzelését, hogy gazdálkodjon Windworthben, ezért egy idő után gabonafajtákról és birkákról kezdett beszélni ő is, s az orvos megemlítette, hogy legutóbb hazafelé utaztában gomba módon szaporodó textilüzemeket látott, melyekben már gőz segítségével készítettek szöveteket és dolgozták fel a gyapjút, selymet, gyapotot. Az első, Clyde folyón működő gőzhajót már több is követi, mondta, s megjósolta, hogy a Temze is rövidesen gőzhajókkal lesz tele.

Így hamarosan újra a technika, az újítások felé terelődött a beszélgetés, melyet a virginiai is figyelmesen hallgatott, s felvetette, hogy ha patak folyik keresztül birtokán, Bingley annak vizét is hasznosíthatná, s kérdezte, gondolkodott-e már ezen? Mivel azonban Bingley még kezdő volt e téren, szerényen tagadta hozzáértését, s mint oly sokszor már, most is Darcyhoz fordult támaszáért, ki megfontolásra érdemesnek tartotta a javaslatot.

Ebéd után a hölgyek a szalonba húzódtak, a kandalló mellé, Georgiana zongorázott, a festő a kottát lapozta neki (vajon a zenéhez is ért? - csodálkozott Georgiana), s várták az urakat, kik egy szivart elszívni, egy pohárka brandyt elszopogatni a könyvtárba mentek.

Ahogy becsukták az ajtót, Kitty rögtön felkiáltott.

- Mily különös fiatalember Mr. Hamilton! Mennyi furcsa dolgot mesélt...

- Nem kétlem, hogy tetszik a leányoknak, s csüngenek szavain... - mosolygott Mrs. Gardiner.

- Mily hatalmas birtoka van, s hány rabszolgája! - Miss Bingley alig bírta magával.

- S hogy bánnak azokkal! - tódította csúfondárosan Mr. Bennett, ki a hölgyekkel tartott. - Akár az állatokkal!

- Miket nem mond, Mr. Bennett! - róttá meg a felesége - csak nem képzeled Mr. Hamiltonról, hogy kínozza őket? Hisz maga mondta, mily szeretettel gondoskodik róluk, és családja sem engedi bántani őket! Hogy több jut nekik, mint a mi cselédeinknek...

- Messziről jött ember azt mond, amit akar! - jelentette ki Mr. Bennett.

- Ki tudja, hány napba telne körbelovagolni akkora ültetvényt...

- Mily szép barna szeme van, s göndör fürtjei... - mélázott Kitty, majd a festőre pillantva gyorsan javított. - De a mi angol úriembereinknél nem különb!

- És mily szerényen hátra helyezte magukat illemben és modorban az angolok mögé... - szólt elismerően Jane. - Azt is láthattuk, ért a gazdasághoz.

- És tájékozott, és ismeri az újdonságokat, és, és, és... elismerem, ezek mind jó tulajdonságok, amiket felsoroltunk - mondta Eliza -, de Darcytól tudom, hogy a tárgyalásokon makacs, mint az öszvér, kibúvókat keres megegyezés helyett, s a legkisebb bizonytalanságra is lecsap, ami

adódik. Nem egyszerű gondolkodású ember, bár jellemében nem kételkedem, hisz nem ismerem...

- Ha nem lenne furfangos és ravasz, nem őt küldenék tárgyalni! - vitatkozott Miss Bingley.

- Kétségtől minden nemzetnek szüksége van olyanokra, kik jól képviselik érdekeit... Én azért többre tartom az őszinteséget, noha nem vitatom érdemeit - jegyezte meg a néni.

- Bizony vannak érdemei! Mily szerény ember... Cseppet sem fennhéjázó! Pedig egy hatalmas országot képvisel... Én mindig mondtam, hogy az igazi úriember szerény, s lám, itt van... tessék... ugye, igazam lett! - bizonygatta Mrs. Bennett, mire férje tüstént rávágta:

- Drágám, milyen jó, hogy maga mindent előre megmond... még nem ismerte őt, de már megmondta!

- Jól nézne ki az az ország, melynek küldötteire az őszinteség volna legjellemzőbb! - kiáltotta Miss Bingley. - Én bizony sehova sem küldeném őket, csak haza!

A festő abbahagyta a lapozást, s feltekintett a kottából.

- Ön szerint tehát a ravaszság előbbre való az őszinteségnél?

- Vannak esetek, hol bizony előbbre való, s a nemzetek érdekének védelme pontosan ez.

- De ki a tárgyalásokon ravasz, az magánéletében is olyan kell legyen! Nem lehet elválasztani a kettőt egymástól. Ön szívesen lenne olyan ember felesége, kiről elterjedt vélemény az, hogy ravasz?

- Akkor egy politikus sem házasodhatna! - jelentette ki Miss Bingley vállat vonva.

- Azt elfogadom, hogy a politikusok ravasz emberek, mégis legtöbbjük házas. Eszerint vannak hölgyek, kik vetekednek velük ravaszságban, hisz másképp hogyan tudnának együtt élni?

- Így igaz! - mondta Miss Bingley elégedetten.

- Ha meg nem sértem, hölgyem, ön hová sorolja magát: az őszintékhez, vagy a ravaszokhoz? - kérdezte Mr. Bennett.

- Micsoda kérdés, természetesen az őszintékhez!

- Akkor ön nem lehetne politikus felesége! - jelentette ki a festő. Miss Bingley bosszúsan rázta fejét.

- Kifordítják szavaimat! Őszinte vagyok, de úgy vélem, megvannak az adottságaim ahhoz, hogy olyan férfi házastársa legyek, kit esetleg csavaros ésszel áldott meg a sors. Elég művelt és iskolázott vagyok ahhoz, hogy ne járjon túl az eszemen, biztosíthatom!

- Jaj, Miss Bingley, ne mérgeződjön! Önt valóban az isten is arra teremtette, hogy ilyen ember felesége legyen, pedig a ravaszságot nem is tanítják az iskolában... - mondta Mr. Bennett, a hölgy pedig lesújtó pillantást vetett rá a kétértelmű bók miatt. Ekkor Georgiana szólalt meg álmatosan.

- Sohasem tudnék felesége lenni olyan embernek, ki ravaszodik! Mindig attól félnék, hogy becsap engem...

- Mely jellemvonások a legfontosabbak az ön számára? - kérdezte rögtön a festő kíváncsian.

- Őszinteség, szerénység.... bátorság... megbízhatóság...

- Minden lány ezt mondja, de valóban őszintén? Nem a mesebeli herceget várják, ki rangos és vagyonos? Sok leánynak másodlagos az ész, a külső, a jellem... az ördög is szép, ha vagyona van!

- Én nem várok mesebeli herceget! - jelentette ki Georgiana megbántva, s Miss Bingley dőlyfösen mondta a festőnek:

- Ó, kedves uram, Miss Darcy eldöntheti, kit választ, ha erre sor kerül! Érte biztosan eljön a mesebeli herceg, mert válogathat kedvére. S bizonyosan megfelelő lesz az úriember, kire választása esik majd...

- A vagyon kétségtelenül módot ad választásra - ismerte el Steady savanyúan.

- És talán tehet róla valaki, hová születik? Úgy beszél, mintha minden vagyonos leány azt tenné, amit akar, s ahhoz menne férjhez, ki tetszik neki! Sajnos, ön téved, - a választás lehetősége valóban nagyobb, ha gazdag a leány, bár ez esetben is általában több szempontot vesznek figyelembe, s többnyire a család akarata győz... De a mi esetünkben Georgiana valóban dönthet a személyes vonzerő alapján, nincs megkötve a keze, hogy csak rangjából, vagy vagyonos lehet a szerencsés ember... és ő jól fog választani, abban biztos lehet! - jelentette ki Eliza harciasan, míg Georgiana hálásan mosolygott rá.

Ekkor a férfiak jöttek be a szalonba jókedvűen, és másra terelődött a szó. Mr. Steady és az orvos hamarosan eltávozott, a Bennett szülők kocsit hívtak, mert hangversenyre igyekeztek, s Kittyt is vitték, hogy Gardinerék gyermekeire vigyázzon. Jane-ék Mrs. Hurst házához hajtottak, Mr. Gardiner pedig elvitte feleségével a virginiai szövétségbe, hogy az elnöknek bemutatassa. Darcy és Mary a könyvtárba vonult, Elizabeth a házvezetőnővel akarta a karácsonyi tennivalókat megbeszélni, de mielőtt zongorázni indult volna, Georgiana odalépett hozzá, s nyugtalanul így szólt:

- Nem gondolja kedves Eliza, hogy Mr. Steady túl sokszor beszél a pénzről? Folyton a vagyon körül jár az esze... Igazán nem tudom, mit gondoljak róla...

- Úgy gondolod, pénzéhes? Hogy vagyonodra pályázik?

- Már nem az első eset, hogy ezt hozza szóba... Mi másért tenné? Nyilván ez érdekli első sorban...

- Talán szeretné tudni a te véleményedet a pénzről... arról, hogy a vagyon, a rang számít-e neked? Hogy nyújtánád-e kezéd egy szegény embernek...

- Nem is tudom, sógornőm... Én félek, hogy aki szegény, azt csak vagyonom érdekli!

- De drágám, ez képtelenség. Eszedbe ne jusson... Csinos, eszes leány vagy, művelt és kitűnő zongorista... Feleennyi jó tulajdonság is elég lenne másnak, hogy saját magáért szeressék!

- De én tudom... én már... velem már megesett, hogy... Én nem hiszem el Mr. Steadyről, hogy vagyonom érdektelen a számára! Hisz folyton arról beszél!

- Én azt gondolom, nagyon is tetszel neki - mondta óvatosan Eliza - hisz mióta meglátott, rajong érted! Fogalma sem volt arról, gazdag vagy-e.

- Nem is tudom... Nem bízom benne, hogy őszinte... Mily egyszerű volna, ha gazdag lenne! Akkor nem törném rajta a fejem... Vagyonos udvarlót nem a pénz érdekel!

- Nos, ebben aztán ne higgy, kedvesem! Azt mondják, kinek sok van, annak még több kell... Csak egyet mondhatok Georgiana: ráérsz. Gondolkozz, figyelj, és ne dönts semmiben, amíg biztos nem vagy! De beszéljess vele, tedd próbára jellemét, kérdezd gondolatairól, hisz másként nem tudod megismerni... ne fordulj el tőle, mielőtt bebizonyosodna, hogy érdemes vagy érdemtelen bizalmasra!

Darcy rokonai a megbeszélt időben pontosan megjelentek a palotában. Eljöttek azok is, kik már Londonba érkezésük első napjaiban megrohanták a Darcy palotát, s a nénik is, kik fennhéjázó, öntelt viselkedésükkel már jelét adták nemtetszésüknek. N. lordot és feleségét Fitzwilliam kísérté, ki testvéreinek már hízelgő képet festett Darcy feleségéről, így Eliza nagy örömeire kialakult egy kisebb társaság körülötte, kik sem elutasítóak, sem hízelgők nem voltak, s míg lady Constance és testvérei Darcyval, Georgianával és egymással voltak elfoglalva, addig ő is jól érezte magát N. lord gyermekei és Fitzwilliam társaságában. Élénk beszélgetésük, vidámságuk a néniknek is szemet szúrt, időnként rosszállóan néztek rájuk, s Elizának mosolyognia kellett, ha arra gondolt, szegény férje és sógornője kénytelen elviselni őket, holott az est előtt attól féltek, Eliza érzi majd rosszul magát a rokonok közt, de lám, megfordult a helyzet.

Darcy figyelemmel kísérte rokonai viselkedését, Eliza többször is látta, hogy feléjük pillant, de miután látva, hogy Fitzwilliam és testvérei társaságában felesége jól érzi magát, már nem aggódott tovább miatta, higgadtan elviselte a nénik minden öntelt megjegyzését, és alkalomadtán maga is megeresztett néhány csípős észrevételt gögről és önteltségről. Vacsora után Georgiana zongorázott a rokonságnak, kik az egekig magasztalták, s elhárította a meghívásokat, melyek arra irányultak, hogy estélyeiken zongorázzék. Összességében elmondható, hogy Fitzwilliamnek köszönhetően az est simán lezajlott, Eliza is jól érezte magát, jobban, mint várta, s ezt a tényt nem is felejtette el az ezredessel közölni, köszönetet mondva neki figyelmességéért és jóindulatáért, s ehhez Darcy is csatlakozott.

Ó, bálok, bálok, és bálok. Bálok számolatlanul... az úri közönség mindennapos elfoglaltsága!

Hangulatában és külsőségeiben is közvetlenebb volt Bingleyék bálja, ahol alkalom nyílt Mrs. Hurst rokonait jobban megismerni. Bingley néhány barátja, a festő és Mr. Morton is jelen volt a szomszédsággal együtt, kikkel Bingley szívélyes kapcsolatot épített ki londoni tartózkodásai alatt. Akik még nem jártak Mr. Hurst házában, most körbe lettek vezetve, maga Miss Bingley volt kegyes vállalni a feladatot, hangoztatva, hogy a ház úrnője nem ő, hanem testvére - de azért ugyanúgy háziasszonyként viselkedett, mint Netherfieldben. Eliza jóleső érzéssel nézte az elegáns bútort, csinos függönyöket és gondosan összeválogatott tárgyakat, melyek között majd nővére élete zajlik, ha néha Londonba jönnek. Mrs. Bennett itt sem fukarkodott a dicséretekkel, s mivel Darcy a bálteremben maradt, nem is igyekezett visszafogni magát: bőbeszédűen taglalta a ház nagyszerűségét, és örömet, hogy leányai jó partit csináltak. Miss Bingley gyorsan végigvezette őket a házban, azután egész este azt figyelte, merre jár Mrs. Bennett - azt a helyet ő elkerülte.

A Bingley testvérek apja nagykereskedő volt, Mr. Gardiner hallomásból ismerte is, de személyesen sohasem találkoztak. Most kíváncsian nézte a róla készült portrét a bálteremben, s elmondott néhány történetet Bingleyéknek, mely apjukról forgott közszájon. Miss Bingley nagy önuralommal, halványan mosolygott ezek hallatán - ő nem örült apja emlegetésének, inkább bosszantotta, de nem akart úgy tenni, mint aki szégyelli származását - holott valójában ez volt a helyzet. Öccse viszont jó szívvel emlékezett rájuk, különösen Gardinerék társaságában, kiket már maga is megkedvelt, s cseppet sem érezte kevesebbnek magát, mert kereskedő gyermeke.

Mary és Kitty most megmutathatta, tanultak-e illetet a netherfieldi bál óta, melyen Jane és Bingley egymásba szeretett, s valóban: mosolyogtak, de nem viháncoltak, kértek, de nem tolaakodtak, élénkek voltak, de nem fékezhetetlenek, s különösen igaz volt ez Kittyre, mert Mary már előzőleg is illetudóbb volt, mint haszontalan testvérei.

Elizabeth új frizurát csináltatott mindkettejüknek, ami Mary arcát egészen megváltoztatta, s most minden tükör és ablak előtt elbűvölten leste magát. Sajnos az új ruhák még nem készültek el a leányok nagy bánatára - mert Kittynek is csináltatott Eliza - csak karácsony utánra ígerte a varrónő, de vigasztalta őket a tudat, hogy Elizáék bálján már abban pompázhatnak. Bingley rokonai között volt pár fiatalember is, ott volt Mr. Morton és Mr. Steady - nem kellett hát petrezselymet árulni a Bennett lányoknak; amikor megszólalt a zene, rögtön akadt, ki felkérje őket. A bálterem kisebb volt, mint a Darcy palotáé, kevesebben is fértek el benne, de Bingleyék csak annyi vendéget hívtak, hogy ne legyen nagy zsúfoltság, s több termet is összenyitottak. Mary táncolt Mr. Mortonnal is, és bár eleinte nemigen mert megszólalni, lassan felengedett és megkockáztatta, hogy beszámoljon, hogy halad a könyvvél, amit kölcsön kapott a férfitől. Mr. Morton elégedetten, s őszinte csodálkozással hallgatta, mert amikor átadta, nem hitte, hogy a leányt valóban érdekli a téma, bizonyára csak érdekessé kívánja tenni magát előtte - gondolta. Mindig jó érzés, ha kellemesen csalódunk valakiben - Mr. Mortont most ez az érzés hatotta át, s figyelmesebben nézett Maryre, mint eddig.

Kitty eleven lényét tompította a megszerzett illetudás, és most, hogy szülei, Gardinerék és nővérei is ott voltak, egészen elviselhető magatartást tanúsított - csendesebb, udvariasabb, higgadtabb lett, ám szertelenségéből megmaradt annyi, hogy nem vált unalmassá. Volt is táncosa végig, s az estély végén elégedett lehetett magával - és nem csak ő, családtagjai is, olyannyira, hogy apja megjegyezte, lehet, hogy felülvizsgálja döntését, s hamarabb elviszi egy díszszemlére, nemcsak tíz év múlva...

Mrs. Hurst most nem lehetett oly nagyra magával, mint Netherfieldben, mert családtagjaik között szép számmal akadt, ki a polgárságot képviselte, és nem nemesi származásra lehetett büszke - de valamennyien vagyonos embereknek számítottak - jobban, mint Mr. Hurst - és közülük néhányan gyorsan össze is barátkoztak Gardinerékkel. Oldottabb és vidámabb volt a hangulat, mint Darcyék estélyén, s ezen nem is lehet csodálkozni, az önteltség, ami áradt Darcy rokonaiból, itt nem volt divatban. Ám a közvetlenség ellenére Mrs. Bennett, Darcyra tekintettel, csak módjával kóstolgatta az édes likört, amit a hölgyeknek felszolgáltak, s féket tett nyelvére, ha vejét a közelben látta.

Eliza aggodalmasan kérdezte Jane-t, ki kissé sápadtabb volt a szokottnál, hogy jól érzi-e magát, de nővére megnyugtatta, Gardineréknél valószínűleg az izgalom hatására ájult el - azóta semmi baja. A drága Bingley féltőn vigyáz rá, s nővéreire sem lehet panasza - annyira törődnek vele, amennyire csak telik tőlük. Eliza fanyar mosolyára vállat vont, s közölte, ez valóban nem sok, de nem is vár többet; tőlük ez sem kevés. Ugyanakkor elérzékenyülten panaszkodott testvérenek, mennyire hiányoznak neki beszélgetéseik, melyeket kettesben folytattak.

- Olyan őszintén senkivel sincs módóm megtárgyalni a dolgokat! Egy férj más szemmel lát sok mindent, mint a feleség, és másképp gondolkodik... Miss Bingley, vagy nővére sohasem lesz a bizalmasom, nénikénkkal és veled pedig hiába találkozom naponta, sohasem vagyunk egyedül... - panaszkolta. Később azonban megnyugtatta Elizát, igazán nincs semmi gondja, ne aggódjon érte, hisz minden rendben van, s nem kell vigyáznia másra, csak magára.

Bingley és Mr. Hurst mint jó házigazda, mindenkihez figyelmes volt, megforgatta a hölgyeket, minden idősebb rokonához volt jó szava, felügyelte a zenét és felszolgálat. Ám Bingley végül is szeretett Jane-je mellett telepedett le, Eliza és Darcy közelében, kik vonzották, mint hajót a biztonságos rév.

Georgiana csak a harmadik táncot ígerte Mr. Steadynek, de észrevette, hogy a festő mással nem táncol, s az első két forduló alatt is végig őt figyelte. Arckifejezéséről azonban semmit sem tudott leolvasni, és táncuk első felében is csak hallgatott, így Georgiana Eliza tanácsát megszívlevélve társalgást próbált kezdeményezni.

- Uram, ön oly hallgató ma. Nem óhajt mesélni magáról? - mondta félénk kacérsággal, majd merészen nekiszegezte a kérdést, ami régóta izgatott mindenkit: hol született, s kik a rokonai? - és láthatta, amint a festő elkomorodik, fürkészve néz rá, majd megkérdezi, vajon a születés, a rang fontosabb-e neki, mint az érdem? Georgiana úgy vélte, érdemdús embernél nem fontos, hova születik, mert érdemei minden más tulajdonságánál jobban szolgálják. De ha valaki nem kivételes, nem kiemelkedő semmiben, annál számít a születés vagy a rang, mert ez segítheti további életútján. Majd visszakérdezett, Mr. Steadynek melyik a fontosabb?

A festő szenvedélyesen beszélt a tehetségről, százszor fontosabbnak tartva, mint azt, hogy ki hová születik, s bizalmatlanul nézett Georgianára, ki habozva megjegyezte: azért az nem mindegy... Habozását a festő félreértette, s tökéletes bizonyosságát látta annak, hogy a leány előbbre helyezi a származást az érdemnél, s ez a bizonyága tovább erősödött akkor, amikor Georgiana ártatlanul emlékeztette, hogy nem válaszolt a kérdésére, talán titkol valamit?

Szegény Georgiana! Nem tudta, milyen méhkasba nyúl, amikor fesztelenül rákérdez arra, ami a másíknak legnagyobb szívíájdalma... Honnan tudta volna, hogy a festő gondja épp a származása?

Mr. Steady vonakodva közölte, nem szokott rokonairól és születéséről beszélni, ami úgy tűnik, a legfontosabb a kisasszonynak - ezzel mintegy rendre utasítva Georgianát, aki a témát udvariatlanul szóbahozta. A leány sértetten megjegyezte, hogy elnézését kéri, ha kínos volt kérdése, nem akart tolaíodó vagy indiszkrét lenni - megérti, ha valaki nem beszél rokonairól, bár tisztességes, rendes családöt nem kell titkolni -, de ő sem szeret vagyonról, pénzről társalogni, amit Mr. Steady hoz gyakran szóba!

Erre a festő felkapta fejét, s csodálkozva nézett Georgianára, ám a felismerés, hogy hozományvadásíznak nézik, arcába kergette a vért, s percekig állt moídzulatlanul a táncolók között. Azután udvariasan helyére kísérte az izgalomtól remegő Georgianát, ki maga is meglepődött merészségén és szókimondásán, s néma csendben váltak el egymástól. Az estéjük mindenesetre mindkettejüknek el volt rontva, s lehetett töprengeni és marcangolni magukat, hogy ki mivel bántotta meg a másíkat.

A következő napokban hangversenyek és kiállítások töltötték ki délutánjaikat, megvették az utolsó ajándékokat a karácsonyfa alá, s mivel gyér hó fedte a földet, próbálkoztak hóembert készíteni a gyermekekkel Gardineréíknél. Ezekben a napokban a festés sem haladt, nem is találkoztak Mr. Steadyvel. Jane-hez egyik nap elment az orvos, hogy reggeli émelygésére gyógyszerí adíjon, de különben nem találkoztak egyikükkel sem, csak üínnep utánra volt megbeszélve a következő ülés. Bár Gardinerék is, Jane is szívélyesen hívták őket karácsony másnapjára, egyikük sem fogadta el a meghívást. Az orvos jelezte, hogy hazautazik apjához és testvéréhez, s csak az újévben jön vissza, a festő pedig azt mondta, intéíznivalói tartják

vissza, és régebben elkezdett képeit akarja befejezni. Így aztán nem erőltették, lévén a karácsony amúgy is családi ünnep. Eliza és Darcy szétküldte a báli meghívókat, nem felejtve ki Mariát apjával, és lady Monterost férjével. A palotát is fel kellett díszíteni, amiben Mary és Kitty jeleskedett, és ruhapróbákat kellett tartani a varrónővel...

De egyszer minden elkészül, s ez történt a Darcy palotában is. Elérkezett az első londoni karácsony, amit Jane Bingleyvel, Eliza Darcyval töltött. Vacsora után Georgiana tapintatosan eltűnt, hadd legyenek kettesben, s hiába akarták visszatartani, makacsul állította, hogy fájó feje miatt visszavonul szobájába. A fiatal házaspár így magukban ünnepeltek karácsony napjának előestéjén, s nem állítható, hogy ez nagyon ellenükre lett volna...

Az ünnepi ebéd - fácánlevestől a karácsonyi pudingig - Darcyéknál lett felszolgálva. Itt, a legtágasabb és legkényelmesebb házban találkozott karácsony napján a nagy család, s velük Miss Bingley, és Mrs. Hurst a férjével, valamint Gardinerék gyermekeikkel. Élénk zsidvaj, hangos nevetés és álmélkodó felkiáltások lepték el a palotát, amikor a fenyőfa alól elővették az ajándékokat, különösen persze a gyermekek sikongattak, amikor a keljfeljancsik, babák, építőkockák és álarcok előkerültek, a legidősebb leány részére pedig szépen bekötött könyv a nagy stratford-on-avoni drámaíró műveivel, amire Mr. Bennett rövidesen lecsapott, s élvezettel lapozgatott. A gyerekek boldogan vetették rá magukat a játékokra, s a felnőttek jóleső érzéssel nézték, mily örömet okoztak.

A nagy rivalgás közepette csöngettek, és egy hatalmas csomagot hozott be a kapus, melyre Gardinerék nevét írták. Elképzelni sem tudták, mi lehet benne, s amikor kibontották, gyönyörűen festett bábszínházat találtak, a festő karácsonyi jókívánságait tartalmazó névkártyájával! Nagysága épp megfelelő volt, a gyermekek remekül elfértek benne, nagy ovációval birtokba is vették, s azt sem tudták, mit csináljanak, hogy örüljenek neki. Most aztán lehetett színházat játszani, csak a bábok hiányoztak hozzá - sürgősen készíteni kellett, s a gyermekeknek ez lett legfőbb óhajuk és legfontosabb elfoglaltságuk a következő napokban.

A felnőttek is elragadtatva bámulták, oly szép volt, és lelkesen gratuláltak hozzá Gardineréknek. Először azt hitték, a festő maga hozta el, s be akarták hívni, de kiderült, hogy bérkocsin küldte el, ő maga nem jött vele, így a köszönetnyilvánítást el kellett halasztani. Mrs. Hurstnek annyira tetszett, hogy meg kellett mutatni neki az Elizáról és Georgianáról készülő képet, s az már félkész állapotában is oly nagy hatást gyakorolt a hölgyre, hogy elhatározta, ő is megfesteti portréját Mr. Steadyvel.

De nemcsak ez az egy meglepetés jutott erre a napra. Díszes hintón libériás inas hozott levélkét Darcyéknak, melyben lady Monteros üzente, hogy az udvarban szeretnék hallani Georgiana zongorajátékát, híre oda is eljutott, ezért a régens hivatalos meghívót fog küldeni nekik másnap a windsori bálba; és megismételte ajánlatát, hogy bemutatja őket, s ha elfogadják, látogassák meg következő este, hogy vacsora mellett felkészülhessenek a bemutatásra. Ám alig olvasták el, máris másik hintó érkezett: a régens küldte el sürgősen az udvari meghívást. Olyan kavargás támadt erre, hogy mindenki egyszerre beszélt és álmélkodott, s a nagy zűrzavarban Darcy két kutyája teljesen tanácstalan lett, és rátámadt az üzenet hozójára, alig tudták elzavarni őket. Csak Darcy maradt egykedvű Mr. Bennettel - egyik túl sok rosszat hitt az udvarról, mert keveset tudott, másik túl kevés jót hitt, mert sokat tudott. Ám végül elcsendesedett a társaság, s újra a gyermekzsivaj lett hangosabb, mint a társalgás.

A zongora sem maradt tétlen, Georgiana több darabot is eljátszott, amelyben elgyönyörködtek, majd kabátot vett a társaság, és a közeli templomba sétáltak, misét hallgatni. Késő este volt, mire mindenki hazaszállingózott, s elcsendesült a palota, hogy azután Bingleyéknel találkozzanak újra másnap.

Ezen a napon reggeli után Darcy és Bingleyék szánba ültek, mert még tartotta magát a hó, a többiek pedig kocsin követték őket, s élvezték a jó levegőt és vásári forgatagot Hampstead Heathen. Egy fogadóban vettek magukhoz némi táplálékot és frissítőket, s csak későn tértek vissza a fővárosba. Darcyéknak haza kellett menni, hogy átöltözve a Monteros palotába siessenek, a társaság viszont Bingleyéknel töltötte az estét, és segített a gyermekeknek a bábok készítésében. Mr. Bennett drótból hajlított vázat, a hölgyek szabtak-varrtak, és miután kitalálták a módját, Bingley nagy ügyességet árult el a bábok fejének készítésében. Miss Bingley zongorázott és énekelt közben, hogy ne unatkozzanak - ő ezzel járult hozzá a jó hangulathoz. Csak Mr. Hurst nem foglalkozott semmivel. Tunyán ült egy fotelben, s hamarosan elnyomta az álom.

Elizáék szép estét töltöttek lady Monterosnál, ki Darcyéhoz hasonlóan pompás palotában lakott, s vacsora után megtanította Elizának és Georgianának, mit és hogyan kell csinálniuk a bemutatásnál, majd hasznos tanácsokat adott ruházatra és társalgási témákra vonatkozóan. Mint kiderült, a meghívó a két nappal később esedékes nagy udvari bálra szól, s így nem ütközik Darcyék estélyével, melyet a következő napra terveztek, s melyre már elküldték a meghívókat. Az arisztokrácia a tél örömeinek a bálokat tartotta a vadászaton kívül, ahol mind a kapcsolatokat, mind a széptevést módjukban állt gyakorolni. Tobzódtak hát a meghívások, hisz a hölgyek amúgy sem tudtak mit kezdeni idejükkal, a szolgasereg láthatatlanul és némán elvégzett minden munkát.

Georgiana leült a zongorához, bár lady Monteros tiltakozott, mert a látszatát is el akarta kerülni annak, hogy ezért hívta meg őket. De a leány tudta, mekkora örömet okoz játékával a ladynek, s szerette volna jóságát legalább ennyivel viszonzni. S valóban, ez sikerült is, a hölgy nagy élvezettel hallgatta a zongorázást, hasonlóan a többiekhez.

Eliza az ablak mellett állt, s míg Georgiana zongorázott, kifelé nézegetett. Az utcák sötétbe borultak, de itt már bevezették a gázvilágítást, s épp a szemközti palota előtt állt egy lámpaoszlop. Eliza látta, hogy kocsi áll meg a ház előtt, s legnagyobb csodálkozására Mr. Steady szállt ki belőle, és röviden csöngetve a kapun, hamarosan bebocsátást nyer. Elizabeth nem akart hinni a szemének, de nem volt kétség - jól látta a festő arcát, a lámpa fénye jól megvilágította, s alakja, mozgása is kétségtelenné tette, hogy valóban őt látja. De mit keres itt? Azt állítja, nincsenek rangos ismerősei, mégis újabb és újabb ismeretségére derül fény...

A zongorázás befejezése után megkérdezte lady Monterost, ki lakik a szemközti házban. Nagy érdeklődéssel hallotta Herbert grófnő nevét, kiről a lady, látva Eliza furcsa arckifejezését, rögtön elmondta, hogy középkorú hölgy, kinek botrányairól régebben sokat lehetett hallani - évekig kedvese volt az egyik királyi hercegnek ki már eltávozott az élők sorából, s gyermeket is szült neki, ám a herceg nem ismerte el, és a hölgynek gyorsan férjet kerestek. Meg is találták Herbert gróf személyében, aki elszegényedett nemesként örömmel fogadta a jutalmul kapott palotát és birtokot, mint a hölgy hozományát. Amikor Eliza a hölgy jelenlegi helyzetéről faggatta lady Monterost, megtudta, hogy noha a hölgyet nem zárta ki az úri társaság - mert a viszony sokáig folytatódott - mégis visszavonult életet él, mert a kis birtok nem teszi lehetővé a nagyvilági élet hívságainak túlzott élvezetét. A hallottak Eliza teljes

elképedését váltották ki, alig várta, hogy Darcyval megbeszélhesse azokat. Nemsokára köszönetet is mondtak lady Monterosnak irántuk tanúsított jóindulatáért, s kölcsönös udvariaskodások közepette búcsúztak el.

Ahogy hazaértek, s magukra maradtak, tüstént elő is adta a hallottakat Darcynak, s a véleményét kérdezte, vajon mit keresett a festő abban a házban?

- Talán portrét fest a grófnőről...

- Lehetetlen, drágám, hisz este van, kevés már a gyertyák fénye a festéshez!

- Akkor ezt elvethetjük - szólt nagy nyugalommal Darcy.

- És ugyan miért este megy oda? Ilyenkor nem illik megzavarni senkit... - találgatta Eliza.

- Talán nem idegenek egymásnak... Talán rokonok...

- De, drágám, olyan hévvel támadja a származást, és a rangot, s közben főnemesi családja lenne? Nem ellentmondás ez? - csodálkozott Eliza.

- Talán épp azért. Lehet, hogy szégyenkezik miattuk... Ha valakit letagadnak, azért teszik, mert szégyellik.

- Úgy véli, a grófnő miatt? De miért? A ballépései már régen voltak, ki emlékszik rá? Vagy a származását titkolja? Főnemesi rangot nem szokás titkolni... Nem értem! - töpregett Eliza.

- Lehet, hogy a grófnő az édesanyja, s nemcsak az a régi botrány, hanem más dolgok is közrejátszottak abban, hogy saját lábára állt... Említette, hogy nem vette el, akit neki szántak. Ez is oka lehet annak, hogy nem szívesen beszél szüleiről - mutatott rá a férje.

- De... ha Mr. Steadynek a grófnő az édesanyja, akkor lehet, hogy királyi herceg az apja...

- Ez ön szerint előny vagy hátrány? - mosolygott Darcy.

- Én nem támogatom a házastársi hűtlenséget, de a főnemesség köreiből általában előnynek tartanák, azt hiszem... Végére is királyi vér csörgedezne az ereiben, s ez sokak szemében csodálatos dolognak számítana... De ő miért titkolná? A legtöbbször inkább fennhangon hirdetnék... s kihasználnák előnyeiket...

- Lehet, hogy a grófnőnek más gyermekei is vannak, akiknek nem királyi herceg az apja. Lehet, hogy ő ezek közül való! - töpregett Darcy.

- És akkor még itt van lady Z. is, akit Mr. Steady ismer, olyannyira, hogy járt a palotájában. Ő is rokona lenne?

- Talán azt szégyelli, hogy az a bizonyos herceg nem ismerte el fiának... Törvénytelen gyermek... Nos, véleményem szerint ne találgassunk, nem tudjuk, mi van a múltjában, mit titkol, s azt hiszem, nem is fogjuk tudni, ha ő maga nem mondja el egyszer...

- De engem annyira izgat ez a kérdés... Nem lehetne megtudni, drágám, hogy ki ő? Ennyi titok sok nekem...

- Drága Lizzy, nekünk nem számít, ki ő! Georgianának nem udvarol komolyan. Hagyjuk menni a dolgokat a maguk útján, s ha könnyíteni akar szívén Mr. Steady azzal, hogy beszél magáról, hallgassuk meg. Ám addig ne kérjük számon, hol jár, s kik a rokonai! - javasolta Darcy.

- Most már úgymint ritkábban fogunk találkozni vele... De ha játszom a gondolattal, hogy talán törvénytelen gyermek... őszintén megmondom: tudom, úgy tartják, nagy szégyen ez anyának is, gyermekének is, de én nem a gyermeket hibáztatom soha, hanem a szüleit... Miért kell

szegénynek elviselni gúnyt és mellőzést, azért, amit nem ő követett el, amiről nem tehet? Miért gondolkodnak így az emberek? - háborgott Eliza.

- Drágám, ez csak feltevés! Nem tudjuk, hogy így van-e! Lehet egészen prózai magyarázata annak, hogy ismerősünk becsenget egy házba...

Eliza nem válaszolt, de biztos volt abban, hogy titok lappang a festő körül, s izgatta fantáziáját. Ám belátta, hogy nem tehet mást, hallgat, és sógornőjének sem említi, előbbre úgysem jutnának. Ám feltette magában, hogy lady Monterostól még érdeklődik Herbert grófnő után, hátha fényt deríthet a titokra.

A windsori királyi palotában adott bál többeknek is életük egyik legemlékezetesebb napja lett Darcyék és a Bennett család életében, holott bálók százain vettek részt a későbbiekben. Reggeli után Georgiana zongorán gyakorolt, míg Eliza testvéreivel - Jane is átjött segíteni - töltötte az időt. Korai volt még készülődni, amit az is mutatott, hogy Darcy elment Mr. Gardinerért, hogy a szövetségbe kísérje a virginiaival együtt, kit a nagybácsi már többeknek bemutatott a vezetőségben, kik komoly esélyt láttak arra, hogy nagy üzletet kössenek vele. Darcy megígérte, hogy időben otthon lesz a hölgyeket Windsorbába repíteni, s ironikusan figyelte a nagy izgalmat. Őt nem villanyozta fel annyira az udvari bemutatás, mint családját, neki ez nem volt újdonság, mint azoknak. Ebédre azután betoppant Mrs. Bennett is Mrs. Gardinerrel, s a gyermekekkel, kiket nem akart otthon felügyelet nélkül hagyni. Mrs. Bennett ki nem hagyta volna az alkalmat, hogy tanácsokat adjon, felülvizsgáljon, gondoskodjon és lelkesedjen. Hiszen leányát bemutatják az udvarnál! - mit fog ehhez Sir Willam, - mit Sir William, egész Meryton! - szólni! Sógornője pedig részt akart venni Eliza örömeiben, hiszen az udvari bemutatás - még ha egyesek húzták is szájukat ennek hallatán - azért óriási társadalmi esemény volt, mérföldkő minden család életében, amely odakerült - és hosszú ideig beszédtema az előkelő szalonokban.

A királyi udvar az uralkodó betegségéről szóló suttogó híresztelések ellenére változatlanul az ízlés, a jólneveltség, a művelt társalgás középpontjának számított, ha ugyanakkor intrika és laza erkölcsök rontották is nimbuszát. A köznép és a kisnemesség nem is álmodozhatott bemutatásról, csak ha elévülhetetlen érdemet szereztek akár a haza, akár a királyi udvar szolgálatában, vagy művészetükkel. Noha ez a „szolgálat” időnként olyanoknak is lehetővé tette a megjelenést, s ezáltal az előkelő körökben való forgolódást, kik nem feltétlenül erkölcsükkel tűntek ki - mégis színesítette és érdekesebbé tette a néha méla unalomba fúló, olykor önteltséggel, képmutatással teli estélyeket.

Ebéd után megkezdték Eliza és Georgiana felkészítését, válogattak a ruhák és övek, kalapok és cipellők között, bodorítottak és feltűztek, gyöngyöket fűztek, s végül mint két angyal állt a két hölgy az indulásra készen. Elizabeth fehér, csipkével díszített, tűzött, gyöngygombos selyem estélyi ruhát választott, haját feltornyozták és gyöngyöket fűztek bele, legszebb ékszereit vette fel, elegáns megjelenése párját ritkító - jegyezte meg Mrs. Gardiner gyönyörködve. Georgiana is fehérben volt, barackszínű övet kötött, barackszínű kis virágcsokor lett mellére tűzve, haját csak kétoldalt befonva tűzték fel, s virágokkal díszítették, míg hátul derekáig ért. Mint egy kis madonna - volt az általános vélemény.

A család szívét - lelkét beleadta, hogy mindketten minél szebbek és elegánsabbak legyenek, oly örömmel, minden irigység nélkül, hogy Georginának szinte könnybe lábadt a szeme, s nagy hálával köszönte meg a segítséget, amit nyújtottak - nemkülönben sógornője, ki sorra végigölelgetett mindenkit, mikor elkészültek. Darcy időben hazaért, s mire a hintó fényesen előállt a libériás inasokkal, valamennyien készen álltak a nagy eseményre, s kendőt lengetve

búcsúztak el rokonaiktól, mintha hosszú útra mennének, bár Windsor csak huszonhét mérföldre feküdt a fővárostól.

Lady Monteros már várta őket a bejárat melletti szobában, hol kabátjaikat letehették, s haladéktalanul a bálterembe vezette őket, miközben odasúgta nevüket az ajtónállónak, hogy hangos szóval jelentse érkezésüket. A pazar, hatalmas bálteremben már sokan társalogtak, s a ladyt ismerősök hada üdvözölte, odabiccintve a kíséretében sétáló Elizáéknak is. De nemcsak őt, Darcyt is szép számmal köszöntötték, elsősorban a lordok házából való ismerősei, és rokonai közül N. lord, s lady Florence, kinek arcán irigységgel keveredő, gögös méltatlankodás ült, amikor Elizára nézett.

A hölgyek - nagy örömeikre - találtak ismerőst. Kegyesen köszönt nekik a canterbury érsek, a kenti herceg, s többen azok közül, kik a régens vagy a herceg estélyén részt vettek. Ez mindjárt adott némi magabiztosságot - hiszen akit ismerünk, attól kevésbé félünk - még ha egy ország bámulatának tárgyai is, tudjuk, hogy ugyanúgy emberek, mint mi, ugyanolyan hibákkal és erényekkel.

Lassan kisebb beszélgető csoportok alakultak, míg befelé áramlottak az érkezők, azután egyszer csak tust húzott a zenekar, mely eddig csendesen játszott a terem végében, s bejelentették a királyi családot. Az urak meghajoltak, a hölgyek bókoltak, sorfaluk közt méltóságteljesen elvonult a király, ki éppen egyre ritkább világos pillanatainak időszakát élte, a régens, hercegek és hercegnők. A régens felesége most a kontinensen múlatta az időt, nem volt jelen. Oda-oda szólva némely kegyencüknek, végül elfoglalták helyüket a számukra felállított emelvény karosszékeiben.

Jeladás után vezették eléjük a bemutatandó hölgyeket és urakat. Lady Monteros karon fogta őket, amikor ezt szükségesnek látta, szigorú etikett szerint odavezette az emelvényhez, ahol mind ő, mind a régens, pár kedves szóval méltatva érdemeiket, bemutatta őket az uralkodó családtagjainak. A király megsimogatta Georgiana halvány arcát: ez a sok úri nép - mutatott körbe a teremben - mind boldog lesz, ha zongorázásával megtiszteli őket. Darcyhoz is volt néhány kedves szava, végül Elizához fordult, s gratulált házasságához és sógornőjéhez. A hölgyek megilletődötten hallgatták, s bókolva köszönték az udvarias szavakat. A régens sem mulasztotta el, hogy pár percig Darcyval társalogjon, majd bólintására a lady odább kísérte őket. Ahogy befejeződött a bemutatás, a zenekar máris tánczenét kezdett játszani. Az egész ceremónia, amit a társaság általános figyelme kísért, csak néhány percig tartott, s amikor a király felállt, a meghívottak is táncra perdülhettek. Hamarosan vissza is vonult néhány udvaronctól kísérve, s Eliza eltűnődött magában: hát ezért készülődtünk órákig, s voltunk annyira izgatottak?

Georgianához tüstént odalépett két fiatalember, s kérték Darcyt, mutassa be őket a kisasszonynak, amit ő szívesen megtett, így már nem volt akadálya annak, hogy Georgianát táncra kérjék. Az örökmozgó lady Monteros magukra hagyta őket, hogy férje után nézzen, Darcy pedig táncolni vitte Elizát. Később felhajtottak egy frissítőt, s megpihelve egy kereveten, hol a termék berendezését vették szemügyre, hol a hűgát figyelték, kit fiatal lányok vettek körül, s egymás szavába vágva faggatták, mi a titka csodálatos tudásának, mennyit gyakorol, s elmegy-e hozzájuk, ha meghívják? Georgiana szeme felragyogott, amikor meglátta őket a pamlagon pihenni. Lassan oda húzódott ő is, és leült, mert elfáradt a táncban, s megszomjazott. Darcy kérdésére, hogy érzi magát, bólogatva közölte, hogy jól van, bár a tánc

helyett szívesebben ülne hangszere mellett. Hamarosan ismét felkérték, s Eliza biztatta, menjen, szórakozzon, élvezze a bált, amíg fiatal.

Nemsokára lady Monteros sétált hozzájuk férjével, ki Darcyval rögtön férfiakat vonzó témákról kezdett beszélni - vadásatról, lovakról, politikáról - míg a hölgyek a táncosokat nézték. A lady néhány szót szolt az arra járó, drága öltözékekben pompázó hölgyekről és urakról, kiket Eliza még nem ismert, az udvarhölgy azonban sok pletykát és adomát tudott róluk, bár ezeket nem terjesztette, az illem és a jóérzés szabályát betartva. Eliza most felhasználta az alkalmat, kérdezősködni kezdett Herbert grófnőről.

Lady Monteros elismételte azt, amit már elmondott egyszer, de újabbat nem tudott meg tőle. Eliza kérdésére, hogy mi lett a gyermekkel, töprengve nézett rá, s visszakérdezett, talán Eliza tud róla valamit, azért érdeklődik sorsa iránt? Tagadó válaszáan tűnődött kis ideig, majd megígérte, hogy utánanézi, mit tudnak mások a grófnőről és gyermekéről - mert ő fiatalabb annál, semhogy teljes egészében ismerje a történetet. Amit tud, azt is csak hallomásból, s ki tudja, mennyi abban az igazság, s mennyi a kitalálás? Régi dolgok ezek, a grófnő jócskán anyja lehetne neki, de az idősebb hölgyek és urak bizonyára emlékeznek rá, s ha igen, akkor elmesélik neki, és ő felvilágosítja Elizát. Rövid csend után érdeklődött, fűződik-e különös oka hozzá, hogy tudni óhajt erről az esetről, de Elizabeth nem akarta elmondani, miért kérdezősködik, csak tagadóan rázta fejét, s titkon csodálta a ladyt, hogy ennyi válasszal megelégszik.

Körükhöz nem sokára csatlakozott a régens egy fiatalember társaságában, akit mint a jövő reménységét, nagyra törő operaénekest mutatott be. A mester üdvözlét hozta Georgianának, s üzenetét, hogy csak az újév második hetében folytathatják a zongoraleckéket. Jó kiállítású, karcsú, szőke, kellemes arcú, barna szemű férfi volt az operaénekes, egy képviselő fia, kinek énekét meghallotta a mester egy estélyen, s elhatározta, képezi a hangját, igazi operaénekest farag belőle, mert adottságai megvannak ehhez. A szülők örömmel fogadták a lehetőséget, hogy fiukat ilyen tanár oktathatja, annál is inkább, mert az éneklésen kívül más foglalatosságra nemigen volt tehetsége - nem érdekelte sem a gazdálkodás, sem a politika, vagy az udvari szolgálat, mit szülei óhajtottak számára - barátai társaságában, az aranyifjak szokásos elfoglaltságaival töltötte ideje nagy részét. De örömmel énekelt bárhol, ahol erre módja nyílt, s behízelgő modora, viselkedése, élénk társalgása mindenhol a társaság kedvencévé avatta, tudták meg a régenstől.

Velük is kellemesen társalgott, gyakorlottan adott elő hölgyeknek szánt bókokat, behízelgően mosolygott és bizalmasan csevegett, s nem telt bele sok idő, Elizabethnek Wickham jutott az eszébe - kísértetiesen hasonlított modora, viselkedése, fellépése. Eliza csak remélhette, hogy jelleme különbözik Wickhamétól, de érezte, hogy a fiatalember iránt máris némileg bizalmatlanná kezd válni, s mikor Darcynak otthon ezt megemlítette, férje is hasonlóképpen nyilatkozott.

Georgiana közben befejezte a táncot, s a fiatalember hódolattal hajolt meg előtte, megemlítve, hogy látta már őt egyszer a régensnél, s boldog, hogy megismerheti egy ilyen jól csengő névvel rendelkező család leányát; azzal a főnemesi családok dicséretébe fogott. Elizabeth kényszeredetten mosolygott - talán inkább Collins mása? - gondolta, és figyelte, milyen hatást tesz sógornőjére a fiatalember. A leánynak tetszett a csinos férfi, ez kétségtelen - állapította meg. Mr. Bartlet huncut adomákat mesélt, amivel mindenkit megnevettetett, s Mrs. Monteros mutatoujjával megfenyegette a férfit: - Maga nagy hóhártyó! - szolt mulatva. Georgiana nem is értett minden huncutságot, némelyiket pedig Eliza olyannak tartotta, ami épp súrolja a mulattatás és a szemtelenség határát.

Darcynak sem tetszett ez a viselkedés, ezért odafordult Mr. Monteroshoz, és megkérdezte, elviszik-e a hölgyeket táncolni, s máris a táncosok közé vitte húgát, míg Eliza merészen odahajolt a régenshez, s odasúgta, hogy pártfogoltja kissé szabados fiatalember benyomását kelti. A régens dörmögve mondta, hogy a felesége dolga lesz megnevelni, s Eliza szánakozva szólt: - Nem irigylem!

Ám nem tagadhatták meg a régens kérését, hogy meghívják báljukba a fiatalurat, mert a herceg azt a tervet dédelgette magában, hogy a két fiatal egymást kísérve csodálatos produkciót adhatna elő, s ezért azon volt, hogy összebarátkozzanak. Mindenesetre, Eliza megkérte a régenszt, figyelmeztesse védencét az illedelmes viselkedésre, amit ő nagy hévvel meg is ígért.

Az est folyamán még váltottak néhány szót Darcy jelen elevő rokonaival is, végül emlékeztették a régenszt és a kenti herceget meghívásukra, s miután mindketten biztosították őket, hogy ott lesznek a bálban, hazatértek. Nagy meglepetésükre Jane és Bingley a leányokkal ébren várták - nem mentek haza nyugovóra térni, annyira kíváncsiak voltak - s száz kérdéssel halmozták el őket a bemutatás részletei felől érdeklődve. Így csaknem hajnalodott, mire álmra hajthatták fejüket a másnapi fogadás előtt.

Estére ismét frissnek, üdének, mosolygósnak kellett mutatkozni, hisz sokan várták Darcyék bálját, s bár a tegnapi estélyben kissé csalódtak - talán a nagy várakozás miatt - nem lehetett fáradtsággal, vagy kialvatlansággal elrontani a hangulatot. Dél előtt folyamán az elkészült ruhák is megérkeztek a leányok részére, így az ebéd utáni órákban Mrs. Bennett és két leánya bevette magát Kitty szobájába, s vége-hossza nem volt az öltözködésnek, frizurakészítésnek, piperének. Csak víg beszélgetés és nevetgélés foszlányai hallatszottak ki a szobából. Jane Bingleyvel végül Darcyéknál aludt, s ebéd után hazamentek felfrissülni, s báli ruhát ölteni, ezért Mrs. Gardiner segített Elizának és Georgianának a készülődésben, az urak pedig a könyvtárszobában töltötték az időt, míg a házigazda öltözködött.

Az est beálltával a vendégek szállingózni kezdtek. Mint mindig, eleinte most is a barátok és rokonok jöttek. Majd érkeztek a nagyobb nevek viselői, a kenti herceg, lady Monteros férjével, a régensherceg, és több előkelő család, kiket a legutóbbi bálon vagy estélyen ismertek meg. Most azután Miss Bingley elemében lehetett; oly fényes társaságba került, hol két herceg s a legmagasabb körök képviselői foglaltak helyet, kik az arisztokrácia csúcsán álltak, jóval magasabban, mint ő.

De eljött Maria is Sir Williammel, ki hallva és látva a jelenlevő lordok és ladyk seregét, csak állt lenyűgözve, hajlongott mindenki előtt, és tátott szájjal ismételte magában a nagy neveket, míg végül valahogy összeszedte magát, s képes lett pár szót kinyögni. Elizabeth elismerően figyelte Mariát, aki apjával ellentétben teljesen fesztelenül, szinte dacosan felvetett fejjel viselte a bemutatkozás szertartását, bátran nézett mindenkire, s magatartása nem hagyott kétséget afelől, hogy pénzen vagy rangon alapuló fensőséges viselkedést ő nem díjaz, legfeljebb rendkívüli tehetség vagy erény vívhatja ki csodálatát.

Eliza újra és újra elgyönyörködött Mariát látva, az elképesztő változáson, ami egy év alatt a lányból ilyen határozott embert csinált, s örömmel látta, hogy a vállaira rakott terhek nem meggörnyesztették, hanem éretté tették annak elviselésére. A felelősségteljes helytállás okozta a változást, s Eliza kénytelen volt fájó szívvel ismét arra gondolni, hogy szülei mennyire elhanyagolták testvérei nevelését, nem ismertették meg őket felelősséggel, kötelességgel, különben ők is jobbra formálódtak volna, s Lydia szökése sem történt volna meg... De ha

Lydia nem szökik meg Wickhammel, akkor Darcy nem igyekezett volna rendezni ezt a dolgot, s ők nem találtnak egymásra! - gondolta, ám századszor is elhessegette ezt a gondolatot, hiszen biztos volt abban, hogy előbb-utóbb mindenképpen összeházasodtak volna. Nem Lydia szökése miatt lehet hálás a sorsnak.

Miss Bingley, miután belépett a bálterembe, kutatva nézett szét, s mivel már sokszor járt ott, nem valószínű, hogy a berendezést csodálta, inkább keresett valakit, s hogy ki az illető, Eliza előtt nem is volt kétséges. A virginiai azonban késett, s a hölgy aggodalmasan tekintgetett a bejárat felé, azon tűnődve, talán el sem jön? Pedig komoly tervei voltak Mr. Hamiltonnal, már érdeklődött iránta ismerőseinél, s a hallottak alapján kiváló partinak tűnt, nagy reményekre jogosító jövő állt előtte, mindenképpen érdemes embernek látszott, hisz Miss Bingley fényes jövőről, nagy vagyonról és dicsőséges életútról ábrándozott, amit, ha ő nem is, majd férje megvalósít, kinek oldalán ott tündökölhet ő, mint fényes drágakő foglalatában - hogy Sir William kedvenc szavajárásával éljünk...

Sógora, Mr. Hurst rögtön bemutatatta magát az előkelőségeknek, s hol itt, hol ott tűnt fel köpcös alakja, ahogy bókol a hölgyeknek, s hízeleg az uraknak. Fellengzősen magasztalta minden kijelentésüket, buzgón kínálta a frissítőket, s az önhittségnek és butaságnak olyan keveréke jellemezte viselkedését, ami még Elizát is meglepte, pedig Collins után azt hitte, ez nem fordulhat elő. Soha ennyire nem találta ellenszenvesnek Mr. Hurstöt, mint most - igaz, soha nem látta még főurak társaságában, csak Bingleynél, ahol többnyire aludt. Felesége csak annyival volt visszafogottabb, hogy nem mutatta ki ennyire a hatalom iránti alázatát.

Fitzwilliamben most sem csalódtak, unokabátyja, Darcy oldalán társalgott az előkelő urakkal, könnyedén, kellemesen, mint mindig, változatos témákat érintve, szórakozva és szórakoztatva. A régens magával hozta Mr. Bartletet, de a fiatalember most másodhegedűs szerepet volt kénytelen vállalni - Fitzwilliam súlya és egyénisége jobban érvényesült ebben a körben, hol a finom ironia és magvas gondolatok járták, nem léha élcelődés. Mr. Bartlet ezt megunva körülnézett, s a lányok felé indult, kik Jane és Eliza körül csoportosultak, hogy ott nagyobb sikereket arasson. Már tájékozott volt Georgiana és körülményei tekintetében, s fantáziáját megragadták a vele kapcsolatos lehetőségek. Apja ugyan viszonylag ismert ember volt, mint képviselő, s szép házzal rendelkezett London egyik jobb negyedében, ám vagyon tekintetében nem számított tehetős embernek, s fia életmódja mellett még két leánynak is hozományt kellett biztosítania. Georgiana ideális partner lett volna egy házassághoz, s a fiúnak nem sokáig kellett törnie fejét, hogy erre rájöjjön.

Mikor körbehordták a frissítőket, s a zenekar játszani kezdett, megérkezett a festő és barátja is, kiket egy beteg tartott fel abban, hogy időben odaérjenek. Gardinerék és a háziak szívélyesen fogadták őket, s Mrs. Gardiner elhalmozta a festőt köszönetnyilvánításaival a gyönyörű bábszínházért a gyermekek és maga nevében, de Jane és Eliza is háláját fejezte ki érte. Ez után futott be a virginiai bérkocsija, s az úriemberre haladéktalanul lecsapott Miss Bingley a fegyvertárában levő összes eszközt felhasználva, hogy figyelmét lekösse.

Pedig Mr. Gardinernek is tárgyalni valója volt az úriemberrel, s egy idő után, elunva Miss Bingley állhatatos kitartását a virginiai mellett, odalépett hozzájuk, s elhívta az urat egy rövid megbeszélésre. A pillantás, amit Miss Bingley vetett rá, ölni tudott volna, ha módjában áll, s érzelmei Mr. Gardiner iránt mindennek voltak mondhatóak, csak jóindulatúnak nem.

Közben felálltak a táncosok, s megkezdődött az első tánc. Mary és Kitty új báli ruhájukban pompáztak, s mivel anyjuk egész délután nekik segített, valóban csinosak, üdék és elegánsak voltak, N. lord egyik fia és Mr. Morton rögtön táncba is hívta őket. Mr. Bartlet Georgianát óhajtotta táncoltatni, körülötte legyeskedett, és neki sütötte el bókjait, s minden módon tette a szépet, amit csak az illem megengedett, s hogy ezt látva Mr. Steady az ördögöt és poklot emlegette bajsza alatt - az nem kétséges.

Mivel úgy tűnt, Georgiana jól szórakozik, Mariát kérte fel, s ez jó választás volt, mert Maria kellemes táncosnak bizonyult, holott még keveset járt bálba. Fiatal kora ellenére sok mindenről önálló véleményt formált, mely többnyire helytálló volt. Minden érdekelte, nyitott szemmel járt a maga kis világában, s gyakorlatias természettel rendelkezett - ezért ideális társalgó partner lehetett egy ifjú ember számára. Mr. Steady jó érzéssel táncolt és beszélgetett vele két teljes táncon át, s elhatározta, összeismerteti barátjával. A tánc után valóra is váltotta elhatározását, majd miután bemutatta Mr. Mortont, Georgianát kezdte keresni. A leányt még mindig az ellenszenves ifjú szórakoztatta buzgón, és a festő ezt látva indulatoktól forttyogva ment át a másik terembe, hol kártyázással mulatták az időt idősebb urak és hölgyek. Itt telepedett le a régens és a herceg lord Monteros és N. lord társaságában, s még néhányan Darcy rokonai közül, hogy játsszanak, vagy nézzék a játékosokat. Mr. Steady is odaállt mögéjük, s magában mérgelődve figyelte a játékot és Mr. Hurstöt, ki minduntalan belekotyogott a partiba, nem bírván izgalmát palástolni.

Pedig jól tette volna, ha a bálteremben marad, mert Georgiana - bár szeretett volna szabadulni a nem kívánt udvarlótól - félénk természete, s a régens iránti tisztelete nem engedte, hogy egyszerűen faképnél hagyja. Így elveszetten álldogált mellette, és hallgatta bókjait, melyek cseppet sem érdekelték, s várta, hogy valaki végre megszabadítsa. Látta, hogy Mr. Steady feléjük tart, s már a szabadulásban reménykedett, amikor a festő elfordult, és különös arccal átment a másik helyiségbe. Georgiana sértettsége, melyet legutóbbi beszélgetésük után érzett, újra feltámadt, s néhány percig szinte haragot érzett iránta, amiért nem törődik vele... Ám Eliza figyelt, s mikor úgy vélte, eleget udvarolt már sógornőjének az operista, odaküldte apját, hogy vigye el onnan a fiatalembert. Mr. Bennett rögtön teljesítette ezt a feladatot, valamilyen ürüggyel áthívta a kártyaszobába Mr. Bartletet, ki nem kérte magát, hisz a kártya minden napjainak részét képezte, s hamarosan egy parti kellős közepéből hallatszott vidám licitálása.

Mr. Steady, látva, hogy az ifjú belemerül a kártyapartiba, ismét kiment, hogy Georgianát táncra kérje, de nem volt szerencséje. N. lord egyik unokaöccse megelőzte, várnia kellett a tánc végéig, hogy felkérhesse Georgianát, s így mérge nemhogy csillapult volna, még erősödött. Ezért hidegen kérdezte Georgianát, szabad-e a következő táncra, s a leány habozva mondott igent, mert benne volt még a tüske az előzőek miatt. Ahogy a tánc megkezdődött, a festő tüstént megjegyezte:

- Gyakran találkozik az úrral, kivel oly hosszú ideig táncolt, Miss Darcy?
- Mr. Bartletre gondol? Csak tegnap óta ismerem.
- Ahhoz képest úgy tűnt, mint akivel régóta jó barátságban vannak...
- Nem, nem vagyunk... - mondta Georgiana, s ártatlanul hozzátette: - De sok időt fogunk egymással tölteni a régens és mesterem kérésére.
- Úgy... És mi okból kívánják ezt öntől? - mondta megütközve a festő.
- Közös előadásról gondolkodnak, hol én zongoráznék, Mr. Bartlet pedig énekel.

Kis ideig hallgattak, majd a festő újra kezdte.

- Mi a véleménye Mr. Bartletről, Miss Darcy?

- Ó, kétségtelenül tehetséges fiatalember... Gyönyörűen énekel, ahogy hallom... Talán ma módunk lesz megismerkedni művészetével, ha előad valamit...

- S milyen jól társalog, nemde?! Órákon át képes beszélni, s a hölgyek megigézve hallgatják a fecsegését... - mondta epésen a festő.

- Valóban szívesen beszél, uram, és szereti a hallgatóság figyelmét lekötni - ismerte el habozva a lány.

- Hát a külseje? Az hogy tetszik önnek, Miss Darcy? El van ragadtatva tőle?

- Úgy vélem, csinos fiatalembernek tartják - mondta tétován Georgiana.

- De ön! Ön milyennek látja? Rendkívül jóképű és ellenállhatatlan? - faggatta féltékenyen a férfi.

- Szerintem kellemes arca van és dőlceg termete, mint a legtöbb fiatalembernek, ennél többet nem állíthatok...

- S mi szépeket mondott önnek?

- Nem hiszem, Mr. Steady, hogy ezekről be kellene számolnom önnek... Mi joga faggat, miért kérdez tőlem ilyeneket? - kérdezte tanácstalanul Georgiana, nem ismervé fel a festő féltékenységet. A festő rögtön lehiggadt, és restelkedve mondta:

- Csak kíváncsiságból, biztosíthatom... Szeretném jobban megismerni Mr. Bartletet, lehetőleg az ön szemével látva.

- Azt javaslom, Mr. Steady, ne az én megfigyeléseimre támaszkodjon, ha a fiatalemberről saját véleményét akar kialakítani... Félek, nem vagyok oly jó megfigyelő, s az érzéseim is befolyásolják a véleményemet... Semmiképp nem lesz elfogulatlan az ítéletem, bármi is legyen az... De miért kíváncsi rá ennyire?

- Mert felkeltette az ön figyelmét, Miss Darcy.

- Az ön figyelmemet? Miből gondolja ezt, Mr. Steady? Azért, mert társalogtunk egy keveset? - csodálkozott Miss Darcy.

- Azért, mert hosszasan társalogtak.

- Mr. Bartlet szereti hallani saját hangját, én pedig nem veszem rossz néven, ha szórakoztatnak, ahelyett, hogy titkolóznának... - jegyezte meg könnyedséget mímelve a leány, oldalról pillantva Mr. Steadyre, kit meglepett ez a kijelentés, mert nem számított rá Georgianától, és rövid tusakodás után fojtottan szólt hozzá:

- Egyszer majd meglátja, ki az őszintébb kettőnk közül... Mr. Bartlet vagy én...

Tovább azonban nem beszélgethettek, mert Georgianát elhívták zongorázni, s a festő körülnézett, hogy kinek a társasága tudná keserveit feledtetni.

Éjfél tájt a kenti herceg jelezte Darcynak, hogy beszélni óhajt a virginiaival, s Mr. Hamilton készségesen sietett a kártyaszobába, ismét magára hagyva Miss Darcyt, aki most ezt nem bánta, sőt elégedett arckifejezése azt mutatta, terveinek magvalósítása a legjobb úton halad. A régensherceg is átadta helyét másoknak a kártyacsata befejeztével, s miután meghallgatta Georgianát, búcsúzkodni kezdett, megkérdezve Mr. Bartletet, van-e, ki hazavigye? Ám a felhevült ifjú nyeresben lévén, alig hallotta, mit kérdeznek tőle, teljesen belemerült a játékba,

egymás után hajtotta fel a pohár borokat Mr. Bennett és Fitzwilliam figyelő tekintetének kereszttüzeiben, s csak fejét rázta udvariatlanul, hogy marad még.

Jane és Eliza most egy keveset kettesben beszélgethettek, mert Georgiana ismét zongorázni kezdett, és sokan köréje sereglettek. Eliza Jane hogyléte felől, Jane pedig Georgianának Mr. Steadyvel való kapcsolatáról kérdezősködött, s mert ezeket a témákat gyorsan kimerítették, a vendégekről, s a nagybácsiról kezdtek társalogni, kinek következő napra kis ünnepséget igyekeztek szervezni, hátha valóban a vezetőségbe választják őt. A vita arról folyt, hol tartsák az összejövetelt, Gardineréknél, vagy a Darcy palotában, s végül utóbbinál döntöttek, mert itt mindannyian kényelmesen elférnek, ha elhúzódna az ünnepség. Eliza vacsorát tervezett, mert biztos volt abban, hogy az ülés sokáig tart majd, s a bácsi nem ér haza ebédre, és a meglepetésen tűnődtek, mivel ajándékozzák meg eme jeles nap alkalmából? Több javaslatot elvetettek, végül Jane említett íróasztalra való toll és tintatartó készletet bronzból, amelyet egyik nap látott a városban, s felettébb megtetszett neki művészi formájával és jó minőségével, s vállalta, hogy estére ő elintézi ennek beszerzését. Mr. Bennett véleményét is megkérdezték, ki épp arra sétált, s apjuk kijelentette, hogy maga részéről támogatja a javaslatot, ő is örülne ilyen ajándéknak; ami el is döntötte végleg a kérdést. Ezután mind a zongora köré gyülekeztek, mert hírvül adták, hogy Mr. Bartlet hajlandó előadni egy-két áriát, s valóban meggyőződhetek arról, hogy csodálatos hangja van és fényes jövő előtt áll, amikor Georgiana kíséretével éneklésbe fogott. Jane nyomban dicsérni kezdte a fiatalembert, de Eliza csak száját húzta, még mindig benne volt az ellenszenv az ifjú előző napi nyeglesége miatt; látva, hogy a fiatalember már jó néhány pohárral felhajthatott, azt is elkönyvelte magában, hogy nem veti meg az élvezeteket.

Mariával és apjával az orvos beszélgetett hosszasan, mert az első táncot észrevétlenül második és harmadik is követte, s Mr. Morton időnként később is visszatért Mariához, oly fesztenül és kellemesen telt vele az idő. Sir William néha benézett az előkelőségekhez, s amikor visszament leányához, jelentette, mit látott - ezt leszámítva nemigen vett részt a társalgásban, s ennek hiányát őszintén szólva egyikük sem érezte, ellenkezőleg. Mr. Steady eleinte Georgianát hallgatta, ám az operista éneke alatt kijött a zongoraszobából, s hol barátjához csatlakozott, hol a Bennett lányokat táncoltatta. Kitty elégedett volt ezzel, és pompásan érezte magát. Egész este volt táncosa, több fiatalemberrel megismerkedett, kik elszórakoztatták, s némelyikük láttán még a szíve is megdobbant, mert könnyen hevülő fajta volt. Ezzel szemben Mary óhatatlanul észrevette, hogy Mr. Morton egyre inkább Maria társaságát keresi, egyre hosszabb időt tölt vele, s elmélyült társalgásuk komoly aggodalmat és féltékenységet keltett benne, s ki másra vetítette volna haragját, mint Mariára, ki kettejük közé tolakodott? A féltékenység azonban szerencsére nem készítette meg gondolatlanságra - mert ezzel csak magának ártott volna - s az illetudás arra ösztönözte, hogy csípős megjegyzések helyett összeszorított szájjal, komoran figyelje Mr. Mortont és Mariát. Haragjával nem maradt egyedül a társaságban, mert Mr. Steady hasonló háborgással nézte Georgianát és Mr. Bartletet.

Mrs. Bennett lady Florence-ot szórakoztatta, ki rendkívül fennhéjázó modorán felül eléggé korlátolt, sekélyes gondolkodású asszony volt, kinek mindennapjait a pletykák, látogatások, színházi előadások töltötték ki, s ily módon jelleme nagyon hasonlított Mrs. Bennetthez, azzal a különbséggel, hogy neki nem kellett öt leány férjhez adásának gyötrő gondjaival foglalkozni soha. A két asszony eltérő társadalmi helyzete ellenére eléggé hasonlóan gondolkodott, s mivel Mrs. Bennett hamar rájött, hogy hízélgéssel és alázatot mutatva a lady könnyen kezelhető lesz, és hajlandó leereszkedni alacsonyabb rangúakhoz is, - nem fukarkodott az

udvarlással, s legnagyobb meglepetésre hosszú időn át a lady kegyesen társalgott vele, Mr. Bennett nagy mulatságára.

A hölgy rendkívül gyakorlatias észjárású lévén gyorsan eligazodott a saját világában, s körül nézve megállapította, hogy ha haragot tart Darcyval, abból kára csak neki származhat, ezért a bál után tollat ragadott, s már másodnap küldte is levelét testvérének, lady Catherinének, melyben a következők álltak:

Kedves Catherinem,

tudatom veled, mielőtt más is megírná, hogy eleget tettem unokaöcsénk, Darcy meghívásának, mert kíváncsi voltam feleségére, kit leveleidben oly felháborodottan jellemeztél. Nos, ha véleményemet kérdezed, elmondhatom, hogy én sem rokonszenvezem vele, túl pökhendi és magabiztos, s nem tiszteli a társadalmi rangot úgy, ahogy illene.

De úgy tűnik, Georgiana sikere őt is a szárnyaira vette. Unokahúgunkkal együtt mindenhová meghívják, s meg kell mondjam neked, nagy szerencse kíséri, mert olyan pártfogókat talált, mint Monterosék, vagy a kenti herceg, kikkel úgy láttam, jó viszonyba került, akárcsak a régenssel. Minap az udvarban is bemutatták, és a régens kegyesen társalgott vele! Így hát nem hinném, hogy nagyon fájlalná, ha te, nővérem haragot tartanál velük, én sem teszem ezt, fenntartom a kapcsolatot, akárcsak bátyánk, főként, mert Georgiana sikert sikerre halmoz, ki tudja, mi lehet még belőle, s ők ketten nagyon is jóban vannak!

Neked is azt javaslom józan ésszel, békülj ki velük.

Megismertettek egyébiránt Mrs. Bennettel, az illető anyjával, s mondhatom, meglepetés ért, mert a hölgy egész elfogadhatóan viselkedik, és kellemes társalgó, nem is tudom, leánya hogy lett ily arcátlan. Elég sokáig beszélgettem vele, s megállapítottam, hogy tiszteli a rangot és a kort, s a rossz természetet nem tőle, hanem apjától örökölte leánya. Mrs. Bennett nagyon dicsérte mind öltözkömet, mind modoromat, s bámulatát fejezte ki családunk iránt - ez is mutatja, mily értelmesen gondolkodik, leányával ellentétben.

Most nem tudok többet írni, mert vendégeket várok, s nincs időm, csak gyorsan be akartam számolni friss benyomásaimról neked.

Sokszor üdvözöllek, leányoddal együtt

szerető nővéred

Florence

Mrs. Gardiner lady Monterossal beszélgetett, ki ismét örömmel állapíthatta meg az este folyamán, hogy rokonlélekre talált, s mikor a nagynéni megemlítette, hogy másik unokahúga, Jane is bizton számíthat rokonszenvére jelleme s gondolkodása miatt, a lady őszintén elégedettnek tűnt.

Mrs. Hurst a táncok szünetében bemutatatta magának a festőt, s míg Mr. Steady meg nem ígérte, hogy elkészíti portréját mihamarabb, addig egyfolytában beszélt, kért, könyörgött, megsértődött, követelt - széles skáláját előadva rábeszélő képességének.

A bál késő éjjel ért véget, s mire az utolsó vendég is elhajtott, és a háziak nyugovóra tértek, hamarosan megszólalt a kakas az egyik ház kertjében. Gardinerék gyermekei, kiket a palota hátsó frontján, a bálteremtől távolabb fektettek le, s bíztak a legidősebb leány s egy komorna gondjaira, már régen édes álmukat aludták, miután többször is kikönyörögték, hogy bekukkanthassanak a bálterembe, izgatottan a sok elegáns ember forgatagától és a tánczenétől, s

a kalandtól, hogy nem otthon hajtják álomra fejüket. Nem is volt érdemes hazaküldeni őket aznap, sőt a Mr. Gardinernek másnapra titokban szervezett ünnepséghez jó ürügy volt a gyermekek ott tartózkodása. Így Eliza megbeszélte nénikéjével, hogy azt mondják a bácsinak, csak másnap este kell értük jönni, s így a meglepetés valóban váratlan lesz.

Így ért véget a Darcy palota bálja az Oxford streeten, Londonban. Az első fővárosi bál, melyet Elizabeth mint a ház úrnője adott, az első, melyen Lydia kivételével rokonai is részt vettek, az első, melyen nem kellett szégyenkeznie miattuk, az első, mely fényesen bizonyította, hogy a legmagasabb rangúak között is akadnak pártfogói, és melyet még számos más bál követett - de mindig, mindenben az első a legfontosabb, s a legmeghatározóbb bál ez lett később Elizabeth emlékeiben.

ANNE KÖNYVE

A bál után reggelit csak a gyermekeknek szolgáltak fel, s csendben játszani a könyvtárba kísérték őket. Darcyék kora délután kerültek elő a hálósobából, akárcsak Georgiana és a leányok, s miután ettek néhány falatot, rendbe szedték magukat és kíváncsian várták a nagybácsi híreit.

Mr. Gardiner reggel a Társaságba hajtatott, ezért sok alvásra nem jutott ideje, de talán nem is tudott volna aludni, oly izgatottan várta az évadzáró ülést. Az elmúlt hetekben sokat tevékenykedett a Társaság érdekében, s elharapott mondatokból, sejtelmes mosolyokból úgy érezte, valami készül, ami vele kapcsolatos, és erősen reménykedett, hogy érdemeinek elismerése az. Otthon nem szólt erről, nehogy felsüljön, ha mégsem erről van szó, de úgy vélte, reményei nem alaptalanok. Most, hogy az utolsó napokban a virginiai úriembert többször is odavitte tárgyalni, s ezek a tárgyalások nagyon gyümölcsözőnek mutatkoztak, joggal remélhette, hogy megfelelő elismerést fog kapni az évváró gyűlés alkalmával, hol újra vezetőséget kellett választani a Társaság élére, mint azt a szabályzat előírta, minden második évben. Bízott benne, hogy őt is a vezetőségbe választják, ami nem annyira anyagi szempontból, mint inkább társadalmi elismertség okán lenne fontos előrelépés számára. Mr. Gardiner ugyan nem élt-halt rangokért, de már az amerikaival való tárgyalások is könnyebben folytak volna, ha ő is a Társaság egyik fő tisztségviselője.

Amikor mind összegyűltek - számos kereskedő, gyáros, kisebb-nagyobb üzemek tulajdonosai - az elnök megnyitotta a gyűlést, elmondta a napirend pontjait, s felkérte a titkárt, tartsa meg éves beszámolóját. Miután ez megtörtént, s a beszámolót a hallgatóság elfogadta, a következő év feladataira tértek át, majd az elnök közölte a tagsággal, hogy új lehetőségek merültek fel az angol kormányral tárgyaló amerikai küldöttség révén, kiknek vezetőjét Mr. Gardiner elhozta körükbe, s ezután felkérte a nagybácsit, ismertesse az amerikaiak ajánlatait, és a velük kötendő szerződés pontjait. A fejek kíváncsian fordultak Mr. Gardiner felé, amikor felállt, és meglepetten torkát köszörülve igyekezett összefoglalni az ajánlatok lényegét, mert nem számított arra, hogy fel kell szólnia. A jelenlevők kedvezően fogadták és számos kérdést tettek fel a kereskedelmi kapcsolatról, s a nagybácsi ügyesen és okosan meg is válaszolta ezeket, különösen, miután egyszer csak betoppant a virginiai, kit rögtön bemutattak a tagságnak, s attól kezdve ketten feleltek a kérdésekre. Az új lehetőség teljesen felcsigázta az érdeklődést, élénk vita kerekedett sűrű hozzászólásokkal és bekiabálásokkal tarkítva, s az ülés végére Mr. Gardiner azon vette észre magát, hogy elismert ember lett a szövetségben. Most már csak a vezetőség megválasztása volt hátra, s a kisebb tisztségek elosztása után az elnök személyére többen is javasolták Mr. Gardinert, ki nem akart hinni a fülének.

De bizony hihetett annak, mert a javaslatot döntő többséggel elfogadták, s Mr. Gardiner így a legmagasabb posztra került, amit kereskedőként elérhetett. Számos gratuláció és kézszorítás után szinte kábultan indult haza, a szerencse és a kemény munka ellentétén elmélkedve. Hosszú évek óta tagja volt a Társaságnak, sokat tett érte, keményen dolgozott mindig, s még a vezetőségbe sem választották be, most pedig a véletlen útjába sodort valakit, kinek révén pár nap alatt megkapta azt, amire még csak áhítozni sem mert! De beírte a gondolattal, hogy ez az ellentét már születéstől végig kíséri az embert életútján. Nem mindegy, ki hová születik, s a későbbiekben is a szerencse legalább annyira befolyásolja életünket, mint cselekedeteink, mellyel sorsunkat irányítani óhajtjuk - s nem lázadozott ellene. Most amúgy sem volt rá oka.

Mrs. Gardiner izgatottan várta otthon, és amikor meghallotta az örömteli hírt, felindultan ölelgette férjét, még könnye is kicsordult örömeiben. Mr. Gardinerrel ellentétben ő férje

boldogságának örvendezett - mert tudta, mennyire jólesik neki az elismerés - nem a társadalmi rangnak. Afelé most már úgyis jó úton haladtak Jane és főleg Eliza házassága révén. Később, az első percek elmúltával átöltöztek, ehhez a néni ragaszkodott, Mr. Gardiner értetlenkedése ellenére - minek kell az ünneplő ruha azért, hogy a gyerekeket hazavigyék? - és kocsit hívtak, hogy Darcyékhoz hajtsanak, Mr. Bennettel és feleségével együtt, kik szívből gratuláltak, s Mrs. Bennett egész úton nem fáradt bele testvére magasztalásába.

Mire odaértek, javában sötétedett. Jane-ék is akkor érkeztek. Bingley kezében szépen csomagolt dobozzal, - melyben az ajándék lapult - szállt ki a kocsiból, s ahogy a bácsit meglátták, igyekezett a háta mögé dugni. Jane ezt látva gyorsan belekarolt Mr. Gardinerbe, hogy elterelje figyelmét. Vidáman panaszkodott, mennyire elfáradt a tegnapi táncban, s évdődött a bácsival, ki jobb táncos, ő, vagy Mr. Bennett? Így sikeresen elhárította anyját is, ki már kezdte volna a nagy hírt újságolni. Közben azonban nyitották az ajtót, és megrohanták őket a gyermekek, ezért a nagy zajban saját szavát is alig értette. Máris jött a többi lány, Darcy és Georgiana, kik csendre intették a gyermekeket, s várakozóan nekiszegezték a kérdést Mr. Gardinernek, hogy sikerült a gyűlés, beválasztották-e a vezetőségbe? A nagybácsi most büszkén előadhatta a történeteket, nem felejtve el kiemelni, hogy Darcy közvetítésével jött létre a kapcsolat a virginiaival, s ennek köszönheti végeredményben a sikert. Ujjongó hallgatóság gratulált neki, mert mindannyian szerették Mr. Gardinert, ölelgették, simogatták unokahúgai, gyermekei egyaránt, a férfiak pedig hátát lapogatták, s kifejezték örömeiket és büszkeségüket a történetek miatt. Majd az ebédlőbe hívták a társaságot, hol már díszesen megterítették. Eliza mindenkit asztalhoz hívott, s akkor Bingley Darcynak nyújtotta a dobozt, és felszólította, adja át a bácsinak mindannyiuk nevében, - amit ő szíves-örömeist meg is tett formás kis szónoklat keretében. A bácsi hitetlenkedve bámult, majd meghiúsultsággal küszködve köszönte meg figyelmességüket, s a szép ajándékot, melyben sokáig gyönyörködött. Csak az nem fért a fejébe, honnan tudták előre, hogy ma őt ilyen nagy tisztesség éri? Először Darcyra gyanakodott széles körű kapcsolatai miatt, azután sorban mindenkire, de sehogy sem tudta kitalálni, s a család nem árulta el neki, főként, mert ők sem tudták, hogyan lett belőle elnök vezetőségi tag helyett? Végül a bácsi már boszorkányságot emlegetett, a hitetlenkedés azonban nem vette el az étvágyát, s jóízűen fogyasztotta a finom vacsorát, melyben a sült mellett olyan fogások is szerepeltek, melyeket nyugodtan ehetett. S hiába alkudozott, Elizabeth kijelentette, hogy ha miniszterré választották volna, akkor sem kapna húst, így vegyült nagy örömébe egy csepp üröm is.

Mr. Gardiner nehéz év végére ért, de az eredmények nem maradtak el, sem anyagilag, sem elismerésben, s ráfért egy kis pihenés, melyre most pár napig volt is lehetősége, mert az üzleti élet kisé elcsendesedett. Arra készült, hogy szabad napjain kiviszi családját és a Bennett szülőket Hampstead Heath-re, vagy más Londonhoz közelebb fekvő kisebb falvakba, hol jó levegőt szívhatnak, esténként pedig hangversenyre, operába vagy színházba mehetnek; s restelkedve kérdezte Kittytől, vigyázna-e olyankor a gyermekekre, kik már egészen megszokták, hogy ő van velük. Kitty vállalta is a felkérést, s ezzel dicséretes magatartásról tett tanúságot. Mr. Bennett rögtön megjegyezte, hogy nem szándékozik minden este szórakozni, jól elvan ő egy érdekes könyvvel meg egy palack borral, vigyék inkább Kittyt időnként, hadd szélesedjen a látóköre, mire Eliza és Jane rögtön vállalkozott a gyermekek felügyeletére. Ők maguk is tervezgettek olyan időtöltéseket, hová testvéreiket, vagy szüleiket elvihetnék, s lassan kialakult a vendégek januári programja.

A festés miatt főleg esték voltak szabadok, így Kitty délelőttönként vállalta a gyermekek gondját, a délutánokat pedig beosztják, attól függően, kinek kell épp modellt ülni a festőnek. Mrs. Bennett előadta óhaját, hogy néhányszor elkísérné Georgianát a zeneórákra, hadd csodálja meg a régens palotáját, s ez ellen senkinek nem volt kifogása.

Mary és Kitty inkább üzletekre, könyvesboltokra és a Kew-i botanikus kert üvegházaira volt kíváncsi, s Mary ragaszkodott hozzá, hogy valamelyik kórházba vagy ispotályba elmehessen megismerkedni a gyógyítás körülményeivel, s miután nem sikerült lebeszélni erről, Darcy ígéretet tett a kérés teljesítésére. Eliza megígérte testvéreinek, hogy lady Monteroshoz is elviszi őket, mert januárra beszélt meg találkozót a hölgygel, a lady ugyanis a hó közepe táján szándékozott bált adni. Operát és színházat is tervbe vettek.

Vacsora után a család szétszéledt, mert másnap az év utolsó napja köszöntött rájuk, s eléggé fáradtak voltak az ünnepek, bállok után. Úgy tervezték, az év utolsó napját csendesen, szerényen otthon töltik, bár Mrs. Bennett felvetette a közös este lehetőségét, de nem nagy hajlandóság mutatkozott erre, s ő sem erőltette tovább a kérdést. Így azután az újév kezdetét ki-ki saját szűk körében töltötte, beszélgetéssel, finomságokkal, s egy-két palack jó borral, miután régi szokás szerint Darcy és Georgiana, most már Bingleyékkel és Elizával kiegészülve, a közeli templom tiszteletesénél adakozott a szegények javára.

Eltelt a fiatal házasok első együtt töltött éve. Jó alkalom volt ez számukra, hogy átgondolják, hogyan alakult életük, mit tettek vagy nem tettek meg, hogyan tudtak helytállni a megváltozott körülmények között, megfelelni az új követelményeknek.

Jane megértő szeretettel kormányozta férjét, kinek ez nem volt ellenére, határozatlansága okán inkább örült ennek; és az év folyamán úgy a nővérek, mint az egész Bennett család befogadta szívébe, még Mrs. Hurst is, ki meglehetősen csodálkozó várakozással tekintett nagynénisége elé.

Elizabeth beletanult Pemberley irányításába, és elfogadtatta magát a fővárosban. Jó szándékú barátokat szerzett, és még Darcy legádázabb rokonai is kénytelenek voltak elismerni és fogadni őt, ami akkor is jelentős dolog volt, ha az idő már túlhaladta ennek fontosságát. Legörvendetesebb tény azonban mindenekfelett az volt, hogy Darcyval tökéletesen megértették, elfogadták, és szerették egymást. Egyiküknek sem volt oka, hogy egy percre is megbánja házasságát. Oly boldogok voltak, amennyire fiatal házasoknak, kiket nem nyomasztanak anyagi vagy erkölcsi gondok, csak lehetséges.

Az újév első napjainak egyikén Elizabeth behívta a könyvtárba Maryt, s így szólt:

- Mary, komolyan szeretnék veled Mr. Mortonról beszélni! - Mary meglepett mozdulattal fel akart állni a kerevetről hova ültették, de testvére megfogta kezét, s visszahúzza leült melléje. - Félre ne érts, nem áll szándékomban okoskodni, sem beleszólni olyasmibe, ami nem tartozik rám. De nem nézhetem tétlenül, hogy beleszeress valakibe, aki nem viszonzza érzelmeidet! Te értelmesebb leány vagy annál, mint hogy engeddd, hogy elragadjanak érzéseid, s olyan szekér után szaladj, mely nem vesz fel téged!

- De Lizzy! - pirult el méltatlankodva húga.

- Nyíltan beszélek veled, mert fiatal és tapasztalatlan vagy, és amíg Mr. Mortont meg nem ismerted, nem foglalkoztál szerelemmel, udvarlással, sőt nem is érdekelt! Épp ezért talán nem tudod megállapítani, ki vonzódik hozzád, s ki az, ki csak udvariasságból, barátságból társalog veled!

- Ugyan, Lizzy. Ha idáig inkább a könyvek érdekeltek, mint az udvarlás, attól még talán nem kellene oly bolondnak vagy butának nézni, hogy nem tudom, ki érdeklődik irántam! Ezt mindenki maga tapasztalja meg! Ne félj, én is tudni fogom...

- Igen, tudni fogod, de a magad kárán... Ettől a csalódástól kívánlak megmenteni, s attól, hogy egy lehetséges jó barátot elveszíts - mondta határozottan nővére. - Igazán nem akarok szomorúságot okozni neked, de világosan be kell látnod, nem szerelmes beléd.

- De miért ne szeretne? - kiáltott fel könnyeivel küszködve Mary. - Hát olyan csúnya vagyok, vagy buta, hogy belém nem lehet szerelmes valaki?

- Ne bolondozz, hogy mondhatsz ilyet? Ugyan már... - Eliza sajnálkozva simogatta meg karját. - Csupán arról van szó, hogy ne kergesd magad hiú ábrándokba, mert nem ő lesz az, ki nőül vesz téged! Mindössze felkeltette figyelmét érdeklődésed a tudományok iránt, ami fiatal leányoknál ritkaság... De sebj, majd lesz más, ki úgy tekint rád, ahogy kell, s akkor te is rögtön megérted, mi a különbség! Ne adj hát okot Mr. Mortonnak arra, hogy kényelmetlenül érezze magát társaságodban, s arra kényszerüljön, hogy mellőzze látogatásait körünkben! Hidd el, sok fiatalembert megismersz még rajta kívül, kinél ugyanígy dobogni fog a szíved, ha meglátod, s bizonyára lesz olyan, ki viszonozza érzéseidet!

- Talán a vagyon hiánya készítt téged arra, hogy erről beszélj...? De ha két fiatal szereti egymást...

- Használd az eszed, Mary, kérlek szépen. Ugyan milyen vagyon? Ami egyikőtöknek sincs? Miért akarnám én ezt neked bizonygatni? A vagyon hiánya még senkit sem riasztott vissza attól, hogy szerelmes legyen... Értsd meg, hogy nem szeret téged, s érdeklődése pusztán udvariasságából fakad, ezért teszem szóvá magatartásodat... Bocsáss meg, ha kíméletlenül igazat mondok, de nem tehetek másképp, ha nem értesz meg... Ne hozd kínos helyzetbe sem őt, sem magadat, szépen kérlek... és ne haragudj rám.

És szeretettel átkarolva vigasztalta hüppögő testvérét, s kérlelte, ne nehezteljen a jó tanács miatt, csakis az iránta érzett szeretet vezérelte, és az őszinte aggodalom, nehogy bolondot csináljon magából.

- Tudod Mary, megfogadtam Lydia szökése után, hogy minden erőmmel azon leszek, hasonló eset ne fordulhasson többé elő családunkban! Ha időben szóltam volna Wickham jelleméről, s figyelmeztettem volna mindenkit, nem fogadta volna be a társaság, s nem követhette volna el szégyenletes üzelmeit! - vallotta meg őszintén.

- De hát én nem akarok megszökni senkivel! - méltatlankodott Mary.

- Hasonlóan kínos dolog, amikor egy leány olyan érzelmeket tételez fel egy fiatalemberről, melyekkel az nem rendelkezik! Azon túl, hogy a leányt kigúnyolják, még keserves csalódás is lesz az osztályrésze, ettől óhajtlak megkímélni!

Elizabeth még sokáig beszélt Mary lelkére, míg annak háborgó indulatai lecsillapultak, és sűrű sóhajtozások között megígérte, nem csinál butaságokat, semmi olyat, mivel magát vagy családját kínos helyzetbe hozná. Ám még hosszabb időnek kellett eltelnie ahhoz, hogy szívfájdalom nélkül tudjon ránézni Mr. Mortonra, s titokban sokáig reménykedett, hogy Eliza téved. Bár ha őszintén lelke mélyére nézett, maga is sejtette, hogy nem gyakorolt oly végzetes

hatást Mr. Mortonra, mint amiben reménykedik. De józansága megvédi kínos helyzetektől és ezekből fakadó gyötrő érzelmektől, mert megfogadta, hallgat a jó tanácsra, s bárhogyan alakuljanak a dolgok, ő belenyugszik a sors akaratába. Elizának pedig éppen ez volt a célja.

A január gyorsan eltelt, de csendesebben, mint az év vége. Kittynek majd minden napos tevékenysége lett a gyermekfelügyelet, melyet jó szívvel végzett, a lányok apját Darcy könyvtára kötötte le, míg felesége többször segédkezett Mariának bevásárlásaiban, és Sir Williammel együtt idézgette fel Darcyék báljának résztvevőit és eseményeit. Néha Mary is elkísérte őket, s egy alkalommal szóba került az ispotály kérdése. Maria emlékezett rá, hogy Londonba jövetelük alkalmával két apácával utaztak, kik említették, hogy klostromukban ápoló nővérek is élnek s dolgoznak; oda kellene ellátogatnia Marynek, ha kíváncsi, hogyan működik egy ispotály, és ajánlkozott rá, hogy elkíséri őt. Mary eleinte nem akart vele menni, mert még élt benne a harag iránta s Mr. Morton iránt, de kíváncsisága legyőzte féltékenységét, és elfogadta a kíséretet.

Egy szép verőfényes reggelen találkoztak, s Darcy elvitte őket hintóján a klostromba, hol a főnökhasszonyra bízta a két leányt, azzal, hogy délután értük küldi a kocsit. A főnökhasszony eleinte csodálkozott a kérésen, hogy mutassa be nekik, hogyan ápolják a betegeket, szeszélynek könyvelte el, melyet bizonyára unaloműzőnek találtak ki a kisasszonyok, mert nemes emberek leányai nem szoktak ilyesmire kíváncsiak lenni. Mikor Darcy magukra hagyta őket, az egyik ápoló nővér kíséretében maga is végigjárta velük az ispotályt, s hallgatta a nővér bőszes magyarázatát a betegségekről és ápolásukról.

A lányok bizony húzták eleinte az orrukat a szagok miatt, s elszörnyedve nézték a súlyos sebeket, melyeket balesetben vagy épp munkagépek mellett szereztek a sérültek. A sötét szobák, hideg, nedves falak, puritán körülmények szorongó érzéseket keltettek bennük, s a betegeknek adott ételbe belekóstolva megállapították, hogy ilyet otthon sosem adnának asztalra. A főnökhasszony látta fintoraikat, s fejét csóválva mondta el, hogy mindez adományokból működik, szegény embereket ápolnak, kik fizetni nem tudnak érte, azért is hálásak, hogy ott lehetnek s gyógyítani próbálják őket, mert különben az utcán pusztulnának el.

Végül a lányok megfigyelték, hogyan ápolják a szúrt sebeket, hogyan kötözik be, s még néhány apróságot, melynek bármikor hasznát vehetik. Mivel a kocsi még nem jött értük, s az ápoló nővérnek sok dolga volt, Maria szó nélkül beállt mellé, buzgón kötözött és rendezkedett, s ezt látva Mary sem maradhatott tétlen, az apáca nagy öröme. A nővér közben is csendesen magyarázott nekik, és sóhajtozva említette, mennyire sok a beteg Londonban a szegényebb negyedekben, s igen kevés orvos hajlandó gyógyítani őket, mert nem tudnak fizetni. A két leány nehéz szívvel hallgatta, és hazafelé a kocsiban Maria mindkettejük gondolatát mondta ki hangosan, amikor elmélázva megszólalt.

- Istenem, ha gazdag lennék, nyitnék egy kórházat a szegényeknek...
- Én vállalnám a betegek ápolását! - szólt Mary lelkesen.
- Világos, tiszta szobákba szállásolnám őket...
- És rendes ételt adnék nekik... tápláló, és ízletes ennivalót, nem ezt a híg kását.
- Fizetnék egy orvost, hogy minden nap nézze végig őket...

Mary erre felkapta fejét, s gyilkos pillantást vetett Mariára.

- Talán Mr. Mortont? Láttam, mennyire tetszett neked...

Maria azonban csak fejét rázta, s nem válaszolt, Mary pedig nem erőltette, részben mert nem akart összeveszni vele, részben mert bizonytalan volt barátnője érzelmei felől. Pedig a leányt nem hagyta hidegen az orvos személye, a bál óta kellemes érzésekkel gondolt rá, és tűnődött, vajon találkozhatnak-e még? Korai lett volna azonban bármiben is reménykedni, ezért hallgatott erről. Sejtelve sem volt Mary reményeiről az orvossal kapcsolatban - nem mintha az jogot formálhatott volna Mr. Morton érdeklődésére. Éppen ezért meglepődve s hálásan fogadta, hogy Eliza behívta a palotába, amikor az utcájukba érkeztek, és kedvesen elbeszélgetett vele, majd biztatta, menjen bármikor, szívesen látják, ne várjon meghívásra. Elizabeth úgy vélte, Maryre jó hatással lehet Maria szerény, csendes, de határozott jelleme, s közös érdeklődésük az egészségtan, a gyógyítás iránt hasznos időtöltés lehet mindkettejük számára.

Maria titokban remélte, hogy így Mr. Mortonnal is találkozhat még januárban - utána haza kell utazniuk, már így is sok időt töltöttek a londoni rokonoknál. Bár anyja levélben biztatta őket, hogy maradjanak és Maria pihenjen, szórakozzon, - a leány tudta, otthon valószínűleg minden a feje tetején áll, s valójában alig várják, hogy hazaérkezzen. Ám Mr. Morton személye azért izgatta fantáziáját, s felvillanyozta, hogy a festő révén - ki reggelenként gyakran jár oda a képet készíteni - többet tudhat meg az orvostól, ezért különösen örült Eliza kedves szavainak.

Mr. Steady januárban már ritkábban nézett be Darcyékhoz, és Georgianával szemben tiszteletteljes és figyelmes, ám távolságtartó magatartást tanúsított, mint aki letett minden reményéről vele kapcsolatban. De teljesen azért nem tudta leplezni érzéseit, Eliza látta időnként, mennyire bámulja Georgianát, hogy lesi szavait, s elképzelte, mily nehezére eshet visszafojtani az érzelmeket. Eliza már szinte biztosra vette, hogy törvénytelen származása miatti szégyenkezése okozza az ifjú tétovaságát. Sajnálta is emiatt, s remélte, hogy egyszer túlteszi magát rajta, mert őt sem, Darcyt sem zavarta ez, kérdés csak az lehetett, Georgiana mit szól hozzá - ez viszont előre sejthető volt.

A családi kép festése jól haladt, mert annak mindenképpen készen kellett lennie január végére, mikor Bennették hazautaznak, s a festő most többet foglalkozott vele, mint a másikkal. De elég volt, ha egyszerre csak egyikük ül modellt, a többiek szabad idejüket másra fordíthatták. Nagy dilemmát jelentett, mit tegyenek Lydiával? Rajta legyen a képen, vagy nem, mert már Londonba kellett volna hívni, ha úgy döntenek. Ám Gardinerék hallani sem akartak róla a történetek után, Darcyékhoz nem mehetett, Jane pedig jelenlegi állapotában nem idegeskedhetett - márpedig Lydia jelenléte ezzel járt, így Bingley is amondó volt, hogy ők sem ragaszkodnak társaságához. A festő oldotta meg a gordiuszi csomót azzal, hogy felajánlotta, kihagyja középről, anyja háta mögül oly módon, hogy később rá lehessen festeni, ha úgy döntenek, vagy ha alkalmasabb az időpont. Ez Mrs. Bennetnek is megfelelt, ki napokig siránkozott, hogy pont az ő kedvenc Lydiája nem lesz a festményen, s mindenkit hibáztatott ezért, csak magát és leányát nem.

Kitty reggelenként átvitte a kocsi Gardinerékhez, mert a nevelőnő betegsége tartósnak bizonyult, s Gardinerék nem akartak mást keresni annak helyére, kit megszoktak és szerettek a gyermekek. Ezért a lehető legjobbkor jött nekik Kitty szívessége, hogy vigyázott rájuk. Kárpótlásul esténként, amikor már ágyba dugták a kicsiket, s a legidősebb leány - ki tizenhárom éves volt - és a szakácsné ellátta felügyeletüket - vitték is Kittyt hol operába, hol hangversenyre, társaságukban Mrs. Bennettel, ki szórakozni óhajtott az otthoni dolgos napok után, míg férje csak ritkán volt kapható efféle mulatságokra.

A hónap közepén lady Monteros is megrendezte bálját, melyre előzőleg már meghívta Darcyékát, s Eliza kérésére a meghívást kiterjesztette testvéreire is, Gardinerékhez pedig ő maga ragaszkodott. Darcyék kissé unták már a bálozást, de a lady és a nagynéni kedvéért szívesen elmentek, s bár Eliza nem számított rá, nagy meglepetés érte.

Mr. Gardiner most, hogy a kereskedők társaságának elnöke lett, nagyot lépett előre a társadalmi ranglétrán, s most már talán azok sem vetették volna meg jelenlétét, kik önhiúsággal és gőggel teltek voltak, a ladyról és férjéről pedig ezt senki sem állíthatta. Mindenesetre a nagybácsiék számára ez a meghívás nagyon fontos elismerés volt, s igyekeztek is ennek megfelelően megjelenni. Eliza meglepte nénikéjét új cipővel és kalappal, Jane pedig csinos kabátot ajándékozott ebből az alkalomból, melyen szinte semmit sem kellett igazítani. A néni legelegánsabb ruháját vette fel, s miután a lányok is kicsípték magukat, az egész társaság igazán festői képet mutatott.

A bálon bőviben akadt csinos fiatalember - lady Monteros kiterjedt rokonsággal rendelkezett, s a fiatal hölgyek kedvéért fiatal urakat is meghívott, biztosítva a táncpartnereket. Georgiana azonban keveset táncolt, inkább Mary és Kitty részére volt ez a lépése örömteli. Természetesen sógornője, a „rokon lélek” is jelen volt, s miután megismerkedtek vele, hamarosan megállapították, hogy a lady most sem csalatkozott emberismeretében, ők valóban jó barátnők lehetnek, és számtalan közös témát érintve az egész estét kellemes társalgással töltötték, amihez a lady is csatlakozott, amikor tehette. Mivel a hölgyeknek most nem fűlt foguk a tánchoz, Darcy és Bingley hol az urakkal társalgott, hol a kártyázókat nézte - Darcy nem volt híve a szerencsejátékoknak, - Mr. Gardiner pedig főként lord Monterossal beszélgetett.

Egyszer csak lady Monteros elhívta Elizát, és odavezette egy idősebb hölgyhöz.

- Szeretném bemutatni kedves barátnőmet, Herbert grófnő, ha nincs ellenére! - fordult a hölgyhöz, és huncutul csillogó szemmel mosolygott a meglepődött Elizára, ki egy ősz haját feltornyozva viselő, alacsony, gömbölyded asszonyt látott maga előtt, arcán hajdani szépségének maradványával, erős, határozott vonásokkal, kék szemekkel.

Miután lady Monteros otthagya őket, Eliza hirtelen nem is tudta, mit mondjon, s a grófnő sem értette, miért mutatták be neki ezt az ismeretlen fiatal hölgyet, de a nagyvilági viselkedés és a jó modor láthatóan a kisujjában volt, ezért azonnal csevegni kezdett mindenféle semmiségről - időjárásról, színházról, könyvekről, - így Elizának volt ideje összeszedni gondolatait, mert amire kíváncsi volt, nem kérdezhetette meg egyenesen. Míg tűnődött, a grófnő faggatta, merre lakik, s elárulná-e még egyszer a nevét, mert nem értette elsőre. Darcy családja nem volt előtte ismeretlen.

- Hallottam Mr. Darcyról, és ismertem a szüleit is - mondta összehúzott szemmel nézve Elizára. - Ezek szerint magát vette el... Nos, nem volt rossz választás... csinos pofikája van, kedvesem... bizonyára értelmes is, mert a férjéről azt tartják, okos fiú... nem szokott butaságokat csinálni... nagyon szerelmes lehetett, ha magát elvette, mert a családja sosem egyezett volna bele...! - s míg Eliza nem tudta, mosolyogjon vagy megsértődjön Herbert grófnő szókimondásán, az nagyot nevetett, s bizalmasan megsúgta Elizának, ő is tett életében nem is egyszer olyan dolgokat, amiken mások megbotránkoztak, s élénken, csillogó szemmel idézte fel néhány szóbeszédre okot adó tettét. Eliza pedig hagyta beszélni, remélve, hogy olyan dolgokat is érint, melyek őt érdeklik.

- Ha a gyávaság vagy a botránytól való félelem visszatartott volna, akkor ma nem lennék grófnő, és nem lennének szép emlékeim! - mondta elégedetten. - Talán hallotta híreimet, sokat beszéltek rólam a társaságban valamikor, s én ezt nem is bánom! Csak az érdekes emberekről pletykálnak, nem gondolja? Férjének rokonai sokat köszöriáltak rajtam a nyelvüket... Gógos népség, de bezzeg, amikor a herceggel jó viszonyban voltam, bókoltak előttem... Pedig az én nemességem sehol sincs az övéktől...

- Önnek van családja, grófnő? - kérdezte kíváncsian Eliza.

- Ó, igen, van egy fiam, s egy leányom... - biggyesztette ajkát a hölgy.

- Londonban laknak talán?

- Leányom nemrégiben ment nőül Z. lordhoz. Hallott róla? - nézett fürkészve a hölgy Elizára, ki fejét rázta tagadóan.

- Én csak egy idősebb úriemberről hallottam, ki ezt a nevet viseli...

- Nos... khm... hát ő az. Kissé koros valóban... hát istenem, annál inkább szeretni fogja leányomat, ki a húszat alig töltötte be... Hiszen a kor nem akadály! Ha a mai bolond ifjú embereket összehasonlítjuk az idősebbekkel, érett véleményalkotásuk, tapasztalataik, megbízhatóságuk óriási előnyt jelent az ifjakkal szemben...

- Leánya is ezt gondolja? - mondta megrökönyödve Elizabeth.

- Természetesen! Hogy is gondolhatná másképp, mint az édesanyja? Csak az kéne! - jelentette ki a hölgy méltatlankodva.

- És a kedves fia? Ő is házasember? - érdeklődött Eliza várakozóan.

- Házas? Nem, kedvesem, sajnos nem. Sőt többet mondok, nem fogja elhinni! Nem vette el, akit kinéztem neki! A hálátlan gyermek! Előkelő kisasszonyt választottam neki, ám ő megmakacsolta magát, s ellenszegült akaratomnak! Minden rábeszélés hasztalan volt, s én mit tehettem...? - a hölgy tehetetlenül tárta szét karjait.

- Vajon miért állt ellen oly makacsul? Mi oka lehetett? Másba volt szerelmes?

- Mit számít az? Nem elég, hogy nem fogadott szót az édes szülőanyjának? Mi kifogása lehetett egy főúr leánya ellen, ki jó nevelést kapott, s szép hozományt visz a házasságba? - kérdezte ingerülten Herbert grófnő.

- Talán nem szerette a kisasszonyt...

- Ugyan drágám, mit számít a szerelem? Az úgyis elmúlik hamar... Szerelem! A mi köreinkben nem szabad ilyen romantikus gondolatokat dédelgetni! - legyintett lekicsinylően a hölgy. Majd megbánva előbbi kitörését, bizalmatlanul nézett rá, s amikor Eliza megkérdezte, fiával lakik-e még, vállvonogatva közölte, valahol vidéken él, ő nem is tudja, hol, és nem is érdekli.

- Levettem róla a kezem, szóba sem állok vele többé... meg is mondtam neki.

- Mostanában történt az eset? Hogy összekülönböztek... - faggatta Eliza.

- Nemrégiben... Még friss bennem a harag, azért mesélem el... Mondhatom, nem is fog elmúlni soha! Micsoda lehetőséget szalasztott el... a bolond...

- Megkérdezhetem, ki lett volna a szerencsés kisasszony?

- Hogy szerencsés? Most már nem is tudom, mennyire lett volna szerencsés egy ilyen bolond ifjúval... Nos, elmondom... maga oly diszkrétnek látszik... ne adja tovább... bár már úgyis tudja mindenki, lady Constance leányáról volt szó... nem hallott még suttogni róla, hogy faképnél hagyta az udvarlóját? - s fürkészve nézett rá.

Eliza biztosította, hogy még nem jutott ilyen hír a fülébe, s mivel biztos akart lenni dolgában, még azt is megtudakolta, van-e másik fia a hölgynek? Ám ő tagadta, hogy lenne, s szemeit forgatva hálát adott az égnek, hogy csak ez az egy van, s a kérdésre, hogy támogatja-e fiát valami módon, felháborodva rázta fejét.

- Azt már nem! Hálátlan gyermek, tőle akár koldulhatnék az utcán, az sem érdekelné, csak a saját boldogsága! Én mindent megtettem érte, taníttattam, felneveltem, s ezzel fizette meg jószágomat! Húszezer fontja van annak a leánynak, elárulom, ha nem hallotta volna! S egy ilyen partit otthagyt, képzelje csak el! Jaj, a szívem... mindig szúr, ha felidegesítem magam... - Herbert grófnő kipirult arcát legyezgette, majd szívére szorította kezét, s bizalmasan mondta Elizának:

- Sajnos, megmondom őszintén, régebben jobb napokat láttam, s ennek romjain éldegélek, arra már nem futná, hogy őt is támogassam! Ó, a régi szép idők... De hát ilyen az élet, egyszer fenn, egyszer lenn... Ha elvette volna azt a lányt, most minden másképp lenne... Ó, milyen gazdagok lennének megint, mennyi pénze lenne... Hintót, lovat tartanánk, fényűző bálakat adnánk... Istenem, de bolond volt! Felelőtlen fiú, ki nyomorba képes dönteni az anyját!

S a hölgy kesergett, siránkozott, párnás ujjával masszírozva halántékát. Eliza most már teljesen biztos lett abban, hogy tévedés nem lehet, Mr. Steady valóban gyermeke Herbert grófnőnek, s már csak az a kérdés, valóban egy királyi herceg-e az apja? Ezt azonban nem kérdezhetette meg tőle.

Fejében azonban az motoszkált, hogy ha a grófnő az idősödő, gazdag Z. lordhoz adta leányát, miért él oly szerényen, ahogy említette? Miért nem javult meg ettől az anyagi helyzete? Óvatos tudakozódására a hölgy keserű arccal mesélte el, hogy leánya az esküvő óta nem beszél vele, nem óhajtja a kapcsolatot tartani, és nemhogy segítené őt, be sem engedi házába, s az idősecske férj ezt eltűri.

- Látja, kedvesem? Ezt kapjuk a gyermekeinktől - hálátlanok, önfejük mind! Az ember szívét-lelkét kiteszi értük, s utána rá sem nyitják az ajtót... Maga is gondolja meg, hogy neveli őket, ha lesznek gyermekei... Ha nem lennének még a régi időkből jó barátaim, megnézhetném magam...

Eliza óvakodott kijelenteni, hogy ha lesznek gyermekei, sohasem fogja arra nevelni őket, hogy érdekből, szerelem nélkül házasodjanak; s megnyugodott, hogy a festő ebben a kérdésben igazat mondott, amikor a meghíúsult házasságról beszélt nekik. Egyenlőre Georgianának nem is említette a beszélgetést, csak a többieknek számolt be róla, amikor a leány zongorázott, s mind sajnálták Mr. Steadyt, hogy származása így megkeserítette életét, és kárhoztatták Herbert grófnőt önzése, sekélyes gondolkodása miatt.

Mindazonáltal volt min tűnődnie a grófnővel kapcsolatban, hisz azon túl, hogy nem mindig mondott igazat - például azt állította, fia vidéken él valahol - olyan dolgokról társalgott könnyedén, melyekről az illetudás okán más inkább mélyen hallgatna. Hogy saját helyzetét fiatal korában azzal szilárdította meg, hogy viszonyt folytatott egy herceggel, már az is felháborító volt Eliza számára - még akkor is, ha kezdte észrevenni, a magas körökben gyakran előfordul, és sokaknál szinte teljesen elfogadottnak számít a laza erkölcs: de hogy idős korában, a gyermekeit felhasználva kíván vagyonna szert tenni, s ráadásul hálátlansággal vádolja őket, mert más elképzeléseik vannak - ez elfogadhatatlan volt számára. S egyúttal borzasztóan naiv vidékinek érezte magát.

Szomorúan látta az ellentétet a beszélgetés eleje és vége között, ahogyan a nyíltszívűnek tűnő, kellemesen társalgó, jó kedélyű asszony, ha vagyonról van szó, egy csapásra zsémbes, pénzéhes, szűk látókörű lesz. Nem ítélte el, hisz látott elég hasonló példát, de elborzasztotta a leplezetlen önzés, a saját gyermeke boldogságának semmibe vétele, s ha anyjára gondolt, ki ugyancsak anyagiasság természetű asszony - világosan látta a különbséget kettejük között. Mrs. Bennett sohasem maga, mindig leányai érdekében vetette latba minden képességét, hogy vagyonos férjet szerezzen, míg Herbert grófnőt tisztán az önzés vezette. S lehetett bármily élvezetes társalgó és érdekes egyéniség, Elizabeth rokonszenvét egyáltalán nem nyerte el.

Elizának volt módja az est folyamán kettesben maradni lady Monterossal, s tüstént lady Constance felől kérdezte - az ő leányát kellett volna Mr. Steadynek elvenni - és a lady emlékeztette, hogy a kenti herceg bálján már találkozott az említett hölgygel, talán beszélt is vele. Elizának rögtön felrémlt az arca, s eszébe jutott, mit pletykált róla a kenti hercegné udvarhölgye, kivel a vacsoránál egymás mellé kerültek.

- De hát... az ő leányáról az a szóbeszéd járja, hogy gyermeket vár! - kiáltotta Eliza megbotránkozva, s lady Monteros bólogatott, majd együttérzően megkérdezte, miért zaklatta fel ennyire ez a hír, és összefügg-e Herbert grófnővel, kitől reményei szerint sikerült megtudni azt, amire Eliza kíváncsi volt, mert látta, hogy hosszasan beszéltek. Eliza megköszönte, hogy összeismertette őket, s biztosította a ladyt, hogy mindent megtudott, amit akart, - de nem árulta el most sem, miről van szó, s tisztelettel nézett a ladyre, hogy most sem kíváncsiskodik.

Annál jobban felháborodott viszont Herbert grófnő erkölcsén. Hogyan, hát azt akarta, hogy fia olyan leányt vegyen nőül, ki másnak a gyermekét hordja a szíve alatt? Micsoda szégyenletes önzés, milyen érzéketlen közöny ez saját gyermeke iránt pusztán a vagyon érdekében! Mily könnyelmű, léha jellem az, ki ilyesmire képes! Rokonszenve máris a fiatalember felé fordult, s elhatározta, Georgianát is beavatja abba, mit megtudott, és várta az alkalmat, hogy erre sort keríthessen.

Egyik nap díszes hintó állt meg a Darcy palota előtt, lakáj hozott meghívót a kenti hercegtől, melyben kérte, vacsorázzanak vele Kensingtonban, s örömeire szolgálja, ha Georgiana szórakoztatná vendégeit Mr. Bartlet közreműködésével. Az operistával a hónap folyamán már többször találkoztak a zeneórán, néhány dal és ária előadását is gyakorolták a mester és a régensherceg kérésére, és úgy tűnt, a kenti herceg már értesült erről. Georgiana nem örült igazán a meghívásnak, mert a próbák alkalmával Mr. Bartlet állandóan tette a szépet, hízelgett, bájolgott neki, és jámbor természete ellenére is kissé már terhesnek érezte udvarlását. De hősiiesen viselte, nem mert panaszkodni senkinek. Mrs. Bennett kísérté mostanában, ki úgy el volt foglalva a régens palotájának felderítésével, hogy nem vett észre semmit, noha az lett volna tiszte, hogy ilyen dolgoknak elejét vegye. Mégsem gyanítható, hogy szándékosan becsukta volna szemét, mert bár többször célozgatott, hogy szép pár lennének ők ketten, meg kell hagyni, hogy Mr. Bartlet visszafogta magát mások jelenlétében, s míg lopva súgott bókjaitól és titkos kézszorításaitól Georgiana kínosan érezte magát, addig Mrs. Bennett valóban nem sejtett semmit.

Megjelentek hát a hercegnél Kensingtonban, hol Georgiana másfél órás koncertet adott, s utána még Mr. Bartletet is kísérté, ki két-három dalt énekelt különböző operákból, szintén nagy sikerrel. Darcyéknak ismét alkalmuk volt megállapítani, hogy bármily szépen énekel is az ifjú, nekik attól nem lesz rokonszenvesebb, s ösztönösen nem erőltették barátságát Georgianával, sőt húzódoztak házukba hívni őt, a leány óriási megkönnyebbülésére.

A kensingtoni est után történt, hogy Kitty szokás szerint sétálni ment a gyermekekkel. Szép tiszta, napsütéses délelőtt volt, s bár éjjel fagyott, a nap már kezdte felmelegíteni a levegőt, ezért úgy döntött, a közeli magániskola kertjébe viszi a gyermekeket játszani, hol néhányszor már megfordultak, s több más gyermekkel megismerkedtek, kiket oda járattak szüleik. A kertbe lépve már játszani kezdtek volna, amikor pityergő kislányt láttak meg az egyik padon. Kitty azt hitte, elveszett, vagy árva, ezért rögtön odament hozzá, és vigasztalni kezdte. Az angol tömegek által Boney-nak becézett Napóleon ellen vívott, évekig tartó háború számtalan gyermeket tett féláravá, kik központi intézkedés híján az utcákon kódorogtak, s próbálták magukat valahogyan eltartani.

Lassan kihámozta a vonakodó válaszokból, hogy a gyermek édesapját siratja, ki hajóskapitány, most több hónapra elutazik, s a lánykának az intézetben kell maradnia öccsével együtt. Kitty megsajnálta a gyermeket, és addig bolondozott, addig mesélt neki, míg bele-vonta a Gardiner gyerekek játékába; lassan elfelejtette a sírást, s már egy kis mosolyféle is kiült az arcára. Kittynél volt egy kis bábu, melyet karácsonykor készítettek a bábshízházhoz, s most ezzel sikerült a kislányt felvidíteni. Hamarosan apja lépett ki a ház kapuján, kereste a gyermeket, mentegetőzve kért bocsánatot az ismeretlen hölgytől, ki megvigasztalta leányát, és engedélyt kért Kittytől, hogy bemutatkozzon, hisz nincs ott más, aki összeismertetné őket. Ám a kislány tüstént ajánlkozott segíteni.

- Ő papa, és Mr. Howell a neve! - mutatta be apját. - Hajolj meg papa, ahogy illik... Én pedig Miss Jenny vagyok, de az öcsémet nem mutatom be, mert ő az iskolában van...

Kitty elnevette magát, az apa mosolygott és a gyermek reménykedve nézett rájuk, amikor Kitty felajánlotta, hogy időnként meglátogatja az intézetben, hisz gyakran jönnek ebbe a kertbe játszani.

Az úr először nevelőnőnek hitte, de Kitty cáfolta ezt, s elmesélte Mr. Howellnek, hogy unoka-testvéreire felügyel beteg nevelőjük helyett, s bár január végén utazna haza, valószínűleg tovább marad, míg a nevelő meggyógyul, ami eltarthat pár hónapig is. Mr. Howell, ki széles vállú, délceg, határozottan csinos, kellemes ember volt, szerfelett megörült az ajánlatnak. Mint mondta, nehéz szívvel hagyja itt gyermekeit, de sajnos nincs más megoldás, neki hajózni kell, ez a munkája.

- Talán az édesanyjukat is magával viszi? - kérdezte határozatlanul Kitty, s meghökkenve hallotta a szomorkás választ: a gyermekek édesanyja már nem él, az elmúlt évben halt meg váratlanul, s azóta ő gondoskodik róluk egyedül.

- Bocsássa meg tapintatlanságomat! - pirult el Kitty, s őszintén sajnálkozva simogatta meg a lányka fejét. - Szegény kis árva...

Mr. Howell kérte, ne mentegetőzzék, de ha ígéretét komolyan valóra váltaná, s meglátogatná időnként a gyermekeit, akkor rendkívüli módon lekötelezné őt, mert láthatóan leánya máris bizalommal tekint a kisasszonyra, s nem érezné talán oly fájóan szülei hiányát, ha valaki meglátogatná, míg ő a tengeren hajózik. Dicsérte Kitty elevenességét, játékoságát, jó szívét, hogy megvigasztalta Jennyt, s elismeréssel adózott gyermekszeretetének. Látható volt, hogy ő maga is osztozik ebben az érzésben, és csak a kényszerítő körülmények szorításában, szomorúan hagyja magukra az iskolában a kicsiket. Végül habozva megkérdezte, a rendkívüli helyzetre tekintettel megkaphatná-e Gardinerék címét, hogy néha levélben tudakozódhasson gyermekei felől, mert pontosabb képet kaphat körülményeikről, ha több forrásból is tájékozódhat. Tudja - mondta -, hogy az illem általában tiltja kisasszonyok levelezését urakkal, de ez különleges helyzet, senki sem értheti félre, mivel semmi rosszat nem tennének.

Egy percre Kitty is habozott, mielőtt megígérte volna, hogy néha beszámol pár sorban Mr. Howell gyermekeiről, mert átértette a felelősséget, hogy amit ígér, azt illik betartani, s ezentúl akkor két idegen gyermekre is oda kell figyelnie. De a lányka bájos volt, az édesapja veszedelmesen vonzó, s Kitty valóban szívesen foglalkozott gyermekekkel. Így címet cseréltek, s a leány biztosra vette, családja helyeselni fogja lépését, melyet ő emberbaráti szívességgént ad majd elő, szót sem ejtve Mr. Howell kétségtelenül előnyös külsejéről. Az úr hálásan búcsúzkodott, s a kis Jenny bizakodva integetett Kittynek és unokatestvéreinek.

Még egy elhatározás született januárban, melyben Bennettek voltak érdekelve. Mary addig töprengett az ispotályban látottakon, míg komoly döntésre jutott. Ehhez a döntéshez hozzásegítette, hogy fiatal kora ellenére sokat olvasott, kíváncsi volt, érdeklődő, s mint a Bennett lányok többsége, megindultságot érzett az emberi szenvedés láttán. Ha őszintén magába nézett - s ezt időnként megtette, ha nem is kürtölte széjjel - azt is látta, hogy érdeklődése csapongó, elhatározásai szalmalángok, s mostanában élete céltalansága is megijesztette, mert a nemes kisasszonyok egyetlen elfogadott célja: a férjhez menés, vagyon híján nemcsak bizonytalan volt, de nem is kecsegtette biztos boldogsággal. Úgy gondolta, ha értene valamihez, az nemcsak érdekesebbé tenné őt mások szemében, hanem ki tudná tölteni üres óráit, s megbecsülést is szerezhetne magának, nem beszélve az anyagi függetlenségről, amit eredményezhetne. Befolyásolta még Maria imponáló határozottsága, és Mr. Morton biztatása is, ki ahelyett, hogy gúnyolta volna érdeklődése miatt, mint apja, - könyveket hozott neki.

Egyik reggel a könyvtárban üldögélve tűnődött, milyen lehetőségei vannak az életben, amikor Fitzwilliam ezredes toppant be a háziakat keresve. Mary nagy örömmel fogadta, s miután közölte, hogy a többiek átkocsiztak Bingleyékhez Miss Bingleyt köszönteni születésnapján, nagy levegőt véve, hellyel kínálta az ezredest, s félszegen megkérdezte tőle, tanácsot kérhetne-e a maga ügyében? Fitzwilliam csupa fül lett, s biztatta Maryt, vágjon bele, ne tétovázzon.

- Tudomásom van róla, hogy Georgiana felügyeletét volt szíves vállalni, amikor szülei elhunytak... - kezdte habozva Mary. Az ezredes bólintott. - Mily szerencsés leány, hogy ilyen gyámja akadt, ki szívéen viseli gyámleánya sorsát, és hasznos tanácsokat ad, ha szükséges... azért kérem a tanácsát, mert nekem is nagy szükségem lenne egy ilyen gyámra, mint ön - mondta szégyenlősen.

- Olyan jellegű a probléma, hogy nem fordulhat szüleihez? - kérdezte barátságosan Fitzwilliam. - Ez esetben állok rendelkezésére.

Mary fejét rázta, s közölte, semmi titokról nincs szó.

- Nem szeretnék tiszteletlennek látszani... de anyámhoz nem fordulhatok, mert nem hiszem, hogy hasznát venném tanácsainak, apám pedig minden bizonnyal lekicsinylené gondomat, s tán ki is nevetne érte... - vallotta be őszintén Mary.

Fitzwilliam érdeklődve nézett rá, s biztatására Mary akadozva elmesélte, mi jár a fejében napok óta, és arra várt választ, mit javasol az ezredes, mihez kezdjen, érdemes-e tovább foglalkoznia az egészségtannal, botanikával, vagy oly lehetetlen dologba vágta fejszóját, hogy nincs értelme folytatni. Az ezredes hűledezve nézett rá, valami egészen mást várt; nem gondolta, hogy Mary ilyesmin töri a fejét, s először megköszönte az iránta tanúsított bizalmat, azután gondolkodni kezdett. Végül azt kérdezte Marytól, miért veti el vajon eleve a férjhez menés lehetőségét.

- Őszinte vagyok önhöz, ezredes úr, mert úgy nézek önre, mintha bátyámmal beszélnék... Én nem vagyok szép leány... - mondta zavartan.

Az ezredes tiltakozni akart, de Mary szomorkásan leintette.

- Végtelenül kedves öntől, és hálára kötelez, hogy vigasztalni próbál, de szembe kell nézni a tényekkel, s ez az igazság. Nem vagyok szép. Ha rendkívüli szépség lennék, semmi gondom nem lenne: ez még a szűkös anyagi viszonyok között élő leányoknak is komoly lehetőségeket biztosíthat. A vonzerő komoly hozomány, de mit tehet az, ki csupán eszével tűnhet ki a sokaságból? Úgy láttam, az urak megrettennek az értelmes nőktől, mert vezető pozíciójukat érzik veszélyben mellette...

- Ó, nem minden férfi egyforma... és intelligens hölgyek számára más lehetőség is kínálkozhat, mint a házasság...

- Igaz... ám ehhez vagyon kell... Nagyon őszinte vagyok önhöz: abban sem vagyok biztos, hogy az én észbeli képességeim annyira kiemelkedőek lennének, hogy egy olyan férfi párja lehetnék, ki ezt a tulajdonságot fontosnak tartja. Ha egy nő sem a szépség, sem az ész adományaival nem rendelkezik, jól jár, ha gazdag családba születik - máskülönben megnézheti magát, mint én. Sem szép, sem okos, de még csak gazdag sem vagyok - mondta őszintén Mary.

- Ugyan, ne eressze bűnnek a fejét... kedves, értelmes fiatal hölgy, és gazdag rokonai is vannak most már... - vigasztalta megatódva az ezredes. Mary a fejét rázta.

- Nem óhajtok senkinek terhére lenni... Magam szeretnék gondoskodni az életemről, ha valamiképp ezt megtehetném...

- Körvonalazódott-e már fejében, mit szeretne elérni az életben? Mi érdekli igazán, amivel mindig szívesen foglalkozna? - kérdezte gyengéden a férfi.

- A gyógyítás nagyon felemelő foglalatosság! Az orvosi pálya igazán csodálatos... Segíteni betegeken, gyermekeken... igazán fennkölt és hasznos dolog! Ám nők nem lehetnek orvosok, ezért csak az ápolás jöhet szóba számomra. De nekem az is örömet okoz - ezt éreztem, amikor az ispotályban jártam Mariával...

Fitzwilliam fürkészve nézett a leányra.

- Bocsásson meg, ha azt kérdezem: mennyire befolyásolta gondolkodását Mr. Morton személye?

Mary pirulva pillantott az ezredesre.

- Mr. Morton - maradjon közöttünk! - rendkívül kellemes úriember, és számomra - ugye lehetek teljesen őszinte? - mint udvarló tökéletesen elfogadható lenne. De nem ismerem az érzéseit, és nem is álmítom magam, hogy tetszenék neki... Ezért tekintsünk el személyétől, és ne higgye, kedves ezredes úr, hogy őmiatta érdekel az egészségtan... Eleinte, bevallom, így volt, de most már túljutottam ezen... Gyógyítani szeretnék, s nem tudom, hogyan fogjak hozzá, hogy ezt tehessem?

Fitzwilliam megígérte, hogy utána néz a dolognak, s Mary megnyugodva búcsúzott el tőle, mert maradéktalanul bízott az ezredesben, s tudta, jó kezekben van problémája.

Az ezredes Bingleyékhez hajtott ezután, s miután elintézte Darcyval megbeszélni valóit, nagy meglepetésére Georgiana fogta karon, s azzal a felkiáltással, hogy most elrabolja Fitzwilliamet, egy másik szobába kormányozta, mondván, hogy fontos kérdéseket óhajt vele

megbeszélni. Az ezredes hüledezve követte, azon törve fejét, mily érdekes nap ez, mikor mindenki az ő véleményére kíváncsi.

Georgiana a lakbérek, az árak, a munka fizetsége iránt érdeklődött, s Fitzwilliam csodálkozva kérdezte tőle:

- Drága gyámleányom, miért érdeklik ezek a témák önt? Azt nem hihetem, hogy munkát keres, vagy lakást bérelne?! Megélhetése, vagyona biztosított, bármit megvehet, amire vágyik...

- Ez igaz... Mégis, kérem, feleljen kérdéseimre, kedves ezredes. Úgy szeretnék tudni ezekről a dolgokról...

- Talán fizetséget ajánlottak a fellépéseiért? - faggatta Fitzwilliam. - Azt minden további nélkül elfogadhatja, kedvesem, hisz megdolgozik érte, sőt, örömet szerez másoknak.

- Nem, nem, még nem volt szó erről... - mondta zavartan Georgiana.

- Mi hát az oka kíváncsiságának? Valaki felkeltette érdeklődését, és segíteni óhajt neki? Vagy szegény családot támogatna, s nem tudja, mennyit adjon, hogy se sok, se kevés ne legyen?

- Nincs ilyen ismeretségem... Pusztán a kíváncsiság sarkall... Kérem, tájékoztasson ezekről a költségekről, hadd tudjak többet az életről...

Az ezredes vonakodva megadta a kívánt felvilágosításokat, s törte a fejét, nincs-e valami hátsó gondolat a kérdés mögött, de miután bízott Georgianában, nem kételkedett abban, hogy a leány semmi rosszat nem szándékozik tenni, s valóban csak a tájékozottság igénye miatt kérdezősködött. Miután beszámolt arról, mennyi pénzre lehet szüksége egy átlagos polgárnak, aki városban lakik, lakását bérli, és munkából tartja fenn magát, a leány nem kérdezett többet, de láthatóan elgondolkodott.

Hó végére a családi kép elkészült. Gardinerék szalonjában, a tálalóra állították a festményt, amikor a festő a végső műveletek után késznek nyilvánította, s elgyönyörködtek színeiben és az alakok élethű ábrázolásában. Az arcok hasonlósága, elevensége megdöbbentő volt, aki látta, meg is jegyezte, igazi művész az, ki ilyet tudott alkotni. Mr. Steady elégedettnek látszott, és önérzetesen várta a véleményeket, melyek természetesen elragadtatással és bámulattal teltek voltak. Leginkább azonban Georgiana véleménye izgatta, oly szorongva várta ítéletét, mintha idáig csak fanyalgást vagy lebecsülést kapott volna a festményért. Georgiana is elbűvölten nézte, s csak félénksége tartotta vissza, hogy túlzottan sokáig vagy lelkesen magasztalja az alkotót.

- Őszintén gratulálok, Mr. Steady! A képe csodálatos! - A festő ragyogó szemmel meghajolt. - Gyönyörűek a színek, és rendkívül kifejezőek az arcok... Hogyan tudta ilyen jól megfesteni a szemeket? Mintha mindenki élne a képen... Remélem, a mi képünk is hasonlóan remekmű lesz...

- Igyekezni fogok, Miss Darcy! Biztosíthatom, hogy az ön képe a leggondosabban megfestett vászon lesz a világon, amelyhez festő csak nyúlhatott! - Georgiana elpirult, a festő fojtottan odasúgta neki: - Az ön képe nekem szívügyem! Ugye tudja?

- Tudom, hogy arcomat érdekesnek találta, már az első találkozás után nyilvánította ezt mindenki előtt... - suttogta Georgiana.

- Én nem érdekesnek, hanem szépnek és komolynak találtam. A legszebbnek, amit valaha láttam! - bukott ki Steady száján önkéntelenül.

Georgiana megriadt, s elhúzódott a festőtől. Most mindenki a képet csodálta, s egyedül maradtak a szoba sarkában.

- Nem illik így beszélnie! - szólt, a legnagyobb zavarban. Mr. Steady azonban rajongva folytatta.

- Nap, mint nap meggyőződtem róla festés közben, hogy maga egy földre szállt angyal. És nemcsak szép, de jó is, jó szívét bizonyítják adományai... és igazi művész, ahogy zongorázik, az csoda...

- Nem szabad így dicsérnie, még elbízom magam... - mondta kis feltámadó kacérsággal a lány.

- Már csak attól félek, hogy szíve helyett esze fogja irányítani, ha kiválasztja a szerencsés ifjút, ki oltárhoz vezetheti - csúszott ki a maga számára is váratlanul Mr. Steady száján. Georgiana rámeredt, s mert további bókokat várt csípős megjegyzés helyett, kissé csalódottan, bosszús hangon válaszolt.

- Akkor nem ismer jól... sőt semennyire sem! Azt javaslom, míg biztos választ nem kap kételyeire, ne is mondjon nekem szépeket, mert még elronthatja a barátságot, mely kialakult közöttünk - azzal udvarias biccentéssel faképnél hagyta Mr. Steadyt, ki a választ fontolgatta, s nem tudta, örüljön neki, vagy sem.

Haragudott magára, mert valahányszor Georgianával szót váltottak, a vége valahogy szinte mindig bosszankodás lett, hol a leány, hol ő volt elégedetlen, de előfordult, hogy mindketten sérelmeztek valamit. Amikor barátja, Mr. Morton visszatért a fővárosba, s faggatni kezdte, hogyan alakult kapcsolata Miss Darcyval, bosszúsan panaszkodott:

- Egy pillanatig sem kételkedem abban, hogy tetszem neki! Ne hidd, hogy önteltség, vagy hiúság mondatja ezt velem, csupán... ezt észre lehet venni... ez látható! De szerelmet vagy nem érez irántam, vagy féltékenysége gátolja abban, hogy őszintén beszéljünk, nem tudom! Bár azt már nem gondolom, hogy öntelt, vagy gőgös, mégsem tudom, hányadán állunk... Ha nem tartanám képtelenségnek, ismerve jellemét, - azt hinném, játszik velem... Egyik nap kedves, másnap elutasító...

- Hát Darcyék milyennek bizonyulnak? Gőgös arisztokraták, mint hitted?

- Ó, nem, dehogy, cseppet sem! Hála az égnek, ebben tévedtem! Darcy távolságtartó és büszke ember, de nem alaptalanul, felesége pedig igazán rokonszenves, úri hölgy kitől távol áll a fennhéjázás! - mondta hevesen Mr. Steady.

- Akkor hát nincs baj, a rokonság megfelelő.

- A rokonság igen, de a leány... Mintha félne valamitől... Talán tőlem? Oly riadtan néz néha, mint egy sovány, kóbor kutya... Mint aki számos rossz tapasztalat birtokában van, s nem mer bízni senkiben...

- Sok rossz tapasztalata nem lehet, hisz oly fiatal még - legyintett az orvos.

- Úgy vélem, fiatal korban egy rossz tapasztalat is elég, hogy úgy megijesszen valakit - különösen, ha fiatal hölgyről van szó! - hogy hosszú időre elveszítse bizalmát mások iránt...

- Akkor neked bizalmát kell elnyerned ahhoz, hogy később vonzalmára is számíthass.

- Magam is úgy vélem... ám ez azt kívánja, hogy soha ne beszéljek szerelemről, érzésekről! Ne kelljen félnie attól, hogy olyasmibe akarom belekényszeríteni, amiben bizonytalan, amit még maga sem tud... S ez nagyon nehéz feladat! Tegnap nem bírtam magammal, s udvarolni kezdtem... A vége az lett, hogy megfenyegetett barátságunk felmondásával! Rádásul komolyan gondolta! - panaszkolta Mr. Steady komoran.

- Nehéz eset a kisasszony! De ha szereted... Légy türelmes, hátha valóban visszaéltek bizalmával... Talán egy ideig nem képes új kapcsolatot elfogadni, ám idővel ez változni fog, s ha biztos pont leszel életében, megértő barát, akkor érzései szerelembe is fordulhatnak! - biztatta Mr. Morton, és a festő sóhajtott.

- Türelem... a legnagyobb kolonc, amikor repül az idő! S ezt a kincset más is felfedezné...

- Csak nem tűnt fel vetélytárs a láthatáron? - kérdezte az orvos nevetve, de a festő arca igazi felindultságot sugárzott, így ő is elkomolyodva nézett Mr. Steadyre, ki ingerülten csapott a levegőbe.

- Még hozzá a rosszabbik fajtából! Úgy csapja a szelet, mintha élete függne attól, hogy már holnap nőül vehesse! Úgy bájolog, hízeleg és bókol, hogy ha ránézek, legszívesebben kihívnám párbajra, s lelőném az erdőszélen...

- Talán az operaénekesre gondolsz?

- Ki másra? Az az alávaló, részeges, könnyelmű ifjonc még elcsavarja a fejét ennek az ártatlan angyalnak, ha nem vigyázunk! Egyetlen reményem Darcyékban van, hogy nyitott szemmel járnak, s ők is felismerik benne a hozományvadász semmirekellőt...!

- A kisasszonynak hogy tetszik Mr. Bartlet?

- Sokat beszélgetnek, hisz közös fellépésük is volt már, s én ezért is aggódom! Nem tudom, mit ér el ez a léha gazember, hiszen úgy csúri-csavarja a szót, úgy csapong Georgiana körül, hogy még azt hiheti, szerelme önzetlen és múlhatatlan! S mivel ez a szörnyű alak elég jóképű, s csinosnak mondható, minden okom megvan a nyugtalanságra!

- Szállj vele harcba, üsd ki a nyeregből! - biztatta Morton.

- Családom szégyene miatt úgysem fogadnának el, reménytelen a helyzetem! - legyintett keserűen a festő. - Számomra nem marad más, mint állni a partvonalon, s figyelni. Csak remélhetem, hogy ha már én nem vezethetem oltárhoz Georgianát, legalább nem olyan embert választ, ki boldogtalanná teszi!

- Ne légy ily kishitű, barátom! Nem ismerek rád... Hogyan lehetsz ennyire reménytelen? Nem oly fennhéjázó a Darcy család - legalábbis ez a része -, hogy a törvénytelen származást ennyire elítélnék...

- De igen, mert ez nem önteltség kérdése. Ez erkölcs, illem, jó hírnév!

- Hiszen te nem tehetsz semmiről... Ezt nekik is el kell fogadniuk!

- Anyám rossz híre már magában elég egy olyan családnak, hol kényesen őrzik a tisztességet! S hozzá a törvénytelen gyermek... és húgom házassága, kit húsz évesen eladtak egy vénembernek?

- Ezek egyikéért sem te vagy felelős!

- És mégis én iszom meg a levét... Nem, barátom, nem akaszthatok ilyen terhet egy ártatlan fiatal leány nyakába...

- Akkor tán sohasem fogod nőül venni... megint a régi nóta... hiszen ha elítélik törvénytelen származásodat, akkor ők nem fogadnak el téged udvarlóként, ám ha erkölcsi elveik megengedik vagy támogatják az ilyen kicsapongásokat, akkor te nem fogadod el őket... ez egy ördögi kör - csóválta fejét az orvos, és a festő lemondóan sóhajtott. - Nincs remény, hidd el...

A kép elkészülte újabb alkalmat adott Mrs. Bennetnek a sopánkodásra, hogy Lydia nincs rajta, s férjének, ki ismételten biztosította őt, hogy haragja nem múlik el soha. Bingley megbízást adott Mr. Steadynak, hogy róla és Jane-ről is készítsen festményt, és amikor Mrs. Hurst ezt meghallotta, haladéktalanul figyelmeztette öccsét, hogy az ő képének hamarabb kell elkészülnie, mert ő hamarabb rendelte meg.

Miután a festményt megkapták, a Bennett szülők haza készülődtek. Mary azonban mindenképp Londonban kívánt maradni, mert Fitzwilliam ezredes röviddel megbeszélésük után - melyben Mary jövőbeli terveiről esett szó - jó hírt hozott a leánynak. A Guy's kórházban, hol édesanyja jó viszonyt ápolt az orvosokkal, dolgozott egy tudós nővér, - nagy ismerője szúrt és vágott sebeknek és mindenféle egyéb nyavalyának - ki tudását hajlandó volt átadni Marynek, aki ezen az úton elindulhatott, hogy idővel maga is értsen a gyógykezelésekhez, - még akkor is, ha nem lép be az intézmény ápolói közé. Ez a tudás, és a folyamatos önképzés - vélte Fitzwilliam - elegendő lehet ahhoz, hogy Mary családjától függetlenül is képes legyen boldogulni a világban, még ha orvos nem is lehet belőle. Mary tehát arra készült nagy hévvel, hogy tanulmányokat folytasson a kórházban, s rövid vita után el is nyerte ehhez szülei beleegyezését, és Darcyék támogatását.

Kitty is a fővárosban maradt, hisz, mint kiderült, a Gardiner gyermekek nevelője tavasz előtt nem fog felgyógyulni. Mr. Mortont kérték meg a vizsgálatra, s ő ezt véleményezte. Így Kitty határtalan örömeire ő is maradhatott, mert most, hogy Mary nélkül térnek haza Bennettek, az otthoni üresség gondolata rémisztő hatással volt rá a főváros lüktetésével, elevenességével szemben. Holmiját átvitték Gardinerékhez, s kapott egy szobát az emeleten, hol vidáman be rendezkedett.

Mr. Morton január végén tért vissza a fővárosba, rövidesen felkereste Gardineréket a bácsi lábájára iránt érdeklődve, s szigorúan ismét lelkére kötve a diétát. A nevelőnő vizsgálatára is megkérték, mert a hölgy szerény körülmények között élt, s Gardinerék úgy vélték, talán nincs pénze orvosra, és gondoskodni akartak róla. Jane-nek is akadtak kérdései állapotával kapcsolatban, s mikor Maria meghallotta Mrs. Bennettől hogy az orvos jelentkezett, addig ügyeskedett, hogy apjával éppen akkor vizitáljanak, amikor az orvos a bácsiékhoz ment. Mr. Morton láthatóan megörült Mariának, s oly kellemesen igyekezett apjával, Sir Williammel társalogni, hogy felkérték lady Lucas felülvizsgálatára, amit ő szívesen megígért a közeli jövőben, s így mindketten reménykedhettek az újabb vizontlátásban.

A Bennett szülők tehát hazautaztak, bár nem mondható, hogy könnyű szívvel, hiszen Kitty is, Mary is Londonban maradt, s így a családi fészek üresen várta haza a szülőket. A lányok apját jobban megviselte ez, mint feleségét, ki nem győzte mondogatni, mennyire hiányzanak gyermekei, de tettei most megcáfolták szavait, mert arcáról derű sugárzott s délutánjai során az egész szomszédsághoz elment vizitálni, leányai jómódjáról, előkelő kapcsolatairól fecsegni végeláthatatlanul. Az ismerősök felét sem hitték volna mondanivalójának, de miután Sir William és Maria megerősítették szavait, az egész környék irigyelte és bámulta őt. Mr. Bennetnek végre nyugalmas napjai következtek, s mivel még felesége társaságát is nélkülözte délutánonként, nem mondható, hogy rosszul járt volna, mikor egy palack borral betelepített szobájába, s teljes csendben, minden zavaró körülmény kizárásával elmélyedhetett olvasmányában.

Sir William hazatérve azonban rosszabb állapotban találta lady Lucast, mint eljövetelekor, ezért kétszeresen örült, hogy megállapodott az orvossal felesége vizsgálatáról, és sürgette Londonba küldött levelében, hogy mielőbb induljon a Lucas-lakba. Maria elmerült a háztartás teendőiben, s testvéreinek újbóli megregulázásában - mivel anyja nem tudott kézben tartani semmit betegsége miatt, kissé elkanászodtak mind gyermekei, mind a személyzet. Maria tehát határozottan nekifogott a teendőknek, s mire Mr. Morton jelezte érkezését, addigra házuk rendezettebb volt, mint valaha, s visszazökkent minden a megszokott kerékvágásba.

Mr. Morton két napot töltött volna a vidéken, ám Mrs. Bennett jóindulatúan elterjesztette az orvos jövetelének hírért Merytonban, s mert lelkesen ecsetelte kiválóságát, többen is kérték, vizsgálja meg őket. A hölgy Maria segítségével rá is beszélt az orvost, hogy hosszabbítsa meg tartózkodását, s így a két napból majd egy hét lett, mire visszaindult a fővárosba. Ez azonban legfeljebb a londoni betegek számára tűnt soknak - Mr. Morton és Maria számára az idő egy pillanat alatt repült el, és oly kevésnek tűnt! Az orvos el is hátrította a vacsora-meghívásokat, hogy több időt tölthessen Lucasék társaságában, hol a két fiúval is gyorsan megbarátkozott, és számtalan beszédes pillantást váltott nővérükkel.

Ezek a pillantások Mrs. Bennett gyanakvását is felkeltették, ki már szinte családtagnak képzelte Mr. Mortont, s ezért abban, hogy beajánlotta ismerős családokhoz, volt egy kis számítás is. Mrs. Bennettet azonban most már nem sürgette az idő, s a félelem férje elhalálózásától, hisz két leánya is oly fényes partit csinált, hogy nem kellett aggódnia a jövő miatt. Ezért aztán nagyobb türelemmel viselte a sors fordulatait, olyannyira, hogy még azt is megpróbálta elképzelni, hogy mások leánya is férjhez menjen, nemcsak az övé... Mindazonáltal odáig azért nem jutott, hogy ezt elő is segítse, tehát nem ajánlotta több ismerősének Mr. Mortont, így mozdítva elő elutazását. Indulás előtt lelkére kötötte, viseljen gondot Jane-re és Mr. Gardinerre, s kifejezte reményét, hogy Darcyékkel fenntartja jó kapcsolatát. Majd a festőnek küldött üdvözlétével kegyesen útjára bocsátotta, nem felejtve el megemlíteni, hogy ha Mr. Steady Longbourn felé venné útját, minden bizonnyal sok megrendeléshez tudná juttatni ismeretségei révén.

Az orvos mindent megköszönt, mindent megígért, s nehéz szívvel indult vissza a fővárosba, mert egyre inkább érezte, Maria kiváló feleség lenne, s hajlandósága is megvan erre. Az anyagi körülmények azonban még nem tették lehetővé számára a házassodást néhány éven belül, amíg biztos egzisztenciát nem teremt. Reménykedett, hogy erre is sor kerülhet, s addig a leány nem nyújtja másnak a kezét, képes várni rá. Maria is tudta, hogy házasságról szó sem lehet most, anyja betegsége alatt semmiképp nem teheti meg, hogy férjhez megy, s otthagy csapot-papot, nyárig biztos nem, - az orvos akkorra ígérte a gyógyulást. S bár nem hangzott el köztük semmilyen ígéret, vagy vallomás, mindketten érezték a másik hajlandóságát, s azt, hogy ezért a kapcsolatért érdemes várni, bízni és remélni, s a búcsúzást ez valamennyire megkönnyítette.

Februárban elkészült Georgiana és Eliza képe, hasonló sikert és bámulatot aratva az ismerősök körében, mint az előző. A palota nappali szobájában kapott helyet, így a vizitbe jövők mind megcsodálhatták. Akadt is olyan, ki kedvet kapott saját maga vagy családtagjai megfestetésére, vagy egy mesteri tájkép rendelésére, hisz elkezdődött a vízkereszti báli szezon, estély estélyt, multság multságot követett, sokan fordultak meg a Darcy palotában, kik látták a festményt, és Mr. Steady hirtelen tele lett munkával. Darcy megelégedése jeléül a

kialkudott összesen felül többet is adott Mr. Steadynek, noha az nem akarta elfogadni, inkább azt kérte, hadd tegye időnként tiszteletét a hölgyeknél - ami ellen Darcynak nem volt kifogása, sőt látva a tehetséget, biztosította arról, hogy szívesen látják majd, s figyelmeztette, hogy képeiért jóval magasabb árat is elérhet.

De Bingleyéknel is találkozhattak, kihez gyakran átkocsiztak, hisz mostanában ott készült Jane és Bingley képe, s Mrs. Hursté is, kinek kényelmes megoldás volt érdekes társaságban üldögélve tölteni az időt, míg tunya férje egy karosszékekben bóbiskolt. Jane érdeklődő természete, a festő széles körű ismeretei, Bingley kíváncsisága, nővéreinek csípős humora és pletykaéhsége mind hozzájárult, hogy számos témáról érdekes beszélgetések, nemegyszer viták alakuljanak ki. Néha az orvos is elkísérte barátját, beszámolva északon tett útjairól, vagy a technika fejlődéséről, néha Mary vagy Kitty nézett be hozzájuk, vagy éppen Darcyéktól jöttek át a hölgyek, ha a férjnek dolga volt a lordok házában, vagy klubját, a White's clubot látogatta. Mary minden napját a kórházban töltötte, hogy megacélozott lélekkel lesse el a gyógyítás tudnivalóit, Kitty pedig a gyermekek fejlődéséről mesélt. A kis Jennyt és öccsét emlegette, kik már teljesen összebarátkoztak Gardinerék gyermekeivel, s édesapjuk írt is Indiából - hol most tartózkodott - egy üdvözlő levelet Gardineréknek, melyben Kitty jó szívét magasztalta, és hálásan köszönte kedvességüket.

Meglepetésükre a virginiai is nemegyszer tiszteletét tette, s nem volt nehéz kitalálni, kinek szól a látogatás. Miss Bingley minden alkalommal tüstént mellé ült, szóval tartotta, s beszélgetéseik egyre bizalmasabbak lettek. Mrs. Hurst egy ízben méltatlankodott, hogy húga szinte kirekeszti magát a társalgásból ilyenkor, de Miss Bingley letorkolta, s jelentősegteljesen közölte vele, hogy ő tudja, mit csinál. Mrs. Hurstnek így kellett rájönnie, hogy húga mily terveket dédelget, s szó le nem írhatja megrökönyödését, felháborodását és bánatát, hogy Caroline Amerikába óhajtana férjhez menni, ahelyett, hogy honfitársai között válogatna, s hazai földön élné le életét. Több ízben felhozta ezt a témát, ha a virginiai távol volt, s próbálta rábeszélni Bingleyt, hogy közös erővel térítsék el szándékától húgukat, Caroline-t pedig, hogy változtassa meg terveit, hisz a nagy távolság elszakítaná családjától, s ki tudja, hogy válik be a házasság...

- Kire támaszkodhatsz akkor? Ki fog neked segíteni, ha baj van? - kérdezte kétségbeesetten, végre jelét mutatva annak, hogy őbenne is szunnyadnak szerető érzések. De Miss Bingley hajthatatlan volt, mert már markában érezte a győzelmet, s a tapasztalatlanok merészségével elszánta már magát az idegen föld életformájának elfogadására, csak a szerelmi vallomást várta.

A leánykérés azonban késett s február végén a virginiai csak azért nézett be Bingleyékhez, hogy elbúcsúzzon - két nap múlva utazik haza a küldöttség, miután elvégezték dolgukat, és ő is hazatér, hogy birtokát ellenőrizze, s új feladatokat kapjon a kormánytól. Arról nem számolt be, hogy családjával is szándékában áll beszélni házassági terveiről, és addig nem akar szerelmet vallani, míg az ő véleményüket meg nem hallgatta.

Ezzel nagy csapást mért Miss Bingleyre, ki már eljegyzésben reménykedett, s íme, kézfogó helyett búcsúzásra került sor! Mr. Hamilton ugyan bizonygatta, hogy legkésőbb ősszel biztosra vehető jövetele, ha előbb nem sikerülne, - de az még oly távoli időpont volt, oly messzinek tűnt, hogy Miss Bingley csak ült letaglózva, s minden reménye elveszett. Ha az illem engedte volna, Caroline először zokog, utána nekiesik mind a tíz körmével Mr. Hamilton arcának, hogy így félrevezette őt, s hamis reményeket ültetett el szívében - igaz, a férfi sohasem

mondta, hogy szereti, s még csak rövid ideje udvarolt. De akkor is! Miért szédítette bókokkal és szép szavakkal, ha utána otthagya? S egyáltalán megkéri-e kezét, ha visszajön, hisz ez sem biztos?! Miss Bingley letörten és kábultan nézett ki az ablakon, mit sem látva, s azon a kép-telenségen töprengve, hogy eshetett meg ilyesmi pont övele?

Örömet ez a látogatás csak Mrs. Hurstnek okozott, ki túlárado boldogsággal és megduplázott udvariassággal búcsúzott a virginiaitól, remélve, hogy sohasem látja viszont. Bingley és Jane azonban átérezte Caroline gyötrődését, s tőlük telhetően igyekeztek tapintatosan vigasztalni és figyelmét más dolgokra terelni. Jane olyan dolgokban is kikérte tanácsait, melyekben egyébként nem tette volna, Bingley pedig gyakrabban hívta vendégségbe, színházba, hangversenyre, s lovagolni a városszéli ligetekbe, vagy a Hyde parkba.

Mrs. Hurst azonban, valahányszor együtt voltak, felfingerelte Miss Bingleyt, mert csak azt tudta hajtogatni, mennyire örül ennek a befejezésnek, és addig-addig káromolta a férfit, s szidta hűgát elvetéltnek mondott terve miatt, míg Caroline egyszer megelégette, és szemére vetette önzését, érzéketlenségét és modortalanságát, szembe állítva vele sógornője, Jane jó tulajdonságait. Mrs. Hurst ezen úgy megsértődött, hogy hetekig nem beszéltek egymással. De Miss Bingley ezt most nem bánta, jót tett neki, hogy kiöntötte haragját, s amellet, hogy igaza tudatában volt, abban is bízott, hogy nővére majd megbékél, s a dolog még hasznára is válhat.

Ilyen csip-csup eseményekkel telt a március is, melyben változatosságot csak Georgiana koncertjei jelentettek, egyik York hercegének, másik Northumberland hercegének palotájában. Mindkettőn énekelt az operista, mindkettőn komoly sikerük volt, s kezdték nevüket együtt emlegetni az úri szalonokban a számító ifjonc nagy elégedettségére.

Az igazi tavasz nem váratott magára, eljött április eleje, Bingleyék számára örvendetes esemény kezdete: elköltözhetek az újonnan vásárolt birtokra. Elizát Jane kérte, segítsen berendezkedni, Miss Bingley pedig jónak látta, ha vidéken tölt némi időt, míg a társaság elfelejti balul sikerült házassági terveit, s maga ajánlkozott. Darcynak Londonban kellett maradni a tavaszi ülésszak végéig, és Georgianát is visszatartották zongoraleckéi és az előkelőségek felkérései, kik szinte versenyeztek, hogy estélyeiken fellepjen. Így Eliza megbeszélte férjével és a lányokkal, hogy május végén követik őt Pemberleybe, s az egész nyarat ott töltik. Mivel a Bennett szülöket és Gardineréket is meghívták nyárra, Darcyék nem terveztek fürdőhelyi utazást: Eliza Pemberley környékét, valamint a szomszédságot szerette volna jobban megismerni, sógornője pedig csendes pihenésre vágyott az ismerős erdők - mezők ölen; s Darcy is megelégedett a baráti társasággal, mely a nyár folyamán összegyűlik a birtokon.

Eliza tehát becsomagolta ruháit, és érzékeny búcsút vett férjétől, majd miután elköszönt a lányoktól, s lelkükre kötötte, vigyázzanak egymásra, hintóba ült, és Bingleyékhez csatlakozva elindultak Derbyshire felé. Terv szerint érkeztek Pemberleybe, ahol Mrs. Reynolds, a kulcsárnő és a személyzet már várta őket. Azonban csak egy éjszakát töltöttek ott, reggel Eliza átadta Darcy üzeneteit és rendelkezéseit, s megbeszélte a kulcsárnővel a további teendőket, majd a bőséges reggeli után visszafelé indultak, mert Bingleyéket már nagyon hajtotta a kíváncsiság, s a birtok utáni vágyakozás.

Az új udvarház eléggé közel feküdt az országúthoz, kavicsal felszórt bejáratánál már várta őket az intéző és fia, kiket Darcy már előzőleg átküldött, hogy a birtokot átvegyék, felmérjék, és az oda küldött holmikát elhelyezzék. Az intéző megbízható, régi jó embere volt Darcynak, az ő idősebb fiát fogadták meg, hogy Bingley birtokát vezesse.

Kesze-kusza, dús sövények vették körül a nagy, elszórt virágágyásokkal teli kertet a ház előtt, látszott, hogy nem gondozzák, s lakják egy ideje. Nagyságra körülbelül akkora volt, mint Netherfield. Tizenkét kisebb hálószoza, egy nagy bálterem, egy nagyobb és egy kisebb ebédlő, szalon és még néhány szoba volt a házban, két fürdőkamrával s a hátulsó traktusban elhelyezett nagy konyhával, ügyesen elrendezve. A konyhából a hátul elterülő veteményeskertbe lehetett kilépni, hol a burgonyás és zöldséges vermek is helyet kaptak, majd a kertből egy nagyobb gyümölcsös, azon túl a mező következett, oldalt pedig, a ház szélétől mintegy kétföldnyire szelíd patak látszott ritkás erdővel. A gazdasági épületek okosan a háztól távolabb voltak elhelyezve, akárcsak a személyzet szállásai. Apró dombok felé futó legelő és szántók indultak mögöttük.

A bútorok nagy része már megérkezett, s az intéző két hálósobát, a szalont és az ebédlőt saját elképzelései szerint berendezett, hogy legyen hová lepihenni, ha elfáradnának, s markos legények várakoztak, hogy a bútorok végleges helyükre kerüljenek. Számos doboz, csomag és láda rejtett dísztárgyakat, képeket, hasznos eszközöket, s most szép sorban mindennek meg kellett találni a helyét. Egy szobalány, egy komorna, a szakácsnő és két konyhalány állt neki a szobák csinosításának, s két lakáj meg egy inas szedte elő a szőnyeget, kárpitokat és függönyöket. Eliza, Jane és Miss Bingley is részt vett az általános csomagolásban, hogy minél hamarabb készen legyenek.

A hölgyek nagy igyekezettel irányították a rendezkedést, oly derekasan helytállva maguk is, hogy mire esteledett, s Pemberleyből Mrs. Reynolds átküldte a hideg vacsorát, már igencsak elfáradt mindenki. De három hálószoza, a szalon, s két ebédlő teljesen elkészült, így volt mód az éjszakát kényelmesen eltölteni, s elfogyasztani az ételeket, miket a kulcsárnő készített, előrelátóan gondoskodva reggeliről is.

Miss Bingleynek most jó hasznát vették, mert bár ő maga inkább csak a személyzetet volt hajlandó irányítani, s kezeit nem piszkította be a legkisebb munkával sem, de kétségtelenül remek ízléssel bírt, s csalhatatlan biztonsággal megmondta, melyik tárgy milyen bútorhoz, melyik függöny melyik szőnyeghez vagy kárpithoz illik. A jó ízlés szinte az érzékeiben volt, s tanácsai következtében valóban elegáns, barátságos és ízléses lett a ház, még ha kissé kopár is.

A hölgyek úgy látták, két hét elegendő lesz ahhoz, hogy minden a helyére kerüljön, - már ami megvan! Több bútor ugyanis még nem készült el, ezeket csak a következő héten, leszállítás után lehet majd elhelyezni, s a csinosítás maga még hosszabb időt vesz igénybe, hiszen egy otthon tárgyai sok utazásból, sok vásárlásból gyűlnek össze, s gyarapodnak. Most alkalom nyílt arra, hogy Jane nászajándékkul kapott tárgyait is elhelyezze, és kézbe véve ismét örven-dezzen nekik, esküvőjére emlékezve. Az este így telt el, kellemes nosztalgiával felidézve a páros esküvőt, - ami csak Miss Bingleyben keltett szomorúságot, hiszen kesereghetett hamvába hullt reményein, mivel nem ő volt a főszereplő.

Korán feküdtek le aznap, mert másnapra is bőven akadt tennivaló, főként, hogy a szakácsnőnek és egy konyhalánynak már a főzésről kellett gondoskodni, ők kimaradtak a pakolásból. Ám azért akadt még segítő kéz, reggel a kulcsárnő áthozatta magát két szobalánnyal és egy inassal Windworthbe, s estig ott maradtak, jócskán elősegítve a berendezkedés folyamatának hatékonyságát. Eliza Jane-nel a könyveket rendezte el egy falba épített könyvespolcon, s a ruhaneműket helyezték szekrényekbe, míg Miss Bingley egy zongorát pötyögtetett, melyet még fel kellett hangoltatni. Teltek a napok egymás után, mindig érkezett valami új, amit el kellett helyezni, hol rendelt bútor, hol Darcy figyelmességéért valamilyen különleges

dísz tárgy, hol Londonban felejtett holmit küldött el Mrs. Hurst. Ám két hét elteltével már igazán elmondhatták, hogy a ház készen áll, s mivel az idő addig nem kedvezett a szabadban tett sétáknak, állandóan esett az eső, és hideg szél fújt, remélték, hogy változás következik be, s nagyon vágytak már a friss levegőre sétálni vagy lovagolni.

Miss Bingley kiváló lovas volt, s mivel Eliza nem üzte otthon ezt a foglalatosságot, felajánlotta neki, megtanítsa lovagolni, mihelyt eláll az eső, és felszáradnak az utak. A rendezkedés napjai alatt nem foglalkoztak mással, s amikor kinéztek az ablakon, meglepve látták a megemelkedett vízállást, a szelíd kis patak rohanva folyó, örvénylő vizét, ami már majdnem kicsapott medréből. Az új intező naponta elnézett a patakhoz, mérte a szintjét, s fejét csóválva szidta a rengeteg esőt. De baj nem esett Windworthben, a patak medrében maradt, s mivel Bingley a hozzáértők tanácsára nem vetette be földjét, hanem birkák és juhok tenyésztését tervezte, - mert a fejlődő textilipar biztos piacot ígért a gyapjúnak - így az eső nem hátráltatta. De nem mindenki járt ilyen jól.

A Bennett szülők birtoka melletti kis folyócska felduzzadva kiöntött medréből. A lápos részek nem bírták elnyelni a megnövekedett vízmennyiséget, s egy reggel a szülők arra ébredtek, hogy házuk lábazata vízben áll, s a víz a küszöböt nyaldossa. Malacok visítottak, tehenek bögtek ijedtükben, a tyúkok némelyike a tornácon futkosott, mások felvergődtek alacsonyabb fák ágaira, csak a kacsák élvezték a vízi világot. A víz sehol sem volt mély - ráadásul Bennették háza a falu magasabban fekvő részén állt - de továbbra is folyamatosan esett, s a Lucas-lakba már behatolt volna, ha előző nap a helyi lelkész javaslatára homokzsákokat nem raknak a ház köré, s több kisebb állat is elpusztul, ha idejében át nem viszik egy távolabbi, magasabban fekvő birtokra, hol rokonaik gazdálkodtak. Sir William most áldhatta előre látását, és a gondviselést, hogy elkerülték a nagyobb bajt, s csak azon imádkoztak, hogy a víz tovább ne emelkedjen. Árvízre a faluban emberemlékezet óta nem volt példa, s a mélyebben fekvő területeken sok család szenvedett komoly károkat. Volt, ahol a régi ház összedőlt, s volt, hol állatok pusztultak el, mert gazdáik nem voltak elővigyázatosak, vagy nem volt lehetőségük védekezni. S az eső egyre csak zuhogott.

Bennették házának alapjai bírták a víz nyomását, de minden átnedvesedett, s a gazdasági épületekben, és a takarmányban őket is kár érte. A felhalmozott széna tönkrement, a víz tetején csomókban úszott mindenféle hulladékkal, szeméttel, elsodort tárgyakkal keveredve. Az ár levonulása után pedig a földek beszenyeződtek, a tavaszi vetések elpusztultak, s némelyik bérlőt oly súlyosan érintette az árvíz, hogy tönkrement, mert termését, vagy állatait elvesztette. A falubeliek segítettek egymáson, ahogy tudtak, de mindenkinek kijutott a bajból, s Longbourn környékén nem élt olyan nemes úr, aki - mint lady Catherine - segített volna a rászorulóknak.

Lady Catherine egyébként most elemében lehetett: az ő birtoka környékén is áradás volt, és sok bérlő házat öntötte el a víz. Ám itt a védekezés a hölgy rendelkezései folytán jobban meg volt szervezve, így kevésbé érte őket váratlanul az áradás. A lady a víz elvonulása után körülkocsizott, amikor az utak engedték, és kinek a tartozását engedte el, kinek pénzt, vagy gabonát ígért segítségül, s ezzel megmutatta jó szívét. Ám mindenkinek segíteni nem tudott, nem is akart, így ezen a vidéken is akadt, aki a tönk szélére jutott.

Collinsék keveset kaptak a vízből, a paplak kis, dombos részre épült a templommal, csak kertjük aljához jutott be némileg a folyó, s hamar levonult, otthagya szemetét, így nagyobb

kár nem érte őket. De a hívők közül sokan keseregtek és átkozódtak, mivel érdemelték ki ezt a sorsot, míg Collins ájtatosan ismételte beszédeiben, hogy isten majd mindenkit megsegít! Ennek ellenére akadtak, kik kénytelenek voltak a városokba költözni, és nyomorúságos bérházakban meghúzni magukat, hogy megkereshessék a napi betevőt, s akadtak, akik végül dologházba kerültek...

Elizának apja írt levelet, amikor az árvíz elvonult, s az utakon már ismét járni lehetett. A levél akkor érkezett Pemberleybe, mikor Eliza hazaköltözött Bingleyékthől. Több mint két hetet töltött velük, örömmel látta, hogy igazán elegáns, kellemes otthont sikerült kialakítaniuk, s ebben neki és Miss Bingleynek is része volt, ami jó érzéssel töltötte el. Ebben a lelki állapotban hallgatta megdöbbenve a kulcsárnő híreit, ki sopánkodva mesélte, mit hallott a Rosings és Hunsford környéki áradásról, és sajnálkozott a szerencsétleneken, majd hozták apja levelét, ki veszteségeit taglalta, és hálát adott az égnek, hogy életük nem forgott veszélyben. Beszámolt az ismerősök gondjairól is, megírta, hogy Lucasék előrelátása megmentette őket a nagyobb bajtól, hogy lady Lucas lassan gyógyulóban van, s beszámolt arról, Merytont magasabb fekvése megvédte, így ott minden a régi mederben folyik. Végül Mr. Bennett azt kérte leányától, gondoljon rájuk szeretettel, most valóban nehéz napokat éltek át, s rengeteget fáradtak, hogy mindent rendbe tudjanak hozni.

Eliza elhűlve olvasta apja sorait. Azonnal intézkedett, hogy hintó induljon Longbournbe a szüleiért, meghagyva a lakájnak, ki az üzenetet vitte, hogy vissza ne jöjjön nélkük! De még előbb néhány sort vetett papírra apjának, melyben kérte, haladéktalanul jöjjenek a hintóval Pemberleybe, kipihenni a fáradalmakat és feledni az ijedelmet, melyet átéltek. Majd Darcyt is tájékoztatta röviden, hisz a kocsinak a fővároson keresztül kellett mennie, így kézbesíteni tudja férjének a levelet. Végül, miután ezeket elintézte, Jane-hez menesztett küldöncöt, apja híreivel.

Felindultságát látva Mrs. Reynolds vigasztalni kezdte, mert Lizzyt önvád gyötörte, s magának tett szemrehányást, amiért szülei nem kértek segítséget tőle. A kulcsárnő megnyugtatta, hogy a járhatatlan utak miatt úgysem tudott volna támogatást nyújtani, inkább a veszteségek pótlása most a feladat, s azzal segíti leginkább őket, ha a tönkrement vetőmagok és takarmány helyett másikat juttat nekik. Eliza ebbe belenyugodott, ha nehezen is, - mert hideg fejjel, józanul átgondolva igazat kellett adnia Mrs. Reynoldsnak.

Estefelé befutottak Bingleyék, mert amint Jane megkapta a küldöncötől Eliza sorait, tüstént befogtak a kocsi. Rohanást jöttek, mert halálra rémült, s azt hitte, szülei máris Pemberleyben vannak. Éjjelre már nem volt érdemes visszaindulni, ezért ott aludtak, legalább a testvérek jól kibeszélhették magukból aggodalmukat. Eliza már lehiggadt, de Jane még erősen felindult állapotban volt, s alig bírta elaludni. Reggel aztán megállapodtak, hogy a szülők érkezése után Eliza átviszi őket Windworthbe, hiszen bizonyára amúgy is kíváncsiak a birtokra, s a ház berendezésére.

Így is történt. Két nappal később hozta a hintó a Bennett szülőket Pemberleybe, hol Eliza már tükkön ülve várta őket, hogy eljönnek-e, és nagy megkönnyebbülés fogta el láttukra. Kissé törődöttek voltak ugyan, de ezt az utazás számlájára is írhatta, s Eliza megnyugodva hallgatta Mrs. Bennett ámuldozását a palota külső és belső tereinek láttán. Most még örült is locsogásának, mert sokan csak akkor kezdenek értékelni valamit, amikor már nincs, és Eliza kissé szegyenkezve gondolt arra, hányszor örvendezett magában esküvője óta, hogy már nem otthon, velük együtt lakik, s mit érezne most, ha nem lennének... A kínos percek emlékét

felülírták a szeretet emlékei, s Eliza tiszta szívből örvendezett, hogy szüleinek semmi baja nem esett az árvízben.

Csak azután ülhetek asztalhoz, miután végigmutatott mindent a házban, s csak ekkor jutott szóhoz apja is, kitől az árvíz részleteit, s a károk nagyságát szeretne volna lányuk megtudni. Mr. Bennett minden apróságot elmesélt, ami csak eszébe jutott, s míg felesége az ebédlő pompájával és a felszolgált étel dicséretével volt elfoglalva, válaszolt a kérdésekre, melyeket Eliza ismerőseikről tett fel. Lucasék is szóba kerültek, és Mrs. Bennett nem rejtette véka alá, hogy gyanús neki Maria viselkedése.

- Mit gondolsz, ki toppant be Lucasékhoz, ahogy a víz visszavonult, és az úton megindult a forgalom? - kérdezte diadalmasan. - Nem fogod elhinni: Mr. Morton! Na, mit szólsz ehhez? A kis alamuszi Maria! Beteg az anyja, ő meg az orvossal udvaroltat magának! Szép dolog, mondhatom! Még ki sem nőtt a földből, és már férjhez menne... Micsoda dolog ez? És én még ajánlgattam az orvost ismerőseinknek, látván, hogy Mary iránt érdeklődik...

Hogy ezt csak ő hitte, az Mrs. Bennettet nem zavarta.

- Mr. Morton Mariának udvarol? - lepődött meg Eliza.

- Úgy bizony! Másnak nem teheti a szépet abban a házban, hiszen két kislány van csak rajta kívül, meg a fiúk. Tizenhét éves! És már férjet akar fogni... - szörnyülködött Mrs. Bennett, s hogy az ő leánya, Lydia tizenhat volt, amikor megszökött, ez eszébe sem jutott...

- De miből gondolja mama, hogy udvarol? Talán csak lady Lucas állapotáról akart meggyőződni!

- Ugyan, drágám, ne légy ilyen jóhiszemű. Engem nem csapnak be, láttam, milyen szemeket meresztenek egymásra! De jól van, semmi baj. Végül is én Marynek gondoltam Mr. Mortont, ám ha ő másra kacsingat, csak tegye! Akkor nem is kell az én lányomnak - s úgy méltatlankodott, mintha Mary kérői hosszú sorokban állnának a kapuban.

- De mama, még Mary is csak tizenhét éves! Maga is férjet akar fogni neki...

- Az más! - mondta megfellebbezhetetlenül Mrs. Bennett, azzal a vitát lezárva másról kezdett beszélni.

Apja később megerősítette, Mr. Morton az újságban olvasott az árvírről, s valóban rögtön Longbournbe sietett, hogy felajánlja segítségét. De nemcsak Lucaséknak, nekik is ajánlkozott, bár kétségtelenül először Sir Williaméket tisztelte meg ezzel. Eliza kíváncsiságára eltűnődve felelte, nem tartja lehetetlennek, hogy tetszik neki Maria, hisz valóban csinos, jól nevelt, kiváló jellemű leány, külseje ellen sem lehet kifogás, bár ő maga részéről már nem fordít különösebb figyelmet a fiatal hölgyek szépségére. Leánya most örülhetett, hogy idejében figyelmeztette Maryt, ne áltassa magát az orvos érzelmei felől. El kellett ismernie magában, hogy Maria meg is érdemli minden jóra való fiatalember érdeklődését, s Mr. Morton szabad szelleméhez remekül illik a leány nyílt természete, határozottsága. Szép pár lennének - állapította meg magában, s cseppet sem bántotta a dolgok alakulása.

Túl sokáig azonban nem kérdezősködött, tudta, hogy Jane is türelmetlenül és aggódva várja őket, ezért kocsiba ültek, s Bingleyékhez hajtottak. Jane könnyezve borult nyakukba, s alig tudta elhinni, hogy egyiküknek sem esett baja, majd töviről hegyire kifaggatta szüleit mindenről, ami január óta történt velük, együtt szörnyülködtek az ár rombolásán és a szülői házban esett károkon, s így Eliza újból hallhatta a történeteket. A lányok egymással, és

Bingleyvel már megbeszélték - Darcy pedig levélben felhatalmazást adott Elizának, tegyen, ahogy jónak látja -, hogyan segíthetnek szüleiken, s most előadták szándékukat, melynek hallatán anyjuk elérékenyülve dicsérte gyermekei jó szívét, s apjuk sem fukarkodott a köszönettel.

Végül Windworthot is megtekintették, s a lányok nem felejtették el kiemelni Miss Bingley érdemeit a szépség és a hasznosság összhangjának megteremtésében. A hölgy eddig háttérben maradt, mert sehogy sem szívelte Mrs. Bennettet - férjét sem túlzottan - s amennyire tudta, kerülni próbálta. Most azonban a mama is kénytelen volt elismerni, hogy nagyon csinos és ízléses lett Jane otthona, s kelletlenül szólt néhány elismerő szót Miss Bingleynek, amire ő hasonlóan válaszolt.

Elizabeth úgy tervezte, szülei most Pemberleyben pihennek egy darabig, ám anyja kijelentette, hogy Jane állapota miatt ő inkább Windworthban maradna, hol segíthet neki, amire Elizának nincs szüksége. Miss Bingley bosszúsan vette tudomásul, hogy Jane anyját nem riasztotta el az ő ottléte, s kelletlenül latolgatta, vajon meddig fogja boldogítani őket? A ház ahhoz nem volt elég nagy, hogy teljesen elkerülhesse Mrs. Bennettet, mondhatni, egyetlen ház sem volt elég nagy erre, márpedig nem szándékozott naphosszat őt hallgatni! Ám kilátásai nem voltak túl rózsásak...

Apja viszont, kinek amúgy is Eliza volt mindig a kedvence, Pemberleyt választotta, mert a könyvtár rendkívüli módon izgatta a fantáziáját. A következő napokat együtt töltötték, de sok társalgásra nem jutott idő, mivel Mr. Bennett bevette magát a könyvtárba, s csak étkezések idején bűjt elő, elragadtatottan áradozva a ritkaságokról.

Hunsfordban, Collinséknál sem állt üresen a vendégszoba. Lady Lucas hosszú idő óta először, jobban érezte magát, s régen látott leányához, Charlotte-hoz óhajtott utazni Maria kíséretében. Idegesítette otthon az árvíz utáni tisztogatás, a fiúk hangoskodása, a sok rosszullet, amin átesett, s minden áron környezetváltozásra vágyott. Mivel Collinséknál hamar visszatért az élet a normális kerékvágásba, a falu apraja-nagyja segített a tiszteletesnek, - így lady Lucas érkezésének öröme semmi sem zavarta. Charlotte boldogan látta anyja javuló állapotát, lady Lucas pedig unokája pufók arcában és csetlő-botló mozdulataiban gyönyörködött. A tiszteletesnek újabb alkalma nyílt hát valakit végigvezetni a paplak szobáin, szertartásos udvariassággal érdeklődni a család felől, s kérkedve felhívni a figyelmet a csinos szobákra, melyek egy részét lady de Bourgh, a kegyes jótevő javaslatai alapján rendezték be.

Lady Lucas most meggyőződhet róla - mondta Collins nagyképp -, hogy leánya jól választott, amikor az ő ajánlatát elfogadta, és kezét nyújtotta neki, mert a lelkeszi hivatás a társadalom rendjének elismert pillére, s ez az elismertség a feleségnek is kijár; mert tisztelet és megbecsülés övezi, olyannyira, hogy a legmagasabb körökbe is meghívást nyerhet, s végül, mert szerénytelenség nélkül állíthatja, hogy nagylelkű és önzetlen embernek tartja magát, aki kényelmes és biztonságos otthont képes nyújtani családjának. Anyósa elismerő válasza után rátért Rosings és lady Catherine dicséretére, mely vesszőparipája, kedvenc témája volt, s nem szűnt meg az ott lakók kegyes figyelmességét és a szobák nagyszerűségét áradozva emlegetni. Maria csak fél füllel, udvariasan hallgatta, ő már ismerte és megszokta Collins visszatérő gondolatait és fordulatait, de lady Lucas még kevés időt töltött vejevel, s rendkívül figyelmes, jól nevelt, sőt érdekes embernek tűnt számára, ahogy ezt lányainak később kifejtette. Az önteltséget eleinte még elégedettségnek látta.

Másnap a rosingsi meghívás sem maradt el - lady Catherine kíváncsi volt az új arcra - s a kastély csaknem olyan bámulatba ejtette lady Lucast, mint előző évben férjét, s Mariát. A benne lakókat már kevésbé találta rokonszenvesnek, mert nem volt elfogódott, és rang s vagyon fontossága súlyos betegsége alatt leértékelődött gondolataiban az egészséggel, gondoskodással, szeretetreméltósággal szemben. Éles szeme felmérte anya és leánya gazdagságát, de boldogságot nem talált, míg Collinséknál már a kisgyermek jelenléte is sok öröm és nevetés forrása volt, így anyai szíve elégedett lehetett. Míg Hunsfordban időztek, hetente kétszer Rosingsban vacsoráztak, de véleménye mindvégig változatlan maradt.

Április végén Anglia védőszentje, sárkányölő Szent György napján a lady búcsút rendezett a faluban. Collinsnak sok dolgot adtak az előkészületek, ünnepi szentmisét kellett celebrálnia, a délelőtti körmenet után este még a templomi kórossal előadást tartott, a kieső időben a vásár területén tartózkodott, mert lady Catherine mindenféle mulatságos versenyt rendeztetett az emberek felvidítésére, s az általa adományozott nyereményekre Collinsnak kellett felügyelnie. Holt fáradtan érkezett haza este, s hallgatta a hölgyek élményeit. Charlotte anyjával, és húgával maga is kilátogatott a búcsúba, némi vásárfiát vettek a kisfiúnak, s nézegették a kirakott portékákat. Kellemetlen szagok terjengtek, sok helyen még nem volt eltakarítva az uszadék, a szemet, bizony, most Hunsford nem nyújtott olyan kellemes látványt, mint általában. Az emberek mogorvábbak, komorabbak lettek, s megfogyatkozott az ismerősök száma, mert többen kénytelenek voltak nagyobb városba költözni megélhetést keresve. De azért sokan köszöntötték a papnét, - szinte mindenkit ismert, s megállított néhány barátságos szóra.

Másnap bált rendeztek Hunsford közelében, melyre Collinsék is hivatalosak voltak. Természetesen lady Lucas és Maria is velük tartott, míg a kisfiúra egy szomszéd asszony vigyázott. Kellemes meglepetés érte őket: a bálban megjelentek Bingleyék, Eliza és a Bennett szülők is. A lányok ugyanis most tettekre váltották tervüket, hogy közeli s távolabbi szomszédaikat megismerjék, és elfogadták a meghívást, annál is inkább, mert Bingleyék nagyjából félúton laktak a két helység között, s így ha Elizának náluk éjszakáztak, nem kellett oly nagy távolságra utazniuk. Bingleyeket nagy örömmel üdvözölték, mert a szomszédság emlékezete megőrizte elragadó magatartásukat és jó modorukat a pemberley bálból, s hogy Elizabeth is megjelent körükben szerényen és udvariasan viselkedve, az iránta érzett s lady de Bourgh által táplált ellenszenv és irigység kezdett újra felengedni. Mrs. Bennettet lekötötte lady Lucas, kivel apróra kitárgyalták a jelen levőket, összehasonlítva merytoni és longbourni ismerőseikkel, s Eliza anyja - miután biztosította lady Lucast, mennyire örvendezik javuló egészségének - nem bírta megállni, hogy néhány csípős megjegyzést el ne eresszen Maria és Mr. Morton kapcsolatáról, amit a hölgy, bizonytalan lévén a dologban, hevesen tagadott.

Charlotte Elizával beszélgetett. Oly régen találkoztak, annyi minden történt azóta, hogy a bőség zavarával küzdve az üdvözlések után eleinte csak álltak és mosolyogtak egymásra. Majd a család, a kisfiú egészsége került szóba, azután Darcy és Gardinerék, s lassan szépen sorba véve haladtak előre az események felidézésében. Charlotte Mariától értesült Georgiana sikereiről, s most kíváncsian érdeklődött az előkelő bálók és az udvari bemutatás részleteiről, Eliza új ismerőseiről, és csak halvány irigységet érzett, mert meg volt elégedve jelenlegi helyzetével. Tudta, hogy jobbra nemigen számíthatott, s okosabb volt annál, hogy olyasmi után bánkódjon, ami sosem lehetett volna az övé.

Maria szívesen társalgott volna velük, de többször is felkérték táncolni, s egyik távolléte alatt Eliza megkérdezte Charlotte-t, hallott-e már Mr. Mortonról.

- Az orvosról? Hogyne, mama esküszik, hogy az ő szereitől kezdte jobban érezni magát, s el kell hinnünk, mert a télen lábra sem tudott állni!

- Mr. Morton szokatlan módszerekkel gyógyít... nem gondolod?

- Én azt tartom fontosnak, meggyógyítja-e anyánkat? Kedves barátnőm, én ilyenkor egyet-érték azzal, cél szentesíti az eszközt: bármivel is kezeli, ha elmúlik betegsége, mindannyian hálásak leszünk az orvosnak!

Charlotte hallotta, hogy Gardinerék révén ismerkedtek meg Mr. Mortonnal, s most az érdekelte, milyennek találta Eliza.

- Mariától már tudakozódtam felőle, de szeretném a te véleményedet is megismerni...

Eliza biztosította barátnőjét, hogy az orvos kiváló jellemű, pontos, megbízható, eszes fiatal-embernek mutatkozik, kit széles érdeklődési köre kiváló társalgóvá avat, s amellet daliás férfi, - bár Darcy mellett természetesen elbújhatna! - mondta hamiskásan.

- Nagyon tetszik, hogy komoly és megállapodott elveiben, mégis minden érdekli! Biztos lehetsz benne, hogy nem unatkozol majd, ha vele társalogsz...

- Azt hittem Maria elfogult, mert nagyon dicsérte őt, s most reménykedem, hogy nem tévedtek mindketten, hisz te is jó véleményt táplálsz iránta! - mondta elégedetten Charlotte.

- Igyekszem nem elhamarkodottan ítélni. Ez a vélemény már régebben kialakult bennem, s nem volt okom megbánni. De mondd csak Charlotte, hogy tetszik ő Mariának? Ne add a tájékoztatant: tudom, hogy valami van köztük!

Charlotte őszintén feltárta Eliza előtt, hogy Maria szerelmes Mr. Mortonba, s úgy érzi, viszontszeretik, de jegyesség vagy házasság nem került szóba köztük, ez valószínűleg csak a jövőben lehetséges. Viszonzásul Eliza is beszámolt Mary reményeiről, melyeknek megghiúsulásáról immár ezzel a beszélgetéssel is bizonyosságot szerzett, noha természetesen Maria tévedhet. De ezt Eliza nem hitte igazán.

- Milyen igazságtalan a világ! - tűnődött Charlotte. - Hiába hajlik egymás felé két szerelmes, ha a rang, vagy a vagyon hiánya elválasztja őket. Miért kell ennek így lenni? Az is lehet, hogy évekig kell várni egymásra, reménykedve, hogy változik helyzetük, s végül mégis minden másképp alakul...

- Ne keseregj, Charlotte, biztos vagyok benne, hogy Mr. Morton gyorsan emelkedik majd a ranglétrán, s hamar kiépíti betegeinek körét! Akkor aztán nem áll semmi az útjukba...

- Hallottam, édesanyád is beajánlotta őt merytoni ismerősökhöz... Mily kedves cselekedet volt ez tőle... Igazán lekötelez minket - ismerte el barátnője.

- Csak ne légy olyan hálás! Anyám azt hitte, Mary udvarlóját ajánlgatja, azért igyekezett annyira! - nevetett Eliza, mire Charlotte megriadt.

- Csak nem ígért Mr. Morton Marynek házasságot? Vagy tán eljegyezte?

Eliza megnyugtatta barátnőjét, csupán anyja képzelte, hogy Maryt összeboronálhatja az orvossal, annak esze ágában sem volt udvarolni, kizárólag Mary tudásvágya keltette fel érdeklődését, s töprengve kérdezte:

- Vajon miért oly furcsa egy férfi számára, ha a nők érdeklődnek a tudományok iránt? Ha másra is kíváncsiak, mint a divat, vagy a szomszédok viselt dolgai... Mr. Morton nem ilyen, de más férfiak... néha arra gondolok, féltik a pozícióikat. Lehet, hogy egy nő is tudja azt, amit ők...

- A hölgyek gondolkodása is, alkata is másra van teremtve, mint a férfiaké. Sohasem lesz képes egy nő ugyanarra, amire egy férfi! - jelentette ki Charlotte.

- Igen, ezt mondja mindenki, de valóban így van? A városokban a nők ugyanúgy dolgoznak, mint a férfiak, és sok munkát elvégeznének, amit nem engednek nekik, csak férfiaknak... Tudom, mert Mr. Morton beszélt erről egyszer...

- Nehogy azt mondd, hogy a bányákban is képesek dolgozni a nők? Vagy a csatahajókon... a katonaságnál...

- Hát erről nincs tudomásom, most megfogtál... Sajnos, kedves Charlotte, erre nem tudok válaszolni, én magam egy ilyen sem ismerek, de ez nem zárja ki, hogy lehetnek ilyen nők! Azaz, lehetnének! Hisz még ha vállalkoznának is ilyen dolgokra, akkor sem engednék őket bányászként vagy hajósként dolgozni. Orvos sem lehet, csak férfiből...

Eliza elmesélte Maria kifakadását a Darcy palotában, amikor arról beszélt, talán egyszer a nők is tanulhatnak, dolgozhatnak, utazhatnak kedvükre, s elmondta, mennyire meglepte a leány viselkedésének változása egy év alatt. Charlotte egyetértett vele, maga is meglepődött Marián, s mindketten nagyra értékelték a lány erőfeszítéseit. Eliza biztosította barátnőjét, hogy segíteni fogja Mr. Morton boldogulását Londonban, ami talán lerövidítheti két szerető szív egymásra találását. Azután befejeződött a tánc, Maria visszajött, s más témák kerültek felszínre.

Ezalatt Mr. Bennettet Collins boldogította, ki növelni akarván befolyását saját egyházközségén belül és kívül is, minden családdal szóba elegyedett, dicsért, hízelgett, és bájolgott, s Eliza apja oly jól szórakozott, amíg figyelte, hogy egészen jó kedve kerekedett.

A bálon a károsultak javára adakozni lehetett. Jane is, Eliza is jelentősebb összeget fordított erre a célra, s ez tovább növelte népszerűségüket. Eliza tartott tőle, hogy lady Catherine is jelen lesz, s kellemetlenkedik, de erre nem került sor, a lady nem volt ott. Charlotte hallotta férjétől, hogy bár szándékában állt eljönni, mégis változtatott elhatározásán, amikor kiderült, hogy leánya, Anne megbetegedett.

Miss Bingley most jól érezte magát. Távol Londontól nem hallottak a virginiaival megesett kalandjáról, és csinos, elegáns hölgy lévén számos táncosa akadt, mivel pedig nővére, Mrs. Hurst nem volt jelen, fennhéjázó magatartása is megszélidült. A bál végén megállapíthatta, régen volt része ily kellemes estélyben.

A társaság nagy része csak hajnalban indult haza. Jane már előbb lepihent egy félreeső szobában, s most ő volt közülük a legfrissebb, amikor kocsiba szálltak. Charlotte szavát vette Elizának, hogy a nyár folyamán mindenképp találkoznak, s míg búcsúzkodtak, állapotára való tekintettel jó tanácsokkal látta el Jane-t.

A Bennett szülők még két hétig maradtak gyermekeikkel, míg kiheverték az átélt izgalmakat. Ez idő alatt több kis környékbeli városka nevezetességeivel megismerkedtek Eliza és Jane társaságában, jótékonykodással fejezték ki együttérzésüket a szegényekkel és elesettekkel szemben, a környékbeli hölgyek összejöveteleire látogattak a helyi nőegyletbe, s mindent elkövettek, hogy megismerkedjenek és összebarátkozzanak a helybeliekkel. Csupán Miss Bingleyvel nem sikerült barátkozni, Mrs. Bennett képtelen volt régebbi sérelmeit feledni, s hiába csitította Jane és beszélt lelkére Elizabet, egyszerűen nem bírta megállni, hogy ne piszkálja Caroline-t, ki végül megelégtelt a helyzetet, s orrát felhúzza inkább visszautazott Londonba, nővéréhez. De kár volt feladni állásait, hisz pár nap múlva Bennettek is követték. Bármennyire elmerült is a könyvtárban Mr. Bennett, birtokát azért irányítani kellett, s a

károkat helyrehozni, újat kezdeni nem tudtak nélküle, így a szülők is útra keltek Long-bournbe, azzal, hogy hamarosan visszatérnek nyári üdülésre, s Pemberley újra csendes lett.

Május közepe volt, Eliza szíve repesett, ha arra gondolt, nemsokára megérkezik férje a lányokkal. Már nagyon hiányoztak neki, számolta a napokat a viszontlátásig, s hogy addig se legyen oly magányos, átkocsizott Jane-hez Windworthbe, és felelevenítették régi kedves beszélgetéseik hangulatát. Jane állapota sok tűnődésre, ábrándozásra és örömteli tervezgetésre adott okot, és a testvérek kiélvezték együttlétük minden percét.

A szép napokat azonban baljós hírek zavarták meg. Egyik nap Eliza után küldték Pemberley-ből Charlotte levelét, mely arról számolt be, hogy az árvíz után járvány tört ki a megyében, a betegséget úgy Miss de Bourgh, mint az ő kisfia megkapta, s most a helybeli patikárius kezeli falujukban a betegeket.

- Istenem, szegény Charlotte! - kiáltott fel rémülten Eliza.

- Szegény kisgyermek! Hogy aggódhat most az egész kedves Lucas család! - szólt megdöbbenve Jane. - Remélem, meggyógyulnak a betegek, s nem lesz áldozata a járványnak...

- Charlotte azt írja, hogy bár a betegség eddig még nem okozott halálesetet, ő nagyon fél, s imádkozik a gyógyulásért.

- Maria ott van még? Ő segíthet az ápolásban... de bizonyára már hazautazott, hisz az édesanyjuk sem egészséges! Mennyi csapás... - sajnálkozott testvére.

- Maria már épp hazautazott volna édesanyjukkal, amikor a gyermek beteg lett, ezért inkább ott maradt ápolni a kisfiút... Így anyjukat Collins kíserte haza, ki maga is nagyon aggódik a gyermek miatt...

- Vajon mi történt azóta, hisz ennek legalább három - négy napja...? Reméljük a legjobbakat...

- Mást úgysem tehetünk... Mit gondolsz? - tépelődött Eliza.

- Ne üzenjünk Mr. Mortonnak? - kérdezte aggodalmaskodva Jane, de Eliza rövid gondolkodás után a fejét rázta.

- Ha Mariához gyengéd érzelmek fűzik, Lucasék bizonyára értesítik az orvost... Még megsértődnének, s azt mondanák, beavatkozunk az ő dolgukba...

- De nem tudjuk, mily szoros a kapcsolatuk... Lehetséges, hogy Maria nem mer hozzá fordulni, szülei pedig nem sejtik az ő érzelmeiket... vagy ha sejtik, annál inkább úgy érzik, nem fordulhatnak hozzá... Tennünk kéne valamit... - tépelődött Jane.

- Nyugodj meg, Lady Catherine biztosan hív orvost a lányához! Talán átküldi Charlotte-hoz is... sőt, mi több, biztosan... Hisz Charlotte járványról ír! Sok rossz mondható Darcy nénikéjéről, de én magam láttam, mennyire törődik bérleivel, és ismerőseivel... Csalódnék a ladyben, ha nem igyekezne a járvány terjedését meggátolni!

- Igazad van, biztosan ezt teszi... - mondta megnyugodva Jane.

A testvérek ugyan megnyugtatták egymást, de azért némi izgalommal várták a következő napokban, kapnak-e hírt Kentből, s milyeneket. Egy hétig azonban nem jött semmi, s már kezdtek fellelegezni, amikor újabb levél érkezett.

- Maria írta! - mondta Eliza rosszat sejtve. - Lássuk, mi van benne?

Maria azzal kezdte levelét, hogy Charlotte nem képes most levélírással, oly rossz idegi állapotban van. A gyermek állapota súlyosbodott, a leggondosabb ápolás ellenére is, s most további romlástól tartanak.

- Hát nem hívtak orvost? - kiáltott fel Jane rosszállóan.

- De igen, a továbbiakban írja, hogy lady de Bourgh orvost hívott lányához Londonból, s volt szíves átküldeni hozzájuk is, ám a gyermek nem segített, és Anne is súlyos állapotban fekszik Rosingsban.

- Jóságos isten! Szegény gyermek! Szegény Miss de Bourgh! - mondta rémülten Jane.

- Maria könyörög, küldjük Mr. Mortont hozzájuk, mert ő már csak benne bízik, ám mint fiatal leány, nem illik írnia az orvosnak! - futotta át a levelet izgatottan Eliza.

- Miért nem írat Charlotte-tal levelet? Nem értem...

- Mert Charlotte nem mer lady Catherine ellenében cselekedni, ki ezt az orvost pártolja, és amúgy sincs olyan állapotban! Szüleik pedig ugyancsak megelégednének lady Catherine intézkedésével, nem tartanák illendőnek felülbírálni azt, így nekik hiába írja! Jaj istenem, ez a Sir William...

- Hát még ebben is a rang számít, a társadalmi helyzet? - háborodott fel Jane. - Írjunk azonnal Mr. Mortonnak, Eliza! Magam is azt hiszem, Mr. Morton sokkal jobb orvos, mint akiket eddig megismertünk. Ugyanúgy bízom benne, mint Maria... Előre megmondom, az a kívánságom, hogy gyermekem születésekor őt hívjátok hozzám, bármi is adódna... Írjál Eliza, máris hozom a papírt, és csöngetek, hogy fogjanak be, s vigyék a levelet lóhalálában Mr. Mortonhoz!

- Adná az ég, hogy Mr. Mortont otthon találják, minél hamarabb Kentbe utazhasson Charlottehoz!

- Írd meg neki, hogy Rosingsba is át kell mennie...

- Tartok tőle, a lady nem engedi majd Anne-hez, ha megmondja, hogy én küldtem! - rázta fejét Eliza.

- Ugyan, drága húgom, ha Anne rosszabb állapotban lesz, a lady mindent megenged majd! Hiszen ő is anya... Bizonyára nagyon félti gyermekét...

Ezt a nézetet Eliza is kénytelen volt osztani, s ilyen értelemben írta meg levelét az orvosnak. Azután nem tehettek mást, várták a további híreket, s reménykedtek, hogy a járvány nem szed áldozatokat. Aggodalmaikat kis időre elcsitította, hogy Darcy Georgianával és Maryvel végre elindult Londonból Pemberleybe, s útközben kitérőt tettek Jane-hez, hogy Elizát felvegyék s hazavigyék. Kimondhatatlan boldogság volt ismét viszontlátni egymást két hosszú hónap után, s míg ételt és frissítőket szolgáltak fel, a lányok ki nem fogytak a szóból, Eliza és Darcy pedig az egymásra vetett vágyakozó pillantásokból. Két napot töltöttek Bingleyéknél, Eliza már összecsomagolta ruháit, s készültek a hintóba szállni, amikor Maria újabb levele megérkezett. Az egész társaság értesült már a szomorú hírekről, s aggódva nézték, ahogy Eliza a levelet kibontja.

- Istenem, szegény Charlotte! - szólt Eliza elsörnyedve.

- Meghalt a kisfia!? - kiáltott fel remegő hangon Jane, és sírva fakadt.

Eliza maga is könnyezett, s átnyújtotta a levelet Darcynak, kérve, ő olvassa tovább. Maria kusza sorokban írta meg, hogy Mr. Morton megérkezett ugyan Hunsfordba, de már késő volt, semmit sem tehetett, a gyermek másnap este elhunyt.

Georgiana érző szívét próbára tette a gyász hír, s Mary is szomorúan álldogált, a zokogó Jane hátát simogatva.

- S mit ír Charlotte-ról? - kérdezte Darcyt szepegve, s könnyeit törölgetve Eliza.

- Hogy teljesen összeomlott, borzasztó állapotban van, s ápolásra szorul maga is.

- Legalább Mr. Morton most segít neki... Miért is nem hívtuk előbb...!

- Mr. Morton Anne-t ápolja Rosingsban. Miután Charlotte-nak gyógyszert készített, s ellátta Mariát utasításokkal a használatukra vonatkozóan, átment nénikémhez, s közölte vele, hogy a beteget jött gyógyítani.

- Említette, hogy én küldtem, s a lady nem zavarta el?

- Kis csalás azért volt a dologban... - ismerte el Darcy - azt mondta, Darcyék küldték, s nénikém azt hitte, rólam van szó... Amúgy is megértette már, hogy az orvos, kit ő hívott, nem tud már segíteni, s mint utolsó szalmaszálba kapaszkodott Mr. Mortonba...

- Milyen Miss de Bourgh állapota? - kérdezte Mary érdeklődve.

- Unokahúgom valamivel jobban viseli a betegséget, de ő is ápolásra szorul, válságos a helyzet, s Maria azt írja, bár lenne ott még valaki, aki Mr. Morton irányításával felvenné a harcot Hunsfordban a betegség ellen! Ő megtenné, de nincs akkora tudása, s Charlotte-ot sem hagyhatja ott...

Mindannyian Maryre néztek, ki elérve a pillantásokat, meggyőződéssel jelentette ki:

- Ez a sors keze!

- Igen, az! - kiáltotta meggyőződéssel Jane. - Eredj Mary, most segíthetsz a bajba jutottakon! Most megmutathatod, mit tanultál, és hasznára lehetsz Charlotte-nak, vagy Miss de Bourgh-nak! Mily szerencse, hogy épp a gyógyítás iránt kezdtlél érdeklődni!

- Mily szerencse, hogy éppen félúton vagyunk Kent és Derbyshire között! - mondta bánatosan Eliza.

- S mily szerencse, hogy még nem indultak haza! - szólt Bingley. - Így, ha leszedetjük Darcy hintójáról Mary poggyászát, befogatok, s máris indulhat Kentbe! Vagy nem így gondolják?

- Egy percet se veszítsünk! Vetesse le a csomagokat, kedves sógorom! - kérte Darcyt Mary tettvágytól fűtve.

A műveletet végrehajtották, s miután Darcy néhány sort írt nénikéjének, melyben Maryt lady Catherine figyelmébe ajánlotta, Bingley hintója máris Hunsford felé indult Maryvel, ki kendőjét lobogtatva búcsúzott, s kiáltozott, hogy ne féltsék őt. Ígérte, megírja a fejleményeket, s ha Mr. Morton hazaindul Londonba, megkéri, ejtse útba Bingleyüket, hogy első kézből értesüljenek az eseményekről. Máris eltöltötte fontosságának tudata, hogy szükség van rá, és a várakozás öröme, hogy hamarosan hasznossá teheti magát.

Bingley rábeszélte volna a többieket, hogy maradjanak még, de Darcyék már oly régen vártak meghitt együttlétükre Pemberleyben, hogy nem erőltette sokáig a meghívást, inkább ígéretet tett, hogy gyakran átkocsiznak hozzájuk, amíg Jane jól érzi magát. Vegyes érzelmekkel, melyekben mind az öröm, mind a bánat helyt kapott, indultak haza Darcyék Derbyshire-be.

A hintóban még igen letört hangulat uralkodott míg Pemberleybe értek, de azután Eliza összeszedte magát, régi nyugodt, kedves arcát mutatta, és várakozó mosollyal nézett sógornőjére és Darcyra.

- Most pedig meséljenek nekem! Mindenre kíváncsi vagyok, mindenről tudni akarok, ami történt, mióta eljöttem a fővárosból! Kezdjük magával, drágám... Hogyan alakultak üzleti ügyei? Minden rendben van? Költhetem a pénzt továbbra is, vagy takarékosagra szorít?

Darcy aprólékosan beszámolt pénzügyeiről, parlamenti munkájáról, s említést tett Mr. Gardiner sikereiről is a Társaság élén, mely egyre jelentősebb üzletekbe bonyolódott világszerte. Viszonzásul Eliza elmesélte mindennapjaikat, kirándulásaikat, apró szórakozásaikat szüleivel, és ismertette Darcyval, milyen segítséget nyújtott árvízi veszteségeik leküzdésére. Hogy Bennettek mennyire hálásak voltak a segítségért, azt jelezte egyébként köszönő levelük is, mely két napra rá Pemberleybe érkezett, s melyben Mr. Bennetnek sikerült oly módon kifejeznie háláját veje felé, mely sem túlzott büszkeséget, sem túlzott alázatot nem tartalmazott - épp megfelelő hangon íródott.

Most, hogy magukban voltak, Elizának alkalma nyílt bizalmasabb beszélgetésekre is sógornőjével, ki a viszontlátás napján Bingleyéknél, és útközben hazafelé csak röviden válaszoltatott Elizának, csak annyit tudott meg tőle, hogy a zongoraleckék véget értek, a mester elbocsátotta Georgianát. A régensnek most családi ügyeivel kell bajlódnia, de üdvözlését küldte, akárcsak lady Monteros, s hogy a leány több meghívásnak tett eleget különféle főúri palotákban, hol Mrs. Gardiner, hol Mrs. Annesley, volt nevelőnője gardírozásával. Beszélt Maryről is, kit a két hónap alatt csak esténként láttak, annyira elmerült a betegápolás titkaiban, s kiről Fitzwilliamnek a tudós asszony nagyon hízelgően nyilatkozott, amikor az ezredes óvatosan érdeklődött előmenetele iránt.

Egy témát azonban nem érintett Georgiana, pedig ez érdekelte volna leginkább sógornőjét: mi a helyzet az udvarlókkal? Miután Darcy jelenlétében Georgiana óvakodott ezt a témát érinteni, Eliza úgy hitte, a lány arra vár, hogy kettesben legyenek. Két barátnő sokkal bizalmasabb egymással, ha magukban vannak, így Pemberleybe érkezésük másnapján, amikor Darcy a tiszttartóval bezárkózott a birtok ügyeit és számadásait átnézni, Eliza karon fogta sógornőjét, s a parkba kormányozva nekiszegezte a kérdést.

- Mi hír Mr. Steadyről, Georgiana? Egy szót sem szólsz róla... Találkoztatok, míg Pemberleyben voltam?

- Mr. Steady többször jött a palotába meglátogatni minket...

- Minket? Még kit látogatott rajtad kívül?

- Szigorúan illedelmes módon mindig bátyámat kereste először, azután velem is váltott néhány mondatot... - mondta kissé csalódott hangon Georgiana.

- Abban biztos vagyok, hogy az illendőség ellen sosem vétene... De bocsáss meg, hogy kíváncsiskodom: nem próbált meg udvarolni? Nem fogta meg a kezét? Nem súgott apró bókokat? Van, aki kis levélkéket csempész oda imádottjának... Semmi ilyesmit nem tett? - csodálkozott Eliza, gondolván, hogy az ő elutazásával lazább felügyelet alatt levő leánynak talán Mr. Steady megpróbálta kitárni szívét. De Georgiana fejét rázta, s tagadott.

- Régóta szeretnék beszélni róla veled! - mondta Elizabeth. - Többször is azon voltam, megkérdezem, mi a véleményed Mr. Steadyről, milyennek látod őt, s hogy érzel iránta? Még mindig hallani sem akarsz a férjhez menésről?

- Ön milyennek találja, kedves Eliza? - kérdezett vissza a lány, mint aki még nem döntött ebben.

- Nos, szerintem először is vonzó férfi, csinos és kellemes arcú. Másodszor értelmes és jellemes embernek látom, harmadsorban pedig kiváló művésznek. Ezek a tulajdonságok így együtt véve határozottan olyan fiatalembernek mutatják, kire érdemes odafigyelni, s ha udvarol, meggondolni ajánlatát, még akkor is, ha nincs vagyona vagy rangja. Nem így véled?

- De igen, kedves Eliza. Csak némi gondot okoz nekem, hogy nem igazodom el rajta! Úgy tűnik, vagyontalan családból származik - de elegáns iskolákba járt! Őt magát sem veti fel a pénz, de színházba, koncertekre látogat! Azt állítja, megveti a rangot, - ám főrangú ismerősei vannak! Hogyan értsem akkor ezt? Tettei nem vágnak össze szavaival...

- Ehhez még én is hozzátehetném azt, hogy amikor meglátott, tüstént udvarolni kezdett, egy-két nap múlva viszont úgy abbahagyta, mintha sosem tette volna, és azóta illedelmes udvariassággal bánik veled...

- Pontosan így van Eliza, s ez oly bosszantó! - kiáltott fel Georgiana elpirulva.

- Mondd csak, kedvesem, te ezt rossz néven veszed?

- Nem szép dolog játszodozni egy leány érzelmeivel, nem igaz? - kérdezte ártatlanul Georgiana.

- Hol udvarolni, hol nem... Szerelmet mutatni, azután közömbösséget... Igaz, ha visszagondolok az elmúlt időre, csak eleinte érdeklődött igazán irántam, később már nem sok jelét mutatta az érzelmeknek... Nem szeret ő engem, higgye el kedves sógornóm!

- Vissza tudsz emlékezni, mikor változott meg? - faggatta sógornője, s rögtön meg is adta a választ. - Amikor kiderült, hogy előkelő, vagyonos leány vagy, s a Darcy palotában élsz, akkor érte festő barátunkat nagy csalódás!

- Már megbocsásson drága sógornóm, ennek a ténynek örülni szoktak a házasulandó fiatal emberek...

- Csakhogy úgy tűnik, ő nem olyan, mint a többiek! S hogy mennyire így van, azt elmondhatom neked, mert néhány dolog tudomásomra jutott Mr. Steadyről, melyet még nem volt alkalmam elmesélni!

Eliza röviden beszámolt arról, mit sikerült a különböző estélyeken hallott szóbeszédéből összerakni, és milyen következtetésekre jutott.

- Ön beszélgetett Mr. Steady édesanyjával? - ámult Georgiana.

- Minden bizonnyal az ő anyjával társalogtam.

- S ő egy herceg barátnője volt?

- Azt rebesgetik, törvénytelen fia született tőle, s én úgy vélem, Mr. Steady az - vélekedett Eliza. - Itt a magyarázat arra, miért nem udvarolt neked tovább, amint kiderült, ki vagy! Nem óhajt főrangú lányt nőül venni, mert tart a törvénytelen származás szégyenétől. Nem a nemesi származás hiánya az ő gondja, hanem az, hogy az a herceg nem ismerte el fiának! Sok ember tartja szégyennek a törvénytelen származást, holott a gyermek ebben ártatlan... Mr. Steady pedig büszke ember. Te hogy vélekedsz erről a kérdésről?

Georgiana bevallotta sógornőjének, sokkal szabadabban és fennköltebben gondolkodik erről, mint sokan mások, és soha nem róná fel hibául senkinek szülei ballépését. De ezzel a véleményével biztosan nincs egyedül, s összeráncolt homlokkal kérdezte, vajon miért nem kérdezte meg soha álláspontjukat erről a témáról Mr. Steady, s miért tételezi fel róluk eleve, hogy elítélnék?

- Hogy az úr szégyelli származását, s talán azt hiszi, elítélnék őt ezért - az csak egy része lehet hallgatásának. Emlékezz vissza arra a beszélgetésre, amikor kicsúszott Mr. Steady száján, hogy szembeszállt családjával és nem vette el azt, kit neki szántak...

- Emlékszem! Mindannyian bámultuk őt ezért! Talán erről is sikerült megtudni valamit?

- Igen, kedvesem. A kisasszony előkelő főúri család leánya, kiről nemcsak azt terjesztik, hogy faképnél hagyta udvarlóját, holott jelentős vagyont írnak nevére, hanem azt is, hogy áldott állapotban van, s a gyermeknek nem tudni, ki az apja!

- Csak nem Mr. Steady? Jóságos ég! - kiáltotta ijedten Georgiana, de Eliza megnyugtatta.

- Ugyan drágám, én nem félek ettől. Mr. Steadynek fel kellett volna áldozni magát anyja kedvéért, kinek mindene a pénz, s másik gyermekét is felhasználta céljai érdekében: férjhez kényszerítette egy gazdag öregemberhez. Ám a festő inkább ellenállt, és elhagyta családját.

- Ó, a vagyon!... Mindig az a pénz!... Szegény Mr. Steady... Azt gondolja kedves sógornóm, hogy ez is az ő lelkét nyomja?

- Igen, úgy vélem, a mi festőnk nagyon jellemes ember, és szégyelli anyjának gátlástalan cselvetéseit, akárcsak egész erkölcstelen múltját... Lehet, hogy ez tartja vissza őt attól, hogy egy rangos, vagyonos család sarjának udvaroljon. Talán azt gondolja, egy egyszerű leánynak nem lenne kifogása származása ellen...

- Szegény Mr. Steady, én úgy sajnálom... Gondold el, kedves Eliza, mit szenvedhetett már... Az anyja borzasztóan erkölcstelen nőszemély lehet... hogyan is tudott vele együtt élni? Akit a világ szájára vesz, mert bűnös viszonyt folytat... a leányát érdekházasságba kényszeríti... vele pedig el akar vetetni egy megesett leányt a vagyonáért... Milyen szörnyen szégyellheti a családját! Mily nehéz döntéseket kellett meghoznia!

Eliza óvakodott felvilágosítani sógornőjét, hogy főúri körökben nap mint nap előfordulnak ilyen bűnök, mert erre maga is csak mostanában jött rá. Hallott kósza pletykákat régebben is, de a vidéki emberek naiv jóhiszeműségével nem tudta elhinni. Teljes valójában csak most kezdett derengeni előtte, hogy a szóbeszédnek komoly valóság alapja lehet, és csodálta Darcy gondosságát, amivel hűgát ilyen ártatlanságban tudta nevelni a fővárosban.

- Georgiana, légy őszinte hozzám, kérlek! Tudnom kell, mit érzel Mr. Steady iránt, mert aszerint fogok cselekedni a jövőben, s biztos lehetsz benne, hogy mindig a te érdekedben. Tetszik neked annyira, hogy jó szívvel viszonzád érdeklődését?

- Rokonszenves nekem... - suttogta leszegett fejjel Georgiana, zavartan nézegetve a kavicsokat. - Eddig attól féltem, vagyonomra pályázik... De ha nem így van... Márpedig biztosan nincs így, hiszen egy gazdag leányt utasított el... Igazán örülök... és most nagyon sajnálom...

- Szép dolog, és nemes szívre vall, ha sajnálatot érzel iránta, ám figyelmeztetek, ez kevés ahhoz, hogy boldog légy az életben! - szögezte le sógornője. - Boldogságot csak akkor érsz el, ha szeretsz, és viszont szeretnek! Minden más csak pótszer! Sok férfi elmerül hivatásában, kedvtelésében, élvezetek hajszolásában, - de ha nincs mellettük szerető társ, nem boldogok! Az asszonyok élete is, a mi viszonyaink között - foglalkozzanak bármivel - szerető társ nélkül sivár, boldogság nincs, vagy csak látszólagos! A lélek magánya, az egyedüllét állapota hosszabb távon dermesztő. Talán lesz egyszer olyan társadalom, ahol a magányos nők is boldogan élhetik le életüket, mert megtalálják örömeiket munkájukban, kedvtelésükben, vagy akár a szüleik öregkorának megaranyozásában, de a mi világunkban a nők boldogsága csak a szerető férj mellett képzelhető el. Hidd el nekem! S hogy bámulod a tehetségét, még ez sem elég alap a boldogsághoz!

- De mit tegyek, ha ő nem szeret engem? - kiáltott fel Georgiana. - Ha szeretne, nem törődne családja rossz hírével, vagy a származásával!

- Hát ebben nagyon tévedsz, kedvesem! Úgy vélem, pontosan azért nem udvarol, mert törődik veled, s nem akarja, hogy foltot ejtsen rajtad az ő anyjának rossz híre! - mutatott rá Eliza.

- Ez csak feltevés, Eliza. Nem biztos, hogy így volt, hogy a szóbeszéd igaz... Csak tőle tudhatnánk meg, ő pedig nem beszél...

- És nem is fog, míg azt nem látja, hogy hajlandóságot mutatsz iránta, ő pedig nem árthat neked.

- Én mutatnék is, ha bízhatnék benne... de nem bízom, ha nem beszél őszintén magáról. Furcsa egy fiatalember! ... Másnak be nem áll a szája, tömjénezné magát reggeltől estig, ő meg azt sem árulja el, hol született... Más szépeket sugdos éjjel-nappal, ő hallgat, mint a csuka... Pedig van mire büszkének lennie, hisz oly nagy művész! - mondta áhítattal a lány.

- Drágám, ne légy kishitű, hiszen te is nagy művész vagy! Mégis: mi a szándékod vele? Hogyan váltatok el egymástól, kívánsz-e találkozni vele, vagy nem? Mr. Steady nem érdeklődött, láthat-e a nyáron?

- Azt gondoltam, meghívhatnánk egy-két hétre Pemberleybe... Ön mit tanácsol, kedves sógornőm? - kérdezte szerényen Georgiana.

- Nagyon nehéz tanácsot adni jó barátoknak, úgy, hogy elfogulatlanok maradjunk, hiszen a legjobbat kívánjuk neki, s nem biztos, hogy az a legjobb, amit mi óhajtunk... El kéne dönteni, mit szeretnél, s ha szívesen látnád, hívjuk meg!

- Szeretném, ha ön szólna bátyámnak a meghívás miatt...

- Ej, nincs neked szükséged drágám ilyen kerülő utakra! Ha megkéred Darcyt, meg fogja hívni - ez magától értetődik! De ha akarod, szólok én neki!

- Jaj, drága Eliza, miért ily nehéz az élet? Aki méltó lenne házastársnak, nem nyilatkozik. Akit pedig csak a vagyon érdekel, kezét-lábát töri, hogy udvaroljon... - panaszolta letörtén Georgiana.

Eliza mosolygott.

- Már nem állítod, hogy sohasem mész férjhez, ez tetszik nekem! S ki az, ki kezét-lábát töri, hogy tesszen neked?

- Mr. Bartlet igazán próbára tudja tenni a türelmemet! - kiáltott fel sógornője.

- Csak nem volt tolakodó, vagy pimasz? - kérdezte bosszankodva Eliza, s kutatóan nézett a leányra, ki haragosan bólintott.

- Ki nem állhatom! - vallotta meg. - Olyan simulékony... olyan számító... Mindig azt mondja, mit hallani akarnak, s úgy hízeleg, hogy ha annyi jó tulajdonságom volna, amit ő nekem tulajdonít, már a szentek s a világ uralkodói között kéne lennem! Nem vagyok oly önhitt, hogy azt képzeljem, páratlan ékes jellemem, és csodálatos szépségem van, s észbeli képességeim korlátlanok, márpedig ő ezt igyekszik elhitetni velem, tehát hízeleg! Aki hízeleg, az nem mond igazat! Aki nem szól igazat, hazudik, s aki hazudik, az más szégyentelen dolgokra is képes! - méltatlankodott a leány.

- Az operistát én sem kedvelem, s bátyád is idegenkedik tőle... Viselkedése emlékeztet valakire... kiről most nem beszélnék. Bátyád nem vele rokonszenvezik, hanem Mr. Steadyvel - ha egyáltalán pártol valakit, mert véleményem szerint abban a hitben leledzik, hogy kerülöd az udvarlókat, mint ördög a szentelt vizet...

- Ez így is volt, míg meg nem ismertem a festőt... - ismerte be szégyenlősen Miss Darcy.
- Nos, nem kell elviselned Mr. Bartletet, ezért ha pimasz vagy tolakodó, szólj bátyádnak vagy nekem, s mi intézkedünk! - jelentette ki határozottan Eliza.
- Nem oly egyszerű ez Eliza, a régens és a mester nagyon pártolja őt! Hányszor biztattak a közös munkára, s félek, ha elküldöm, megharagszanak rám... - mondta ijedten Georgiana.
- No, szép is lenne! Miss Darcy bárkit rendre utasíthat, aki tolakodó, még ha a király ajánl-gatja is! Cseppet se félj, ebben a kérdésben bátyád igen határozott álláspontot fog képviselni, s ha ez megnyugtat, én teljes mértékben támogatom!
- Arra szükség lehet, mert az a gyanúm, előbb-utóbb felteszi a nagy kérdést, s ha elutasítom, az nem fog tetszeni a régensnek...
- Te csak ne félj senkitől, Georgiana! Neked nem kell férjhez menni sem sajnálatból, sem engedelmségből!
- Szerencsés helyzetben vagyok... Nem mindenki oly szerencsés, hogy ilyen jó bátyja és drága sógornője van... - áradozott a lány, megölelve sógornőjét.
- Ó, te kis hízogó! - nevetett Eliza. - Mintha nem magadnak köszönhetnéd... hisz amilyen az adjisten, olyan a fogadjisten!
- De ez az igazság! - erősködött Georgiana. - Nem lennék én jó, ha maguk nem lennének jók hozzám!
- És akkor mi volt előbb: a tyúk, vagy a tojás? - mosolygott sógornője, s kölcsönös bókokkal fejezték be a beszélgetést.

Este Eliza megemlítette Darcynak a festőt, s puhatolózott, mit szólna férje ahhoz, hogy támogassák valami módon. Darcy elárulta, gondolkodik egy kis kiállításon, ami Mr. Steady anyagi helyzetét is megtámogatná azzal, hogy áruba bocsáthatja képeit, s megrendeléseket szerezhetne a környéken.

- Az egyik földszinti teremben kitehetnénk a falra festményeit, s egy hónapra megnyitnánk az alsó részt, hová a látogatókat szoktuk beengedni - magyarázta elképzelését Elizának. - A képek megvásárolhatók lennének, mint a fővárosi kiállításokon...
- Milyen pompás ötlet! Esteket is rendezhetnénk, hol Georgiana zongorázna... - örvendezett felesége.
- Ha van kedve, én nem bánom! - mondta kedvesen Darcy. - Akár azt a Bartletet is meghívhatom, hogy énekeljen, s akkor már oly művészi színvonalat érünk el Pemberleyben, hogy a vidék minden kultúrája itt fog összpontosulni!
- Mr. Bartlethez nem ragaszkodunk! - mondta gyorsan Eliza. - Annyira nem fontos a kultúra...! De... ha valóban szereti hűgát, - s ebben nem kételkedem - itt a lehetőség, hogy ezt bizonyítsa! Szeretném, ha pártfogásába venné Mr. Steadyt, s meghívná őt ide látogatóba, míg a festményeit kiállítjuk...
- Amúgy is ez volt a tervem, drágám. De mi jár a maga fejében? Tán össze is házasítaná őket?
- Még az sem lehetetlen. Mr. Steady jellemes ember, nagy művész, és csinos férfi! - mondta Eliza.
- Már feledte kifogásait ellene: hogy nem őszinte hozzánk? Hogy titkai vannak? - csodálkozott Darcy.

- Ó, egyszer színt fog ő vallani, csak még nincs itt az ideje... - állította Eliza.
- Ennek ellenére azt kívánja, hívjam ide ezt az urat?
- Sokkal inkább, mint a másikat... Georgiana egyébként kedveli őt... s a festő érzelmeiben is biztos vagyok!
- S mi adjunk nekik alkalmat, hogy végképp egymásba habarodjanak? - töprengett Darcy.
- A sors útjai...
- De húgom egyszer sem említette a festő nevét...
- Ez csak azt jelenti, hogy sokat gondol rá - vont vállat Eliza. - Mr. Bartlet nevét talán gyakrabban emlegette?
- Úgy van, s ez ön szerint a teljes közönyt jelenti Mr. Bartlet iránt - nevetett Darcy.
- Igen, sőt a húga ellenszenvesnek találja őt! - jelentette ki Eliza.
- Ezzel a véleményével nincs egyedül, igaz, drágám?
- Pontosan... akkor hát meghívja a festőt, és kiállítjuk a képeket?
- Holnap írok neki, és Fitzwilliamet is értesítem, hogy intézkedjen a képek ideszállításáról, ha Mr. Steady is úgy akarja... akkor aztán írhatják a meghívókat a környékbeli uraságoknak. S ha Georgiana zongoraestet tervez, azt is szétkürtöljük a vidéken! Hadd menjen híre, hogy Pemberley élen jár a művészetek pártolásában...

A levél el is ment másnap a festő címére, s pár nap elteltével válasz érkezett, melyben a festő udvariasan megköszönte a felajánlott lehetőséget, hogy képeit a nagyközönség elé tárhatja, és pár nap haladékot kért, míg néhány festményét befejezi. Fitzwilliam ezredessel már felvették a kapcsolatot - írta - s amikor összeválogatta és becsomagolta képeit, az ezredes érte megy, és Pemberleybe hozzák a festményeket. Nagy megtiszteltetés ez számára! Reményét fejezte ki, hogy a hölgyeket jó egészségben fogja viszontlátni, s nincs ellenükre a kiállítás - bár az ő neve oly ismeretlen, nem gondolja, hogy sok látogatót vonzana, s így a hölgyeket nem zavarják majd akkora tömegek, melyek a londoni kiállításokat előzőnlik. Végül ismét köszönetet mondott, s jókívánságokkal zárta levelét.

Sorait olvasva a hölgyek tüstént terveket kovácsoltak, hogyan érjenek el minél több látogatót, s terveikben még az emberek pletykaéhsége is szerepet kapott oly módon, hogy Mrs. Reynolds hírszolgálatára is számítottak...

Rosingsból még nem jött hír, és Eliza nyugtalankodni kezdett. Megkérte Darcyt, fogasson be, s Georgianával átkocsiztak Windworthbe, hátha Bingleyék többet tudnak. Érkezésük ebéd közben érte Jane-t, az udvaron lady de Bourgh hintóját ismerték fel, s Mr. Morton áll fel üdvözlésükre az asztalnál. Jane gyorsan terítéket hozatott nekik is, és míg ebédeltek, faggatni kezdték az orvost a rosingsi hírekről. A lady hintóját látva Eliza erősen bízott abban, hogy Mr. Morton győzedelmeskedett a lady de Bourgh lányát legyűrő kór felett, s örömmel hallotta feltevése helyességét. Anne túl van a veszélyen a lady határtalan megkönnyebbülésére, ki szörnyű napok kínját állta ki, míg leánya a halállal viaskodott.

Hála az égnek, állapota most már kielégítő, s visszaesés sem várható a továbbiakban, így hát Mr. Morton körüljárta s ellátta még utoljára a hunsfordi betegeket, utasításokat adott Marynek a további ápolásra vonatkozóan, és lady Catherine könnyes köszönetével, a hálás falubeliek

gyűrűjében felszállt a hölgy hintójára, hogy e rövid windworthi kitérő után Londonba hazavigyék, hol betegek már várják.

A hölgyek nem győztek örvendezni a hírek hallatán. Eliza Collinsékról kérdezte, Maryt pedig Georgiana hozta szóba. Charlotte-ot említve az orvos arca elfelhősödött, és szomorúan mondta, hogy Eliza barátnője gyermeke halála után teljes apátiába esett, semmi nem érdekli, semmivel nem foglalkozik, lelkét megtörte a kisfiú elvesztése, bizonyára hosszú időnek kell eltelnie, míg ebből az állapotból kiemelhetik. Addig sajnós őt is, Miss de Bourght is ápolni, gondozni kell, míg újra megerősödnek, s régi mivoltukban állhatnak az ismerősök elé. Maryról szólva Mr. Morton mosolyogva gratulált Eliza testvéréhez, s elismerve, hogy igen hasznosan töltötte az év első negyedét, kedves szavakkal szólt Mary szakértelméről, megemlítve, hogy néhány újabb könyvet, s kis latin nyelvtant ígért neki, melyekkel tudását tovább bővítheti.

- Lady Catherine elfogadta húgom segítségét? - kérdezte ámulva Eliza, s az orvos bólintott.

- Nem volt a hölgy olyan állapotban, hogy bárkit visszautasított volna, ki segítséget adni szándékozott... Leánya élet s halál között lebegett, mikor én odaérkeztem, s londoni kollégám, ki előttem próbálkozott eredménytelenül, már feladta a reményt, és haza akart utazni. De a lady nem tudta elhinni, hogy nincs segítség, megjelenésemet isteni útmutatásnak vélte, s mikor gyógyszerem hatása érvényesülni kezdett, a hölgy vita nélkül azt tette, amit kértem. Így Miss Bennett - Mary - érkezése után rögtön csatlakozhatott hozzám, s miután a lady látta gondos ápolását, megbecsülését rá is kiterjesztette. Többször faggatott, honnan származik ismeretségem a Darcy palotával, és Miss Maryvel, s amikor közöltem, hogy a véletlen műve, keresztet vetett, s megjegyezte: áldottak a véletlenek!

- Kedves Mr. Morton, ugyebár a járvány már lecsendesedett, s hűgünk nem forog veszélyben? - érdeklődött aggódva Jane, s az orvos megnyugtatta, nem kell félnie.

- Egy darabig még ápolja Miss de Bourght, ezért nem tud hazamenni, ám ő számított erre, és felkészült rá... Általam küldi üdvözlétét, s megírja majd, amint visszatérni szándékozik!

Néhány szót ejtett még Mariáról, Collinsről, s néhány hunsfordi betegről, kit sikerült meggyógyítani, de lassan indulnia kellett, várta a lady hintaja. Elbeszélése alatt a hölgyek figyelmesen hallgatták, majd áradozva magasztalták tudását, és szerénységét, mellyel hárítani igyekezett a dicséreteket. Vannak, kiknek száján a szerény szólamok oly gyakoriak, mint dudva a kertben, s az álszerénység magvai csíráznak ki belőle. Minél többször találkoztak Elizáék Mr. Mortonnal, annál inkább látták, az orvos jellemére nem vetett árnyékot az önhittség, tudása folytonos önművelésből fakadt, szerénységét intelligenciája tartotta kordában. A hölgyek szemében értéke egyre jobban emelkedett, s véleményüket Jane mondta ki hangosan, miután az orvos ellátta tanácsokkal állapota miatt, s meghívásokkal tarsolyában búcsút vett Windworthtól.

- Úgy vélem, szerencsések vagyunk, hogy Mr. Mortont és barátját utunkba vetette a sors...

- Ezt Mrs. Gardinernek köszönhetjük, ki felhívta figyelmünket Mr. Steadyre! - emlékeztette őket Georgiana, s Eliza helyeselt: - Sok mindent köszönhetünk neki...

- Hamarosan látjuk őket... - mondta Jane, s eltűnődött. - Vajon mi lehet Kittyvel?

Eltelt néhány nap, s levél érkezett Marytól. Megtudták belőle azt is, amiről az orvostól már értesültek, de néhány újabbat is. Hűgük megírta, Miss de Bourgh már felkelt az ágyból, s minden nap kis ideig sétálnia kell a rosiński parkban, Maria kíséretében. Ő ugyan a kastélyban

lakik még, de nap közben más betegekhez látogat, a lady kérésére ellenőrzi, betartják-e Mr. Morton utasításait, s újabb adagokat kever a patikáriussal, ha elfogyott a gyógyszer.

Charlotte állapota csak keveset javult, ezért beosztották napjaikat Mariával, ki reggelit ad Collinséknak, - mert Charlotte különben egy falatot sem enne, csak néz ki az ablakon - majd átmegy a kastélyba, hol ebéd után sétálgat Anne-nel, s estig beszélgetnek, míg hazamegy a paplakba. Mary a délelőttiakat tölti lady Catherine lányával - ki ekkor kapja a gyógyszereket -, azután átmegy a paplakba, ebédet ad a Collins házaspárnak, s miután kis könnyű takaróval a térdén kiültette Charlotte-ot a kertbe, Collinsra bízta estig, és a hunsfordi betegeket látogatja, vagy a patikáriushoz megy. Oly gyorsan telnek így a napok, hogy észre sem vette egy hét elmúlását, csak Maria figyelmeztette a levélírással! Mr. Morton dicséretét hosszasan taglalta, ám vele kapcsolatban megjegyezte azt is, Elizának volt igaza kettejük barátságát illetően. Hogy mire céloz, mit látott, vagy hallott, azt levelében nem részletezte.

Lady Catherine-ről is szó esett. Még a lába nyomát is áldja az orvosnak - írta Mary - s őhozzá olyan kedves, amennyire csak telik tőle... Anne felépülése isteni csodának tetszik előtte, s most töri a fejét, mi jót tehetne, hogy háláját kifejezze az Úrnak... Lehet, hogy adományoz valami nagyobb összeget, de hogy milyen - számára értékes - dologra, az még nincs eldöntve.

Maria levele megerősítette a Mary levelében foglaltakat, és a leány hálás köszönetét is tartalmazta. Az orvos ugyan későn érkezett, s Charlotte fiát már nem tudta megmenteni, de legalább Anne és Hunsfordból is néhányan a betegek közül - neki köszönhetik gyógyulásukat. Collins el is terjesztette a faluban, hogy Darcyék küldték oda Mr. Mortont, most ezért többen is imáikba foglalják őket. A tiszteletest letörte ugyan gyermeke halála, de emelt fővel igyekszik állni a csapást, és felesége lelki betegségét - mintha még büszke is lenne rá, hogy őt tette próbára az ég: s a bibliában naponta példabeszédeket keres ennek bizonyítására.

A mód, ahogyan erről Maria írt, nyilvánvalóvá tette, hogy nem rokonszenvez a tiszteletes felfogásával. Eliza is fejét csóválta ennyi korlátoltság láttán, majd elérzékenyült, mert a kis gyermek temetése aznap zajlott, mikor Maria nekiült levelének, s pár könnycsepp hullhatott a papírra, amikor leírta a szertartást, melynek keretében elföldelték a kicsinyke koporsót, s koszorút akasztottak a fejfára... Hölgyeink könnyeztek olvasás közben, s Darcy meghatottan ölelte át őket. Mindannyian átérezték a veszteséget, melyet Collinsék szenvedtek, s némán imádkoztak, ne érje őket soha hasonló csapás.

Ez a hét a levelezés hetének bizonyult. Nagy meglepetésükre lady Catherine is tollat ragadott, s levélben fejezte ki háláját az orvosért, kit Rosingsba küldtek. Bár a levelet unokaöccsének írta és Elizát nem említette benne, békülékeny hangja mégis azt sugallta, a nagynéni felfogásában változás állt be, s ez elégtételt jelentett Elizának, mert befejezésül az egész családnak küldte üdvözlését, szerető nagynéniként aláírva. Ebbe nyilván ő is beletartozott.

A napok egyre melegebbek lettek, egyre hosszabbak, s a Pemberley erdők-mezők kiadós sétákra csábították Darcyékát. A táj szépsége újra és újra elgyönyörködtette őket, s a csend, a jó levegő nyugalmassá simította a lelkeket. Elzának gyakran jutott eszébe Charlotte, kit teljes szívből sajnált, úgy vélte, ebben a békés csendben ő is megtalálná nyugalmaát. Szándékában állt Mary visszatérésekor üzenetet küldeni, hogy bármikor szívesen látják, de testvére késlekedett, és levél sem érkezett újabb.

Megjött viszont Fitzwilliam, Mr. Steady és több festmény kíséretében. Windworth útba ejtésével érkeztek, mert Fitzwilliam kíváncsi volt Bingleyék birtokára, s előzőkenyen megkér-

dezte, nem óhajtanak-e Pemberleybe üzeni valamit. Üzeni való mindig akad két szerető testvér között, így nem volt haszontalan ez a kis kitérő, Bingleyék még örültek is a változatosságnak, s remek ötletnek találták a festmények kiállítását. Mivel a környékről már több család átjárt hozzájuk barátkozni, Jane felajánlotta, hogy felhívja figyelmüket a festő tehetségére, s a készülő kiállításra.

Darcy szívélyesen fogadta Mr. Steadyt, s örömmel üdvözölte Fitzwilliamet, ki most ugyan csak rövid ideig maradhatott, de megígérte, hogy nyáron velük tölt pár hetet. A kulcsárnő szobát nyitott nekik, s másnapra odarendeltek két markos legényt, hogy a képeket elhelyezzék a falakon. Vagy húsz festményt sikerült Mr. Steadynek elhozni, köztük volt Mrs. Hurst portréja is, melyet a hölgy kölcsön adott a kiállításra a festő kérésére, s több csendélet és tájkép, melyeket Elizáék rögtön megcsodálhattak a kibontás után. Hogy ne vesztessék az időt, a hölgyek este megfogalmazták a meghívó szövegét, s másnap, míg a festő a képek felakasztását irányította, ők szorgalmasan körmölték a meghívókat összes ismerősüknek közel s távolba. Lady Catherine-nek is címeztek, bár nem hitték, hogy olyan kegyben részesíti őket, hogy részvételével emelje az esemény fényét - most nem is az önhittség, hanem Anne állapota miatt.

Félidő tájkán szándékozott Georgiana zongoraestet adni a kiállítás megtámogatására. Ennek az estnek az időpontját is a meghívókra írták, nem felejtve el megjegyezni, hogy a kiállított képek megvásárolhatók, a zongoraest pedig ingyenes lesz. Darcy elégedett volt úgy a képekkel, mint a meghívókkal, s melegen dicsérte Eliza és Georgiana szép kézírását, melyről Elizának rögtön Miss Bingley jutott eszébe, ki gyakran hízelgett Darcynak szépen rajzolt betűiért. Azok az idők azonban elmúltak, Miss Bingley legfeljebb úgy jöhetett szóba most, mint lehetséges vevő vagy megrendelő a festő képeire. Írt is meghívót a részére, noha ő akkor rendelhetett képet Mr. Steadytól, amikor csak akart. Lassan egész tekintélyes mennyiség halmozódott fel a meghívókból, melyek egy részét postakocsival, más részét lovas küldönccel juttatták el a címzettekhez, azután nem volt más dolguk, mint várni. A többi már nem rajtuk múlt, az előkészületeket befejezték, a képek a falakon függtek, s a hatás kedvéért Darcy néhány kisebb szobrot is elhelyeztetett a terem közepén. A földszint termeit egybe nyitották, s így végigtekintve a szobák során a látvány méltán lenyűgözte a belépőt.

Most már a festőt is végig kalauzolhatták a termeken. Lassan sétáltak végig, maguk is gyönyörködve újra és újra a tárgyakban, a szépség és választékosság légkörében. Eliza néhol magyarázatot fűzött a látnivalókhoz, s Georgiana megjegyezte, Eliza már kiválóan ismeri Pemberley történetét. Sógornője szabadkozott.

- Miss Darcy túlbecsül engem. Mindenesetre, most már valóban többet tudok, mint eleinte... Ám még évek is eltelhetnek, mire úgy ismerem minden tárgyat, és történetét, mint Georgiana! De azért igyekszem...

- Nagy önben a tudásvágy, Mrs. Darcy - jegyezte meg a festő. - Ez elismerést érdemel, különösen hölgyek esetén.

- Igaza van, ha ezzel arra utal, hogy a nők általában eléggé tudatlanok... és nincs is igényük szélesebb körű ismeretekre. De gondoljuk csak el, hol hasznosítanák tudásukat? A háztartásban? Csupán a gazdag leányok járnak iskolába, vagy kapnak nevelőnőt...

- S még az sem biztosíték a megfelelő nevelésre!

- Valóban, a legtöbb hölgy például nem tanulja meg, hogy szorgalmas olvasással szüntelenül képezze magát... Ez Darcy vesszőparipája, s milyen igaza van... Én igyekszem nem esni ebbe a hibába.

- Nos, úgy vélem, önök nem hasonlítanak a legtöbb főúri hölgyhöz, akit ismerek...
- S miben látja a különbséget, kedves Mr. Steady?
- Ön nyílt és őszinte asszony, Mrs. Darcy, kibe nem szorult önhittség, soha nem is fog azzá válni. Nem várja el a tiszteletet, hanem igyekszik kivívni azt... Jóindulatú... Mindent elkövet, hogy szeretetreméltó legyen, de nem bánja, ha valaki nem szereti, ám azzal sem ellenséges, legfeljebb közömbös. S ez számomra igen rokonszenves - hajolt meg a festő.
- Jóságos ég, maga ennyire keresztüllát rajtam? - kiáltott tréfálkozva Elizabeth. - S mit mond sógornőmről?
- A kisasszony túl félénk, és ez gátolja az őszinteségben. Aki nem ismeri, gőgösnek is tarthatja. Magam is csak hosszabb idő alatt jöttem rá, hogy ez nem igaz... Nagy művész, de nincs tudatában a kiválóságának, s annak, hogy ezt a tulajdonságát kihasználhatják... Külső és belső előnyöket egyaránt egyesít magában, de ezzel egyáltalán nincs tisztában!
- Ó, Mr. Steady, én nem vagyok ilyen tökéletes, mint amilyennek lefest engem! - szerénykedett Georgiana - bár mérhetetlenül büszke volt a jellemzésre.
- És még milyennek látja őt? Rajta, itt a lehetőség uram, beszéljen! - biztatta Eliza.
- Ő is vágyik ismeretekre, de még kevés tapasztalatot szerzett. Talán nem mindegyik volt kellemes... De lehet, hogy a szenvedést még nem ismerte meg...
- Nem hiszem, hogy a tapasztalatlanság hiba lenne! - kiáltott Georgiana. - S miért kéne szenvedni? Nem arra születünk...
- Nos, az egyház ugyan nem ezt vallja: de mi most nem erről beszélünk... A világ viszont a gyengeséget ítéli el. Erősnek lenni, állni a szenvedéseket - ezt tekintik érdemnek.
- Aki pedig nem erős, arra rásütik, hogy érzéketlen, kemény ember - jelentette ki Georgiana.
- Akkor hát akár gyenge, akár erős, mindig kifogásolható lesz! Ezért én úgy vélem, aki megteheti, ne törődjön vele, milyennek mondják! Törekedjen arra, hogy boldog legyen, úgy, ahogy neki tetszik, s amennyire a világ, a környezet, az erkölcs vagy a szokások megengedik... - szólt a festő.
- Magam is úgy vélem, meg kell ragadni a boldogságot, ha tehetjük, s ne szalasszuk el balítéletek miatt. A büszkeség, vagy a közvélemény túlzott figyelembe vétele megint csak gát lehet a boldogság elérésében. Nem gondolja, Mr. Steady? - nézett Eliza figyelmeztetően a festőre, mintegy sugallva neki, hogy hasonló hibát készül elkövetni. Mr. Steady bólintott, elgondolkodott, s a továbbiakban némán lépdelt tovább az egybenyitott termék során.

Az első napokban az előkészületek elvonták mindennapos tennivalóiktól a társaságot, azután ellenben minden visszatért a régi kerékvágásba, azzal a különbséggel, hogy Fitzwilliam elutazása után négyesben sétáltak a park kanyargó ösvényein, vagy lovagoltak Pemberley tágas mezőin és erdejében. Georgiana többnyire a festővel társalgott, Darcyék pedig kis távolságból követték őket. Ezek a séták több alkalmat adtak egymás megismerésére, hiszen szinte reggeltől estig együtt voltak, s úgy a jellemek, mint a gondolatok megismerésére több idő jutott. Georgiana igyekezett félénkségét leküzdeni, tevékenyebben részt venni a társalgásban, s a maga kissé riadt, határozatlan módján kimutatni érdeklődését Mr. Steady iránt. A festőnek észre kellett vennie Georgiana erőfeszítéseit, s fokozatosan felengedő visszafogott hűvössége azt mutatta, ez meg is történt. Érzéketlen, vagy bolond lett volna az, ki nem látja a vendéglátók rokonszenvét, de a festő még mindig nem mert hinni abban, hogy ilyen szerencse érheti, noha a remény éledezett benne.

A kiállítás első napjaiban alig akadt látogató, kit a meghívó hozott volna Pemberleybe, a hét végén már többen jöttek, főleg környékbeli családok, kik jelezték, hogy a zongoraestre is a kastélyba látogatnak. Két kisebb kép kelt el eddig, ami jóleső érzéssel töltötte el Mr. Steadyt, mert ez ugyan nem számított oly nagy sikernek, ám a festmények ára eléggé borsos volt, Darcy ugyanis duplájára emelte a festő által mondott összeget, úgy bocsátotta eladásra a képeket.

Darcy maga sem volt biztos abban, hogy így is elkelnek, de úgy tűnt, a vevők nem sajnálták Mr. Steady festményeiért a nagyobb összeget sem, s ez igen biztató kezdést jelentett a festő pénzügyi megerősödésében. A hölgyek mindenesetre örvendeztek, s barátságosan biztatták a festőt, tartsa meg őket jó emlékezetében, ha vagyonos ember lesz belőle...

A következő héten olyan látogatók is jöttek már, kik meghívóval nem rendelkeztek, csak a kiállítás hírére hallották, s olyanok is, kik nyaralásuk úticélja felé tartva, út közben tértek be Pemberley kastélyát megtekinteni. Újabb képek alá került az „eladva” felirat, s ha valaki eddig kishitűnek mutatkozott volna, most elfelejtette bizonytalanságát a tetszés tekintetében. Egyöntetű vélemény volt, hogy kiváló művész képeit látják, s minden látogató elragadtatását fejezte ki.

Legnagyobb sikert természetesen azon a napon érhetek el, melyre Georgiana zongoraestje volt meghirdetve. Már délután komoly jöves-menés volt a kastély útjain, a szomszéd családok igyekeztek helyet biztosítani maguknak, előtte pedig végignézték a kiállítás képeit, s a földszinti termeket. Ezen a napon váratlanul lady Catherine hintója érkezett a bejárathoz, s a lady mellett Charlotte és Maria szállt ki a kocsiból.

A festő fogadta őket, mert Darcyék az emeleten tartózkodtak. Szívélyes üdvözlések után Maria bemutatta a festőt lady Catherine-nek, ki tetszéssel nézett végig a fiatalemberen, s végigvezettette magát képei során, mindegyikhez fűzve valami megjegyzést, vagy kérdést, csak ezután engedte Darcyéknak bejelenteni őket. A kis szalonban fogadták a ladyt, s ellenszenvét leküzdve Elizabeth udvariasan köszöntötte a hölgyet, azután Darcynak adta tovább, míg ő Charlotte-hoz fordult. Míg fél füllel hallgatta a lady áradozását Darcy lovagiassága iránt, régi barátnője arcát vizsgálta. Szegény Charlotte lefogyott, arca beesett, sápadt és elgyötört volt, arckifejezésén álmatag keserűség honolt. Nyilván való volt, hogy még Elizának sem tud örülni, s akkor minek hozták őt ide - kérdezhetne volna bárki. De azt remélték, ez a látogatás kizökkenti passzív érdektelenségéből, mellyel az őt ért csapásra válaszolt. Ezt súgta halkán Maria Elizának, ki könnyes szemmel ölelte át Charlotte-ot, s részvétét fejezte ki balsorsa fölött.

Darcy rögtön ajánlotta, hogy szobát nyitasson nekik, s töltsenek pár napot Pemberleyben, de a lady köszönte szépen, leánya mellett a helye, kire most Mary felügyel. Így került szóba Anne betegsége, az orvos küzdelme, és Mary helytállása. A lady őszinte nagyrabecsülését fejezte ki mindkettőjük iránt, s ismét köszönetet mondott azért, hogy Mr. Mortont Rosingsba küldték.

- Az érdem nem enyém! - hárította el a köszönetet Darcy. - Feleségem és sógornóm intézkedett, de Miss Lucast ugyanakkora elismerés illeti, mert ő kérte levelében, hogy Mr. Mortont oda küldjék!

Lady Catherine most Elizához fordult, s szívből jövő szavakkal fejezte ki háláját, a legudvariasabb módon, amely ugyan még mindig tartalmazott némi fensőbbiséget - ámde a hölgy modora amúgy is kissé érdes volt. Szavaihoz Maria is csatlakozott, Elizabeth ellenben szomo-

rúan hárította el a köszönetet, mert ha előbb cselekszenek, talán más életek is megmenthetők lettek volna.

Georgiana közben frissítőket és gyümölcsöt hozatott, s még mást is akart, de a lady közölte, hogy a lambtoni fogadóban szálltak meg, s már jóllaktak finom ételekkel. A zongoraest után ott alszanak, és másnap korán vissza is indulnak Kentbe. Célja részben a kiállítás megtekintése volt, mert hallotta, hogy a festő Mr. Morton barátja, s ez jó alkalom neki, hogy képek vásárlásával lendítsen anyagi helyzetükön. Másrészt Georgiana iránti szeretete készítette utazásra, hogy zongoratudásának fejlődését ő maga is lássa, azon kívül Charlotte-ot szeretné felrázni kábultságából. Végezetül pedig Darcy véleményére is kíváncsi, hogyan támogathatná Mr. Mortont, ki csak nagyon szerény fizetséget volt hajlandó elfogadni tőle, s Darcy azt felelte, majd gondolkodik rajta. Indítványára tüstént lementek a földszintre, hol a festő éppen egyik képét mutatta be a látogatóknak, s Eliza kérte a ladyt, válasszon képet, ha vásárolni óhajt, vagy rendeljen portrét, ha úgy kívánja.

Lady Catherine már előbb eldöntötte, mely festmények vívták ki elismerését, így gyorsan volt képes választani. A legnagyobb virágcsendélet, és egy hatalmas tájkép mellett döntött, s megbízást adott a festőnek portré készítésére is. Láthatólag nem érdekelte, mekkora összegről van szó, az orvos barátja ugyanúgy elnyerte szinte korlátlan bizalmát, mint maga Mr. Morton, s leánya gyógyulása fölötti örömeiben a hölgy buzgón igyekezett összekötni kellemet a hasznossal: műpártolással jól cselekedni.

Eliza elnézte Charlotte arcát, vajon a szépség látása felkelti-e érdeklődését, de közönyön kívül mást nem vehetett észre - Charlotte oda ült, ahova ültették, ivott, ha itatták, de érdektelenül meredt maga elé, s Eliza szíve elszorult, ahogy figyelte. A régi vidám, nevetős Charlotte eltűnt, érdeklődése, kíváncsisága tompa befelé fordulásba váltott. Mint Eliza gyanította, Charlotte fájdalmát még az sem enyhítette, hogy szerelmes férjébe, s egymás karjaiban vigaszt találnak, mert Collinséké nem szerelmi házasság volt, érzelmeik ésszerűsége alapultak, barátságnál alig jelentettek többet, s így Charlotte-ra nagyobb teher nehezedett, magányosabb gyötrellem kínozza, mint sok más asszonyt. Míg a lady a többiekkel társalgott, Eliza Charlotte mellé ült, s próbálta figyelmét hol erre, hol arra irányítani, de némi érdeklődés csak akkor csillant szemeiben, amikor arról beszélt, hamarosan elvárja Charlotte-ot néhány hétre Pemberleybe, s milyen csendes szórakozásokat tervez erre az időre.

Egy nagyobb szalonban készítették elő a zongoraestet, ám már délután látni lehetett, nem férnek majd el az érdeklődők, ezért Darcy átvitette a zongorát a bálterembe, s székeket állítottak sorba, mint a színházban. Az idő kedvező volt, így kinyitották a teraszra nyíló francia ajtókat, s kellemes, fűszeres levegő járta át a termet. Az utolsó képek is elkeltek a délután folyamán, s több helyi család rendelt festményt, hallva lady Catherine intézkedéseit. Ha több kép lett volna, azok is elkelnek. Mire megtelt a bálterem, Mr. Steady csaknem az év végéig el volt halmozva munkával.

Lady de Bourgh a legelső sorban foglalt helyet rangjához illően, és Charlotte-tal oldalán élvezettel hallgatta a zongorázást. Míg a vendégek gyönyörködtek, Eliza kísértelt Mariával a teraszra és csendben taglalták az eseményeket. Maria sajnálkozva beszélt a hunsfordi betegekről, mert legtöbbjüknek nem volt lehetősége orvoshoz fordulni. Márpedig ápoló nővérek nem éltek arrafelé, orvost csak a legközelebbi nagyobb városból hívhatott az, ki meg tudta fizetni. Így sokan nem jutottak ellátáshoz, s ez növelte az elhunytak számát.

- Azon tűnődtem, mit lehetne tenni értük, főként, hogy lady Catherine hajlandó lenne anyagi áldozatot hozni valami komoly cél érdekében... - kezdte Maria.

- Nemes lélekre vall, hogy ilyesmin töröd a fejed fiatal leány létedre! - mondta elismerően Eliza.

- Kedves Eliza, nem gondolod, hogy magasztos cél lenne, ha a szegényebbeknek orvosi ellátást biztosítana a lady? Oly sok vidéken hasonló gonddal néznek szembe...

- Igaz, hozzánk is Merytonból kellett orvost hívni, ha megbetegedtünk, a faluban nem lakott egy sem...

- Bizony nem ártana a mi vidékünkön! Mr. Murdstone Merytonban már elég idős ember... Ki tudja, meddig praktizál még? S lesz-e helyette más? Nem vetnéd fel ezt a ladynek...?

Eliza már látta, hogy Maria Mr. Morton merytoni praksisában reménykedik, s ehhez szeretné a lady támogatását megnyerni, hiszen ez óriási lépés lenne az orvos nősülése felé. Ej, a leányzó kerülő úton akarja rávezetni, hogy elképzelését a lady elé terjessze... Noha Eliza nem ellenezte ezt a tervet, elhatározta, kiugratja a nyulat a bokorból. Ha Maria rajta keresztül óhajtja egyengetni házasságát, legalább legyen őszinte. A köztük levő régi jó kapcsolat miatt ő sem tűnhet tapintatlannak.

- Mondd csak kedvesem, s bocsáss meg, ha tolakodónak tűnnék, de úgy vélem, a közöttünk levő jó viszony megengedi kérdésemet - fordult a leányhoz. - Mr. Morton eljegyzett téged?

- Nem, sajnos eddig még nem! - felelt tüstént őszintén Maria. - Ha jól fizető praxisa lenne, s támogatná valaki, azt hiszem, megtenné. Addig nem áll módjában... De miből gondolod...?

Elizabeth Mary levelére gondolt, melyben elismeri, igaza volt nővérének, Mr. Morton nem szereti őt. Már az olvasáskor felmerült benne, talán észrevett valamit Maria és az orvos között. Vajon mit láthatott?

- Senki sem vak, Maria... Bocsáss meg, remélem nem veszed zokon... te igent mondanál, ha megkérne?

- Őszintén bevallom neked, nincs más vágyam, mint Mr. Morton felesége lenni! - pirongott zavartan Maria. - Oly kedves fiatalember, oly élénk, érdeklődő, és okos! A jelleme feddhetetlen, és kiváló társalgó. Sosem unatkoznék mellette! Azt, hogy csinos ifjú, nem is említem...

- Szívből kívánom boldogságodat. Kifejezte már irántad az érzéseit? - kérdezte rokonszenvvel Eliza.

Maria fejét rázta, s nyíltan, egyszerűen válaszolt.

- Anélkül is tudom... mindketten tudjuk... ezt érezni lehet! Hiszen az árvíz után is ott termett, hogy segítsen...

- Nos, kedves Maria, én semmit sem ígérhetek. Csak annyit tehetek, beszéllek Darcyval, s meglátjuk, ő jónak látja-e ötletedet... Úgy vélem, a lady olyasféle támogatást vagy adományt képzel el, ami a személyes haszon túl a köznek is javára válik, mert ez az ő nevére is dicsőséget hoz! Ha tehát ilyen célt mutatunk neki, bizonyára ezt fogja választani...

Maria hálásan köszönte Eliza bizalmát, és azt, hogy magáévá tette az ügyet. Bizakodott, hogy a lady adományozó kedve az ő boldogságát is elősegíti majd. Leplezetlen örömmel mondta:

- Boldog vagyok, hogy nem nézed rossz szemmel rajongásomat Mr. Morton iránt... Láttam, hogy Mary eleinte szintén érdeklődést mutatott, s kínosan érezném magam, ha bárkit megbántanánk, hiszen a testvéred... De bevallom, ez ellen az érzés ellen nem tudok, nem is akarok küzdeni, s a lemondás sem kenyerem, főképp, hogy érzelmeimet viszonzózzák. Ám öröömre szolgált, hogy Mary Rosingsban már csupán barátságot mutatott Mr. Morton felé. Úgy éreztem, haragot sem táplál irántam, s reménykedem, hogy nem én ítélem meg hibásan a helyzetet... Szívem szakadna meg, ha bármelyikőtökkel nézeteltérésem lenne emiatt!

Eliza előtt ezzel ismét bizonyítást nyert, hogy Maria melegszívű, értelmes teremtmény, kivel jól esik szót váltania, s a zongoraest végéig élénken társalogtak különböző témákról.

Másnap a festő Darcy társaságában vette számba a kiállítás eredményét, s kiderült, egész kis vagyoni gyűlt össze a képekért, több mint tíz nagy és sok kisebb festményt pedig rendeltek. Óriási siker volt ez, különösen annak fényében, hogy még csak a tervezett idő fele táján jártak! Mr. Steady bevallotta Darcynak, hogy nem túlzottan ért a pénz forgatásához, márpedig ezt az összeget érdemes volna talán befektetni, s Darcy tökéletesen egyetértve vele, rögtön különböző lehetőségeket javasolt, és a londoni tőzsdén tevékenykedő bankár rokonát ajánlotta a pénz kezelésére. Eladható festmény nem akadt több, már csak megrendelést lehetett adni a festőnek, ki a hétköznapi reggeleit most vásznaival töltötte. Csak ebédnél csatlakozott meghívóihoz, mert látogatók délután érkeztek a kastélyba, s akkor lehetett szükség rá. Darcy felajánlott egy kis földszinti szobát a festőnek és vásznak számára, mert Mr. Steadyt most a pemberley táj ragadta meg, a szabadban festett elsősorban, keze alatt az ismerős táj részletei szinte megelevenedtek.

A következő napok igazi nyarat hoztak. Bódító illatú virágok nyíltak a Pemberley körüli réteken, a festő gyakran szedett csokorra valót a mezei virágokból, melyeket hol Georgiana, hol Eliza kezébe nyomott, vagy kis asztalkára helyezve szép virágcsendéletek ihletői lettek. A csendéletek és tájképek gyorsabban készültek, mint a portrék. Steady szívesebben is festett ilyesmiket, mert a londoni akadémián tanító nagyhírű tájképfestő mester - William Turner - nemrégiben egy időre hallgatói közé fogadta őt, így hasznosíthatta a tőle tanultakat. Ráadásul más közreműködése sem volt szükséges hozzájuk.

Egy délután Georgiana épp a festő mellett állt a teraszon, s nézte egy tájkép készítését, amikor lady Monteros kocsija fordult be az udvarra. Eliza látta jövetelét az emeleti ablakból, s máris szaladt le a lépcsőn, hogy szívélyesen fogadhassa a ladyt és férjét. A kölcsönös üdvözlések után kiderült, az esemény híre Londonba is eljutott, s a hölgy most kíváncsian várta, milyen képekről beszélnek szélteben-hosszában, valóban olyan sikerültek-e, mint mondják? Mr. Steadyt volt szerencsájuk ismerni Darcyék báljáról, de képei közül még egyet sem láttak, s a hölgy kissé szkeptikus volt a nagyközönség ízlése tekintetében. Ám ahogy a festményeket végignézték, elismerése egyre fokozódott, végül nagy megbecsüléssel nézett a festőre, ki ezeket alkotta, s tüstént megrendelte a maga és férje egész alakos portréját. A házaspár nyaralni indult a tóvidékre, és nyár végén szándékoztak csak hazatérni, a festő tennivalói miatt azonban úgysem lehetett szó arról, hogy ősznél hamarabb kezdje képüket festeni. A lady kíváncsi volt a kastélyra is, ezért körbevezették őket, s Eliza most ismét örömmel hallhatta Darcy tájékoztatását a csodálatos pemberley berendezésről, s Monterosék elismerő felkiáltásait egy-egy dísz tárgy láttán. Majd teát és süteményeket szolgáltak fel a teraszon, hol érdekfeszítő csevegéssel töltötték estig az időt, míg Monterosék tovább nem indultak.

Lady Monteros jó megfigyelő volt, figyelme általában mindenre kiterjedt, s amit nem értett, arra többnyire rákérdezett, olyan udvarias módon, hogy kérdése soha ne tűnjön tolakodásnak, - így szinte mindig választ kapott érdeklődésére.

Most a festő feltűnése izgatta fantáziáját, ki egyik napról a másikra az előkelő szalonok témája lett, de semmit sem tudtak róla, s ezért élete felől kérdezgette, mire Georgiana és Darcyék is fülüket hegyezték. Mr. Steady azonban ügyesen kerülgette a választ, így a hölgy nem elégíthette ki kíváncsiságát. Annyit azért sikerült megtudnia, hogy a Steady művésznő, a fiatalember azóta használja, mióta a festést tekinti hivatásának.

- Nem veszi tolakodásnak, ha megkérdezem az igazi nevét? Bocsásson meg kíváncsiságomért: a hölgyek már csak ilyenek... - mondta bájosan Mrs. Monteros, ám látszott rajta, cseppet sem szégyenkezik, sőt nagy barna szeme fürkésző pillantása előtt nem sok maradhat rejtve. A festő bevallotta, eredetileg Herbertnek anyakönyvezték. Ezt Darcyék már sejtették, de a ladynek újdonság volt, s egy pillanatra meglepetten felhúzta szemöldökét, majd kisvártatva megjegyezte:

- Ez ugyebár az édesanyja neve... S őt hogy hívták lány korában?

- Ne légy oly kíváncsi édesem, a fiatalember még azt hiszi, nyomozunk utána! - szólt férje helytelenítően, ám felesége csak mosolygott.

- Ugyan, drágám, dehogy! Mr. Steady egy percig sem hisz ilyet, ugye, kedves barátom? Sajnos a nők érdeklődése kielégíthetetlen és furcsa! Mindig az a legizgalmasabb, ami nem fontos, vagy amire nem tudnak, illetve nem akarnak nekik válaszolni... Feleljen hát Mr. Steady, árulja el édesanyja lánynevét...!

A festő kelletlenül kinyögte, hogy Mary Callwell-nek hívták anyját, s ezt a tényt Eliza gondosan elraktározta fejében, mint olyat, melyre egyszer szükség lehet valami okból. Mr. Steady mintegy a témát lezárva még hozzátette, hogy többet sajnos nem áll módjában közölni, de a lady így is elégedett volt a válasszal, szeme győzedelmesen villant Elizára, s búcsúzáskor odasúgta neki:

- Nem vette rossz néven, kedves barátném, hogy megkérdeztem a nevét?

- Ennyivel is többet tudunk... - mormolta Eliza, s biztosra vette, hogy lady Monteros éles eszével már rájött, hogy Herbert grófnő a festő miatt érdekelte Elizát, s nem véletlenül kérdezte tőle Londonban, mi lett a törvénytelen gyermekkel. Ám úgy vélte, a lady diszkréciója miatt nem kell aggódniuk. Ha már lúd, legyen kövér... - gondolta, s megkockáztatott egy kérdést.

- Ön mindent tud, lady Monteros! Azt nem tudja véletlenül, hol született Herbert grófnő?

- Hogyne tudnám! - mosolygott a lady. - Sejtettem, hogy egyszer erre is kíváncsi lesz, s megérdeklődtem egy idős ismerősömtől... Scarborough környékéről való... Ő ugyan azt állítja, londoni, de ez nem igaz...

- Hihetetlen, milyen tájékozott ladységed! - jegyezte meg elismeréssel Eliza.

- Nos, ha még más kérdés is felmerülne, csak szóljon! - azzal a lady könnyedén belibbent a hintóba, s kedvesen búcsút intett a társaságnak.

Míg Pemberleyben Georgiana zongorázott, Mr. Steady csendéleteket és tájképeket festett, s délutánonként Darcyék társaságában barátkoztak egymással, Rosingsban Anne körül forgott az élet. Miss de Bourgh felépülése jó úton haladt, napról napra több időt töltött a szabadban, Mr. Morton utasítása szerint, melyet Mary szigorúan betartott. Még gyenge volt ugyan, de láthatólag erősödött, ami elégedettséggel töltötte el anyját és ápolóját. Maryvel kellemesen semleges kapcsolata alakult ki, bár Miss Bennett szigorú volt Anne-hez, s érezve hogy elismerik, kissé túl is lőtt néha a célon. Rosszallóan nézte, ahogy Mrs. Jenkinson, a nevelőnő teljes odaadással veti magát ismét munkájába, Anne kényeztetésébe, mihelyt a leány felkelt az ágyból.

A Bennett lányokat soha nem kényeztették el otthon, megvoltak a napi feladataik, még ha elége szabadjára voltak is engedve, és háborítatlanul kóborolhattak a környező mezőkön, vagy Merytonban, ha kedvük tartotta. Ilyen fajta kényeztetésben, melyet Anne iránt gyakoroltak,

sosem részesültek, s Mary néha ingerülten nézte, ahogy a nevelőnő körülrajongja az ő betegét. Mrs. Jenkinson állandóan kínálgatta Anne-t, hol nyitotta, hol zárta az ablakot, hol párnát akart tenni háta mögé, a kényelmesebb ülés miatt, hol éppenséggel elvenni akarta. Óvta szélről, naptól, víztől, mindentől, s Maryt kis idő múltán már kifejezetten idegesítette a hölgy jelenléte. El is határozta, hogy amint Mr. Morton visszatér Anne újbóli vizsgálatára, tüstént szóvá teszi a hölgy okvetetlenkedését, mert úgy vélte, nincs tőle a betegnek egy perc nyugalma sem. Mivel az orvos látogatása hamarosan esedékes volt - így beszéltek meg lady Catherine-nel - Mary meggyőzte magát, hogy ráér cselekedni, s ezt annál könnyebben megtehetette, mert napjai nagy részét már nem a kastélyban, hanem falusi betegeknel, s a patikáriusnál töltötte, ki első meglepetése és felháborodása után a lady parancsára kénytelen-kelletlen beavatta Maryt sok gyógyszer alapvető összetevőinek titkaiba.

Mariával másképp alakult Miss de Bourgh viszonya. Charlotte húgát többször látták vendégül Rosingsban a járvány előtt, így jobban ismerték, s természete és modora is közvetlenebb, kedvesebb volt, mint Maryé. Maria délutánjait Anne társaságában töltötte, s bár eleinte elkényeztetett kis penészvirágnak tűnt a szemében, lassan rájött, hogy csendes, makacs teremtség: hogy nem annyira gögös, inkább félénk: nem zárkózott, csak anyja mellett nem jut szóhoz: hogy nem annyira beteges, csak a szélről is óvják. Lady de Bourgh erős akaratával rendre felülkerekedett leányán, ki megszokta az alkalmazkodást, mert kénytelen volt. Egyszerűbb volt az élet, ha nem vitatkozik, ezt korán megértette, s felhagyott a gyerekes dühkitörésekkel és lázadásokkal. Igyekezett anyját elkerülni, ha az rossz hangulatban volt, s megtalálni a maga kis szórakozásait, míg nagykorú nem lesz, és akkor azt teheti már, amit akar. Hogy világeletemben körülötte ugráltak, az nem tett jót jellemének, noha Maria úgy vélte, még nincs teljesen elrontva.

Maria élénken érdeklődött Miss Anne szokásai, elvei, érzései iránt, s mivel szeretett beszélni, de hallgatni is, alkalmat volt figyelmesen és jóindulatúan hallgatni Anne-t, ami hízelgett Miss de Bourgh hiúságának, mert anyja mellett neki csak a némaság jutott eddig. Mariára mély benyomást tett, mennyi előkelő embert ismer új barátnője, milyen sokfelé járt az országban, s milyen szép helyeken foroghatott a legjobb társaságban. S bár a rangnál többre tartotta a nemes jellemet, mégis hízelgett hiúságának az, hogy ilyen főrangú leány fogadta kegyeibe.

Anne látta, hogy Miss Lucas csendes, szerény magatartása kitűnő jellemet takar, modora lefegyverzően kedves, de nem alázatos. Sohasem találkozott még egyenesebb emberrel, aki mindig megmondja véleményét, de sosem bántóan. Örök barátságot fogadtak fiatal leányok módján, s Miss de Bourgh első felindulásában elhatározta, igyekszik erőit hozzá hasonlóvá fejleszteni: hogy részvevő legyen a szomorúval, érdeklődő az értelmessel, szeretetet adó a rászorulttal szemben. Állhatatlan emberek gyakran nézik bámulattal a jók nagyságát, hasonlóak akarnak lenni hozzájuk, és elérzékenyülnek saját kiválóságukon, míg ha rosszak hatása alá kerülnek, azt a jóságot sem képesek kimutatni, ami eleve megvan bennük. Minthogy éveikben csak kevés eltérés volt - Anne pár évvel idősebb volt Mariánál, - a rangkülönbség miatt most úgy érezte, mintha a nővére lenne Mariának, mégis húga többet érne, mint ő. Ám ez az érzés most nem fájt neki, inkább jóra sarkallta.

Mindezek a felismerések lassan következtek be Mariánál, ahogy Anne bizalmát elnyerte, s eleinte csak egy-egy elejtett szó gyújtott világosságot fejében. Később már Anne egyre nyíltabban és őszintébben beszélgetett vele, különösen a rosingsi parkban tett sétákon, ahol Mrs. Jenkinson többnyire távol maradt, s ahol Anne az őzet találta.

Egy nap Maria a palota felé igyekezett egy félreeső kis ösvényen. Charlotte ugyan már magától étkezett, de felügyelni kellett, hogy ne feledkezzen meg az evésről. Már majdnem ebédidő volt, és szedte a lábát, mert a lady nem szerette, ha elkésik. Az ösvény kis kanyart vett, s a kanyar után Anne-t pillantotta meg, ki a fűben ült, és aggódva simogatott egy kicsike, fiatal őzgidát. Ahogy Mariát meglátta, felkiáltott.

- Szent ég, de megijedtem, azt hittem, valaki más jön...

- Mit csinál itt, Miss Anne? Megfázik a földön... Hogyan kerül ide... és az őzike? - kérdezte ijedten Maria.

- Valami baj van a lábával... Nem nézné meg, Miss Lucas? Nézze meg a kedvemért... - könnyörgött Anne.

- Bocsánat, Miss de Bourgh, nem értek én az állatokhoz... Kutyánk van, meg macska is... de őz!? - húzódozott Maria.

Anne szívhez szólóan kérte, s végül Maria kötélnek állt. Kissé tartott az állattól, de az szegény oly elesetten feküdt az oldalán, tűrve a simogatást, hogy összeszedte bátorságát, s megnézte, mi lehet a baj. A lábával volt gond, de hogy törött-e, nem tudta megállapítani, lyukat nem látott, hogy meglőtték volna, végül azt javasolta, szóljanak valakinek, ki majd intézkedik. Anne azonban kétségbe esve kapaszkodott a karjába.

- Ha szólunk, lelövik! Ugye nem akarja szegényt megöletni?

- De hát mit tegyünk? Talán neveljük fel? - mondta Maria elképedve. - Hogyan?

- Titokban! - lelkesedett Anne. - Anyám nem engedné, de engem nem visz rá a lélek, hogy vadak martaléka legyen, vagy lelőjék! Kérem, Miss Lucas, segítsen! Ugye megteszi?

- Hát jól van! - adta be derekát Maria. - Mary jobban ért a törésekhez, ő megnézhetné, s elláthatná. De hova tegyük? Itt nem maradhat, ápolni, gondozni kell...

- Mary csak estefelé jön vissza a faluból. El kéne vinni addig, az egyik istállóba vagy pajtába bezárni. Gondolja el, Maria, szelíd lesz, mint egy kiskutya, s a nyomunkban jár majd... - lelkendezett Anne.

- Ugye soha nem volt kutyája, Miss Anne? - csodálkozott részvétellel Maria.

- Anyám nem engedett állatot a palotába... - rázta fejét a lány. - Csak papagájt! Bevallom, nem szeretem a papagájt! Csíp. A kutyákat szeretem. Meg az őzeket.

- Mintha vadászkutyákat láttam volna... - ráncolta homlokát Maria.

- Azok nem jöhetnek a palotába! És elég vadak is... A vadőr foglalkozik velük.

- Hogyan vihetnénk az istállóhoz? - nézett körül Miss Lucas.

- Segítséget kérünk az intéző fiától - ugrott fel Anne. - Úgy értesültem, ő szereti az állatokat! Anyám sem tudja meg tőle, hogy őzet találtunk... Azt hiszem, megbízhatunk benne.

- Jól van, Miss de Bourgh. Elmennék én, de nem ismerem... Inkább itt maradok addig és vigyázok rá, míg a fiút megtalálja. De siessen, mert ebédidő van, s az édesanyja keresni fog minket!

- Majd üzenek valami kifogást neki. Vigyázzon a kis gidára, el ne eressze, ha menni akarna!

Azzal Miss de Bourgh elsietett, Maria pedig ölébe vette a gida fejét, szelíden simogatva a hátát. Rövid idő elteltével kifulladásra jött vissza egy fiatal fiú kíséretében. Az alacsony, kövérkés, szolgálatkész ifjú természetét meghazudtoló fürgeséggel mozgott, s a bemutatkozás után máris felkapta a kis állatot, s kérte, kövessék, megmutatja, hol lehetne a gidát elhelyezni,

úgy hogy ne vegyék észre. A palota mögötti gazdasági épületekhez kanyarodtak, s egy kisebb, elhagyatott pajta ajtaját belökvé az állatot a földre tette, és szalmát hozott a szomszédból. Majd vizet s szénát tett a gida elé, ki szomorú szemmel, ijedten bámult a lányokra, hasztalan erőlködve, hogy lábra álljon.

Sokáig nem nézelődhettek. Az ifjú is sürgette őket, s megnyugtatta Anne-t, jó helyen van a gida, itt meggyógyíthatják. Ő majd vigyáz rá, s a lady sem szerez tudomást róla. Maria megköszönte a segítséget, és megkérte a fiút, szaladjon el Maryért, mert szükség van rá. Azután az ebédlőbe indultak, hol a lady már türelmetlenül várta őket, késésük miatt méltatlankodva. Gyanakodva nézett rájuk, merre jártak, de Anne kitérő válaszokat adott, s végül anyja nem faggatta tovább. Ugyan mi rosszat tehettek volna? Gyerekes csínyekhez már nagyok voltak, ami pedig fiatal hölgyek szívére veszélyes lehet, az jelenleg nem fenyegette egyiküket sem...

Ebéd után újra sétálni indultak, - alig tudva elhárítani Mrs. Jenkinson ajánlkozását - a ház mellett azonban visszakanyarodtak a pajtához, hol Mary éppen szakszerű kötést készített a gida törött lábára, míg az intező fia lefogta az állatot. Mielőtt visszament volna a faluba, megnyugtatta Anne-t, hogy este még megnézi a kötést, rendben van-e. Látták, hogy Miss de Bourgh egészen fellelkesült, ügyetlenül, ám szorgosan tett-vett az állat körül, s izgatottan lesett ki néha ajtón, ki jár arrafelé. A lady szerette időnként körüljárni birodalmát, olyankor mindenhová benézett, de épp a járvány előtt történt ilyen eset, most nem volt esedékes, ám a szeszélyes hölgnél nem lehetett tudni, mit tesz váratlanul. A titok izgalma lengte körül az összeesküvőket, s a kisasszony lubickolt benne, mint hal a vízben.

Maria megsajnálta. Úgy remélte, nem unalma okán, hanem jó szíve készítésére vette szárnyai alá a kis állatot. Nem sok öröme lehetett az életben - gondolta magában - hiába oly vagyonos... Hogy anyja akaratával szembeszegült, ráadásul jót cselekedett, s ehhez segítők is talált, kik készek voltak kedvéért a lady előtt is titkolózni, ez Anne-t olyan örömmel töltötte el, ami maga fél gyógyulásnak számított. Aznap nem is mentek a parkba kószálni, a pajta félhomályában üldögéltek, az őzgida ápolási tervén tanakodtak, és elképzelték, mi mindent tesznek az őzzel, ha meggyógyul, s mi legyen további sorsa...

Ez a nap volt a fordulópont kapcsolatukban. Ettől a naptól kezdve tekintette Anne bizalmasának Mariát, hisz fiatal lányoknál oly gyorsan szövődnek barátságok, s neki oly kevés alkalma volt erre! Rokonszenvéből még az intező fiának is jutott valami, ki az őzről gondoskodott, s őrizte a pajta titkát.

Anne nehezen nyílt meg, szokatlan volt számára, hogy barátkozik valakivel. Életét nevelőnők, inasok és az anyja töltötte be, testvére nem lévén, ismeretlenek voltak előtte azok az őszinte, bensőséges beszélgetések, miket két testvér vagy barátnő folytathat egymással. Ám - bár Maria nem hitte volna - gyorsan tanult, s mivel igyekezett legjobb arcát mutatni, így semmi akadályja nem volt annak, hogy egymásban jó barátnőt, értékes szövetségest nyerjenek. Mrs. Jenkinson erre kora és beállítottsága miatt alkalmatlan volt, ráadásul úgy félt lady Catherine-től, mint a tűztől. Maria megadta a tiszteletet a ladynek, de szabad szelleme, nyílt természete - melyet fiatal kora is táplált - nem viselt el sem önteltséget, sem zsarnokoskodást, s ezt maguk között szóvá is tette, ha Anne panaszkodott anyjára. Bár nem voltak egyenrangúak, és ezt mindketten tudták, Anne úgy viselkedett, mintha azok lennének, Maria pedig hálás volt ezért - annyira nem volt önérzetes, hogy tagadta volna a társadalmi rang jelentőségét - Sir William mellett ezt nehezen is tehetné volna... Egy témában lehetett közöttük komoly ellentét - s ez Mr. Morton személye volt.

Mr. Morton iránti bámulatukban szinte vetélkedtek egymással, s Maria csak azért nem lett féltékeny Anne-re, mert biztos volt az orvos érzelmeiben. De azért megfordult néha fejében a szomorú lehetőség, hogy az orvos rákényszerülhet vagyonos leány választására - tán Anne-t is elvehetné? - ám rögtön elhessegette a gondolatot, hisz bízott az orvos jellemében, akár a magáéban. Ezért inkább azon fáradozott, hogy a lady fenntartsa az orvos támogatásának gondolatát. Mindazonáltal jónak látta, ha megemlíti Anne-nek, hogy Mr. Mortonnal bensőséges kapcsolatban áll, még ha jegyet nem is váltottak - hátha visszatartja ez Miss de Bourght, hogy komolyan ábrándozzon az orvostól. Az eredmény kétes volt: Anne ezután valóban kevesebbet rajongott érte, és ritkábban hozta szóba. De Maria tudta, ez nem feltétlenül jelenti azt, hogy letett a gondolatról, hogy összekapcsolhatná az orvos sorsát a magáéval, s szorongó szívvel várta az orvos újbóli megjelenését Rosingsban. Vajon ugyanolyan szemmel néz-e rá, mint azelőtt, ha látja, hogy nagy lehetőségek nyílnak előtte Miss de Bourgh révén? A kételkedés ördögét néha igen nehéz volt legyűrnie.

Míg Rosingsben a gida ápolása volt mindennapos öröm forrása, Pemberleyben a két szerelmesben gyönyörködött Darcy és Eliza. A csendes, derűs napok, a csodálatos palota, a kies táj, és Darcyék szeretetreméltó viselkedése mind kedvezett annak, hogy a két fiatal tisztázza félreértéseit egymással. Georgiana azt is láthatta, hogy bátyja rokonszenvez Mr. Steadyvel, nem kell rosszallásától tartania, ha a festő érzelmeit viszonzza, a festő pedig szerelmes belé, még ha igyekszik is titkolni. Mr. Steady is megbizonyosodhatott Darcyék megbecsüléséről, s Georgiana vonzalma sem maradt előtte titokban. Most, hogy a kiállítás ilyen sikerrel zárult, és komoly összeg ütötte markát, s a jövő kilátásai is nagyon ígéretesek voltak, mindenki azt várta, hogy Mr. Steady nyilatkozni fog, mielőtt a fővárosba visszautazna, a hónap végéig sem történt azonban semmi, a festő csak jobban megerősödött abban a véleményében, hogy Georgianát nem teheti ki méltatlan rosszindulatnak, s hallgatott, mint a csuka. Eliza szíve szerint már tisztázta volna vele, hogy aggályai alaptalanok, legalábbis a Darcy házban, s kishitűség volna azt hinni, hogy el kell szalasztania boldogságát családja hírneve miatt, - de Darcy nem engedte, mondván, a festő maga kell megvívja ezt a harcot saját előítéleteivel.

Az idő telt közben, s a kiállításra meghirdetett hónap a végére ért, anélkül, hogy Mr. Steady elhatározta volna magát. Hogy nagy lelki tusa folyik benne, az nem volt kétséges, de Gardinerék érkezéséig nem vallott színt, márpedig a kocsival kellett visszamennie Londonba.

A Gardinerék érkezése előtti napon Mr. Steady szokás szerint reggeli után festékeivel és egy vászonnal elsétált az erdő felé alkalmas helyszínt keresve egy tájképhez. Később Georgiana a nyárias melegben hűvösebb, ligetes rész felé indult, hogy árnyékot találjon. Ahogy lassan bandukolva befordult egy ösvényre, s gondolataiba merülve lépkedett, szinte belebotlott a festőbe, ki elmélyülten dolgozott képén. Mindketten meghökkentek, s Georgiana elpirult. Nehogy azt higgye, hogy utána jött!

- Mr. Steady! Fogalmam sem volt, hogy itt van! ... Csak erre tévedtem séta közben... - magyarázkodott mély kínban.

- Kérem, ne zavartassa magát! - ugrott fel a festő előzékenyen s a széket kínálta. - Bizonyára fáradt lehet...

- Jaj nem, még alig sétáltam... De nem szeretném feltartani... - húzódozott zavartan Georgiana.

- Ugyan, kisasszony. A világon semmi dolgom! Nagyon kérem, ne fusson el, Miss Darcy! Foglaljon helyet... Kérem... - s egy szék melletti fatuskóra mutatott reménykedve. - Megengedi, hogy önnel maradjak egy kicsit? Vagy azt akarja, hogy elmenjek?

Georgiana elszántan küzdött félszége ellen. Kerülve a festő tekintetét, kalapáló szívvel, halkán mondta:

- Maradjon, kérem... Nagyon örülök, hogy látom... s hogy Pemberleyben tartózkodik...

- Megengedi, hogy leüljek? - kérdezte a festő, s miután Georgiana bólintott, teljes némaságba merülve oly szerelmesen nézett rá, hogy a leány lesütötte szemét. Látszott, hogy a festő is küszködik zavarával, s a szorult helyzetben semleges beszédtemát keres. Rövid csend után egyszerre szólaltak meg, rendszertelenül csapongó kérdéseket tettek fel, némelyiket kétszer-háromszor is, mert a válasz nem jutott el tudatukig, ami felindultságukat mutatta. Nyilvánvalóan váratlan volt a találkozás, holott mindketten számíthattak, s felkészülhettek volna rá. Mindez nem kerülte egyikük figyelmét sem, s látva, hogy a másik sem közömbös, mindketten megnyugodtak. Lassan időszerű témákról kezdtek beszélgetni, a járványról, a kiállításról, a befolyt összeg felhasználásáról, Pemberley szépségéről, a képek készítéséről, s Georgiana felbátorodva bevallotta, mennyire tetszenek neki a festmények.

- Reméltem, hogy ezt fogja mondani egyszer... Miss Darcy, maga oly kedves! - mondta Mr. Steady, mint akit hájjal kenegetnek, s Georgiana tiltakozott.

- Ó, nem vagyok egyedül véleményemmel... hiszen ezt nemcsak én állítom, mindenki mondta az elmúlt hónapban... Bátyám is így vélekedik... S ő mindent tud!

- Akkor azt is tudja, milyen öröm volt számomra meghívása.

- Igen... Pemberleybe mindenki örömmel jön... Messze földön híres szépsége és eleganciája...

- Én csak azért jöttem, hogy magát láthassam... Haragszik ezért? - kérdezte óvatosan a festő. Georgiana ránézett, és zavarában nem tudta eldönteni, ezek a szavak most egy kezdődő lánykérés részei, vagy a festő csak mint modellre, érdekes arcra óhajt utalni, ezért bizonytalanul nemet intett a fejével, s szívdobogva várta, hogyan tovább.

- Szeretnék önnek bevallani valamit, de sajnos nem tehetem... Nem akarom megsérteni, vagy megbántani... Miss Darcy, olyan okok késztetnek hallgatásra, amelyek meglétéről nem én tehetek. Nem mondhatok többet... Talán ennyit sem kellett volna... de gyenge voltam, nem bírtam megállni! Bocsásson meg!

- Nem sértett meg engem semmivel... - suttogta Georgiana, de szíve mélyén határtalanul csalódott volt, ugyanúgy, mint londoni báljukon, amikor a festő nem szabadította ki az operista társaságából. Csalódottsága bizonyára kiült arcára, mert Mr. Steady tehetetlenül nézett rá.

- Ön nagyon kedves a szívemnek... de nem mondhatok többet. Maga is így gondolná, ha ismerné a körülményeket! - mondta, azzal elkapta Georgiana kezét, forrón megcsókolta, majd mély meghajlás után felkapta eszközeit és elrohant a kastély felé. A leány zaklatottan nézett utána. Legalább oly boldog volt, mint amilyen szomorú, s felemás érzései között hiába próbált rendet tenni. Még hosszú ideig üldögélt ott és gondolkodott hasztalan.

Gardineréket Darcyék hintóján felül még egy koci hozta, és Elizáék a szülők és Kitty mellett csodálkozva fedeztek fel a négy ismerős gyermekén kívül két idegent: egy kisfiút és egy kislányt, akik kapaszkodott Kitty kezébe két oldalról, s bújt a szoknyája mögé. Nagyjából Gardinerék kisebb gyermekeivel egykorúak voltak, ám míg azok szertelen örömmel szaladtak Darcyékhoz a megérkezést ünnepelni, ezeknek csak fejük búbja, s két nagy szeme lesett ki Kitty biztonságos szoknyájából. Míg a csomagokat le nem rakták, s a társaság az üdvözlések után be nem vonult a házba, nem is engedték el Kitty kezét, csak Mrs. Reynolds hívására, ki féltékenységük láttán hamar valami édességet kerített, azzal csalogatta elő a kicsiket. Elizáék érdek-

lődésére Gardinerék zavartan nevettek össze, Kitty szemérmesen pirongott, s lassan összeállt a kép, kik a gyermekek, és hogyan kerültek oda.

Miután Kitty összeismerkedett az apró Jennyvel és édesapjával, hamarosan megbarátkoztak a gyermekek is: a kis Jenny szelíd és szeretetre méltóan bátor volt, míg öccse leleményes a játékok kitalálásában, s mindenféle huncutság elkövetésében, ami a Gardiner gyerekeknek nagy tetszésére szolgált. Igazi kis rosszcson volt, bár az iskolai nevelés sokat javított rajta. De mindkét gyermek őszinte és jó természettel rendelkezett, és most, hogy apjuk másra bízta őket, egymásba kapaszkodtak, s minden idejüket együtt töltötték, amennyire csak engedték az intézetben. Bár a kisleány csak két évvel volt idősebb, s maga is anyáskodásra vágyott, öccsét igyekezett úgy kézben tartani, mint egy kis felnőtt, s mulatságos volt látni Kittynek, ahogy elnézte szeretetteljes próbálkozásait. Iránta feltétlen bizalommal közeledtek, mindig nagy örömmel várták, s kis titkaikat is megosztották vele, melyeket a nagynéni gyermekeinek sem árultak el. Kitty sok mindent megtudott tőlük addigi életükről, édesanyjuk betegségéről, és korai, szomorú haláláról, s elszorult szívvel hallgatta néha, amikor sírva fakadtak az emlékek hatására. Az iskola kertjében mindennapos vendégek lettek a Gardiner gyermekek, s míg a fiúcska szaladgált velük, a kislány sokszor ült a padon Kittyvel, és kezét fogva bizalmasan mesélt neki arról, ami eszébe jutott, vagy ami foglalkoztatta.

Apjuk távolléte, levelei és az intézet szigorúsága minden alkalommal szóba került, s lassan Kitty már ugyanúgy várta a leveleket, mint Mr. Howell gyermekei. A férfi távozása után egy hónappal érkezett először levél Indiából, melyet Kitty Gardinerékhez címezve kapott meg, s ekkor a néni már hallotta a történetet, és maga is elment az iskolába, hogy megismerje a gyermekeket, s tudakozódjon apjuk felől. Mrs. Gardiner tetszését elnyerte a két kis árva: nem gördített akadályt az elé, hogy Kitty válaszoljon a levélre - noha gyanakodva kérdezősködött Mr. Howell kora és kinézete iránt - ám miután a következő, általában kéthetente postahajóval érkező néhány levelet elolvasta, kijelentette, hogy megbízik mind Kittyben, mind Mr. Howellben, s részéről nincs akadálya a levelezésnek.

A levelek eleinte csak a gyerekekről, és a kapitány föld körül megtett útjának állomásairól szóltak, de rövidesen mind személyesebb témák kerültek elő, s minden alkalommal magukban foglalták Miss Bennett iránti hódolatát, ki nemes szívvel gyermekei segítségére sietett. Az intézetből megírták neki, hogy Miss Bennett rendszeresen látogatja gyermekeit, igen jó viszonyban vannak, s Mr. Howell nem győzött hálálkodni. Kittynek hízelgett, és jól is esett elismerése, s a regényes, távoli helyek, hol megfordult, különlegességgel ruházták fel a kapitányt is, kitől a dicséret kitüntetésnek hatott, s nem várt eredményre vezetett. Kitty ugyanis újabban átment időnként a Darcy palotába, s a könyvtárban utánanézett, merre jár Mr. Howell, s mit lehet tudni arról a szegletéről a világnak, hogy legközelebbi levelében már fitogtathassa tudását, - és így ez a kapcsolat mindenképpen szélesítette Kitty tudását és látókörét. De ezen túl a leány kezdett rájönni arra, hogy a világ nagyobb, mint ami az ő szűk kis látókörébe eddig került, és sok mindennel nincs tisztában, rengeteget kéne tanulnia. Ha Gardinerék időnként színházba, vagy koncertre hívták, többször meghökkenve hallották válaszát, hogy inkább otthon maradna olvasni, ám kezdték sejteni az okot a szaporodó levelek láttán.

A harmadik hónaptól kezdve már hetente írtak egymásnak, még ha a posta ritkábban is, és többnyire összegyűjtve hozta a leveleket, s a témák egyre személyesebbek, bizalmasabbak lettek. Emlékek, gondolatok emberekről és véleményekről, vallomások az élet dolgairól - a napi híreken túl az általános felé fordultak, módot adva egymás jellemének jobb megismerésére. Bár jellemeket első sorban tetteikből lehet megítélni, az okos ember sorok között is tud

olvasni, nemcsak azt, mit papírra vetettek. Mr. Howell nem volt bonyolult lélek, megbízható, derék, őszinte embernek tűnt, ki a nyugodt, boldog családi élet híve, s ezt kereste feleségében is, kit oly korán elszólított az Úr, magára hagyva férjét két kis gyermekkel. Hosszas távollétek csak biztos alapra épülhetnek - tengerész, ha megnősült, sosem tudhatta, mire ér haza... Mr. Howellnek jólesett elpanaszolni bánatát felesége elvesztésén, s mert együttérzést és érdeklődést kapott cserébe, levelei egyre hosszabbak lettek. De nem akarta a fiatal lányt csak szomorú dolgokkal traktálni, érdekes és mulatságos esetek is adódtak az életében, ezeket is leírta, s hozzáfűzte megjegyzéseit. Mire eljött a nyaralás ideje, csaknem fél év telt el indulása óta, s Kittynek vele is, gyermekeivel is kiváló kapcsolata alakult ki.

Gondot a nyaralás okozott. Kitty már megírta Mr. Howellnek, hogy Pemberleybe utaznak nénikéjével és családjával, s a kapitány udvariasan kívánt jó utat, de nem volt tisztában azzal, mennyire ragaszkodnak már gyermekei Kittyhez, kitől a legtöbb szeretetet - s csak azt - kaptak mostanában! A Bennett lánynak elfacsarodott a szíve, ha arra gondolt, hogy a két gyermek most talán hetekig, vagy akár hónapokig az üres intézetben lakik majd, honnan nyárra hazavitték a többi gyermeket... Elképzelte, ahogy az üres kertben, a kongó falak közt árván bolyonganak, s még könny is szökött szemébe, mert Kitty szertelen volt és meggondolatlan olykor, de jó szívét senki sem vonhatta kétségbe, különösen gyermekek esetében. Sokáig tépelődött, mit tegyen, de nem jutott döntésre, s nehéz szívvel ment az intézetbe az indulást megelőző napon.

A kislány sápadtan nézett rá, öccsével együtt oly riadtak voltak, mint megismerkedésük első napján. Már sejtették, hogy hosszú ideig nem találkozhatnak. Kitty megköszöri torkát, s elfogódottan szólt hozzájuk.

- Valamit el kell mondanom nektek... Egy ideig nem találkozhatunk... Elutazom Gardinerékkel.

- És mikor jön vissza? - kérdezte a kislány vékonyka hangon.

- Nem is tudom... talán ősszel... - mondta Kitty, kerülve a lányka tekintetét, mert biztos volt benne, hogy ősszel már anyjékkal lesz Longbournben a szülői házban.

- Ó, mennyire sajnálom! Nagyon messzire utazik? - mondta sóváran a kislány. - Nem jöhetne el néha meglátogatni minket?

- Nem tudom Jenny, lesz-e rá alkalmam... - tétovázott Kitty.

Gyermekek nagyon könnyű, ugyanakkor nehéz is áltatni. Lehet, hogy a szavakat nem mindig értik meg, de hangulatokat, arckifejezéseket, hangsúlyokat csálhatatlan ösztönrel képesek érzékelni, s valamilyen benső megérzés hatására a két gyermek összekapaszkodott. Félve néztek Kittyre, ki tehetetlenül álldogált.

- Kérem, ne hagyjon itt minket! - kiáltott fel egyszer csak a kis Jenny öccse, Kitty szoknyájába kapaszkodva, s a lány szerencsétlenül mormolta, ahogy leguggolt hozzá:

- Bár megtehetném... Nagyon szeretném én is, higgyétek el.

- Akkor hát vigyen el minket is! Nagyon jók leszünk, ígérem! - könyörgött a kisfiú.

- Nem kétlem egy percig sem, de hát én vendég leszek... - tárta szét kezét Kitty. - Nem vihetlek oda titeket is... De hiszen jól érzitek itt magatokat! Vagy nem?

- Itt minden jó és a nevelők sem túl szigorúak, de... minden gyereket hazavisznek a nyárra... csak a mi papánk nem visz el minket... - mondta a kislány remegő hangon.

- Hamarosan értetek jön...

- De papa nem tudta megmondani az utolsó levélben, hogy mikor jöhet értünk... És talán vissza sem jön már soha többé! - sírta el magát Jenny. A lány tehetetlenül simogatta haját.

- Hogyne jönné vissza! Ne mondj ilyen butaságot! - szólt dobogó szívvel.

- Anya is elment, és nem jött vissza! Megígérte, és mégsem jött! Papa is megígérte... De mi lesz velünk, ha ő sem jön? - kiáltott magán kívül a kislány.

- Ne féljetek, drágáim, eljön a papátok... - suttogta feldúltan Kitty.

- Nagyon félünk! Ne hagyjon el minket! Kérem szépen... vigyen magával!

- Drága gyermekeim... megteszek mindent, amit lehet... No, jól van... Ne sírjatok... - Kitty lázasan tépelődött, mit tegyen, míg a két kicsi szepegve bújt hozzá. Azután döntött. Fel-egyesenedve kézen fogta őket, s elindult a nevelők szobájába, hogy tudtukra adja, Mr. Howell gyermekeit magával viszi a nyári szünet idejére, s megadja Pemberley címüket, hol apjuk keresheti őket, ha időközben hazatérne. Még nem tudta, mit szólnak majd Gardinerék, vagy Elizáék a váratlan fordulathoz, de abban biztos volt, hogy a gyermekeket nem hagyja ott egyedül, árván - nem lenne képes megtenni.

Mrs. Gardinert meglepte, hogy hárman álltak az ajtóban, de elég volt a sugárzó arcokra pillantani, hogy megsejtse, Kittynek megesett a szíve a Howell gyerekeken. Kitty pár mentegetődző mondata után elismerte, ő is gondolt erre a lehetőségre - férjével beszéltek is róla -, de unokahúga nem szólt, s ő nem akarta rábeszélni, hiszen a gyermek felelősség, gondozni, törődni kell vele, ilyesmiben a lánynak épp elég része volt karácsony óta, lehet, hogy unja is már. Kitty felháborodott tiltakozására legyintett, s elküldte őket néhány ruhácskát vásárolni a gyermekeknek, majd folytatta a csomagolást a másnapi utazáshoz. Mr. Howellnek még aznap postára adtak egy levelet, melyben sebtiben ismertették a helyzetet, s pemberley címüket, hol a gyermekek megtalálhatók.

Mrs. Gardiner később bevallotta Elizának, fő indok számára az apa tengerésztishti foglalkozása volt: a tengerészet nem hétköznapi foglalkozás, veszélyes szakma, s ha bármi történne Mr. Howellel, gyermekei szomorú sorsra jutnának, s ezt ő sem tudta volna elviselni. Akit ismerünk, annak a sorsa mindig közelebbről érint, mint az ismeretleneké, s Eliza igazat adott a néninek. Mivel Pemberleyben két gyermek ottléte nem ró terheket a vendéglátókra, - kettővel több vagy kevesebb nem számít - ezért merték bejelentés nélkül magukkal vinni a kicsiket Darcyék utólagos engedelmeivel, s elnézést kértek az eljárás miatt, bár Darcyék hozzáállása nem is volt előttük kétséges...

Darcyék valóban nem emeltek kifogást a kicsik tartózkodása ellen, s amikor az édesség hatására előbújtak Kitty mögül, a felnőttek elámultak a kis Jenny finom vonásain, kecses kis termetén, és öccsének hasonlóan kellemes megjelenésén, s miután rövidesen megállapították, hogy kedvesek és illedelmesek, mindenki szívébe zárta őket. Mr. Steady tüstént rajzokat készített nekik és róluk, míg szófogadóan ültek, később pedig Darcy elvitte őket a pónilovakhoz, mert azok minden apróság kedvencei. Miután arra is engedélyt kaptak, hogy felüljenek rájuk, majd a kutyákkal is barátkozhattak, a két gyermek teljesen felengedett, s csaknem úgy nevetgált és mosolygott már, mint a Gardiner gyermekek. A hölgyek egész estig a gyermekeknek szentelték a napot, vacsorára pedig a kulcsárnő pazar süteményeket tálalt a kedvükért. Vidám hangulatban folyt a társalgás az előző év nyarához hasonlóan.

Később sem volt okuk megbánni a gyermekek nyaraltatását. Mindketten úgy viselkedtek, ahogy az a nagykönyvben elő van írva, soha egy hangos szó, harag, vagy veszekedés nem

történt közöttük, s a többi gyermekkel szemben vita esetén inkább engedtek - mintha megfogadták volna, hogy senkinek nem adnak okot ellenszenvre velük szemben. Jó természetükre Kitty olyan büszke volt, mintha az ő gyermekei lennének, s kitartóan állította, hogy igenis jó hatással van rájuk. A szeretet csodákra képes: a rosszat jóvá, a jót jobbra tudja fordítani, s hatása vitathatatlan és visszafelé is érvényesül, mert aki szeretet ad, maga is jobbá válik általa, még ha a rosszat nem is tudja megváltoztatni. Végül is amit Kitty mond, nem vonható kétségbe - állapította meg Eliza magában - hisz húga jellembeli hiányosságait kiegyensúlyozta szeretetteljes törődése a gyermekek iránt, melytől azok is, ő is jobbak lettek.

Bennettékért kocsit küldtek, hogy ne kelljen alkalmazkodniuk a postakocsi menetrendjéhez, kényelmesen utazhattak, ahogy nekik tetszett. Terv szerint a kiállítás utolsó napján kellett érkezniük, s a véletlenek most nem szóltak közbe, a szülőket meghozta a kocsi, de csak este, mert útközben Bingleyéknel költötték el az ebédet. Jane már kissé nehezen mozgott, de jól érezte magát, s addig beszélgettek Darcyékról és Gardinerékről, míg úgy határoztak, ők sem maradnak otthon, néhány napot Pemberleyben töltenek. Jane állapota ezt most még lehetővé tette, júliusban már nem kockáztatták volna meg az utazást. Jane anyja és egy komorna segítségével becsomagolta néhány napra a legszükségesebbeket, s hintóba fogattak.

A kései óra ellenére még ébren várta őket a társaság, úgy Darcyék, mint Gardinerék örömmel fogadták a szülőket, s tetézte az örömet Bingleyék megjelenése. Vége-hossza nem volt az örömezésnek, a zajra a gyermekek is felébredtek, és a lépcsőkorlátnál leselkedtek lefelé, mi okozza a váratlan zsidajt, s amikor asztalt terítettek a kései érkezőknek, őket sem volt szívük visszaküldeni az ágyba. Míg valami finomságot nem tömtek magukba, nem is akartak menni, de szemük majd leragadt, s a társaság is csak azt várta meg, míg Bingleyék szobája elkészül, és sűrű ásítások között aludni tért.

Szép napra virradtak. Mr. Steady már korán felkelt, mert erre a napra volt megbeszélve a vásárlókkal, hogy eljönnek a képekért, s ahogy várható is volt, már reggel jöttek az első vevők, vagy küldönceik, s a képeket csomagolni kellett, meg ne sérüljenek útközben a szállításnál. Egész nap jöttek-mentek a kocsik Pemberley útjain, távolabb lakó vásárlók kis időre meg is pihentek a terasz árnyékos részén, hol Darcy frissítőket szolgáltatott fel nekik. Jó alkalom volt ez a napi ügyek, a gazdálkodás nehézségei, vagy a politikai kérdések megvitatására, s nemegyszer élénk eszmecsere alakult ki a férfiak között, míg a hölgyek a gyermekek körül, vagy az árnyas kerti pavilonban társalogtak.

Fent Darcy és Mr. Gardiner, a pavilonban Mrs. Bennett vitte a szót. Távol vejétől Eliza anyja bő lére eresztve számolt be a merytoni és longbourni ismerősökről, az árvíz utáni helyreállítási munkákról, s repesett a lelke, hogy most három leányával is együtt lehet, mert üres lett a régi ház nélkülük. Mivel könyvek nem érdekelték, a zene sem kötötte le - amúgy sem zongorázott -, ha férje bevonult a könyvtárszobába, számára csak nővére, Mrs. Philips vagy Lucasék látogatásának lehetősége, kártyapartik szervezése maradt, esetleg a merytoni üzletek és ismerősök. Kézimunkázás romló szeme miatt nem jöhetett szóba, a festegetés meg már nem neki való - szokta mondani.

Most elemében volt, az elegáns hölgyek és urak jövés-menése elszórakoztatta, a társalgás felélénkítette. Még előző este megtekintették a képeket, miután hallották, hogy reggel lekerülnek a falakról, s méltatták a festmények szépségét, és művészi értékeit. Kitty is csatlakozott, a Howell gyermekeket hozta a palotából sétálni. A késői lefekvés késői ébredést eredményezett, s a család nőtagjai már rég a pavilonban hűsöltek, amikor oda érkeztek.

- Nénikém, nemrégiben még csak négy gyermeke volt, hogyan lett belőlük hat? Hol találta őket? Így könnyű a családtagok számát növelni... - tréfálkozott Jane, aki azt hitte, Gardinerék rokonai a kicsik.

- Hát ezek a gyermekek meg kicsodák? - vette szemügyre őket Mrs. Bennett, azt gondolván, Darcyék vendégei.

Most el kellett mesélni újra Kitty megismerkedésének történetét Mrs. Bennetnek és Bingleyéknek, is, mire az anya először elhűlve nézte őket, majd váratlanul leányára támadt.

- Nem megmondtam neked, hogy úri kisasszony nem áll szóba idegen férfivel, kit nem mutattak be neki? Sírba visztek engem... Hát hiába tanít az anyád jó modorra, meg illendőségre? Micsoda viselkedés ez? Azután meg engem tesz apátok felelőssé... Istenem, az idegeim! Hol van az apjuk? És hogy jutott eszedbe ide hozni őket? Jézus Mária, szent ég... Ki az apjuk? Nemes ember egyáltalán?

- Mama, mama, nyugodjon meg! - csitította Kitty. - Mr. Howell nemes ember, úriember, és özvegyember...

- Özvegy? - kérdezte anyja szigorúan. - Biztos? Remélem, nem más nő gyermekeire vigyázol...

- Halotti bizonyítványt nem kértem... - duzzogott Kitty.

- Mióta özvegy? Nem szabad hírbe keveredned emiatt a szerencsétlen ügy miatt! Még csak az hiányozna... csak tudnám, miért kell neked mindig valami butaságot tenni? Jaj, az idegeim... Gondolnod kellett volna a nővéreid, a család jó hírére...

- Mama, nem hagyhattam ott őket!

- Ugyan már, semmi bajuk nem lett volna. Úgyis ott maradnak az intézetben, ha nem ismerkedsz meg velük... - legyintett az anyja mérgesen.

- De mama, semmi rosszat nem tettem! Miért haragszik rám? - szólt durcásan Kitty.

- Mert meggondolatlan és buta vagy. Minek avatkozol mások életébe? Özvegyember... két gyermek... mit akarsz tőle? Tán azt reméled, elvesz? Szavamra mondom, meg vagy te kergülve... - veszekedett Mrs. Bennett.

- De mama, nem férjet akartam fogni! Nem akarok semmit tőle... - hazudott a lány.

- Pedig inkább azzal foglalkoznál!

Mrs. Gardiner itt közbeszólt, mert ő is felelősnek érezte magát a történetekért, és megnyugtatta sógornőjét, hogy lánya hírneve miatt nem kell aggódnia, az úr pedig úriember, ez leveleiből kiviláglik. Ő is olvasott többet ezekből, s teljes mértékben megbízhatónak véli Mr. Howellt.

- Hát leveleznek? - kérdezte felháborodva Mrs. Bennett. - Idegen emberrel levelez... az én leányom? Mit vétettem, istenem... Jaj, az idegeim... Az egyik tudományokra adja a fejét, mintha lenne valami értelme, hisz úgysem ér el vele semmit... A másik meg gyermekekkel szórakozik, ahelyett, hogy férjet keresne...

Most már Kitty is megsokallta a szidalmakat.

- Ugyan mama, érdekesen gondolkodik... Az baj, ha én levelezek egy úriemberrel a gyermekeiről, ám, hogy a másik leánya megszökött egy díszpinttyel, oda se neki?

- Hagyd csak békén Lydiát! Ő semmiről sem tehet... Csak az az átkozott Wickham... Idehozni két idegen gyermeket... Micsoda vétkes könnyelműség, mily meggondolatlan lépés! - lamentált az anyja. - És mit csinálsz velük, ha az apjuk ismét elutazik? Akkor ki vigyáz rájuk? Hozzájuk költözöl dajkának?... Vagy mi van, ha baleset érte, s haza sem jön az úriember?

Hosszú tengeri utakon minden megtörténhet! Vagy azt képzeled, gyermekőrző intézetet csinálsz Longbourn-ben? Ahhoz nekünk is lenne egy-két szavunk...

- Nem is rossz ötlet, mama - nevetett békítőleg Eliza, Jane pedig szeretettel nyújtotta karjait a megszeppent kicsik felé, kik nagyon is értették a hangsúlyokból, hogy miattuk van veszedés, és szájuk már görbült lefelé.

- Gyertek ide kicsikéim, ne féljete! Nem bánt a hölgy, és valójában nem haragszik rátok... Ej, de szép kislány... és a legényke is jóképű! Eláruljátok, hogy hívnak?

Mrs. Bennett zsörtölődve nézte Jane barátkozását a Howell gyermekekkel, majd Mary után tudakozódott. Eliza és sógornője felváltva mesélték el a történeteket, kitérve lady de Bourgh viselkedésének megváltozására is. Tüstént felélénkült, s visszatért jókedve, mikor a főúri hölgy elismeréséről hallott leánya iránt, csak azt nehezményezte, hogy Mary Anne ápolásán kívül másokkal is foglalkozik Hunsfordban.

- Nem ápolónővér ő, hogy betegekhez járjon! Úri kisasszony ilyesmivel nem foglalkozik! Hogy Miss de Bourgh ápolja, még rendben van, hiszen, - ha úgy vesszük - Anne a család tagja, Darcy unokatestvére - nézett rosszallóan Elizára -, de a többi beteghez semmi köze! Még összeszed valami nyavalyát, aztán ápolhatjuk...

- Képzeld mama, lady Catherine támogatni óhajtja Mr. Mortont, annyira elégedett vele - mondta Eliza. Jane és Kitty örvendezett ennek hallatán, de anyjuk csak a száját biggyesztette.

- Hogy lady Catherine hálás neki, az csak természetes. Még szép. Kinek legyen hálás, ha nem azoknak, akik gyógyítják és ápolják a leányát? Képzem, milyen bőkezű fizetséget ad Mr. Mortonnak... - majd Mrs. Gardinerhez fordult. - Egyébként szemfüles kis leányzót mutattunk be az orvosnak, kedves sógornóm... hallotta, hogy udvarol Mariának? Mrs. Lucas ugyan tagadta, amikor rákérdeztem, de - nem zörög a haraszt, ha nem fújja a szél... Maria bezzeg kihasználta a lehetőségeket... Nem oly elveszett, mint az én leányaim... Mary meg hoppon marad... Lám, a jó barátnő...

- Ejnye, mama. De rosszkedvű ma! Már nem kell aggódnia a jövő miatt! - szólt anyjára Eliza haragosan. - Ne bántsa Mariát. Nem tehet róla, ha ő tetszik az orvosnak, és nem Mary. Erről ne is beszéljünk többet. Inkább mondja, hogy van lady Lucas?

- Ó, hát ő már egészen rendbejött. Megmondta Mr. Morton, hogy nyárra meggyógyul, és igaza is lett... Hiszen nem mondom én, hogy rossz orvos, sőt... nem is haragszom rá, nincs rá okom... csak örültem volna, ha Maryt is biztos révben tudom... Olyan nagy baj ez? Miért mindig engem bánt mindenki?

Elborult arca láttán Eliza és Jane felváltva vigasztalták, anyjuk pedig bizonygatta, hogy mindenki őt bántja, pedig csak jót akar a családjának. Közben Kitty elvitte a kicsiket, és két környékbeli hölgy jött a pavilonba, míg férjük a vásárolt képet átveszi, s a Bennett lányok udvariasan frissítőt kínáltak nekik. Mrs. Bennett tüstént feledte bánatát, kapva kapott az újabb társalgási lehetőségen, s kifaggatta őket, hol laknak, mekkora birtokuk és családjuk van, és hasonlókról.

Miután elmentek, Georgiana felől kérdezősködött, s amikor ennek kapcsán szóba került a zongoraest, és annak hatása a képek eladására, majd meghallotta, hogy számos megrendelést kapott Mr. Steady, Londonban pedig róla beszélnek, újra ideges lett.

- Hát ilyen eredményes lett a kiállítás? Nem hittem volna... bár kétségtelen, hogy Mr. Steady nagyon ügyes... a szalon közepére akasztottuk képét, a kandalló fölé... lehet, hogy majd a

másik oldalra tesszük, ott több fény esik rá... De hogy ekkora összeget keressen!?... Hiszen ez egy kisebb vagyon! Ennyiből már kis birtokot is vehetne valahol vidéken... Kedves sógornőm, ugyan jól alkudozott a testvérem, amikor megállapodott a festővel képünk árában, nem igaz...? Hiszen feleannyit sem fizettünk érte, mint amennyit ezekért kapott Mr. Steady! Egész jó parti ez a fiatalember, nem gondolja? - nézett Georgianára. - Ez a buta Kitty meg két-gyermekes özvegyemberrel levelezget... Vesztegeti az idejét... gyermekekkel játszadozik... Milyen jó lehetősége volt mindkettőnek! Mary is, Kitty is... egyik sem tudott élni vele... Pedig most már nyilvánvaló: a festő is alkalmas férj lehet egy fiatal kisasszonynak! Igaz, Miss Darcy? - kérdezte gyanútlanul.

Georgiana némán bólogatott, míg Mrs. Bennett tovább folytatta morgolódását két fiatalabb leánya élhetetlenségén, az idősebbek pedig nénikéjükkel együtt kényszeredetten hallgatták, és egymás között tettek csendes megjegyzéseket, míg anyjuk bele nem fáradt a füstölgésbe, s újra figyelni tudott.

Jane megemlítette, hogy mostanában nehezen alszik el esténként, s kezd félni az ismeretlen megpróbáltatástól, ami nemsokára vár rá. Nénikéje és anyja felváltva nyugtatgatta, Eliza pedig javasolta, beszélje meg Mr. Mortonnal - ki hamarosan benéz Windworthbe Miss de Bourgh felülvizsgálatára indulva -, hogy a kitűzött időre utazzon hozzájuk, s töltsön ott pár napot. Ha pedig ez nem járható út, akkor a jelek indulásakor küldjenek érte kocsit, s vigyék birtokukra az orvost.

- Szerencsére Windworth közel fekszik Londonhoz, s az első baba úgy tudom, úgysem szokott sietni... - Jane úgy vélte, ez lesz a legjobb, s Bingley is megérti majd, hogy félelmét csak így tudja legyőzni, mert környékük bábaasszonya nem keltett nagy bizalmat benne.

Georgiana kijelentette, ő nagyon bízik Mr. Mortonban, s kedvesen érdeklődött ennek kapcsán Mr. Gardiner lábfájása felől, mire a néni örömmel újságot, férje fájdalmai karácsony óta jelentősen csökkentek, s noha még nem múltak el teljesen, bíznak az orvosi javaslatban, s továbbra is betartják a húsmentes étrendet, hisz úgy néz ki, használ. Majd gyermekeiről mesélt, kik Kitty áldásos működése alatt sem maradtak el tanulmányaikban, a szeretet mellett a számonkérést is megkapták, és egekig dicsérte a leányt, megemlítve, hogy őszre meggyógyul a nevelőnő, s nem kell tovább foglalkoznia gyermekeikkel.

- Őszintén szólva, nem hiszem, hogy Kitty örül ennek... Eleinte azt hittük, áldozat és lemondás lesz számára a gyermekfelügyelet, de nagyot tévedtünk. Kitty erre született! Ezzel kellene foglalkoznia, mert nagyon jól csinálja... Szeretik a gyermekek és szót fogadnak neki - mondta elgondolkodva Mrs. Gardiner. - Ha esetleg nem menne férjhez, ez megfelelő foglalkozás volna számára, ha el kéne tartania magát...

- Már miért ne menne férjhez? - legyintett Mrs. Bennett bizakodva. - Három leányomat férjhez adtam, egy év alatt... Ezt a kettőt már csak megházasítom valahogy!?

- Jaj, mama, előbb háborgott, hogy nem használják ki a lehetőségeiket! Most meg úgy beszél, mintha az olyan könnyű lenne...

- Nohát, majd csak lesz valahogy - szólt rendíthetetlenül Mrs. Bennett.

Nemsokára újabb hölgyek tértek be hűsölni a pavilonba, s míg anyja társalgott velük, Eliza mesélt rokonainak lady Monteros látogatásáról, s arról, hogy a festő anyjának nevét és születési helyét is sikerült megtudni a hölgy révén. Feltett szándéka, hogy ha módja lesz rá, utána nézet, ki is voltaképpen Herbert grófnő, s mit lehet tudni róla.

- Hogyan akarsz hozzáfogni, kedvesem? Nem értünk mi ezekhez a dolgokhoz - kételkedett Mrs. Gardiner. - Nem volna jobb megvárni, hogy a festőnk maga beszéljen családjáról, ha akar?

- Talán nem is lesz rá szükség, mert sosem kéri meg a kezemet... - mondta csüggedten Georgiana, s beszámolt a parkban tett sétájáról, és előző napi találkozásáról Mr. Steadyvel. Mikor előadta a festő szavait, a hölgyek összenéztek, s Jane izgatottan mondta:

- De Georgiana, hiszen ez már vallomás! Igazi szerelmi vallomás...

- De nem mondta, hogy szeret! - ellenkezett leverten a leány.

- Kedvesem, ha valaki azt állítja, hogy miattad jött ide, azért, hogy láthasson, s kedves vagy a szívének, azt te mi másnak értelmezed? Bizony, vallomás ez a javából... Csak kissé felemás, mert nem fejezte be... - mosolygott kedvesen Mrs. Gardiner.

- Megcsókolta a kezemet... - mondta szendén Georgiana.

- No lám... és neked még mindig kételyeid vannak? - kérdezte Eliza fejét csóválva.

- De azt mondta, nem nyilatkozhat. Nem teheti... Hallgatnia kell...

- És mi sejtjük, miért mondta ezt! Látja nénikém, ez alátámasztja elképzeléseimet, és megerősít abban, hogy utána nézzünk Herbert grófnő előéletének. Talán megtudunk valamit, amit Mr. Steady sem tud... Vagy kiderülhet, hogy tévedtem feltevéseimben. Hiszen én is tévedhetek... Nem ez lenne az első eset...

- De azt is megtudhatjuk, hogy igazad van, és valóban törvénytelen gyermek! Jó lesz ez Georgianának? Talán valóban elfogadhatatlan a származása Miss Darcyhoz képest... Én nem értek az arisztokrácia erkölcsiéhez, úgy látom, nem mindig egyezik az egyszerű emberekével... nem volna jobb másik udvarló után nézni? Ha hozzá nem illő házasságot köt, az szenvedést okoz mindkettőjüknek.

- Ezért kellene biztosat tudnunk! - jelentette ki Eliza, és mind a lányra néztek. - Mi a legjobbat akarjuk neked, ezt tudhatod, kedves. Nos, mi a véleményed? Szeretted-e Mr. Steadyt, vagy nem ragaszkodsz hozzá? Ezt el kell döntened...

Georgiana ekkor vonakodva bevallotta, szeretné ismerni Mr. Steady családi körülményeit, és szemérmesen, szégyenkezve elismerte, hogy minden eddigi udvarlójánál különbnak tartja őt, felnéz rá tehetsége miatt, s a házasságot is el tudná képzelni vele. A hölgyek megnyugodva hallották szavait, részben mert oly hévvel bizonygatta korábban, sohasem megy férjhez, hogy maguk is ettől tartottak, részben mert a leány sorsát mindannyian szívükön viselték s a legjobb szándékkal akartak segíteni neki, hiszen kedvelték szeretetteljes, szerény természetét. Abban már korábban megegyeztek, hogy szép pár lenne belőlük. Kettejük tehetsége, jelleme biztosíték volt jövőbeli boldogságukra. Bizonytalanok csak érzelmeikben voltak, különösen Georgiana érzelmeiben, mert a festő nemigen titkolta rajongását, csak visszafogta magát.

A hölgyek törni kezdték fejüket, milyen lépéseket tegyenek ahhoz, hogy ez a két tehetséges fiatal szerelmes egymásra találjon. Hogy segítség nélkül nem sikerülhet, abban biztosak voltak, különösen a leány elbeszélése után. Mr. Steady nem fog túllépni lovagias aggályain, de az is elképzelhető, hogy más a gondok forrása, nem az, mire Eliza gondolt. Meg kell tehát ismerni a bajok okát, hogy segíteni tudjanak leküzdeni azt. Miután a festőt másnap Londonba vitte a hintó, s Darcyék búcsúzáskor biztosították őt, hogy szívesen látják bármikor, ha a rendelt képeket megfesteni Derbyshirebe érkezik, Elizabeth haladéktalanul papírt vett elő, s rövid levelet küldött Fitzwilliam ezredesnek, kérve, hogy legközelebbi útján feltétlenül keresse fel Pemberleyt.

- Doktor úr, mit szól leányom gyors felépüléséhez? Rendben levőnek találja állapotát? Figyelembe kell vennie, hogy Anne már gyermek korától nagyon érzékeny teremtés... Egészségi állapota soha nem engedte úgy élni életét, mint más fiatal lányoknak... Az orvosok úgy vélték, túl gyenge a szíve, s vigyázni kellett rá, mit a hímes tojásra. Fájdalom, betegeskedése miatt nem művelhetett számos olyan dolgot, mint egészséges társnői, pedig kiváló eredményeket ért volna el, ha megteheti! - szólt Mr. Mortonhoz lady Catherine, s várakozóan nézett rá. - Miss Bennett szigorúan őrködött leányom felett, s az ön utasításait maradéktalanul betartatta vele! Az eredmény örömmel tölti el szívemet... Egészségesebb az arcszíne, s talán elvesztett súlya is kezd visszatérni, nem így látja, Mr. Morton? Azt biztos állíthatom, hogy étvágya javul, s ez nem is csoda, hisz minden kedves ételét megfőzetem, amit kíván... Oly boldog vagyok, kedves doktorom, hogy Anne meggyógyult! S ezt önnek köszönhetjük... Vizsgálja hát meg kérem, s utána beszéljünk a további tennivalókról... Előbb azonban fogyasszuk el az ebédet! Foglaljanak helyet...

Lady Catherine csöngetett, s megparancsolta, tálaljanak. Az asztal egyik oldalán Mr. Morton és Anne ült, velük szemben Mary és Maria, ki az orvost a palotába kísérte. Az asztalfőn trónolt lady Catherine.

Mr. Morton először Collinsékhoz csengetett be érkezésekor. Láttára Maria belesápadt az izgalomba, hogyan fogadja illendőképpen, mégis úgy, hogy kifejezze érzelmei változatlan-ságát. Bár százszor elgondolta már, most mégsem tudta, mit mondjon. Collins a templomban volt éppen, Charlotte pedig érdektelenül nézett ki az ablakon, így Mr. Mortont semmi sem akadályozta abban, hogy gyengéden megszorítsa Maria kezét, tudtára adva ezzel, hogy érzelmei nem lanyhultak, és arckifejezése oly zavart örömet tükrözött, hogy Maria egy csapásra megnyugodott szerelmét illetően.

Az orvos megvizsgálta betegét. Charlotte tompultsága felengedett valamelyest, már megértette, ha szóltak hozzá, s elvégezte napi feladatait, mint régen, csak gépies lélektelenséggel, és sokkal hosszabb idő alatt. Közben néha leült egy székre, s kezeit összefonva üres arc-kifejezéssel meredt a szemközti falra. Sokszor fél órákat is eltöltött így, a semmibe bámulva, mozdulatlanul. Javulás történt ugyan a legutóbbi vizsgálat óta, de kevés, ám az orvos tudta, ez lassú folyamat, és már figyelmeztette erre Mariát és Collinst. További gyógyszerekre nem volt szükség, már csak az idő tudja gyógyítani Charlotte sebeit, s talán a megszokott környezetből való kimozdítás. Maria elmondta, hogy Darcyék Pemberleybe várják nővérét, s reményét fejezte ki, hogy Elizáék szeretete segít majd rajta.

Mr. Morton másik betegéről is faggatta Mariát, ki beszámolt arról, hogy az őz miatt egészen baráti viszonyba került Miss de Bourgh-rel, és sajnálkozott lady Catherine erőszakos szeretetén, mellyel leánya fölött uralkodik, elzárva tapasztalatok szerzésének lehetőségétől is.

- Vajon a kisasszonynak valóban oly rossz egészségi állapota volt, hogy ennyire óvni kellett? Hisz régebben még zongorázni sem engedte, vagy sétálni... Csak kocsin ülve levegőzhetett, többnyire abból sem szállt ki, lovagolni pedig csak ritkán, s rövid ideig mehetett...

- Miss de Bourgh-nek nincs komolyabb baja. Ha le tudta gyűrni ezt a járványt, akkor bízvást elmondható, hogy eléggé erős szervezete van, és más betegségekkel is meg tud birkózni - csóválta fejét az orvos.

- Akkor hát csak a lady önző szeretete hátráltatta őt, hogy normális életet éljen? Milyen kár... Igazán sajnálom őt. Mennyi minden kimaradt az életéből, ami egy egyszerű leánynak megadatik...

- Fiatal még és gazdag. Hamarosan nagykorú lesz, s megteheti azt, mire addig nem volt lehetősége - vont vállat az orvos, S bár Maria örült közömbössége láttán, mégis tiltakozott.

- Ugyan! Ami elmúlt, azt semmi nem hozhatja vissza. Példának okáért sohasem lesz újra gyermek. Soha többé nem élhet át olyan élményeket, melyeket csak gyermekkorban tapasztalhatunk... Bizony, ezeket nem lehet pótolni! Nem kétlem, hogy számos olyan élményben lehetett része, ami másoknak nem adatott meg, mégis sajnálom... S mily hosszú még az idő nagykorúsításáig... Én nem tudnék Lady Catherine-nel élni, bármily nyugodt és türelmes is a természetem...

- Miss de Bourgh élete valóban nem lehet könnyű a lady mellett, ez bizonyos. A túlzott szeretet ugyanúgy okoz károkat, vagy lelki torzulásokat, mint a szeretet hiánya... s a vagyon nem feltétlenül biztosít boldogságot, mint tudjuk. De bizonyára a kisasszony szívesen töltene egy kis időt anyjától távol...

- Mire gondol, Mr. Morton?

- Talán javasolhatnék tengeri fürdőt a további erősödés reményében, hová a lady nem szívesen utazik... Így módja nyílna leányának néhány hét zavartalan pihenésre Rosingstól, s a ladytól távol - gondolkodott az orvos.

- Ó, Miss Anne el lenne ragadtatva! - kiáltott Maria örömmel - megtudakolom tőle, mely fürdőket nem kedveli az anyja, s tudtára adom önnek. Hadd legyen egy kis nyugalma Miss de Bourghnek! Hiszen oly beteg volt szegény... Ha nem így lenne, semmiképpen sem engedném, hogy a ladyt félrevezessük...

- Önnek anyagi természete, s páratlanul jó szíve van... Mindig törődik másokkal, s oly önzetlen! - simogatta meg kezét az orvos szívből fakadó elismeréssel, és Maria boldog elégedettséggel nézett vissza rá.

Ekkor ért haza Collins. Miután túlestek Mr. Morton iránti nagyrabecsülésének terjengős előadásán, a rosingsi palotába indultak, hol a lady ugyanilyen szívélyesen fogadta őket, s ültette asztalhoz, mert ebédidő volt. Az ebéd elköltése után Mariának módja volt két percre Anne-nel egyedül maradni, s gyorsan megkérdezte, örülne-e, ha anyja nélkül tölthetne néhány hetet valamelyik fürdőhelyen. Válaszul Anne felragyogó szemmel két északi városkát említett, melyek anyjánál nem jöhettek szóba - nevüket Maria rögtön tovább is adta az orvosnak, ki csak ez után fogott Anne vizsgálatához. Némi fejcsóválás és hűmmögés után kijelentette a ladynek, hogy erősítené a kisasszonyt, ha tengeri fürdőket venne, s célszerű lenne az említett két város valamelyikébe utaznia néhány hétre.

Lady Catherine tüstént közölte, hogy leány egészsége érdekében ennek semmi akadályát nem látja, bár neki nem tettek jót az említett fürdők - de majd nem veszi igénybe ezeket, s mással tölti el idejét, míg leánya fürdőzik...

Mr. Morton erre figyelmeztette, hogy fürdőhelyen az éghajlat hatása is káros lehet, s ha a lady egyszer már tapasztalta, hogy árt neki, isten őrizz, hogy oda utazzon, inkább más kíséreléssel küldje oda leányát. Mrs. Jenkinson rögtön felfigyelt, s dobogó szívvel várta, mit dönt a lady, mert kevés szórakozást kedvelt annyira, mint a tengeri fürdőzést, és szívesen utazott volna. Lady Catherine nem is tétozott - nála a döntések rövid idő alatt születtek. Határozott modorában odafordult Mrs. Jenkinsonhoz, s közölte vele, ő fogja gardírozni leányát, és a madárcsontú, idősecske hölgy alig tudta visszafojtani elégedettségét. Néhány hét fürdőhelyen, méghozzá a lady nélkül - álmai netovábbja volt...

A fürdővároskák a tengeri fürdőzésen kívül számos szórakozási lehetőséget, színházi előadásokat, koncerteket, bálakat jelentettek. A promenádon sétáló hölgyek és urak, valamint kísé-
rők között ismerősökre lelhettek, az ivócsarnokokban ismeretségeket köthettek, különösen
azóta, mióta a régensherceg divatot teremtett a fürdőhelyek, vízkúrák, az egészséges életmód
iránti érdeklődésével. Rosings eléggé egyhangú csendjével ellentétben, melyet csak a ritka
vendégeskedések élénkítettek fel, fürdőhelyeken a társadalmi élet virágzott. Mrs. Jenkinson
imádta a pletykákat, a lady hírszolgálatának oszlopos tagja volt, de erre Rosingsban mosta-
nában kevés lehetősége nyílt, ám egy divatos fürdőhelyen felfrissíthette ismereteit, s feltett
szándéka volt, hogy ezt meg is teszi.

Ekkor Anne is szót emelt, s félénken, de határozottan kijelentette, hogy semmiképpen nem
lenne bátorsága elutazni, ha egyik ápolóját nem vihetné magával kísé-
rőnek, ha netán
rosszullét környékezné. Anyja az orvosra nézett, mintegy véleményét kérve, s Mr. Morton
torkát köszörülve hümmögött, mert látta Marián, hogy meglepi a kérés, de nincs ellenére. Ám
várakozásukkal szemben a lady Mary felé fordult, s neki adta elő kérését, ami nem is meg-
lepő, hisz kettejük közül ő volt a hozzáértőbb. Mary azonban mentegetőzött, hogy hunsfordi
betegei és egyéb elfoglaltságai miatt nem alkalmas neki az időpont, és Mariát ajánlotta, kire
Anne amúgy is gondolt.

Miss Lucasnak nem volt ellenére a kérés, hisz Longbournben édesanyja már csaknem egészen
felépült; nővérét is várták Pemberleyben, nem kellett tovább Charlotte-ra vigyáznia, kit terv
szerint Mr. Morton visz Bingleyékhez, s onnan már ők gondoskodnak róla a továbbiakban,
hogy Pemberleybe jusson Elizához.

Nem volt tehát akadály annak, hogy Miss de Bourght elkísérje, s így mindenki elégedett
lehetett, különösen Anne, ki újdonsült barátnőjétől nem akart máris elszakadni, minden áron
magával kívánta vinni. Mrs. Jenkinson társasága untatta eltérő érdeklődésük miatt, s fárasztotta,
mert együttlétük a róla való szüntelen gondoskodásban telt, míg új cinkossága Mariával
felpezsdítette és barátságosabbá tette. Az illő tisztelet megadásán túl Maria egyenrangúként
beszélt vele, annyit kívánt tőle, mint bármely más leánytól kívánt volna, s ez szokatlan és
kellemes volt Anne számára, ki normális emberi kapcsolatokra vágyott. Az orvos ezeket a
jeleket is észrevette, s úgy gondolta, egyiküknek sem árthat egy kis baráti együttlét. Még
megállapodtak, hogy Scarboroughba utaznak, ott a ladynek volt rokona, ki szállást szerez-
hetett nekik, s kitűzték az utazás időpontját egy héttel későbbre. Majd a lady intézkedett az
orvos szobáját illetően, azután a parkba indultak sétálni.

Lady Catherine nem tartott velük a melege hivatkozva, s Mrs. Jenkinson kíséretében szobájá-
ba vonult. A lányok szokásukhoz híven a hátsó, gazdasági épületek felé kerültek Mr. Morton
társaságában, kinek meg kellett csodálnia az őzet, s itt módjuk volt arra is, hogy örven-
dezzenek csalafintaságukon, mellyel némi szabadságot szereztek Miss de Bourghnek. A kis
állat kifogyhatatlan örömek forrását jelentette Anne-nek, már kezdte megszokni gondozóit, az
eléje tartott tenyérből óvatosan vette ki szájával a csemegét, és bizalommal nézett rájuk. Az
állatok szeretete még a legkérgesebb szívű embert is képes meglágyítani, ki még nem
foglalkozott állatokkal, nem is tudhatja, milyen a feltétlen hűség és odaadás. Anne-nek most
volt alkalma megtapasztalni a bizalmat, amit egy segítségre szoruló teremtménytől kapott, s
ez további jó tettekre ösztönözte, türelmetlenül várva az alkalomra.

Most azonban a várható nagy utazás, és anyjának távolmaradása szinte teljesen háttérbe
szorított minden mást: még az őz simogatásáról is elfeledkezett, ahogy a reményteli jövő
képein ábrándozott, s a következő napok csak fokozták ideges várakozását. Reggeltől estig az
utazásról, a fürdők társasági életéről, a várható szórakozásokról beszélt Mariának, Mrs.

Jenkinsonnal versengve áradozott a fantasztikus ismerkedési lehetőségekről, s közben meg is feledkezett a kis állatról, ami Mariát óvatosságra intette barátságuk jövőjét illetően...

Mr. Morton két napot töltött Rosingsban, s bár szíve ide vonzotta, a kötelezettségek nem eresztették, indulnia kellett. Charlotte-ot is felkészítették az utazásra, a legjobb kezekben volt ahhoz, hogy Bingleyéken keresztül Elizához menjen, s mintha kissé élénkebb is lett volna, mint az eddigiekben. Búcsút vettek hát a lányoktól, - kik maguk is javában készülődtek már Scarboroughba - és lady Catherine-től, s elindult a hintó Windworth felé.

Elizabeth Mrs. Gardinerrel üldögélt a teraszon, s Georgiana terítőrajzait nézegették, a leány pedig zongorázott, amikor Charlotte-tal begördült Bingley hintója. Windworth ura máris ugrott a kocsiból, nagyot nyújtózva, mert elgémberedett az úton, majd kisegítette Mrs. Collinst. Eliza tüstént felpattant és karjait kitarva szaladt a régi barátnő felé, emlékezve annak szerető fogadására Hunsfordban. Charlotte arcán ugyan kis bizonytalan mosolyfélét sikerült felfedeznie, de ez az örömtől még messze volt, inkább egy rezignált bölcs lemondó arckifejezésére emlékeztetett. Ezzel azonban most Eliza nem foglalkozott, szeretettel ölelte át Charlotte-ot, és üdvözölte sógorát, majd asztalukhoz invitálta őket, míg Mrs. Gardiner az inassal hozatott frissítőket.

Darcy már korán horgászni ment Mr. Gardinerrel és apósával, Mrs. Bennett pedig a konyhában társalgott a kulcsárnővel, különféle ételek készítésének módjáról faggatva, mert ez a kérdés igazán érdekelte őt. Kezdetben megjátszotta ugyan az előkelő dámát, ám látva a megbecsülést, mit Darcy és Eliza tanúsított a kulcsárnővel szemben, hamar letett erről a szokásáról, s attól kezdve jól megfértek egymás mellett. Maga is rájött arra, a kulcsárnő kivételes kegyet élvez a házban, s ha kissé leereszkedően is, de megadott neki valamicske, eleinte hiányzó tiszteletet.

A gyermekek a pónilovak istállójánál zsibongtak Kitty felügyelete alatt, a meleg nyári reggel madárcsicsergéses csendjét megtörve. Egyik legkedvesebb időtöltésük volt a kocsikázás, a kocsi elé befogták a pónilovakat, s a hatalmas park hol egyik, hol másik részén megállva sokszor egész nap szaladgáltak, játszottak, piknikeztek. A csomagolt ebédet Mrs. Reynolds készítette fonott fűzfa kosárba, előszedve jó étvággal fogyasztották, olykor az erdő s mező terményeivel kiegészítve, melyek nagy bőségben termettek Pemberleyben.

Bingley beszámolt Jane állapotáról, s miután tudakozódott a hölgyek hogylétéről, a férfiak után indult a halastóhoz. Most némely dolgában amúgy is tanácsot óhajtott kérni Darcytól, s bár ő a vadászatot kedvelte, szívesen elheveredett a parton, hallgatva a horgászok társalgását.

A hölgyek magukra maradtak a teraszon, s próbálkoztak Charlotte-ot szóra bírni, de szegény egytagú szavakon kívül alig beszélt, s figyelme folyton elkalandozott. Mrs. Gardiner szána-kozva hasonlítottatta régi énjéhez s fennhangon találgatta, mit tehetnének érte, mert Eliza állította, nem szabad hagyni, hogy közönyébe süppedjen, bele kell vonni minden társalgásba, s beszéltetni kell minél többet. Ő maga is állandóan kérdezgette, s bár választ többnyire nem kapott, néha úgy látta, felkeltette Charlotte figyelmét, s reménykedett javulásában. Véleménye szerint különféle foglalatosságok is jó hatással lehetnek a lelki beteg emberre, ezért a következő napok során hol kézimunkával, gyöngyfűzéssel, hol goblein készítéssel, máskor festégetéssel, rajzolásal próbálkozott figyelmét felkelteni, s elfoglaltságot adni neki, miközben leste, melyik érdekli leginkább.

Több témát szóba hoztak, végül úgy látták, Jane állapota és a régi longbourni leánysága napjaira való visszaemlékezés volt leginkább érdekes számára. Ezekről igyekeztek hát társalogni vele, s ebben segítségükre volt Mrs. Bennett is, ki időközben a teraszra érkezett. Felemlgették régi csínyjeiket, az emlékezetes bálakat, melyeken részt vehettek, a merytoni ismerősök sorát, és Charlotte néha ki is emelkedett közönyéből, s pár szóval jelét adta, hogy ez az út jó irányba visz, ezek a témák felrázhatják kábultságából.

Ebédre a férfiak is megérkeztek. A gyermekekre nem vártak, Mrs. Reynolds csomagolt nekik hideg élelmet, ma a birtok távolabbi részébe látogattak Kittyvel póni fogaton. Darcynak felrémlett a Longbourn-ben töltött napok Charlotte-ja, s részvétteljes figyelemmel nézte felesége régi barátnőjét. Miután Eliza kérte a társaságot, ne hagyják Charlotte-ot búslakodni, többször is szóval tartotta, részvétet nem mutatva tréfálkozott vele, s Bingleyvel karöltve próbálta felvidítani. Nagy eredményt nem értek el, de első nap ezt nem is várták.

Ebéd után Eliza Georgiana kíséretében lassan végigvezette őt a termeken, aprólékosan mutogatva a kastély szépségeit. Látták, hogy néha megcsillant szemében az érdeklődés, de azután visszahúzódott csigaházába. Mikor Elizabeth megmutatta szobáját, megtetszhetett neki a vázában álló, mezei virágokból kötött csokor, melyet reggel Georgiana szedett részére - a festő hatása volt ez, az úri szalonokban nemesebb virágokat tettek vázába - mert mélyen beszívta illatukat, s hosszasan babrált velük, minden oldalról megnézegetve a csokrot. Este a kártyázás alatt inkább a teraszon könyökölt, könnyű kis kendővel vállán, másnap délelőtt pedig - s attól kezdve végig, míg ott tartózkodott - Georgiana zongorázását hallgatta, a szobában csendesen üldögélve.

A napi program nagyjából így alakult ottléte alatt: délelőtt Georgiana zongorázását hallgatta, ebéd után melegben a teraszon vagy a pavilonban hűsölt, hűvösebb időben a könyvtárban. Teázás után kocsikáztak, vagy sétáltak estig, s a vacsorát követő beszélgetések és kártyajátékok zárták a napot. Néha Eliza és Georgiana vagy Mrs. Gardiner és sógornője elvitte Lambtonba, vagy más közeli városkába, hol végigjárták a nevezetességeket, néha a nőegyletbe vitték magukkal, s minden vasárnap templomba mentek - de ez mindig kihozta sodrából, felingerelte, s néha napokra visszavetette a javulásban. Eliza törte fejét, vajon a templom látása van rá rossz hatással, vagy Collins jut eszébe ilyenkor, s tán kellemetlen rágondolnia. De nem akarta megtudakolni Charlotte-tól, félve, hogy csak ront az állapotán, ha szóba hozza ezt a kérdést. Inkább azokat a témákat ismételte újra és újra, melyek kedvére valók voltak Charlotte-nak, sokszor elmondva ugyanazt, fáradhatatlanul ismételve gyermek és ifjúkori emlékeiket.

Később derült csak fény arra, miért kerüli barátnője a templomokat, akkor, amikor elutazása előtti héten meglátogatták a terhessége utolsó napjait élő Jane-t. Charlotte ekkor már teljesen jól érezte magát, régi kedélye visszatért, ha elevensége nem is, és hazafelé mélyen elgondolkodva nézett ki az ablakon, majd Elizához fordult.

- Miért pont az én gyermekemnek kellett meghalnia, Eliza? Folyton ezen tépelődöm...

- Ne foglalkozz ilyen gondolatokkal, kedves Charlotte! - kiáltott ijedten Eliza, ki féltette őt a visszaeséstől. - Ennek semmi értelme...

- Azt mondja az egyház, bűneinkért nyerjük el a büntetést - folytatta makacsul Mrs. Collins. - Neki azonban semmi bűne nem lehetett... Hisz csecsemő volt még, büntelen... Csak a mi bűneinkért bűnhődhetett.

- Ugyan már, mi bűnöd lenne, Charlotte... - csóválta fejét barátnője.

- De mondd meg nekem: ha értem bűnhődött, aprócska bűnért nem kaphatott ily súlyos büntetést... Ha meg nagy bűnt követtem el, hogyhogy nem tudok róla? - morfondírozott Mrs. Collins.

- Semmit sem követtél el, drágám. Ne rágd magad - nyugtatta meg Eliza.

- Még Collins is hibázhatott, Eliza. De hát ő isten szolgája... pap... gyón és áldozik... bűnbocsánatot tart. Szeretetet és erkölcsi tisztaságot prédikál...

- Hát... a papok is vétkeznek néha.

- Akkor hogyan prédikálhatnak nekünk? - csapott le barátnője.

- Ej, Charlotte, hiszen emberek ők is - vont a vállát Elizabeth.

- Nem, nem... Mindig azt hittem, mióta Collinshez mentem, hogy közelebb állok istenhez, még más embereknel is közelebb... hiszen pap felesége vagyok. Nap, mint nap gyónok, imádkozom, s igyekszem istennek tetsző életet élni, példát mutatni másnak is... Azt mondják egyesek, ez önhittség... Ez volna hát a bűnöm? De el lehet venni ezért egy gyermek életét? - kiáltott gyötrődve Charlotte.

- Ez nem lehet isten akarata. Isten jó. Ő megbocsátja a bűnöket.

- Nem, Lizzy, nincs magyarázat. Ha tudnád, mennyit gondolkodtam ezen... Ebbe bolondultam bele... Ha nem isten akarta a gyermekem halálát, hol volt mégis, amikor meghalt? Miért hagyta? Kinek az akarata érvényesült? Az ördögé? De hát ő erősebb, mint az isten? S én azt az istent imádjám, aki nem mindenható? Éljek együtt Collinssal, aki azt az istent szolgálja, ki elvette a gyermekemet?

- Szentséges ég, Charlotte, milyen gondolatokra jutottál... - csapta össze kezét szorongva Eliza.

- Ha mi bűnösök vagyunk, és isten megbocsát, ahogy az egyház hirdeti, miért halt meg a gyermekem? És ezzel ott vagyok, ahol elkezdtem... Nincsenek válaszok. Nem gondolkodom már tovább Eliza, sem istenen, sem egyházon. Egyszerűen nem megyek többé templomba... Nem érdekel tovább...

A meleg napok többször is a tó és a patak partjára csábították a társaságot. Egy hete volt már Charlotte Pemberleyben, mikor egy nap a patak lejtős szélén guggoltak, s élvezték a víz feletti hűsebb levegőt, amikor fiatal kutya szaladt hozzájuk a kastély felől, nyomában az egyik lakájjal, s mohón lefetyelni kezdte a vizet. Charlotte-ot váratlanul érte az állat megjelenése, ijedtében önkéntelenül fel akart ugrani, de belegabalyodott szoknyájába, megcsúszott, s hiába kapott egy vékonyka bokor ága után, az letört, s Charlotte vízbe esett.

A patak nem volt sem mély, sem túl hideg, vizének sodrása sem volt erősnek mondható, így veszély nem fenyegette őt. Első pillanatban Eliza megijedt, de látva, hogy nincs ok aggodalomra, a helyzet mulatságos oldalát nézte, s elnevette magát. A kutya vígan ugatott, és Charlottehoz ugrált - ki tehetetlenül, csodálkozva ült a vízben - s nyalogatni kezdte az arcát, miközben farkát viharosan csóválta, újabb vízcseppekkel árasztva el Charlotte ruháját. Hármuk közül a lakáj ijedt meg leginkább, szapora szavakkal bizonygatta a kis kutya ártatlanságát, magát hibáztatva, mert nem zárta be az anyja mellé.

Charlotte úgy nézett körül, mint aki felébred hosszú álma után, és a vízben ülve szórakozottan simogatni kezdte a dogot, ki érezve a levegőben a barátságos szándékot, elégedetten nyaldosta kezét.

A lakáj belegázolt a vízbe, hogy felsegítse a beteg hölgyet - így nevezte a személyzet -, de Charlotte legyintett, s kijelentette, egész kellemes a vízben ebben a melegben, s hívta Elizát, próbálja meg ő is. Barátnője elképedten vette le cipőjét, s belegázolt a patakba. Vize kissé hideg volt, de rendkívül tiszta és üdítő, s mivel már amúgy is csurom vizesek voltak, beljebb lépkedtek, hol mélyebb volt a meder, s megmártóztak teljesen, míg a lakáj kétségbeesve bámult rájuk, s bizonyára azon gondolkodott, elment az eszük... Ám a nyári melegben határozott felfrissülést hozott számukra ez a véletlen közjáték, s hogy Charlotte-ra jó hatással volt, az nem lehetett kétséges. Arca kipirult, néha el is mosolyodott, s olyan pancsolást csapott a vízben a kis dog társaságában, hogy Elizabeth csak nevetni tudott, míg a lakáj kétségbeesve könyörgött, jöjjenek ki a vízből.

A vidám hangzavarra felfigyeltek többen is. Darcy lóháton bukkant fel a tisztartó társaságában az erdő felől - az árnyas utakon lovagolva tárgyaltak a gazdaság ügyeiről - a palotából pedig Gardinerék szaladtak a mezőn át, azt híván, valami baj történt. Szinte egyszerre értek oda, s elképedten álltak az elébük táruló látvány előtt. A lakáj sebesen vázolta a helyzetet, mentetve magát és a kölyköt egyaránt, várva a szidalmat, ám Darcy, látva Eliza nevetését, és Charlotte mosolygó arcát, inkább levette csizmáját és felső ruháit, s maga is belegázolt a patakba, figyelmeztetve a hölgyeket, hogy a tónak melegebb a vize, jobb lett volna abba beleesni. Mr. Gardiner kijelentette, hogy ő a patakban inkább pisztrángot szeret fogni, nem kutyát, s felesége sem volt kapható fürdőzésre, noha a meleg nap igencsak megviselte. Bennették is odaértek közben, s Elizabeth anyja nem állhatta meg, hogy le ne szidja leányát éretlen viselkedéséért, s ebben még Darcy jelenléte sem tartotta vissza, ki maga is élvezettel pacsolt a vízben.

Az eset Charlotte-ra tett hatása mély és végleges volt. Attól kezdve Eliza minden nap, amikor az időjárás engedte, a melegebb vizű tónak egy eldugottabb részén vízbe ereszkedett Charlotte-tal, s - bár anyja már a gondolatra is méltatlankodni kezdett, s próbálta meggyőzni leányát ennek illetlen voltáról - vidáman pancsolt barátnőjével. Szentül hitte, hisz volt alkalma megbizonyosodni róla, hogy a patak hideg, tiszta vize jót tett Charlotte-nak, akkor pedig miért ne használná fel a gyógyulás érdekében? Az illetet nem sértik vele, magukban fürdöznek, s hogy mi lenne erről mások véleménye, nem zavarta, mert nem ártottak ezzel senkinek. Látogatókat, akik a kastélyt szerették volna megtekinteni, nyáron, míg Pemberleyben időztek, nem fogadtak. Álláspontját szilárdan alátámasztotta, hogy hivatkozhatott a régensherceg véleményére, ki elavultnak tartotta az ősrégi hiedelmet, miszerint a víz árt az egészségnek: s példát mutatva pártolta maga is a fürdözést, a fürdővárosok fejlesztését. Vele Mrs. Bennett sem szállhatott vitába, ezért morgolódva felhagyott az akadékoskodással. Olykor Georgiana is velük tartott, és egyszer-egyszer nénikéje is belemerészkedett a tóba, ha már nem bírta a meleget. Kittyt és a gyermekeket pedig vissza sem lehetett volna tartani, mióta ezt a lehetőséget felfedezték. Végül csak Mrs. Bennett nem volt hajlandó engedni, és sötét arccal hallgatta, ha fürdőjük jótékony hatásairól csevegtek. Annyit prédikált az illendőségről, hogy Mr. Bennett is megsokallta, s a maga csendes, de határozott módján közölte vele:

- Drágám, ha az illemtudást ilyen következetesen megkívánta volna, amikor leányainknak szüksége volt rá, akkor némelyikük már magát oktathatná. De ha ezzel akkor nem foglalkozott, most már ne tegye. Már késő...

A kutyakölyköt Emmának nevezték el. Charlotte ragaszkodott hozzá, hogy minden nap láthassa, és sétáikra rendszeresen magukkal vitték. Fehér foltos lábát sebesen szedve kecses mozgással ügetett mögöttük, vagy előreszaladt, ha már unta a lassú tempót. Charlotte soha

nem unta meg fényes fekete szőrét simogatni, s a dog mintha megérezte volna bánatát, folyton hozzábújt, törleszkedett, hűséges szemmel bámulva nyomában járt, s kezeit nyalogatta. Lassan meglenni sem tudott nélküle, reggeltől estig együtt töltötték az időt, és beszélni is kezdett hozzá, a társaság nagy öröme. Darcy, látva, mennyire megkedvelte Emmát, Charlotte-nak ajándékozta az ebet, s ezzel láthatólag nagy örömet szerzett neki - Mrs. Collins nehezen formálva a szavakat, dadogva - de köszönetet mondott érte...

A gyermekek is felkeltették Charlotte érdeklődését. Elnézte játékaikat, vidám önfeledtségüket, és elgondolkodva követte őket, ha sétálni mentek, nyomában kutyájával, olykor nagyot sóhajtván. A gyermekeket figyelmeztették a hölgy szomorúságára, s kérték, ne hangoskodjanak, ne zavarják. Ám Darcy egyszer elnézte, ahogy a kis Jennyvel beszélget, s úgy vélte, mégis hasznos lehet a gyermektársaság, és maga szorgalmazta ezután, hogy hívják őt, társalogjanak vele. Charlotte gyógyulásáért tehát mindent megtettek, amit csak lehetett, és nem volt kétséges, hogy a szeretetteljes figyelem hatására régi énje kezd visszatérni, s hamarosan teljesen rendbe jön.

Míg Charlotte búskomorságával küszködött Pemberlyben, Rosingsban eljött az utazás napja. Lady Catherine már a megbeszélés után, másnap levelet küldött scarborough-i rokonának, hogy gondoskodjon szállásról lánya és még három fő részére, mert saját magának is fenn tartatott szobát, ha meglátogatná Anne-t pár napra. A városka messze feküdt Rosingtól, egy nap alatt nem lehetett elérni, a lady pedig szerette a kényelmet, ám a szállodák nem vonzották, a magánházakat többre becsülte családiasságuk, elkülönültségük miatt. Mrs. Jenkinson lelkére kötötte, hogy vigyázzon Anne-re, mint szeme fényére, s tartsa szemmel a másik leányt is, mert fiatalság bolondság, s bár nincs oka kételkedni jellemében, s viselkedésében - az ördög sohasem alszik! Saját leányáról nem tételezett fel semmi rosszat...

Az utazás élmény az egyik, kényelmetlen törődés a másik embernek. Mrs. Jenkinson nem magát a hintón közlekedést, hanem a megérkezést szerette, míg a lányok mind a sík, mind a dombvidéknek örültek, tetszéssel nézték a változatos tájat az ablakból, örvendeztek a fogadóknak, melyekben megszálltak, s nem vette úgy igénybe őket a zötykölődés a kátyús, rossz utakon, mint a hölgyet. Még a reggeli ködök s az újukba kerülő iparosodó városok gomolygó füstje sem vette el kedvüket. Hangulatuk ehhez képest volt vidám, s a nevelőnőé komor, amikor megérkeztek. A lady rokona egy városszéli fogadóban várta őket, irányításával a hintó a megadott címre indult, hol a rokon négy szobát bérelt a lady kérésének megfelelően.

Az emeletes ház a városka szívében, a parttól nem messze állt. Kertjét magas, vakolt kőfal választotta el az utcától, s a kőfal tetejéről helyenként vadszőlő indái csüngtek. A szűk utca domboldalra futott fel, lépcsők vezettek a tetejére, de Mrs. Bell háza még az utca elején, a domb alján állt, s kapuján a hintó befordulhatott a kertbe, míg a feljebb levő házakhoz már csak gyalogosan lehetett feljutni.

Mrs. Bell nagy sárga háza és kertje a francia módi szerint virágok özönétől illatozott, romantikus kis pavilon állt terebélyes fái alatt, kavicsos utacska vitt háztól a pavilonig, s onnan a bejáráthoz. A kőfal eltakarta az utca felől, csendet és árnyékot nyújtva, de a szobák ablakai magasabban voltak, s legtöbbször a tengerre néztek. Könnyű szél borzolta a hullámokat, melyek a városkának ezen a részén szelíden futottak partra, távolabb, a vár alatt pedig meredek sziklákhöz csapódtak.

A csengetésre idősebb hölgy nyitott ajtót, alacsony, ősz hajú, rózsás arcú, kedves asszony, ki udvariasan bevezette őket a házba, megmutatta szobáikat, s míg a lakáj behozta csomagjaikat,

leültette őket a szalonban, s teát kínált és süteményeket. A lányoknak nagyon tetszett a ház, a kert, és szállásadójuk is, és Mrs. Jenkinson sem tűnt boldogtalannak a körülmények láttán. A rokon jó döntést hozott, mikor ezt a házat választotta, és Miss de Bourghnek s nevelőnőjének sűrű köszönetnyilvánításai után ebben a tudatban távozott dolgára, miután felajánlotta, szívesen látja őket otthonában, ha segítségre van szükségük, vagy társaságra vágnak.

Tea után felmentek szobáikba. Anne tengerre néző szobát választott, nevelőnője a mellette levőt kapta, s Mariának jutott a lépcső feljáratnál szemközt fekvő, mely a kerti pavilonra nyújtott rálátást. Maria segített Anne-nek elrendezkedni, és kicsomagolni ruháikat az utazóládából. Miss de Bourgh szinte mámoros lett attól, hogy kiszabadult anyja szigorú felügyelete alól, s míg Maria dúdolgatva tett-vett a szobában, újabb és újabb érdekességeket fedezett fel ablakán kitekintve. Mrs. Jenkinson elkészülte után lementek a szalonba, hol Mrs. Bell üldögélt kártyáit rakosgatva. Már késő lett volna nagyobb sétát tenni, ezért a szállásadónő javaslatára csak a tengerparti úton levegőztek, s találtak egy közeli fogadót, hol megvacsoráztak. Mrs. Bell ugyan felajánlotta, hogy másnapról biztosít nekik ebédet és vacsorát is a reggelin kívül, de mielőtt elfogadták volna ajánlatát, előbb meg akarták ismerni a helyi lehetőségeket, ezért nem adtak azonnal választ.

Jól is tették, a vendéglőben kiválóan elkészített ételt hoztak eléjük, s igen udvarias kiszolgálásban részesültek. Mostanra már Mrs. Jenkinson is összeszedte magát, úti fáradalmait elfújta a szél, s minden percet élvezett, miközben egyszerre igyekezett enni, társalogni a lányokkal, s felvilágosításokat szerezni a vendéglőstől a fürdőhely nevezetességeiről, ivókútjairól és a szórakozási lehetőségekről. Mr. Morton azt kérte Anne-től, mozogjon sokat jó levegőn, így a vacsora után nem indultak rögtön vissza Mrs. Bellhez, hanem a promenádon nézelődtek, míg teljesen beesteledett, s kellőképpen elfáradtak. Mikor a sétányon már kevesen lézengtek, ők is új szállásukra indultak, s lefekvésükre Anne is, Maria is elégedetten tért ágyába, másnapi örömdolgozatokra várva - hogy Mrs. Jenkinsonról ne is beszéljünk...

Az első napokban reggeli után napernyőiket kinyitva felfedező utakra indultak a környék zezzugos, dombra kapaszkodó utcáin. Ebéd után pihentek, majd felkaptattak a lépcsősoron a felső útra. Mrs. Jenkinson a promenádon sétálgató ismerős arcokat keresett, s hol kocsit béreltek, hol padra ülve szemlélték a korzózó fürdővendégeket. Esténként térzene szólt, vagy színházi előadásokon vettek részt, s vagy Mrs. Bell főzetett vacsorát részükre, vagy vendégfogadóknak csillapították éhüket.

Olykor szállásadójuk is elkísérte őket, mert Mrs. Jenkinson-hez hasonlóan ő is szerette nyelvét köszörülni másokon, minden hír és újdonság érdekelte, az arisztokrácia viselt dolgai különösen, s a promenádon sétálgatva módjában állt értesüléseket szerezni és továbbadni. De saját élete is nyitott könyv volt, szívesen társalgott erről a témáról, s már az első napokban mesélt elhunyt férjéről, kivel fiatalon házasodtak össze, s arról, hogyan sikerült apránként, az évek folyamán a jelenlegi nagyságúra bővíteni házukat. Esténként, ha Anne fáradtnak érezte magát, s otthon maradtak, Mrs. Bell tartotta őket szóval, fűszerezve saját emlékeit a fürdőváros és lakóinak történetével. Élvezettel árult el titkokat a régi gavallérok udvarlásairól, s kérdezgette a lányokat, megakadt-e szemük valamelyik jelenlegi aranyifjún? Jóindulatához nem férhetett kétség, de eleinte Maria szemében kissé túlzottan kíváncsinak tűnt, s ezt meg is súgta Anne-nek.

Miss de Bourgh azonban oly boldog s felszabadult volt, hogy nem törődött ezzel, csak mulatott rajta. Anne anyja nélkül, valóban, mint egy kalitkából szabadult madár csapongott

ide-oda, mindent látni akart, mindent ki óhajtott próbálni, meg akart kóstolni, mintha elveszett éveket egyszerre akarna bepótolni. Maria néha csitította, s fékezte volna, de Mrs. Jenkinsonre ebben nem számíthatott, ő maga is élvezte a lady mindenre kiterjedő figyelmének hiányát, s ha a lány súlyos betegségére, és felépülésére gondolt, Maria is elnézést tanúsított Anne szeszélyei iránt. Csak remélhette, hogy elfojtott vágyainak felszínre törése nem vezeti Miss de Bourgh meggondolatlan cselekedetekre.

Maria félelmének volt alapja. Mrs. Bell házával szemközt hasonló nagyságú, több kiadó szobát hirdető ház magasodott, melynek homlokzata és ablakai az utcára néztek. Érkezésük után pár nappal fiatal pár vett ki szobát ebben a házban. Előbb azt hitték, házaspár, ám Mrs. Bell gyorsan kiderítette, testvérek a beköltözők, jó nevű yorkshire-i família gyermekei. A fiú másodszülött, kinek tisztí rangot vásároltak szülei, húga pedig eljegyzett mátkája egy londoni úriembernek, kivel őszre tervezik az esküvőt. Egy véletlen találkozás alkalmával látták meg egymást, amikor egyszerre léptek az utcára, s az ifjú udvariasan kalapot emelt. A parti úton egyszerre akartak kocsit bérelni - az ifjú előzékenyen előre engedte őket, s kijelentette - Mrs. Jenkinsonre célozva -, hogy az idős hölgy miatt elsőbbséget élveznek. Anne azonban szabadkozott, így végül a fiatalember bemutatkozott húgával, s együtt mentek vacsorázni, mert ők is ugyanoda indultak. Vacsora után táncmulatságra készült a testvérpár, s a váratlan ismeretség elmélyítése érdekében Anne-t is rábeszéltek részvételre. Lady de Bourgh neve nem volt ismeretlen előttük, családjuk londoni ága kapcsolatban állt a lady rokonaival, így tisztában lehettek Miss Anne vagyoni és egyéb helyzetével. Hogy ez így van, Maria abból gondolta, hogy látta a húgot Mrs. Jenkinsonnel bizalmasan sugdolózni, s attól kezdve fivére már csak Miss de Bourgh-t táncoltatta, neki kínált frissítőket, és rá sem hederített másokra, míg előtte bizony szaporán jártatta szemét a táncterem leányain. Ezt azonban rajta kívül senki sem vette, vagy nem akarta észrevenni, s amikor este hazaértek, Anne és Mrs. Jenkinson felváltva áradozott a testvérek jó tulajdonságairól Mariának.

- Remek dolog két ilyen kedves emberrel barátkozni! - mondta elmélázva Anne, miután hazatértek, s a kapunál elváltak útjaik. - Külön öröm, hogy úgyszólván együtt lakunk, hisz a két ház távolsága semmiség... Milyen nagyszerű, hogy találkoztunk velük, ez isten uja... ezt mondta Mr. Long is... Én máris alig várom a holnapot! Egészen felélénkít a tudat, hogy együtt csodáljuk meg a látnivalókat.

- Miről beszélgettek egymással, Miss Anne? - kérdezte Maria, s Anne bizalmasan közel hajolt.

- Őszintén szólva nem sok mindenről. Tudod, hogy tánc közben nem mindenki szeret beszélgetni... Eleinte hallgattunk, s én nem is bántam ezt, hisz örültem, hogy táncra kért... Milyen csinos fiatalember, milyen jóképű! Mennyire elegáns, és délceg termetű...

- Tetszik önnek, ugye, Miss de Bourgh? - kérdezte Mrs. Jenkinson csillogó szemmel.

- Jaj, nagyon. Kinek ne tetszene? Oly szép arca van, oly nemes vonásai... S mily kedves, igazán. Egész este velem táncolt, észrevette? Rajtam kívül csak húgát kérte fel. Nem számítottam ilyen udvariasságra...

- Udvariasság? - kiáltott Mrs. Jenkinson szemét égnek emelve, s összecsapta kezét. - Hogy lenne udvarias? Egy csinos fiatal hölgyet táncoltatni nem udvariasság! Biztos lehet benne, hogy tetszik a fiatalembernek, drága Miss Anne.

- Jaj, ne mondja, Mrs. Jenkinson! Nem vagyok én olyan szép, hogy azonnal belém szeressen valaki - mondta szerényen Anne, de látszott rajta, csak biztatást vár, hogy maga se higgye ezt, és nevelőnője tüstént hevesen bizonygatni kezdte szépségét, Mariát hívva tanúságot, hogy igazat beszél, s cseppet sem zavarta, hogy maga sem hitte, amit mond.

Miss de Bourgh csúnyának ugyan nem volt mondható, de teljesen hétköznapi, sápadt, érdektelen arca volt, s mert ritkán mosolygott, az unottság kissé rideg arc kifejezést kölcsönzött neki.

- Láttam, az ifjú húgával hosszasan beszélgetett - fordult Maria Mrs. Jenkinsonhoz, s a hölgy szapora fejbólogatással számolt be arról, hogy a kisasszony érdeklődött Anne családja felől, nagy tetszéssel fogadva a bírók, bankárok és földbirtokosok felsorolását, s megemlítette, hogy családjuk kapcsolatot tart fenn a lady két nővérével is.

Maria elkönyvelte magában, hogy Anne rendkívül megkedvelte az ifjút és testvérét, s tudva, hogy az első benyomások mindig jelentős súllyal esnek latba, sokszor alapvetően meghatározva a későbbi kapcsolatot, attól tartott, Anne nem lesz képes felmérni az ifjú udvarlásának őszinteségét.

Miss de Bourgh szinte bámulatos embernek látta a férfit, s azzal az érzéssel tért nyugovóra, hogy milyen szerencsés lány, s mennyi kellemes élményben lehet még része társaságukban. Mikor üdvözült mosollyal arcán a szobájába ment, Maria megkérdezte Mrs. Jenkinsont, beszélt-e Miss Longnak Anne vagyoni helyzetéről, s az idős asszony magától értetődően mondott igent.

- De miért tette? - kérdezte Maria felháborodva.

- Hisz úgylis megtudják, kedvesem, bárkit megkérdezhetnek a társaságban... Miért ne tettem volna?

- Azért, mert így a fiatalember a vagyona miatt fog érdeklődni iránta, s nem azért, mert tetszik neki.

- No és? Kedvesem, maga nagyon fiatal, nem ért ehhez... vagyonos lánynak is férjhez kell menni. Anne nem egy szép leány, sajnos, és ha arra várnánk, hogy szerelemből vegye el valaki, ugyan várhatnánk.

- De hisz előbb dicsérgette szépségét, és vonásait... Hát még maga sem hiszi azt, amit mond? - nézett rá megütközve Maria.

- Ugyan, ne legyen ily szigorú, drágám. Persze, hogy dicsértem. Alkalmazott vagyok, nem barátnő... Nekem dicsérni kell. Ajánározni és szépeket mondani. Ezért fizetnek... - szólt közönyösen a hölgy.

- Nem értem - rázta fejét Maria. - Hát nem arra törekszik a lady, hogy leányát vagyonos ember vegye el?

- Talán igen. Eddig ezt próbálta. De hát nem sikerült neki... Most már Anne nem tizenhat éves, múlik az idő felette is... Most már elég lesz, ha jó családból való ifjú kéri meg, még ha nincs is vagyona.

- De nem gondolja, hogy ezzel odalökik bárki elé, ki vagyonára pályázik? - aggodalmaskodott Maria. - Vajon a lady is úgy vélekedik, mint ön?

- Biztos lehet benne. Már hallottam sopánkodni erről, amikor Mr. Darcy mást vett el, s nem az ő leányát. De ezt az esetet ismeri...

- Szegény Anne - mondta szomorúan Maria. - Milyen sors vár rá...

A hölgy vállát vonogatta, azután mindketten nyugovóra tértek, de Maria ébren tűnődött még sokáig, míg társai nyugodt lélekkel az igazak álmát aludták.

Másnap az ivócsarnokban társalogva töltötték a délutánt az új ismerősök társaságában, este pedig színelőadást tekintettek meg, vándor színtársulat műsorát. Mr. Long végig Anne szórakoztatásán fáradozott, alig foglalkozva saját húgával és Anne társaságával, Miss Long rá is szólt évődve, hogy nincs egyedül Miss de Bourgh-rel, szentelhetne némi figyelmet rájuk is - amivel alkalmat adott bátyjának, hogy Anne dicséretébe kezdjen, kiemelve érdekes társalgását és lekötő figyelmét. Miután Maria látta, hogy Anne szinte meg sem szólalt, csak itta a férfi szavait, kissé túlzás volt társalgását érdekesnek minősíteni, s Maria most már biztos lett az ifjúról alkotott lehangoló véleményében. Harmad és negyednap is hasonlóan folytak a dolgok, s Maria elhatározta, először megpróbál többet beszélni a férfivel, hogy felmérje jellemét, ezután figyelmezteti Anne-t, legyen óvatos Mr. Longgal, ki egészen biztosan vagyónára pályázik.

Elhatározásában megerősítette Mrs. Bell is, ki aznap félrevonta Mariát reggeli után, s megsúgta, hogy érdeklődtek nála Miss de Bourgh felől, s vagyoni helyzetéről és jelleméről faggatták.

- Mikor történt ez, Mrs. Bell? - kérdezte bosszúsan Maria.

- Ó, már másnap, hogy ideérkezett az úr. Miss Long és bátyja becsöngetett, miután önök elmentek, s fél órán keresztül kérdezősködtek.

- Nem kérdezte meg tőlük, miért érdekli őket a kisasszony?

- Nem én! Láttam én rögtön, miben sántikálnak... Annak a kisasszonynak - Miss Bellnek - a szeme sem áll jól... Ismerem a fajtáját. Volt alkalmam ilyen hölgyekkel társalogni, mikor ide jöttek titokban megszülni a gyermekeiket... S a bátyja is megéri a pénzét, úgy vélem - biggyesztette száját a hölgy.

- Mégis, mivel indokolták?

- Ó, hát csak a szokásos... Csak a barátság kedvéért... hogy tudniuk kell, miféle emberekkel barátkoznak... a család hírneve, rangja, s egyebek...

- Igazán kedves öntől, hogy figyelmeztetett. Nagyra értékelem a figyelmességét - mondta hálásan a lány.

- Szép borraivalót adtak a felvilágosításért. Abba még ez is belefér - nevetett Mrs. Bell, kit határozottan sértett, hogy mostanában nem az ő társaságában mutatkoznak a városban, de ezt nem mutatta, s nem Mariát okolta ezért.

Maria megpróbálta Anne-t óvatosságra inteni, de a leány megütközéssel hallgatta, hevesen védelmezte a fiatalembert és húgát, és szinte felháborodott a feltevésen, hogy vagyónára pályáznak.

- Igazán nem értelek, Maria. Már miért ne udvarolhatna nekem egy csinos ifjú, azért, mert tetszem neki? Hát olyan csúnya vagyok én? - mondta sértődötten.

- De Mrs. Bellnél is érdeklődtek ön iránt...

- Tökéletesen elfogadom magyarázatukat, melyet szállasadónőnknek adtak... Semmi rossz nincs abban, ha valaki tájékozódik új ismerősei felől.

- Nincs, ha jó szándékkal teszi, s nem azért, hogy előnyökhöz jusson.

- Előnyök... vagyon... Milyen gyanakvó vagy te, Maria... Nem mindenki utazik más vagyónára. Példának okáért engem sem érdekel a pénz...

- Bezzeg rögtön érdekelné, Miss Anne, hogyha nem lenne. S ne induljon ki magából... Nem vagyunk egyformák, s bár én megértem, hogy a csinos fiatalembereknek is meg kell élniük, azért mégis jobban megnézhetné, milyen a jelleme... Tudom, nem erre nevelték, de hiába pénz és rang, ha boldogtalan lesz egy jellemtelen ember mellett.

- Nos, ezt már nem is hallottam! Hogy is mondhatasz ilyet erre kedves, sőt elbűvölő ifjúra? Hogy mered feltételezni, hogy jellemtelen? Ez képtelenség. Hisz nem is ismered. Azon kívül ilyen csinos fiatalembert mindenhol szívesen látnának. Hátsó gondolat nélkül is eléri, amit akar... Ez csak a te feltevésed.

- Úgy véli Miss Anne, hogy a csinosság, a jó külső elegendő ahhoz, hogy valaki megfelelő úriembernek minősüljön? Hol van akkor az értelem, a kitartás, a jellem? Ezek nem is számítanak? Ne ítéljen gyorsan és felületesen Miss Anne, mert boldogtalanná teheti magát...

- Ugyan, ne vészmadárkodj, Maria! Inkább örülj, hogy Mr. Morton helyett más fiatalember köti le érdeklődésedet! - vágott vissza Anne önérzetesen.

Mariának a szava is elakadt ennek hallatán, s bár valóban örült Anne orvos iránti lankadó érdeklődésén, mégsem tudta elhinni, hogy barátnője ennyire rabja a látszatnak, s hiszékeny a figyelmeztetés ellenére is. De mást nem tehetett, hallgatott.

Igyekezett a következő napokban jobban megismerni a fiatalembert, de igyekezetét nem sok siker koronázta. Mr. Long mint lepke a fény körül, úgy forgolódott Anne körül, s húga is elválaszthatatlan barátnőnek tolta elő magát. Vele még csak társalogtak néhány percre, hallván apja lovagi mivoltát, de Mrs. Jenkinsonnal nemigen foglalkoztak, sőt olykor súrolva az udvariatlanság határát, szinte tudomást sem vettek róla. Rang s vagyon híján nem tarthatott igényt figyelmükre. Maria egyre inkább beigazolódni látta rossz véleményét, ám nem tehetett semmit, noha még egyszer megpróbált Anne lelkére beszélni, de kár volt a fáradságért. Anne makacsnak bizonyult, mint egy öszvér, sőt kezdett ferde szemmel nézni Mariára, miért akarja elrontani az ő örömét. Az iránta megnyilvánuló hízelgő hódolat elvakította, s Maria nem értette miért, hiszen hízelgéssel nem először találkozhatott életében. Talán először udvaroltak neki?

Két hete voltak Mrs. Bell házában, mikor a rosingsi címerrel díszített hintó ismét az udvarba fordult. Lady Catherine jött el leányát meglátogatni és a körülményeket megvizsgálni, s Maria láthatta, mint sápad el a sovány Anne anyja éles szeme előtt, mint húzza össze magát még kisebbre, s hirtelen megértette, hogy a leánynak a házasság menekülést jelent, még ha ketrecede aranyból van is. De miért kell cseberből vederbe kerülnie?

Mrs. Bell háza és kertje elnyerte a lady tetszését, amit azzal fejezett ki, hogy többször ki nyilvánította: -„Megjárja.” - A szobákat megfelelőnek találta, a konyhába benézve közölte, hogy túl nagy ekkora házhoz képest, a szalon viszont túl kicsi. Megvizsgálta Anne arcszínét, s elégedett volt a látvánnyal. Majd megparancsolta, vigyék utazóládáját a szobájába, s utasította Mrs. Jenkinsont, csomagoljon ki, pár napig itt tartózkodik. Szeretettel faggatta leányát, hogy érzi magát, nincs-e panasa valamire, s erősödik-e eléggé? Miután őt kikérdezte, a nevelőnő került sorra, kitől az étkezési és szórakozási szokásaikat, végül Maria, kitől az orvosi utasítások betartását kérte számon. Maria nem hallotta, hogy Mrs. Jenkinson egy szóval is említene Longékat, s arra gondolt, talán a ladynek mégis lánya boldogsága való előbbre, mint az, hogy rangos férjet szerezzen neki, s a nevelőnő téves elképzelések alapján egyengeti Longék útját. Hogy rossz szándékkal, s azért nem említi őket - ezt feltételezni sem merte.

Lady Catherine kijelentette, hogy fáradt, s a vacsoráig hagyják pihenni, majd küldte őket, menjenek addig szokott útjaikra. Így történt, hogy Anne hamarosan lelkesedve beszámolhatott Longéknak anyja érkezéséről, már az eset után pár órával.

A sétány most üres volt, csepergett az eső, az ivócsarnok ellenben megtelt unatkozó fürdővendégekkel, s az élénken társalgó urak és hölgyek között találták meg a testvérpárt is.

- Kedves Miss Anne, de jó, hogy látjuk! Bátyám már egészen odavolt, hogy nem találkoztunk a megszokott időben... Én azt állítottam, valami közbejött váratlanul, s azért kellett nélkülöznünk az ön társaságát, ám bátyám úgy aggódott, hogy engem is egészen megijesztett... Hát hol maradt, drága Anne? - mondta áradozva Miss Long.

- Talán összefügg késedelme az időjárással? Bizonyára nem óhajtott ebben az esőben elindulni... - szólt bátyja, szemeit Anne-re meresztve, Miss Long azonban ellentmondott.

- Ugyan bátyám, hisz megbeszéltük a találkozót! Csak nem feltételezed, hogy Miss Anne találkozót ígér nekünk, s ilyen csip-csup dolog visszatarthatja?... Nem, nem. Miss de Bourgh tartja a szavát, s nem akar minket megfosztani kellemes társaságától... Hisz annyira kedveljük őt...

Miss de Bourgh zavartan közölte, anyja érkezett aznap látogatóba. Miss Long összecsapta kezét a hír hallatán, míg testvére rögtön érdeklődött:

- Ó, a kedves hölgy... s meddig szándékozik Scarboroughban maradni a lady?

Öröm helyett azonban kelletlenség látszott arcukon, s Maria ezt azzal magyarázta, hogy attól félnek, Anne anyjának érkezése keresztülhúzhatja az ő számításait. Mindenesetre Miss Long még buzgóbban hízelgett a lánynak, testvére helyeslő megjegyzéseitől kísérvé.

- Mily öröm a szülői látogatás! - jelentette ki Miss Long, kin látszott, hogy háta közepére kívánná, s bátyja mesterkéltén helyeselve bólogatott.

- Bizonyára nagyon hiányzott már édesanyjának - folytatta a hölgy, mire bátyja tüstént megjegyezte:

- Egy ilyen leány, ki bővelkedik jó tulajdonságokban, méltán hiányozhat!

Anne elpirult, s töredelmesen bevallotta:

- Ez az első alkalom, hogy anyám nélkül utazom. Nyilván kíváncsi volt megfelelőek-e számunkra a körülmények, azért látogatott meg ily hamar...

Ezzel szállásukra terelődött a szó, s Miss Long kijelentette:

- A mi szobáink minden igényt kielégítenek. Bizonyára az ön lakhelye is kényelmes és barátságos drága Anne... Egyik nap át is megyünk megtekinteni, hogy ne csak kívülről lássuk...

Ez a nyilvánvaló hazugság felbőszítette Mariát, hisz tudta Mrs. Belltől, hogy jártak már nála Longék, s most mégis az ellenkezőjét állítják. Ám most, hogy a lady itt volt a fürdőhelyen, Maria úgy vélte, az ő dolga rendet tenni, ha nem tetszenek leánya új barátai. Noha nem tudhatta, mégis remélte, hogy józanul figyelmezteti lányát, barátságon kívül ne bonyolódjon közelebbi kapcsolatba Longékkal, mert egyes jelekből ítélve egyiküket sem tartotta különösebben jellemes vagy érdemes embernek. Első látásra ugyan barátságos, előzékeny embereknek tűntek, de csak addig, míg felmérték az illetőt, s osztályozták - attól kezdve, ha nem találták eléggé rangosnak vagy vagyonosnak, mint példának okáért Mrs. Jenkinsont, - elvesztette érdeklődésüket, és viselkedésük egy csapásra megváltozott vele szemben. Egész

magatartásukból áradt ilyenkor az önhietség, s egyes mozdulataik, cinkosan egymásra villanó pillantásaik, elharapott mondataik miatt Maria nem tartotta egyenes jellemnek egyiküket sem.

Ezek a jelek eléggé meggyőzőek voltak, de Anne semmit sem vett észre - vagy tán nem akart észrevenni. Fiatal lányoknál főként, de idősebbeknél is gyakori hiba, hogy nem fordítanak elegendő figyelmet a jelekre, melyek csalhatatlanul megmutatják a jövőt, a bekövetkező eseményeket, melyek segítenek tájékozódni és jó döntéseket hozni az élet kérdéseiben. Számtalan dolog lehet jel: egy mozdulat, egy árulkodó mondat, egy visszatetsző magatartás - mely segít -, ha figyelembe veszik! De ahogy Miss de Bourgh nem akarta látni azt, amit látnia kellett volna, - úgy tesznek mások is, holott a maguk sorsát rontják ezzel. Ha a jeleket nem vesszük figyelembe, úgy szeretnénk hallani - ahogy hallani szeretnénk, s úgy szeretnénk látni a dolgokat, - ahogy látni szeretnénk. Reménykedünk, hogy a dolgok úgy történnek, ahogy nekünk jó - s ha ez mégsem így van, az azért történt így, mert nem vettük figyelembe a jeleket, s nem tettük meg azt, amit kellett volna tenni. Jelek mindig vannak, de nem elég értelmezni azokat, el is kell fogadni az értelmezést, s ez mindig nehéz, mert az értelmet kell az érzelem elé helyezni.

Maria látta a jeleket, értelmezte őket, levonta a következtetéseket, s most várta, hogy lady de Bourgh miként viselkedik majd, ő is úgy értékeli-e Longékat, mint ő.

Már este alkalma volt a testvérpárnak lady Catherine-nel találkozni, s hogy felkészültek erre, az nem volt kétséges, már a délután folyamán megbeszélték Anne-nel a vacsora helyszínét, s mire a hintóval odaértek, ők már az elegáns vendéglőben voltak, részükre is asztalt foglalva. Mindkettő a szokottnál is elegánsabb és bőbeszédűbb volt, miután Miss de Bourgh bemutatta őket anyjának, ki tetszéssel nézegette a fiatalembert. Nem csodálkozott, hogy a lánya máris barátokat szerzett, és szívélyesen asztalához invitálta őket, amit Longék nagy szabadkozással meg is tettek, átültek a lady mellé két oldalról, s attól kezdve csak étkezéskor volt lehetősége másnak is megszólalni - a két testvér egész este lekötötte a lady figyelmét.

Mariának és Mrs. Jenkinson-nek így távolabb kellett ülnie, s többnyire egymással társalogni. A vacsora a lady szokásához híven igen bőséges volt, a pincérek sürögtek-forogtak körülöttük, főként az asztalfőn trónoló hölgy körül. Rövid időnek kellett eltelni ahhoz, hogy a Longok éles ésszel meglássák az öntelt hiúság jeleit az anya viselkedésében is: attól kezdve buzgón hízelegtek és fellengzően magasztalták a lady öltözkését, hintóját, lovait, ízlését, s minden egyebet, ami vele kapcsolatban volt. Mariának óhatatlanul sógora jutott eszébe, Collins - kinek ha valami egyáltalán - legalább származása hiányosságai mentséget jelenthettek szolgálalkú, hízelgő természetére, míg a Longok ezt nem mondhatták el magukról.

Ahogy Anne-nek, anyjának is nyilvánvalóan kedvére volt a hízelgés, és kegyes mosolya is jelezte, kezdi megkedvelni a párocskát, noha időnként finoman különféle kérdéseket intézett hozzájuk, mellyel felmérte őket. Eleinte kiterjedt családjukról, majd szállásukról érdeklődött, s csodálkozva hallotta, hogy a velük szemköztí ház nyújt nekik ideiglenes otthont. Testvéreik felől is tudakozódott, ám miután kiderült a vonakodva adott válaszokból, hogy Mr. Long csak másodszülött, - Maria úgy vette észre - érdeklődése bizonyos fokig megcsappant. A férfi ekkor megjegyezte, hogy nemrégiben vásároltak tisztí rangot számára, s ez a lady szemében már elfogadhatóbbá tette a fiatalembert, még ha Anne vagyona jobb partit is lehetővé tenne. Az ifjak azonban nem tolongtak leánya körül, s bizony a legutóbbi fiaskó arra készítette a hölgyet, adja alább túlzó igényeit. Vagyontalan fiatalember viszont akadt bőven, s ebben a helyzetben a lady jobban figyelembe vehette lánya érzelmeit, és figyelte is, látja-e a tetszés jeleit Anne magatartásában.

Vacsora után táncmulatságba készültek, s a lady hagyta magát meggyőzni, hogy részt vegyenek a rendezvényen. Míg Mr. Long Anne-t táncoltatta, a lady Miss Longgal beszélgetett. Maria nem sokat hallott társalgásukból, mert Mrs. Jenkinson, kit bosszantott a több napja tartó mellőzés, fejébe vette, hogy elősegíti Maria szórakozását. Ennek okán, és szorgalmas ismerkedései révén több fiatalembert is bemutatott neki, s ezek egyike kérte fel Miss Lucast táncra. Mariának nem hiányzott ez a fajta érdeklődés, de nem akarta megbántani az idős hölgyet, azonkívül jólesett néha mozogni kissé, s nem mindig egy széken üldögélni. Lady Catherine meg is jegyezte hazatérőben, örömmel látja, milyen jól érezte magát a mulatságban.

- Láttam, Miss Lucas, többen is táncra kérték ma este... Hát csak szórakozzon, fiatal hölgyeknek a jövőre is gondolni kell. Ki tudja, nem itt ismeri-e meg jövődöbelijét... Talán ez van a sors könyvében megírva - mondta kegyes leereszkedéssel.

- Nem hinném, lady Catherine. Nem szándékozom Scarboroughban elígérkezni senkinek. Ez a veszély inkább Miss Anne-t fenyegeti, nem gondolja ladységed? - mondta bátorságát összeszedve Maria.

- Ugyan, Maria! Miféle butaság ez? Nincs itt semmiféle veszély... - bosszankodott Anne a lányra legyintve, míg anyja nyugtatónan tette kezét a kezére.

- Mr. Longra gondol? Valóban nem nehéz észrevenni leányom iránti érdeklődését... Mondhatom, minél jobban megismerem őket, annál inkább tetszenek. Régi, jó család... Kár, hogy Mr. Long csak másodszülött... Oly igyekvő, kedves fiatalember. A húga csupa elevenség... Odavannak a lányomért, ez nem kétséges.

- Ha ez így folytatódik, az úr megkéri Miss Anne kezét. Mit szól ehhez, lady Catherine? - kérdezte Maria. - Nincs ellenére? Bocsánat, hogy ezt kérdezem, de nem tart attól, hogy vagyonára pályázik?

- De Miss Lucas! - Anne felháborodva nézett a lányra, s anyja arcát kémlelte. - Nem értem, miért hozod ezt szóba...?

- Kedves Miss Lucas, a lehető legjobb véleménynel vagyok az ön értelmi képességeit illetően, és jó szándékát sem vonom kétségbe. Ám fiatal hölgy lévén, úgy tűnik, még járatlan a házassági kérdésekben! Hadd világosítsam fel tehát, hogy Anne lányom jelentős vagyonnal rendelkezik, melyet nagykorúsága elérésekor meg fog kapni, s eme vagyon nagyságáról talán nincs fogalma, hisz nem ismeri a pénz értékét. Honnan is lenne, hisz ha édesapja lovag is, azért annyira nem dúskálhat a pénzben... Biztosíthatom, kedvesem, hogy ez a vagyon képes megfelelő körülményeket teremteni bármely nemes úr számára, ki leányomat nőül venné. Ebben a kérdésben nincs helye aggodalomnak.

- Nem is féltém én a nemes urakat...

- Nekem régi elvem - s mondhatom, így működik az egész társadalom -, hogy vagyonos leánynak vagyonos férjet kell találni, s ha a kiválasztott mégsem rendelkezne vagyonnal, legalább rangja legyen megfelelő. Éppen ezért Miss Anne abban a szerencsés helyzetben van, hogy kérője csak annak az igénynek kell megfeleljen, hogy társadalmi rangja, származása kifogástalan legyen. Felhívom figyelmét, hogy saját választásában is ilyen elveket érvényesítsen: hogy boldogsága alapja, sőt, a nemzet boldogulásának is alapja az azonos rangúak házassága, a vagyon helyes összepárosítása a társadalmi ranggal.

- Akkor hát fölösleges jónak, vagy tisztességesnek lenni, úgyis a származás dönti el, kit hogyan kezelnek! - kiáltotta Maria.

- Természetesen jónak és erkölcsösnek kell lenni, hisz aki nem az, megbünteti a társadalom.

- Bocsásson meg, ha ellentmondok: engem nem a büntetéstől való félelem tart vissza attól, hogy rossz legyek lady Catherine, hanem a saját magammal szembeni igényem...

- Az erkölcsi követelményeket mindenkinek be kell tartani - jelentette ki a lady. - Én csak a párválasztásról beszéltem.

- Ha tehát párt választok, arra kell figyelnem, hogy jövődöbelim vagyona vagy rangja megfeleljen családoménak? Jelleme, elvei nem mérvadóak. Így találja helyesnek, lady Catherine? Jól értettem szavait? - képedt el a lány.

- Nos Miss Lucas, ezek ugyan fontos tulajdonságok, de javíthatók, változtathatók, s ha az illető nemesember, úriember, a rang és vagyon amúgy is biztosítja a megfelelő elveket és a szilárd, megbízható jellemet. Ezért minél szegényebb valaki, annál jobban kell törekednie jelleme fejlesztésére, jobbítására...

- A nemességet ezek szerint csupa erkölcsös és jó ember alkotja. Ennek szívből örülök lady Catherine, s remélem, hogy azok az urak és hölgyek, akiket én nem tartok jellemesnek, mind kiváló emberek, és csak az én rossz ítélőképességem láttatja ilyennek őket...

- Bizony van még mit tanulnia kedvesem, hisz oly fiatal, s ott Longbournben, az isten háta mögött nem is mozoghat olyan magas körökben, hol megtanulhatná a példamutató erkölcsöt és viselkedést, mint amit példának okáért leányom elsajátított.

- Akkor hát önnek nem kell félni lady Catherine, hogy leánya nem megfelelő férjet választ. Nyugodtan bízhat az ítélőképességében - szólt Maria csendesen, helytelenítve magában a lady szavait, s a hölgy határozottan bólintott. Anne-nek azonban nem tetszett ez a beszélgetés, elég csúnyán nézett Miss Lucasra, még másnap reggel is, egészen addig, míg ismét találkoztak Longékkal, s folytatódott a bájolgás, hízeltetés naphosszat.

Maria igyekezett most már nem foglalkozni velük, s ez nem esett nehezére, mert az ellen-szenv kölcsönös volt - mióta Mr. Long és húga észrevette Maria bíráló tekintetét, s elutasító magatartását, azóta őt is levegőnek nézték, akár Mrs. Jenkinsont, s kétszeres buzgalommal folytatták erőfeszítéseiket Miss de Bourgh és anyja megnyerésére.

Ezen a napon vacsora után a promenádon sétálgattak, amikor ismerős arc tűnt fel Mariának. Fitzwilliam ezredes jött szembe velük, s ahogy meglátta őket, tüstént odament a társasághoz, udvariasan üdvözölve rokonait, és meghajtva magát Longék előtt. Lady Catherine csodálkozott, hogy Fitzwilliamet itt látja, s kérdezősködni kezdett útjának céljáról. Az ezredes szűkszavúan nyilatkozott, csak annyit mondott, Darcy megbízásából néz utána bizonyos dolgoknak, azután Londonba kíséri Georgianát. Ennek megfelelően nem sokáig tartózkodik Scarboroughban, csupán egy-két napig. A szállását firtató kérdésre kijelentette, már foglalt szobát, s hiába erősködött a lady, nem volt hajlandó átköltözni Mrs. Bell házába. Miután tudakozódott egészségük iránt, megdicsérte Anne arcszínét, s tolmácsolta Darcyék jókívánságait. Tréfálgozott Mrs. Jenkinsonnel, majd közölte Mariával, nővére, Mrs. Collins rohamosan gyógyul, hála Pemberley szeretetreméltó légkörének és az ott élők gondoskodásának, valamint átadta Gardinerék és Bennettek üdvözléseit is. Miss Anne Georgianáról kérdezősködött, mire az ezredes beszámolt arról, hogy Miss Darcyt felkérték két koncertre is, egyet a régens, egyet rokona palotájában ad a közeljövőben, ezért visszautaztában betér Pemberleybe, hogy Londonba kísérhesse. A mondtak alatt Longék fülüket hegyezték, s utána hosszú ideig nem győztek álmélni, hogy a lady rokonságában ilyen művésszel dicsekedhetnek, és száz kérdést szegeztek Fitzwilliamnek Miss Darcyról, úgyhogy Anne magában már egészen féltékeny lett Georgianára.

Később Anne a fővárosi pletykákról és más újdonságokról faggatta, s az ezredes szokott könnyed, szórakoztató modorában számolt be ezekről, és ezzel Longék elismerését is kivívta. Többször tettek dicsérő megjegyzéseket Fitzwilliamre, ki szerényen hárította el a bókákat, s miután szóba került újonnan vásárolt tiszti rangja, kérdezősködni kezdett Mr. Long ezrede felől. Az úr kelletlenül elismerte, hogy Newcastle az állomáshelye, de ennél több szót aztán nem pazarolt a témára, különösen, mert húga hirtelen sürgetni kezdte a hazatérést, mondván, hogy erősen lehűlt az idő, s még megfáznak. Lady Catherine felajánlotta, hazaviszi őket hintóján - hisz úgyszólván egy utcában van szállásuk -, ha Maria és Mrs. Jenkinson hajlandó hazasétálni.

A kérés szinte felszólítás volt, mi mást tehettek volna, mindketten beleegyeztek, s nézték az ezredessel együtt, ahogy Longék helyettük beszállnak a hintóba. Mrs. Jenkinson nem szólhatott, de Maria nem félt sem a ladytól, sem Fitzwilliamtól, s eléggé lekicsinylően nyilatkozott, amikor az ezredes róluk kezdett beszélni. Ellenszenvéhez a nevelőnő is csatlakozott végül, mert már régebben felismerte valódi jellemüket, s róluk kialakított kedvező véleménye állandóan változott. Maria elmesélte az ezredesnek, milyen társalgást folytatott a ladyvel leánya házasságával kapcsolatban, s megkérdezte tőle:

- Nem gondolja ezredes úr, hogy Miss Anne hozományvadászoknak eshet áldozatul?
- Nem hiszem, hogy annyian udvarolnának neki...
- De egy is elég, sőt ez esetben túl sok is szerintem.
- Kétségtelen, hogy a veszély fennáll. Ám erre a ladynek kell odafigyelnie, s ha ő másképp látja, mi nem tehetünk semmit.
- Mily furcsa az élet! - kiáltott fel Maria. - Mily erkölcstelen dolog... az érdemtelennek ölébe hull minden, csak néhány szép bókot kell elsuttognia a megfelelő helyen... a szülők még meg is könnyítik a dolgát... Más meg soha nem érhet el olyan magas rangot, és elismerést, csak mert rossz helyre született. Igazságtalanság...
- A lánynak pedig egy életen át kell fizetnie azért a néhány bókért... - helyeselt az ezredes.

Fitzwilliam dicsérte józanságát, mellyel barátnője érdekében próbált cselekedni. Mariának voltak kételyei eljárásával kapcsolatban, hisz tudta, hogy Anne neheztel rá a beszélgetés miatt, de az ezredes megnyugtatta: ha az ember próbál valakit megóvni meggondolatlan cselekedeteitől, akkor is jót tesz, ha a másik rossz néven veszi közbenjárását. Ám azt is hozzátette, minden hiába, nénikéje erős akaratú asszony, ebben a szellemben élt egész életében, és a rang és vagyon bűvöletében nevelte leányát is, és ebből a gondolati körből nem tudnak kilépni - s Maria tehetetlenül mormolta:

- Isten ne adja, azt kívánom, - de drágán fognak fizetni a tapasztalatért, nem gondolja?

Beszélgetés közben lassan sétáltak, Fitzwilliam egészen Mrs. Bell házáig kísérte őket. Kiderült, a ladyvel közös rokon irányította őt szállásukra, s Mrs. Bell emlékezett arra, hogy vendégei vacsora után a promenádon óhajtanak sétálni, így találta meg őket Fitzwilliam. Lady Catherine épp kinézett az ablakon, s be akarta hívni unokaöccsét a szalonba, de az ezredes is fáradt volt, s a lady másnap esti vacsorameghívása után inkább távozott. Mariának elege volt abból, hogy Longék magasztalását hallgassa, ezért fejfájásra hivatkozva szobájába ment.

MARIA KÖNYVE

Fitzwilliam ezredesnek jó oka volt Scarboroughba utazni. Eliza levelének vétele után sokáig törte fejét, mi oka lehet Mrs. Darcynak, hogy külön levélben kéri, utazzon Pemberleybe. Hamarosan amúgy is mennie kellett, hisz Darcy megbízásait teljesítette, most már számára is a nyaralás ideje következett, s már a tél folyamán ígéretet tett, hogy Elizáékka is eltölt pár hetet a nyáron. Londonban egyébként csendes napok folytak, az előkelőségek vidéki birtokaikra vagy divatos fürdőhelyekre távoztak. Az ő rokonai is elutaztak, semmi sem tartotta hát vissza, hogy Pemberleybe induljon, csak azt remélte a megbízástól, hogy pihenésre is jut mellette ideje - mert azt gyanította, valami intézni valóról lesz szó.

Nem csatlakozott megérzésében. Amikor megkérdezte Elizát, miért hívatta, és szolgálatára lehetne-e valamivel, Elizabeth vázolta a Mr. Steady körüli titokzatosság lényegét, előadta a tudomására jutott tényeket, feltevéseit, s megkérdezte az ezredes véleményét, hogyan lehetne utána járni Herbert grófnőnek és gyermekének. Fitzwilliam csodálkozva hallgatta. Ő nem tudott a gyámleánya és Mr. Steady között bimbózó románcról, bár gyanította, hogy a festő nem közömbös Georgiana iránt. E kapcsolat ellen nem is lett volna kifogása, ám hallva a titokzatos körülményeket, ő is úgy vélte, nem ártana tudakozódni a festő családjáról. Rövid töprengés után vállalkozott a segítségre, de ehhez Scarborough-ba kell utaznia, s a helyszínen körülnézni, ahol a régi események történtek. Ebben Eliza is biztos volt, így hát megszerezték Darcy hozzájárulását az ezredes utazásához. Darcy először kissé furcsállta Eliza kíváncsiságát és húzódozott, mondván, hogy alig tudnak valamit a festő életének tényeiről. Ám végül elfogadta, valóban jobb, ha ismerik egy olyan ember háttérét, ki szinte mindennapos vendég náluk, s akár húga kérője is lehet egy napon.

De ragaszkodott hozzá, hogy unokatestvére pár napot töltsön előbb a kastélyban, mert sok feladatot teljesített már ebben az évben szüntelenül fáradozva, s alaposan rászolgált a pihenésre. Ezzel Eliza is egyetértett, s a következő pár napban nagy megbecsülésben részesítette az ezredest, és kedvében járt, hogy kipihenje, s jól érezze magát. Ebben nem is volt hiba, mert valamennyien kedvelték Fitzwilliamet, s míg Eliza kedvenc ételeit főzette, Georgiana zongorázott neki és sétált vele a parkban, addig Bennették és Gardinerék szóval tartották, és horgásztak, vagy lovagoltak társaságában.

Fitzwilliam két levelet hozott Georgianának, azt a kettőt, melyben a régens, illetve egyik rokona kérte fel zongoraest előadására, így mikor az időpontokat nézegették, megállapodtak az ezredessel, hogy Londonba kíséri Georgianát Darcyval együtt, amint visszatér Scarboroughból. Úgy számoltak, egy hét alatt megteszi az utat oda-vissza.

Scarboroughban Fitzwilliam ezredes úgy gondolta, először felkeresi a helyi lelkészt. Az anyakönyvi bejegyzések átlapozása közelebb vihet annak a kérdésnek eldöntéséhez, ki is Herbert grófnő? Mary Callwell néven szült-e gyermeket a festő születésének évében? Mr. Steady ugyan úgy tudta, Londonban született, de Eliza szerint a grófnő igazmondása sok mindenben megkérdőjelezhető. Itt fény derülhet arra, vannak-e rokonai szülővárosában, élnek-e családtagok, egyáltalán, honnan származik a grófnő?

A parókián senkit sem talált, de a vénséges templom kertjében mohlepte sírok között üldögélt a lelkész, másnapi prédikációján tűnődve. Fitzwilliam elmondta, mi járatban van, s a lelkész, ki szép fehér hajú, idősebb ember volt, nehézkesen kelt fel padjáról, hogy az anyakönyvet megvizsgálja. Lassan csoszogott a templomba botjára támaszkodva, s körülményesen vette elő és nyitotta ki az ódon, bőrbe kötött, vastag fedelű könyvet.

- Mi célból érdeklik ezek az adatok, uram? - kérdezte az évszámokat böngészve, s ujját nyálazva lapozgatott az anyakönyvben.

- Biztosíthatom tiszteletes úr, nincs rossz szándékom, csupán egy ifjúnak a születési körülményeit szeretném tisztázni, s megtalálni rokonait, ha élnek.

- Nem ismerős nekem ez a név. Callwell... Callwell... - tűnődött a pap homlokát ráncolva.

- Mióta lelkésze ön ennek az egyházközségnek?

- Ó, több mint ötven éve, uram! Mindenkit ismerek a városban és környékén... Kereszteltem és férjhez adtam, s eltemettem számtalan esetben... Régebben ki sem nyitottam volna a könyvet, tudtam fejből a választ. De a memóriám már nem a régi sajnos. Lássuk csak... Callwell... Nos, felvilágosítana arról is, helybéli ez a Mary Callwell? Nem emlékszem ilyen leányra.

- Mary Callwell, ki Scarboroughban született tudtommal, s fiút szült, Jamest. Ez egészen biztos.

- Hm. Ez érdekes. Honnan oly biztos ebben? - mormolt a pap, miközben a bejegyzéseket vizsgálta.

- Olyanok mondták, kik ismerik a hölgyet.

- Nos, kedves uram én csak azt mondhatom, Mary Callwell nevű leány nem szült gyermeket abban az évben, melyet ön megadott nekem. Nincs James Callwell nevű gyermek az anyakönyvben. Tehát a gyermek máshol született. Most nézzük az anyát. Hány éves a hölgy?

- Csak nagyjából tudom megmondani önnek. Tizenhat és huszonöt éves kora között hozhatta világra a gyermeket.

- Akkor ez kicsit tovább fog tartani... De sebj, időnk van - mosolygott a pap, s már lapozta is a keresett oldalakat. - A hölgy életkora tehát negyvenöt és ötvenöt év között lehet... Lássuk csak... Callwell...

Fitzwilliam is odahajolt a könyv fölé, s együtt böngészték a megsárgult papírlapokat. Végignézték tíz év születési adatait, ám a név sehol sem bukkant elő. Biztonság kedvéért még tíz évet átnéztek, előtte és utána ötöt - ötöt, de Callwell nevet nem találtak.

- Ez lehetetlen, tiszteletes úr! - kiáltott Fitzwilliam. - Biztosan jó években kerestük?

- Itt van uram, nézze meg maga is. Azokban az években nem túl sok gyermek lett megkeresztelve, mivel a születések száma is kevés volt... Callwell nincs köztük.

- De hát az anya Mary Callwell. A fiú James Callwell, született ebben és ebben az évben, ezt tudjuk, s ezek az adatok tények... Ha a fiú talán nem is, de az anyának itt kellett születnie...

- És ki az apa? - érdeklődött a tiszteletes.

- Nos, ezt szeretném én is kideríteni! - mondta az ezredes gondterhelten. - Az az igazság, uram, nem tudjuk, ki az apa, lehet, hogy Mary Callwell törvénytelen gyermeket hozott a világra, kit később Herbert néven elismertek.

- Ó, hát erről van szó? - mondta a pap. - Miért nem ezzel kezdte? Abban az időben mifelénk elég ritka volt az ilyen... Nem sokszor fordult elő, s az ember megjegyzi ezeket az eseteket. Egy kezemen meg tudom számolni, hány ilyen eset történt, hisz a legtöbb gyermeket végül is elismerte magáénak valamelyik férfiember. Gondolkozzunk csak... Mary Callwell... James Callwell... Nem, ilyen névre nem kereszteltem senkit.

- Más nem végezhetette a szertartást?

- Csak én tehettem volna. Mióta lelkész vagyok, sohasem helyettesítettek, sosem voltam beteg, istennek hála, s nincs családom, ami elvonna foglalatosságomtól. Nem írhatta be más, hiszen látja a könyvet, nincs ilyen név azokban az években.

- Talán másik évben született... Vagy...

- Nem, nem. Emlékeznék rá, kedves uram. Most már biztosan emlékeznék. De Callwell név nem ugrik be. Hasonló igen, de az bizonyára nem érdekli önt... Ám ha kívánja, megnézhetjük még egyszer a szomszédos évek bejegyzéseit is.

Egy darabig csendesen böngészték a könyv lapjait, ám a keresett neveket sehol sem találták. A bejegyzések között azonban a pap ujja megállt egy sornál.

- No lám... Egészen elfelejtettem! A kis Mary... Az ő esete is hasonló volt... megszülte gyermekét, az apa kilétét azonban nem volt hajlandó elárulni, így a gyermek az ő nevére lett keresztelve. De hát ő nem az, akit keresünk. Bár a kora megfelelő lenne... negyvenöt éves. Nézze itt a bejegyzés a születéséről. S most nézzük a fiát. Tizenhat évvel később, ha jó számolok... Igen, itt van.

- Mi a leány vezetékneve, tiszteletes úr?

- Nos, épp ez az érdekes... Nagyon hasonló, az eleje legalábbis... Call a neve, Mary Call. Bizonyára nem él már. Eltűnt a vidékről a gyermekkel együtt. Azóta sem hallottam róluk... Nézze csak.

Fitzwilliam a bejegyzést vizsgálta komoran. Richard Call, anyja Neve Mary Call, apja neve ismeretlen. Túl sok az egybeesés... Richard és Mary... A vezetéknev ugyanúgy kezdődik. Igaz, a vége nem egyezik, de ha valaki el akar tűnni, s hamis papírokkal élni tovább, mi sem egyszerűbb, mint a Call végére még odailleszteni néhány betűt... Callból Callwell. Igen, ez határozottan elképzelhető. Biztosra venni egyáltalán nem lehet, hisz a születési év nem az, amit keresett, de az ezredes érezte, jó nyomon jár, s egy-két év eltérést meg tud magyarázni egy gyermeknél az, akinek szüksége van erre... Becsukta hát a könyvet, s a paphoz fordult.

- Kérem, tiszteletes úr, meséljen erről a leányról.

- Hát uram, ezek a dolgok nem tegnap történtek... De erre az esetre nagyon jól emlékszem! Ha már így eltöltöttük az időt, jöjjön át a parókiára, s egy szerény ebéd mellett elmondom, mit tudok róla - s a köszönetet elhárítva belekarolt az ezredesbe, úgy ballagtak át a paplakba, ahol a házvezetőnő szerényen üdvözölte az ismeretlen urat, s máris újabb terítéket tettek az asztalra. Ilyen jó csirkelevest már régen evett az ezredes, a szakácsnő különleges fűszerrel ízesíthette, de nem árulta el a nevét, bárhog is kérdezte Fitzwilliam. Miután a második fogáson is túl voltak, az idős ember hátradőlt a karosszékekben, s elgondolkodva mesélni kezdett.

- Nos, kedves uram, hogy az ügyünkre visszatérjünk - Mary Call gyermeke, mint azt a bejegyzésben láthatta, huszonkilenc éve született. Az anya ekkor tizenhat éves volt, sugárzóan szép fiatal leány, a környéken biztosan a legszebb... Családjának volt némi földje a város környékén, s nemes emberek voltak, de szegények, kiknek Mary a harmadik gyermekeként született. Testvérei és szülei is meghaltak már azóta... Én temettem el őket, ezért emlékszem rá. Mary nemcsak szép leány volt, de rendkívül eleven és tűzről pattant is. Őt soha nem érdekelték gyermekkorában a szokásos babák és egyéb illedelmes kisasszonyi játékok... Szüleinek rajongó szeretete oda vezetett, hogy Mary azt csinált, amit akart, nem nevelték, nem tartották kordában úgy, ahogyan kellett volna. Én ezzel magyarázom az elkövetkező eseményeket. Mary mindig arra vágyott, hogy gazdag legyen, talán az otthoni szerény

életmód miatt, melyben éltek... Mindig magasra nézett, s biztos volt abban, hogy elérni céljait. És el is érte volna... A környék legvagyonosabb családjá akkoriban Marshall báró volt, kinek John nevű fia sülve-főve együtt járkált Maryvel a város családjainak nagy megbotránkozása ellenére. A gyermekes játékok odáig fajultak, hogy egyszer csak elkezdtek suttogni, hogy Mary Call megesett, a gyermek apja pedig nem lehetett más, csak a Marshall fiú... A lány tagadta a vádakat, szüleinek sem vallotta be az igazat. S egy viharos éjszakán, amikor más a dunna alá bújt vacogva, Mary elszökött otthonról. Csak egy levelet hagyott hátra, melyben tagadta állapotát, s a családot és ismerőseiket tette felelőssé azért, mit elkövetni készül.

- De hát mire készült, az ég szerelmére?

- Nos, gondolhatja... Sokáig azt hittük, jóvátehetetlen dologra adta fejét, legtöbbször azt gondoltuk, vízbe ugrott a szikláról, s a tengerben lelte halálát.

- Szülei is így vélekedtek? S hogy viselték a csapást?

- Anyja belebetegedett a bánatba. Miután a hónapokig tartó keresés sem vezetett eredményre, bánatában elhanyagolta családját, az apával együtt inni kezdtek, s a mértéktelen italozás hatására egyik betegség a másikat követte náluk, míg szervezetüket lassan aláásta a kór, s előbb az asszony, majd egy évre rá a férje is elhalálozott.

- Mi lett a testvérekkel?

- Már nem élnek. Szegények próbálkoztak megélni valahogyan, de túl fiatalok voltak, mikor szüleik elhunytak, s az élet nehéz, ha nincs támaszuk... Hol ezt, hol azt adogattak el, de sosem jutottak előre... Nővérét régebben temettük, ő férjes asszony volt, ám a gyermekágyban meghalt, bátyját pedig tavaly eresztettük a sírba, addig a megmaradt kis földön gazdálkodott. Örököse nem lévén, felesége maradt a házban, ki most, hogy megözyegyült, szüleihez szándékszik visszaköltözni.

- Azt mondta tiszteletes úr, sokáig azt hitték, hogy meghalt. De ma már másképp vélekedik, hiszen ott a bejegyzés, hogy gyermeket szült... Mégsem dobta el az életét...

- Ugyan, fiam. Eszébe sem jutott ilyesmi. Annál sokkal jobban szerette az életet... Egy este bezörgetett hozzám az ablakon Clarissa nővér a klastromból, hogy egy fiatalasszony gyermeket szült, s menjek át másnap a keresztelőt elvégezni.

- Ez a lány volt Mary Call?

- Igen, ő volt az. Valóban állapotos volt, megszülte a gyermeket az apácáknál, miután hónapokig bujdosott valamelyik környékbéli faluban, szolgálólánynak adva ki magát, kinek az állapotával nem törődtek. Talán észre sem vették, hisz ügyesen igyekezett elkendőzni magát... Amikor eljött az órája, a klastromba kéredzkodott, s megszülte a gyermeket az apácánővérek segítségével. Két napig faggattuk, hol a főnökasszony, hol én, hogy árulja el, ki a gyermek apja, de nem volt hajlandó megmondani, s így az ő nevére, Richard Call névre lett bejegyezve a gyermek az anyakönyvbe.

- S mi történt velük ezután?

- Miután felépült, s megkedveltette magát a zárdában - mert bűbajos teremtség tudott ám lenni, ha akart! - a főnököt is megtévesztve, egy nap fogta a gyermeket, s ismét eltűnt a városból. Pedig a főnökasszony már azon gondolkodott, novíciát farag belőle...

- Mit szólt ehhez a családja? Nem árulta el nekik, hogy Mary él?

- Nem tehettem. Kötött a gyónási titok, s a leány külön megesketett, hogy nem fedem fel családjának, hol találtam rá.

- De az anyja belehalt a bánatba... Tettével az egész családját tönkretette... Miért nem mondta el nekik?

- Az ég a tanúm, sokszor gondolkodtam ezen. Ám mindig arra jutottam, esküm előbbre való, mint hogy hírt adjak egy eltévelyedett bárányról, ki lábbal tiport mindenféle törvényt... Az igazságosztó szerepében tetszelegtem... Magam sem hittem, hogy ez lesz a vége, s amikor megvívтам magammal a harcot, és végül mégis elmentem hozzájuk, már késő volt. Az anya meghalt, s az apát nem érdekelte Mary Call, sőt a nevét kiejteni sem engedte a házban... Ne ítéljen el, fiam, mert engem úgyis bánt a lelkiismeret... Látja, magának sem kellett volna, mégis őszintén feltártam a valóságot...

Fitzwilliam vegyes érzésekkel nézte a szégyenkező papot, majd megkérdezte, mit tud Marshall báró fiáról. A pap nagyot sóhajtott.

- Marshall báró égre-földre kerestette Maryt, mert fia bevallotta otthon - mikor a szóbeszéd apja tudomására jutott -, hogy viszonyuk volt, s Mary üzent érte egy este, hogy találkozzanak szokott titkos búvóhelyükön. John oda is ment, beszélt a leánnyal, ki azt állította, megesett tőle, és megkérdezte, elismeri-e magáénak a gyermeket, amikor megszüli. John olyan szerelmes volt Marybe, hogy azt ígérte, bármi történne, nőül veszi, még ha el is kell bujdoskolniuk. Tudja, milyenek a fiatal szerelmesek... Komolyan azt képzelte, ha szülei nem egyeznek bele a házasságba, megszöknek, összeházasodnak a skót kovácsnál Gretnában, s hogy utána mit tesznek, nem is foglalkozott vele igazán... Fiatalság - bolondság... Bízott benne, hogy egyetlen gyermek lévén - testvérei fiatalon elhaltak - szülei nem gördítenek akadályt boldogságuk elé, hisz elég gazdagok ahhoz, hogy szegényebb leány is szóba jöhessen házastársnak. Ez így is volt! Ahogy elváltak egymástól, hazament, mindent bevallott szüleinek, és könyörgött, fogadják be Mary Callt családjukba. Végül a szülők hosszas vita és felháborodás után beadták derekukat.

- S mi történt utána?

- A leány nem jelentkezett. Nem üzent, nem ment Marshallék kúriájába, nem történt semmi. Marshallék nem tudták mire vélni a dolgot, s két napra rá John az apjával elment Callékhöz. Akkor derült ki, hogy az éjjel Mary elszökött otthonról, csak azt a bizonyos levelet hagyta, hogy azt higgyék, megölte magát, s ne keressék.

- Ennek ellenére keresték...

- Természetesen. Sokan fenyegetőznek ilyesmivel, azután mégsem teszik meg... Mint mondtam, hosszasan keresték, mindkét család, s a város lakói közül is többen, de semmit sem találtak. Semmi nyom... Így aztán lassan más hírek jöttek, más emberekről szólt a fáma, s Mary neve csak a Call és a Marshall családban került elő időnként.

- Ez a Marshall báró itt él valahol? - kérdezte érdeklődve Fitzwilliam.

- Ő nem, de fia, John örökölte a báróságot, s anyjával ketten visszavonultan élnek birtokán, mert John ugyan megházasodott már, de felesége s fia elhunytak egy járványban, és nem nősült újra.

- Vajon beszélhetnék vele? Hol találom meg?

- Azt gyanítja, Mary Call lehet annak a James Callwellnek az anyja, ki után az anyakönyvben kutakodtunk?

- Nem tudom. Annyi az egybeesés... Mindazonáltal beszélnek az úrral, talán tőle is megtudhatok valamit... - tétovázott az ezredes.

- John Marshall bárót könnyen megtalálhatja. Hintóval csak rövid idő, míg birtokára ér. De kétlem, hogy többet megtud, hisz azt sem tudja, hogy Mary él, s megszülte a gyermeküket... Feltéve persze, hogy arról a nőről és arról a gyermekről van szó...

- Ezt sajnos nem tudhatjuk biztosan. De talán ő is emlékszik valamire, s előbbre juthatok a keresésben.

- Rajtam ne múljon uram, a címét már le is írom erre a papírra. Azt kívánom, járjon szerencséével, s üdvözölje nevemben a báró urat. Nagy megrázkódtatás lesz neki, ha felkeresi.

Fitzwilliam indult volna, de a pap még egy percre visszatartotta.

- Csak annyit mondjon fiam, előkelő hölgy fiának a rokonait keresi? Ha Mary Call a hölgy, akkor elérte célját? Gazdag asszony lett belőle?

- Úgy van uram, elég gazdag, és meglehetősen előkelő, bár hírneve kétes.

- Igen, ez jellemző lenne rá... - legyintett a pap. - Jellemének kettőssége mindig megriasztott... S a fiú érdemes ember, vagy afféle aranyifjú?

- Nagyon is érdemes. Kiváló jellem és nagyszerű művész - nyugtatta meg a papot Fitzwilliam.

- Adná az ég, hogy megtalálja, amit keres... Imádkozni fogok érte - szólt a pap, s fejet hajtva elbocsátotta az ezredest.

Fitzwilliam az estét ismét nénikéje társaságának körében töltötte. Különbség csak annyi volt az előző estéhez képest, hogy ezúttal Mr. Longnak meg kellett osztoznia Fitzwilliammal Anne táncoltatásában, mert az ezredes kíváncsi volt az udvarló arckifejezésére. Emiatt az úr többször neheztelését fejezte ki Miss de Bourghnek, ami Anne-t elragadtatással töltötte el, hisz még sohasem vetélkedtek kegyeiért. Az ezredes éberén figyelt, s kiváló emberismerete megerősítette Maria félelmeit.

Másnap reggel lady Catherine hazaindult, Fitzwilliam pedig a Marshall birtok felé vette útját. Egy órányi zötykölődés után ért a szépen gondozott, szelíd dombok között fekvő uradalomba, melyen hosszú fasor vezetett a házhoz, mit láthatóan rendben tartottak, de nem bővítettek hosszú idő óta. Két személy számára még így is jelentékeny nagyságúnak látszott, s Fitzwilliam jólesően nézett körül a barátságos szalonban, hova az inas vezette, s melynek falait apró virágos kárpit fedte. Színvilága éles kontrasztban állt a kortól megsötétedett bútorokkal, ám a komor hatást feloldották a pamlagon és foteleken elszórt díványpárnák és az ablakok világos, dúsán redőzött függönyei. Az összehatás festő ecsetjére kíváncszott, s kiváló példa lett volna bárkinek, hogyan rendezzen be egy házat elegánsan, barátságosan, akkor is, ha kevés pénz állna rendelkezésére.

A ház ura éppen az étkezőasztal mellől kelt fel, hol édesanyjával kései reggelit költött el, s kíváncsian jött a szobába, kutatva nézve az ismeretlen úrra. Éles, határozott arcvonásait görögös arcként jellemezte magában az ezredes, mely határozottan kellemes benyomást tett rá, akárcsak délceg termete, melyet láthatóan nem szalonok pamlagain heverészve, hanem sokat mozogva, lovagolva ápoltak... Modora, viselkedése tökéletes úriemberre vallott, s Fitzwilliam magában azt kívánta, bárcsak kiderülne, hogy Mary Call azonos Mary Callwellel, azaz Herbert grófnővel.

Miután bemutatkozott s elnézést kért, ha alkalmatlan időben zavarná Marshallékat, rátért jövedele céljára.

- Szeretném, ha elmondaná, milyen volt, s hogyan tűnt el Mary Call, ki állítólag az ön kedvese volt, s akit nőül óhajtott venni.

A báró csodálkozott.

- Minek e régi ügyet bolygatni? Annyi éve már... S nem él a család sem, melyben született. Mi okból kutat ön most Mary után? Hiszen meghalt! Hagyjuk élni az élőket, s holtukban a halottakat...

- Báró úr, nagy a gyanú, hogy a hölgy nem halt meg.

- Hogyan? Mary él? De miért csak gyanú... Hát nem tudja biztosan?

- Annyit biztosan tudok, hogy Mary Call nem halt meg annak idején miután megszökött, hanem megszülte gyermekét.

- Mary él, s gyermeket szült? Hallod anyám, Mary nem halt meg! - fordult a báró időközben hozzájuk lépő anyjához. - El sem tudom hinni... Hát mégis életben van...

- Teremtő atyám! Ez biztos? Honnan tudja? S mi célból jött ide? Talán ő küldte? - kérdezte felindultan anyja, míg a báró zavartan maga elé meredve ismételte:

- Mary él... - Majd ismét Fitzwilliamhez fordult. - De hol van most?

Az ezredes bevallotta, fogalma sincs, merre található Mary Call. A kedélyeket lehűtve közölte, amit megtudott a paptól, ám rögtön figyelmeztette Marshall bárót, hogy azóta senki sem hallott Maryról. Ő sem Call, hanem Callwell nevű leány után nyomoz, bár azt gyanítja, hogy ugyanarról a személyről beszélnek. A báró édesanyja erre kérte, mondja el, miről is van szó tulajdonképpen. Amikor meghallották, hogy a Callwell nevű hölgy rokonait keresve jutott el hozzájuk, s beszélt a nevek és esetek közötti hasonlóságról, a báróné izgatottan tette kezét fia karjára, s reménykedve felkiáltott.

- Istenem, ha Mary Call lenne, s megszülte volna gyermekét...

- Ő az én fiam lenne... - mondta tompán Marshall báró, hitetlenkedve a hallottakon.

- Egészen biztos, hogy miután Mary Call megszökött, nem vetette magát a tengerbe? - bizonytalankodott anyja, s Fitzwilliam kijelentette, ez teljesen biztos, olyan helyről szerzett tudomást erről, mely garantálja a szavahihetőséget, s az ember, aki állította ezt, maga is tanúsíthatja, ha szükség lenne rá.

- Minden vágyunk az volt, hogy fia legyen gyermekemnek - sóhajtott a hölgy. - Az ég nem adta meg. Felesége belehalt a járványba évekkal ezelőtt, s áldozatul esett drága unokám is. Azóta letettünk minden reményről, mert fiam más nőre nézni sem volt hajlandó azóta, nemhogy újra házasodni...

- Ki az a hölgy, kiben Mary Callt gyanítja? - kérdezte elgondolkodva Marshall báró.

- Sajnos ezt nem árulhatom el - mondta fejét rázva az ezredes. - Ez nagyon bizalmas ügy. Míg egészen biztos nem lesz, hogy ugyanarról a hölgyről van szó, addig nem tehetem.

- Kérem, mondjon róla valamit... Akár neve említése nélkül is. Lehetetlen, hogy ne tudjunk meg róla semmit... Vagy ha róla nem, legalább a gyermekről beszéljen! Kérem! Hiszen lehet, hogy az unokám... - jajdult fel a hölgy arcát kezébe temetve.

- A fiam... - mondta Marshall báró, sürgetően nézve az ezredesre.

Fitzwilliam látva felindultságukat, nem tehetett mást, beszélt nekik Herbert grófnőről és Mr. Steadyről, s bár nevek nélkül tette, és többször hangsúlyozta, hogy bizonytalan az azonosságban, Marshallék szinte itták szavait, újra és újra rákérdeztek bizonyos dolgokra, s felindultan néztek az ezredesre, amikor a festő jelleméről, s képességeiről ejtett szót. Viszonzásul Mary Call családjáról meséltek, s a leány szinte minden kötöttségtől mentes, korlátok közé nem szorított gyermekkoráról. Említették makacs, kitartó természetének azt a vonását, mely már egészen fiatalon jelentkezett nála: mint mag a földből, kitörni, felkapaszkodni vágyott, rangot és gazdagságot szerezni minden áron.

- Vajon miért szökött el? - nézett könnyezve Fitzwilliamre a báróné - hiszen a fiam nőül vette volna, s családunk is beleegyezett a frigyebe... Megvolt a lehetősége, hogy gazdagabb, s rangosabb legyen!

- Talán az is kevés volt neki - mondta keserűen Marshall báró. - Ha elért valamit, rögtön több kellett, mindig is ilyen volt a természete...

- Azt állítja, a gyermek kiváló fiatalember, s kimagasló művész? Istenem, ebben is rád hasonlít, fiam... Tudja ezredes úr, fiam ifjú korában sokat festegetett, s bár sohasem fejlesztette készségét művészi szintre, kétségtelenül tehetségesen rajzolt. Ha tanulta volna, talán ő is ezt a mesterséget űzné, ami ma csak kedvtelés neki... A gyermek ebben feltétlenül rá hasonlít.

Fitzwilliam ismét figyelmeztette, a festő származása bizonytalan, csak anyja kilétében lehetnek biztosak. A báró tűnődve simogatta állát.

- Ön tehát Mary és Richard Call nevét találta az anyakönyvben. Az ifjú festő viszont két évvel fiatalabbnak mondja magát, s nevük Mary és Richard Callwell... Biztosan Scarboroughban született az anyja?

- Igen.

- S ott nem találtak bejegyzést születése évében.

- Úgy van.

- Akkor vagy nem Scarboroughban született, vagy nem ilyen néven anyakönyvezték.

- Erre a gondolatra jutottam én is. Így kezdtünk más éveket is megvizsgálni, s ezután találtuk meg a Mary és Richard Call bejegyzést.

- Ön tehát úgy véli, az ifjú törvénytelen gyermek, ám az igazi apa helyett valaki más elismerte magáénak, s feleségül vette az anyját. Mikor történt ez?

- Sajnos az időpontok is bizonytalanok, akár az egész történet. Csak szóbeszéd alapján próbálunk tájékozódni. A hölgy annak idején, s azóta is gondosan igyekszik eltitkolni a tényeket...

- Nos, ha az illető úr elismerte fiának a gyermeket, akkor nem szólhat úgy a bejegyzés, hogy apja ismeretlen... Ott kell lennie az apa nevének. Herbert grófnak... Akkor pedig mégsem az én fiamról van szó... hiszen a bejegyzésben valóban az áll, hogy ismeretlen apa gyermeke...

- Úgy van, s ez a tény engem is zavar - ismerte el Fitzwilliam.

- Nem lehet, hogy két fia van a hölgynek? - kérdezte reménykedve a báróné, de az ezredes tagadóan rázta fejét. Herbert grófnő mindig csak egy fiáról beszélt a társaságban, s mindenki úgy tudta, valóban csak egy fiút és egy leányt hozott világra, az egyik királyi herceg törvénytelen gyermekét, s a Herbert gróftól született lányát.

- Mégis... az adatok furcsa egybeesése nagyon elgondolkodtató... - mondta révedezve a báró.

- Ó, ne kételkedj fiam. Biztosan a te fiadról beszélünk... Érzem, hogy ő az, akárhogyan is hívják - kiáltott fel anyja bizakodva.

- Lehet, hogy a festő máshol született? Mit tud ő erről?

- Az ifjú Londont hiszi születése helyének. Következő lépésem az lesz, hogy a fővárosban sorra járom a parókiákat, s belenézek az anyakönyvekbe.

- Akkor hát nincs remény... Ha Londonban született, nem lehet az én fiam. Hogy az időpont nem egyezik, az sem jó jel, de hogy a születési helye is máshol legyen, az már végképp ellentmond rokoni kapcsolatunknak. Sajnos, úgy tűnik, fiam továbbra sincs...

- Ugyan már, dehogy nincs! Hisz Mary Call megszülte a gyermekedet. Bizonyára él, s megtalálható! Ne vedd el a reményt! Meg fogjuk keresni... Talán már meg is találtuk. Biztos vagyok benne, hogy a te fiad az ifjú, kiről az ezredes úr hírt hozott - bizonygatta az anya szeretettel nézve, s féltőn átkarolva fiát, kinek arcán a bizakodást reménytelenség váltotta fel. Nehézkesen ült le egy székre, mikor az inas kopogott be, s kérdezte, a vendégnek is terítsenek-e az ebédlőasztalon. Fitzwilliam felállt, s menni készült, de sem a hölgy, sem fia nem engedte, hajthatatlanok voltak az ebéd kérdésében, s az ezredes végül elfogadta a meghívást. Azonban elsősorban a bárónő volt kénytelen társalogni vele, mert a kezdeti reménysugár elhalványulásával fián némi apátia vett erőt, s csak ritkán szólalt meg, gondolatai láthatólag máshol jártak.

A bárónő hősiesen tartotta magát, s Fitzwilliam elismeréssel adózott lelkierejének. A hölgy, mint világlátott, gyakorlatias dolgokban jártas embert kérdezte Fitzwilliamet, vajon milyen irányú keresést kezdenének Mary Call és gyermeke megtalálására, s közben beszámolt, merre keresték őt, mikor a mondott események történtek.

- Sajnos akkor Scarboroughnál tovább nem jutottunk, holott jutalmat is ígértünk annak, ki Mary nyomára vezet... Nem is tudom, hogyan fogjunk hozzá. Oly hosszú idő telt el közben... több, mint negyed század... Sokan nem is élnek már, kik ismerték az esetet, s talán tudnának valami útmutatást adni...

- Ez igaz asszonyom, de az a lehetőség is fennáll, hogy azok, kiknek akkor hallgatniuk kellett, ma már beszélhetnek... Sok minden kiderül, ha hagyjuk múlni az éveket...

- Ez igaz, úgy van. Erre nem gondoltam... Szavai új reményt ébresztenek bennünk, ezredes úr. Mily különös fordulata a sorsnak... Ön egy másik családot keres, ám közben talán nekünk is visszaadja a reményt és a boldogságot... Hálás vagyok önnek, hogy vállalkozott erre az útra!

- Gyámleányom érdekében tettem, önök nem tartoznak köszönettel - szerénykedett az ezredes, s a hölgy érdeklődésére elárulta, hogy a leány, s az ifjú között szövődő érzelmek késztették az utazásra. A bárónő tüstént a leány felől kezdett kérdezősködni, s szinte elandalodva hallgatta a kisasszony jó tulajdonságainak felsorolását.

Közben az ebéd elkészült, s az inas belépve jelentette, hogy megterítették az ebédlőben. Mrs. Marshall belekarolt az ezredesbe, s mint régi jó barátot vezette az ebédlő felé, fia pedig követte őket. Az inas kitárta az ebédlő ajtaját, s belépve Fitzwilliam döbbsen állt meg. Az ajtóval szemközt falon három festmény lógott - nyilvánvalóan az ősök képmásai - s a középsőn ábrázolt úriember rendkívüli hasonlósága Steadyvel szinte mellbe vágta Fitzwilliamet.

- Az az úriember... kicsoda? - bámulta a képet meredten. A báró ránézett.

- A nagyapám - mondta lassan. - Ismerős talán?

- Igen - bólogatott révülten s hitetlenkedve Fitzwilliam. - Kiköpött mása...

- Kinek? Az ifjúnak, kinek a rokonait kutatja? - nézett sűrgetően Fitzwilliamre a hölgy, az ezredes pedig bólintott.

- Látod fiam? Éreztem én... éreztem, hogy a te gyermekedről van szó... Hála az égnek! Micsoda szerencsés nap ez a mai... Ezredes úr, magát az ég küldte hozzánk! - kiáltott fel Mrs. Marshall.

Így örvendezett végig az ebéd folyamán a hölgy, hogy szinte alig bírt egy falatot is lenyelni, míg fia és vendégük mélyen elgondolkodva bámulták a falon függő festményt, s Fitzwilliamben bizonyossággá érett a feltételezés, hogy rokonság kell legyen a Marshall család s az ifjú festő között. Ezt a rokonságot azonban be kellett bizonyítani, s miután a tudomásukra jutott tények cáfolták ezt a feltevést, megegyeztek, hogy utána kell járni a tényeknek, melyik hamis és melyik valódi. Az ebéd végére megállapodtak abban, hogy Mr. Marshall Scarborough-ban, Fitzwilliam pedig Londonban próbál meg újabb adatokat megtudni, míg a bárónő égett a türelmetlenségtől, hogy láthassa, és szerető nagyanyaként szívére ölelhesse fiának gyermekét.

Mary Call iránt nem éreztek mást, csak megvetést, hisz hosszú évekre gyászba borította őket, fájdalmat okozott nekik, és jelleméről maga állított ki csúfos bizonyítványt. De fia nem tehetett anyja bűneiről, számára készen állt a megbocsátás, az elismerés, sőt a vérségi kötelék révén a szeretet is. Máris javára írták művészi hajlamát, s amikor Fitzwilliam elárulta, hogy anyja ellen fordult, mikor az vagyonos lányt akart nőül vetetni vele, abban újabb bizonyítékát látták a családjukban öröklődő, kivételes, nemes jellemnek.

A bárónő zavartan pironkodva szabadkozott Fitzwilliamnek, ne lásson önteltséget szavaikban. Családjuk valóban híres a környéken erős, minden próbát kiálló jellemű fiairól, s hosszasan sorolta a példákat saját és férje őseinek életéből. Majd könnyögött Fitzwilliamnek, árulja el most már a szereplők igazi nevét, ám az ezredes némi habozás után erre nem volt hajlandó. Húzódozását a váratlan fordulattal, s a szereplők felkészületlenségével magyarázta, s kérve kérte őket, legyenek türelemmel, míg biztosat nem tudnak, s fel nem fedhetik a valóságot minden érintett előtt. Marshallék ezt nagy nehezen megígérték, s úgy váltak el a legnagyobb barátságban, kölcsönös jókívánságok özőnében, hogy tudatában voltak annak, értékes szövetségesre tettek szert az igazság kibogozása érdekében.

Lady de Bourgh indulása előtt levelet hagyott hátra unokaöccsének, és szigorú utasításokkal látta el Mrs. Jenkinsont. A nevelőnő tudomásul vette, hogy árgus szemekkel kell figyelnie Mr. Long udvarlását, közbe kell lépnie, ha bármi aggasztót lát Miss Anne viselkedésében, ám nem akadályozni, inkább elősegíteni kell a fiatalok érdeklődését egymás iránt, legalábbis addig, míg a lady utánanéz Mr. Long családjának vagyoni helyzete és társadalmi rangja iránt. Figyelmét felhívták Maria erkölcsének védelmére is, bár ez iránt a lady kisebb aggodalmat tanúsított.

Az ezredes levele ennek megfelelően azt a sűrgető kérést tartalmazta, hogy nézzen utána Mr. Long családi kapcsolatainak s vagyoni helyzetének Londonban. Mivel Fitzwilliam amúgy is oda igyekezett, a kérést nem esett nehezére teljesíteni, s elhatározta, mielőtt Georgianát a fővárosba kísérte, egyik nap felkeresi a testvérpár rokonságát. Tervezett másnap reggeli indulását már alig győzte kivárni. Mr. Long most nyugodtan udvarolhatott Anne-nek, mert az ezredes saját gondolataival volt elfoglalva egész este, s a rejtélyes ügy ellentmondásain törte fejét.

Maria észrevette Fitzwilliam szórakozott viselkedését, ezért nem erőltette e társalgást, ám amikor hazafelé ballagtak a sétányon, erőt vett magán. Szégyenlősen megkérdezte, nem találkozott-e mostanában Mr. Mortonnal, kiről már egy hónapja nem hallott, holott szomjazott

minden kis hírre, ami vele kapcsolatos. Az ezredes tagadóan rázta fejét, de a lány kérdése új gondolatsort indított el benne. Mr. Morton a festő jó barátja, ismeretségük régi keletű, nyilván ő többet tud róla, s ha átadná tudását az ezredesnek, több esélye lenne az eredményre, mert kétségbeejtően kevés adat állt rendelkezésre a festőről. Ám mivel barátok, a kérdezősködés bizonyára nem lenne ínyére, s megtagadná a választ, sőt Mr. Steadyt is figyelmeztetné, márpedig Darcyék nem akarták, hogy a festő tudomást szerezzen kutatásukról.

Fitzwilliam viszont már korábban sejtette Maria és Mr. Morton vonzalmát, s most tétovázva megkérdezte a leányt, beszéltek-e az orvossal Mr. Steadyről, s mit hallott róla. Maria az orvos életútját jól ismerte, a festőét nem. De tudta, hogy vannak közös pontok, hol sorsuk egybefonódott. Ilyen volt a Killingworth közelében fekvő nagyobb városban levő bentlakásos intézet, ahol hosszú éveket töltöttek szobatársként. Fitzwilliam számára ez is fontos tény lehetett, s elraktározta fejében a város nevét. Mariát elgondolkodtatta a kérdés, töprengésében arra jutott - amivel az igazságot is kitalálta -, hogy Georgiana miatt tudakozódnak a festőről, s mivel mindkettőt nagyra tartotta, megörült egymásra találásuk lehetőségének. Szót nem ejtett azonban erről, mert az ezredes nem avatta bizalmába. Ám búcsúzáskor odasúgta neki, ha Londonban találkozik Mr. Mortonnal, feltétlenül átadja Maria üdvözlését, s a lány felragyogó mosollyal hálálta meg szívélyes ajánlatát.

Reggel az ezredes útnak indult Pemberley felé. Csak a legszükségesebb pihenőket iktatta be, s a harmadik napon megérkezett Darcyékhoz, hol kitörő örömmel fogadták, s kíváncsian várták beszámolóját, mit intézett a fürdőhelyen.

Pedig ha Scarboroughban marad még egy napot, több hírrel szolgálhatott volna Elizáéknak. Elutazása napjának estéjén ugyanis ismerős hang ütötte meg Maria fülét a promenádon. Tisztek kis csoportja állt egy helyen, kik néhány hölgy társaságában vitatták meg a scarboroughi fürdőkúra előnyeit, és az esti szórakozási lehetőségeket. Az egyik hölgy éles hangja volt ismerős Mariának, s úgy tűnt, Longéknak is, mert felkapták fejüket, s arra néztek. A csoportból egyszer csak kivált a hölgy, feléjük sietett, s Maria csodálkozva nézett rá.

- Lydia! - kiáltotta meglepődve, Eliza testvére pedig összecsapta kezét, s lármásan örvendezett.

- Maria! Miss Long és Mr. Long! Micsoda meglepetés. Kis hamis, maga nem is említette, hogy ide jönnek... - fenyegette meg ujjával a férfit. - Önök ismerik egymást? Vagy csak itt találkoztak? Hát ez pompás... Milyen jól fogunk mulatni együtt... ki ez a kisasszony? - kérdezte Miss de Bourghre nézve.

A hölgyeket bemutatták egymásnak, így Anne is megismerhetett egy újabb Bennett lányt, ki szokott élénk modorával rögtön a társaság középpontjába került, mert miután szemrevételezte Mariát, kivel már régen találkozott, örvendezve emlegette gyermekkorukat. Majd dicsérte Miss Long arcszínét, Miss de Bourgh elegáns ruháját és napernyőjét, és mindezt szinte egyszerre, szédítően pergő nyelvvel. Azután odakiáltott társaságának, szaporán integetve hívta férjét, s amikor az oda ment, bemutatta Anne-nek és a nevelőnőnek. Maria megállapította, hogy Lydia semmit sem változott, sem testben, sem lélekben nem fejlődött, mióta nem találkoztak, s alig leplezett viszolygással nézett Wickhamre, ki megszöktette Lydiát.

Hála a gyors intézkedéseknek, Longbournben csak a szökésről hallottak, arról hogy Wickhamnek még milyen ügyek vannak a rovásán, csak a hitelező boltosok mesélhettek volna, ám azokat Mr. Bennett és Gardinerék kifizették, ezért nem volt okuk panaszra. Így eshetett meg, hogy sem Longbournben vagy Merytonban, s még Bennettek közeli barátainál, a Lucas - lakban sem értesültek arról, hogy Wickham el sem akarta venni a Bennett lányt. Csak ezért

nem fordult el Maria Lydiától és férjétől, és viszonzta köszönésüket, míg a többiek udvariasan, bár kissé kényszeredetten válaszoltak. Longék ennek a találkozásnak sem örvendeztek túlzottan. Lydia azonban nem látszott észrevenni a feszengést, és Wickham sem zavartatta magát.

Általában megfigyelhető, hogy kínos találkozásoknál mindig az erkölcsös ember érzi magát rosszul, mert az illemtudás visszatartja attól, hogy úgy viselkedjen, ahogy a rossz érdemelné - a rossz ezzel szemben ránt egyet a vállán, s arcátlanul úgy tesz, mintha mit sem ártott volna a jó ízlésnek vagy a társadalmi elvárásoknak. Wickham is úgy tett, mintha rossz híre légből kapott lenne, és a legnagyobb lelki nyugalommal csevegett mindenkivel. Ez Mariát elborzasztotta, pedig még nem is ismerte igazi mélységét az úr jellemének.

Ezek után Lydia társasága is odament bemutatkozni hozzájuk, s kiderült, többen üdvözlík Longékat, ami érthető volt, hiszen Newcastle-ben szolgált valamennyi tiszt, s Mr. Longot már ismerték. Méghozzá elég jól ismerhették, mert kétértelmű célzások is elhangzottak nagy nevetések közben, melyeket a hölgyek nem is értettek, de mivel kártya és bor említődött bennük, Maria biztosra vette, a társaság ugyanolyan haszontalan emberekből áll, mint Wickham, s nem nézett nagy bizalommal rájuk. Még Miss de Bourgh is elgondolkodott talán a zajos vidámságon, mellyel Longékat üdvözlöttek, kik eddig magasabb rangúnak mutatták magukat. Eszébe kellett jusson a sok elítélő kifakadás, amit anyja mondott a Bennett lány szökése kapcsán. De ha így is volt, nem mutatta, Mr. Long iránti bámulatát, úgy tűnt, elsöpörni sem tudta semmi.

Lydia rögtön lecsapott Miss Anne-re, s nagy tiszteletet mutatott iránta, míg Longékkal baráti hangot ütött meg, sokkal bizalmasabbat, mint azt képzelték volna. Maria és a nevelőnő ismét háttérbe szorult.

Kiderült, hogy a tisztek gyakran járnak Newcastle-ből a fürdőhelyre, mert a távolság csupán fél napos utat jelentett. Lydia rögtön közölte azt is, hogy míg a többiek fogadóban béreltek szállást, ők meghívott vendégek egy helybeli családnál, kik a dombtetőn rendelkeznek villával, s fiuk oly nagy barátságba keveredett Wickhammel, hogy meghívták őket, és szállást ajánlottak scarborough-i tartózkodásuk idejére, majd áradozva emlegette a pazar kilátást, amit másnap feltétlen meg kell nézniük.

- Csak pár napra jöttünk, de lehetséges, hogy én tovább maradok. Ha Wickhamet szólítja a kötelesség, hát menjen, de ha jó a társaság, én bizony itt töltöm a nyarat! Most mindenki a tengerparton üdül, oly unalmas Newcastle... - jelentette ki, makrancos pillantást vetve a haragos arcú Wickhamre. - Minden érdekes ember elment üdülni... Milyen csinos a cipője, Miss Long, vajon hol csinálták? Itt vettek ki szobát a tengerparton? A domboldalról szebb a kilátás, bár mindenhol csak a víz és a víz... Mr. Dean... hahó... jöjjön ide gyorsan! Bemutatom magát kedves ismerősöknek - kiáltott egy közeledő fiatalemberre, ki láthatóan őket kereste.

Az ifjú rögtön elnyerte tetszésüket. Csinosan feszült rajta az egyenruha, karcsú termete, kellemes arca, kifogástalanul udvarias modora, szerény viselkedése rokonszenvet ébresztett mindenkiben, s később kiderült, szerencsésen ötvözte beszédében az iróniát az elnézéssel, s élénk csevegése senkit sem untatott soha. Ahogy Mr. Longgal egymás mellett álltak, Maria önkéntelenül is összehasonlította őket, s a mérleg az újonnan érkező javára billent. Különösen azért, mert önteltségnek még nyomát sem lelhetette viselkedésében, ami Mr. Longról nem volt elmondható. Egyformán kedvesen szólt az idős nevelőnőhöz és a fiatalabb hölgyekhez, s

előzékenysége máris megmutatkozott, amikor Lydia javaslatára tovább indultak a sétányon, mert karját nyújtotta Mrs. Jenkinson-nek, s biztatta karoljon belé, hiába szabadkozott a hölgy.

Mariaék vacsorázni készültek, s a tisztek társasága is hasonló gondolatot forgatott fejében, mi sem tűnt természetesebbnek, hogy együtt keressenek egy fogadót, hol jóízűen megvacsorázhatnak, s Lydia hamarosan látott is egyet az út szélén, ami megtetszett neki, és lármásan ajánlgatta, oda térjenek be, amit a társaság el is fogadott. Egy asztalhoz nem fértek, így külön asztalokhoz ültek. Miss de Bourgh is letelepedett, és nevelőnője mellé akart ülni. Ám Miss Long ekkor kijelentette, hogy bátyjának kell az a hely, aki ki akarja élvezni az Anne-nel töltött idő minden percét, hisz hamarosan letelik a szabadság, s vissza kell menni ezredéhez.

Nem is tudja elképzelni, mondta szemét forgatva, hogyan fogják elviselni Miss de Bourgh hiányát, mivel oly sok szép órát töltöttek el, mióta Scarboroughban üdülnek - azzal gyorsan Anne másik oldalára csusszant. Lydia figyelmesen hallgatta Miss Long tirádáit, majd szemfülesen ő foglalt helyet negyediknek. De felfigyelt más is erre a beszédre, Maria látta, amint Mr. Dean Wickhamhez fordul, s szapora eszmecseréjükből, és Anne-ra vetett pillantásaikból arra következtetett, Anne személyének és előnyeinek kitárgyalása a téma.

Maria a nevelőnő és két tiszt társaságába került, s végül nem bánta ezt az elrendezést, mert az urak illedelmesen és udvariasan viselkedtek, végig szóval tartották őket a vacsora alatt a katonaság életéből vett mulatságos történetekkel. Néha átpillantottak Anne asztalához, s látták, hogy ott körülötte forog az élet: mindhárom asztalszomszédja magára igyekezett vonni figyelmét, neki udvarolt, neki kedveskedett.

Vacsora után táncolni hívták őket. Most aztán nem panaszkodhatott Miss de Bourgh, hogy nincsenek táncosai: Mr. Longon kívül Wickham és a csinos Mr. Dean is vetélkedett kegyeiért, míg Lydia Mrs. Jenkinsonnel ismerkedett, és százfélét kérdezve Anne szokásairól s jelleméről érdeklődött. Maria úgy látta, Mr. Longot kissé feldúlta a váratlanul rátört vetélytárs, Mr. Dean pedig biztosan értesült Anne vagyoni előnyeiről, mert addigi udvarias közönyét Anne iránt mintha elfűjták volna. Maria sajnálkozva állapította meg magában, hogy ő sem különb, bár remélte, hogy téved, s rosszindulatúnak minősítheti később feltevését. Ám ismerte Lydia, s főleg férje jellemét, nem tudott bízni új ismerősükben, bárhogy is kellemkedett. A fiatalember pedig nem aprózta el magát, belevágott, s rohammal támadott. Szegény Anne már nem is tudta, melyik ifjú tetszik neki jobban, s szédülten forgolódott a táncteremben.

Wickhamék vendéglátója másnapra valóban meghívott mindenkit a villába, felkaptattak hát a lépcsősoron, s igencsak kifulladásra értek a házhoz. A tiszt udvariasan tessékelt be őket, előre bocsátva, hogy meg kell tekinteniük kagyló és érem gyűjteményét. Lydia teát töltött a kikészített poharakba, s Anne-t kínálta.

- Igyon egy kis teát... parancsoljon. Bizonyára elfáradt a kapaszkodón... jó magasan vagyunk...

- Nem, igazán nem vagyok fáradt... - lihegett Anne a szokatlan megerőltetéstől, s kezét szívére szorítva igyekezett udvarlói előtt kevésbé kapkodni a levegőt.

- Majd a hazamenetel előtt lesz... - mondta gálánsan Mr. Dean, a házigazda felé bólintva. - Addigra megmutatják ezt a szép nagy házat, s remek kilátást... a gyűjteményt... Mire mindent megnéz, bele fog fáradni...

- Nem félek én attól... Nem fáraszt engem szép tárgyak látása - nevetett Anne.

- De a barátunk minden tárgyhoz hosszú magyarázatot szokott fűzni, s a végén ön már olyan okos lesz, hogy mindannyiunkat lenéz.
- Én szívesen tanulok, az okos ember pedig nem néz le másokat. Különösen nem a barátait.
- Jaj, nem kell olyan sokat tanulni. A sok tanulás csak árt a nőknek, és szükségük sincs rá. Minden okos nő boldogtalan... - legyintett Lydia, s Maria rögtön azt gondolta magában - szégyenkezve rosszindulatán -, hogy Lydia akkor nagyon boldog lehet. De nem állhatta meg szó nélkül.
- Én több kivételt is ismerek ez alól a szabály alól. Ott van lady Monteros, vagy Mrs. Gardiner
- mondta. Lydia rámeredt.
- Ó, a nénikémet okos nőnek tartod? Milyen érdekes. Sose gondoltam rá így...

Teázás után megcsodálták a kilátást, mely valóban pazar volt. Szemük előtt terült el egész Scarborough, s a látóhatár széléig a nagy kék víz. Kissé párás, meleg idő volt, délutáni zivatart ígérő, s kellemesebb a házban, ahol Anne és Maria végignézte a házigazda gyűjteményét, elismeréssel adózva nemes szenvedélyének. Eközben a férfiak kártyaszortyolt állítottak fel, s Maria látta, mily összeszokottan játszik a társaság. Néhány parti után azonban cserélődtek a szereplők, mert Mr. Dean meggyanúsította Mr. Longot, hogy csal, s bár komoly összeveszés nem lett a dologból, Mr. Long sértődötten otthagyta az asztalt, és húgával kezdett társalogni, sűrűn nézegetve, befejezte-e már előadását a házigazda. Utána tüstént csatlakozott hozzájuk, s míg a látogatást be nem fejezték, végig Miss Anne körül legyeskedett. Vacsora után Anne fáradtnak érezte magát a tánchoz, ezért hazakísérték őket, s Mrs. Bell marasztalása ellenére távoztak. Maria segített Anne-nek a vetkőzésben, s Miss de Bourgh elégedetten felsóhajtott.

- Tetszik nekem Mrs. Wickham... Milyen elragadóan józan és okos hölgy...
- Nem is tudom... az biztos, hogy életében először minősítik őt okosnak... - jegyezte meg Maria.
- Oly élénk és érdeklődő. Oly vidám, és cseppet sem öntelt... Nem is értem, hogyan mondhattak rá annyi rosszat. Egészen más véleményeket hallok azoktól, akik ismerik... Úgy szeretnék olyan lenni, mint ő... - áradozott Anne.
- Isten őrizzen... Ne akarjon rá hasonlítani, Miss Anne - kiáltotta Maria ijedten.
- Én is tetszem nekik... meghívtak Newcastle-be... Noha csak bérelnék lakást, azt mondták, egyik szobát bármikor rendelkezésemre bocsátanák, ha ott időznék pár hetet... - mélázott a lány.
- Más sem hiányozna! Nincs szüksége önnek az ő szobájukra.
- Jaj, Maria, neked semmi sem tetszik... Olyan unalmas vagy...

Egy hétig ezután minden nap találkoztak a tisztekkel. Lydia egészen kellemessé és nélkülözhetetlenné tette magát Anne előtt. Délelőttönként a fürdőt látogatták, délután a promenádon korszóva vagy kocsikázva, üzleteket látogatva töltötték az időt, az esték pedig színházban vagy táncmulatságokon teltek. Rossz idő esetén Mrs. Bell szalonjában játszottak vagy kártyáztak, elég nagy tétekben. Lassan már alig fordult elő, hogy Maria kettesben lett volna Miss de Bourgh-rel, mindig Lydia vagy Miss Long karolt belé, s szünet nélkül dicsérgették a maguk jelöltjét - mert Lydia Mr. Dean érdekében tevékenykedett, ezt nem is tudta titkolni Maria előtt, ki a hét végén félrevonta Lydiát, s egyenesen megkérdezte tőle, miért egyengeti ennyire Mr. Dean útját. Az ugyanis már megvilágosodott előtte, hogy az úr, ha lehetséges,

még rosszabb Mr. Longnál is, bár csak sejtelmekre támaszkodhatott. Mr. Longgal versenyt udvaroltak szegény Anne-nek, ki egészen belezavarodott a hirtelen és szokatlan, heves érdeklődésbe, s érzelmeinek áráján úgy csapódott egyik nap egyikhez, másnap másikhoz, mint kormányát vesztett hajó a viharban.

Maria elnézte, ahogy naphosszat körülzsongják, s amikor Mrs. Jenkinson - kivel egyre gyakrabban kényszerült kettesben társalogni - bizalmasan elárulta neki, hogy Miss Anne már kétszer is pénzt adott kölcsön Lydiának, felháborodott. Hallott Wickham kiegyenlített számláiról, s most alkalma volt naponta látni, milyen léhán élnek, mint költekeznek, s kérnek kölcsön különböző összegeket, amit azután Lydia a boltokban, Wickham a kártyaasztalnál szórt el. Így történt, hogy a hét végén rá akart pirítani Lydiára. Ám régi barátnője nem szállt magába, hanem felháborodott azon, hogy felelősségre merik vonni, s csípősen válaszolt Mariának.

- Ugyan mit törődsz vele? Hogy kölcsön adott nekünk - hát istenem... Van neki elég. Mr. Dean pedig csinos fiatalember, örülhet az ilyen kis csúnyaság, ha szóba áll vele...

- Egyáltalán ki ez a Mr. Dean, azon kívül, hogy katonatiszt? - kérdezte Maria gyanakodva.

- Tudom is én... - vont vállat Lydia. - Nem kérdeztem. Wickham barátja már régóta... Azt ajánlom, ne beszélj ellene. Látod, milyen szerelmes Miss de Bourgh.

- S azt is látom, mennyire nem az a pártfogoltad. Én biztosan nem segítek neki.

- Van, aki kimutatja, van, aki nem. De hagyd őket békén, azt ajánlom. Tudod-e, mit fog mondani Anne, ha Dean ellen intrikálsz? Hogy féltékeny vagy.

- Én féltékeny? Hát ezt soha sem fogja mondani...

- Majd meglátod. Láttam én, milyen szemeket meregettél Deanre, amikor bemutattuk, s meg is fogom mondani Anne-nek... - azzal sértetten felszegett fejjel otthagya a megrökönyödött Mariát.

Pemberleyben sem maradt el a meglepetés, itt Fitzwilliam bejelentése nyomán állt el hallgatóinak szava. Sehogyan sem fért fejükbe, amit az ezredes elmondott. Újra és újra kikérdezték, s hitetlenkedve hallgatták. Georgiana kissé megkönnyebbült annak lehetőségére, hogy a festőnek nem a királyi herceg az apja, mert tartott tőle, hogy Mr. Steady ezért nem kérte meg kezét, s emiatt nem fog nyilatkozni soha. Eliza gondolatai is hasonló körben forogtak, akárcsak Gardineréké, egyedül Bennettek nem tudtak a két fiatal között hónapok óta tartó románcról. Éppen ezért Mr. Bennett volt az, aki - nem gondolván, hogy bárkinek az érzékenységet sértené - először foglalta össze a hallottakat.

- A grófnőnek nem akadt nyomára, tehát vagy más a leányneve, vagy nem Scarboroughban született. Nincs más lehetőség, igaz?

- Úgy van - helyeselt Georgiana.

- Ennek ellenére talált egy hasonló nevű leányt, kinél még a történet is egyezik, született ilyen korú fia, ám ennek a gyermeknek apja is van. Jól mondom?

- Tökéletesen - nyugtázta Fitzwilliam.

- Mr. Steady rendkívüli módon hasonlít erre az apára. Viszont lehetetlen a rokonság, mert nála ismerjük az apa kilétét.

- Így igaz, Mr. Bennett. Elmondta a lényegét. Rendkívül zavaró az egész eset.

- A logika azt mondatja velem, hogy ebből az egészből csak arra a következtetésre juthatunk, hogy Mr. Steadynek mégsem herceg volt az apja.

- De a grófnő ezt állítja...

- Nos, nem ő lenne a világon az első, ki nem mond igazat.

- Akkor tehát ön elfogadja azt a feltevést, hogy a grófnő Mary Call, s az ő gyermeke Mr. Steady? - kérdezte fejcsoválva Darcy.

- Úgy van, s ez csak akkor lehetséges, ha a grófnő leánykori nevét meghamisította.

- A Callból könnyen lehet Callwellt csinálni... - bólogatott Fitzwilliam.

- Hát most már hamisítással is vádoljuk? Szegény grófnő - nevetett Darcy. - Kiderült a viszonya, s ettől már ő lesz az évszázad bűnözője? Azért ne felejtjük el, a grófnő bevallotta Elizának, hogy gyermekének apja az egyik királyi herceg! Miért mondana ilyet, ha nem igaz? Miért feketítené be magát? Nyugodtan terjeszthetné azt is, hogy Herbert gróf az apa. Marshall fia eszerint sehogyan sem lehet Mr. Steady. Sajnos bele kell törödnünk, hogy ez az igazság, mi legfeljebb annyit tehetünk, hogy Londonban megkeressük a grófnő születésének helyét, és azt, mikor szülte meg fiát, Mr. Steadyt...

- Tenni nem tehetünk mást, valóban. De egyszerűen nem tudom felfogni, hogy lehet az, hogy Scarboroughban nincs nyoma a grófnőnek. Lady Monteros szerint ott született, és ő nem téved. Ott kellett születnie, s ott kell, hogy nyoma legyen ennek... Valami itt nincs rendben, ebben oly biztos vagyok, mint hogy itt ülünk és nézzük egymást - ráncolta homlokát Eliza. Fitzwilliam is bizonytalankodott.

- A hasonlóság oly nagy Marshall és Steady között, hogy azt egyszerűen nem lehet figyelmen kívül hagyni...

- Akkor hát mit tehetünk még? Honnan tudhatnánk meg többet róluk? Lady Monteros most nyaral, vele nem beszélhetünk... Bár tudnánk, ki emlékezett a grófnőre fiatal korából, s adta meg a lánynevét a ladynek. Most mi is megkérdezhetnénk... - szólt Georgiana csüggedten.

- Jaj, de izgalmas! Egészen fellelkesít engem ez a rejtély. Úgy szeretem a titkos ügyeket és kalandokat! - mondta lelkesen Mary, ki már Pemberleybe érkezett Darcyékhoz, miután lady Catherine visszatért Rosingsba a fürdőhelyről.

Fitzwilliam tervet kovácsolt, milyen sorrendben keresse fel a fővárosi parókiákat, ha az anyakönyvi hivatalban, a Somerset házban nem lelne a grófnő nyomára, a többiek pedig nem tehettek mást, várniuk kellett a rejtély megoldására. Mary is csatlakozni kívánt a fővárosba utazókhoz. A járvány idején feljegyzéseket és naplót vezetett, melybe részletesen és pontosan beírta megfigyeléseit az ápolással kapcsolatban, s ezeket meg akarta mutatni a klostromban, hol először járt, s oly szívélyesen foglalkoztak vele és Mariával. Azóta is levelezést folytatott az ápoló nővérrel, aki kíváncsi volt az esetekre, mert ennek a betegségnek egyes részleteit még kevéssé ismerte, és szívesen megtárgyalta volna Mary tapasztalatait. Georgiana titokban remélte, hogy a fővárosban találkozik a festővel, és már előre viszolygott a Mr. Bartlettal való együttléttől.

Két napra rá indultak el. Útközben betértek Bingleyékhez, és megállapították, hogy Jane jól van, de erősen közeleg az ideje. Megbízást kaptak tőle, keressék fel Mr. Mortont, s figyelmeztessék erre a tényre, mert Jane erősen izgult és megnyugtatta volna az orvos közelségének tudata. Szerette volna mielőbb a birtokon látni, noha tudta, hogy nem szabadul olyan könnyen londoni betegeitől.

Búcsújuk után hamarosan minden különösebb esemény nélkül megérkeztek Londonba. Most Fitzwilliam náluk szállt meg, nem volt kedve apja üres palotájához, s míg Darcy az ügyeit intézte, Mary a klastromba járogatott, és Georgiana gyakorolt, ő a megbízásoknak igyekezett eleget tenni.

A Long család eléggé kiterjedt volt, csak a fővárosban hét palota és nagyobb ház volt a különböző rokonok tulajdonában, s több vidéki városban rendelkeztek széles körű rokonsággal. Fitzwilliamnek nagy nehezen sikerült csak kiderítenie, hogy Miss Anne udvarlója a család egy szegényebb ágához tartozik, mely Northumberlandben gazdálkodik, s Mr. Longon kívül még öt gyermeket tud felmutatni. Ezek mindegyike rendelkezett valamilyen foglalkozással, ami kielégítő eredménynek tűnt, hogyha gyakorolják is, - hisz a birtok nagysága nem viselt volna el ennyi élősködőt. Azt is megtudta, hogy Miss Long házassága valóban küszöbön áll. Mindent összevetve az ezredes arra jutott, ha Anne valóban szerelmes a fiatalemberbe, és az reményekre jogosító ifjú, akkor a helyzet nem is olyan rossz, mint gondolták. A következtetések levonása azonban nem az ő dolga volt - ő megtette, amire nénikéje kérte, a többi már nem tartozik rá. Leült hát, s levélben megírta lady Catherine-nek a tudomására jutott tényeket.

Darcy először a régens palotáját kereste fel, hol megtisztelő fogadtatásban részesült. A herceg elmondta, mennyire várja a zongoraestet Windsorban. Érdeklődött egészségük iránt, s mikor Darcy említette a Kentben lezajlott járványt, s benne sógornője és Mr. Morton szerepét, a herceg figyelmesen hallgatta, s kegyesen felíratta titkárával nevüket, majd államügyeket hozott szóba, melyekről Darcy véleményét kérdezte. Ezeket ugyan ritkán vette figyelembe, mindig saját feje után ment, de szeretete tudni, hogy vélekednek mások ezekről a kérdésekről. Majd bevallotta, már nagyon unja Londont, hamarosan elutazik vidéki birtokára, és gyakori légszomjára s fájdalmaira panaszkodott. Darcy a mester után érdeklődött, kiderült, ő most más európai udvarokban zongorázik és írja műveit, ám Mr. Bartlet Londonban van, készül fellépéseire, - s a régens sokat sejtetően nézve Darcyra, elárulta, nagyon várja Georgianát.

- Csinos fiatalember, s nagy jövő előtt áll, de ezt maga is tudja, kedves Darcy - jelentette ki. - Én támogatni fogom, akárcsak Georgianát, efelől ne legyen kétsége.

Darcyt különösebben nem érdekelte Mr. Bartlet jövője, de udvariasan meghajolt. Majd a herceg hívta, kísérje el beteg apját meglátogatni a Kew-i palotába, mert az örültséggel viaskodó uralkodót oda szállították már, ám Darcynak más tervei voltak, és miután a régens hagyta, hogy hosszan szabadkozva kimentse magát, útjaik elváltak egymástól.

Hazatérve Miss Bingleyt találta a szalonban. Épp a városban sétált, s az üzletekben nézelődött, amikor meglátta Darcy hintóját arra robogni, s leszűrte a következtetést, hogy a fővárosban van. Bérkocsin ide hozatta magát, hogy érdeklődjön testvéréről és sógornője állapotáról. Georgiana zongoragyakorlatát nem akarta megzavarni, ezért Mary társaságában ült le teázni, s míg Darcy hazatért, ott beszélgettek. Bingleyéről és a Pemberleyben tartózkodókról már kikérdezte Maryt, s lassan menni készülődött, de sehogy sem akart elindulni, látszott, hogy valami még foglalkoztatja, csak nem tudta, hogyan fogjon bele. Darcy sejtette, honnan fúj a szél, s megesett rajta a szíve, így ő maga hozta szóba a témát.

- Tudja-e Miss Bingley, hogy ősszel visszatér az amerikai küldöttség?

- Igazán? Nagyszerű hír... Khmm... vajon ugyanazok az urak jönnek vissza? - élénkült fel a hölgy egy csapásra.

- Ön csak egyiküket ismeri, ha jól tudom... Mr. Hamiltont... Ő is visszatér, levelet írt nekem, meg is hívtam Pemberleybe a vadászsídiényre.

- Valóban? Hát ez... igazán pompás... És mit írt Mr. Hamilton? Mikor érkezik? Egyenesen Londonba jön, vagy előbb az ön birtokára? S meddig marad? Ezekről nem ejtett szót levelében?

- Már augusztus közepén itt lesz. Mivel a tárgyalások csak később kezdődnek, érkezése után hamarosan Pemberleyben üdvözölhetjük. Pontosan nem tudom megmondani önnek az időpontot, de úgy írta, előbb valamilyen fontos ügye van a fővárosban, mit elintézni óhajt, s csak azután jön hozzánk.

- És... Bingleyéről nem érdeklődött? - kérdezte Miss Bingley mohón, mert szégyellte volna egyenesen megkérdezni, szerepel-e az ő neve a levélben? Darcynak mosolyognia kellett. A virginiai ugyanis megírta levelében, hogy nősülni készül: ez volt egyik oka hazatérésének, s miután otthon megkapta rokonaitól a beleegyezést, visszatérése után első dolga lesz megkérni Caroline kezét, kit - s ezt maga is elismerte - kétségek között hagyott itt, bizonytalanságban, és Darcytól kérte a választ, nem jegyezte-e el magát időközben Miss Bingley valaki mással. Most tehát Darcy nyugodtan bólinthatott.

- Bizony érdeklődött, s nemcsak testvére, hanem ön iránt is.

Miss Bingley izgalmaiban csuklott egyet, s ettől az illetlenségtől úgy megijedt, hogy felugrott, s leverte az asztalról a teáscsészét. Kezét szívére szorítva izgatottan nézett Darcyra.

- Jaj, ezer bocsánat... Istenem... Érdeklődött irántam? S mit írt rólam?

Darcy nem kapott felhatalmazást, hogy elárulja Mr. Hamilton terveit, sőt az úr levelében kifejezetten kérte, ne szóljon erről Bingleyéknek, mert meglepetésnek szánta. Darcy ugyan nem így tett volna, ha házasodni akar, de mindenkinek jogában áll úgy irányítani az életét, ahogyan jónak látja, ezért csak annyit válaszolt az erősen felindult hölgynek, hogy egészsége iránt érdeklődtek, ami Miss Bingleyt láthatóan nem hatotta meg, - ajkbiggyesztéséből erre lehetett következtetni. Darcy következő mondatai azonban balzsamot cseppentettek fájó szívére, mert számára is felajánlotta a Pemberley tartózkodást augusztusra. Mivel Jane kisbabáját júliusra várták, Miss Bingley akkor feltétlenül Windworthben akart segíteni, - ám ha lezajlik augusztusra az örömdetes esemény, nem lehet olyan akadály, ami őt visszatartaná a Pemberleybe utazástól. Boldogan fogadta hát a meghívást, ezúttal valóban őszinte szeretettel gondolva az összes ott tartózkodóra - s ebbe még Mrs. Bennett is csaknem belefért pillanatnyilag...

Miss Bingley hamarosan utazni szándékozott Jane-ékhez, csak arra várt, hogy kocsit küldjenek érte s Mr. Mortonért, amint a szülés megindul. Darcy felajánlotta, hazafelé elviszik Windworthbe, de Caroline nem fogadta el az ajánlatot. Még vannak elintézendő dolgai, a babának is vásárolnia kell ezt-azt, s bár tudta, hogy akár éjjel is felzörgethetik, mégis az orvossal óhajtott utazni, mert nővére csak Darcyék távozása után érkezik haza hathetes ramsgate-i üdüléséből, s mindenképp beszélniük kell. Miss Bingley hamarosan elbúcsúzott, sokkal jobb hangulatban, mint jövelekor, és kijelentette, remek dolog a fővárosban lenni, amikor kiürült, de az sem megvetendő, ha a régi barátok visszatérnek oda, még ha csak egy hétre is - és úgy mosolygott Maryre és Darcyra, mintha valóban azok lennének.

- Milyen érdekes... Miss Bingley kedves is tud lenni? - kérdezte Mary csodálkozva.

Mortonnal Darcy óhajtott beszélni, mert kíváncsi volt a festővel közös lakásukra, s Mr. Steadyvel is szót váltott volna. Lakóról sok mindent elárul lakása - így tartotta Darcy, ezért érdeklődve nézett a cheapside-i házra, és a ház előtt ácsorgó embereket megszólítva meg is találta a keresett lakást. Az utcán álldogálók az orvost várták, kit elhívtak valahová, de beteget

türelmesek voltak, s bajaikat sorolták egymásnak, míg visszatért. A várószobában is ültek néhányan, így Darcy láthatta, mily sok betege van már Mr. Mortonnak.

A festő azonban otthon tartózkodott, és megörült, amikor meglátta őt. Épp alapozó festékekkel kente vásznait, és mutatta Darcynak, hogy a rendelésre készített képek közül már befejezett néhányat. Rövidesen Derbyshire-be kell utaznia, hogy megrendelőinek portréit a helyszínen kezdje festeni, s elmondta Darcynak egy Pemberley közeli helység nevét, hol elsőként egy házaspár várja őt.

- Tiszteletemet tehetném olykor Pemberleyben? - kérdezte sóváran.

Darcy hintót ajánlott volna, ha látogatni óhajtja őket, de a mondott falu oly közel esett hozzájuk, hogy lovon is kényelmesen megtehető volt a távolság, így csak annyit mondott, szívesen látják, bármikor jön. Míg a festő képeit mutogatta, alkalma volt körülnézni, s Darcy elégedetten állapította meg, hogy a rendezett lakás rendezett életmódra utal, kicsapongásnak, züllöttségnek nyomát sem látta.

A festő mindenképpen szerette volna megkínálni Georgiana bátyját, és frissítőt akart behozni, ám Darcy csak az orvosra várt, s amikor az hazaért, pár szóban átadta Jane üzenetét, és meghívta őket másnap ebédre, amikor már túl lesznek a királynak adott zongoraesten. Aznap estére várták őket Windsorba, s előtte nem akarta megzavarni Georgianát a festő jelenlétével.

Míg társalogtak, az ablak mellett állt, s kinézegetett a várakozó betegekre. Idős és fiatal, felnőtt és gyerek egyaránt előfordult köztük, Darcy szánakozva nézte őket, majd Mr. Mortonhoz fordult.

- Ezek az emberek, kik önre várnak, úgy vélem, nem tudják megfizetni, hogy lakásukon lássa el őket... Nincs pénzük, igaz?

- Valóban szegények, de nem csak azért jönnek hozzám, mert nem képesek megfizetni szolgálataimat... Más a probléma, bár valóban kevés orvos gyógyít ingyen, és ha találnak ilyet, seregestül tódulnak hozzá. Sajnos, az ispotály kevés, az is olyan körülmények között működik - még a klastromokban is -, hogy amíg járni képesek, nem fekszenek be oda az emberek... Én viszont nem tudok oly sok helyre eljutni, ahány helyre hívnak, ráadásul a nap egy részében fizető betegeimet kell látogatnom, hisz abból élek... Hát ezért jönnek hozzám a betegek. Így többüket tudom gyógyítani...

- Hogyan segítene a betegeken, ha módja lenne rá?

- Ha gazdag lennék? Kórházat alapítanék, melynek egy részében olyanokat gyógyítanék, kik meg tudják fizetni az ápolást, másik részében pedig olyanokat, kik szegények. A kettő kiegyenlítené egymást, s minden beteg egyben az orvosok és nővérek okulására is szolgálna, hiszen a tapasztalatokból rengeteget lehet tanulni, s ez az orvoslásban különösen igaz.

- A gazdagokkal fizettetné a szegények gyógyítását? Nem fura kissé ez az elmélet?

- A gazdagok többnyire a szegények munkájával szerzik vagyonukat, s ha már bért nem fizetnek annyit, hogy orvosra is jusson, legalább közvetve támogathatnák őket. Valójában úgy vélem, az államnak kellene mindannyiunk munkájából s vagyonából gyógyítani a betegeket... Mindazonáltal a szegények betegségeiből is tanulnak az orvosok s a gazdag is megkaphatja ugyanazt a betegséget... a kór nem válogat... Kórházakra egyre nagyobb szükség lesz, ebben én biztos vagyok. Az ország népessége rohamosan nő, s ahol több az ember, ott több a nyavalya... Nagy szükség lenne rendezett, tiszta épületekre, hol gyógyítani lehet... Ha látná, micsoda szörnyű állapotok vannak a főváros némely részein, ahol ezek az emberek élnek... Elképesztő... számos betegség forrása lehet...

Mr. Morton komor szavakkal ecsetelte Darcy előtt a főváros egészségügyi körülményeit, a víz és csatorna hiányának, az emberhez méltatlan életnek következményeit, hozzátéve, hogy vidéken épp úgy szükség volna tisztos orvosi ellátásra, mint a fővárosban. Darcy figyelmesen hallgatta, többször kérdéseket tett fel, majd elváláskor megígérte, gondolkodni fog, tehet-e valamit ez ügyben a parlamentben.

Akik tehettek volna - a főrendi ház tagjainak sok illusztris képviselője - ezen az estén a windsori kastélyban ünnepelték lelkesen Georgiana zongorajátékát, és Mr. Bartlet énekét. Az ováció végén az operista egy dalt Georgiana kíséretében is elénekelt, majd a zenekar tánczenét kezdett játszani, a vendégek a parkettre tódultak, s felálltak a tánchoz. Mr. Bartlet megragadta az alkalmat, s Darcy mellé állva kérdezősködni kezdett, előbb Mrs. Darcy egészsége érdekelte, azután Pemberleyről faggatta részletesen. Szemmel láthatólag személyesen szeretett volna meggyőződni a birtok nagyszerűségéről, Darcy azonban nem szándékozott érteni a burkolt célzásokat, míg a régens hozzájuk nem sodródott, s hallva a beszélgetés témáját, oda nem szólt Darcynak.

- Ejnye, kedves fiam, miért nem hívja meg Mr. Bartletet? Hadd lássa végre saját szemével Pemberleyt. Van ott egy-két szépség, ami igencsak felkeltette az érdeklődését...

Az operista rögtön kijelentette, hogy boldogan utazna Darcy birtokára, s várakozóan nézett rá. Darcy kénytelen volt meghívni a régens kedvéért, bár ezt elkerülte volna, ha ismeri Georgiana panaszait. Az ifjú ezek után sürgősen elrohant, közlése szerint apját megkeresni, valójában azonban Georgiana után kutatott, s meg is találta egyik szobában, hol az előadás után pihent.

A szoba ajtaja félig volt csak nyitva, s Mr. Bartlet, ahogy belépett és látta, hogy a leány egyedül van, becsukta teljesen, s az ajtó elé állt.

- Nyissa ki az ajtót Mr. Bartlet, kérem. Nem illik kettesben lennünk - mondta riadtan Georgiana.

- Miss Darcy, azt az ajtót nem véletlenül csuktam be. Szeretnék beszélni önnel, s amit mondok, az csak kettőnkre tartozik - mondta nyomatékosan az ifjú.

- Mr. Bartlet nem hiszem, hogy lenne olyan közös ügyünk, amiről nem tudhat más. Nyissa ki kérem!

- De igen, van, s ez az ügy a házasság - szólt a férfi, s mint kígyóbüvölő szegezte szemét Georgianára.

- Nem értem, uram - mondta gyanakodva, kényelmetlen érzésekkel a leány.

- Miss Darcy, ön művész, és tehetségem alapján szerénytelenség nélkül mondhatom, engem is annak tartanak. Némi megfontolás után, melyben szerepet kapott az ön családjának neve és társadalmi helyzete, valamint ez én családom rangja is, arra az elhatározásra jutottam, hogy művészetünket egyesítve sokra vihetjük az életben, ezért nekünk össze kell házasodnunk - jelentette ki a férfi magabiztosan.

- De uram! - nyögte ki Georgiana kínban. - Megtisztel az ajánlata, de nem... lehetetlen... én nem vagyok önnek megfelelő partner...

- Ne szerénykedjék, kedves Miss Darcy, tudom, hogy megtisztelő ajánlatom váratlanul érte, ezért nem képes rögtön válaszolni. Bár bókjaimmal nem fukarkodtam, valahányszor csak együtt voltunk... Nekem már az első alkalmak után, - amikor közös fellépésre próbáltunk - megfogalmazódott fejemben ez a terv, s elgondolkodtam jövőnk pazar lehetőségein.

- A mi jövőnk? Milyen pazar lehetőségekről ábrándozott, Mr. Bartlet? - kérdezte Georgiána ámulva, s palástolva növekvő haragját, mialatt kifelé igyekezett. Ám a férfi elállta útját.

- Ó Miss Darcy, hát önnek nincs semmi fantáziája? Remek előadások, csodás utazások, királyi udvarok pompája, és pénz, sok-sok pénz! - kiáltotta.

- Nekem van elég pénzem Mr. Bartlet. Erről már bizonyára hallott - szólt fagyosan a lány.

- Nos, a vagyonból soha nincs elég, s ha költséges az életmódunk, pótolni kell, mert minden pénz elfogy egyszer. De két nagy művész nagy bevételekhez juthat. Királyi ajándékokhoz és adományokhoz...

- S hogyan gondolkodik ön a házasságról? - méltatlankodott Georgiana. - A szerelemről? Az meg sem fordul a fejében?

- Sejtettem, hogy minden fiatal lányhoz hasonlóan ön is ezzel kezdi majd... Nos, én hajlandó vagyok nőül venni önt, s nevemet adni. Nem akármilyen név ez, hamarosan az egész világon ismerni fogják. Hajlandóságomat kezdettől fogva kifejeztem ön iránt, s bízom benne, hogy elfogadja kezemet és szívemet, melyet - szerénytelenség nélkül mondhatom - kivétel nélkül az összes kisasszony boldogan elfogadna, ám én önnek ajánlom fel. - S oly önelégülten nézett a lányra, hogy annak felforrt a vére.

- Mr. Bartlet - mondta zaklatottan, míg igyekezett kikerülni a férfit, ki folyton elé állt - köszönöm ajánlatát, melyet ilyen rendkívüli művész létére egy magamfajta egyszerű zongoristának tesz, de nem áll módomban elfogadni, mint ezt már említettem. Engedjen ki innen azonnal.

- Ne gúnyolódjék, Miss Darcy: Hát nem fogja fel, milyen jövővel kecsegtet a mi egyesülésünk? - kiáltott értetlenül az ifjú, elkapva karját.

- Tisztelt uram, az én jövőmért ne aggódjon, a magáéval pedig azt tesz, amit akar. Nem szándékozom önnel sem frigyre, sem üzleti kapcsolatra lépni a vagyongyűjtés érdekében. Nekem a házasság a szeretetet jelenti, s ön szavaival ennek még csak közelében sem járt. Azonnal engedjen el.

- De kedves Miss Darcy, lehetetlen, hogy ne értse meg, milyen horderejű dologról van szó... Ha ön szerelemre vágyik, tölem azt is megkaphatja, hisz kész vagyok teljesíteni ésszerű kívánalmait... A házasságban ésszerű dolog a szeretet, s ha ön kezét nyújtja nekem, amit biztosra veszek, ön is bízhat abban, hogy kapcsolatunkban ez az érzés is elő fog kerülni, ha megismerjük egymást.

- Mr. Bartlet, az én elveim szerint előbb kell a szeretetnek, s csak utána a házasságnak következnie.

- Nézőpont kérdése az egész... Ejnye, azt kell hinnem Miss Darcy, ön másként gondolkodik ebben a kérdésben, mint a rangjábéliek többsége. Fontosabb a szerelem? Ki hallott már ilyet? Mi lenne akkor a családi vagyonnal, s más fontos dolgokkal? Képtelenséget beszél, legalább annyira, mint ha azt mondaná, ne az elsőszülött fiúk örököljenek, vagy azt, hogy ne a férj kezelje felesége vagyonát... - mondta méltatlankodva Bartlet.

- Mr. Bartlet, én nem szándékozom a vagyonról vitatkozni önnel, a sajátomról főleg nem, s kérdésére válaszom csak a nem lehet - szögezte le a lány, és kirántotta karját Bartlet kezéből.

- Miss Darcy, hát ön ugyanolyan romantikus, mint a szegény lányok többsége? Nem hittem volna, de hát... jól van, ha szerelem kell önnek, és epedő szívről áradó szerelmes, én megteszem a kedvéért...

Azzal letérdelt Georgiana előtt, s kezét szívére szorítva gúnyosan kiáltotta:

- Miss Darcy, testem-lelkem önért eped, megigézte minden porcikámat, s szívem csak önért dobog. Könyörüljön hát meg rajtam, s nyújtsa kezét, mert csak önt szeretem!

Vallomása közben nyílt az ajtó, egy hölgy nézett be Georgianát keresve. Ahogy a jelenetet meglátta, összecsapta kezét, s már fordult is ki a szobából, hogy hírül adja a vendégseregnek: a nagyreményű operista feleségül kérte Miss Darcyt. A hír pillanatok alatt járt szájról szájra, s néhány perc múlva már az összes vendég tudni vélte, Georgiana igent mondott, s az esküvő hamarosan nyélbe lesz ütve.

- Hogy merészel...? Azonnal álljon fel! - kiáltotta elsápadva a leány, s az ajtó felé iramodott. Az ifjú gúnyos udvariassággal, diadalmasan vigyorgott.

- Nos, kitűzhetjük az esküvő napját? Bátyja már amúgy is meghívott Pemberleybe...

- Bátyám meghívta? - hőkölt vissza Georgiana.

- Imént hívott meg, a régensherceg a tanú rá... Én is önökkel utazom, ha visszatérnek Pemberleybe.

- Az lehetetlen. Bátyám nem kedveli önt - sziszegte mély meggyőződéssel a lány, míg a férfi vigyorogva ismét elállta útját.

- Majd megszokik a húga kedvéért.

- Nem fogja megtenni, mert kedvem ellen való lenne. Nem leszek a felesége! - igyekezett félretolni útjából Georgiana dühösen az ifjút.

- De kedves Georgiana, biztos lehet benne, már az egész udvar tudni fogja eljegyzésünket, mire kimegyünk közülük... Hogy úgy mondjam, szinte rajtakaptak minket, ahogy én a földön térdelve szerelmet vallok önnek átszellemült arccal. Csak nem képzeli, hogy letagadom azt a tényt, hogy nem tudván ellenállni heves udvarlásomnak, igent mondott, s eljegyeztük egymást?

- Hogyan? De én nem mondtam igent... - rémült meg a lány a következményekre gondolva.

- Ezt csak én tudom. Az én szavam áll szemben az önével - jelentette ki pimaszul az ifjú.

- Uram, ön megpróbál megfélemlíteni engem? - kiáltotta Georgiana villámló szemmel. - Csak annyit mondhatok, takarodjék. Soha nem lennék a felesége, és nem érdekel, milyen hazugságokat talál ki kettőnkéről!

- Ne legyen oly haragos, inkább gondolja meg, amiket ajánlottam. Úgyis van két napja a régens estélyéig, s utána Pemberleyben tovább társaloghatunk.

- Csak nem képzeli, hogy ezek után eljöhet hozzánk? - Georgianának szava is elakadt erre a szemtelenségre.

- Miss Darcy, ön nem fogja fel, hogy jó hírért teszi kockára, ha nem jegyzi el magát velem...? Hisz kettesben láttak minket, ahogy éppen szerelmesen enyelgünk... Azonkívül jusson eszébe, mennyire kíváncsúnak tartja mindenki a mi frigyünket, köztük a régensherceg is, ki több ízben biztatott engem az önnel kötendő házasságra. Tán ujjat húzna őméltóságával? Tudom, hogy fiatal lányok hajlamosak a saját fejük után menni, de nem lehet ön is ilyen bolond... Nem, nem. Mi eljegyeztük egymást, s a jegyesének ott a helye, Pemberleyben. Ön nem fog botrányt csinálni - mondta magabiztosan az ifjú.

- Hát erről ne is álmodjon. Sem Pemberleyben, sem máshol, az életben többé sehol sem óhajtom önt látni... Ezennel befejeztünk minden közös munkát, s ha az utcán meglátom, még a köszönését sem óhajtom viszonzni... Maga rossz ember. Menjen innen... vagy nem is, én megyek el, maga azt csinál, amit akar... - azzal Georgiana égő arccal, minden erejét összeszedve dühösen nekiment, s félrelökve kiviharzott a szobából, és feldúltan bátyja keresésére indult, míg Mr. Bartlet kárörvendő hangon kiáltott utána.

- Meggondolja ezt még, Miss Darcy, nyugodjon bele! A régens úgyis mellettem áll... én ráérek!

Darcy a táncosokat nézve társalgott néhány úrral, amikor észrevette, hogy egyre több pillantás szegeződik rá, s a hölgyek szájukat eltakarva súgnak-búgnak körülötte. Végül egy merészebb hölgy odalépett hozzá, s jókívánságait fejezte ki. Darcy megköszönte, de sejtelve sem volt, mihez gratulál, és kérdésére csak egy mosolyt kapott válaszul. Hüledezve állt a fal mellett, s épp azon törte fejét, bizonyára Georgianát jutalmazta meg a király valamivel, hogy elégedettségét kifejezésre juttassa, amikor hűga feldúlt arccal, könnyes szemekkel szaladt oda hozzá, és sürgetően kérte, azonnal hagyják el a palotát. Bátyja meglepetten bámult rá, s karon fogva kivezette, miközben hintajukért kiáltott. Kifelé menet többen is próbálták megállítani és gratulálni nekik, ám Darcy biztos kézzel vezette Georgianát, s elhárította őket.

A hintóban végre magukban voltak, megkérdezhetette mi a baj, ám csak lassan hámozta ki a történetet hűgának elcsukló hüppögése miatt. Darcy felindultan hallgatta csendesén sírdogáló hűgát, és szeretettel átkarolva próbálta megnyugtatni. Jó lett volna most, ha Eliza velük van, mert egy érző szívű asszony sokat segíthet ilyen esetekben. Darcy komor arccal nézett ki az ablakon, míg hűga haját simogatta, s latolgatta magában a megteendő lépéseket. Mindenekelőtt Fitzwilliammel akart beszélni, hogy megtárgyalják az orcátlan ifjú elleni stratégiát. Fitzwilliam azonban már lefeküdt, s bár Darcy felébresztette volna, hűga kérésére hagyta aludni, haragját magába zárta reggelig.

- A harag rossz tanácsadó - mondta az ezredes reggelinél -, de ebben az esetben magam is úgy látom, hogy csak egy módon vehetünk elégtételt: ha egyikünk megvereszkedik vele.

- Akkor hát egyetértünk ebben. Én azt kérem, légy a segédem, keresd meg azt a hitvány alakot, s tárgyaljátok meg a párbaj feltételeit. Mr. Mortont kérem fel orvosnak - mondta határozottan Darcy - őt nem kell külön értesíteni, mert ide várom ebédre Mr. Steadyvel.

- Bátyám, az istenre kérem, ne tegye ezt! Ne párbajozzon értem, könyörgök! - siránkozott Georgiana.

- Szó sem lehet róla - jelentette ki az ezredes. - Én fogok párbajozni!

- Az én húgomat sértette meg, az én húgom jó híre forog kockán. Nekem kell megverekedni.

- De az én gyámleányom, tehát én vagyok felelős érte. Nekem kell megvédeni őt! - mondta Fitzwilliam szilárdan.

- Hát nincs más lehetőség? Én nem akarok párbajt... Drága bátyám, kedves Fitzwilliam, nem tudnám elviselni, ha bármi bajuk esne... Inkább én halnék meg! Kérem, ne párbajozzanak... Könyörgök... Megteszek mindent, csak bajuk ne essék... Mit mondanék Elizának? Nem tudnék a szemébe nézni soha többé...

Georgiana könnyezve fordult hol Darcyhoz, hol az ezredeshez, s igyekezett könyörgéssel rávenni őket valami más megoldásra. Ezt a viselkedést azonban csak így lehetett megtorolni, mind az illem, mind a társadalmi szokások így kívánták, ezzel a leány is tisztában volt. Mindkét gyámja maga akarta elrendezni az ügyet, s parázs vita folyt köztük Georgiana könyörgéseivel és Mary közbeszólásaival tarkítva. Végül mégis Darcy kerekedett felül, az ezredesnek Georgiana legnagyobb bánatára be kellett adnia derekát, s elindult egy tisztársához, hogy párbajsegédet szerezzen. Ebéd után az anyakönyvi bejegyzések kutatását folytatta volna, de a váratlan esemény most felborította útitervét, ezért küldöncöt menesztettek a paphoz, hogy nem ér rá aznap.

Mary is tanakodott, menjen-e a klostomba, vagy otthon maradjon Georgiana mellett, de a párbajt leghamarabb csak másnapra lehetett kitűzni, s Darcy bizonyára szívesen maradt volna kettesben húgával, hisz ki tudja, mit hoz a holnap? Ezt átgondolva úgy döntött, inkább megy, s magukra hagyja Darcyékat.

A kései ebédre már vissza óhajtott érkezeni, ezért nem időzött sokáig a zárdában. Érkezésekor azonban várnia kellett egy keveset a nővére, mert egy idősebb hölgy volt a cellájában, aki feltartotta. Mary türelmesen nézte a hölgy búcsúzkodását, ki oly nehezen szakadt el a nővértől, s oly bőbeszédűen pusmogott a fülébe, hogy már a nővér is megsokallta, és látva, hogy várják őt, udvariasan nógatta az indulásra.

- A hölgy nálunk hozta világra gyermekét, ki három évesen itt is halt meg - szabadkozott a nővér, sajnálattal nézve a távolodó asszonyt. - Azóta minden évben eljön ide, és imát mondat a gyermek lelki üdvéért. Szegény asszony...

- Nagy csapás egy anyának, ha gyermeke előbb megy el, mint ő... - bólogatott egyetértően Mary, s követte az apácát a betegekhez. Ezen a napon azonban csak végignézte az ágyakat, nem segített a nővéreknek, nem időzött el a klostomban, mint máskor, mert szorongva várta, mikorra, s milyen feltételekkel tárgyalja meg az ezredes a párbajt.

Fitzwilliam a lakásán találta meg tisztársát, s utána még fel kellett kutatniuk Mr. Bartletet, ki a király estje után nem aludt otthon, és nem is tudták, merre található. Az inas súgta meg, hol szokta barátaival az időt tölteni, de csak a harmadik klubban találták meg nagy kártyacsata közben, az első kettőt nem látogatta már egy ideje, mert mint kiderült, jelentős adósságot halmozott fel, s nem kapott több hitelt. Az ezredes paprikás hangulatban volt, mert a klubokban, meghallván, hogy keresi, faggatni kezdték, hitelezett-e Bartletnek, és hallott-e a gazdag Miss Darcyról, kit feleségül vesz. Fitzwilliam rájött, hogy az operista hetek óta hiteleket vesz fel a gyámleányával kötendő frigyre hivatkozva, s a Darcy név hallatán kapott is pénzt és szolgáltatásokat bőségesen. Kénytelen volt közölni velük, hogy a frigyből semmi sem igaz, azért keresi az operistát, mert pimaszságáért felelnie kell, s a klubokban sápiózni kezdtek ennek hallatán, hisz az ifjútól egy vasat sem remélhettek.

Ezek után az ezredes éppen kellő hangulatba került ahhoz, hogy mikor megtalálta Mr. Bartletet, arcába vágja kesztyűjét, és felszólítsa, hogy nevezze meg segédeit, mert a Miss Darcy ellen elkövetett sértésért felelnie kell. Az operista jókötésű legény volt ugyan, de Fitzwilliam is. Alighanem szája volt nagyobb, mint bátorsága, s lehet, hogy az ital tette előző este oly merészen erőszakossá, mert csak sápadozott, s hebegett válaszul, ám két ivócimborája tüstént előlépett, és ajánlkozott a feladatára. Velük Fitzwilliam meg is beszélt a párbaj helyét, s időpontját másnap reggelre a lovagias ügyek rendezésének leggyakoribb helyszínén, a Leicester Fields mezején. Az ezredes utána elköszönt tisztársától, megállapodva, hogy másnap kocsit küld érte, majd visszaindult a Darcy palotába.

Ott már tűkön ülve várták híreit, nemcsak Darcyék, hanem az orvos és a festő is, kik a meghívás értelmében pontosan megjelentek ebédre. Gyanútlanul, örömmel telve jöttek, különösen a festő, mert láthatja szerelmét, - ám egy kisírt szemű, kezeit tördelő leányt találtak, párbajra készülő bátyjával. Darcy nem táalta volna ki a történeteket, de aki húgára nézett, láthatta, hogy kellemetlenség érte őket, vagy rossz hírt kaptak, így nem volt értelme a titkolózásnak.

Mr. Steady, hallván az előző este eseményeit és Mr. Bartlet pimaszságát, azonnal el akart rohanni, hogy megtorolja a Georgianán esett sérelmet, és csak nagy nehezen, közös erővel és Georgiana rimánkodásával sikerült lebeszélni arról, hogy helyben összekaszabolja az uracskát, bárhol is találja. Ez a jelenet bárki számára világossá tette volna, aki kételkedik, hogy milyen érzéseket táplál a festő Georgiana iránt. A leánynak öröm volt az örömben, végre egyértelműen kiderültek Mr. Steady érzelmei, még ha nem is volt joga a védelmében fellépni, hisz nem nyilatkozott érzéseiről, nem voltak jegyesek, hivatalosan semmi közük nem volt egymáshoz. Darcy akár felelősségre is vonhatta volna, ha mások előtt ily túlzott hevesességgel lép fel, mondván, mi köze hozzá, mi jogosítja fel őt a beavatkozásra? Bátyjának azonban más járt az eszében, s elnéző volt Mr. Steady illetéktelenségével szemben az ismert okok miatt.

Mary és Fitzwilliam szinte egyszerre érkezett meg, s ült asztalhoz. Az ezredesnek ismét feltűnt a különös hasonlóság Mr. Marshall és a festő között, de most más ügy foglalkoztatta őket, ezért tűnődve nézte, ahogy beszámolója a végsőkéig felingerli Mr. Steadyt, különösen az, hogy Bartlet Darcyékra hivatkozva vett fel hiteleket. Szidta a férfit, mint a bokrot, s minden volt előtte, csak úriember nem. Haragjában társai is osztoztak, és Fitzwilliam ismét gyözködni kezdte Darcyt, hadd verekedjen helyette, s Mr. Steady is kifejezte óhaját a párbajra. Az orvos kijelentette, bárki is intézi el ezt az orcátlan alakot, ő kész orvosként a helyszínen megjelenni. Georgiana ismét könyörgött, senki se párbajozzon s Mary is hajtogatta a maga véleményét...

Ebben a zűrzavarban szólalt meg a csengő, s az inas a régensherceget jelentette be. A herceget ámulatan, tisztelettel üdvözlötték, s Darcy hellyel kínálta, míg ők állva maradtak, csodálkozva váratlan megjelenésén. Mégis némi nehezteléssel nézett rá, hisz ő erőltette rájuk azt a pimasz ficsúrt, ő biztatta udvarlásra, még ha nem is rossz szándékkal tette. Nyilvánvaló volt, hogy megtudott valamit a történetekből, ezért jött ide.

Nem is tévedett, a régens rögtön a párbajról kezdett beszélni, s érezve helyzetének fonákságát, mentegette magát s pártfogoltját.

- Amint tudomást szereztem a párbajról, rögtön ide jöttem - mondta. - Ennek nem szabad megtörténnie! Hisz semmi jóvátehetetlen nem történt. Miss Darcy biztosan félre értett valamit...

- Ez sajnos nem így van... Az erőszakosságot, a pimaszkodást sem félre érteni, sem eltérni nem lehet - szólt Darcy. - Fenséged húgomat teszi felelőssé a történetekért? Ez a legegyszerűbb, de biztosíthatom, az ön pártfogoltja viselkedett úriemberhez méltatlanul, s nem a húgom.

- Talán oly biztatóan viselkedett Mr. Bartlettel, hogy azt hitte, nyilatkozhat... - tétovázott a régens. Szavait felzúdulás követte, és Mr. Steady kijelentette:

- Bocsásson meg fenséged, hogy szólni merészelek, de Miss Darcy biztosan nem úgy viselkedett! Ő aztán soha okot nem adott arra, hogy magatartása miatt bárki bizalmaskodni merészeljen vele. Az ön pártfogoltja alávaló hozományvadász, uram.

- Bárki bárhogy viselkedik, Mr. Bartletet semmi sem jogosíthatja fel, hogy pimaszkodjon egy hölgygel. Hogy azzal zsarolja, ha nem jegyzi el magát vele, rossz hírét fogja kelteni - mondta szilárdan Fitzwilliam.

- Miféle eljárás az, hogy becsukja az ajtót, s nem engedi ki húgomat, míg valaki be nem nyit a szobába... Még szép, hogy be nem zárta, s alá nem íratott vele valamilyen papírt a házassági szándékról... - mondta felindultan Darcy.

- De hogy is képzelte ezt az egészet? Aljas féreg... - mondta harciasan Mr. Steady. - Hát azt hitte, senki sem lesz, aki védelmére kel?

- Jól van, nyugodjanak meg - szólt békítően a herceg. - Én nem így hallottam a történetet, de kétségtelenül elvetette a sulykot a fiatalember. Ám csak a szerelem hevében tette, hisz oly nagyon vágyott már Georgiana kezére.

- Ezt nyilván ő állítja önnek, s hogy ez mennyire nevetséges indok, azt bizonyára nem kell részleteznem... - jelentette ki Darcy.

- Jól néznénk ki királyi fenség, ha minden szerelmes így jegyezné el magát! Rajongva szeretlek, tehát bezárlak egy szobába, s nem engedlek ki, míg nem kompromittállak... - kiáltott Mary vakmerően, noha máskor meg sem mert volna szólalni a régens előtt. Királyi fenséghez a protokoll szerint nem volt szabad szólani, csak válaszra volt lehetősége a megszólítottnak, ám a felháborodás szárnyakat adott neki, s a régens köztudomásúlag - apjával ellentétben - nem a monológok híve volt.

- Nem szerelmes ő egy percig sem, a vagyon érdekli csak, mit közösen szerezhetnének fellépéseinkkel - szólt Georgiana szégyenlősen.

- Ráadásul úgy beszélt húgommal, mintha a királyság első embere volna, s kegyeskedne leereszkedni húgomhoz azzal, hogy megkéri a kezét. Nevetséges... hol van ő a mi családukhoz? - támadt fel a büszkeség Darcyban, tudva, hogy a régens lelkében kiirthatatlanul ott fészkel a gőgös öntudat, s ők távoli rokonok. A herceg hümmögve bólogatott, de nem volt meggyőzve.

- Mégis... Lehet, hogy rosszul fogott hozzá... lehet, hogy elvetette a sulykot... fiatal és meg gondolatlan. De oly nagy művész... oly tehetségesek, oly szépek ketten együtt... Meg kell bocsátania, Miss Darcy. Nem szabad megtörténnie ennek a párbajnak! Sose bocsátanám meg magamnak, ha hagynám... Bármelyiküknek baja esne, pótolhatatlan veszteség lenne... Ne legyen bosszúszomjas, Georgiana... Hiszen ön is kedveli őt...

- Utálom! - kiáltotta a lány mély meggyőződéssel.

- Mi lenne, ha megsebesülne, ne adj isten, meghalna, vagy bátyját érné hasonló baj?

- Én egyáltalán nem kedvelem Mr. Bartletet... Ha ő ezt mondta önnek, hazudott. Kínszenvedés minden találkozásunk bizalmaskodó, helytelen magatartása miatt... De bátyám halálát nem élném túl, s Mr. Bartlet bajának sem tudnék örülni. Én nem ragaszkodom a párbajhoz, sőt azért esedezem régóta, hogy ne történjen meg... - hüppögött Georgiana, bátyja mellére borulva.

- Akkor hát nincs akadálya a békülésnek, húga megbocsát - jelentette ki örvendezve a régens, Darcy azonban fejét rázta, s Fitzwilliam helyeselt neki.

- Húgom megbocsát, s ezzel el van intézve? A megbocsátás erénye szép dolog, de mások ékességének hagyom. Én nem bocsátok meg! Tanulja meg az az ember, hogy határa van a szemtelenségnek, s ne próbálkozzon hasonlóval legközelebb.

- De kedves fiam, ne akarja nevelni őt! Majd én megmosom a fejét, abban biztos lehet, azzal a lovagiasság szabályai szerint el lesz intézve a dolog... Vegyen példát rólam, ki még a legnagyobb bűnösök esetében is ragaszkodom a király kegyelmezési jogához, és számos halálos ítélet megváltoztatásában részem volt...

- Szó sem lehet róla, uram. Ússza meg ez a ficsúr egy bocsánatkéréssel, miközben fél Londont bejárta már eljegyzésének híre húgommal? - háborodott fel Darcy.

- Hol van gyámleányom jó hírének védelme? Bocsássuk meg, hogy szinte bezárta egy szobába? Hogy zsarolással próbált vagyonához férkőzni? Hogy hónapok óta abból él, hogy fűtől-fától hitelt vesz fel eljövendő frigyének terhére? Hogy szatócsok szájára adta a Darcy nevet? - pattogott Fitzwilliam.

- Micsoda? - hökkent meg a herceg, és kutatóan nézett az ezredesre. - Miféle hitelről van szó?

Fitzwilliam elmondta, mit tudott meg Bartlet hitelezőitől, s hozzátette, hogy véleménye szerint még mások is lehetnek, kiknél nem fizette, csak gyűjtötte az adósságot.

- S egy ilyen gazembert óhajt védeni királyi fenséged? Hiszen ez egy szélhámos...

- Én nemcsak őt, Darcyt is védem, nehogy ott maradjon bármelyikük is... - vakargatta állát gondterhelten a régens. - Bizonyosak abban, hogy adósságokat csinált? Furcsa... hisz annyi pénzt adtam neki a fellépésekért... Fizettem a mestert, a szállását, a számláit... Mennydörgős ménkü...

- Királyi fenséged fizetett neki a fellépésekért? De hisz neki kellett volna háláját kimutatni azért, hogy a mestertől tanulhat... - mondta Fitzwilliam rosszkedvűen, s tüstént eszébe jutott neki is, másnak is, hogy Miss Darcy bezzeg egy fillért sem kapott zongoraestjeiért. Más kérdés, hogy nem is fogadta volna el, de csak azért, mert nem volt rászorulva. Mennyivel nagyobb művész az operista, mint ő?

A régens a hirtelen támadt csendben körülnézve az arcokon, megértette gondolatukat, s kissé restelkedve fordult Georgianához.

- Miss Darcy, önt rokonaimmal egyetértésben, más módon kívánjuk jutalmazni...

Georgiana fejét rázta, és elutasító mozdulatot tett.

- Sohasem a jutalom reményében zongoráztam, sem önnél, sem másnál. Fenségednek csak köszönettel tartozom a taníttatásért, és hálával gondolok önre - bókolt a régensnek.

- Tudom, gyermekem - bólogatott elérzékenyülten a herceg.

- Annál nagyobb fájdalom nekem, hogy ebben a csúnya ügyben engem hibáztat.

- Nem hibáztatom, dehogy... csupán megérteni próbálom az eseményeket.

- Megkérdezhetem, hogyan értesült a párbajról? Hiszen csak nemrég találtam meg a fiatalurat - kérdezte Fitzwilliam.

- Küldönc hozta Mr. Bartlet levelét, melyben röviden leírta az esetet, azt állítva, hogy eljegyezték egymást, de Darcy nem egyezik bele... s most párbajra akarja kényszeríteni, hogy Georgiana szabad lehessen... Kérte közbenjárásomat, hogy győzzem meg Darcyt, engedje hozzá nőül menni hűgát...

- Hazugság! Ez egyáltalán nem igaz. Ó, micsoda álszent, hazug ember... - mondta elképedten Georgiana.

- Gyáva és alattomos - szólt felháborodva Fitzwilliam a többiek helyeslése közepette.

- Nos, az látszik, hogy párbajhoz nem fűlik a foga. Elbújik méltóságod mögé... - jegyezte meg az orvos.

- Magamtól is jöttem volna a hír hallatán...

- Összekaszabolni! Ilyen emberrel nem békülni kell! - forrt a méreg Mr. Steadyben. - Hadd menjek el, s tanítsam móresre!

Ám a régens leintette Mr. Steadyt, s állát simogatva gondolkodott, mit tehetne. Mindenképpen el akarta kerülni a vérontást, de Darcy is, Fitzwilliam is hajthatatlan volt, s bár a herceg még

sokáig próbált a lelkükre beszélni, szíve mélyén ő maga sem tudott más befejezést elképzelni az eset lezárására. Miss Darcy jó hírét tönkretenné, ha az ifjú hazugságokat terjesztene róla, csak a párbaj bizonyíthatja be a világnak, hogy Mr. Bartlethez nincs köze.

Miss Darcy kijelentette, semmi körülmény nem bírhatja rá, hogy a jövőben akár csak együtt mutakozzon Bartlettel, bármi is történjék - utalva a két nap múlva esedékes zongoraestre a régens rokonánál, hol az operista is szerepelt volna. A hercegnek főtt a feje, mert már sok vendéget hívtak az estélyre, számítva mindkettőjükre, és most ez az eset bizony mindent megzavart. Kérte a lányt, várják meg, mi történik reggel, attól tegyék függővé a továbbiakat, s ebbe Georgiana is beleegyezett. Majd nehéz szívvel távozott otthonába, azt latolgatva, megtartsák-e egyáltalán rokonánál a zongoraestet. Ha Darcynak baja esne, húga nem lesz hajlandó játszani, ha Bartlet sebesül meg, ő nem énekelhet... Bár Georgiana akkor sem játszik, ha Bartletet szerepelteti...

Kissé cinikusan arra jutott, hogy az operista fellépését kell elhalasztania, s küldöncöt mentesített az ifjú lakására. Papírra vetett pár sort, hogy Darcyék ragaszkodnak a párbajhoz, s ha esetleg el akarna szökni előle, el kell hagynia az országot, s pár hónap vagy év múlva csendesesen visszajönni - addig ő adhat ajánlólevelet más udvarokba... Ám ha tetteiről számot kíván adni, ott kell lennie reggel a párbaj helyszínén, ez nem is kérdés.

Darcy palotájában késő estig tartózkodott a festő és Mr. Morton. Amikor hazaindultak volna, felajánlottak nekik egy szobát, mivel az orvosnak kora reggel már amúgy is vissza kellett volna jönni. Ésszerűbb volt, ha el sem megy. Mr. Steady és Mary igyekezett vigasztalni Georgianát, ki egyre sápadtabb és csendesebb lett, ahogy a reggel közeledett, az orvos és Fitzwilliam pedig Darcy körül téblábolt, s próbált hasznára lenni - az ezredesnek nagy gyakorlata volt ilyesmiben. Darcy két levelet írt halála esetére, s megbeszélte unokaöccsével végrendeletét, mely egy közjegyző rokonánál volt letétbe helyezve. Az egyik levél feleségének, másik húgának szólt, s csak halála esetén engedélyezte felbontásukat. Ám arca nyugodt volt és indulatait magába zárta. Nem készült rá, hogy nem látja többé szeretteit, míg húga ettől való félelmében sírdogált újra és újra.

Kora reggel indultak a megbeszélt helyre. Darcy hintójában négyen ültek, mert Mr. Steady egész éjjel nem aludt az aggodalomtól, minden áron velük akart menni, s az utolsó percig gyözködte Darcyt, hadd párbajozzon ő helyette. Pontosan értek a London szélén elterülő ligethez, de mást nem találtak még, csak Fitzwilliam tisztársát. Jó fél óra múlva érkezett csak egy kocsí Bartlet párbajsegégeivel. Ők ugyanúgy meglepődtek, mint Darcyék, mikor kiderült, Bartlet nincs a helyszínén. Elmondták, hogy vártak rá egy darabig, s azt gondolván, hogy elkerülték egymást, utána jöttek. Az operista azonban továbbra sem jelent meg, s ivócimborái hitetlenkedve vakarták fejüket, hogy most mitévők legyenek. Újabb fél óra elteltével világossá vált mindenki előtt, hogy nem is jön már, megfutamodott az összecsapás elől, szégyent hozva fejére és családjára. Végül a jelenlevők udvariasan elköszöntek egymástól, s Darcy hintója - mindannyiuk megkönnyebbülésére - haza indult.

Mr. Steady úgy érezte, tegnapi kirohanása után magyarázattal tartozik Darcynak. Joggal kérdezhetné meg tőle, milyen szándékkal látogatja házát, s viselkedik úgy, mintha Miss Darcyhoz több fűzné, mint baráti kapcsolat. Azonban még mindig nem volt kész arra, hogy vállalja származása terhét, és szerelme nyakába újabb gondokat sem akart zúdítani. Mégis elszánta magát valamiféle magyarázkodásra a hintóban, ám Darcy közbevágott, és megértő arccal, szívélyesen közölte vele:

- Ne magyarázkodjon kedves Mr. Steady. Ön szívesen látott vendég nálunk, családunk barátja, ily módon, ha húgom becsületét védelmezni óhajtja, nem tiltakozunk ellene. Ez mindaddig így lesz, míg ön másképp nem nyilatkozik...

Ki írhatná le Georgiana és Mary boldogságát, amikor épen és egészségesen látták viszont Darcyt? Hogyan adjuk vissza szavakkal az örömet, amit Miss Darcy érzett Bartlet gyáva megfutamodása hallatán? A megkönnyebbülést, mely elöntötte mindazokat, kik részesei voltak ennek az idegfeszítő napnak Darcyék életében? Kevés a szó, bár a szándék nemes... bízzuk ezt most a képzeletre.

Míg Londonban az élet visszazökkent a rendes kerékvágásba, Scarboroughban kiéleződött a helyzet Anne udvarlóinak között. Úgy Longnak, mint Deannek vissza kellett térni ezredéhez, de míg előbbi nem számíthatott újabb eltávozásra, utóbbi a következő héten ismét megjelenhetett a városkában. Ez okból Long igyekezett Anne-t végképp megnyerni, fokozta az ostromot, s kereste az alkalmat a leánykérésre, míg Dean minden eszközzel sietett megakadályozni terveinek sikerét. Ennek egyik módjaként Lydia szüntelenül dicsőítmuszokat zengett Anne fülébe Deanról, ugyanakkor bizalmas titkokat sugdosott Long kicsapongó, züllött életéről, melyet Newcastle-ben folytat, s más szégyenteljes dolgairól, melyek hallatán Anne egész más szemmel kezdte nézni az addig felmagasztosult urat.

Hogy Lydia miért dicsérgette olyannyira Deant, az kiviláglik a Wickhammel folytatott beszélgetéséből. Ez a társalgás aznap folyt, amikor Mr. Dean figyelmét felhívták Miss de Bourgh vagyoni körülményeire. A főrangú leány meghódítása igen könnyűnek ígérkezett Wickham szerint, s ezért kezdett Mr. Dean - nem vesztegetve idejét - már odautazásuk másnapján udvarolni.

- Wickham - mondta Lydia lustán nyújtózkodva az ágyon - pénzt kér a boltos, kinél tegnap vásároltunk. A személyzetnek is adni kellene valamit... Lehetetlen dolog, hogy soha nincs nálam pénz.

- Mert mindet elkölti. Magának az isten pénze is kevés lenne! Mind elszórja az üzletekben, ráadásul ízlése sincs. Csupa vacakot vásárol drága pénzen...

- Aki kártyán veri el, s örökké a butéliát emelgeti, az csak ne találjon hibát bennem. Maga dupla annyit költ, mint én. Az én költekezésemnek nyoma van öltözkünkben, úri megjelenésünkben... de hol van nyoma a magáénak? A kártyaasztalon? - felelt Lydia.

- Nem győzöm fizetni a költséges játékaikat... csecsebecsék, fodrok, kalapok... Itt van... ennyit adok, de elég volt, a héten többet ne kérjen!

- De hát ez nem elég!

- Kérjen a barátnőjétől. Több nincs - szögezte le határozottan férje.

- Már kétszer rábeszélte, hogy kérjek... - nyafogott morcosan Lydia.

- Hát kérjen harmadszor is. Ne engem zaklasson... Szerezzen maga, ha költeni akar.

- Szentséges ég, honnan szerezzek? Maga miatt már a családommal is összeveszttem... nem áll szóba velem senki... Mit tehetnénk? Gondolkozzon már, az istenért... - kérlelte Lydia.

- Hát... volna egy mód... persze csak később lehet belőle valami pénz...

- Mi légyen az? Mit talált ki már megint? Ahogy az arcát elnézem, nem hinném, hogy örülök neki... - gyanakodott a felesége.

- Pedig semmit sem kell kockáztatnunk. Csak dicsérje Deant Miss Anne-nek, és pocskondiázza minden módon Longot.
- Nem mindegy nekünk, melyik jut révbe nála? - vont vállat Lydia.
- Deannel megállapodtam, ha felé fordítjuk, s elnyeri Anne kezét, megszűnnek gondjaink. Bőkezűen gondoskodik rólunk... sok pénzt fizet nekünk. Lesz miből gavalléroskodnia, marad neki elég.
- De Long jobb helyzetben van, ő mégiscsak nemes ember, ha szegény is. És előbbre tart az udvarlásban.
- Úgy van. Ha nem sietünk, egykettőre elutazik, de előbb megkéri Anne kezét, s az a buta liba igent fog mondani. Akkor már nem tehetünk semmit, de most még van remény.
- Miért nem Longgal egyezkedik?
- Mert vele nem lehet. Ő nem adna egy vasat sem. Őbenne van valamicske becsület, ami Deanból hiányzik... S ez a jó nekünk. De igyekeznie kell!
- De miért én? Miért nem maga áradozik Deanról? A maga pajtása... - vetette oda Lydia.
- Ne mérgesítsen, mert dühbe gurulok... Maga a barátnője, mégpedig a legjobb és a legönzetlenebb... megértette? Magáról kevesebb rosszat hallhatott, mint rólam. Jobban hisz magának, mint nekem... Úgyhogy ne vesztegessük az időt... Ha pénzt akar látni, sürgőldjön Miss Anne körül! - s a vitát lezárandó Wickham otthagyta szobájukban Lydiát.

Anne gyors pálfordulásának oka tehát a házaspár társalgása volt. Már Lydiáék érkezése után két-három nappal érezte Mr. Long, hogy a dolgok nem úgy alakulnak, ahogy szeretné, hét végére pedig, mikorra a leánykérést tervezte, Anne szemmel láthatóan kiejtette őt kegyeiből, s Mr. Dean felé fordult érdeklődése. Kitérő válaszokat adott, s tekintetével kerülte Mr. Longot, ki egy utolsó lehetőségként, hogy udvarlását meghosszabbíthassa, megpróbálta Newcastle-be csábítani a lányt. Azzal kezdte, hogy dicsérte a várost, és az ottani társaságot, majd sajnálkozott elválásuk miatt.

- Bárcsak hosszabb ideig maradhatnék... De hív a kötelesség, mennem kell. Nem lenne semmi baj, ha... hiszen ha találkozhatnánk később... Oly sok mindent szeretnék elmondani... Nem szándékozik Newcastle-be jönni? Legalább pár napra...
- Nem is tudom... Wickhamék is hívtak...
- Ó igen, ők roppant mód megszerették önt, kedves Miss Anne, fergeteges gyorsasággal, különösen Mrs. Wickham... Egész nap követi önt, mint egy kis kutya... Szavamra, mióta ide jöttek, egyfolytában megfoszt az ön értékes társaságától... Vele is jöhetne, hisz férjének is vissza kell térni az ezredhez.
- Attól tartok, nem mehetek. Anyám nem engedné, hogy meghívást fogadjak el tőlük.
- Talán kedves mamája lenézi, s megveti az egyszerű embereket? De ön bizonyára másképp gondolkodik. Meggyőződésem, hogy mindig okosan és helyesen cselekszik, ahogy egy művelt hölgyhöz illik. Az a benyomásom, hogy ön a lady ellenében is megteszi azt, amit helyesnek tart...
- De itt van Maria és a nevelőnőm is...
- Ők nem gyakorolhatnak felügyeletet ön felett! Szépen nézne ki! Nem Mrs. Jenkinson fogja megmondani, hogy mit tehet ön, s mit nem. Hisz nincs is szükség rá, ön tudja, mit kell tennie... Vagy tévednék?

- Nem, dehogy... - szabadkozott sietve Anne.

- És tán Maria lett megbízva, hogy őrködjön ön felett? Talán be is számol a ladynek az ön minden lépéséről? Azt hittem, barátnők... a kis hamis... ő nem nagyon szeret engem, s én sem őt...

Anne bizonytalanul mosolygott. Ment is volna, meg nem is. Bár, ha mérlegre tette magában Mr. Long iránti egyre lanyhuló érdeklődését anyja heves szemrehányásaival, amit el kellene viselnie, ha megtudná newcastle-i látogatását - erősen úgy vélte, nem éri meg. Könnyedén ejtette az első jelentkezőt, hisz a színen volt már a második... S milyen finom, nagyvilági úriember! Csupa báj és kellem, csupa humor és vidámság! Az unalmas, savanyú, magába zárkózott rokonság körében töltött évek emlékeit rohamosan felváltotta egy szórakoztató, érdekes fiatalemberrel élhető élet látomása, de ez a fiatalember már nem Mr. Long volt, hanem a csodálatos Mr. Dean. Ezért Miss de Bourgh ugyan megígérte, hogy meglátogatja Longékat, ám valójában esze ágában sem volt teljesíteni ígéretét, legfeljebb, mint kirándulási lehetőséggel foglalkozott ezzel a továbbiakban.

Longék látták a lanyhuló érdeklődés jeleit, s eleinte próbáltak versenyre kelni Mr. Dean növekvő sikerével, ám Lydia vigyázott Anne-re, állandóan vele igyekezett lenni, egy percre sem hagyta magára, csakis akkor, ha Mr. Dean jelent meg a közelében. Miss Long hiába sürgette testvérét, kérje meg Anne kezét, az úr oly bizonytalan volt a válaszbán, hogy inkább nem kockáztatta meg a visszautasítást. Utolsó estén, mielőtt visszautaztak volna Newcastle-be, Mr. Long kényszeredett mosollyal fordult Mariához.

- Nos, Miss Lucas, holnap már nem kell őrködnie barátnője felett... Sajnos ezredemhez kell indulnom, nem időzhetek tovább körükben. Szeszélyes barátnőjének új csodálója akadt, kit bizonyára ön is szívesebben lát, mint engem.

- Téved Mr. Long, őszintén szólva mindkettejükkel hadilábon állok. Magát mindenesetre jobban kedvelem, mint Mr. Deant. Amikor először találkoztunk, még rokonszenvesnek is találtam... Mély benyomást tett rám, ahogy udvarolni kezdett Miss de Bourghnek, miután kiderültek körülményei.

- Szavaiban némi iróniát vélek felfedezni, kisasszony. De így jár az, ki nem a nyertes pozíciójában van... Nem tagadom, udvarlásomban tekintettel kell lennem helyzetemre is... Tudja: a másodszülött sanyarú sorsa...

- Kedves Mr. Long, erre a sanyarú sorsra való hivatkozást már oly sokszor hallottuk... Tudom, hogy társadalmilag elfogadott nézet ez, s nem kétlem, hogy egy fiatalembernek meg kell élnie, ne szabadkozzék... Csak az én egyéni felfogásom hiteti el velem, hogy erős, egészséges fiatal emberek hivatást is találhatnak maguknak, mely megélhetést biztosít...

- Így legalább az az előny megvan a vagyontalan leányoknak, hogy őket biztosan szerelemből veszik nőül...

- Ne legyen cinikus, kérem - szólt megrovóan Miss Lucas.

- Miért ne, hisz úgylát az gondolja, csapnivaló a modorom. Nem igaz? - vont vállat Mr. Long mosolyogva.

- Így van, uram. Sohasem fogjuk tehát elviselni egymást igazán. Mi mindent más szemszögből látunk... De ha ez megnyugtató, elárulhatom, Mr. Dean rohama Miss de Bourgh ellen ugyancsak elképeszt. Ám beszéljünk másról. Valóban nem látjuk már ezen a nyáron?

- Nagyon kicsi a valószínűsége, bár... ki tudja, mit hoz a sors... Ha nem látnám többé Miss Lucas, minden jót kívánok önnek, s ígérem, utánezek, ki is ez a Mr. Dean. Nagyon izgatja a fantáziámat.

- Talán azt is megtenné, hogy néhány sorban megírja Mrs. Bell címére, ha megtud valamit? - kérdezte habozva Maria.

- Hogyne, a legnagyobb örömmel. Tudom, nem vall emelkedett jellemre, de boldogsággal töltene el, ha rosszakat hallanék erről az úrról. Ám elmondhatom barátnőjének is, és meg is teszem, amikor meglátogat Newcastle-ben.

- Hogyan? Meglátogatja önt? - hökkent meg Maria.

- Igen, igen, megígérte, hogy pár napra átruccan oda... Most nagyon kellemes társaság jött össze ott. Remek tisztek... elegáns asszonyok és urak, bálkat rendezünk, zene esteket, és sétálgatunk a korzón, ugyanúgy, mint itt. Talán ön nem tud róla? - nézett rá meglepődve az úr.

- Hogy lehet, hogy nekem erről nem szólt? - tépelődött Maria.

- Talán új barátnője megértőbb iránta, mint ön.

- Lydiára gondol? Valóban, Mrs. Wickham nagyon megértő lélek, ha szórakozásról van szó... Vajon Newcastle-ben is ily közkedvelt?

- Be kell vallanom, Mis Lucas, még csak rövid időt töltöttem az ezrednél, nem tudom pontosan, kiről milyen hírek keringnek. Bár ez a rövid idő is elég volt ahhoz, hogy halljak egy-két pletykát erről a hölgyről... Hogy mit, azt nem kívánhatja, hogy elmondjam... Wickhamról azért elárulhatom, hogy fünek-fának tartozik, mert kártyás és iszik is... - hunyorított a férfi.

- Miféle levegője van Newcastle-nek, hogy mindenkiről ezt mondják? - kiáltott fel Maria furcsálkodva.

- Miért, kiről hallotta még? - érdeklődött Mr. Long.

- Jaj, nem. Bocsánat, csak... önkéntelenül csúszott ki a számon...

- Halljuk, Miss Lucas. Most már meg kell mondania... De várjon csak, kitalálom én... Maga ilyet csak Lydiától hallhatott... igaz? Nem, ne mondjon semmit. Lydia Deanről vagy rólam beszélhetett csak, s mivel ők Dean szekerét tolják, azt kell higgyem, én vagyok szenvedő alanya e rágalomnak. Jól mondom, Miss Lucas?

- Ön állította, nem én.

- Ezt az alattomos pimaszságot! S még csak meg sem torolhatom, hölgyek ellen nem párbajozunk... Rútul megrágalmaztak, nyilván Miss de Bourgh előtt is: ezért fordult hát el a barátnője tőlem... Így esett a dolog?

- Nem avatkozom én ebbe, Mr. Long. Sem Wickhamék, sem Miss de Bourgh nem bizalmas velem mostanában... - hárította el a kérdést Maria.

- De helyesen gondolom, amit kifejtettem, igaz? Ne mondjon semmit Miss Lucas, csak bólintson, ha kitaláltam a valóságot... Jól van, Miss Lucas, megkérem valamire. Ha alkalom adódik, mondja el Miss Anne-nek, hogy hazugságot terjesztettek rólam! Nem vagyok az élvezetek rabja, mindent csak módjával - ez az elvem. Wickhamék nem az igazságot mondták... Nekem már nem számít, elutazom, s ha Miss Anne-t csak ennyire foglalkoztatta személyem, könnyedén lemondok társaságáról, s reményeimről. Ám szeretem, ha nevem körül nem keringnek rossz ízű pletykák...

Maria ígéretet tett az úrnak, hogy teljesíti kérését, s eléggé barátságosan váltak el, mert a leánynak nem volt oka feltételezni, hogy Mr. Long hazudott. Míg Scarborough-ban volt, nem tapasztalta, hogy túlzott mértékben hódolt volna káros szenvedélyeknek. Most, hogy elmegy, még kevésbé indokolt, hogy hazudjon, tehát Maria elnézőbben és barátságosabban gondolt rá, mint eddig.

Ám ha Lydiát meglátta, örökös sündörgését Anne körül, hallotta éles, visító hangú nevetését, s elgondolta, milyen káros hatással van barátnőjére, gyúlt benne a harag ellene. Az a tény is, hogy Anne nem vele beszél meg terveit újabban, sőt elhallgat fontos dolgokat előle, mint például a newcastle-i utazást, - amit nyilvánvalóan ő nem tartana helyesnek, akárcsak a nevelőnő vagy a lady, - az a tény is azt mutatta, barátsága ingadozó, véleménye szeszélyes, és változó, s túl könnyen rossz irányba befolyásolható.

Este, miután Lydiát letették szállása előtt - ahonnan a tiszték és Wickham már reggel visszamentek ezredükhöz, akárcsak Mr. Long - Maria elő is vette Anne-t és szemrehányást tett neki a Mr. Longnak tett ígéretéért. A leány azonban nem bánta, nem is akart elgondolkodni könnyelmű viselkedésén, s mikor Maria szóvá tette magatartását, hanyagul válaszolt.

- Hogy tehetett ilyet, Miss Anne? Hogy ígérhette meg, hogy Newcastle-be megy?

- Te hogy tehetél ilyet? Nagyon helytelenül cselekedtél, s már nem először. Miért társalogsz te rólam Mr. Longgal? - vágott vissza felháborodva Anne.

- Én a lehető leghelyesebben cselekedtem. Bár ön is úgy tenne mindig...

- Majd pont te fogod ezt eldönteni, Maria! Nincs jogod engem bírálni... Különben sem akarok elmenni... Nem érdekel Mr. Long... - mondta gőgösen Miss de Bourgh.

- Nem bízhatom önben, ki tudja, mit tesz legközelebb? Írnom kéne lady Catherine-nek... - csóválta fejét a lány.

- Ne merészelj! Látom, nem bízhatom benned. Azt hittem, jó barátnő vagy... - sziszegte Anne.

- A jó barátnő nem csak helyesel... Miss Anne, ne hallgasson ezekre az ifjakra. Mind szélhámos és vagyonára pályázik. Kérem, ne higgye el a hazugságaikat! - esdekelt Maria.

- Ugyan, mit tudsz te erről... - szólt lekicsinylő arccal Anne. - Végre találtál egy egyszerű embert, kinek sikerült elcsavarnod a fejét, s azt hiszed, már mindent tudsz. Ők kiváló úriemberek mindketten!

- Nos, Miss Anne, én csak azt mondhatom az úriemberekre, hogy ha közülük választja bármelyiket, s elígérkezik neki, egy jó barátot biztosan elveszít, s az én leszek... - mondta határozottan Maria.

- Menj innen, Maria, mert félek, szóba sem tudok állni veled többé!

Miss Lucas a következő héten többször szóba hozta volna a gavallérokat, de Anne erről a témáról egyáltalán nem volt hajlandó beszélni, sőt Maria úgy látta, másról sem nagyon - Lydia mesterkedései következtében nappal csak társaságban voltak együtt, este pedig Anne kerülte őt. Ahogy szállásukra értek, gyorsan elköszönt, s felment szobájába, elhárítva Maria segítségét. A leány megállapította ebből, hogy kegyvesztett lett, Anne ezentúl minden mosolyát, minden elmésségét - nem sok volt neki - Lydiának és Deannek tartogatta, s volt úgy, hogy Maria el sem ment esti szórakozásaikra, inkább olvasott, vagy Mrs. Bellel társalgott. A hét vége előtti estén szállásadónőjük meg is kérte, maradjon vele, mert fiatal kisasszony részére foglaltak szobát nála, kinek késő estére várta érkezését, s nem akart addig egyedül

unatkozni. Maria szívesen üldögélt vele a szalonban, Miss Anne-re majd vigyáz Mrs. Jenkinson, főjön csak az ő feje Miss de Bourgh önfejlése miatt, a tisztet amúgy is csak másnapra várták vissza.

Mrs. Bell meleg tejes teát és édes zablisztes süteményt hozott a konyhából, s kettesben ettek szerény vacsorát. Utána kényelmesen letelepedtek a kandalló mellé, puha takaróba burkolózva, s a hölgy előbb élete eseményein merengett scarborough-i esetekkel és legendákkal tarkítva, utóbb a kor erkölcein morfondírozott.

- Régebben talán jobbak voltak az emberek? - mosolygott Maria, s a hölgy mélázva nézett rá.

- Nem is tudom... tudja, Miss Lucas ma csak szobákat adok ki, s általában házaspárok jönnek, vagy szülők gyerekeikkel, kik nem helybeliek, de régen sok mindent láttam én... Először ugyan kis gyermekek nevelésével foglalkoztam, de azután fiatal hölgyeknek nyitottunk itt intézetet. Ő, mennyit tudnék mesélni erről... Sokuk életének alakulását volt alkalmam figyelemmel kísérni.

- Nincs túl jó véleménnyel a fiatal hölgyekről?

- Az érzéseim felemásak: jó és rossz emlékem egyaránt akad, s ez nem véletlen, hiszen Scarborough kirakatváros, mint a többi felkapott fürdőhely: azért jönnek ide, hogy láttassák magukat, és ők is lássanak... a portéka a promenádon sétál, közszemlére téve: lehet válogatni. Én azt mondom: piac az egész világ, s alusz benne minden férfi és nő...

- Oly keserűen mondta ezt...

- Hát hogyan: csinos, értelmes fiatal lányokat megtanítottam mindarra, ami egy úri kisasszonynak szükséges. Évekig fáradoztam velük, csiszoltam őket, s azután hozzámentek egy vénemberhez, vagy egy faragatlan tuskóhoz... eh, a szülők is megérik a pénzüket. A lányoknak még mentségére szolgál, hogy legtöbb szülő igyekszik férjhez adni őket - ki önzésből, ki nemtörődömségből, vagy figyelmetlenségből - és elvárják lányuktól, hogy maga is mindent tegyen ezért. S valóban, s szülők és gyermekeik közti feszültségek, a nemzedékeket elválasztó gondolkodás szakadéka miatt a lányok sietnek mielőbb férjet találni, aki gondoskodik róluk. De mi a szülők mentsége? Az, hogy gondoskodni óhajtanak a gyerekekről? Én úgy láttam, hogy ez nem mindig van így, sok esetben az önzés vezérelte a szülőket...

- Mindenki szeretetet és menedéket keres... - mondta tűnődve Maria.

- Ez igaz, ám a társadalom korlátai elzárhatják a lányokat ezen igényük kielégítése elől: a szülői zsarnokság, a vagyon hiánya, a rang - mind megfoszthatja őket saját sorsuk irányításának lehetőségétől... sajnálom őket. Ez a Miss de Bourgh is... csak rá kell nézni... végre kiszabadult az anyja zsarnoksága alól... most aztán, mint a fiatal csikó, úgy veti bele magát mindenbe. Mr. Longnak könnyű helyzete van - ugye nem sértem az érzékenységét, ha ezt mondom? A tapasztalat, tudja...

- Mi a véleménye Longékról, asszonyom? - kérdezte kíváncsian Maria.

- Longék? Hát... nos, úgy vélem, nem túlzottan magasröptű emberek... sokat beszélnek, ám lényegtelen dolgokról. Társalgásuk sem választékosság, sem műveltség tekintetében nem ér fel a valóban okos emberek beszélgetésével... Nem csoda. Érdekes diskurzushoz gondolatokra van szükség, s ahol nincsenek, ott hiába keressük... Látszik, hogy Miss Long nem nálam tanult - biggyesztette le száját a hölgy.

- Mik az ön kíváncsi egy fiatal hölgytől? - faggatta kíváncsian Maria.

- Az erkölcsi szilárdság, a lelkielő, és a kiváló modor a szülők legfontosabb elvárása. Ezt mind megtanítottam nekik Miss Lucas, de ezekhez hozzátettem az érzékenységet, az olvasottságot, és azt, hogy a világ változik: próbáljanak helytállni benne... és igyekeztem, hogy soha ne érezzék börtönné a házat, s benne otthonukból száműzöttek magukat... Ez a kicsikre is vonatkozik...

- Mennyi idős gyermek laktak házában, Mrs. Bell?

- Jaj, drágám, hoztak ide csecsemőtől kezdve mindenféle korú gyermeket... egészen addig lehetnek nálam, míg iskolába nem adták őket. Vagy elvitték haza... Tanítókat nem szerződtettem, csak később, a fiatal kisasszonyoknak. De ők a városból jártak tanítani, nem laktak velünk.

- Sok gond volt a gyermekekkel?

- Volt bizony... A kicsiknek a szülők és az otthon hiányzott, a nagyobbak rosszkodtak. Sokuk nyárra is itt maradt... Volt, kit tengerész apja adott be hozzánk, mert állandóan úton volt, a rokonok meg nem vállalták a kicsit. Volt, akinek apát sem adott a sors... törvénytelen gyermek volt az istenadta - révedezett a hölgy.

- Szegény ártatlanok... - sajnálkozott Maria.

- Ugye, mily szájalomra méltóak lehetnek a kicsinyek? Hányszor vérzett a szívem miattuk... mily rettentő hanyag szülőkkel találkoztam... S hányszor kellett attól tartanunk, el sem viszik őket, végképp itt maradnak, s mit teszünk mi akkor? Ezért is hagytuk abba... - legyintett Mrs. Bell.

- Hát volt ilyen is?

- Hogyan? Nem ismeri az embereket? No persze, maga még fiatal, Miss Lucas, sok mindent nem látott és hallott még a világban... Isten az atyám, el sem tudja képzelni, milyen rossz emberek vannak... - csapta össze kezét a hölgy.

- Oly sok gyermeket hagytak el szülei? - csodálkozott Maria.

- Nálunk nem, kisasszony, mert a férjem, isten nyugosztalja, óvatos ember volt világ életében. Papírokat íratott alá a szülőkkel, s ügyvédi háttérünk volt ilyen esetekre... hiszen bezárhattunk volna, ha mindenki nálunk hagyja a gyermekét, és soha többé nem látjuk a szülőt... Csak kevés ilyen esetünk történt a tíz év alatt. De nem is volt oly sok gyermek árva vagy félárva azokban az időkben...

- És mi lett a gyermek sorsa?

- Törvény szerint a városnak kell gondoskodni róluk... a szegénytörvény alapján. De például a kis George-nak szerencséje volt, mert úgy összebarátkozott egy társával, - ki gazdag szülők csemetéje volt, csak Ausztráliába, vagy valami hasonló helyre kellett utazniuk pár évre - hogy amikor érte jöttek, addig sírt és könyörgött, míg őt is magukkal vitték. Iskolába jártatták, és bizonyára később is gondoskodtak róla. Jól járt a kis George.

- Ő a legemlékezetesebb növendéke?

- Nem, nem... Legemlékezetesebb egy hajóskapitány gyermeke, kinek apja a világ minden részén megfordult, s mindenhol vásárolt valami jellemző ajándékot nekem és gyermekének is. Számos dísz ékesíti szobáimat, melyeket tőle kaptam, s nagy becsben tartom ezeket. Valahányszor rájuk nézek, eszembe jut a kicsi Polly... - merengett Mrs. Bell.

- Bizonyára őt szerette legjobban...

- Téved, Miss Lucas. Legjobban egy fiút kedveltem, s osztoztunk férjemmel ebben az érzésben. Nem fogja elhinni, - de bizony az anyja hozta ide csecsemő korában, miután valahol megszülte. Ő az egyik, kiről említettem, hogy nem ismertük az apját... törvénytelen volt... Pedig oly kedves, oly szép gyermek volt! Olyan nyugodt és jó természetű! Nem ismertük az anyját sem, csak ide hozta, kifizette az éves díjat, s már itt sem volt... később már a pénzt sem maga hozta. Mondhatom, a gyermek nem az anyjára ütött. Azt semmi sem érdekelte, csak az, mennyit kell fizetnie... Nem is látogatta meg egyszer sem. Amikor évek múlva újra eljött, el is vitte magával, s megint csak nem kérdezett semmit... - mondta a hölgy őszinte felháborodással.

- Hány éves volt akkor a kicsi?

- Richardnak hívták a lelkem... Richard Callwell... öt évig volt nálunk... Öt évesen vitte el az anyja... megjegyeztem az évszámot, mert akkor hunyt el a nénikém. Nála kedvesebb gyermek nem lakott itt soha... ó, hányszor emlegettük, míg Mr. Bell élt... Engem szinte anyjának tekintett, én pedig mindig imádkoztam, bár itt hagynák, szavamra mondom, felneveltük volna, hisz nem volt gyermekünk... De elvitte az anyja. Pedig oly kedves volt, csupa szeretet... Milyen ügyes keze volt, állandóan rajzolt és a homokot gyúrta a parton. Ha sétáltunk, s megálltunk néha gyönyörködni a kilátásban, a kavicsokat rakosgatta a földön, s olyan képeket csinált belőlük, hogy csak bámultunk... Vajon mi lehet vele? Azóta sem láttam... Biztosan elvitték Scarboroughból...

- Nem találkozik néha volt növendékeivel?

- De igen, előfordul. A kicsik nemigen emlékeznek rám, de a kisasszonyok, kik bentlakók voltak nálam, néha eljönnek csevegni, és mesélnek a társaikról is. Köszönnek a korzón, ha találkozunk, s hogylétümről érdeklődnek... Persze sokan férjhez mentek, s elkerültek innen...

E pillanatban megszólalt a kapucsengő, s Mrs. Bell élénken felkiáltott.

- Hát megérkezett a kisasszony! Megyek, megnézem a hintót, és segítek neki a kiszállásnál... Thomas, Thomas! Menjen, nyissa a nagykaput! Gyújtson világot idekinn! - s visszaszólt mentében. - Maradjon csak, kisasszony, ismerkedjenek össze, hátha jó barátok lesznek... Tüstént jövünk befele... Susan, hozzon frissítőket!

Csinos, jólöltözött fiatal lány lépett be az ajtón, szőke loknijai kibuggyantak kalapja alól. Kék szeme vígan ragyogott a világra, és szája mosolygott a kései óra ellenére is. Elevensége oly felpezsdítő volt, mint harci paripának a kürtszó. Maria szeméből is elszállt az álom, mely Mrs. Bell elbeszélése alatt kerülgette. Ahogy a kisasszony belibbent a szobába, tüstént odaszaladt Mariához, és csengő hangon bemutatkozott, nem várva Mrs. Bellre. Mariának ismerős volt a név, ami nem csoda, régi, főrangú család viselte, az újságokban olykor olvasott róluk. A kisasszony is Londonból jött, az édesanyja régebben Scarboroughban kúrálta magát, s összebarátkozott Mrs. Bellel, ki akkoriban már a fiatal hölgyek nevelésével foglalkozott. Az anya látta, milyen kellemes körülmények között, milyen odaadó figyelemmel foglalkozik a rábízott leányokkal - legtöbb intézettől eltérően a franciák könnyedebb stílusát honosította meg - s azóta szívből ajánlotta ismerőseinek, és most saját leányát is elküldte hozzá néhány hétre. Nem is jött más vele, csak két lakáj, kik elrendezték a hintót, s a lovakat, majd szállásukra mentek.

Catherine - így hívták a leányt - mindezt rögtön elmesélte Mariának, majd közölte, hogy lecsukódik a szeme, s Mrs. Bell már kísérté is az emeletre, szobáját megmutatni. De Catherine még integetett a lépcsőről, ásítózva kijelentette, hogy máris megkedvelte Mariát, és remélhetőleg másnap sok időt töltenek majd együtt. Maria kénytelen volt mosolyogni, olyan szertelen, kedvesen közvetlen volt a kisasszony.

Másnap kiderült, rokonai is élnek a városban. Egy idősebb hölgy jött érte délelőtt, s elvitte magukhoz, hogy értesüléseket szerezzen a londoni rokonokról. Így csak estefelé tért vissza, s közben Mrs. Bell megsúgta Mariának, igen szép vagyon várományosa a kisasszony, még Miss de Bourgh sem gazdagabb nála... Az új ismeretségnek Anne és Mrs. Jenkinson is örült, bár amint Anne meglátta szabályos, szép arcát, csinos alakját és közvetlen, vidám modorát, öröme alább hagyott, főként, miután Wickhamék visszatértek Newcastle-ból. Miss Catherine épp akkor ismerkedett meg, s kezdett barátkozni Anne-nel, mikor az urak megjelentek Mrs. Bell házánál. Deant nagyon is várta Anne, de Wickhamre nem számítottak, s nagy meglepetésre a harmadik Mr. Long volt, kinek mégis sikerült kieszközölni egy újabb hét szabadságot.

Az urakat bemutatták Miss Catherine-nek, ki azonnali nagy hatással volt mindhármukra, s ez Miss Anne-t láthatóan gondolkodóba ejtette. Féltékenyen nézte, ahogy az új leány körül udvariaskodnak, s csak Lydia érkezése derítette jobb kedvre. Mrs. Wickham épp csak rápillantott Catherine-re, tüstént felszólította Deant, hogy segítsen Anne-nek a lépcsőknél, mondván, a kocsi odakint vár rájuk, Maria menjen utánuk Mrs. Jenkinsonnal vacsorázni. Így szinte elragadta Anne-t Mr. Longtól, ám ez volt az a helyzet, melyben senki sem haragudott ezért. Mr. Long ugyanis megbűvölten bámulta Miss Catherine-t, aki bájos közvetlenséggel társalgott vele, és Mariával, s nem is volt kérdés számára, hogy az összehasonlításban ki viszi el a pálmát, Anne, vagy Catherine? Mr. Long végül elpanaszolta, hogy testvére Newcastle-ban maradt, s tétován megtudakolta, nem tarthatna-e Mrs. Bellel és védencével. Mrs. Bell nem félt a hozományvadászoktól, sőt általában senkitől. Ellenben szerette, ha a hölgyeknek férfi kísérőjük akad, így semmi akadályát nem látta Mr. Long társaságának. A helyzet így mindenki meglegedésére alakult. Kétségtelen, hogy a versengő ifjak közül Deannek a csúnyábbik lány jutott, s ez az ő fejében is szeget ütött, de ha magot vetett az előző héten, most nekiállhatott aratni... Így telt el a hét vége.

Ez a helyzet az egész következő héten is megmaradt, azzal a különbséggel, hogy mind Long, mind Dean jelentős előrehaladást ért el udvarlása tárgyánál. Anne már csak és kizárólag Deannel táncolt és sétált bizalmas beszélgetésekbe merülve, míg mögöttük Lydia, Maria és a nevelőnő egymást szórakoztatta. Wickham ismét ezredénél volt, de hét végére újra várták. Eközben pedig Long Catherine-nek tette a szépet, Mrs. Bell figyelő tekintete előtt, méghozzá jóval szenvedélyesebben, mint Miss de Bourgh esetében. Most ugyanis őszinte érzelmek jelentkeztek a fiatalembernél, ki bámulta Catherine szépségét, víg kedélyét, s először érezte, hogy nemcsak a vagyon fontos az életben.

Bizonytalan, hogy vagyontalan leány esetében is így gondolkodott volna, de mivel Catherine társadalmi rangja és vagyona mellett még szép és szórakoztató is volt - hogy közvetlen kedvességéről ne is beszéljünk -, ez elragadtatással töltötte el az ifjút, és életében először igazán szerelmes lett. A kisasszony ellenben jóval kritikusabban nézett az udvarlókra, mint Anne, hisz egészséges szépsége mellett vagyonos is lévén, biztosra vehette sikereit az életben, nem fenyegette sem szegénység, sem az, hogy vénlány marad. De tetszett neki Mr. Long, s mert pénze volt elég, nem sokat törődött annak másodszülöttségével, vagy szerény anyagi viszonyaival. A házasságot úgyis a szülők döntik el... Miss de Bourgh-rel szemben, ki még azt hitte, az a boldogság titka - természetesen a vagyonon kívül -, hogy szeressen, Miss Catherine úgy vélte, az a jó, ha őt szeretik. S mert látta Mr. Long bámulatának őszinteségét, szívesen bátorította a csinos, jó családból való fiatalembert, s miután lady Catherine levelének tartalmát megosztották vele, Mrs. Bell is így tett.

Ezen a héten már július derekát mutatta a naptár. Mrs. Bell a hét közepén adta át lady De Bourgh levelét Anne-nek, s Mrs. Jenkinsonnak. Lady de Bourgh ebben a levélben írta meg leányának, hogy utánanézzék Longék helyzetének, s engedélyt adott Anne-nek, hogy szorosabbra fűzze velük kapcsolatát - ha akarja - hívja meg Rosingsba Longékat, s egyáltalán tegyen úgy, ahogy jónak látja, csak jó hírére vigyázzon. A fiatalember tehát megfelelőnek számított a hölgy szemében, a bökkenő csak az volt, hogy Miss Anne már teljesen ejtette őt Deannel szemben, s Mr. Long is már más leány kezére pályázott. Deanról azonban semmit sem tudtak azon kívül, amit Lydia és Wickham terjesztett róla, de ezek - mint Maria eltűnődött - csak olyan tények voltak, mit bárki tudhatott. Vagyoni helyzetére, családjára vonatkozóan hallgattak, mint a csuka.

Lady Catherine levele több utasítást is tartalmazott Mrs. Jenkinson számára az ifjú udvarlásával kapcsolatban, ezek most mind feleslegessé váltak, túlhaladta őket az idő. A lady remélte, hogy leánya egészsége folyamatosan javul, intette, hogy vigyázzon magára, s aggodalmaskodott, hogy másokra kell bíznia, mert ő nem bírja a klímát. A felsoroltak okán a nevelőnő levelében utasításainak fele arra vonatkozott, hogyan vigyázzon Anne egészségére, s ez leányának épp jókor jött, mert előző nap Dean így szólt hozzá, miközben Lydia épp elvonta Maria és a nevelőnő figyelmét:

- Azt hiszem, az ön barátnője nem nagyon szívlel engem.

- Ugyan. Ön téved. Még egy rossz szót sem szólt magáról - hazudta Anne.

- Mégsem hiszem, hogy örül, ha mindig együtt mutatkozunk a városban. Úgy véli, kompromittálhatom önt... De én nagyon szívemen viselem az ön sorsát. Tegyük a kedvére, talán attól megnyugszik szándékaimat illetően. Talán jobb volna, ha Mrs. Bell házában, a pavilonban társalognánk... Ott nem lennénk a közönség szeme előtt, s ha Miss Lucast elküldi pihenni, kettesben lehetnénk.

- De uram, az illetlen volna! - hebegett rémülten Anne.

- Ugyan mi illetlenség van abban, ha ketten ülnek egy pamlagon, s illedelmesen beszélgetnek? Hiszen semmi rossz nem történik... Ön úri kisasszony, én úriember vagyok... - biztatta Dean.

- Nem lehet... a jó hírem... - vonakodott Miss de Bourgh.

- Mi ártana a jó hírének, drága Miss Anne? Senki sem láthat minket, vastag falak védik a kertet, azt sem tudják, hogy ott vagyunk...

- Jaj, nem merem... Nem, kedves Mr. Dean, nem lehet... Nem.

- Az ön jó híre a legfontosabb számomra. Ha nem akarja, hát nem erőltetem... Azt hittem, kedvel engem egy kicsit... Természetesen, ha nem óhajt társalogni velem... nem tudok mit tenni... - azzal sértetten elfordult, s csak fél szavakkal válaszolt utána Anne-nek, elgondolkodó képet vágva, míg a leány gyomra összeszorult az idegességtől s a félelemtől, hogy második udvarlója is elfordulhat tőle.

Azóta vívódott magában, mit tegyen, s a levél aggodó hangja adta az ötletet. Ha egészségére panaszkodik, nyilván azt javasolják, maradjon otthon s így eleget tud tenni Dean javaslatának. Az illendőségen sem esik csorba, s hogy mi lesz később, azon Miss Anne ritkán gondolkodott.

Ezért panaszkodni kezdett, hogy az állandó szeles időben, s a ló vontatta tengeri fürdőházikóban kissé meghűlt. Mrs. Bell rögtön azt tanácsolta, egy darabig ne sétáljon a korzón, s ne vegyen fürdőket - maradjon háza kertjében, ott a vastag, magas kőfalak megvédik a szélről, a pavilon pedig a naptól, vagy az esőtől.

Mi több kell egy bimbózó szerelem szárba szökkenéséhez a romantikus léleknek, mint egy magas fal övezte árnyas kert viruló virágokkal, kényelmes pamlagokkal ellátott kerti pavilon, s egy gyakran elbóbiskoló nevelőnő a nyári estéken?

Hogy udvarlásának helyszíne Mrs. Bell udvarába tevődött át, Mr. Dean terveit még a lady is segítette... Így adódott, hogy amikor a hét végi két szabad napján Newcastle-ből átlovagló Wickham félrevonta Deant a kertben, az úr elégedetten hengegett hódításával.

- Nos, pajtás, hogy alakul a kis románc? - kérdezte Wickham mohón.

- Biztatóan, igazán biztatóan. A kisasszony a tenyeremből eszik. Oly szerelmes már, hogy szinte megfordultak a szerepek... - mondta diadalmasan az úr.

- Nagyszerű, hogy ezt hallom, de azért ne örülj korán. Ne bízd el magad, annak soha nincsen jó vége - figyelmeztette Wickham.

- Ezt a tapasztalat mondatja veled, igaz, barátocskám? Ne oktass engem, Wickham. Kettőnk közül te tanulhatnál tőlem, s nem fordítva... Hány gazdag leánynak akartad elcsavarni a fejét, s tessék... nézd meg a házasságodat... Hol a vagyon? Hol a siker? Elvettél egy buta libát, s mind elúszott már a pénz, amit kaptál vele. Én nagy halat fogok ki, barátom, igazi vagyonom lesz... a leányt meg majd csak sírba viszi egyszer a bánat miattam...

- Milyen ember vagy te...? Sokszor már magam is félek tőled... - mondta meghunyászkodva Wickham.

- Ej, csak nem megijedtél? Felőlem azt is teheted barátocskám, de most már nem vonulhatsz vissza! Túl messzire mentünk, s jól haladunk. Eszedbe ne jusson visszakozni - fenyegetőzött Dean.

- Helyes. De többet nem teszek. A jutalmat már bőven megszolgáltam, amiben megegyeztünk... - szögezte le társa.

A pavilon Anne rendszeres tartózkodási helye lett a délutáni, esti órákban. Mrs. Jenkinson látta el általában a felügyelő szerepét, hogy az illendőségen ne essék csorba, ám az idős hölgy gyakran elbóbiskolt. Mr. Dean ilyenkor megkettőzve erőfeszítéseit, csendesen suttogva vázolta elképzeléseit, s felfestette egy olyan jövő szép vízióját, melyben a könnyű, gondtalan élet, sikerek és szórakozások mellett központi helyet két szerető szív együtt dobbanása, a férj odaadó szerelme és határtalan, önzetlen gondoskodása foglalta el, egyszóval a kisasszonyok áhított vágyálma.

Miss Anne szinte itta szavait, elképzelte magát ebben a paradicsomi helyzetben, s ez nem esett nehezére, hisz oly sok ember hiszi azt, hogy balsors, tragédiák, bánat csak másokkal történnek, neki magának szinte joga van boldogsághoz, jóléthez, örömhöz, s valahányszor királyokról, hősökről képzelgünk, sohasem a szolgák vagy gyengék táborába képzeljük magunkat. Miss de Bourgh oly mértékben elkábult a csábító jövő képétől, hogy még azt is engedte erőltetve, hogy a férfi kezét simogassa, ami illetlenségen másnál felháborodott volna. S ez elég gyakran megtörtént, lévén Mrs. Jenkinson eléggé aluszékony hölgy...

Lydia szinte minden este velük volt, de gyakran magukra hagyta őket a nevelőnővel, és igyekezett lekötni a házban tartózkodókat, hogy ők se zavarják a párocska turbékolását. Ez azt jelentette többnyire, hogy Mariával társalgott, mert Mrs. Bell és pártfogoltja az elmaradhatatlan Mr. Long társaságában eljárt vacsorázni egy vendéglőbe, s utána késő este, olykor csak hajnaltájt érkeztek vissza. Lydiának így csak Miss Lucast kellett Dean útjából eltávolítani. A hűvös esték következményeként azonban Mrs. Jenkinson kissé meghűlt. Ezután Lydia vette át a gardedám szerepét, mert Anne ragaszkodott a pavilonhoz, és megkérte Mariát, szórakoztassa esténként nevelőnőjét, ki ágyban kúrálta megfázását. Maria gyanútlanul eleget tett a kérésnek, s ekkor Mr. Dean elérkezettnek látta az időt, hogy Anne-nek szerelmi vallomást tegyen. Hogy tervét megvalósíthassa, ehhez kettesben kellett maradnia Miss de Bourgh-rel. Ezért, míg Anne néhány percre eltávozott, felszólította Lydiát, hagyja magukra, amikor jelt ad neki.

Talán mondanivalóját fogalmazta magában, talán más kötötte le figyelmét, de oly parancsoló hangnemben adta elő kérését, hogy Lydiát felbosszantotta. Azon még túltette magát az anyagiak reményében, hogy Wickham kétes hírű, gátlástalan barátját vagyonos leányhoz segítse, ám az illő tiszteletet és udvariasságot elvárta maga iránt, különösen azért, mert a fizetség közbenjárásáért még a távoli jövő reménye volt csak. Ezért eleinte haragja, később dacos öntudata visszatartotta őt, hogy kimenjen a pavilonból, s kettesben hagyja őket. Nem az illemtudás, amit már a gyermeklányokba beleneveltek, inkább egy rossz érzés, egy halvány kétség abban, hogy jó-e, amit tesz, vagy amire Mr. Dean készül.

Hogy Wickham tetteiben léhaság vagy gátlástalanság gyakran előfordul, az nem volt számára újdonság. Régóta tudta, s nem is zavarta eleinte. Ő maga sem volt teljesen híján ezeknek a tulajdonságoknak. Ám az ifjú Mr. Dean néha felvillantotta jellemének sötét vonásait. Némely tette vagy megnyilvánulása kifejezetten gonoszságot mutatott, ami már túllépett a közönyös önzés vagy rosszindulat minden fokán, s Lydia egyszerre csak félni kezdett a következményektől, melyek őt is sújthatják, ha sorsuk valamiképpen összekötődik Mr. Deanével. Ezért úgy tett, mintha nem érzékelné az ifjú sürgető jeleit, melyekkel távozásra akarta bírni: makacsul ott maradt velük, holott tudta, hogy Wickham jelenetet rendez majd ezért, s éjjel ágyában eltűnődött, vajon mit akadályozott meg, ami megtörténhetett volna, ha elmegy onnan...

Ám ezzel csak elodázta a bekövetkezendőket, s ellenállása csak felerősítette Deant, ki másnap este már megtette, amit akart... Mariát aznap vendégül óhajtott látni Miss Catherine, ezért négyesben sétáltak el vacsorázni, utána pedig műkedvelő előadásra voltak hivatalosak a városban, így hazatérésükig rengeteg ideje volt az úrnak elvégezni, amit eltervezett. Szigorúan összevont szemöldöke nem sok jót ígért Lydiának, ha nem teljesíti kívánságait, együttműködésének hiánya miatt aznap reggel már amúgy is fejmosást kapott az úrtól, így jelzésére szó nélkül bement a házba. Miután Mrs. Jenkinsont megkérdezte, kér-e valamit, tagadó válasza után leült a szalonban, és kifelé fülvélve bosszankodva, s unatkozva nézegette a háziasszony dísz tárgyait, míg Mr. Dean előadta nagyjelenetét a pavilonban.

Mr. Dean gyengéden megfogta Miss Anne kezét, s hamis pátosszal így szólt hozzá:

- Miss Anne, nem tudom magamban tartani tovább... meg kell, hogy mondjam önnek, bármi is következzen... hisz ön is tudja... szeretem magát!

Anne érezte már estefelé, hogy valami történni fog, de mégsem számított ilyen rövid idő után vallomásra, csak hebegni volt képes a meglepődéstől.

- Nem hihetem, hogy komolyan beszél... Nincs joga ilyet mondani... hisz túlságosan rövid ideje ismer...

- Nem az ismeretség időtartama dönti el a komolyságot, hanem az érzés nagysága. Hónapok telhetnek el, akkor is ugyanazt mondanám... Akkor is szívem szerint szólnék, ugyanúgy, mint most. Találkozásunk első napján beleszerettem magába, azóta minden lépését figyelem, s egyre biztosabb lettem érzéseimben... Én nem könnyen lobbanok lángra, de akkor hevesen égek, s kitartóan - szónokolt az úr.

- Ó, Mr. Dean... Köszönöm megtisztelő figyelmét, de... alig ismer engem - dadogta rémülten a lány. Dean erre letérdelt.

- Ez a körülmény boldogtalanná tesz, de tudunk segíteni rajta. Szeretném jobban megismerni, s ennek csak egy módját tudom. Legyen a feleségem... Kedvel engem annyira, hogy igent mondjon? Ugye remélhetek?

- Nagyon kedvelem Mr. Dean... De oly rövid ideje találkoztunk. Ennyi idő nem elég arra, hogy komoly érzelem kialakuljon... - Anne nem mert igent mondani. Anyja reakciójára gondolt, melyet meggondolatlanságával zúdítana fejére, ha nem kéri ki véleményét - ami bizonyára elhúzná a jegyváltást, hiszen előbb tudakozódni óhajtana az ifjúról.

- Ne gyötörjön, kérem. Hát nem látja, hogy első látásra megszerettem? Nem adtam tanújelét százszor is? Hogyan kételkedhet érzelmeim őszinteségében és megalapozottságában? Barátaimnak reggeltől estig önről áradoztam... Rajongásom senki előtt nincs rejtve, érzéseimet mások előtt sem titkoltam... Kérdezze csak meg barátaimat, mind mellettem tanúskodik majd!

- Nincs szükség barátai ajánlására. Bízom önben... de az anyám... nem biztos, hogy örömmel fogadná... - mondta Miss de Bourgh nagy kínban.

- Ó a szülők... Hát engedné, hogy útjába álljon boldogságunknak? Önző és elvakult anya az, ki leánya boldogságát nem nézi. Bár tudom, vannak ilyenek, mégis, azt mondom, ha anyja a boldogsága útjába áll, akkor szívtelen teremtés, ki nem szereti eléggé gyermekét... De ne válaszoljon azonnal, Miss Anne. Gondolja át, képes-e harcolni szerelméért, vagy elveszíti a boldogságot, mielőtt megnyerte volna. Én várok... Szívesen várok, de tartsa eszében, kérem, hogy mindkettőnk boldogsága függ a választától.

- Nem tudom... nem merem... nem akarom bizonytalanságban tartani...

- Akkor hát mondjon igent. Kérem! Legyen bátor és önálló. Döntsön önmaga a saját életéről... Ne hagyja, hogy más tönkre tegye... Legyen a feleségem...

Mr. Dean hosszasan győzködte a leányt, minden érvet felhozva, ami ajánlatát megtámaszthatja, s Miss Anne végül csaknem igent mondott, de még visszatartotta a félelem. Így pár nap haladéért könyörgött, amibe udvarlója hosszas sóhajtozás és rábeszélés után kegyesen belement, nem győzve hangoztatni, hogy elvesztegetett idő ez, mely jegyességük csodálatos napjait rövidítheti csak meg, változás úgysem történhet. Ezt Anne maga is érezte, de belsejében teljes zűrzavar uralkodott, szüksége volt némi időre, hogy számot vessen helyzetével. Mr. Deanról gyakorlatilag semmit sem tudott azon kívül, ami látható volt, - hogy csinos, fiatal, heves vérű. Anyja nemhogy utána nézett volna családi háttérének, tudomása sem volt létezéséről. Anne eddig ne említette leveleiben, s mivel oly rövid idő telt el felbukkanása óta, a lány biztosra vette, anyja nem is egyezne bele a házasságba, ahhoz Mr. Dean és családja túl ismeretlen volt számukra.

Ugyanakkor elbűvölte őt a nagyvilági könnyedség, ami a férfi minden lépését jellemezte - s ami mellett néha vidéki buta lánynak érezte magát hozzá képest - holott az csak egy gátlástalan ember könnyed léhasága volt. Miután előző udvarlójáról, Mr. Longról már végképp le kellett mondania, attól való félelme is közrejátszott engedelkenységében, hogy hoppon marad,

s udvarló nélkül tér haza. Hogy miért oly fontos mielőbb férjhez mennie, maga sem tudta, hisz saját vagyona akár a vénlányságot is lehetővé tette számára, noha ez nyilvánvalóan nem lehetett vonzó egy fiatal hölgy részére. Örlődött tehát, annál is inkább, mert nem volt kihez forduljon, hogy kételyeit megtanácskozza, noha tudta, Lydia igent, Maria nemet mondana, Mrs. Jenkinson pedig elborzadna, hogy anyja tudomása és engedélye nélkül határoz ilyen fontos kérdésben.

Ám Mr. Dean világossá tette, hogy nem tud heteket várni a válaszra, elintézendő elfoglaltságokra hivatkozva sürgette válaszát, s egy-két nap elteltével Anne szorongatott helyzetében elsuttogta beleegyezését Mr. Deannek. De nem tudta rászánni magát, hogy anyjának megírja eljegyzését, s félt bejelenteni társaságának is, mert tartott tőle, Maria vagy Mrs. Jenkinson azonnal futárt menesztene anyjához.

Dean viharokra számított Mrs. Bell házában, s miután mégis csend volt napokig, gyanakodva kérdezte, bejelentette-e Anne az eljegyzésüket? S ő nem merte megmondani az igazat, kitérő válaszokat adott, mikor a férfi érdeklődött.

- Vajon miért nem reagál senki a hírré? - kérdezte. - Furcsa... Nem örülnek neki? Ha örülnének, bizonyára jelezték volna, s hogy nem így történt, hogy tartózkodnak, és szóba sem hozzák, annak az a magyarázata, hogy szegény vagyok. De nem is várható más: ha szegény férfi gazdag hölgynek udvarol, fel kell készülnie mindenféle gyanúsításra. Én számoltam ezzel drága Anne, s nem törődöm vele... Engem csak a maga véleménye érdekel, s csak ön fontos a számomra. Ha ön nem kételkedik szerelmemben, az nekem elég, s kárpótol mindenért... drágám.

- Istenem, miért vagyok gazdag? Bár születtem volna szegénynek... - kívánta elveszetten Anne.

- Nem, nem. Nem úgy van az. Én nem sajnálom, hogy gazdag. Ha nem lenne az, nem találkoztunk volna itt, Scarboroughban... Örülök annak, hogy vagyonos. Így legalább nem kell attól félnem, hogy nem tudok mindent megadni önnek, ha összeházasodunk. Vagyona hozzásegít minket, hogy gondtalanul, bőségben, csak egymásnak élhessünk...

Másnap azonban kiderült Anne gyávasága. Maria ugyanis ismét Mrs. Bell-ék társaságában vacsorázott, de utána nem tartott velük, hanem fejfájása miatt azt kérte, tegyék ki a kocsiból az utca elején. A kertbe lépve hangokat hallott a pavilonból, s gondolván, hogy Anne is hazatért már és mindenki ott van, ő is arra indult az est sötétjében. Ám a pavilonban csak Anne-t találta Dean-nel, sem Lydia, sem Mrs. Jenkinson nem volt jelen, ráadásul a férfi átölelve tartotta Anne-t a pamlagon szorosan ülve, s kezét kezében tartva beszélt hozzá. Maria nem akart hinni a szemének, elfutotta a méreg, s ahogy közelebb lépett, a pár ijedten szétrebbent. Legalábbis Anne ijedt volt, Mr. Deanen egy csepp félelem sem mutatkozott.

- Miss de Bourgh! - kiáltotta Maria. - Ön egyedül van itt ezzel az úrral? Mr. Dean, hogy képzeled ezt? Micsoda hallatlan szemtelenség! Hát nem gondol Miss Anne jó hírére? Hol van Lydia? Hol van Mrs. Jenkinson?

Anne leforrázva ismerte be, hogy a többiek a házban vannak, s követte Mariát, ki először is ajtót mutatott a férfinak, közölve, hogy eljárása úriemberhez méltatlan, azonnal távoznia kell. A férfi kinyitotta száját, hogy válaszoljon, de Anne oly esdeklően nézett rá, hogy hallgatott, s engedelmeskedett, pedig forrt benne a harag. Nyilvánvaló volt, hogy Anne nem közölte senkivel sem az eljegyzés tényét, márpedig ő minél hamarabb nyélbe akarta ütni a dolgot.

A házban leégett gyertya mutatta, hogy Lydia már korábban elalhatott, ott hevert az egyik karosszékekben elnyúlva. Maria feldúltan nézett Anne-re, ki igyekezett magabiztos képet vágni.

- Hogy tehetett ilyet kisasszony? El sem tudom hinni... Mi folyik itt? Hát így gardírozzák magát? Ne nézzen rám oly vasvillaszemekkel, Miss Anne, teljes joggal vagyok felindult... Most persze haragszik, hogy beleavatkoztam a dolgába...

- Meg vagyok lepve - mondta remegő szájszéllal Anne. Jól tudta, hogy hibázott, de feltámadt benne a dacos önhittség. - Nem kértem, hogy vigyázz rám. Azt hittem, barátnők vagyunk. Hogyan küldhetted el Mr. Deant?

- Bizony azok. S mivel fiatal úri hölgyek nem maradhatnak egyedül idegen ifjakkal az esti órákban kerti pavilonokban, legalábbis a tisztességes házakban, ezért mertem elküldeni ezt az urat.

- Túlságosan sokat engedsz meg magadnak! - berzenkedett Anne, sebesen gyűrögetve zsebkendőjét.

- Ezt csak most mondja, mert haragszik. Ha megbékül, belátja majd igazamat. De én akkor is, mindig szólni fogok, még ha szememre is hányja tetteimet, mert így helyes. Ha édesanyja látta volna... - szörnyülködött Maria.

- De nem látta, s ne is merj szólni róla senkinek - sziszegte fensőbbiségesen Miss de Bourgh.

- Bocsássa meg merészségemet, de túlzottan önfejtő lett az utóbbi időben. Rossz hatással van önre ez a fiatalember... - csóválta fejét a lány.

A karosszékben alvó Lydia ezalatt felébredt. Lustán ásítózva ült fel, s megrettenve látta a rámeredő arcokat.

- Szentséges ég, elaludtam...

Maria lesújtó tekintetére gyorsan összekapkodta holmiját, és behúzott nyakkal úgy elsietett, mintha puskából lőtték volna ki. Maria keserűen mondta Anne-nek:

- A másik jómadár... a kedves Mr. Dean legjobb barátja...

- Nem tudom, miért nevezed Lydiát Mr. Dean jó barátjának... - méltatlankodott Anne.

- Azok után, amit érte tett? Hogyne lenne jó barátja... Telebeszélte az ön fejét Miss Anne az ifjú jó tulajdonságaival, valósággal megkívántatta őt, mint egy ínycsiklandó édességet az asztalon... Azért ezt nem vártam Lydiától. Nagyot csalódtam benne... Azt hittem, kettejük közül Wickham az elvetemült, s Lydia csak áldozat... De már látom, hogy nem így van.

- Nagyon tévedsz, ha azt hiszed, hogy bármi köze van neki Mr. Dean udvarlásához - védte Anne a barátnőjét.

- Azt hiszi kedves Anne, hogy csupán bája és vonzereje készítette Mr. Deant az udvarlásra? Hogy Wickham nem hívta fel a figyelmét arra, hogy ön előnyös parti? Úgy véli, Lydia nem szólt neki az ön vagyónáról? - csapta össze kezét Maria.

- Nagyon alábecsülsz te engem, ha feltételezed, hogy csak pénzemért szerethetnek... Azt hittem, kedveled Lydiát... Most pedig csak rosszat tudsz rá mondani... - mondta méltósága maradékával Anne, s kihúzta magát.

- Valamikor kedveltem, valóban. Éppen ezért haragszom rá most még jobban.

- Mr. Dean másoknak is tetszik. Miért ne tetszene nekem is? - érvelt a lány.

- Más nem akar férjhez menni hozzá - mutatott rá Maria. - Nehogy ígéretet tegyen neki, Miss Anne! Egész életében boldogtalan lenne... Se neve, se vagyona, se rangja, ráadásul még kérkedik is ezzel... Sohasem lennének boldogok... vagyónát is elherdálná előbb-utóbb, aztán

megnézhetné magát. Gondolkozzon, Miss Anne, kérem szépen, legyen esze! De látom az arcán, hiába beszélek. Tudtam, hogy ez lesz a vége... csak nem avatkoztam a dolgába...

- Ó de tapintatos vagy! - gúnyolódott Anne.

- De Lydiához lesz egy-két szavam - fogadkozott mérgesen a lány.

- Nem értem, miért akarod folyton belekeverni? Ő igazán jó barátom és sohasem viselkedett velem másképp - mondta bosszúsan Anne.

- Meglehet, de velem igen - jelentette ki Maria.

- De hát mi rosszat tett neked?

- Becsapott, barátságot színlelt, hazudott önnek, nekem, mindenkinek... Útját egyengeti egy szélhámosnak. Nagyon is csúnya szerepet játszik ebben az ügyben... - mondta sötéten Maria.

- Nem igaz! Hozzám őszinte és becsületes volt mindig. Kedves és önzetlen... - ellenkezett a lány.

- Önzetlen? Még hogy önzetlen... Mennyi pénzt adott neki kölcsön, Miss Anne? Mit gondol, mikor fogja visszaadni? Én megmondhatom. Sohasem.

- Vissza fogja adni, biztos lehetsz benne! Különben pedig semmi közöd hozzá, az én pénzem, annak adom, akinek akarom - nyelvelt Miss de Bourgh.

- Hát jobbra is fordíthatná, Miss Anne. De ez csakugyan a maga dolga. Bocsánat, hogy szóba hoztam - ismerte el a lány.

- Nem haragszom rád, Maria. Igazságos akarok lenni - váltott hangnemet Miss de Bourgh. - Látom, hogy jót akarsz, és azt hiszed, hogy jó tanácsokat adsz nekem. Tudom, hogy önzetlen vagy, nincs hasznod sem abból, ha férjhez megyek, sem abból, ha nem. De rosszul látod a dolgokat, s nem tudod megítélni az embereket, mert még fiatal vagy. Hisz fiatalabb vagy nálam! Anyám is azt mondta, tanulnod kell még az emberismeretet, s ne félts engem. Emlékszel?

- Lady Catherine rosszul mérte fel a fiatalembert, ez már bebizonyosodott. Mr. Long nem szerette önt, bármily fájdalmas is ezt mondanom... látja, máris másnak udvarol...

- Ezt állította Lydia is, és lám, ebben igazat adsz neki - de ha Mr. Deant jellemzi kiválónak, abban nem? Hát azt szeretnéd, ha érdekházasságot kellene kötnöm? Az a kifogásod ellene, hogy szegény? Van nekem elég pénzem. Ez a fogyatékoság egyébként eddig erény volt a szemedben... - érvelt Anne.

- Az a kifogásom, hogy jelleme nem makulátlan. Ez az ember még rosszabb, mint Mr. Long...

- Tévedsz, Maria. Eddig csakis jót hallottunk róla - szögezte le Miss de Bourgh.

- Túl sok jót, Miss Anne. Gyanúsan sok jót. S Lydia csak azért mondott rosszat Longról, hogy Deanról jót mondhasson...

- Jól van, Maria. Gyanakodj csak. Én többé hallani sem akarok erről az egésze...

Mrs. Jenkinson ijedt lamentálása kísérté végig a reggelit. A nevelőnő, értesülve az előző estén történekről, megrémült az esetleges következményektől: lady Catherine haragjától, s a kis-asszony jó hírnevén esett foltról. Ez utóbbiról szerencsére még nem volt szó, de ha Maria helyett Mrs. Bell és társasága érkezett volna haza először, s ők látják meg Anne-t édes kettesben Deannel, akkor a botrányt nem lehetne elkerülni. A nevelőnő hálát adott az égnek, hogy nem más fedezte fel őket. Tudta, Maria diszkréciójában megbízhatnak, míg a többiekről ezt nem merte volna állítani, különösen nem Mr. Longról, kit Anne olyan kurtán-furcsán

ejtett, holott előtte két hétig egekig magasztalt. S ha lady Catherine jutott eszébe, a nevelőnő még inkább sopánkodott, elképzelve a hölgy haragját. Szidta magát is betegsége miatt, s betegségét, mi megakadályozta abban, hogy Anne-re vigyázzon. Ha ő nem hül meg, Miss Anne megfelelő felügyeletben és gondoskodásban részesült volna, s ez az egész nem történik meg...

Anne büntudatosan hallgatta a nevelőnőt, csak akkor emelte fel szavát, mikor Mrs. Jenkinson azon tépelődött Maria véleményét kérve, hogy értesítse-e lady Catherine-t. Anne szerint erre semmi szükség nincs, ám mind Maria, mind a nevelőnő más véleményem volt, s elmagyarázták neki, nem titkolhatja el Dean létezését anyja elől, ha továbbra is udvarlását kívánja. Ezentúl kizárólag társaságban, Mrs. Jenkinson vagy Maria felügyeletével udvarolhat az úr, illedelmes fiatalember módján, s a nevelőnő nem felejtette el hozzátenni, hogy utána kell most már nézni Mr. Dean társadalmi helyzetének, ha már ilyen messzire merészkedett, ez lenne a lady első kívánsága.

Anne továbbra sem mert beszámolni az eljegyzésről, halogatta a dolgot, mert sejtette, hogy nagy vihart kavarr majd bejelentése. Biztos volt, hogy ebben az esetben Mrs. Jenkinson azonnal üzenne anyjáért, s Anne nem érzett elég erőt magában, hogy anyjával szembeszálljon, vagy szidalmait hallgassa. Mint fuldokló várt valami csodára, ami megszabadítja szorongatott helyzetéből, de hogy az mi lenne, maga sem tudta.

Ám kénytelen volt elfogadni az ész érveit: megemlíteni anyjának Dean nevét, bár ezt a maga módján akarta megtenni, nehogy a lady megijedjen és Scarborough-ba siessen. Ezért a levélírás jogát magának tartotta fenn, a nevelőnő minden ellenkezése dacára.

Reggeli után beállított Lydia. Óvatosan jött, szinte kitágult orrcimpákkal, mint róka a szélben, mint ki szimatolja, mi van a levegőben. Maria ellenségesen hallgatta mentegetőzését, mert Lydia úgy állította be az esetet, mintha az ő véletlen elszunnyadása mulatságos dolog lenne, s egyszeri alkalom, mely előfordulhat bárkivel. Miss Lucas gyanította, hogy a nevelőnő betegsége óta folyik ez a játék. Lydia cinkosan magára hagyja Deannel barátnőjüket, s ki tudja, az mire vette rá már eddig... Ezért szigorú szavakkal korholta Lydiát, és szavaihoz a nevelőnő is csatlakozott. Igazán nem érti - mondta - mi okból tolja Lydia ennyire Mr. Dean szekerét, de bármi is legyen az, férjes asszony léteire eszébe juthatna az illendőség, ha rábíznak egy fiatal leányt. Ilyen esetben nem hagyjuk őt magára, s dőlünk le egy másik helységben pihenni, s ha egy ilyen egyszerű dologra képtelen vagy álomkórban szenved, nem kell elvállalnia senki mellett a gardedám szerepét.

Lydia azon nyomban tiszteletlenül visszafeleselt, s pergő nyelvvel és hányaveti magatartásával hamarosan felülkerekedett a nevelőnőn. De nem tudta teljesen titkolni, hogy kínos neki a helyzet, és valami szűgyen-féle is lerítt viselkedéséről. Anne mindenesetre megkönnyebbülten fogadta őt, mert így már nem volt egyedül két bírálójával szemben, s hamarosan ugyanúgy nevetgéltek és pletykálokodtak együtt, mintha mi sem történt volna. De ha nem is törődtek a puskaporos levegővel, Lydia azért elővigyázatosan azt tanácsolta este Deannek, pár napig ne menjen a ház s Anne közelébe, míg a hölgyek haragja el nem száll. Az úr maga is így látta jónak, ezért tüstént levelet írt Anne-nek, s Lydiára bízta a címzetthez juttatását. A levél így hangzott:

Kedves Miss Anne,

a tegnap este után, úgy érzem, pár napig nélkülözni kell az ön társaságát, míg a kedélyek elcsitulnak. Teljes szívemből sajnálom önt, és fel vagyok háborodva azon a szigorú korlátozáson, melyet félreértelmezett és rosszul alkalmazott illendőségi elvek alapján önnel szemben megengedni merészelnek Mrs. Bell házában.

Csupán az tart távol öntől, hogy félttem önt, nehogy újabb szörnyű szabályokat vezessenek be ön ellen, életét megkeserítendő, csupa irigységből. Szegény drága Miss Anne! Könyörgöm, álljon a sarkára, ne engedje, hogy idegenek álljanak közénk, s akadályozzák meg boldogságunkat! Drága szerelmem, gondoljon magas társadalmi rangjára, s arra, mennyire felette áll azoknak, kik önt befolyásolni, s tőlem távol tartani igyekeznek.

Szívem minden melegével üdvözlöm, s kérem, üzenjen Lydiával, ha már úgy jelenhetek meg Mrs. Bell házában, ahogy egyezségünk alapján jogot formálhatok rá, s addig maradok

őszinte híve és jegyese
Michael Dean

Dean irománya már másnap reggeli után Miss Anne kezébe került. Lydia minél előbb át akarta adni, hisz Anne már tükön ült. Előző nap nem látta Mr. Deant, s aggódott, nehogy udvarlója hátat fordítson neki a nehézségek láttán. Haragudott Mariára is, a nevelőnőre is, csak Lydiát tartotta most igazi barátjának, s nem tudta józan ésszel felfogni tetteinek súlyát, és felmérni helyzetét. Mohón olvasta a levelet, és Dean távolmaradása miatt csak Lydia hosszas rábeszélés után volt képes ismét nyugodt hangon szólni Mariához, kit az egész probléma okozójának tartott. Szörnyen sajnálta magát, hogy ilyen emberekkel van körülvéve, és siránkozott, hogyan viseli el udvarlója távollétét, hisz a levélből nyilvánvalóvá vált számára, Dean csak akkor jelenik meg újra a házban, ha ő beszámol egyezségükről. De elszánni még mindig nem bírta magát, hogy eljegyzését bejelentse, ami pedig feljogosíthatta volna Mr. Deant, hogy immár nyíltan, szabadon udvaroljon, akár úgy is, ha kettesben vannak.

Maria azonban résen volt a pavilon esete óta, s árgus szemekkel figyelte Lydiát, így nem kerülte el figyelmét a titokban Anne-nek csúsztatott levél. Még aznap, amikor módja volt rá, neki szegezte a kérdést barátnőjének.

- Miss Anne, úgy láttam, levelet kapott ma.

- Nem kaptam semmiféle levelet - tagadott Anne büntudatosan, ám Maria nem hagyta megtevesztetni magát. Fejcsóválva kérdezte:

- Mr. Dean írta, ugye? Azért titkolózik...

- Bárki is írta, nem neked szól - sziszegte mérgesen Miss de Bourgh. Lelkét megacélozta a levél, melyet szinte betéve tudott már.

- Miss Anne, bármennyire is haragszik rám, emlékeztetnem kell, hogy illetlen dolog fiatal leánynak fiatalember levélkéjét fogadni.

- Nos, én megengedtem neki, hogy írjon, mert semmi rosszat nem találok abban. Mi mást tehetne, ha ebben a házban nem ismerik el őt, s nem tartják úriembernek? Mi mást tehetne, ha kiutasítják, mint egy gazembert, s elzavarják szerelme mellől? Minden joga megvan hozzá...

- Joga? Miféle joga van? Csak nem ígérte meg, hogy nőül megy hozzá? Nem szeretnék beleszólni a dolgaiba, de a családja nem helyeselné ezt a házasságot, ezt vegye figyelembe... - szólt nyugtalanul Maria.

- Nem akarok a családom kedvében járni. Az ember nem azért megy férjhez - mondta dacosan Anne.

- De hát kicsoda ez az úr? Semmit sem tud róla.

- Nem elég, hogy úriember? - vont vállat Miss de Bourgh. - Nem gazdag, de tisztességes. Nem főrangú, de jó ember... és szeret engem, jobban, mint például... te.

- Azt sem tudja, honnan jött... hol a családja? Mivel foglalkoznak? Vannak-e rokonai? Hol született, s hová megy haza? Semmit sem tud... - szörnyülködött Maria.
- De igen, tudom - dacoskodott Anne.
- Akkor hát, mondja el kérem.
- Nem mondom. Te úgyis csak hibát találnál benne.
- De hát mit csinál egyáltalán ez az úr? Mi a foglalkozása? Ha tiszt, miért nincs az ezredénél?
- Szabadságot kapott. Már az is baj? Igazán nem értelek...
- Ennyi ideig? Furcsállom...
- Nyugodj meg, Maria. Neked úgysem felel meg senki, ha nem orvos vagy művész... Csodálom, hogy egy oly jelentéktelen emberrel, mint egy katonatiszt, szóba állsz egyáltalán...
- Miss Anne, én nem vagyok önhitt, s ne tegyen úgy, mintha ilyennek tartana... Hát nem látja, hogy javát akarom?
- Irigy vagy, mert nekem ketten is udvaroltak, neked meg senki!
- Atyaisten! Hát ezt hiszi rólam? Irigylem az udvarlóit? Ezeket a szájalmas hozomány-vadászokat? Mr. Morton kisujja többet ér náluk... - nézett szánakozva Maria a leányra, ki gonoszul vágta oda neki:
- Akkor féltékeny vagy Deanre... bizonyára neked is tetszik... a híres orvosod nyilván már el is felejtett... - azzal Miss de Bourgh fejét öntudatosan feltartva otthagya a lányt.

Eltelt pár nap, Mr. Dean még mindig nem jelentkezett. Mrs. Jenkinson naponta megkérdezte Anne-t, írt-e már levelet anyjának, tagadó válasza hallatán szörnyülködve csapta össze kezét, és felszólította a hiányzó cselekedet pótlására. Anne azonban morcosan válaszolta, minek írjon, ha már úgy sincs Mr. Dean, megsértették, elüldözték a házból, láthatja, hogy napok óta nem jelentkezik. Így a levél témája lekerült a napirendről. Senki sem szólt az udvarlóról, de mindenkinek körülötte forogtak gondolatai. Anne nem értette, miért nem találkoznak a városban sem, és rettegett, hogy nem látja többé. Maria megvizsgálta magában, tett-e olyat, amivel elzavarhatott vagy kiábrándíthatott volna Anne-ből egy udvarolni vágyó szerelmes embert. De bárhogya gondolkodott, továbbra is úgy vélte, helyesen cselekedett. Deannek nem lenne szabad abbahagyni udvarlását, ha igazán szerelmes, és nincs takargatni valója, - így felmentést adott magának. Ám biztos volt abban, hogy az úriember hamarosan jelentkezik, ilyen apróságok nem riasztják el őt célja elérésében, s változatlanul rossz érzés fogta el, ha rágondolt. Mrs. Jenkinson pedig azért tűnődött az udvarlón, mert látta védenca hajlandóságát iránta, s találgatta, megfelelne-e Mr. Dean a ladynek, vagy nem. De semmire sem jutott: bárhol próbált tudakozódni felőle, senki sem ismerte, senki sem tudott róla semmit. S hogy Mr. Dean közben mivel foglalkozott, azt Miss Catherine súgta meg Mariának, ki többször is látta őt kártyaasztal mellett és egy táncmulatságban is - a kisasszony szerint igen vidáman. Miss Catherine jólneveltségét bizonyította, hogy egy szóval sem kérdezte, miért nem jár mostanában Mr. Dean hozzájuk, noha egészen biztos, hogy fúrta oldalát a kíváncsiság, és Mrs. Bellel kitárgyalták ezt a témát.

Mr. Deannek azonban nem volt vesztegetni való ideje, s miután Lydiától értesült, hogy Anne még mindig nem jelentette be eljegyzésüket, elhatározta, hogy ő lép a tettek mezejére. Mrs. Jenkinson alkalmazott volt, övele nem is foglalkozott, Mariát kellett meggyőznie vagy megijesztenie, hogy ne álljon útjába. Ezért úgy rendezte a dolgokat Lydia segítségével, hogy egyedül találja Miss Lucast a házban.

Maria a pavilonban üldögélt, hová Lydia könyveket, frissítőt és takarót helyezett ki részére, mint aki szánva-bánva bűneit, kedveskedni akar, majd elhívta valahová Anne-t, mondván, nemsokára visszatérnek, utána mehetnek vacsorázni. Mrs. Jenkinson a házban szöszmötölt, s ahogy Mrs. Bell és társai elindultak szokásos vendéglőjükbe, megcsikordult a kapu, s Mr. Dean egyszer csak ott állt Maria előtt.

- Magához jöttem, kisasszony - hajolt meg a férfi.

- Honnan tudta, hogy itt vagyok? - kérdezte ijedten Maria.

- Mrs. Wickham közölte velem, hogy valószínűleg itt találom egyedül, s tán hajlandó lesz fogadni engem.

- Hol találkozott önnel, hogy ezt közölhesse? - kérdezte gyanakodva a lány.

- Nos, éppen erre jártam, s az utcán találkoztunk - vont vállat a férfi.

- Ez váratlanul ért, s nem túl kellemesen. Mrs. Wickham túl sokat enged meg magának. Illetlenség itt kettesben lennünk, amúgy sincs mit mondanom önnek, Kérem, távozzon - szólt a leány méltóságteljesen, és felállt a karosszékből.

- Addig nem, amíg nem beszéltünk - jelentette ki Dean.

- Mi mondanivalója lehet számomra, uram? Mondja hát, s azután hagyjon magamra, éljen boldogan, remélem, nem találkozunk, s nem is hallok önről többé...

- Ez könnyen előfordulhat Miss Lucas, ha terveim valóra válnak. Én sem fogok arra törekedni, hogy ismét találkozzunk. De addig meg kell kérnem, ne keresztezze utamat. Ön nem ismer engem, s biztosíthatom, olyan ember vagyok, ki eléri az életben, amit akar... Ne álljon utamba, mert elsöpröm, Miss Lucas - mondta kegyetlen mosollyal arcán Mr. Dean. Maria felháborodott.

- Hogyan? Ön fenyeget engem?

- Egy fiatal lánynak sok félnivalója lehet. Sötét utcák, sziklás, meredek tengerpart... úton-állók... vagy ami még rosszabb, elveszítheti a jó hírét...

- Irgalmas Krisztusom, miféle ember maga? - kiáltott a lány elborzadva, dobogó szívvel.

- Jobb lesz vigyázni magára... Bár én jobbat ajánlok. Miért kell nekünk civakodni? Egyezzünk meg, az önnek is hasznos lehet... a békés kiegyezés mindenkinek hasznára válik... Ígérem, nem leszek fukar az esküvő után... - vigyorgott Dean.

- Takarodjon innen, mert kiáltani fogok! - mondta erélyesen Maria, s a ház felé indult volna, de a férfi elébe állt, s dühösen sziszegte:

- Ne legyen oly ostoba, kisasszony. Egyezzünk meg, különben maga csak rosszul járhat...

- Maga jár rosszul, ha elviszi az őrárat. Menjen az utamból. Egy perc és kiáltok! - Maria félrelökte Deant.

- Kiálthat, amennyit akar. Eljegyeztük egymást Miss de Bourgh-rel. Jogosan vagyok itt - szólt utána lustán a férfi, s hanyagul leereszkedett egy székre.

- Hogyan? - képedt el pimaszságán Miss Lucas, sebesen hátrafordulva.

- Ahogy mondtam. Nos? Ehhez mit szól?

- Nem hiszem el! Miss de Bourgh sem lehetett ily elvakult... - hitetlenkedett a lány.

- Pedig így van... Látja, jóban kéne lennie velem - szólt vigyorogva a férfi.

- Távozzon! Gondoskodom róla, ide többé be nem teheti a lábát. Aljas gazember! - kiáltotta Maria. A háznál ajtó csapódott.

Maria reszketve állt, míg Dean sietve elhagyta a kertet, s oly gyengének érezte magát, a felindultságtól, hogy a pavilon tartórúdjába volt kénytelen kapaszkodni. Az ifjú jelleme teljes valójában feltárult előtte. Immár nem áltathatta magát azzal, hogy Anne udvarlójának tisztességében reménykedik. Mivel barátnője elvakultsága és újra feltámadó önhittsége sem biztatott semmi jóval, Maria úgy érezte, nagyon közeli a veszélye annak, hogy beláthatatlan események következzenek be, s ezekért a felelősséget semmiképp sem szándékozott vállalni. Miss Anne egészségének felügyeletére hozták ide, nem erkölcsének védelmére! De hiába ostromozta magát, nem tudott közönyösen gondolni Miss de Bourgh jövőjére. Barátsága töretlen volt, még ha Anne egyre kevésbé viszonzta is, rosszat pedig semmiképp sem kívánt a leánynak.

Míg feldúltan töprengett, visszaérkezett Lydia és Anne. Maria igyekezett magára erőltetett nyugalommal tárgyilagosan beszélni. Elmesélte nekik, mi történt, s először is arra volt kíváncsi, valóban megtörtént-e az eljegyzés. Anne habozva próbálta másra terelni a szót, de Lydia - arcára örömteli meglepetést erőltetve - sürgette, válaszoljon. Így derült fény a titokra, Anne végre megkönnyebbülhetett. Miss Lucas viszont komoran nézett rá, majd összeszedte magát, és figyelmeztette Anne-t, milyen ember az udvarlója, ki fenyegetni próbálta őt, ha útjába áll. A lány azonban ezt a szerelme jelének tekintette, s mentegette az urat, akárcsak Lydia, ki örömmámorban úszva elárasztotta gratulációival Anne-t, s már a vásárolandó kelengyén és menyasszonyi ruhán törte a fejét. Maria azonban szilárdan kijelentette, hogy azonnal beszél Mrs. Jenkinson-nel, hogy mi legyen a következő lépésük, s máris ment a házba. Hamarosan sietve jött a nevelőnő, szívére szorított kézzel, felháborodottan kiáltozva, s Lydiát okolva mindenért, ki addig dicsérte az ifjút, míg behálózták az ő legkedvesebb védencét.

Lydia persze felháborodva tiltakozott, s ártatlanságát hangoztatta, az egeket és minden szentjeit híva tanúnak. Végül Mrs. Bell bevonásával született meg a végső döntés késő este, kitől a titkos eljegyzés tényébe beavatva tanácsot kértek. Anne-nek azonnal be kell számolnia anyjának az eddigi eseményekről és az eljegyzésről, s hogy ennek következménye a lady érkezése lesz egy héten belül, az nem volt kétséges senki előtt. Addig is Mr. Dean legfeljebb a korzón találkozhat a kisasszonnyal mások jelenlétében, de még jobb volna, ha kívárná a lady érkezését, s az úr csak azután udvarolna, ha a hölgy engedélyezi.

Mrs. Bell sajnálkozva jelentette ki ezt, de mint mondta, az ő temérdek tapasztalata fiatal leányok nevelése terén arra tanította, hogy hasonló esetben az idő megold minden problémát: s ha a szerelmes nem képes ennyi türelemre, akkor nem is kár érte. Azonban számos megfontolatlan cselekedet forrása lehet, ha ilyenkor a szerelmesek szabadon szólhatnak egymással, mondta, s végül mindenképp az eltiltás mellett tört lándzsát. Hiába sírt Anne, hiába fenyegetőzött hisztérikusan, hiába feledkezett meg a jó modorról önteltségében, s illette kemény szavakkal bírálta, kétségbe vonva illetékességüket: Mrs. Bell nem engedett, szelíden közölte a leánnyal, hogy az ő háza csak illetudó úriemberek előtt áll nyitva, s határozottan rászólt a méltatlankodó Lydiára.

- Mrs. Wickham, a maga szerepét csak furcsállni tudom ebben a dologban... Ha az én iskolámba járt volna, most nem védené ezt az urat. Önnek, mint férjes asszonynak kell példát mutatni illendőségből, az ön magatartása kell, hogy példamutató legyen olyan fiatal leányok előtt, mint Miss de Bourgh... Önnek is számít a jó hírnév, főként a sajátja, vagy tévednék? Kedves asszonyom, Newcastle nincs túl messze, a hírek gyorsan járnak, s ha kiderül, hogy nem megfelelő baráti köre van, az ottani társaság könnyen értesülhet erről...

Ezek után Lydia jobbnak látta becsukni a száját, és miután megkérték, hogy a tanácskozás eredményét közölje Deannel, sebbel-lobbal távozott.

Másnap reggel Wickham ismét Scarborough-ba érkezett néhány tiszt társaságában. Lydia beszámolt neki a történetekről, s nyugősen panaszkodott előbb a pénzhiány, majd az időjárás, végül Dean megbízhatósága miatt. Nem bízott benne, hogy a beígért pénzt megkapják tőle valaha, s kijelentette férjének, nem őhajtja kockára tenni jó hírét, ha bármi rosszban tőrné fejét Mr. Dean.

- Végül is, ki ez az ember? - kérdezte nyugtalanul férjét. - Azon kívül, hogy régi ismerőse, mit sem tudok róla...

Wickham ingerőlten förmedt rá, hagyja őt békén, ne érdeklődjön Dean után.

- Már benne van az ügyben nyakig, ne most kezdje jó hírét féltetni! Előbb kellett volna meggondolni, drágaságom! Most már késő. De mit sopánkodik egyáltalán? Hiszen eljegyezték egymást... Ezt akartuk, és sikerőlt. Dean lekőtelezettem most már, a többi az ő dolga...

Majd amikor Lydia folytatta aggodalmaskodását, és tovább kérdezőskődött, mérgesen lecsapta a kezében tartott poharat, hogy az darabokra tört, és kirohant a szobából, hangosan káromkodva. Előző este súlyos veszteséget halmozott fel a kártyán, s most kisebb gondja is nagyobb volt annál, mint hogy Miss Anne gondoljai foglalkoztassák. De később találkozott Deannel, s miután közölte vele a Mrs. Bell házában hozott határozatot, megtanácskozták, mi legyen a következő lépés.

- A vén sárkány nem fogja engedni, hogy leányának udvarolj! - mondta Wickham. - Remélem, nem vonod vissza szavad, s bármi lesz az ügy vége, ígéretedet betartod a pénzről! Az eljegyzés megtörtént, ezt akartad...

- Arra ne számíts, csak akkor, ha elnyerem az anyja beleegyezését is.

- Nem erről volt szó pajtás! Mi az eljegyzésig vállaltuk támogatásodat! Az a nehezebb ügy. Eljegyzéstől a házasságig már csak sétagalopp... - mordult Wickham. Társa megragadta a vállát, s fenyegetően nézett rá.

- Amit mondtam, megmondtam. Ne ingerelj fel, Wickham, ismersz engem, tudod, mire vagyok képes, és nem nézek sem istent, sem embert, ha megharagítanak! Kénytelen leszel továbbra is segíteni, ha pénzt akarsz látni.

- Jól van Dean, ne is beszéljünk erről... - csitította Lydia férje meghunyászkodva. - Inkább azt mondd, mit tegyünk, ha a lady megjön, és eltiltja tőled a lányát? Mert nem kétséges, ezt fogja tenni... Ha meghallja, hogy velem barátkozol, az épp elég ajánlólevél lesz számára...

- Nagy kár Wickham, hogy épp ebben a körben játszottad el a becsületedet... Azt állítod, semmi esélyem nincs nála?

- A másik lánnyal kellett volna inkább barátkozni, Miss Catherine-nel.

- Ő csak később érkezett, és nekem nincs időm várni. Egyébként csak nem képzeled, hogy annyi fáradságot fektettem a Bourgh lány elszédítésébe, s most veszni hagyom az egészet? A leány a kezemből eszik, azt teszek vele, amit akarok... Long már amőgy is eléggé sikeres a másíknál, ott nincs keresni valóm... Nem, nem. Miss Anne majd szépen meggyőzi az anyját, oly módon, hogy annak ne legyen más választása, mint a beleegyezés.

- Mire készűlsz, cimbora?

- Szőktetűnk Wickham, mégpedig hamarosan. Mielőtt a lady ideér. Elviszem Gretnába, s utána már senki semmit nem tehet. Házások leszűnk, akár tetszik, akár nem!

Mikor a társaság estefelé vacsorázni indult, Dean Wickham társaságában az útjukat állta, s míg az lefoglalta Mariát és Mrs. Jenkinsont, gyorsan odasúgta Anne-nek, hogy csak az ő érdekében maradjon távol, s rövidesen levelet küld Lydiával. Maria figyelt ugyan Wickhamre, de figyelmét gyanakvóan megosztotta közte és Dean között, így észrevette, hogy a férfi súg valamit Miss Anne-nek. Az egész közjáték csak pár percig tartott, ám mielőtt Maria erélyesen közbe avatkozott volna, a férfi hozzá lépett, s udvariasan félre hívta, míg a társaság a vendéglőbe tért.

- Mit óhajt tőlem? - kérdezte fagyosan Miss Lucas a pimaszul mosolygó ifjút.

- Ön azt mondta Lydiának, nem fog segíteni nekem, hogy Anne belém szeressen.

- Úgy van, s betartom ezt az ígéretet - szólt határozottan Maria.

- Nos, láthatja, ez az ön segítsége nélkül is megtörtént, s most Anne részéről rendben van a dolog.

- Miféle dolog, uram? - csodálkozott Maria.

- Az, hogy összeházasodjunk - jelentette ki a férfi.

- Hát bizony, ön téved. Ez egyáltalán nincs rendben. Ez nem fog menni, mert én lépéseket teszek ellene - szögezte le haragosan a lány.

- Ugyan... mit szándékozik tenni? Elvitet a rendőrökkel, mert udvarolni merészeltem? Vagy ír az anyjának? Ő már nem ellenfél nekem... - nevetett gúnyosan Dean. - Végül is árulja el, mi a kifogása ellenem? Csinos és okos ember vagyok. Mit akarhat egy leány, ki nem szép, csak vagyonos? Ugyan mit számít neki a pénz? Boldogabb lesz tőle? Nem, nem. De tőlem boldogabb lesz, ha én úgy akarom...

- Magának bizonyára csak tartozásai vannak.

- Azzal ő nem törődik, s nem is kell foglalkoznia ilyesmivel - legyintett Dean.

- Ő nem, de lady Catherine igen. Biztosíthatom, a hölgy vigyáz leánya vagyónára.

- Már mondtam, ő nem ellenfél. Anne most már azt teszi, amit én tartok helyesnek - közölte magabiztosan az úr.

- Magának nincs társadalmi rangja.

- Ó, persze az a legfontosabb az életben... nos, az anyjának van, s Anne-nek is megmarad, senki nem veszi el tőle. Pöffeszkedjék csak az úri szalonokban, ha arra vágyik...

- Maga nem szereti! - kiáltott fel Maria döbbenten. - Egyáltalán nem szereti!

Válaszul Mr. Dean gunyoros mosollyal meghajolt, s távozott. Maria lesújtva ment társai után, azon tűnődve, milyen messzire merészkedik arcátlanságában a férfi, s vajon miért nem tart egyáltalán lady Catherine-től. Önbizalma talán magas rangból fakad, amit valami okból eltitkol? Lehetetlen, akkor Wickham nem lehetne barátja. Hogy beállt a katonasághoz, az sem főúri származását támasztja alá, hacsak nem tábornok, vagy hasonló magas rangú tiszt, ez azonban teljességgel valószínűtlennek tűnt.

Kétségei szinte elvették az étvágyát, ám végül megnyugodott, mert elhatározásra jutott. Levelet ír, de nem a ladynek, ki egyszer már kétségbe vonta emberismeretét, hanem Darcyéknak, kik amúgy is jóval közelebb laknak Scarborough-hoz, mint a lady, s bizonyára a legmegfontoltabb, leghelyénvalóbb lépéseket teszik majd meg ebben az ügyben, olyan gyorsan, amennyire csak lehet. Amúgy sem bízott abban, hogy Anne nem halogatja az anyjának szóló levél megírását, rossz előérzet kínozza, s a késlekedés most végzetes lehet. Nekiült hát vacsora

után szobájában, s az eset lényeges részleteit közölve papírra vetette az eseményeket, tanácsot és intézkedést kérve Darcyéktól, majd megkönnyebbülve bízta levelét másnap reggel a postára.

Mr. Dean pontosan ebben az időben kereste fel Wickhaméket szállásukon. Lydiával óhajtott beszélni, mert tudta, hogy személyes találkozással sokkal többet érhet el, mintha Wickhammel üzenné meg utasításait. Lydia neheztelve nézett rá, úgy vélte, épp eleget tett már az érdeklődésben, s jó hírére kockáztatja, ha tovább egyengeti útját. Mrs. Bell szavai kissé megijesztették, ezt kerekén meg is mondta Deannek, ki türelmetlenségét visszafojtva békítette Lydiát, hízlegéssel és ígéretekkkel ámítva addig, amíg abbahagyta a méltatlankodást. Ekkor hozakodott csak elő új tervével, Anne megszöktetésével, melyre kénytelen mielőbb sort keríteni - mondta - mert kedves férje eljátszotta becsületét a lady köreiből, s ennek most ő issza meg a levét.

Wickham hallgatott, ám Lydia éktelen haragra gerjedt, s visítozva szidta és átkozta mindkettőjüket, míg csak férje megsokallta, s megfenyegette, hogy most már elég, és elsietett a fogadóba Deannel. Lydia aznap nem is ment Anne-hez, csak estefelé, s feltűnő szórakozottságának nem fejfájás volt az oka, mint magyarázta, hanem férje nyers és fenyegető viselkedése, amikor délután visszatért a fogadóból, s elzavarta őt Miss de Bourgh-höz Dean levelével.

Ebben a levélben Dean minden ékesszólását latba vetve magyarázta el Anne-nek, miért kell megszökniük. Előbb fél oldalon írta az érzett szerelméről és a lány tulajdonságairól ömlengett, majd szomorúan közölte, hogy tudomására jutott Wickham előélete, s jellemének megbízhatatlansága, melyet kártyaveszteségei és adósságai, valamint a lóversenyeken való részvétele jeleznek. Porig sújtotta ez a felismerés - írta - mert elzárhatja útjukat a boldogsághoz, hiszen a lady szóba sem áll majd vele, ha megtudja, hogy Wickhammal barátkozott. Legnagyobb fájdalmának adott hangot, hogy kénytelenek lesznek elválni egymástól, és soha többé nem láthatják egymást. Egy mód maradt csak számukra, ha megszöknek, de bizonyos-e, hogy Anne képes lesz megtenni ezt a bátor lépést?

Briliáns levél volt ez, mert azon túl, hogy szerelméről biztosította Anne-t, Wickham ostromozásával azt sugallta, hogy vele ellentétben, az övé szilárd jellem. Egymástól való elszakadásuk fenyegető lehetőségével és Anne bátorságának kétségbe vonásával pedig a ladyvel szembeni dacos ellenállást erősítette. Levele ki is váltotta a megfelelő hatást Miss de Bourgh-nél: kezdett megbarátkozni a szökés lehetőségével. S ez volt pillanatnyilag Dean célja. Nem akart ajtóstul rontani a házba.

Ha vannak is olyan fiatal hölgyek, kiket egy számító férfi szép szavai, hízlegése és figyelmeségei józan eszük ellenére nem képesek szerelembe sodorni, Anne nem ilyen volt. Az udvarlásnak még túlzottan kitartónak, s hevesnek sem kellett lennie: ezeket a tulajdonságokat pótolta saját jellemének anyja által évek óta elnyomott vonásai: a romantikus hevület, hajlam a tetszésre, a függetlenség, s az önálló vélemények és döntések iránti vágy. Dean szavai termékeny talajra hullottak, s megfogantak oly rövid idő alatt, mi egy egészséges szemléletű, helyesen irányított lány esetében legfeljebb a rokonszenvre lett volna elegendő, nem a végső lépés megtételére: a szülői ház óhajának, a belenevelt illendő viselkedésnek a teljes semmibe vételére - mert a szökés ezzel volt egyenlő.

Mrs. Bell korholó szavai mégsem mentek veszendőbe. Lydiának azt kellett látnia, hogy lelkes és fáradhatatlan sürgölődése Miss Anne körül nem egyöntetű szimpátiát vált ki nézőiből: hogy Anne tetszésén kívül nem találkozik mások helyeslésével, sőt viselkedése olyan kritikát

ébreszt, hogy már szóvá is teszik és helytelenítik azt. Egy személy ellenszenve vagy elítélő véleménye még nem zavarta volna Lydiát, főként, ha az illető az ő meglátása szerint elhanyagolható helyet foglal el a városka, vagy az ő életében, mint például Maria, vagy a nevelőnő. Ám Mrs. Bell véleményét nem hagyhatta figyelmen kívül, hiszen kisasszonyok sorát nevelte és felügyelte éveken át, a városka elismert személyisége volt kiváló helyi és londoni kapcsolatokkal, s általában olyan hölgy, kinek polgári származása ellenére kisujjában volt az illemtudás és a helyes magatartás. Az ő véleménye alapján Lydiát kiközösítheti a társaság, s azt még az ő léha és könnyelmű felfogásával is meg tudta érteni, hogy akkor mindennek vége: család nélkül, barátok nélkül, társasági kapcsolatok nélkül oly mélyre süllyedhet, ahol már csak férjére számíthat, s hogy ez milyen kevés, azt ő tudta legjobban. Házastársi közössége Wickhammel a mélyponton volt. Férje játékszenvedélye, dorbézolásai Lydiát mindig nagyobb költekezésre csábították, mint amihez a longbourni szülői házban hozzászokott, mert az volt a felfogása, ha férje nem becsüli a pénz értékét, ő miért tenné?

Férjének a hitvesi hűség sem volt erénye: számos kaland és udvarlás fűszerezte életét már röviddel a házasságkötés után is, noha Lydia több ízben szóvá tette s keményen ostromozta ezért. Elhidegülésük egymástól törvényszerű és gyors volt: mindaz, mi szeretetteljessé, boldoggá tesz egy házasságot, hiányzott kapcsolatukból, csupán látszatra voltak egy pár. Érdeklődésük, vonzalmaik más utakra irányították őket, s Lydiának a házasság már semmit sem jelentett, csupán annyit, hogy asszonyként többet engedhet meg magának, mint egy fiatal leány. Jó híre elvesztését ezért semmiképpen sem kockáztathatta, hiszen csak ez maradt neki, noha ezen is repedések mutatkoztak kicsapongó életmódjuk és adósságaik miatt.

Lydia tehát komolyan elgondolkodott, és aggodalommal tekintett jövőjére, s bár még bízott valamennyire Deannel való kapcsolatuk előnyeiben, azt már világosan látta, hogy egy lány-szöktetés, melyben az ő kezét is gyanítják, semmiképp sem fog hasznára válni. Mikor Wickhammel este szállásukra hajtottak, ismét előadta kételyeit és kifejezte rosszsallását Dean módszereivel szemben, faggatva férjét, kifele-miféle ember ez a Dean, s hogyan befolyásolhatja annyira Wickhamet? Férje végül feldühödött, s ordítózva közölte vele, ha nem tetszik neki bármi, mehet, amerre szeme lát.

Kétségtelen, hogy rossz házasságot többnyire a kényszer tart vissza a felbomlástól. Ha az egyik félnek eleve nincs, vagy megfosztják valamilyen lehetőségétől és a menekülés útjától, kénytelen beletörődni olyan helyzetekbe is, melyeket egyébként nem viselne el, s nem is lenne köteles elviselni. Míg meg nem teremődik a változtatás lehetősége s az akarat elszántsága, addig nincs remény - de ahogy ezek megszületnek, a helyzet átalakul, s csak a szenvedő fél akaratán múlik a változás.

Míg Anne a szökés gondolatával barátkozott, Lydia elérkezettnek látta az időt, hogy Wickhamet sorsára hagyja. Házasságuk mélypontja, érdektelenségük, pénztelenségük, civakodásaik már régen nem okoztak örömet, sőt megbecsülést sem részére. Miss de Bourgh barátsága - ki rövidesen maga rendelkezhet vagyona felett - olyan vágyálom képét vetítették elé, melyben kibékül rokonaival, s vagyonos testvérei és barátnője révén gondtalanul és szabadon élhet Wickham nélkül is, mint férjes asszony. Ennek érdekében elhatározta, hogy - akár akarata ellenére is - megóvja új barátnőjét a szökéstől, ha módja lesz rá. Ha ez lépés megvédi barátnője jó hírét, a lady bizonyára hálás lesz érte, még ha Anne meg is haragszik, később pedig megbékélhet vele is.

Következő estén kijelentette tehát Wickhamnek - ki a kényszerű szünetben naphosszat Deannel mulatta az időt füstös fogadóban, s kártyaszalonokban -, hogy nem hajlandó a szökésben segédkezni, s levelet sem visz el többé Miss Anne részére. Hogy Wickham erre mily

hevesen reagált, s ragadtatta magát útszéli kifejezésekre és káromkodásokra, azt nem illik részletezni, ám Lydia megrettenve ugyan, de kitartott, s végül Wickham maga volt kénytelen eljuttatni Anne-hez az aznapi levelet. Ezt meg sem merte említeni Deannek. Így két napig, míg a férfi szökésüket szervezte, szörnyű átkozódások közepette, mindenféle cselt alkalmazva maga hordta a leveleket.

Maria furcsállta gyakoribb jövés-menését, s a második napon Mrs. Jenkinson - ki éberebb lett betegsége óta - észrevette, ahogy átadja Dean levelét, s éktelen patáliát csapva kiutasította Wickhamet. Lydia ekkor épp Mrs. Bell házában volt, így az eset kapcsán alkalma volt ártatlanságát bizonygatni Mariáék előtt: láthatják - mondta - nem ő csábítja rosszra Miss Anne-t, nem ő hordozza a leveleket: s ímmel-ámmal maga is szólt néhány aggódó figyelmeztetést Mr. Deannel kapcsolatban Anne-nek, bár ezeket gyorsan visszavonta, amint a nevelőnő és Maria eltávozott körükből. De hamar rájött, hogy nem akadályozhatja meg a szökést, ha nem ismeri az időpontját. Ezért azt mondta Wickhamnek, átgondolta a dolgot, s mégis hajlandó átadni Dean leveleit. Esze ágában sem volt azonban ezt megtenni, főként, hogy következő nap Mr. Long levelet kapott testvérétől Newcastle-ből.

Mint tudjuk, újabb szabadságára nővére már nem kísérte el, ott maradt a városban, s Mr. Long kérésére szorgalmasan érdeklődött Mr. Dean felől. Fáradozását siker koronázta: több olyan tény birtokába jutott, mely érdekes lehetett Long vagy Mariáék számára, s most ezeket írta meg levelében, melyet Mr. Long elolvasás után haladéktalanul a társaság tudomására hozott.

Az alapos tájékozódásnak köszönhetően megtudták, hogy Dean apja hentesmester egy Birmingham melletti városkában: hogy a család polgári származású ősökkel rendelkezik, sohasem voltak nemesek: hogy az apa egy lovat sem tudott volna fiának vásárolni hat gyermeke mellett: s végül az, hogy Mr. Dean nős volt már egyszer, felesége gyanús körülmények között halálozott el, s az utána maradt pénzből vásárolta magának a tisztí rangot.

Mr. Long élvezettel olvasta fel a Deanről szóló passzust, némi kárörömmel nézve az elsápadó arcokra. A társaság megbotránkozva tárgyalta a hallatlan újságot, holott Dean sohasem állította, hogy gazdag, vagy nemes ember volna. Maria sem ezek, hanem jelleme alapján viszolygott tőle, érezvén benne valami sötét, erőszakos vonást. Lydiára így ismét a bizalmatlanság árnyéka vetült, ezért annál inkább nem adta át Dean aznapi levelét, mely még nála lapult, s melyben Dean a következő estét jelölte meg szökésük napjának Terve szerint vacsora után Anne-nek ki kell osonni a vendéglő hátsó falánál várakozó batárhoz, hol Dean már várja, s váltott lovakkal azonnal elindulnak Skócia felé. Mire utánuk tudnak eredni, már nem érhetik utol őket, s ha Gretna Greenben összeadta őket a kovács, a lady nem tehet semmit.

Lydia alig várta, hogy este Wickham hazatérjen. Elébe tárta, mit hallott Deanről, és haragtól szikrázó szemmel támadt férjére.

- Hát miféle barátai vannak magának? Tudja-e, ki ez a Mr. Dean? Nos, én már tudom, ismerem a születési helyét, a családját, mindent... Tisztában volt azzal, hogy hentesmester fiát ajánlgatja egy főúri kisasszonynak? Tudta-e, hogy egyszer már volt nős, ám felesége zavaros körülmények között elhunyt? Lehet, hogy neki része volt ebben?... Hogy tehetett ilyet? Útját egyengetni egy olyan embernek, kit jobb társaságba be sem engednének... miféle ember maga? A fél város erről beszél pár nap múlva... Ki törődik az én jó híremmel? Alávaló, jellemtelen ember maga is, barátja is... Bárcsak sosem ismertem volna meg egyiküket sem!

Wickham nem hagyta szó nélkül szemrehányásait, s társalgásuk a megszokott veszekedésbe, kiabálásba csapott át, melynek hevességében nagy szerepe volt a Wickham által elfogyasztott nagy mennyiségű forró vizes ginnek és sörnek is.

Minthogy Lydia nem adta át a levelet, de elolvasta, ezért aznap másik vendéglőben vacsoráztak a megszokott helyett, így az úr hiába várt hosszan, egészen késő estig: a madárka nem repült be a kalitkába, a szöktetés megghiúsult.

Másnap még fel sem öltöztek teljesen, amikor Dean zörgetett szobájuk ajtaján. Látszott rajta, nem sokat aludt az éjjel. Arca fenyegetően komor volt, s éles hangja vágott, mint a kés, ahogy Lydiától tudakolta, ugyan hol van Anne-nek írt levele, hogy merészelte nem átadni a címzettnek, s miként képzelte, hogy ezt anélkül teheti, hogy Dean haragját a fejére vonná. Lydia sértetten jelentette ki, neki nem parancsol az úr, de önérzetes kifakadása nem ért célt, mert Dean odasziszegte neki:

- Az én haragom nem mindennapi, asszonyom. Ne packázzon velem, mert nem olyan ember vagyok, kivel ezt megteheti, s biztosíthatom, keserűen megbánja, ha próbálkozik, mert megfizetek érte, s ha eddig még nem tanították meg az engedelmességre, most megtanulhatja.

Azzal Wickhamet magával vonva néhány utasítást adott, majd elsietett, Wickham pedig visszatérve olyan felháborodott, és minősíthetetlen hangon beszélt Lydiával, melyből tüstént megérthette, hogy férjének végképp elege van belőle: hogy közönyét lassan utálat váltotta fel Lydia iránt, kit koloncnak tartott már: hogy különválásukat ugyanolyan hőn óhajtaná, mint Lydia: s végezetül haragja és férji felsőbbbsége okán csattanós pofonokkal fejezte be felesége nevelését, majd Dean után rohant.

Lydia számára most telt be a pohár. Feldúltan kapkodta össze holmiját, s miután úgy-ahogy begyúrta őket úti ládájába, csengetett vendéglátói inasának, s kérte, vigyék holmiját Mrs. Bell házába. Szinte remegve a méltatlankodástól s a maga felsőbbrendűségének érzésétől, melyet most már férjével és Deannel szemben érzett - hiszen ő nemes ember lánya! előkelő rokonsággal! - kapta magát, s vissza se nézve otthagyták szállásukat, néhány mentegetőző sort hagyva csupán a háziaknak.

Lydia költözését Mrs. Bell házában nagy meglepődéssel fogadták, különösen Anne, kihez először fordult, támaszért és oltalomért könyörögve, pocskondiázva férjét, és jelentősen eltúlozva a testi fenyítés mértékét. Dean szerepére még nem tért ki, hogy önmaga jobb fényben tűnheszen fel, de férjét nem kímélte, s újabb és újabb részletekkel szolgált sötét jellemének feltárásához.

Anne-nél tapasztaltabb, kevésbé öntelt és okosabb lánynak már ennyi elég lett volna, hogy kételkedni kezdjen Dean jellemében, ha már annyi terhelő adatot összegyűjtöttek róla, mint Long kisasszony tette: De Anne makacsul hitte, az adatok tévesek, a kisasszony rosszindulatú, Dean rossz híre csak az alávaló Wickham barátságának köszönhető, kit félreismert mindenki, saját felesége is. Nem hitte, hogy hamisak voltak a szerelmes szavak, bókák és figyelmességek. Így visszájára fordult Maria elve, miszerint a szerelem fontosabb rangnál és vagyonnál: mert Anne erre hivatkozva nem fogadta el a valóságot. Álomvilágában a férfi szerelme igazi volt, udvarlója gáncs nélküli lovag, kit mások félreismernek, boldogsága közeli, s elérhető.

Lydia természetesen számíthatott segítségére, - tanácsot ebben sem kért senkitől - és tüstént intézkedett Mrs. Bellnél újabb szoba nyitásáról. A hölgy fejcsóválva hallgatta Lydia elbeszélését, akárcsak Maria és a nevelőnő, kik azon törték fejüket, nem valami újabb cselvetés részeseivé válnak-e. De Lydia őszinte megbánást tanúsítva s titoktartást kérve elmesélte

Mariának az igazságot is, a történet másik felét, melyet esze ágában sem volt felfedni Anne előtt. A meghíúsult szöktetés hallatán Miss Lucas elszörnyedve csapta össze kezét, s miután mindketten biztosak voltak abban, a veszély nem múlt el, Lydia még fel is ajánlotta segítségét a megengedhetetlen esemény megelőzésére.

Hogy félelmük nem alaptalan, a kapucsengő kolompolása jelezte. Wickham állt az ajtóban, Miss Anne-t kereste - ki már szaladt is feléje - mondván, hogy Lydiáról érdeklődne. Anne váltott vele néhány mondatot, társai figyelmes tekintetének sugarában, de levelet nem vett át, így valóban elhitték, amit visszatértekor állított, tudni illik, hogy Lydiáról tudakozódott, s ő elzavarta, miután fejére olvasta, hogy úriember nem illethet kezével egy hölgyet. Tagadta, hogy Dean üzent volna, s közölte velük, az úr már elveszítette minden vonzerejét a szemében - ám ezt senki sem hitte el neki, mert ügyetlenül tudott hazudni, arca elárulta, hogy szavai hamisak.

Mrs. Bell félre is vonta Mariát, mielőtt vacsorázni indult Miss Catherine-nel - bár a meghíúsult szökevényről nem értesült -, hogy Dean valamivel várhatóan próbálkozni fog előbb-utóbb: kérje hát el a kapukulcsot Anne-től, s tartsa magánál eldugva, amíg másnap vissza nem szolgáltatja a hölgynek. Láthatóan ő sem bízott Anne érzelmeinek megfordulásában.

Anne azonban tagadta, hogy nála lenne kapukulcs. Azt állította, elvesztette előző nap, s megfeledkezett róla, ezért nem szólt Mrs. Bellnek Arról viszont nem feledkezett meg, hogy felháborodjon, amiért nem bíznak meg benne, s kemény szavakkal illesse Mariát, kétségbe vonva barátságát. Egészen meggyőzően adta elő a sértett ártatlanság megbántottságát, s bárki mást megtéveszthetett volna, ki nincs tisztában a körülményekkel. Környezete azonban gyanakodott rá, már nem hittek szavainak.

Este ismét régi vendéglőjükbe kíváncszott, hová a pavilon esete óta nem jártak, s mivel nem volt okuk arra, hogy kíváncsiságát figyelmen kívül hagyják, ott vacsoráztak jóízűen. Vacsora után Miss Anne néhány percre eltávozott körükből. Lydia óvatosságból pár perc múlva utána surrant. A sötétben senkit sem látott, ahogy az ajtóhoz lapulva kinézett, de megütötte fülét Dean hangja.

- A ház sarkánál áll majd a kocsi, legyen óvatos, meg ne hallják...

- Vigyázni fogok...

Majd búcsúzkodó szerelmes szavak hangzottak el, s Lydia gyorsan visszasietett a terembe.

Nyilvánvaló volt, a kisasszony szökevény beszélt meg Deannel. Miután a kapukulcsot nem adta át Mariának, bármikor kiosonhat a kertbe éjjel, ha elalszanak, így, ha meg akarják akadályozni tettében, valamelyiküknek örködni kell, ne tudja elhagyni a házat. Lelkére beszélni már nem tartották érdemesnek, saját cselekedeteitől kellett megóvniuk a józanságát elveszített leányt.

Lydia erősködött, hogy elvállalja az őrséget, de Maria még nem bízott benne teljesen, nem tudván feledni korábbi magatartását. Így elhárította ajánlkozását, és maga szándékozott ébren maradni. A nevelőnőt nem avatták be: aluszékony természete miatt éjszakai örködést amúgy sem mertek rábízni.

Éjfél felé járt. Maria résnyire nyitva hagyta szobájának ajtaját, amikor elbúcsúztak Anne-től s a csend hangjait hallgatta: a szű monoton percegését a fában, az óra ketyegését, a feltámadó szélben susogó falevelek, a morajló tenger hangját, amint a hullámok a partra futnak, s

elenyésznek. Álmosító nyugalom lepte el a házat. Mrs. Bell és Catherine még nem tért vissza, táncmulatságba indultak a hét végére visszatért Longék társaságában. Mrs. Jenkinson bizonyára aludt már szobájában, Lydia is elszunnyadhatott. Maria képtelen helyzetnek találta mostani állapotát: éjszaka örködve készül megakadályozni barátnője szökését, ki már nem is mondható barátnőjének, egy olyan volt barátnőjével, ki már eljátszotta barátságát, s most visszaszerezni igyekszik. Egyikükkel sem voltak azonos érdekei, egyikük iránt sem érzett már barátságot, közömbösségénél és rosszallásánál csak kötelességtudása volt nagyobb.

Maria ajtónyikorgást hallott. Felpattant karosszékéből, s az ajtóhoz lépett. A sötétben gyertyafény imbolygott feléje: Mrs. Jenkinson közeledett, hálórughában surrant a lány felé, s amikor meglátta, halkan suttogetta, felébredt valamire, s nem bírta újra elaludni. Aggódik Anne-ért, mondta, fél, hogy nem tud ellenállni az udvarló csábításának, s valami megbocsáthatatlan dolgot is képes elkövetni miatta. Kijött hát a folyosóra körülnézni. Meglepődve fedezte fel, hogy Maria még le sem feküdt, s csodálkozva tudakolta, mi oka van erre. A semmitmondó felvilágosításra megnyugodva visszatért szobájába, s bizonyára hamar elnyomta ismét az álmot.

Újabb fél óra telt el, mikor Maria álmosággal küzdve ismét halk zajra figyelt fel, ugyanakkor a kapu felől is hangok hallatszottak. A lány kinézett a folyosóra, s úgy látta, mintha Anne ajtaja csukódna be, de gyertya fényében nem látta jól, s bizonytalan volt benne. A kapu felől közeledtek a hangok: kinézve ablakán Mrs. Bellt és Catherine-t ismerte fel, kiket kocsíhozott a városból, s búcsúzkodásukat hallotta Mr. Longtól. Rövidesen gyertya gyúlt a földszinten. Mrs. Bell a konyhából vitt be szobájába egy pohár teát, s elbúcsúzott pártfogoltjától, ki felfelé jött a lépcsőn, szobájába igyekezve. Látva Maria szobájában a gyertyafényt, halkan érdeklődött hogyléte felől, s jóindulatú buzgalommal orvosságot kínált, ha fájna valamije. Maria megköszönte és elhárította ajánlatát, éberségét azzal magyarázva, hogy rossz alvó, s amúgy is felzaklatta egy könyv olvasása. Igyekezett gyorsan megszabadulni a kisasszonytól, mert attól félt, nem veszi észre, ha közben Anne megpróbál kilopózni. Pár perc múlva Catherine el is búcsúzott.

Ismét csend lett. Az óvatos ajtónyitás hamarosan megismétlődött, Maria a résen kinézve most már biztosan azonosította Anne ajtajának mozgását, s már éppen készült kilépni a folyosóra, mikor Lydia szoba ajtaja kinyílt, Mrs. Wickham kijött a folyosóra, mire Anne ajtaja újra becsukódott. Lydia szintén teljesen felöltözve üldögélt ágyán, s most azt óhajtotta ellenőrizni, nem aludt-e el Miss Lucas, majd miután meggyőződött erről, visszament szobájába.

Az ajtó rövidesen megint megmozdult, és ezúttal nem csukták be. A nyitott ajtó azonban éppen a lépcsőhöz vezető folyosórészt takarta el Maria résnyire nyitott ajtajából. A lánynak fülére kellett hagyatkoznia, így amikor a lépcső roppanását hallotta, tüstént a folyosóra lépett. Anne után szaladt, ki már a földszinten motozott, s Maria kérdésére ártatlanul válaszolta, csak megszomjazott, azért jött le szobájából. Ha Lydia nem hallgatja ki Deannel folytatott beszélgetését, meséje hihető is lett volna. De büntudatos arca, rajtakapott viselkedése nem oszlatta el a gyanakvást. Lehetséges, hogy másik éjszakáról beszélt Deannel? Ám az Anne öltözkéire vetett pillantásban megerősítést nyert a gyanú, ugyanis hálóruga helyett nappali ruháját viselte, s Maria ezt nem is felejtette el megjegyezni. Anne erre valami nyakatekert indokot motyogott, és sietve visszament szobájába, bosszús arccal, de hamisan méltatlankodva, hogy már egy pohár vizet sem ihat meg nyugodtan.

Újabb fél óra múlva, amikor Anne ismét nyitotta szobája ajtaját, Mariának eltűntek kétségei. Amint Anne a földszintre osont, és a bejárati ajtónál motoszkált, beszólt Lydiának, ki ébren várakozott, s összeesküvők módján követte. Anne után iramodtak.

Miss de Bourgh éppen a kaput nyitotta ki elveszettnek mondott kulcsával, s riadtan fordult hátra, elejtve a kezében tartott batyut.

- Miss Anne, térjen észhez! Hova indult? Ne tegyen olyat, amit később egész biztosan megbánna, kérem... Kérem, ne tegye - kiáltott Maria, s megragadta Anne karját, ki szinte remegett idegességében.

- Engedj el! Azonnal engedj el! Hagyj békén... parancsolom! - Anne kirántotta magát Maria kezei közül, s kitárva a kaput, kiugrott az utcára.

- Miss de Bourgh! Anne! Térjen észhez... mit csinál, ne tegye... Dean alávaló, orcátlan ember, sosem lenne boldog vele... Mrs. Bell, Mrs. Bell! - kiáltozott Lydia.

- Hát te is ellenem fordulsz? Szégyelld magad! - sziszegte a lány szembe fordulva, s megvetően nézve Lydiára. - Te vagy orcátlan és alávaló, férjeddal együtt! - Azzal a sarok felé iramodott.

Az utcasarkon csendesen várakozó zárt batárból ekkor Mr. Dean lépett ki. Láttára Miss Anne megkönnyebbülten sírni kezdett, karjait az úr felé tárva. Maria próbálta megakadályozni, hogy a kocsi felé siessen, és beszálljon. Lydia tovább kiáltozott, a csendben hangjára fények gyulladtak az ablakokban, ajtók nyíltak és Mrs. Bell alacsony, testes alakja közeledett a kapu felől sietve.

- Mi történik itt? Szentséges ég...

A hölgy nem vesztegette az időt, szempillantás alatt felmérte, mit lát, és máris segítségért s az őrzőért kiáltozott. Egyre többen tűntek fel a szomszéd házak ablakaiban. Mrs. Bell Maria segítségére indult, ki az ördögi Mr. Deannel dulakodott, s próbálta Anne-t visszahúzni a kocsi lépcsőjéről. A leány azonban meglökte Mrs. Bellt, hogy az elvágódott, s míg Lydia odaugrott, hogy felsegítse, Anne-nek sikerült helyet foglalni a kocsiban. Ezt látva Dean határozott mozdulattal ellökte Mariát, és maga is fellépett a batár lépcsőjére, miközben rákiáltott a kocsisra.

- Hajts! Hajts már az istenfádat!

Ám ebben a pillanatban egy hintó robogott az utcába. A kocsis nem tudott elindulni, mert a hintót váratlanul lovai elé állva lefékeztek. A fejek arra fordultak, látták, amint a hintó ajtaja feltárul, két férfi ugrik ki belőle fenyegető arccal, és láttukra Maria boldog örömmel felsikoltott.

- Mr. Darcy! Hála az égnek!

Fitzwilliam megragadta a vezérlő kantárját, s fejét simogatva csitította a nyugtalan állatot, míg Darcy a kocsisra kiáltott.

- Leszállni! Azonnal szálljon le!

A kocsis nem mert ellenkezni, de Mr. Dean is kiáltozott, hajtson már, induljon, s az ember nem tudta, mitévő legyen. Végül Darcy megfogta az ostor végét, s nagyot rántott rajta, így a kocsis kénytelen volt leugrani. Dean a kocsiablakon nézett kifelé, nem tudván mire vélni a késedelmet. A batárból nem láthatta az útjukat álló hintót, csak a növekvő sokadalmat, így

előbb kidugta fejét, majd észrevette az idegen hintót, és kiugrott a batárból. Darcy odalépett, benézett a másik ajtón, s rémült unokahúgát meglátva, szigorúan rászólt.

- Adja a kezét, Miss de Bourgh, hadd segítsem ki ebből a kocsiból. Jöjjön, a hölgyek bekísérik a házba... Nem való ilyenkor önnek az utcán kóborolni...

Szelíd eréllyel kihúzta a vonakodó leányt, míg csábítója öklét rázta a kocsis felé, méltatlankodva s szidalmazva a jelenlevőket. Amint Anne-t az utcán látta, Darcynak akart támadni, ám Fitzwilliam lefogta hátulról Darcy kocsisának segítségével. Anne zokogva ellenkezett, de Maria és Lydia két oldalról belekarolt, és Mrs. Bellel hátuk mögött - ki a lámpást tartotta - visszakísérték a házba, Darcyra bízva a további intézkedést. Darcy a kocsist a bakra parancsolta, s miután elzavarta a bámészkodókat, komor arccal fordult Deanhez, kit Fitzwilliam és kocsisuk együttes ereje tudott csak megfékezni.

- Kicsoda ön, uram? Hogy merészelt éjnek évadján zavart kelteni? Micsoda gyalázatos tettet készült végrehajtani egy ártatlan leány tisztessége ellen? Szégyellje magát! Maga elvetemült, alávaló gazember.

- Közeledik az őrárat! - figyelmeztette Fitzwilliam.

- Hagyjanak. Eresszenek! Úriember vagyok, mint ön. - A férfi felháborodottan próbálta kiszabadítani magát, de a kocsis az ezredessel együtt erősen fogta. - Nevem Dean, a newcastle-i ezredből. Semmi közük az én ügyeimhez, hagyják a kisasszonyt is, engem is békén elmenni, különben megismerkednek kardommal! - fenyegetőzött.

- Ne pimaszkodjon, uram! A kisasszony kedvéért engedem csak el, s nagyon örülhet, hogy ennyivel megúsza - Darcy hangja vágott, mint a kés.

- Az ördögbe! Csak ne tegyen nekem szívességet... Nem félek maguktól, ha hárman vannak is! - hánykolódott erősen az úr.

- Rögtön itt lesznek... - szólt az ezredes a közeledő hangokat figyelve. Darcy sürgetően a férfihoz fordult, s nyomatékosan mondta:

- Most az egyszer elengedjük. Menjen innen, míg szépen mondom, s felejtse el a kisasszonyt!

- Nem megyek. Miss de Bourgh elég alapot adott nekem ahhoz, hogy reményekre jogosítson fel. Milyen alapon akarja ön elszakítani tőlem? Felháborító eljárás! - Fitzwilliam elengedte, s Dean most haragtól villogó szemmel szembefordult velük. Nem akarta elhinni, hogy kicsúszik kezéből a megszerzett lehetőség. - Kik maguk és hogy kerülnek ide?

- Miss de Bourgh fontos nekünk, mert rokonunk. De nem mi tartozunk magyarázattal - mondta az ezredes, kezét pisztolyán nyugtatva.

- Nekem még fontosabb, hisz nőül akarom venni - dühöngött az úr.

- Mi pedig férjhez akarjuk adni, de megfelelő módon. Magának az a megfelelő mód, hogy megszökteti, tönkre téve jó hírét? - mondta felháborodva Darcy.

- Ugyan milyen más mód lehet kedvezőbb a számára, mint hogy szereti azt, aki nőül veszi? Nincs ember, akit ő jobban szeretne nálam - mondta bőszen villogó szemekkel Dean. Darcy kezdte elveszíteni a türelmét.

- Nem ön fogja megmondani, hogy Miss de Bourgh kit szeret, s kit nem. Bízva azt csak ránk.

- Ne szaporítsuk a szót. Miss de Bourgh nyilatkozott, és szavát adta nekem. Titkos jegyben járunk. Nekem ígérkezett! - sziszegte a férfi.

- Miss de Bourgh nem emlékszik, hogy ilyen ígéretet tett volna. Tanúsíthatja valaki, hogy hallotta ezt az ígéretet? - kérdezte nyugodtan Darcy.

- Természetesen csak ketten voltunk. Hisz titokban történt... De ha csak tanú kell... hozok én...
- vonta meg vállát felhevülten, pimaszul az udvarló.
- Nos, az ön szava áll az övével szemben. Meg a miénkkel, mert előttünk meg azt jelentette ki, nem óhajt önhöz nőül menni... - Darcy rezzenetlenül nézett az ifjúra.
- Nem igaz. Ilyet ő nem mondott! Maguk hamis tanúk - rázta öklét a férfi dühödten.
- Akárcsak a maga tanúi - jelentette ki nyugodtan Darcy.
- Hohó, várjunk csak: azt állítja, hazudunk? - kérdezte fenyegetően Fitzwilliam, s előbbre lépett.
- Ne vesztegessük az időt. Úriemberek el szokták intézni egymás között az ilyen eseteket...
- Maga nem úriember, Dean - mondta nyugodtan Darcy. - Vagy békésen, s gyorsan távozik innen, vagy elvitetem az őrájattal, ahogy azt illetéktelen behatolókkal teszik, kiket elkapnak tolvajlás közben.
- Csakhogy ez nem fog menni. Én semmit sem készültem elvinni...
- Unokahúgunk tisztességét készült meglopni, ez nekünk elég. Ne szaporítsuk a szót: megy, vagy marad? Nem tenne jót az előmenetelének, ha botrányba keveredne...
- Elégtételt követelek! Holnap hajnalban a város szélén...!

Az őrájat négy embere már csaknem odaért a ház sarkához. Dean villámgyorsan a bakon termett, s míg a kocsis a lovakat hátráltatta, hogy elindulhassanak, odakiáltott: másnap reggel hatkor várja őket a Newcastle felé vezető út elején levő kis erdő szélén, a fürdőhely határánál.

Mrs. Bell közben kinyitatta a nagykaput, s beállhattak a kertbe. Míg a kocsis intézkedett, Darcyt és az ezredest Mrs. Bell betelerelte a házba, ahol a keservesen zokogó Anne törölgette könnyeit Maria és Lydia szemrehányó feddése közepette. Az urak helyet foglaltak, Mrs. Bell tüstént innivalókat hozatott, s maga töltött derekas adagokat a kancsóból a poharakba.

- Ránk fér most egy kis szíverősítő, nemde? - kínálta körbe a poharakat, senkit sem hagyva ki.
- Az utolsó percben érkeztek, uram, egy perccel sem később.
- Hála az égnek... Mr. Darcy hálásan köszönöm, hogy eljöttek és segítségünkre voltak. Ha maguk nincsenek, nem tudtuk volna visszatartani azt a gazembert - mondta Maria örvendezve, míg Lydia izgatottan helyeselt neki.
- Bizony utolsó percben jöttek! Mrs. Bell kevés lett volna segítségnek... Szegényt így is hanyatt lökte valaki, hogy beverte a fejét... - nézett nyomatékosan Anne-re, ki lesütötte szemét. - Aljas, gátlástalan Mr. Dean...
- Mrs. Wickham? - nézett rá csodálkozva Darcy.
- Ön hogy kerül ide? Mindig ott van, ha szökésről van szó? - érdeklődött gúnyosan Fitzwilliam.
- Ó, ön még nem is tudja a legújabb híreket... - legyintett Lydia nagyvilági hölgynek próbálva mutatkozni. - Elhagytam Wickhamet. Tudják, megelégtettem a viselkedését. Mr. Deannel való kapcsolata nem százjízem szerint való volt... és más egyebeket is említhetnék, s kérni is fogom, hogy erre sort keríthessünk.
- De nem most. Az urak bizonyára fáradtak. Reggel lesz idő arra, hogy mindent megtárgyaljunk - javasolta Maria.

- Valóban, Miss Lucas, ön nagyon figyelmes. Egész nap utaztunk, s eléggé törődöttek vagyunk. Van-e mód önöknél megszállni asszonyom, vagy fogadót kell keresnünk? - fordult Darcy Mrs. Bellhez. A hölgy már akkor intézkedett szobájuk felől, amikor még az utcán tárgyaltak Deannel, így hamarosan álomra hajthatta fejét s elszunnyadhatott a nagy izgalom után mindenki, kit rossz lelkiismerete nem gátolt ebben.

Reggel Maria és Lydia egymás szavába vágva mesélte el az előzményeket. Helyenként az urak belekérdeztek előadásukba, s lassan fény derült kisebb részletekre is, melyekről nem mindenkinek volt tudomása. Miss Anne gyötrődve hallott a sikertelen első szöktetési kísérletről, míg Mrs. Bellnek az egész történetről csak hézagos tudása volt, sejtése ellenben annál több. Darcy és az ezredes csak most ismerte meg Mr. Long levelének alapján az udvarló kétes származását és egyéb körülményeit, - ezek csak Maria levelének megírása után kerültek napvilágra. Lydia szerepének taglalásakor az urak időnként szemrehányóan néztek rá, s okot adtak neki, hogy többször is pirulva lesüsse szemét, jelezve, hogy ha nem is úgy tett mindig, de tudta, mi a helyes, és most szégyenkezik viselkedése miatt.

Ezután Darcyt és Fitzwilliamet bemutatták Miss Catherine-nek, ki lejött az emeletről, s élénken érdeklődött az éjszakai lárma és zajok miatt. Mrs. Bell nem tartotta szükségesnek, hogy az eseményeket teljes valójukban felfedje, ezért az urak érkezésével magyarázta az éjszakai jövés-menést. Ezt a kisasszony készségesen elfogadta. Élénken vizsgálta Darcyékát, s miután kellemes úriembereknek találta őket, kegyesen társalogni kezdett Fitzwilliammel, míg Darcy a pavilonba kísérte Miss Anne-t, hogy négy szemközt beszéljen vele.

- Kedves Anne, először is azt bocsátom előre, hogy nem bírjaként ülök most ön mellett - kezdte Darcy komolyan nézve a lányra. - Ön most zaklatottabb annál, mint hogy józanul mérlegelje tettét és annak következményeit. Nem is az én tisztem, hogy felvilágosítsam önt, vagy kioktassam olyan dolgokról, melyeket a szülők kell, hogy megtanítsanak gyermeküknek... Csupán azt szeretném, ha megállapodnánk abban, mit teszünk ezután... ha elmondaná, mit szeretne. Amennyiben lehetőség van rá, segítsek önnek a legkevesebb gonddal és bajjal megoldani jelenlegi kényes helyzetét. Tisztában vagyok érzelmeivel, ezt vegye kérem figyelembe.

- Hogyan lehetne tisztában, amikor még én magam sem vagyok? - kiáltotta zavartan, mély kétségbeeséssel Anne, ám Darcy sajnálkozva nézett rá, s megerősítette az elmondottakat.

- Miss Anne, önben most háromféle érzés lakozik. Első a fájdalom és kétségbeesés, mert nem sikerült, amit Deannel elterveztek, s udvarlóját is elvesztette, hiszen ezek után ön nem találkozhat vele többé... Ugye nyilvánvaló az ön számára is, hogy itt tovább nem maradhat?

Anne szepegve bólintott.

- Elutazunk, s hogy miképpen, arról még beszélünk. Második érzése a düh, a harag ellenünk, kik meggátoltuk szökését; barátai ellen, kiket most nem tart jóakaróinak; talán még saját maga ellen is, mert azt hiszi, lehetett volna ügyesebb, vagy titkolózóbb; esetleg azért, mert kezdi belátni, nem kellett volna ilyen vállalkozásba belevágnia... Nem is tudom: úgy vélem, eddig ön még nem jutott el... jól látom a helyzetet?

Anne kényszeredetten bólogatott.

- Harmadik érzés a félelem. Fél attól, hogy nem látja többé szerelmét, s ez a félelme jogos. De nem azért nem láthatja, mert az ön boldogtalansága a mi célunk... Pontosan ellenkezőleg... Ha semmi más kifogást nem emelhetnénk Mr. Dean ellen, csak Mr. Long értesüléseit, azok is éppen elegendőek ahhoz, hogy gyanakodva nézzünk az úrra... Ugye egyet ért velem, Miss Anne? Ha közömbös lenne az úr iránt, ön is így gondolná... vagy tévedek?

Anne leszegett fejével babrálta a terítők rojtjait, s határozatlanul bólogatott, bár Darcynak tökéletesen igaza volt abban, hogy tettének súlyát még nem fogta fel. Mindazok az érzések, melyeket Darcy felsorolt, megvoltak benne, s ezeken kívül mindenekfelett az a szörnyen kínos tudat, hogy évekig azt hitte, Darcyhoz fog nőül menni: anyja ebben a hitben tartotta, ez volt kívánsága - de a férfi más leányt választott. Ez nem tette éppenséggel rokonszenvesé Anne szemében az utóbbi időben. S most éppen ő akadályozza meg, hogy boldog legyen mással...?

- Hogy került ide, Mr. Darcy? - bukott ki belőle váratlanul. - Ki hívta ide, hogy intézkedjen az én sorsomról? Anyám rendelkezett így?

- Miss Lucas levélben írta meg aggodalmait, s azt kell mondanom, jól látta a helyzetet, s a legjobbat tette, amit cselekedhetett, amikor nekünk írt, s nem az ön édesanyjának, ki kétségtelenül szigorú asszony, de nagyon szereti önt. Hihetetlen fájdalmat okozott volna neki, ha tudomást szerez önfejtéséről. Nagy hálával tartozik Mariának...

- Hát anyám nem tud semmiről? - álmélkodott Anne.

- Ismétlem, Maria minket értesített... és ön? Írt az édesanyjának, ahogy megbeszélték?

- Nem... - ismerte be szégyenkezve Anne. - Anyám semmiről sem tud.

- Az jó most, mert nem okoztunk fájdalmat neki, de rossz is, mert egyszerre zúdul a nyakába minden, amikor megtudja... - csóválta fejét Darcy.

- De feltétlenül meg kell tudnia...? - gyötrődött a lány. Darcy szomorúan csóválta fejét.

- Sajnos nem titkolhatjuk el, kedves unokatestvérem. Oly sokan tudnak Dean udvarlásáról itt Scarboroughban... s innen a hír Londonba is gyorsan eljut a nyaralók révén... Az éjszakai esemény híre pedig már ma fog elterjedni. De nem ez a fő ok. Az őszinteség és a helytállás, hogy tetteinkért vállaljuk a felelősséget, az egyenes jellem alapvető követelménye... Én nem fogok hazudni ön miatt, Miss Anne, és társai sem. Segíteni fogok, ezt megígérhetem, hogy a lady haragja ne sújtsa önt túlzott mértékben - de többet nem tehetek.

- Ó, attól nem félek, hogy a mama megtudja... nekem ugyan ne tegyen szemrehányást... álszent dolog lenne az... - mondta feltámadó önérzettel a lány.

- Hogy érti ezt, kedves Anne? - csodálkozott Darcy.

- Úgy értem... hogy neki nincs joga... illetve nekem nem mondhatja...

- Micsodát?

- Hogy miért tettem ilyet. Hogy miért akartam megszökni.

- Miért ne mondhatná? Az édesanyjának joga, sőt kötelessége megóvni a felelőtlen lépésektől.

- De mama nem mondhatja, mert ő... mert ő is megszökött korábban... mielőtt férjhez adták apámhoz... - nyögte ki dacosan Miss Anne.

- Honnan veszi ezt az értesülést, unokahúgom? - kérdezte Darcy meghökkenve.

- Nénikénk árulta el Londonban, lady Florence...

- Erről én sohasem hallottam - csóválta fejét hitetlenül a férfi.

- Mert anyámnak szerencséje volt, s a testvérei mélyen hallgattak róla. Nekem is véletlenül kottyantottak ki... Nagyon rontotta volna a család jó hírét az eset... akkoriban még szigorúbbak voltak az illemszabályok, mint ma, s épp idejében tudtak közbelépni... - bizonygatta Anne.

- Meglep, amit mond, és nehezen hiszem el, de ez az eset mit sem számít abból a szempontból, hogy a ladynek be kell vallani a történeteket. Hogy ő mit tett harminc éve, az nem befolyásolja az ön felelősségét a mai időben - szólt Darcy helytelenítőleg.

- Mindegy, én akkor sem félek haragjától - szegte fel fejét Miss Anne.

- Nos, akkor árulja el, mitől fél?

- Attól félek, ugyanúgy lesz minden, mint eddig... Hogy mindig azt kell tennem, amit ő jónak lát... mindig úgy gondolkodnom, ahogy ő akarja... hogy megválasztja barátaimat, udvarlóimat ugyanúgy, mint könyveimet és ruháimat... Nem bírom már... itt olyan jó volt eddig... azt tehettem, amit akartam...

- Bele is ugrott meggondolatlan dolgokba - mutatott rá Darcy.

- Igaz, de... nyugalom volt körülöttem, és élet, elevenesség, pezsgés... otthon pedig csak az unalom... az elvárások... mama dühkitörései...

- Elfogadom, hogy anyja szigorúbb talán a kelleténél, de az ön érdekében teszi. Hallhattuk, mennyire kétségbe esett, amikor ön elkapta a járványos betegséget... Ha önről van szó, a lady szíve csupa jószág. Ne fizessen érte hálátlansággal! Hisz amúgy is nemsokára nagykorúsítják... Nem olyan hosszú idő az. Utána már változtathat a helyzetén...

- Nem bírok hazamenni! - kiáltott fel a lány s arcát pirosra festette az izgalom. - Elmegyek bárhová, de haza nem... még nem... Hadd élvezzem még egy kicsit a szabadságot! Olyan nagy kérdés ez? Hadd szokjam hozzá, hogy vissza kell bújnom a kalitkába... csak még egy kicsit, Mr. Darcy! Kérem... kérem!

- Szívesen látom Pemberleyben egy időre, ha ez önnek megfelel... - mondta kényszeredetten Darcy.

- Ó, igen. Nagyon is! Köszönöm, kedves unokatestvérem, köszönöm! - lelkenedett Anne.

- ...bár ott csendesebb életet élünk, mint itt. Ugyanakkor megvannak természetesen a szórakozásaink... Ha ezek megfelelnek önnek... Fiatalember is kevés fordul meg nálunk... Ám anyját értesíteni kell, és az igazat sajnos el kell árulni neki!

- Azt ígérte, támaszom lesz ebben, kedves Darcy, ugye remélhetem? Köszönöm...

Darcy helyben hagyó bólintására felviduló arccal sietett ki a pavilonból, hogy Lydiával cseréljen helyet. Darcy vele is társalogni óhajtott, s elég felemás érzésekkel tette ezt, mint ahogy Lydia tettei is ilyennek voltak minősíthetők.

Először köszönetet mondott neki Miss de Bourgh szökésének megakadályozásában való részvétele miatt. Ezt Lydia szerényen maga hárította el, mondván, hogy kötelessége volt, hisz ő dicsérte égre-földre Mr. Deant Anne-nek. Jóvá kellett tenni hibáját, miután előtte is feltárult a férfi jelleme és származása. Darcy nehezen hitte el, hogy régebben nem tudott erről, de nem tett rá megjegyzést. Majd a férjével történt szakítást feszegette Darcy, s Lydia kelletlen vallomása igazolta, hogy már röviddel házasságkötése után, az első időktől kezdve kezdődtek a problémák Wickham játékszenvedélye, és udvarlási mániája miatt, s igazuk volt azoknak, kik túl fiatalnak tartották őt a házasságra.

- De az eltelt idő jó lecke volt, és többet öregbített tapasztalatban, mintha otthon maradok... - vont a vállát könnyedén.

- Az ön tapasztalatszerzése csaknem tönkre tette egész családját... Főként testvéreit - mondta szigorúan Darcy.

- Jaj, most már tudom, s higgye el, szánom-bánom bűnömet... Szeretnék bocsánatot kérni tőlük... Wickhamet is ezért hagytam el... - magyarázkodott kényszeredetten Lydia.

- Férjét azért hagyta el, mert megverte őt - igazította ki Darcy.

- Azért is... de azért is, mert szeretnék kibékülni a családommal. Tudom, hogy Wickhammal ez nem lehetséges... Őt már senki sem fogadja el ebben a családban.

- S a karácsonyi levelét hogyan magyarázza? Talán férje tehetett róla, hogy minden testvérének és rokonának levelet írt, pénzt akarván kicsalni belőlük, ráadásul hazugsággal táplálva őket? Ezt hogy magyarázza, Lydia? Nekem úgy tűnt, maga írta a leveleket, nem Wickham - mutatott rá Darcy.

- Belátom - mondta szaporán pislogva, s könnyedségét levetkezve Lydia - igaz, hogy én is hibás voltam, s bár Wickham utasítására tettem, elismerem, meg is tagadhattam volna parancsát. Én is hibás vagyok. Bocsánatot kérek mindenkitől, s igyekszem majd elfeledtetni ezt a lépésemet... De annyi igaz volt, hogy valóban kétségbe voltam esve, és teljes anyagi csődünktől csak Wickham egy váratlan, nagy kártyanyeresége mentett meg akkor. De azóta is csak küszködtünk, mert lehet, hogy én is léha vagyok, s költekező, de Wickham nálam jóval többet vert el, és nem ruhákra, meg háztartásra... Ám való igaz: rászolgáltam a szidalmakra, s tudom, hogy megérdemlem minden szigorú szavát... Csak azt remélem, hogy a jóra irányuló szándékomat látva nem fordul el tőlem, és családomnak is szól néhány jó szót az érdekemben. Miss Anne esetében már a józan észre, s az illendő magatartásra hagyatkoztam: kérem, tudja ezt be annak, hogy jellemem javulása megkezdődött!

- S mit kíván most tőlem, Mrs. Wickham?

- Először is szólítson Lydiának. Férjem neve kezd előttem gyűlöletessé válni... Csak a jóindulatát kérem, s támogatását ahhoz, hogy szüleim visszafogadjanak Longbournbe, ez minden... most már asszony vagyok... nem kezelhetnek otthon sem ezentúl olyan szigorral, mint egy tapasztalatlan fiatal lányt...

- Ha kívülálló lennék, azt hihetném, ahogy beszél, mintha a túlzott szülői szigor miatt szökött volna meg Wickhammal. De hát ez nem így volt. Önfejtése és könnyelműsége vitte erre az útra. Szülei így látják a kérdést, és apja szerfelett neheztel önre, akárcsak testvérei. Nem tudom, megbocsátanak-e... Nem rajtam múlik, ezzel ugye tisztában van?

- De önre hallgatnak... s én megígérem, nem hall többé rólam semmi rosszat... A legjobb sógornője leszek, ígérem - fogadkozott Lydia.

- Azt a posztot már betöltötték, kedves Lydia - mondta Darcy udvariasan. - De megteszem önért, amit tudok. Szülei most Pemberleyben tartózkodnak, elvihetem oda, hogy bocsánatot kérjen tőlük, s a többi családtagjától is. Ám figyelmeztetem: ha nem tér valóban a javulás útjára, mi továbbra sem leszünk jó viszonyban.

- Majd meglátja, Mr. Darcy! Nem fog csalódnai bennem. Egy angyal leszek! - fogadkozott Lydia, s örömeiben táncolva ment kifelé a pavilonból, a lépcsőnél még visszafordulva. - És ne felejtse el megemlíteni lady Catherine-nek szerepemet a szöktetés megakadályozásában!

- Biztos lehet benne, az összes részletet feltárom előtte - ígérte fejcsóválva Darcy.

- No, az összeset azért nem kell...

Darcy már csak Mariának akarta megköszönni figyelmes és lelkiismeretes viselkedését, de ezt a többiek előtt is megtehetette. Amint azonban felállt, hogy bemenjen a házba, Maria szaladt kifelé. Darcy meleg szavait jóleső örömmel hallgatta, de szerényen elhárított minden elismerést, és látszott rajta, nem ezért akart beszélni vele. Rá is tért, amint módja volt, és Mrs. Bingley

állapota iránt érdeklődött, majd a család többi tagját vette sorra. Mr. Morton azonban sehogy sem került szóba, s Maria egészen elcsüggedt, mert nem merte egyenesen megkérdezni, tudnak-e az orvostól valami újat.

Végül Darcy megkérdezte, mit tehetne érte, mert lady de Bourgh hálája nem marad el, az bizonyos, de ő személy szerint is nagyra értékeli Maria magatartását. Kérte, mondja el, ha bármiben szolgálatára lehet. Maria erre újra Bingleyékét említette, s habozva kérdezte, nem látják-e szükségét orvos jelenlétének Jane szülésénél? Az igenlő válasza felderülő arccal ajánlotta fel segítségét.

- De hát ez nem jutalom... Ezzel ismét csak lekötelezné családunkat... Én valami másra gondoltam... - csodálkozott Darcy.

- Nekem ennél nagyobb jutalom nem kell, Mr. Darcy - suttogta Maria pipacspirosan.

Darcy nehezen értette meg, hogy miről van szó, ám akkor elmosolyodott.

- Mr. Morton...? - kérdezte kedvesen. Maria megszólalni sem mert, csak bólintott. - Hm... nagyon rendes ember... igazi úr! - jelentette ki vidáman Darcy. - A legjobb választás, Miss Lucas... Mindig is azt gondoltam, mióta csak önt és Mortont megismertem, hogy igazán szép pár lennének. Ne szégyellje az érzelmeit, kisasszony, az úr valóban megérdemli önt.

- Köszönöm, uram - mondta boldogan Maria szemlesütve.

- Én köszönöm, Miss Lucas. Bízhat bennem, mindent megteszek az ön érdekében, s teszem ezt annál szívesebben, mivel ön ma a harmadik, kinek ezt megígérem, de az első, kinek valóban jó szívvel teszem... De menjünk most... még sok a tennivaló, s elhatározásra kell jutnunk néhány dologban, kezdve a holnapi párbajjal...

Párbajról eddig még nem esett szó, s a hölgyek elszörnyülködtek. Szemrehányóan néztek Miss Anne-re, ki igyekezett kicsire összehúzni magát, s eltűnni valahová, mint egy kisegér. Miss Catherine kérdezősködött, ki óhajt párbajozni, és sajnálkozva csapta össze kezét a kibontakozó vita hallatán, hisz mindkét úr magára akarta vállalni az ügy ilyen módon való elrendezését. Az ezredes azonban most nem engedett. Kijelentette, Londonban Darcyn volt a sor, most őrajta, s ebből nem enged, ha a fene fenét eszik is.

- Hát párbajoznia kellett? - kiáltott fel aggódva Maria, s Darcy elmondta, megsértették húgát, és elégtételt kellett venni, ám az illető inkább megszökött, így párbajra nem került sor. Miss Catherine-t izgatta, hogy a snájdig ezredes másnap életveszélybe kerülhet, és szokott nyílt modorában ezt közölte is vele, hozzátéve, hogy kár lenne egy ilyen úriembert elveszíteni a társaságnak, hisz annyi jót hallott róla, hogy arra számítt, Londonban is összetalálkoznak a közös ismerősök báljain.

Fitzwilliamnek tetszett a kisasszony is, közvetlen természete is, így rögtön megígérte, hogy okvetlenül sort kerít rá, s addig is vigyázni fog a bőrére. Majd Mrs. Bell tanácsai alapján elindultak párbajsegédek és fegyvert szerezni.

Anne érzelmeihez most már az önvád is csatlakozott. Nagyon kedvelte az ezredest, semmiképp sem óhajtotta volna, hogy bármi baja essék, s most mégis őmiatta van veszélyben az élete! Kezdte megérteni, hogy tetteinkkel másokat is bajba sodorhatunk, önhibájukon kívül, s ez az első lépése volt a bűntudat felé vezető úton.

Ködös hajnal virradt másnap a párbajozókra. A köd nehezen szállt fel, s a Newcastle felé vezető úton túl is mentek volna a kiserdőn, ha egy férfi nem áll s integet lámpással az út szélén. A ritkás erdőcskébe vezető csapás elején várta őket Dean, két másik katonatiszttel.

Először makacsul ismét egyezkedni próbált, hátha valamiképpen mégis Miss Anne közelébe juthat, ám Darcyék világossá tették, hogy semmiféle egyezés nem jöhet létre, eljegyzésből, frigyből semmi sem lehet. Dean kénytelen volt elfogadni a párbajt, s a tiszték sürgették, kezdje mielőbb. Orvost nem tudott keríteni - mondta dühöngve -, de társai értenek a sebekhez, s ellátják őket, ha bajuk esne. Darcyék ezt elfogadták, így már csak a fegyvert kellett megválasztani. Kard helyett végül pisztoly mellett döntöttek, s jól jött most, hogy Fitzwilliam mindkettőnek mestere volt. A párbajt meg is ejtették annak rendje s módja szerint, s mindkét fél eltalálta a másikat.

Fitzwilliam a vállán sérült meg, sérülése nem volt életveszélyes, Deannek ellenben a karját lőtte át az ezredes, és erősen vérzett. A lovagiasság szabályai szerint ezzel el is volt intézve az ügy, és Dean segédei igyekeztek a sebeket bekötözve minél előbb orvoshoz vinni társukat. A felek elváltak egymástól. Darcy a városkába érve a biztonság kedvéért megnézte Fitzwilliam sebeit, de a golyót már a helyszínen kiszedték, s az orvos elégedett volt a seb el látásával. Két-három nap pihenőt javasolt azért indulás előtt, s ezzel nem okozott túl nagy örömet Darcynak, aki szívesebben lett volna Pemberleyben, szerettei körében. De nem tehettek mást, az ezredes gyógyulása érdekében maradni kellett. Maria ismét hasznossá tette magát a következő napokban, lelkiismeretesen ápolva Fitzwilliamet, ki a nappal óráira a pavilonban rendezkedett be, s társalgott a betérő hölgyekkel, kik szívesen keresték fel élénk modora, jó kedélye, és remek történetei hallatán.

Miss Catherine egyre jobban érezte magát társaságában, elámult az ezredes tájékozottságán, széles látókörén, és akaratlanul összehasonlította Mr. Longgal, ki a hétvégeken rendszeresen és szorgalmasan átjárt Newcastle-ből udvarolgatni. Mr. Long csinosabb volt az ezredesnél és fiatalabb valamivel - ám hozzá képest üresfejű és unalmas, míg kellemes társaságban az ezredes valósággal sziporkázott, és egymaga óráig elszórakoztatott bárkit. Miss Catherine rokonszenve nőttön-nőtt, s mire Darcyék elindultak Pemberleybe, sajnálni kezdte az ismeretség megszakadását. Fitzwilliam elégedetten látta a tetszés jeleit, s mivel a kisasszony nagyon is kedvére való volt, több ízben is tréfásan megfenyegette, felkeresi Londonban is. Catherine mosolyogva közölte, jobb lesz, ha betartja ígéretét, különben maga keresi meg, s bosszút áll rajta a be nem váltott ígéretért. Így évdtek egymással hosszasan.

Három napot adott Darcy az ezredes pihenésére, mialatt a hölgyek elbúcsúztak a szomszédságban szerzett ismerősöktől, s Anne-nek már észre kellett vennie, hogy néhányan összesűgnek a háta mögött. Nem volt hát kedve a korzón vagy más forgalmas helyeken mutatkozni. Míg Darcy körül nézett Scarboroughban, s kihasználva a meleg napokat, tengeri fürdőzésre adta fejét, addig a hölgyek összecsomagoltak, s az ezredest szórakoztatták. Catherine sopánkodott, hogy üres lesz a ház nélkülük, és szívélyesen meghívta Mariát, látogassa meg londoni házukban, ha a fővárosban járna, s címet cserélt vele is, Anne-nel is. Lydiának ellenben semmi hasonlót nem ajánlott fel.

A nevelőnő savanyú képpel gondolt a lady várható szemrehányásaira, s arra, hogy nem időzhet tovább a fürdővárosban. Míg nem dől el, mit óhajt a lady, addig Pemberleyben kell maradniuk mindenképpen, és vigaszául szolgált, hogy az előkelő kastély sem volt ellenére, míg Darcy küldöncöt meneszt Rosingsba. Mrs. Bellt mindenki biztosította, hogy jó hírért viszi szét az országban: szívből köszönték vendégszerető viselkedését és gondos felügyeletét. Maga a hölgy is érzékenyülten vett búcsút tőlük, s Catherine-nel oldalán hosszan lobogtatták kendőjüket a ház sarkánál, a tovagördülő hintó után.

JEGYESEK KÖNYVE

- Istenem, de jó újra itthon! - kiáltott fel Georgiana egyhetes londoni tartózkodásuk után, amikor bátyjával, valamint Maryvel és Fitzwilliammel végre visszatért Pemberleybe. Számára ugyan sikeres volt a fővárosi tartózkodás, mindkét zongoraest sikert aratott, a tekintélyes királyi zeneakadémia néhány tagja is elismerését fejezte ki a régens rokonának estélyén, s még Mr. Gardiner érdekében is elejthetett néhány ajánló szót a herceg előtt. Ám Bartlet erőszakos pimaszsága nagyon megviselte. Szinte lelki beteg lett attól, hogy szeretett bátyja meg is halhatott volna, ha párbajoznak. Sehogy sem fért a fejébe, hogy ő soha nem bátorította, nem ígért semmit az elvetemült, gyáva hozományvadásznak, annak mégis módja lehetett veszélybe sodorni Darcyt, és egy életre bánatba dönteni őt, ha bátyjának baja esik. Hogy lehet ezt megengedni? Hogy szabad derék, becsületes embereket önhibájukon kívül bajba sodorni? Miért engedi ezt a társadalom? Miféle lovagiasság az, ahol a vétlen embernek harcolni kell igazáért, vagy becsületéért, s lehet, hogy még ő marad alul?

Miss Darcy nagyon elégedetlen volt a becsületkódex több szabályával, a társadalmi elvárásokkal, s úgy általában az emberi és társasági erkölccsel, s ezt több napig nem unta felháborodottan hangoztatni úgy Londonban, mint a birtokon - teljes joggal, hisz már másodszor volt szenvedő alanya a vagyonszerzésre irányuló kíméletlen harcnak, még ha a közvélemény nem is értesült az elsőről. Nézeteivel az első ijedtség után mindenki egyetértett Pemberleyben, s lelkesen csatlakoztak hozzá. Eliza el sem akarta hinni, hogy Bartlet ilyen esztelenségre vetemedett, de kénytelen volt, s egyik rémületből a másikba esett, amikor a párbajra emlékezve átgondolta a történeteket. Anyjának ismét módjában állt napokig elképedten tárgyalni az esetet Mrs. Gardinerrel együtt, ám mindannyian jólesően nyugtázták Mr. Steady kifogástalan magatartását és harcias áldozatkészségét. Immár Mrs. Bennett előtt sem maradt kétséges az ifjú vonzalma Georgiana iránt, s a hölgy örömét fejezte ki ennek hallatán, bár titokban kissé sajnálta, hogy nem Mary vagy Kitty a szerencsés kiválasztott. Csupán az nem fért a fejébe, hogyan lehetséges az, hogy vonzalmuk elkerülte az ő figyelmét...

Anyakönyvi kutatásai alatt Fitzwilliam többfelé is kérdezősködött Bartletről, s mindenhol szembesült a fiatalember kicsapongó életének következményeivel: adósságot adósságra halmozott. Apja - az alsóházi képviselő - nehéz helyzetbe került szökött fia miatt: foghatta fejét a fizetendő számlák láttán, mellyel a hitelezők megrohanták, miután a meghíúsult frigy híre elterjedt a fővárosban. De Darcyék cseppet sem sajnálták: elvtelen, korlátokat nem szabó, elnéző magatartásuk volt fiuk léha természetének előidézője. Darcy a későbbiekben is találkozott néha az apa nevével. Egy darabig fizette a számlákat, ám egy idő után kijelentette, hogy nem áll helyt fia tetteiért. Többen is beperelték, a perek nem tettek jót hírnevének, s előbb a képviselőségről csúszott le, majd más hivatalból is el kellett mennie. Végül eladta házáat, s attól kezdve hírért sem lehetett hallani. Így tett tönkre egy családot az elsőszülött iránti elvakult szeretet.

Míg az ezredes sok mindent megtudott Bartletről a fővárost járva, addig Herbert grófnő, vagyis Mary Callwell neve sehol sem bukkant fel, s miután az utolsó lehetséges helyen is érdeklődött, kénytelen volt megállapítani, hogy a fővárosban sem született Mary Callwell az elmúlt hatvan évben.

- De hát ki ez a hölgy? - kiáltott fel Eliza csalódottan, türelmét veszítve. - Valahol csak születnie kellett...

- Egészen biztos lady Monteros hírforrása? - kételkedett Darcy.
- Mérget vehetünk rá. Ha a lady azt állítja, akkor az úgy van - jelentette ki Eliza.
- Márpedig nincs nyoma sem Londonban, sem Scarboroughban - tárta szét kezét tehetetlenül Fitzwilliam. - Még csak James Callwellt sem találtam... Ilyen bejegyzések egyszerűen nincsenek. Érthetetlen... Mr. Steadyt kétszer is megkérdeztem, hol született, és teljes meggyőződéssel állította, hogy Londonban. Az anyakönyvek alapján viszont ez nem igaz.
- Márpedig ő nem mond valótlan! Ezek szerint az anyakönyvek rosszak - védelmezte Georgiana a festőt.
- Vagy ő rosszul tudja. Mindkét eset lehetséges - mutatott rá Fitzwilliam.
- Meg kell várni, míg a lady visszatér nyaralásából - mondta nyugodtan Mr. Bennett.
- Úgysem tehetünk mást... Türelmesnek kell lenni - értett egyet vele Mr. Gardiner.

Türelem! Eliza szinte toporzékolt, annyira nehezen viselte el, hogy nem elégítheti ki kíváncsiságát. Hát minden összeesküszik ellene? Sem az anyáról, sem fiáról nem sikerült megtudni semmit, még születési helyük is ködbe vész, ugyanott vannak, ahol elkezdtek a nyomozást, miközben fél év eltelt...

Ha az ember kedvel valakit, kéretlenül is szívesen tenne jót vele: Elizát nem az öncélú, szeszélyes érdeklődés vagy pletykaéhség kínozza, hanem segíteni akart két szerelmes egymásra találásában, hogy azok is boldogok lehessenek, mint ő. A türelmetlenséget szinte a csontjaiban érezte: legszívesebben felugrott és szaladgált volna tehetetlensége miatti haragjában. Ez az érzés gyakran elővette, ha Mr. Steadyre nézett, ki ismét a környéken készítette festményeit, s rendszeres látogatójuk volt, hol lovon, hol megrendelőinek hintóján érkezve.

Aznap délután is Pemberleyben időzött, amikor jókötésű, vállas úriember lovagolt a kastély elé, s láttára a teraszon teázó társaságból Kitty szívéhez kapva felemelkedett és hitetlenkedő mosollyal integetni kezdett.

- Erre, erre! Jöjjön, itt vagyunk!

A kis Jenny és öccse felpattant a gyermekek asztalától, s az idegen felé rohant, Kitty pedig sápadtan rebegte:

- Ő Mr. Howell...

- Hát megjött végre. Hála az égnek! - kiáltott Mrs. Gardiner, és arcán örvendező mosollyal, kezét összecsapva Bennettek felé fordult. - Ő a gyermekek édesapja... Istenem, hát visszatért a hosszú útról...

A férfiak felálltak, hogy üdvözljék az urat, ám Mr. Howell egy darabig képtelen volt elszakadni gyermekeitől. Ölelték, csókolták egymást, s a hosszú távollét után a viszontlátás könnyeket csalt szemükbe. A megtermett férfi sírt, mint a záporosó, s gyermekei nemkülönben. A társaság hosszú percekig nézte elérzékenyülve a jelenetet, míg a férfi végre erőt vett magán, és térdeléséből felegyenesedve kézen fogta gyermekeit, s az asztalhoz járult. Az illendő bemutatkozáshoz alig talált szavakat. Ám mindenki átérezte meghatottságát, s maguk is hasonló érzéssel küszködtek.

Fél év! Fél évig volt távol a gyermekek édesapja, s aki szeretet, kényelem, és anyagi javak bőségében tölti napjait, annak ez az idő gyorsan elrepül. Ám a távolság felnagyítja azok hiányérzetét, kik nélkülözni kénytelenek e javak valamelyikét, mert a sors vagy a véletlen így

rendelkezett. Bármily közhelyszámba megy, igaz: szerető szíveknek keserves dolog a veszély, a távollét, s Mr. Howell és gyermekei őszinte vonzalma nem vonható kétségbe.

Lassan azért megindult a beszélgetés. Mr. Howell nem győzte hálájáról és elismeréséről biztosítani Pemberley urát, melegszívű nejét, Gardineréket, s mindenekelőtt Kittyt, ki oly jólelkűen gondoskodott gyermekeiről, jobban, mint saját rokonai. A figyelem ekkor a lányra terelődött, Kitty hol pirult, hol sápadt, érzékei amúgy is megfeszültek, amint meglátta Mr. Howellt. Lelkét előbb viharos öröm járta át, majd aggodalmas várakozás töltötte el, hogyan szól hozzá, miképp szólítja őt levelező partnere. Vajon megmarad-e a köztük kialakult meghitt barátság olyan csodálatosnak, amilyen írásban volt? Vagy a szavakat mégis könnyebb leírni, mint elmondani? A papír türelmes és engedelmes: a leírt szó javítható, kitörölhető, és szégyenpírt sem éget írójának arcára, míg a beszéd szavai meggondolatlanok, bántóak, vagy pontatlanok lehetnek, s olykor lehetetlen visszaszívni őket. De Mr. Howell udvarias meghajlása és hálatelt köszönete ráébresztették, hogy leveleik közvetlenségét aligha várhatja el most, a társaság, a gyermekek előtt: érzéseit csillapítania kell, míg kettesben nem lesz módjuk szót váltani: s ez a kényszerű türelem ugyancsak próbára tette idegeit.

Mr. Howell maga sem volt nyugodt, de hajósemer lévén jobban tudott parancsolni idegeinek, s mert a gyors helyzetfelméréshez és véleményalkotáshoz elengedhetetlen a higgadság, a tengerész hamarabb megnyugodott, mint Kitty vagy a gyermekek, és hamarosan a részletek iránt is elegendő érdeklődést tanúsító ember szemével nézett körül. Nagy figyelmet szentelt a gyönyörű, impozáns kastélynak, s a benne élőknek, de észrevette azt is, ahogy Kitty izgatottan, szívére szorított kézzel, boldogan üdvözölte őt: ahogy gyermekeinek egy-egy jó falatot nyújtott: ahogy a kis Jenny otthonosan s félelem nélkül mozgott az előkelő környezetben - és a látvány tetszett neki, s elégedettséggel töltötte el szívét.

A társaság hajójáról és utazásáról faggatta, - nemkülönben a kis Jenny és öccse -, és Mr. Howell mesélt is, bőségesen fűszerezve mondandóját érzékletes leírásokkal, és izgalmas történetekkel. Az úr a Tengerészeti Hivatal egy különleges megbízását teljesítette, mellékesen pedig fűszereket és egyéb árucikkeket kutatott fel különböző szigeteken a Kelet-indiai Társaság utasítására, melynek alkalmazottja volt. Katonákról és bennszülöttekről szóló történeteit olykor hitetlenkedő csodálkozással hallgatták, száz kérdéssel ostromolva kicsik és nagyok egyaránt. A gyerekek köréje sereglettek és száj tátva hallgatták elbeszélését, míg csak az est le nem szállt.

Természetes, hogy vacsorára ott marasztalták, s Eliza a lambtoni fogadóba sem akarta visszaereszteni, ám az úr csomagjai ott maradtak, ezért menni akart. Gyermekei azonban sírva fakadtak az elválás hallatán, ezért végül Mr. Howell elfogadta a meghívást, s a csomagokért inast küldtek. Vacsoránál élénk beszélgetés alakult ki, mivel mind a tengerész, mind Fitzwilliam világlátott ember, kiváló elbeszélő volt, s humorban sem szűkölködtek. Eszmecseréjük mintapéldája volt a lebilincselően szórakoztató társalgásnak, melyből hasznos ismeretek szerzésére is mód nyílhatott mindazoknak, akik a tengerész vagy katonaélet rejtelseire, a távoli Indiákra, a kontinens főbb kikötőinek nyüzsgő világára, vagy egzotikus szigetek lakóira voltak kíváncsiak. A hölgyek és gyermekek érdeklődése nem lankadt a következő napokban sem. Bár Mr. Howell eredetileg azért jött, hogy gyermekeit hazavigye londoni, Cheapside-dal szomszédos kerületben levő házába, Darcyék szíves vendégszeretete, Kitty reménykedő marasztalása, s a gyermekek könyörgése mind arra ösztönözte, hogy tervét megváltoztatva Darcyéknál maradjon szeptemberig, s csak ügyeinek intézése vonja el őt időnként Pemberley idilljéből.

Kitty is, Mr. Howell is vágyott személyesebb beszélgetésre, mellyel megerősíthetik a levelezés folyamán kialakult baráti viszonyt, s hogy ezek az érzések magasabb hőfokot is elérjenek, az Kitty romantikus és szerelemre vágyó természetének nagyon is megfelelt volna. Kérdés, hogy Mr. Howellnek eszébe jutottak-e ilyesféle gondolatok a tengeri viharok vagy éppen a különféle kikötői hatóságokkal vívott csaták közepette?

A romantika mindig megteremti a maga helyszíneit, s mindig talál időpontot az érzelmek áradására, a reménykedésre, - legyen éjjel vagy nappal, komor kolostorcella, vagy napfényes pavilon egy gyönyörű kertben. A gondolatok szabad szárnyalása nem zárható hely és idő börtönébe. Kitty méltán remélhette, hogy levelezésük alapján gyengédebb érzelmek is ébredhettek iránta a délceg tengerészben, s ahogy a távolság megszépítheti a csúnyát vagy a rosszat, a csinosból szépet, a kedvesből a legkedvesebbet faragva, úgy ruházhatja fel őt is a legjobb tulajdonságokkal a férfi szemében.

Másnap sehogy sem tudtak alkalmat szakítani bizalmasabb együttlétre. Jenny és öccse a boldog tulajdonosok örömeivel vették birtokba apjukat, s kezét fogva, ölébe ülve, egy percre sem hagyták magára. Következő napon azonban Mrs. Bennett, látva Kitty vágyakozó pillantásait, gyanút fogott, és töprengeni kezdett, majd nemsokára sógornőjéhez fordulva csendben megtudakolta, vajon Mrs. Gardiner szerint lehet-e gyengédebb érzelem közöttük, s vajon minden levelet bemutatott-e Kitty a nénikéjének?

- Az én anyai szívemet nem lehet becsapni! - suttogta Mrs. Gardiner fülébe. - Látom én, hogy Kitty szerelmes ebbe az úriemberbe. Csak azt remélem, kedves sógornóm, hogy alaposan tudakozódtak felőle, mielőtt levelezni engedték a lányommal, s valóban megfelelő jelölt lehet Kitty számára... Végül is, kevés ugyan a hozománya... hmm... ez meg családos ember... nem éppen ilyen kérőt szántam Kittynek... de ha a vagyona elfogadható nagyságú... én nem állok az útjukba. Amúgy is a tengereket járja, alig lesz otthon. Legalább Kitty azt csinál majd, amit akar...

Mrs. Gardiner feddésére csak legyintett, s miután meghányta-vetette magában, hogy a kapitány mégis alkalmas lehet férjnek, nekifogott, hogy lányának lehetőséget teremtsen az illendő, de bizalmas együttlétre Mr. Howellel. Mesterkedései következtében rövidesen az összes gyermeket elvitték az egyik szomszédos faluba, hol éppen vándorcirkusz vendégszerepelt, így végre Kitty Mr. Howell kíséretében járhatta a park ösvényeit édes kettesben, miután Mary és Georgiana tapintatosan, virágszedés ürügyével hagyták időnként lemaradni őket az egyik kanyarulatban.

A beszélgetés nehezen kezdődött, mert mindkét fél sokat várt, de nem merte az érzelmeit nyíltan kiteregetni a másik előtt, arról nem beszélve, hogy Kitty vonzalma romantikus lelkülete révén jóval magasabb hőfokon lángolt, mint azt a tengerész gondolta. Míg Kitty regényes képzeletét semmi sem gátolta abban, hogy a levelek alapján szinte hőst faragjon a kapitányból, a tengerész emlékezetében, kevés szabad idejének ritka óráiban egy olyan kedves, szeretetreméltó, jólelkű kisasszony képe jelent meg, ki önzetlenül törődik gyermekeivel s gyorsan és lelkiismeretesen válaszol leveleire, melyekbe a magány, a honvágy és az elszenvedett haláleset fájalmát is beleírta, s melyekre mindig vigasztaló szavakat és bátorítást kapott válaszul. Megbecsülése nőttön-nőtt Kitty iránt, de vajon elég-e ez az érzelem ahhoz, hogy kapcsolatuk komolyra fordulhasson?

Mr. Howell kétségeit növelte Pemberley megpillantása, s Darcyék iránti tudakozódása. Elfogadható személy ő ebben a főúri környezetben? Ám több tény és észrevétel is jelezte számára, hogy szándékai komolyra fordulását nem néznék rossz szemmel - ellenkezőleg, hisz gyermekeiket befogadták, és úgy bántak velük, mint saját rokonaikkal: őt szívélyesen vendégül látták. Charlotte sorsának megismerése után, majd értesülve Bennették anyagi helyzetéről, s Kitty csekély hozományáról - melyről Mr. Gardiner jónak látott mellékesen szót ejteni - kétség sem maradt benne, hogy nem ütközne elutasításba a család részéről, ha Kitty iránt mélyebb érzelmeket táplálna: s ezzel gyorsabb és biztosabb helyzetfelismerésről tett tanúságot, mint Mr. Steady, ki még mindig nem tudott túllépni lelki korlátain, hogy Georgiana kezét megkérje.

Kitty külseje megfelelt Mr. Howell elvárásainak: fiatal volt, gyors mozgású, ha szépnek nem is, de csinosnak mondható, s néha szertelen, játékos modora, vidámsága felvidította a komoly hajóskapitányt, kinek legnagyobb gondját egy ideje már az okozta, hogy gyermekeinek törődésre volt szüksége. Olyan asszonyra, kiben megbíznak, szeretik: kire nyugodt szívvel rábízhatja őket hosszú, veszélyes tengeri útjai alatt: s mint apa, olyan feleséget kívánt, aki megfelel ennek a felelősségteljes feladatnak. Kitty - rokonait is figyelembe véve - alkalmasnak látszott erre is, így Mr. Howell fejében rövidesen felmerült a házasság lehetősége, annál is inkább, mert Kitty jelleme levelei és az ő emberismerete alapján már nyitott könyv volt előtte, s úgy gondolta, képes megbirkózni vele.

Nem akarta azonban elsietni a döntést, mely egy életre szól, s igyekezett a következő napokban és hetekben minél jobban megismerni Kittyt, és rokonait, s megismernedni nézeteikkel, jellemükkel és viselkedésükkel. Erőfeszítését siker koronázta: Fitzwilliammel pár nap elteltével már tegező viszonyba került, Mr. Gardiner fennen dicsérte a kereskedelmi árucikkek ismeretében való jártasságát, és Darcy nagyrabecsülését is kivívta, amikor társadalmi reformok szükségességéről beszélt, s előadta saját elképzeléseit a változtatásokról, hasznos gondolatokat adva Darcynak parlamenti munkájához.

A hölgyekkel a frankhoni divatról és nevelési módszerekről társalgott, ugyanakkor felhívta figyelmüket a világban tapasztalt szegénység és nyomor szívfájdító eseteire, melyek nem elszigetelt jelenségek. A közlegelők körülkerítésével a falusi lakosság, a háború befejezésével az elbocsátott katonák, tengerészek, a gépek terjedésével a városi emberek kerültek nehéz helyzetbe a szigetországban - Londonban is egyre tömegesebben fordult elő a határtalan nincstelenség, s a helyzet orvoslása az egész társadalom összefogását igényelte volna. A gyógyítás módját azonban nála érdekesebb emberektől várta, s csupán reménykedett, hogy lesznek olyan politikusok, kik Darcyhoz hasonlóan tájékozódnak, felméri a probléma nagyságát, s tesznek valamit a szegénység terjedése ellen. Mr. Howell tehát egyszerűsége ellenére figyelemre méltó, komoly ember volt, s hogy épp egy olyan szertelen lány, mint Kitty tudta érdeklődését felkelteni, az elsősorban az ellentétek vonzásának, s a lány élénkségének, gyermekszeretetének volt köszönhető.

Ezt az érdeklődést Mrs. Bennett fondorlatosan igyekezett erősíteni, vércseként csapva le minden lehetőségre, mely Kittyt kedvező színben tüntette fel. Nem szűnt meg dicsérni őt Mr. Howell előtt, nem felejtve el időnként megjegyezni, mily nehéz feladat egy kisasszony számára két kis árva felnevelése, s mily megbecsülendő leány az, ki ilyesmit vállal. Mr. Howell hamar kiismerte magát a helyi és családi viszonyokban, s attól kezdve Mrs. Bennettet udvariasan, de módszeresen apró történetekkel szórakoztatta, melyekben különféle férjfogási módszerekkel sütek fel furfangos asszonyok - olyan jártasságot áruulva el ebben a témában, mely teljesen kétségbe ejtette az érdekes hölgyet...

Maria Lucas aggodalommal telt levele olyan helyzetet szüntetett meg, melyben a tengerész - a többiek szeretetteljesen csúfondáros mosolyának fényében - hőiesen tűrte Kitty anyjának mesterkedéseit, miközben gyengéden figyelte Kitty viselkedését, bebarangolva vele és gyermekeivel a birtok minden részét. Georgiana és Steady egymás társaságát kereste, így ők is a sétákban lelték örömeiket, s Mary bosszankodhatott, hogy a hús könyvtárból oly gyakran kellett anyja parancsára hozzájuk szegődnie az illendőség kedvéért. Gardinerék élvezték a vidék csendjét, a jó levegőt, és Charlotte lelki ápolásának gondját gyakran megosztották Elizával. Mr. Bennett hol a könyvtárban mélyedt el valamelyik könyvbe, hol Darcyval és a tisztartóval vitatott meg gazdasági kérdéseket, míg felesége nem szűnt meg terveit szőni a tengerész behálózására.

A levélbe foglalt segélykérés sürgető és halaszthatatlan volta felingerelte Elizát.

- Fel nem foghatom, miért nem lady Catherine-nek írt Maria? Ő az anyja, neki kell vigyázni Miss de Bourgh-re... - nézett duzzogva Charlotte-ra, ki maga sem értette a dolgot.

- Mi jóval közelebb vagyunk hozzájuk, és így hamarabb intézkedhetünk, kedves Eliza. A lady valószínűleg amúgy is Darcy segítségét kérné, vagy az enyémet, csak addig elvesztegetnénk két napot - mondta Fitzwilliam vállat vonva.

- Miért nem veszi maga mellé két-három jó emberét? Miért mindig magukat küldözgeti?

- De drágám, a lady még semmiről sem tud. Most nem ő küldözget minket... Ezt a dolgot a családban kell elrendezni, kedvesem, meg aztán amúgy sem bízhatná idegenekre... Ha meg kell védeni a család becsületét, akkor nekünk kell helytállni, hisz rokonok vagyunk... lakájok ezt nem intézhetik! - jelentette ki Darcy.

- Családi becsület? Csak nem párbajra gondol, drágám? Szentséges ég, hát ismét ez várható...?

- Bizony ez előfordulhat... - ismerte be az ezredes.

- Nem engedem, hogy elmenjenek! - jelentette ki Eliza rémülten. - Drágám, nem mehet el! Nem hagyhat itt minket, hisz csak most volt életveszélyben... s már itt az újabb baj... Ezredes úr, nem mehetnek! Szó sem lehet róla... Nem érdekel Miss de Bourgh jó híre!

- Kénytelenek vagyunk utazni, drágám... Ha bármi visszafordíthatatlan történne, a lady minket tenne felelőssé - mondta szelíden Darcy. Eliza azonban nem volt tekintettel a ladyre.

- Kit érdekel? Nem számít lady Catherine véleménye! Őt sem érdekelte a mi boldogságunk, a mi életünk, a mi becsületünk... Csak rossz hírünket keltette mindig, s megpróbált összeveszejteni mindenkivel... - s látva, hogy férje hajthatatlan, sógornőjéhez fordult. - Georgiana, gyere, könyörögj a bátyádnak, hogy ne menjen, s ne kaszaboltassa össze magát! Látod, rám nem hallgat... Talán a te könnyeid meglágyítják a szívét... Nem mehet el, itt kell maradnia! Kérem, ezredes úr... Darcy... Nénikém, segítsen meggyőzni!

- Az a csúf béka nem is érdemli meg, hogy két ilyen úriember párbajozzon miatta! - kiáltott Georgiana segítőkészen, s haragosan. - Emlékszem, lady Florence mesélte, mily sandán pislog a fiatalemberekre társaságban, szinte remeg, hogy felkérik-e táncolni... Én mindig sajnáltam az anyja miatt, de nem ártatlan bárány ő sem...

- Most Mr. Darcy igya meg a levét az ő illetlen viselkedésének? Adta álszent macskája! - háborgott Mrs. Bennett is.

- Ugye megpróbálják elkerülni a párbajt, Mr. Darcy? - kérdezte csendesen Charlotte. - Tudom, hogy segíteniük kell, de valóban semmi közük az esethez...

- Talán nem is kerül sor párbajra - reménykedett Mrs. Gardiner.

- Vagy talán Maria attól fél, hogy a párocska megszökik? - kérdezte Charlotte, s Darcy bólintására az ezredesre nézett. - Tudom, hogy Maria nem ijesztgetné hiába, oka van annak, ha ő levelet ír... Ugye vigyázni fog barátnőm férjére, kedves Fitzwilliam ezredes?

- És magára is... - mondta Mrs. Bennett anyáskodva, mert nagyon kedvelte az ezredest.

- Mindent megteszünk, hogy elkerüljük a párbajt - jelentette ki Fitzwilliam, de Elizát nem tudta megnyugtatni. Rossz sejtelen gyötörte, s másnap reggelig próbálta Darcyt visszatartani az úttól hasztalan, míg elfáradt és hajnalban álomba sírta magát. Férje nem is ébresztette fel reggel, csak búcsúcsókot lehelt homlokára, s a hajnali köd eloszlása után útnak eredt Fitzwilliammal.

Eliza a végletekig feszült idegekkel töltötte el a következő tíz napot: hol a könnyelmű, buta lányt, s minden felmenőjét szidva, ki az ő drága férjét s az ezredest veszélybe sodorja, hol a párbaj miatt rémüldözött. Hol vigasztalta Georgianát, ki maga is hasonló félelmeket élt át, hol maga szorult vigaszra. Hol sírt, hol nevetett, s a legkisebb zajra is összereszt, küldönc jövetelétől tartva, ki rossz híreket hoz. Mrs. Gardiner és Charlotte nappal egy percre sem hagyta magára, - holott maguk is szorongva gondoltak az urakra - szeretettel igyekeztek figyelmét más dolgokra irányítani, s ebben nagy segítséget jelentett Mr. Steady, ki minden áldott délután átlovagolt hozzájuk, s tücsköt-bogarat összebeszél szórakoztatásukra. Mr. Gardiner és Mr. Howell ugyanis ügyeik intézésére szintén elutaztak Londonba a Darcy indulása utáni harmadik napon, így csak ő tudta fenntartani a társalgást Mr. Bennettel karöltve. Mrs. Bennett csak sopánkodott, s idegeire és fájdalmaira hivatkozva a cselédek szalagáltatta, lányai és Georgiana sóhajtoztak, még a gyermekek is megszeppent csendben közlekedtek a folyosókon - gyászos hangulat lepte el Pemberleyt.

Szorongva várták vissza a tengerészt és Mr. Gardinert a fővárosból, s addigra Darcyéknak is meg kellett volna érkezniük, ám míg őket rossz sejtelmekkel várták, addig a bácsit s a tengerészt semmi veszély nem fenyegette. A főváros viszonylagos közelsége miatt már a kora délutáni órákban ki-kitekintgettek a bejáratához, hátha berobog a hintó, mellyel Londonba utaztak. Ám a férfiak késtek. Már beesteledett, s a Howell gyermekek is tükön ülve várták apjukat, akárcsak Gardinerék gyermekei. Már felszolgálták a vacsorát, s még mindig nem érkeztek meg. Most már Mrs. Gardiner is aggodalmasabbnak látszott, bár eddig ő viselte legjobban az izgalmakat. Az esti sötétben már útonálló és gyilkosok támadásának rémképe is felmerült, hiszen abban mindannyian biztosak voltak, hogy más nem gátolhatja az urak jövetelét, mint valami váratlan akadály.

Az egyik kisebb szalonban ülve fülelték a sötétség hangjait, hallgatták az óra őrjítő tiktakolását, és a csendben szemerkélő esőt. A szorongás szétterült a felajzott idegállapotú társaságon, mint őszi köd a tarlók fölött. A gyermekeknek már ágyban volt a helyük, de sem Kitty, sem Mrs. Gardiner nem mozdult, hogy lefektesse őket. A szokatlan csendben, melyben senkinek nem akarózott egyedül maradni szobájában, csak Mr. Steady tett néha tétova kísérletet a társalgásra, s szavai úgy zörögtek, mint szű percegése a fában.

Először a kis Jenny emelte fel fejét s álmos szemmel figyelve fülelt az ablak felé, majd Gardinerék legidősebb leánya kelt fel, s lépett oda, mondván, mintha kocsizörgést hallana. S valóban, pár perc múlva befordult a palota elé Darcy hintója. A gyermekek tüstént feléledtek, s egymást taszigálva a lépcsőház felé igyekeztek, Kitty és Mrs. Gardiner megkönnyebbülten szaladt utánuk szerető szívvel üdvözölni az érkezetteket, a többiek pedig lassan követték őket.

Ám a hintóból nem a nagybácsi lépett ki a tengerésszel, hanem Darcy és Maria, s csodálkozó szemük előtt előbb Miss de Bourgh, majd nevelőnője, végül Lydia és az ezredes szállt ki, vállán kötés fehérlett. Eliza sikoltva futott férjéhez, ki felkapta, mint a pelyhet, s boldogan ölelgették egymást hárman, a közben odarohanó Georgianával.

- Lydia, drágaságom, hát te is itt vagy? - kiáltotta kezét összecsapva, felindultan Mrs. Bennett, s leánya nyakába borult, míg férje összeráncolt homlokkal kelletlenül kutatta a sötétben Wickham arcának feltűnését, erre azonban legnagyobb öröme nem került sor. Kitty és Mary az ezredesnek örvendezett, Mrs. Gardiner Mariát üdvözölte, s más nem lévén hátra, Mrs. Jenkinson a hintó mellől szemlélte a háttérben álldogáló két úriembert, Bennettet és Steadyt, kik tisztelettel fejet hajtottak előtte, míg bemutatták őket. Mindenki örvendezett és gratulált egymásnak az események szerencsés lezárásához, a gyermekek voltak csak csalódottak, kik apáikat várták, de azért ők is kivették részüket a felfordulásból. Máris jött a cselédség a csomagokat és a lovakat gondozásba venni, csak a kis Jenny és öccse maradt gondterhelt, húzódott Kitty szoknyájához, és kapaszkodott a kezébe: nem érkezett meg apjuk, nekik nem hozott örömet a hintó.

A szalonban vége-hossza nem volt a beszédnek, s bár többen is zord képet vágtak Lydiára - ki igyekezett nem észrevenni ezt - és Miss Anne sem érezhette túl népszerűnek magát - míg a fáradt utazókat el nem látták étellel-itallal, s nem intézkedtek vendégszobák nyitásáról, addig nem zavarták őket. De az étkezés elmúltával Eliza kiküldte az inasokat, s legalább rövid összefoglalót kért az elmúlt tíz nap eseményeiről, s az egész ügyről, mely miatt az uraknak utazniuk kellett, és az ezredes sérüléséről, melyet az étkezés után Mary rögtön megnézett, és szakszerűen átkötött. Még Mr. Steady búcsúzott el megkönnyebbülten, - őt a másik két úr késése nem aggasztotta annyira - s a gyermekeket lefektették, azután végre eljött a magyarázat ideje, bár nagyon későre járt. Darcy végül is csak a legrövidebben mesélt az eseményekről, másnapra halasztva a részleteket, mert mind fáradtak, törődöttek voltak - főként a hölgyek, kik nehezebben bírták a kátyús, rossz utakon a kocszi rázkódását.

De másnap nem volt kegyelem - hölgyek és urak számot kellett adjanak minden lépésükről a reggelinél. Mivel Mr. Gardinerék még mindig nem érkeztek vissza Londonból, a hölgyek paprikás hangulatban voltak, s aggodalmukat szigorú és haragos megjegyzések mögé rejtették, melyekkel Lydiát és Miss Anne-t illették. Anne jobban a szívére vette a feddést, mint Lydia, ki azzal igyekezett tisztára mosni magát, hogy bizonygatta, milyen tevékeny része volt a szökés megakadályozásában, s minden helytelen cselekedetét Wickhamre próbálta kenni.

Darcyt is aggasztotta a bácsi távolléte, s megsajdult a szíve, ahogy a tengerész gyermekeinek riadt arcát látta. Reggeli után kiadta a parancsot, induljon lovas a fővárosba, nézzen utána, hol késik Mr. Gardiner és Mr. Howell, majd megkérte apósát, Mr. Bennettet, fáradjon vele dolgozószobájába, hogy Lydia sorsáról szót ejthessenek.

Mr. Bennettet nagy megrázkódtatás érte Lydia feltűnésével. Nem volt felkészülve rá, hogy itt és így találkoznak. Haragját az idő nem enyhítette még, és a scarborough-i esetből is azt szűrte le, hogy Lydia a legostobább, legkönnyelműbb gyermeke. S akkor még nem is tudott a Dean és Wickhamék között lejátszódott anyagi természetű egyezségről... Ha azt ismeri, szóba sem kerülhetett volna Lydia hazatérése Longbourn-be. Így azonban a kényszerhelyzet, Darcy rábeszélése, és Lydia könnyes ígéretei és fogadkozásai lassan meglágyították szívét, s bár különböző feltételeket szabott lányának, végül nagy nehezen rábólintott a kérésre és engedélyezte, hogy Lydia ismét a szülői házat tekintse otthonának.

- De az első alkalommal, amint helytelenül viselkedsz, fel is út, le is út! - figyelmeztette felemelt ujjal, szigorú arccal Lydiát. - Akár asszony vagy, akár leány, az én házámban nincs többé helye léhaságnak!

Lydia megkönnyebbüléssel fogadta szavait - tisztában volt azzal, nincs hová mennie, máshol nem fogadják be - s nagy örömmel szaladt anyjához a jó hírt elújságot. Mrs. Bennetnél jobban azonban nem örülhetett, ki visszakapta kedvenc leányát, s máris arról kezdett ábrándozni, milyen vidám élet költözik ismét házuk falai közé: hány helyre járnak majd vendégségbe - elképzelni sem tudván, hogy lesz ház, ahol nem fogadják talán szívesen szökéséről elhíresült leányát.

Lady Catherine értesítése következett a tennivalók sorában, s Darcy már hívatta egy legényét, kivel levelet óhajtott küldeni a hölgynek, mikor viharos tempóban fordult be a palota elé Darcy másik hintója, s a kiszaladó hölgyek a nagybácsi testes alakját pillantották meg, ahogy lekaszálódik a kocsiból.

- Bácsikám! Végre megjötték! Hála az égnek, már annyira aggódtunk - kiáltotta boldogan Kitty és fürkészve nézett a kocsiba, hol marad Mr. Howell. De Mr. Gardiner csak rámosolygott, s az izgalomtól piros arccal Eliza után kiáltozott.

- Bácsikám... minden rendben? - kiáltott Eliza már az ajtóból.

- A gyermek... szülés... az orvos eltörte a karját... Mary azonnal menjen!

- Szüzanyám, eltört a gyermek karja! - sopánkodott a felbukkanó Mrs. Bennett, s Darcyhoz fordult, ki a bácsi felé sietett. - Hallja ezt, vőm uram?

- Hogyan? Hát Jane-nek eljött az ideje? Hogyhogy... mikor? - hökkent meg Eliza.

- Az idegeim... Miért nem értesítettek minket? - kérdezte a nagynéni, ki megnyugodott férje láttán.

- Hol van Mr. Howell? Hol hagyta őt? - kérdezte számon kérő hangsúllyal Kitty a bácsit.

- Édesapa... papa! - kiáltoztak sírásra görbülő szájjal a Howell gyermekek. - Hol maradt a papa?

- Menjünk talán a szalonba, s ott nyugodtan mondja el, mi történt! - javasolta Darcy higgadtan a bácsinak, befelé irányítva a társaságot. - Marynek szóljon valaki, hogy készüljön össze, s máris fordulhat a hintó, hogy Bingleyékhez vigye.

Lydia elszaladt hűgához, a társaság pedig izgatottan betódult a szalonba. Leültették Mr. Gardinert, aki lehiggadva elmesélte a következőket.

Mr. Howell előző nap csak délután szabadult a Tengerészeti Hivatalból, ezért rövid tanakodás után - melynek az volt a tárgya, elinduljanak-e még aznap? - útnak eredtek, bár elég erős szél fújt, s az eső is megeredt. Tudták azonban, hogy várják őket, s nem akarták a pemberley-i társaságot egynapos késéssel megijeszteni. Azt tervezték, ha az idő rosszabbra fordulna, az éjszakát legfeljebb eltöltik Bingleyéknél, hol a bácsi mindig szíves fogadtatásra számíthatott, s hová amúgy is benézett volna visszafelé, hogy Jane állapotáról hírt adhasson rokonainak, hiszen a baba bármikor megszülethet.

- De bácsikám, ugyanúgy izgultunk volna, ha Windworthben éjszakáznak, mintha el sem indultak volna... - mutatott rá Mary.

- Nem, nem, küldtünk volna egy legényt, hogy csak ma este érkezünk, ne aggódjatok - ellenkezett a bácsi.

Tehát elhagyták Londont, s már a Bingleyektől való távolság kétharmadát megtették, amikor a kocsis kétségbeesetten kiáltozva hirtelen lefékezte a lovakat. A hirtelen fékezéstől mindketten előre estek, a bácsi a lábát, Mr. Howell fejét verte be, s a hintó a lovakkal keresztbe fordult az úton. Az első ijedtség után a bácsi éktelen haragra gerjedt, de kiszállva a hintóból, látta, nem a kocsis bűnös a váratlan fékezésben: az úton keresztben hatalmas fatörzs feküdt, mely elzárta az utat teljes szélességben, és csak a kocsis ügyességén és éles tekintetén múlt, hogy észrevette az akadályt, s nem törte össze a hintót.

- Szentséges ég! - kiáltották hallgatói.

Ám nem mindenkinek volt szerencséje aznap: az út szélén oldalára borult kocsi feküdt, körülötte szétszóródott csomagokkal. Eleinte azt gondolták, útonállóknak döntötték az útra a fatörzset, s kirabolták az utasokat, elorozva lovaikat is, - mert a lovakat sehol sem látták. A bácsi tüstént felragadott a földről egy husángot, Mr. Howell nemkülönben, s fogadkoztak, nem adják olcsón az életüket... Közben már erősen esni kezdett az eső, a szél bele-belekapott köpenyükbe, s a lámpást többször újra kellett gyújtani. A leszálló sötétségben egyszerre nyögést hallottak: a kocsis feküdt az úton, ki a felborult hintó bakjáról repült le, s alighanem eltört a lába. Ott hevert a földön valameddig, s csak az eső térítette magához, mely már kezdte teljesen eláztatni ruháit.

- Ó, szegény ember... és a kocsiban nem voltak mások? - érdeklődött izgatottan Mrs. Gardiner.

A kocsis azt állította, két utasa volt, egy úr és egy hölgy, akik bizonyára kiestek a kocsiból, ha odabent nincsenek. A bácsi és Mr. Howell ekkor keresni kezdték, és a fák között meg is találták őket. Mr. Gardiner legnagyobb megdöbbenésére az orvost és Miss Bingleyt ismerte fel bennük: egy fa koronája alatt éledeztek bőrig ázva.

- Mr. Morton? - kiáltott Maria aggodalmasan. - Csak nem esett baja?

- Miss Bingley? - lepődött meg Mrs. Bennett. - Miért utazik Miss Bingley az orvossal?

- Mondom tovább - intette őket a nagybácsi.

Kiderült, a kocsi borulásakor Mr. Morton kizuhant a kocsi ajtaján, de nagy szerencséjére a hintó nem rá esett, csak a leboruló csomagok egyike találta el karját, s fejét ütötte meg az esésnél - mindenesetre kis időre eszméletét veszítette. Miss Bingley csak zúzódasokat és horzsolásokat szenvedett el, s amint kimászott a felborult kocsiból és érezte, hogy minden porcikája épségben maradt, a kocsis után kiáltozott, ám miután az nem jött, észbekapott, és leemelte a lábát Mr. Mortonról. Látva, hogy eszméletlen, a fa alá húzva élesztgetni kezdte. Közben a lovak szanaszét széledtek, nyilván a szíjak elszakadtak, a kocsis pedig eltűnt, sehol sem látta. Rövid idő múlva nyerítést, kiáltozást, kocsizörgést hallott, s már azt hitte, újabb hintó szenvedett balesetet az úton, amikor ismerős hang ütötte meg fülét, s örömmel ismerte fel Mr. Gardinert lámpása fényében.

- Soha így még nem örült nekem a hölgy... - nevetett a bácsi.

Kocsisuk segítségével Darcy hintójába támogatták a sebesülteket, s maguk is beültek, mert az eső igazán rákezdett. Tüzetesebb vizsgálat után Mr. Morton - ki közben magához tért, talán a kevés szíverősítő gin hatására, amit szétfeszített szájába erőltettek - megállapította, hogy a kocsisnak lába tört, neki karja: a hölgynek kutya baja sem esett.

- Csalánba nem üt a mennykő... - morogta Mr. Bennett.

- Szegény Mr. Morton... - sajnálkoztak a hölgyek.

- Bingleyék kocsisa ült a bakon? S mit kerestek ott ketten, az orvos és Bingley nővére? - kérdezte Fitzwilliam.

- Csak nem indult meg a szülés? - kiáltott izgatottan Eliza. - Bizonyára ez történt, s ezért igyekeztek kettesben Windworthbe! Mondja már, bácsikám!

A bácsi bólogatott. Valóban, Bingleyék lovas küldöncöt menesztettek Mortonhoz, s a megbeszélés értelmében az orvos bérkocsit fogadott, Miss Bingleyért hajtatott - ki egykettőre felrakatta előre elkészített csomagjait a kocsira, s máris indultak. A baleset helyén a kocsis nem vette észre a keresztbe dőlt fatörzset, illetve csak későn: hajszoa a lovakat, mert egyre jobban esett, s mihamarabb oda akart érni Windworthbe. Amikor észlelte az akadályt, csak annyi ideje volt, hogy egy suhintással elvágja a lovak szíját, s máris lerepült a bakról, beütötte fejét valamibe és csak akkor eszmélt fel, amikor a nagybácsi fölébe hajolt.

A sebesülteket úgy-ahogy bekötözték az orvos utasításai szerint: Miss Bingley sálját és egyéb, a kocsiban található anyagot használva fel hozzá. Más nem tehettek, míg az eső szakadt. A kocsist kiállították ugyan az útra, hogy lámpással jelezze a veszélyt az arra utazóknak, de senki sem jött, nem volt forgalom, egy lélek sem indult útnak az esős éjszakában, s a lámpás is elaludt időnként.

Az eső csak hajnaltájt csendesedett. Akkor ez egyik, hintó elől kifogott lóra felült Darcyék kocsisa, s ellovagolt Bingleyékhez segítséget hozni. A kidőlt fát ugyanis hiába próbálták, hárman sem bírták mozdítani, s az elkóborolt lovakat is össze kellett szedni. Mr. Howell feje erősen lüktetett, nem tett volna jót neki a rázkódás, ezért ő a hintónál maradt a lámpásokra felügyelni, Miss Bingley a sérültekre vigyázott és ügyetlen kezekkel némi ennivalót készített a magával hozott úti csomagból, Mr. Gardiner pedig a környéken bókászott a hajnali ködben, hogy a lovak nyomára akadjon.

Pár óra múlva érkezett vissza a kocsis több lovas kíséretében. Bingley nem mozdult Jane mellől, de az összes lóra kapható embert elküldte segíteni, köztük egy bognárt is, ki megállapította, hogy a bérkocsi kiesett első kerekeit ideiglenesen megjavítva, s visszaszerelve el tudják húzni a kocsit Windworthbe, s ott két nap alatt kényelmesen megjavítható: a tengely csodák csodájára nem tört el. A lovak erejét is felhasználva sikerült a fatörzset elhúzni az útról, s utána már csak az elkóborolt állatokat kellett összeszedni: meg is találták őket egy közeli szántóföldön, hol vígan ropogtatták a gabonát. Közben két kocsi is érkezett a hátuk mögé, melyeknek utasai szintén segítségükre voltak az akadályok elhárításában. Végre folytathatták útjukat.

- Hogy van Jane? Nem okozott bajt a késedelem? - kérdezte Mrs. Gardiner.

Mr. Morton úgy vélte, az első gyermek világra hozatala általában hosszadalmas dolog, több napot is igénybe vehet, s megnyugtatta társait, hogy időben odaérnek. Ám félt, hogy törött karja gátolhatja őt, ha az eset bonyolultabbnak mutatkozna, ezért úgy vélte, mindenképpen segítségre lesz szüksége. Mr. Gardiner tüstént felajánlotta, hogy nem időzik Bingleyéknél, hanem lóhalálában igyekszik Pemberleybe, ahol Mary komoly segítséget jelenthet, s amúgy is csak adott jelre vár, hogy Jane-hez induljon. Mr. Gardiner nem tudta, hogy Darcy közben hazatér, s Mariát is magával hozza, ki szintén jeleskedik az ápolásban, ráadásul Charlotte szülésénél is segédkezett már, így nem ismeretlenek előtte a felmerülő feladatok. A bácsi örömmel vette tudomásul, hogy a scarborough-i ügy megoldódott, Darcy hazatért épen és

egészségesen, csak Fitzwilliamet sajnálta párbajban szerzett vállsérüléséért. Jane állapota nem változott mióta az orvosért küldtek: igaza volt tehát Mr. Mortonnak. Az orvos úgy látta, aznap nem is várható eredmény, de semmi sem biztos, ezért a vizsgálat után - melyet fájó karjával sziszegve végzett el - sürgette a bácsit, induljon Maryért, s küldje, amint lehet.

- Miért nem hozta el Mr. Howellt, bácsikám? - kérdezte Kitty vádlón. - Van ott most elég beteg, itt legalább megfelelő ápolást kapna, ha a feje megsérült.

- Nem úgy van az, gyermekem. Ha Mary átmegy Windworthbe, itt nem maradt volna senki hozzáértő. Nem tudtuk, hogy Maria Pemberleybe érkezett... Mr. Morton úgy látta jónak, hogy egy helyen legyenek a betegek, így Maryvel ketten biztosítani tudják ellátásukat, még ha ő karját is törte.

- Mr. Howellt is ágyba fektették? - kérdezte Eliza.

- Ágyban van ott most mindenki... - legyintett a bácsi. - Jane ugye minden percben szülhet, a kapitány szédül, ezért parancsolták ágyba, az orvos karját, a kocsis meg lábát törte... mind ápolásra szorul... kész ispotály van ott.

- Nekünk is van betegünk: Fitzwilliam. Nem kellene őt is átküldeni, hogy az összes beteg egy helyen legyen? - kockáztatta meg Mrs. Gardiner.

- S kórházat rendezzünk be Windworthben, éppen, mikor Jane kisbabája megérkezik? - háborgott Mrs. Bennett. - Inkább ide kellene hozni mindenkit, itt a sok fiatal leány, ápolják csak a betegeket!

- Mr. Mortonnak ott a helye, mama, s engem is oda hívott - szögezte le Mary, ki közben elkészült, s menni akart. - Tehát a betegeket ott ápoljuk. Legalábbis egyelőre... Készen vagyok Mr. Gardiner, s ha Darcy is úgy akarja, máris indulhatok.

Darcy beleegyezően bólintott. Miután a fáradt kocsist bőkezűen megjutalmazta, aludni küldte, s más legényét ültette a bakra, hogy Maryt Bingleyékhez szállítsa. A lovakat megetették, megittatták, a fogat készen állt.

Ám ekkor Maria emlékeztette Darcyt ígéretére, és kérte, hadd mehessen ő is Maryvel. Darcy állta a szavát, s megadta az engedélyt, de váratlanul Fitzwilliam is társnak ajánlkozott, mondván, hogy ha Maria is elmegy, ki köti át oly ügyesen az ő vállát naponta? Ezt hallva Mrs. Bennett vérszemet kapott, s minden áron jelen akart lenni a gyermek születésénél, elvégre ő Jane anyja.

- Mama, én is látni akarom Jane-t, de hadd legyen nyugalma legalább a vajúdas alatt... ahogy én Bingleyt ismerem, semmi hasznát nem veszi, ha seregestül állítunk be hozzájuk... Ez nem alkalmas időpont körülötte lábatlankodni! Holnap majd együtt átmegyünk - mondta Elizabeth türelmetlenül.

- Addigra Mary és Maria mindent elrendez, s talán már az unokáját is megtekintheti - helyeselt Mr. Bennett. Felesége sóhajtva mondott le váratlan ötletéről, s idegeire panaszkodva egy fotelbe omlott. Kitty szíve szerint maga is kocsiba szállt volna, de a gyermekek miatt nem lehetett, így hát leültette őket, s elmagyarázta, hogy apjuk jól van, nincs komoly baja, csak fejét fájlalja: másnap alkalmuk lesz ismét találkozni vele. A kocsi kendőlobogtatás és kölcsönös jókívánságok után elindulhatott.

Miss Bingley fogadta az érkezőket öccse helyett - ki Mortonnal Jane ágy mellett üldögélt - ő szállásolta el őket, s látta el Jane helyett a háziasszonyi teendőket. Míg Fitzwilliammel társalogva a szalonban a baleset szörnyűséges megrázkódtatásait ecsetelte, addig Mary tüstént Jane szobájába, Maria pedig Mr. Howell ágyához sietett.

Mary gyors ölelés után csókot nyomott nővére arcára, majd üdvözölte sógorát, s az orvoshoz fordult. Mr. Morton elmondta, hogy a szülés csak keveset haladt előre, és biztatta Jane-t, legyen türelemmel. Majd a folyósóra kormányozta a leányt, és megkérdezte tőle, részt vett-e már gyermekszülésben.

- Ha úgy adódna, hogy operálni kell, a törött karommal nem tudom megtenni... Képesnek érzi magát arra, hogy megtegye, amit mondok, és vágjon is, ha nincs más út?

- Szentséges ég, ilyen komoly nővérem állapota? - sápadt el Mary. Az orvos nyugtatóan rázta fejét, s elmagyarázta, hogy csupán tisztában óhajt lenni azzal, mire számíthat. Mary habozva bólintott, s közölte Mortonnal, bár olyan sérülésnél még nem segédkezett, hol operáltak volna, de kisebb tályogokat felvágott már, és hosszú, mély vágásokat is összevarrt.

- De itt van Maria, őt is bevonhatjuk, ha szükségesnek tartja...

- Miss Lucas? Hogyan?

Mary röviden elmondott annyit, amennyit szükségesnek látott Miss Anne jó hírének kockázatása nélkül, s szomorkodva nézte az orvos arcán felvillanó örömet. De gyorsan összeszedte magát: ráparancsolt az orvosra, helyezkedjék el egy széken, majd kibontotta és értő kézzel ellátta Mr. Morton törött karját, melyet csak hevenyészve kötöztek be a baleset után, s azóta sem nyúltak hozzá. Ezután ágyba küldte, s a többi beteg után nézett.

Maria közben megnyugtatta Mr. Howellt gyermekei felől, s Mary kijelentette, hogy este fel is kelhet, ha kialudta magát, és nem szédül már. A bérkocsis lábtörését együtt vizsgálták meg és kötözték be: utána Mary elküldte Mariát az orvoshoz, hadd örvendezzenek a vizsgálaton, maga pedig hol Jane szobájában nyugtatgatta Bingleyt és szórakoztatta nővérét, hol a szalonban hallgatta Miss Bingley vérfagyasztó kalandjának véget nem érő taglalását.

Közben jelentették, hogy a bérkocsit bevontatták a birtokra, javítását meg is kezdik másnap. Így tulajdonosa megnyugodhatott, kocsija nem került ebek harmincadjára, s már csak a kieső idő és kereset miatt siránkozott, mely családját nehéz helyzetbe hozza. Miss Bingley figyelmeztette, hogy az ő sietsége vezetett a balesethez, s örülhet, hogy komolyabb baj nem történt - ez azonban nem vigasztalta a jóembert, s addig siránkozott, míg Bingley támogatást nem ígért neki.

- Hogyan? Még te akarsz pénzt adni ennek az embernek, ki jóformán halálunkat okozta? - kérdezte felháborodottan Miss Bingley, s csak nehezen fogadta el, hogy nemcsak a sebesség: a sötétség, a rossz út, az eső is okozója volt a balesetnek, s a kocsis gyermekei nem tehetnek erről - nekik minden nap étel kell az asztalra, akár hibás az apjuk, akár nem.

- Ő maga is szenvedő alanya az esetnek - világított rá öccse. - Az emberiesség szempontjait mérlegeltem, nem azt, hogy ki volt a hibás... Hisz nem akart ő balesetet okozni...

- Emberiesség? De hiszen gyorsabban hajtott, mint kellett volna... - védte álláspontját nővére.
- Ezt nem tagadhatod. Ő tehet az egész balesetről!

- Valóban nem tagadom, kedves Caroline, mégis így döntöttünk Jane-nel, s ezen nem változtatok - szögezte le öccse, bizonytalanságát palástolva. Valójában maga is hibáztatta a kocsist, csak Jane jó szíve esett meg rajta és gyermekein, s meggyőzte férjét, hogy segíteniük kell rajta. Miss Bingley ezek után nem vitatkozott, csak néha vetett szánakozó mosolyt öccsére, magában tökéletesen befolyásolható pipogya alaknak tartva.

Sajátos dolog a női lélek: haragszik arra a férfire, ki nem engedi magát megzabolázni, ám attól a pillanattól kezdve, amint mégis enged, lenézésével sújtja, s már nem érdekli tovább. Mégis, abban a pillanatban, mihelyt más férjéről vagy udvarlójáról van szó, következetlenül visszájára fordítja ezt az elvét...

A vacsorához Mr. Howellnek is terítettek, mert miután kialudta magát, már nem szédült, csak fejét fájlalta. Miss Bingley mellett volt a terítéke, s bár nem érezte magát teljesen egészségesnek, hangulata éppenséggel nem volt rossznak mondható. Változatlan jó kedélye és társalgása egészen elkápráztatta Miss Bingleyt. Caroline a nap végén egészen más szemmel nézett a hajóskapitányra, mint addig, felfigyelve csinos arcvonásaira, kellemes megjelenésére, és erőtől duzzadó termetére is. A tengerésznek hízelgett a csinos hölgy figyelme, igyekezett szórakoztatni, s ez maradéktalanul sikerült neki. Miss Bingley azzal az érzéssel hajthatta álomra fejét, hogy figyelemre méltó új ismeretséget szerzett, ki a virginiaihoz hasonlóan elbájolta őt. S egy röpké pillanatra, igaz, csak annyira, még az is megfordult fejében, hogy esetleg alkalmas lehetne házassági terveihez, még ha alacsonyabb társadalmi ranggal, vagyonnal, ellenben két gyermekkel rendelkezik is.

Miss Bingleynek furcsa gondolatai támadtak mostanában. Kezdte belátni, hogy két összeillő ember rangtól függetlenül is boldog lehet, hisz mostanában több példát is látott erre, legkövetlenebbül saját családjában; hogy nem csak a vagyon boldogíthat; hogy az élethossziglani boldogság kellemesebb cél lehet, mint a rang - bár a vagyon lekicsinylése továbbra sem fordult meg gondolataiban. Ezek az elvek ugyan még csak kavarohtak fejében, de azért néha feltűntek, és elgondolkoztatták - s ezzel magasabb értelmi képességet árult el, mint fennhéjázó elveihez a végletekig ragaszkodó nővére, Mrs. Hurst.

Maria és az orvos kitűnő hangulatban fogyasztotta el vacsoráját: a délután folyamán együtt töltött órák öntudatlan mosolyt csaltak arcukra, s lopva egymásra vetett pillantásaik minden-nél ékesszólóbban beszéltek érzelmeikről. Maria bizalmasan elmesélte a scarborough-i eseményeket az orvos titoktartását kérve, s ezzel tovább erősítette iránta érzett bámulatát, holott Maria a maga szerepét igyekezett kisebbiteni az események alakulásában. Fitzwilliam hódolatteljes magatartása a lány iránt csak fokozta az orvos csodálatát. Az ezredes fennen hangoztatta megbecsülését Miss Lucas iránt s a társaság előtt mások elé példaként állítva dicsérte jellemét és magatartását, megemlítve Miss de Bourgh-nek tett hatalmas szolgálatát, melyet nem részletezett.

Szegény Jane már második napja feküdt ágyában, s eléggé kimerült. Nagyon szeretett volna túl lenni az egészen, de a folyamatot nem lehetett sürgetni. Az orvos csak folyadékok fogyasztását engedélyezte, s vacsora után ismét megvizsgálta. Mary akart virrasztani nővére mellett, ám az orvos nem engedte: ha éjjel lenne szükség rá, fáradt s kialvatlan lenne - így Maria ült Jane mellé, s törölgette vizes ruhával homlokát, míg Bingley kezét fogta az ágy másik oldalán, s az idegességtől ugyanúgy elfáradt már, mint Jane.

Az éjszaka csendesen telt, ám hajnaltájt Jane fájdalmai gyakoribbá és erősebbé váltak, és Maria úgy látta, itt az ideje felébreszteni Mr. Mortont, s otthagya Jane-t elszenderedett férjével, riasztotta a cselédeket, vizet forraltatott, teát főzetett, és elsietett Mortont felébreszteni. A jövés-menésre Mary felöltözve lépett ki szobájából: minden eshetőségre készen csak egy pamlagra dőlt le este, hogy azonnal kéznél legyen, ha szükséges. Bingleyt elküldték Jane

mellől: a hálósoba mellett telepedett le, s izalmában fel-alá szaladgált az ablakok előtt, holott alig állt a lábán.

Mr. Morton megvizsgálta Jane-t, ki rémulten, nagy szemekkel figyelte a készülődést, melynek középpontjában ő állt. A gyermek fekvése volt a sarkalatos kérdés az orvos számára: ettől függött, hogy operálni kell, vagy nem, s megkönnyebbült sóhaj hagyta el száját a vizsgálat után: a gyermek megfordult, a szülés nem ígérkezett veszélyesnek. Mindannyian fellélegeztek, s a megnyugvást hamarosan öröm váltotta fel: reggel világra jött a legifjabb Bingley sarjadék: kék szemű, ritkás fekete hajú, erőteljesen felsíró kislány.

A vendégek erre a jó hírre ébredtek, s bár a társaság fele éjszakázott és kimerült volt, a villás-reggelit együtt fogyasztották el, miután jókívánságokkal árasztották el az újdonsült szülőket, az orvost, és segítőit. Aztán hagyták aludni Jane-t, ki boldog volt ugyan, de rettenetesen fáradt. Ebédidőben két hintóval megérkeztek Pemberleyből a rokonok. Mindenki eljött, csupán Miss Anne és nevelőnője maradt a kastélyban, s vége-hossza nem volt a gratulációknak és örvendezésnek. Mr. Howell gyermekei el sem engedték apjuk kezét, csak akkor, mikor megengedték, hogy az újszülöttet megtekinthessék: áhítatos csendben bámulták piciny kezét, s lábujjhegyen tipegtek ki a szobából, nehogy felébrezzék.

Az általános ujjongásban Maria félrevonta Maryt, s karját megragadva, sápadtan nekiszegezte a kérdést:

- Kérlek Mary, válaszolj őszintén: ha szükség lett volna rá... ha nincs más mód... megtetted volna? Megoperálsz a nővéred?

- Őszinteséget vársz? Nos, azt fogsz kapni... Addig a pillanatig, amíg Morton doktor ki nem mondta, hogy nem lesz szükség operációra, bizonytalan voltam. Erősnek mutattam magam, de őszintén bevallom, egyáltalán nem voltam az. Sőt, azt sem hittem, hogy képes vagyok rá... Ám amióta a baba megszületett, attól a perctől kezdve tudom, hogy igenis megteszem, ha kell. Soha ne kerüljön rá sor... de bármikor, ha szükség lesz rá, nem fogok visszariadni a feladattól - bizonygatta könnyes szemmel Mary, utólag kissé meghatódva saját bátorságától.

- Az isten áldjon meg... én is megtettem volna... - bólogatott Maria elérzékenyülve, s megölelte Maryt.

A megbecsülésből mindkettejüknek kijutott, és miután Mr. Morton elhárította az elismerést, erősítgetve, hogy ők ketten segítették világra a babát, még Mr. Bennett is hajlandó volt csodálkozva megjegyezni:

- No nézd csak, még a végén lesz valami ezekből a lányokból...

Mrs. Bennett most szabadjára engedte érzelmeit: nem törődve Darcyval, elárasztotta ujjongásával és tanácsaival Bingleyékét, a cselédséget, s úgy futkosott a házban, mint kotlós csibéi között. Elemében érezte magát: összes lányával ismét egy fedél alatt, kiváló társaságban, jó módú környezetben tölthette idejét, s még unokája is született, kivel eldicsekedhet majd... Hangulatát semmi sem ronthatta el, még férje csipkelődő megjegyzése sem.

- Lám, Mrs. Bennett, nagyanyó lett... bizony eljárt maga felett az idő...

Az esti órákban többen visszatértek Pemberleybe. Bingleyéknél csak Morton maradt Mariával, valamint Mary és Fitzwilliam. Mr. Howellt sem tudták volna ott tartani - hiszen szárazföldön töltött idejét gyermekeinek óhajtotta szentelni -, ha az orvos megengedi az utazást. Ám Morton tiltakozott, így a gyermekek is Jane-éknél maradtak Kitty legnagyobb bosszúságára.

Kittyt már az is elszomorította, hogy még egy hétig nem lehet Mr. Howell közelében - ennyi pihenőt rendelt az orvos - ám tehetetlen keserűségéhez most féltékenység is járult: észrevette Miss Bingley érdeklődését az ő gavallérja iránt, s nem volt kétséges előtte, hogy a hölgy célratörő egyéniségével minden báját beveti majd azért, hogy Mr. Howell érzelmeit maga felé fordítsa, ha ezt határozta el. Vajon ellenáll-e a kísértésnek a tengerész? Vajon Caroline tetszik neki jobban, vagy kitart epedező levelezőpartnere mellett, ki oly gondosan és szeretettel vette szárnyai alá gyermekeit? Szegény Kitty csak örömteli viszontlátást és bimbózó érzelmeket remélt Mr. Howell érkezésétől, s helyette most kétségek és félelmek gyötörték.

Mrs. Bennettet hat lóval sem tudták volna leánya és unokája mellől elhúzni: a társaság többi tagja visszautazott a kastélyba, s út közben áradozva méltatták a kisbaba szép vonásait, a lányok helytállását, és Bingley kitartását, ki harmadik napja üldögélt Jane mellett kezét szorongatva és fejvesztetten reagálva minden fejleményre.

Késő este értek haza. Pemberleyben Mrs. Jenkinson várta őket a szalonban bóbiskolva, s lelkendezve számolt be arról, hogy lady Catherine fogata hajtott estefelé a kastély elé. Miss Anne azonban nem mert anyjával egyedül találkozni, s az inassal gyáván letagadtatta magát. Azt közölték a ladyvel, hogy mindenki Windworthbe utazott Bingleyékhez, s csak másnap térnek vissza: így a hölgy a lambtoni fogadóban szállt meg, s üzenete szerint reggel ismét megjelenik. Darcyék fejüket csóválták, de csak reggel szidhatták meg az elgyávult lányt, mert nem mutatkozott előttük sem, és már igen későre járt.

Lady Catherine nem értette, hogy került leánya Pemberleybe, s Darcy nem írta meg levelében a fürdőhelyi eseményeket, nem akarván nénikéjét előre felizgatni. Tovább azonban nem halasztotta a magyarázatot: ahogy öladysége megérkezett, rögtön a dolgozószobába kísérte, s zárt ajtók mögött előadta a történeteket.

Lady de Bourgh eleinte elhinni sem akarta a hallottakat: majd éktelen haragra gerjedve előbb a nevelőnőt, majd Mariát hibáztatta a felügyelet hiánya miatt, végül Lydiára került a sor. Darcy magyarázatai után felébredt benne a kétkedés, hátha leánya mégsem érdemtelen emberre pazarolta idejét, s próbált mentségeket keresni. Ám a Deanről kapott jellemzés porba sújtotta: unokaöccse átnyújtotta Miss Long levelét öccséhez, melyben Deanről s viselt dolgairól írt. Darcy nyomatékosan figyelmébe ajánlotta Maria bátorságát és helyes viselkedését ez ügyben: s a lady kénytelen volt elismerni, hogy Maria sokkal körültekintőbb volt, mint leánya, ki maga tehet erről a szégyenletes botrányról. Csak ezt nem értette, miért Darcyéknak írt levelet Miss Lucas, mért nem öneki? Ezután a Mr. Long elvesztése feletti bánat kezdte gyötörni, ám Darcy elmesélte az úr gyors vigasztalódását Miss Catherine oldalán, s megnyugtatta a ladyt, semmit sem veszített egy ilyen udvarló elpártolásával, és mentegette Anne-t, ahogy tudta. Kérte az anyát, ne legyen túl szigorú megszeppent leányához, kit csak tapasztalatlansága s a világ rosszasága szédített meg, és magabiztos fogadkozásai ellenére most tűkön ülve, nyugtalanul várja, hogy sorsáról döntsenek.

Lady Catherine-nek látnia kellett, mennyi jósággal fizetnek Darcyék az ő múltbeli rosszindulataért, s mert alapjában véve igazságos asszony volt, el kellett ismernie, hogy mind Darcy, mind Fitzwilliam és Maria nagy hálaára kötelezte. Ő bezzeg nem félt hangot adni elvakultsága és büszkesége miatt érzett lelkiismeretfurdalásának, és őszinte szívvel, teljes mértékben megbánva balítéleteit, unokaöccse bocsánatát kérte. Hosszú ideig ostorozta magát, de aztán lecsillapodott, és felhevült arcát legyezgetve, más témákra tért át. Első felindulása elmúltával emlékeztette Darcyt, hogy előzőleg véleményét kérte, hogyan fejezhetné ki Mr. Morton iránti megbecsülését, s most Mariát és Fitzwilliamet is meg akarta jutalmazni.

- Nem felejtettem el kérését, nénikém, s gondolkoztam is rajta eleget. Olyan megoldást találtam, amely bizvást tetszeni fog önnek, s határozottan állíthatom, hogy nem csak Mr. Mortont, de Mariát és Maryt is boldoggá tenné: a köz jólétét is emelné, az ön nevét pedig elismeréssel övezné.

- Mondd hát, fiam, égek a kíváncsiságtól! - kiáltotta türelmetlenül a lady.

- Alapítson kórházat, néni - jelentette ki Darcy.

- Kórházat? - ismételte csodálkozva a hölgy.

- Még soha sem fordult meg a fejében, ha Mr. Mortonra gondolt?

- Őszintén szólva, nem... arra gondoltam, egyik kisebb házamat ráíratnám... vagy prakszist adományoznék neki...

- Kiváló ötlet nénikém, de Mr. Morton tehetséges ember, és ezzel a megoldással több legyet ütne egy csapásra. Maryt boldoggá tenné, mert elfoglaltságot és biztonságot adna neki: az orvos megházasodhatna: s mivel úgy tűnik, Miss Lucas az ő szívének választottja, mindkettőjük javát szolgálná... Hogy a köznek, s az ön nevének előnyös lenne, az nénikém előtt sem lehet kétséges...

- Valóban, kedves Darcy, valóban... De járatlan vagyok ilyesmiben... nem sokan vállalkoznak erre, s azt gyanítom, nem olcsó mulatság... Mr. Morton és Maria? Nagyon érdekes... Nem állítom, hogy nem illenek össze... Meg aztán, hol lenne a kórház? Ismerve a te alapos természetedet, bizonyos, hogy már ezt is eltervezted.

- Szándékomban áll épületet adományozni erre a célra, van is Derbyshire határán egy kis birtokom megfelelő épülettel, mely egy ideje bérlő nélkül áll. A ház túl nagy ugyanis a hozzá tartozó földekhez, s a gazdálkodás így nem jövedelmező rajta. Mortonék igényeit ellenben, ha szerényen is, de akkor is biztosítaná a birtok, ha a kórház veszteséges: ám bízom benne, hogy nem lesz az. Az első években nénikém adománya biztosíthatná a berendezkedést és a kórház elindítását, az épület pedig megfelel a célra kis átalakítással. Bingleyék is támogatni fogják őket, ha ismertetem velük tervemet, ebben biztos vagyok: ők is lekötelezettjei s jóakarói az orvosnak.

- De hol találunk megfelelő személyzetet?

- A birtok nagyjából félúton terül el Kent és Derbyshire között. Elég közel van Bingleyék birtokához, s ez azt jelenti, Londontól sem esik túlzottan távol. Mary és az orvos kiképezhet megfelelő jelentkezőkből álló személyzetet, orvost pedig pályázat, vagy ismeretségek alapján hívhatnak - ez már nem ránk tartozik, nénikém... nos, mi a véleménye?

- Úgy látom, te már szinte kész helyzetet teremtetted, kedves Darcy. Nos... jól van. Ilyen formában támogatom javaslatodat, s ha azt állítod, nem túlzottan csapolja ez meg vagyonomat, átküldöm hamarosan az intézőmet... magam is terjeszteni fogom ismerőseim körében az új kórház hírét... De hogyan képzeled a továbbiakat?

A lady belemelegedett a kérdés megvitatásába, s míg Darcyval a részleteket tisztázták, szinte elfeledkezett Anne-ről, s unokaöcsének ez is volt a célja: elterelni figyelmét leánya vétkééről, amíg lehiggad, s nyugodtabban ítéli meg tettét.

Társalgásuk órákig tartott, de végül mindketten mosolyogva hagyták el a szobát, s a lady csupán ebéd után hívta el lányát a parkba négyszemközt beszélgetni, ahol a körülményekhez képest elég szelíden róttá meg meggondolatlanságáért, s abba is beleegyezett, hogy csak akkor térjen haza, mikor Darcyék a kastélyt lezárva Londonba utaznak. Itt nem kellett féltennie semmitől, ezzel már ő is tisztában volt... Anne megkönnyebbülését semmi sem írhatja le, kétségtelenül ő hajtotta fejét álomra aznap a legboldogabban. Lady Catherine elment, s magával vitte a nevelőnőt. Charlotte-ot is szándékában állt hazaszállítani, mert Collins társasága felesége nélkül időnként már határozottan untatta, ám Charlotte vonakodását látva Darcyék ellentmondtak, így öladysége nélküle indult útnak.

Beköszöntött az augusztus. Mr. Howell útnak indulhatott Pemberleybe, s gyermekei szívből örvendeztek a változásnak, mert gyermek a gyermektársaságban érzi jól magát, s a Gardiner család Pemberleyben tartózkodott. Fitzwilliam sebét már nem kellett naponta kötözni, és Maryre sem volt szükség, ha az orvos és Maria Windworthben marad: szívesebben töltötte idejét a pemberleyi könyvtárban. Jane jól érezte magát, a babának dajkát szereztek, az orvos jelenlétét is csak sebesülése indokolta s a Mariával való együttlét lehetősége: Darcyéknál erre kisebb esély adódott a társaság nagyobb létszáma miatt. Miss Bingley viszont menni akart, s erre két jó oka is volt, bár egyiket sem hangoztatta. Kisebb részben a Mrs. Bennett iránti ellenszenvre, nagyobb részben a tengerész iránti rokonszenvre vonzotta Darcyékhoz. Igen élvezte az esti beszélgetéseket, melyeken Fitzwilliam és Howell vitte a szót, s elborzadt a lehetőségtől, hogy ezentúl Mrs. Bennett lapos társalgására szoruljon.

A kastélyban régi medrében folyt az élet. Különbőség csak annyi volt, hogy Darcyék naponta sétálni vagy a könyvtárba hívták Lydiát és Anne-t, s pontról pontra elmagyarázták múltbéli cselekedeteik helytelenségét: felhívták figyelmüket megrögzött hibákra: nyesegették torz elveiket, - s ha érdektelenséget, unalmat, vagy dacos méltatlankodást tapasztaltak, szívósan előlről kezdték a magyarázatokat.

Mr. Bennett nagy segítségükre volt Lydia esetében: az apa közölte leányával, milyen viselkedést vár el tőle, ha a szülői házban akar élni, s nap, mint nap emlékeztette erre, könyörtelenül lecsapva, ha magaviseleti hibát észlelt.

- Nem óhajtok még egyszer szégyenkezni miattad! - jelentette ki ellentmondást nem tűrően megszeppent lányának. - Ha nem tetszik, mehetsz vissza Wickhamedhez.

S mivel a társaság semmi együttérzést nem mutatott iránta, Lydia kénytelen - kelletlen vigyázni kezdett szavaira és tetteire, s közben újra megerősödött barátsága Miss Anne-nel, ki ugyanilyen leckéztetésben részesült Darcytól. Összetartásuk mégsem vezetett meggondolatlanságokhoz: ehhez hiányzott a közeg Pemberleyben, a kétes jellemek, zavaros helyzetek, s mindaz, ami kiegyensúlyozatlan, tapasztalatlan jellemeket megbocsáthatatlan tettekre sarkall.

Kitty határtalan boldogságát Mr. Howell és családja visszatértén csak Miss Bingley megpillantása árnyékolta be, ki a következő napokban szinte a sajátjának tekintette Mr. Howellt. Hol zsebkendőjét potyogtatta előtte, hol napernyőjét vitte vele, ezer apró feladatot talált ki, hogy maga mellett tartsa, s a lány türelmét és indulatait végsőkéig feszítse. Szegény Kitty csak a gyermekek pátyolgatásában lelhetett örömet, s azzal vigasztalódott, hogy irántuk Miss Bingley tökéletes közönyt áruolt el. Noha folyvást dicsérgette őket az apjuknak, s negédesen szólt

hozzájuk, általában megfélekedezett róluk, figyelmét az apára összpontosítva. Mindez természetesen senkinek, így Mr. Howellnek a figyelmét sem kerülhette el: ám ő véleményét minderről magában tartotta, s mosolyogva végezte szolgálatait Caroline körül. Kitty egy idő után látni sem bírta vacsora utáni flörtölését, s a balszamosan meleg estéken kiült egy ház melletti kis padra, mely rejtve volt a lugas borostyánja által. Ott kesergett hamvába hulltnak tűnő reményein, míg Georgiana zongorajátékának szívremegtető hangjai szálltak a nyitott ablakokon.

Elizának feltűnt távolléte, s egy este utánament. Kitty mély önsajnálatlalt éppen leveleit betűzgette a gyertyafényben - bár szinte kívülről tudta mindet - és megrezzenve kapta össze őket, s dugta háta mögé, mikor nővére hozzálépett.

- Mit csinálsz itt, húgocskám? Hűvösödik, meg fogsz fázni...
- Ugyan mit számít... Legfeljebb beteg leszek - vont a vállát keserűen Kitty.
- Látom, szomorú vagy. Elmondanád, miért búslakodsz?
- Bár halnék meg... - sóhajtott Kitty színpadiasan. - Úgysem hiányoznék senkinek.
- Ne beszélj butaságokat, drágám. Eszedbe ne jusson ilyesmi. Mit dugtál el előlem? Mr. Howell levelei azok?

Kitty kelletlenül bólintott. Eliza megsimogatta a haját.

- Miatta búslakodsz, igaz? Mondok neked valamit: egy férfi sem érdemli meg, ha cserben hagy téged... Hipp-hopp, ahogy jött, úgy megy. El kell felejtetni.
- Könnyen mondja az, kinek már más gondjai vannak - biggyesztette száját testvére.
- Ez igaz, most vidáman beszélek - ismerte el őszintén nővére -, de szenvedtem én is sokáig, tudom, milyen érzés... Ám most azt hiszem, igazán nincs okod búsulni. A kapitány nem tűnik szerelmesnek Caroline-ba, hidd el... Inkább kis elfojtott mosolyokat látok az arcán, amikor Miss Bingley ugráltatja, s bájceveg vele: de ha rád néz, megváltozik az arc kifejezése.
- Igazán úgy látod? Nem csak vigasztalni akarsz? - kapott rajta Kitty reménykedve.
- Igen. Elismerést látok rajta, és hálát. Észrevettem, hogy gyakran néz felváltva téged és Caroline-t, s ha összehasonlítja titeket egymással, ne hidd, hogy feltétlenül az ő javára billen a mérleg nyelve...

Kis ideig hallgattak, majd Eliza megkérdezte:

- Valóban szereted őt, húgocskám? Nem csak képzeled, hogy szerelmes vagy? Fiatal lányok hol ebbe, hol abba szeretnek bele halálosan, s míg valóban meg nem találják, mindig azt hiszik, ő az igazi. Te fiatal vagy, s eddig többször tápláltál hiábavaló érzelmeket...
- Csak a nadrágokon járt az eszem, mondaná mama - mosolygott Kitty. - De hidd el: valóban szeretem... Olyan szellemes, oly világlátott, annyi mindenhez ért... és nem utolsó legény az úriemberek között: délceg, vállas, arányos termetű. A modora vonzó, semmi sallang vagy cifraság... látom, nevelsz, hogy ezt mondom. Bizony, az ember változik. Én is más lettem, mióta eljöttél otthonról... Már megbecsülöm a józan egyszerűséget.
- Akkor fel a fejjel, kedvesem, ne bújj el itt a sötétben: gyere a társaságba, s tégy a boldogságért. Ha Caroline fortélyokat alkalmaz, te egyszerűséget, tisztaságot mutass. Ha ő gúnyosan ironizál, te légy jobb szívű, kelj a megtámadott védelmére. Ha ugráltatja a kapitányt, te kényelmes pihenőt készíts neki... mutasd meg értékeidet. S ha mégis mást választ, fogadd el, hogy egyszer majd másnak leszel a legfontosabb...

A napok gyorsan teltek. Szórakozásban nem volt hiány: hol szomszéd birtokosok báljaira voltak hivatalosak, hol Georgiana zongoraestjeire hívtak meg ismerősöket. Mivel Bingleyék gyakran átkocsiztak, többször előfordult, hogy teljes létszámban együtt volt a Bennett család. Jane és Eliza jóleső érzéssel állapíthatta meg, hogy viselkedésükben az elmúlt másfél év jelentős változásokat hozott: már nem kellett szégyenkezni egyikük miatt sem, még anyjuk is visszafogta magát Darcy jelenlétében. Cserében viszont férjére zúdította panaszait, ömlengéseit, és elképzeléseit, ha kettesben maradtak, s ezt Mr. Bennetnek el kellett viselnie. Rosszul járt ugyan, de bölcsen tűrte, mert úgy vélte, jobb, ha ostobaságok előtte, s nem mások előtt hangzanak el. Mr. Bennett számos dolgot minősített ostobaságnak - noha nem hitte, hogy tévedhetetlen, s tudta, hogy olykor nincs igaza.

Mr. Gardinert ügyei időnként Londonba szólították. Egy ízben két napra Darcy is vele ment, valamit intézni, s egyszer Mr. Steady is elkísérte festékek és vásznak beszerzése érdekében. Windworthbe is benéztek: Steady és Morton már hosszabb ideje nem találkoztak, s módfelett örültek egymásnak. Az orvos haza készült betegeihez, s a bérkocsisnak sem kellett tovább nélkülöznie családját: a Bingleyéktől kapott támogatás fedezte költségeiket a lábadozás idejére. Maria fájó szívvel, de boldogan vált el Mortontól: érzelmeik tovább erősödtek, s vagyonos pártfogóik növekvő száma révén közös jövőjük reménye az idők távlatában egyre biztosabbnak tetszett. Morton távozása után ő sem időzött tovább Windworthben, s a társaság feloszlása Mrs. Bennettet is távozásra készítette. Unokája jó kezekben volt, és Jane felépülésével megszűnt az ok, hogy ott maradjon.

A nyár már vesztett erejéből, amikor megérkezett Amerikából a virginiai. Mr. Hamilton mit sem vesztett délcegségéből és vonzerejéből, s Miss Bingleynek láttára ismét megdobbant a szíve. Nehezen tudott volna választani kettejük közül, ha Mr. Howellt a virginiai mellé állítja, s csak külsejük alapján, anyagi és társadalmi előnyeik nélkül hasonlítja össze őket. Ám Miss Bingleynél sohasem csak a szív szava szólt: az ész gyakran uralkodott döntéseiben. A virginiai előnyösebb partinak ígérkezett, ám a hölgy még emlékezett búcsúzásukra, s neheztelt az úrra, hogy oly hirtelen elutazva otthagyta őt, romba döntve minden reményét. Most úgy vélte, alkalma adódott megfizetni érte. Flörtölt és kacérkodott hát Mr. Howellel reggeltől estig, kétségbe ejtve Mr. Hamiltont is, Kittyt is, miközben nem törődve a tengerész érzelmeivel, leste a virginiai reakcióját, és epedve várta, hogy nőül kérje.

A tengerész nem volt sem vak, sem bolond, s miután óvatos érdeklődésére Mrs. Gardiner csendben felvilágosította Hamilton korábbi udvarlásáról, és Miss Bingley hajlandóságáról, belement a neki szánt szerep játszásába, de feledte a Caroline iránti felemás érzelmeket, könnyed iróniával, egy cseppet sem vette komolyan többé Miss Bingleyt, s kettőzött figyelemmel kísérte Kitty mozdulatait.

Mr. Hamiltonnak már az első napokban szándékában állt Miss Bingley kezét megkérni: ám a színen váratlanul feltűnt vetélytársra nem számított, és először meghökkent, majd elbizonytalanodott, s végül már kételkedni kezdett választása helyességében. Lehet, hogy Caroline csélcsap, kacér, hideg szívű teremtes? Lehet, hogy örömet jóra való úriemberek gyöttrésében találja? Miért bízatta őt viselkedésével a télen, ha nyár végére mással udvaroltat magának? Kételyeivel Darcyhoz fordult, kinek már amúgy is nyilatkozott levelében nősülési szándékáról.

- Szeretném a véleményét kérni, Mr. Darcy, ha nem veszi zokon. Ön szerint milyen komolyak Miss Bingley érzelmei Mr. Howell iránt? - kérdezte, mikor kettesben lovagoltak az egyik bérlelőhöz.

- Ó, nem hinném, hogy túlzottan komolyak - biggyesztette száját Darcy.

- S mire alapozza ezt a véleményét, kedves barátom?

- Míg ön meg nem érkezett, Miss Bingley feleennyire sem érdeklődött iránta. Azóta ellenben megduplázta erőfeszítéseit, s mondhatom, mindig abban az időben, amikor ön is a közelben tartózkodik.

- Tehát úgy véli, a hölgy nem táplál mélyebb érzelmeket a kapitány iránt? De miért az ellenkezőjét mutatja? Nem tart attól, hogy én elgyávulok, s búcsút mondok neki?

- Női praktika, kedves Hamilton, ne vegye komolyan... Magának mondjам, hogy a féltékenységek sokakat sarkall arra, hogy tetteikkel bizonyítsák szerelmüket, s megtegyék a nyilatkozatot, melyet elvárnak tőlük? Szánja el magát, s ha házasodni akar, ne húzza az időt, nehogy elszalassza a lehetőséget - biztatta Darcy.

Mr. Hamilton elhatározta, hogy tüzetesen megfigyeli Miss Bingleyt. Komolyan nekilátott, hogy végére járjon a dolognak, s buzgón leste, valahányszor a tengerésszel szót váltott. Miss Bingley kétségtelenül két vasat tartott a tűzben, de tekintete hamarosan elárulta, igazi érdeklődést mégis Hamilton iránt érez. Így hát egyik füledt délután a virginiai sétát indítványozott a társaságnak, majd a park egy csendesebb részén lemaradva választottjával, kifejezte óhaját a négyesemközti beszélgetésre. Caroline pirulása már sejtette, hogy vallomását nem utasítják el: ékesszólását latba vetve fejtette ki, milyen hő vágya Miss Bingley kezének és szívének elnyerése, s a beleegyező válasza nem sokáig kellett várnia. Teljesült hát a hölgy titkolt kívánsága, s mert Bingley beleegyezésében sem volt okuk kételkedni, ettől kezdve egy boldog jegyespárnak adtak otthont egy időre a vastag pemberley falak.

Nyaralásából hazafelé tartva lady Monteros ismét látogatást tett férje oldalán Darcyéknál, s panaszkodott Elizának: nyár elején makacs bőrbetegség támadta meg, s a fürdőhelyi orvos gyógyszere nem segített rajta, pedig több módszerrel is próbálkozott. Eliza meleg szavakkal ajánlotta figyelmébe Mr. Mortont, kire a hölgy emlékezett Darcyék báljáról, de címét nem ismerte. Eliza elmondta, hogy bácsikáját, Mr. Gardinert is meggyógyította: mostanában már nem jöttek elő fájdalmai, s beszámolt Rosingsban végzett tevékenységéről is.

A lady ismét tanújelét adta annak, hogy melegszívű, érző teremtmény: mikor bemutatták neki a kapitányt, és helyzetét megismerve felsejlett előtte gyermekeinek bizonytalan jövője, a lényegre törve felkiáltott:

- Szegény kicsikék! Mi lesz velük, ha az apjuk nem tér vissza egyszer? Vannak rokonaik, kik felnevelnék őket?

- Csupán távoli rokonok vannak, lady Monteros. Sajnálatos módion ők sem jöhetnek számításba. Eddig is csak a legszükségesebb kapcsolatra szorítkoztunk. Saját gyermekeik, gondjaik, saját elképzeléseik vannak... én nem is veszem rossz néven ezt... nem kárhoztatom... Bízom istenben, hogy megsegít, és minden utamról hazavezérel - hajtotta le fejét Mr. Howell.

- Szép dolog az istenhit, de nem árt, ha magunk is teszünk valamit... Drága Monteros, magának remek kapcsolatai vannak az Admirálisnál és a Tengerészeti Hivatalban... Intézkedjen hát ennek az úrnak érdekében, hogy szárazföldi szolgálatra irányítsák át! Ne növekedjék az árvák száma ebben az országban... Ugye, nem volna ellenére Mr. Howell, valamelyik hivatalban dolgozni? Remélem, ön nem az a fajta tengeri medve, ki csak viharban és veszélyben érzi jól magát...

A kapitánynak szava is elállt a váratlan, kedvező lehetőség hallatán, s akadozva köszönte meg öladysége szívességét, és lord Monteros ígétét. A kis Jenny öccsével, és Kitty maga is rajongó szemmel leste a szépséges hölgy minden mozdulatát, s nem is tudták, hogyan mutassák ki örömeiket és hálájukat iránta.

Az új híreket hallva a lady gratulált Bingleyéknek a gyermekáldáshoz, és Miss Bingleynek az eljegyzéshez. Szórakozottan nézte a kisbabát, udvariasan hallgatva Mrs. Bennettet, ki belemerült a gyermek jó étvágyának és erős tüdejének taglalásába, majd Gardineréket kérdezte gyermekeik és nyaralásuk felől. Később Mr. Gardiner beszámolt lord Monterosnak a friss londoni pletykákról, melyeket nemrégiben hallott, felesége pedig Steady felől érdeklődött.

Ekkor Elizának alkalmá nyílt megkérdezni, kitől szerezte értesüléseit Herbert grófnőről, Steady anyjáról. A lady megnevezett egy idős főurat, ki maga is Scarborough környékén született, s bár sokat nem tudott a grófnőről, születése helyét biztosra mondta.

- Nem részletezte, honnan, de közelebbről ismerte valaha - bizonygatta öladysége. - Csakhogy ő korán elkerült arról a vidékről, így nem kísérté figyelemmel további sorsát. De miért kérdezi, Eliza? Miből gondolja, hogy téved ebben a kérdésben?

Eliza elmesélte, milyen eredményt hozott a Herbert grófnő utáni tudakozódás. A lady csodálkozva hallotta, hogy Scarborough-ban és környékén az anyakönyvek szerint nem született ilyen nevű leány.

- Pedig a születési adat biztos, erre mérget vehet! - mondta meggyőződéssel. - Ha Callwellt nem találtak, akkor Herbert grófnőnek más néven kellett születnie. Csak ez történhetett.

- De Mr. Steady azt állította, ez anyjának leánykori neve - makacskodott Eliza.

- Akkor Mr. Steadyt félrevezették, drágám... rosszul tudja. Egyébként a grófnőtől nem állnak távol ilyen huncutságok... el tudom képzelni, hogy a királyi herceg támogatásával sok érdekes ügyben vett ő részt: egy okmány meghamisítása, félrevezető információk terjesztése nem számíthatott bűnnek az ő értékrendjében...

- Akkor mit tehetünk ön szerint, mit javasol ladységed?

- Sajnos én többet nem tehetek: mindent elmondtak nekem, amit a grófnőről csak tudtak, s én átadtam azt... csak Mr. Steady léphet tovább ez ügyben. Az anyját kellene szóra bírnia, de hogy ő őszintén feltárná a múltat, és elmondaná az igazat arról, amiről eddig titkolózott - azt kétkem... - tárta szét kezét a hölgy, majd pajkosan megjegyezte: - Egyébként... csodálatos dolgok fakadhatnak két művész házasságából...

Az operista szökésének híre már eljutott hozzá: most a teljes történetet megismerte, s helytelenítőleg csóválva fejét a hallottakon, részvevően tekintett Georgianára.

Lady Monteros közönyösen fogadta Miss de Bourgh bemutatását. Udvariasan felemlítette ismeretségét Anne londoni rokonaival, s jóindulatúan figyelmeztette, ne essen az önhittség és elvakultság csapdájába, melyet egyes rokonai nem tudtak elkerülni. Lydiát ellenben csak fejbőlintással üdvözölte, s jólétesültsége ismét megmutatkozott abban is, hogy Mrs. Wickhamnek szólítva érdeklődött férje ezredéről. Mást nem is kérdezett tőle: ezt is csak jólneveltsége okán tudakolta.

Ahogy az emberek felfogásbeli különbségei és értelmi szintje változó, a dolgok lényegének megragadásában sem vagyunk egyformán sikeresek. Lady Monteros rendelkezett ezzel a képességgel, s Charlotte történetét hallva, elgondolkodva kérdezte meg:

- Hogyan tudta ezt a csapást összeegyeztetni hitével és férje foglalkozásával, Mrs. Collins?

- Sehogy, lady Monteros - mondta keserűen Charlotte. - Sajnos soha többé nem hiszek isten mindenhatóságában... ennek következtében férjem elvei idegenné váltak számomra.

- Hogyan fogja akkor tisztelni őt ezután? Vagy oly szeretetre méltó és kiváló ember, hogy ez nem okoz törést a kapcsolatukban?

- Házasságom jövője bizonytalan, lady Monteros, s én végtelenül hálás vagyok Darcyéknak, hogy itt lehetek, és időt kaptam arra, hogy megpróbáljam végiggondolni a lehetőségeket. Bizonyos, hogy férjem hite válaszfal lesz köztünk ezentúl, s ki tudja, leszünk-e olyan értelmesek és felvilágosultak, hogy ne válasszon el minket egymástól. Bár nem hiszem, hogy ez neki már eszébe jutott... Nem rossz ember ő, de sajnos képességei szerények, sem a tanulás, sem a társas élet nem javított rajta, istent pedig a belenevelt vakbuzgó szolgálalkúsággal szereti... Önálló gondolatokat ezzel kapcsolatban csak istenkáromlásnak képes bélyegezni, attól félek...

- Szegény kis asszonyka... - sóhajtott együttérzően a hölgy. Ám felvidulva indult Georgiana után, ki újszülött kis pónival akart büszkélkedni előtte. Gardinerék gyermekei tavi fürdőzésre invitálták, mely napi szórakozásaik kedvence volt: Mr. Bennett különleges növényre hívta fel figyelmét a nádas szélén: Mr. Gardiner és a virginiai pedig kis horgászatra csábították lord Monterost a patakhöz. Darcyék erősködtek, töltsenek pár napot a birtokon, ám ők kedvesen elhárították a marasztalást, megígérve, hogy a hamarosan kezdődő vadászszezonra feltétlenül visszajönnek. Ebéd után búcsút intettek és elhajtottak hintójukon, s magukkal vitték Maryt, ki a londoni ápoló nővért akarta felkeresni olvasmányaival kapcsolatban.

Lady Monteros nagylelkűségét és jó szívét zengték ezután az esti órákig, mikor Mr. Steady lovagolt a kastélyhoz, szokásos látogatására. Eliza alig várta, hogy beszélhessen vele: nagyon szerette volna, hogy a fiatalember legyűrje aggodalmait, különösen mióta a virginiai megkérte Miss Bingley kezét, s a hír bejelentése óta sugárzó arccal andalogtak a kastélyban, fennen hirdetve boldogságukat. Eliza Kitty miatt örült a ténynek, de Georgianára nézve elszomorodott: ő is lehetne ilyen boldog, ha végre a festő rászánná magát, hogy szint valljon érzéseiről. Elhatározta, tiszta vizet önt a pohárba, nem törődik tovább senki érzékenységeivel, ha törik, ha szakad, megtudja biztosan, mi az oka az ifjú habozásának. Nem szólt előre férjének, nehogy lebeszélje róla, s vacsora után csendben közölte a festővel, szeretne vele beszélni, s a meglepett tekintetek keresztútjében a könyvtárba invitálta, hol leült, s belevágott a középebe.

- Mr. Steady, ön azt állította, az édesanyja leánykori neve Mary Callwell.

- Úgy van - helyeselt csodálkozva Steady.

- Az ön édesanyja Scarborough-ban született?

- Nem tudom, hol született... anyám erre nézve nem adott felvilágosításokat.

- Édesanyja Herbert grófnő, ki a lady Monterossal szemközti házban lakik?

- Igen, ő az... de miért...? - szólt értetlenül az ifjú.

- Herbert grófnő Scarborough-ban született, ez olyan biztos, mint hogy itt ülünk a könyvtárban. Egy oda valósi főrendtől tudjuk, kinek szavahihetőségéhez nem fér kétség. Ön azt hiszi, anyja neve Mary Callwell... de téved. Ha a hölgy ezt állította magáról, akkor nem mondott igazat... Ilyen nevű leány nem született Scarborough-ban. Az édesanyja hamis nevet adott meg önnek. Csak az a kérdés, miért tette ezt?

- Hogyan? Nem értem... Miért adott volna meg hamis nevet? Gyermekekoromtól fogva ezt állította... De miért? Hogyan merült ez föl? Önök nyomoztak utána? - hökkent meg a férfi.

- Bocsásson meg, ha megbántottuk érzékenységet azzal, hogy próbáltunk tudakozódni az édesanyjáról. Bevallom, én vagyok az oka... Nem veheti rossz néven, mert jó cél érdekében tettük.

- Mi volna az a cél? - hüledezett Steady, s Eliza jóságos arccal, rokonszenvvel nézett rá.

- Mr. Steady, tévednék, ha azt gondolom, hogy ön Miss Darcy kedvéért jár hozzánk?

- De hát... nem, nem téved, asszonyom, de... én semmi rossz szándékkal... én csak... természetesen, ha önök zokon veszik látogatásaimat, fájó szívvel bár, de elmegyek... én nem szeretném, de megteszem, ha kívánják... - hebegett a fiatalember.

- Uram, az ön látogatásaival semmi gondunk nincsen. - Eliza elhárító mozdulatot tett. - Ön elnyerte bizalmunkat és nagyrabecsülésünket egyaránt. Georgiana is jó szívvel látja.

- Akkor nem értem...

- Ej, nyögje már ki... már megbocsásson Mr. Steady, hogy ilyet mondtam, s elnézését kérem, ha szükséges, de ne legyen már olyan értetlen... Tetszik önnek Georgiana, vagy nem?

A férfi nagyot nyelt, s kétségbe esve meredt Elizára.

- Hogyne tetszene... de tisztában vagyok azzal, hogy méltatlan vagyok hozzá, s ha ön ezért kezdeményezte társalgásunkat, elismerem, hogy így van, s megértem, amikor jó híre érdekében eltanácsolnak az udvarlástól...

- Már miért tennénk ilyet? - kérdezte nyugodtan Eliza.

- Nos... anyám rossz híre... kétes cselekedetei... bizonyára arról is tájékoztatták önöket, hogy apám egy elhunyt herceg... Törvénytelen gyermek vagyok, még ha Herbert gróf el is ismert fiának... megértem aggodalmaikat.

- Szavamra mondom, csodálkozom magán uram... - mondta Elizabeth. - Olyan maradinak és önhittnek ismert meg minket, hogy ezek a tények eltántoríthatnak bennünket egy érdemdús fiatalember elfogadásától?

- Jaj, nem... szó sincs róla... önök kiváló emberek mindannyian, férje is, Gardinerék is... Bingleyék...

- Akkor miért nem udvarol nyíltan Georgianának? Miért csak titokban epekedik utána? - Mert így van, ugye jól látom?

Mr. Steady elismerte a tényt, s bűnbánóan bizonygatta származása hátrányait, az előkelő társaság megvetését festve fel következménynek.

- Miért érdekli annyira a társaság véleménye, ha úgylátja megveti őket? Egyébként mikor járt utoljára főúri társaságban? - csodálkozott Eliza.

Steady beismerte, soha nem fogadott el meghívásokat, csak anyja vitte magával néha, s tapasztalatait azokon az estélyeken szerezte, melyeken részt vett, mikor el akarták vetetni vele az anyja által kiszemelt kisasszonyt.

- Kedves Mr. Steady, anyjára már alig emlékeznek, s a szülő tetteiért nem okoljuk a gyermeket... Mellesleg az ön édesanyját sosem közöstitték ki, holott az ön értékelése szerint ő rászolgált volna.

- De nem akarom Miss Darcyt anyám rossz híre miatt megvetésnek vagy szóbeszéd tárgyának kitenni...

- Ez valóban nemes cselekedet uram... csak hogy rosszul ismeri fel a helyzetet... Anyjával a kutya sem törődik - már elnézést kérek, hogy ilyen élesen fogalmazok, de egyszer öntsünk

már tiszta vizet a pohárba - Miss Darcy pedig erős leány, kit némely öregedő dáma locsogása nem ijeszthet... meg aztán olyan fényes híre van saját magának, hogy azt nem kell féltetni a pletykától. S akkor az ön híréről és ismertségéről nem is beszélek uram, ami gyorsan terjed...

- Bocsásson meg kedves Mrs. Darcy, de ha már sallangok nélkül beszélünk, egyet tisztáznom kell: önök elnézik a törvénytelen kapcsolatokat? - nézett hüledezve a festő Elizára, ki fejét rázta.

- Nem, Mr. Steady. Félre ne értsen... mi az ilyen kapcsolatból született gyermekkel vagyunk elnézőek. Nem őt okoljuk azért, ami megesett, hanem szüleit. Nem pártoljuk a szabados erkölcsöt... Tudjuk, hogy mások kihasználták volna ennek a helyzetnek lehetséges előnyeit, különösen azt, hogy a királyi család érdekelt az ügyben, s nagyra becsüljük önt, hogy nem így cselekedett. A nehezebb utat választotta, de kivívta vele elismerésünket - mosolygott Elizabeth.

- Ön biztat engem az udvarlásra... S nem ellenezné férje és rokonsága sem?

- Úgy van - nyugtatta meg Eliza. - Biztos vagyok benne, Darcy megadná az engedélyt, hogy eljegyezzék egymást Georgianával. Én azért nyomoztattam édesanyja után, - természetesen csak diszkrétén, Fitzwilliam által - mert gyanítottam, hogy anyjával kapcsolatos félelme az oka habozásának, s ha többet tudnánk a családjáról, talán olyan dolgokra bukkannánk, mik félelmeit eloszlathatják... De falba ütköztünk. Anyja hamis lánynevet használ, s az igazit még önnek sem árulta el... Vajon miért? Mi derülne ki, ha megtudnánk? Ez jár a fejemben, s ezért óhajtottam beszélni önnel. Georgiana érdekében meg kell tudnunk, mi történt a múltban, s nem maradt más hátra, önnek kell édesanyját szembesíteni ezzel... Ha a vadászikény után visszamegyünk Londonba, feltétlenül foglalkoznunk kell a kérdéssel... Ugye ön is így gondolja?

A fiatalember helyeselt, de a társalgásból most csak arra tudott gondolni, hogy választ kapott minden kételyére, s megkaphatná Miss Darcy kezét - és a remélt, és váratlanul megerősített lehetőség felett érzett öröm árasztotta el minden porcikáját. Mr. Bennett meg is jegyezte, amint az ebédlőbe visszatértek:

- Milyen ritka könyvet látott, Mr. Steady, hogy így ragyog az arca?

- A lehetőségek könyvét - mosolygott a festő.

Eliza biztosra vette, hogy társalgásuk után a festő nem vár őszi, hamarosan lépni fog. Megkapta a szükséges biztatást, meggyőződhetett Darcyék jóindulatú támogatásáról, Georgiana érzelmei sem lehettek titokban előtte - mi kell még? Sült bolond lenne, ha nem tisztázná mielőbb anyja múltját, hiszen a hamis név használata más esetleges hamisításokat is feltételez, ki tudja, mi derülhet ki még? S valóban, a másnap Londonba Maryért induló hintóra Steady is felkérérdzkedett, hogy anyjával tisztázza ügyeit. Őt letették a Herbert palotánál, Maryt felvették a Darcy palotában. Nem is találkoztak egymással.

Pedig Mary alig várta, hogy visszatérjen Pemberleybe: olyan súlyos mondanivaló feszítette, melyet egy véletlen felfedezés tálcán nyújtott neki. Monterosék palotája közelebb feküdt London széléhez, mint a Darcy palota, ezért a kocsis először Monterosék palotájánál állt meg, hogy a lady és férje kiszálljon, azután kellett Maryt a Darcy házba vinnie. A lady háza előtt Mary is kilépett a hintóból, hogy illendően elbúcsúzzon, s megköszönje szívességüket, hogy a fővárosba szállították. Míg az utcán beszélgettek, kocsi állt meg a szemközti palotácskánál, idősedő hölgy szállt ki belőle, ki odaintett Monteroséknak, majd bement a kapun. Mary látta már ezt a hölgyet. Ismerős arcvonásai láttán kutatni kezdett emlékezetében, s rájött, hol

találkoztak. A kolostor apácanővéreinek szobájából jött ki egyszer, s Marynek hirtelen eszébe jutott, mit árult el róla a nővér. Sajnálkozva fordult lady Monteroshoz.

- Milyen sajnálatra méltó hölgy, igaz? Láttam már ezt a hölgyet... egyszer találkoztam vele...

- Nem csodálkozom, hiszen jó barátjuknak az édesanyja - vont vállat mosolyogva a lady. Mary meghökkenve nézett rá.

- Jó barátunknak...? Kiről beszél ladységed?

- Mr. Steadyről, természetesen.

- Mr. Steady? Ő lenne Mr. Steady édesanyja? Az lehetetlen... - mondta csodálkozva Mary.

- Már miért volna lehetetlen? Ő Herbert grófnő, festő barátjuk édesanyja... Nem értem drágám, miért csodálkozik ezen...

- A hölgynek meghalt a gyermeke hároméves korában? - hüledezett Mary.

- Dehogyan halt meg, hiszen él és virul... mondom, hogy ő a maguk Steady barátja... vagy talán... ön mást hallott erről a hölgyről? Nem lehet, hogy összetéveszti valakivel?

Mary tökéletesen biztos volt abban, hogy ezt a hölgyet látta kolostorban. Óróra állították, hogy ott szülte meg fiát, ki ott is halt meg három évvel később. Ám ha az a fiú meghalt, kicsoda akkor Mr. Steady? Mary izgalomában szája szélét rágta. A gyermek meghalt, de él... hacsak... Habozva kérdezte lady Monterost.

- Lehet, hogy a grófnőnek több fia van? Hány gyermeke van a hölgynek? Tudja ezt ladységed?

- Hogyne tudnám. Egy fiú és egy leány. A fiú Mr. Steady.

- Egészen biztos? Nem született másik fia is? - faggatta hitetlenkedve Mary a ladyt, ki határozottan fejét rázta, s furcsálkodva nézett a lányra.

- Nem győzőm eleget mondani, két gyermeke van, kik Londonban születtek... de nehezen hiszi el...

Mary ezek után sietve azzal búcsúzott, bizonyára összetévesztette a hölgyet valaki mással, - bár tudta, hogy nem így van - s alig várta, hogy másnap a kolostorban utána nézzen az ügynek.

A dolog nehezebben ment a vártnál, ugyanis a nővér vonakodott felvilágosításokat adni. Mint mondta, az egész eset rendkívül csendben és diszkréten folyt le annak idején, mert magas körök így rendelkeztek, rajta és a zárda főnöknőjén kívül más nem is tudott a hölgy életének eme foltjáról, csupán a zárda nagy könyvébe írták be a gyermek születését, majd elhunytát, s ugyancsak a legfelsőbb helyről jött utasítás szerint ők adták ki a papírokat is, teljes titoktartás mellett.

- Törvénytelen gyermek volt az istenadta - súgta bizalmasan a nővér Marynek. - Sohasem beszélhettünk róla... Később átírták a nevét, mert a hölgy férje elismerte őt fiának... de bizony nem ő volt az igazi apa... - s ujját szájára nyomva mutatta, ez titok.

- Hogy volna titok, mikor a hölgy maga is nyíltan terjesztette? - bosszankodott Mary.

- Ó, az nem lehet... Amikor a gyermeket világra hozta, titkolni kellett a szülést, nehogy kiközösítsék... A fiúcska halálakor pedig ő maga esketett meg minket a titoktartásra - ellenkezett a nővér.

- Megnézhetném a bejegyzéseket? - kérte Mary az apácát, ki hosszas kérlelés után sóhajtvá beleegyezett, hangoztatva, ha nem ismerné oly jól a lányt, sohasem mutatná meg ezt a könyvet. De ha már ennyit kikotyogott, a többi nem számít, s sztoikus nyugalommal nézte, ahogy Mary lapozgat.

- Tudják, ki volt az igazi apa? - kérdezte közben érdeklődve Mary.

- Jaj, mi nem foglalkozhattunk ilyen világi dolgokkal... Magas körökben forgott a hölgy, s csak megüthettük volna a bokánkat, ha sokat kérdezősködünk... Nem kísértük figyelemmel az életét, s a fiú haláláról is csak azért értesültünk, mert ide hozta, amikor beteg lett szegényke, és segítségünket kérte. Sajnos, nem tudtuk meggyógyítani, isten magához vette őt...

- Jól emlékszik? Hisz régen történt...

- Ott a bejegyzés...

Valóban, a nagy könyv megfelelő oldalán Mary megtalálta mind a születés, mind az elhalálozás dátumát. Az eredetileg anyaként bejegyzett Mary Callwell át volt húzva, s helyette Mrs. Herbertet írt valaki: a gyermek pedig James Callwell néven szerepelt, melyet egy áthúzással James Herbert-re változtattak. A festő által megadott születési év egyezett a halott gyermek születési évével.

Mr. Steady eszerint itt született a zárdában, mint James Callwell, adoptálták őt, majd három éves korában James Herbertként elhunyt. Aki él, az nem lehet halott, s Mary most már biztosan tudta, hogy Mr. Steady nem az, kinek hiszi magát. De akkor ki ő?

Pemberleyben hatalmas megrökönyödést keltett Mary bejelentése. A lány kedvelte a színpadias hatásokat, és élvezte, ha a figyelem középpontjában lehetett: megérkezése után drámai előadást tartott véletlen felfedezéséről, s el is érte a kívánt hatást: mindannyian Steady kilétén törték fejüket, és családi vonatkozásain, - kétségbe ejtve Georgianát, ki tartott tőle, hogy bátyja nem nézné jó szemmel, ha a festő családjáról kínos híresztelések kapnának szárnyra.

Mrs. Gardiner később meg is róta Maryt meggondolatlansága és szerepelni vágyása miatt, de unokahúgát jobban izgatta az ügy, mintsem megsértődött volna.

- Kedvelem a szerelmespár mindkét tagját - mondta vállat vonva. - Szívből óhajtom boldogságukat, s így legalább Mr. Steady is rákényszerül, hogy tisztázza családi ügyeit, s talán ez elvezeti őt a leánykéréshez.

- És ha valami kínos dolog derül ki róla? Erre nem gondoltál? - szólt szemrehányóan Mrs. Gardiner.

- Jobb, ha most történik, mint később, kedves néni... Gondolja el: jegyben járnak, sőt már össze is házasodtak, s akkor derül ki valami... micsoda botrány lenne...

- Erre nem kerülhet sor. Mr. Steady nem akarta megkérni Georgiana kezét... tudod, az anyja rossz híre miatt... Elizának bevallotta, s ő tovább adta nekünk.

- Akkor most tisztázhat mindent...

Mrs. Bennett élvezte a friss hírt, újabb és újabb kérdések merültek fel fejében, s állandóan Maryt és Elizát faggatta, akárcsak Lydia és Anne, kik eddig nem tudták, hogy Georgiana és Steady vonzalma ennyire elmélyült.

A vacsorától keltek fel éppen, mikor Mr. Steady megérkezett a fővárosból. Eliza csak azt tudta halkán megkérdezni tőle, sikerrel járt-e édesanyjánál: mire a festő lemondóan válaszolta, anyja nem hajlandó a múltból beszélni, s megharagudott, amikor a névhamisításról faggatta. Már is körbe vették a többiek, s vége-hossza nem volt a zárdai történet taglalásának. Mr. Steady csak ült és fejét fogta, amint megértette, hogy a múlt újabb morzsája került felszínre, s ámuldozva hallgatta Mary beszámolóját.

- Anyám soha nem beszélt nekem erről! - kiáltotta kétségek között. - Nem tévesztette össze anyámat valaki mással, kedves Miss Bennett?

- Hiszen ott a bejegyzés a zárdában: Mrs. Herbert és fia, James Herbert... - sajnálkozott Mary.

- Lehetetlen... anyámnak csak egy fia van, s az én vagyok... soha nem említett másik fiút.

- Mr. Steady, rakjuk össze a tényeket... - kezdte Fitzwilliam. - Az ön anyja született Mary Callwell, s ő szült egy gyermeket Londonban, James Callwellt. E a gyermek azonban három évesen elhunyt. Ön tehát nem lehet James Callwell... Az a kérdés, ki ön, és ki az ön apja? Valahogy kezdem azt hinni, önnek semmi köze egyik királyi herceghez sem...

- Igen, ez itt a kérdés... ahogy nagy drámaírónk mondta... De hát ki vagyok én, s ki az apám? Hogy lehetek James Callwell, ha meghaltam három évesen? - fakadt ki kétségbe esve a festő, segélykérően nézve Darcyékra, s a társaság tagjai szánakozva nézték szenvedését. Csak Maria arca vált elgondolkodóvá.

- Callwell? - kérdezte töprengve. - Olyan ismerős ez a név...

A beállott csendben mindenki ránézett, és Eliza figyelmesen kérdezte:

- Hallottad már valahol, kedves Maria? Próbáld meg emlékezni, kérlek...

- Igen, egyre biztosabb vagyok benne... Callwell... Tudom már! Richard Callwell... Scarborough-ban hallottam róla.

- Scarborough-ban? Hol hallottad? Ki beszélt róla? - sürgették többen is izgatottan.

- S mit mondtak vele kapcsolatban? - kérdezte Darcy feszült figyelemmel.

- Mintha Mrs. Bell említette volna egyszer... hogy ő nevelte születésétől hat éves koráig... Az anyja nagyon fiatal lány volt... s a gyermek törvénytelen... - törte fejét Maria, visszaemlékezve beszélgetésükre Mrs. Bell-el.

- Jézus Máriám! - kiáltott izgatottan Mrs. Gardiner, kezét szája elé kapva. - Mikor született az a gyermek?

- Talán két évvel Mr. Steady születése előtt... illetve a dátum előtt, amit Mr. Steady születési évének hittünk... - tétovázott Maria.

- Ez a dátum egyezik a scarborough-i anyakönyvben szereplő Richard Call születési évével - szólt Fitzwilliam.

- Miért beszélt a gyermekről? - kérdezte figyelmesen Darcy.

- Mert ő volt a kedvence az összes többi gyermek közül... kicsikkel foglalkozott eleinte, csak később lett leánynevelője... nagyon szerette őt. Emlékszem, arról is mesélt, hogy a kicsi állandóan rajzolt és festegetett...

- Ez ő. Csak ő lehet - kiabált Mary tapsolva. - Biztos, hogy Mr. Steady!

A társaság tagjai elhülten néztek egymásra. Hosszú szünet után Mr. Gardiner hitetlenkedve megjegyezte:

- Lehet, hogy lassan fény derül a titokra? Lehetséges, hogy össze tudjuk rakni az eseményeket, ahogy történtek?

Fitzwilliam fejét csóválta.

- Sajnos nem. Megszakad a szál Scarboroughban. Ott van a helyzet kulcsa. Van feltételezésünk, hogy mi történt... de hogyan lett Call-ból Callwell, arra nincs bizonyíték...

- Dehogyan nincs. Csupán Mrs. Bellt kéne kifaggatni, megismerné-e azt a lányt? - jelentette ki Darcy.

- Ennyi év után? Nem valószínű... Kétszer látta mindössze, egyszer, amikor odavitte, egyszer, amikor elhozta a gyermeket - rázta fejét Maria.

- Eredményesebb volna szembesíteni Mr. Marshallal. Ő aztán bizonyosan felismeri ifjúkori szerelmét, még ha az évek meg is változtatták - tűnődött Fitzwilliam.

- Miről van szó? - kérdezte Steady panaszosan. - Semmit sem értek! Ki az a Mr. Marshall? Anyám neve Call lenne... Honnan veszik ezt?

Az urak elmagyarázták Mr. Steadynek, milyen feltételezésekre jutott Fitzwilliam scarboroughi nyomozása során, újabb álmélkodásra adva lehetőséget a festőnek. Szegény feje ellentmondásos érzelmek skáláját élte át röpké percek alatt, hogy csak ült letaglózva, de a lehetőség, hogy valóságos, igazi apja és jónevű, sőt rokonszenves családja van, lassacskán végtelenül fellelkesítette. Alig várta, hogy feltételezett apját megismerhesse, és felajzottan sürgette a szükséges lépések megtételét. Késlekedésre semmi ok nem lévén, a gyermekekkel papírt és tintát hoztattak, s Fitzwilliam máris szövegezte levelét Marshalléknek.

Szükszavúan írt, csak annyit közölve, amennyiben Mr. Marshall Pemberleybe fárad a következő hét folyamán, módjában állhat fontos, családját érintő kérdésben állást foglalni. A levél végéhez Darcy is fűzött néhány sort, melyben meghívta Marshallt és édesanyját birtokára. Most már csak Herbert grófnő megjelenését kellett biztosítani: Eliza is vetett pár sort egy papírra, kérve lady Monterost, feltétlenül hozza magával a grófnőt. „Bármi áron, ha kell, furfanggal és csellel is” - írta. Többet nem tehettek, mint hogy útnak indították a leveleket, s várták az elkövetkező eseményeket.

Lassan szállingózni kezdtek a vadászydényre meghívott vendégek. Bingleyék is átjöttek a babával, mert Jane nem engedte újszülöttjét gondozásra dajkaságba adni; maga akart gyönyörködni benne, és szeretettel gondozni a kicsit. Erre Miss Bingley már csak elnéző fintorgással reagált, s lesújtó pillantást vetett öccsére Jane alantas, parlagi elvei miatt... Bingleyt sem tartóztatták otthon az őszi munkák: intézője éberen felügyelt a birtokra, s miután észlelte gazdájának katasztrofális ismerethiányát a gazdálkodás terén, a biztosabb jövedelmet ígérő állattartást szorgalmazta, ehhez pedig nem volt szüksége Bingleyre.

Mrs. Hurst váratlan megjelenése, mint forgószél csapott le rájuk. Caroline már tájékoztatta nővérét eljegyzése tényéről, s a feldúlt testvér - férjét uszályként vonva maga után - azonnal Windworthbe sietett. Ott senkit sem találván jött Pemberleybe, s vonta felelősségre hűgát.

- Elment az eszed, Caroline? - visított felháborodottan. - Mit tettél, te szerencsétlen? Hogyan tehetted ígéretet egy amerikainak... egy külföldinek... egy idegennek?

- Úgy, hogy megkérte a kezemet - vont vállat Miss Bingley hanyagul.

- Szüleink forognának a sírjukban, ha tudnák...

- Drága nővérem, ez már így van, s ezen nem változtatunk - szólt eltökélten testvére.
 - De hát belegondoltál te abba, mire vállalkoztál? Idegen országba, idegen emberek közé menni... vadak közé... indiánok, kalandorok közé... - szörnyülködött nővére.
 - És képtárak, színházak, hangversenytermek közé...
 - Szentséges atyám, végig gondoltad te egyáltalán? Tudod, mennyi gondod, bajod lehet? Alacsonyrendű vademberek, négerék, indiánok laknak ott! Meg is ölhetnek... - kiáltott elképedten Mrs. Hurst.
 - Ugyan drágám, ahova én megyek, ott rendezett viszonyok közt élnek... Mr. Hamilton szerint teljesen biztonságos. Előkelő, régi családok élnek ott - legyintett Caroline magabiztosan.
 - Mr. Hamilton azt mond, amit akar... én a magam véleményére támaszkodok, s abban hiszek, amit másoktól hallottam. Bontsd fel az eljegyzést, azt követelem, s ne utazz el!
 - Kedves, hogy így aggódsz értem, de hidd el, én is tudakozódtam, és semmi okom sincs feltételezni Mr. Hamilton szavainak megbízhatatlanságát. Ne sérts meg engem azzal, hogy jellemtelen hazugnak állítod be őt.
 - Caroline, te mindig is könnyelmű voltál, sokkal inkább, mint én... szüleink gyakran panaszták önfejlőségedet - szólt harciasan nővére.
 - Luisa, rosszul emlékszel: szüleink élénk fantáziámat és kalandvágyamat kifogásolták, azt is csak gyermekkoromban - replikázott feldühödve Miss Bingley.
 - De ez most már oly mértékben elhatalmasodott rajtad, hogy a vesztedbe rohansz... Mit mondjak, ha már a honleányi kötelességtudat sem tart itthon... a haza szeretete... hisz nem oly régen még háborúztunk velük...
 - Luisa, inkább semmit se mondj, mint ilyen butaságokat - sziszegte Miss Bingley.
 - Hát semmi érv nem használ, hogy itthon maradj? Családod, az én családom, a rokoni kapcsolat megszakadása semmit sem jelent neked? - kiáltott feldúltan nővére.
 - Ej, kedvesem, nem a világ végére megyek... Majd levelezünk, és néha találkozókra is sort keríthetünk.
 - Elveszítéd minden szabadságodat, mit vagyond nyújthat itthon... sutba vágod önálló döntéseidet, hogy sorsodat irányíthasd... Ott fogsz majd sírni, hol senki sem lát... - jósolta komoran Mrs. Hurst.
 - Sajnos ez minden esetben igaz, bárkihez megyek férjhez - vágta oda fojtottan Miss Bingley, látva, hogy Darcyék közelednek.
 - De itt számíthatsz a családodra... Körülötted vagyunk, támaszkodhatsz ránk bármi gondod van... ott számkivetett leszel egy idegen világban... - siránkozott Mrs. Hurst.
 - Luisa, férjhez megyek, s te gratulálsz nekünk... Ellenkező esetben ne számíts rá, hogy megmarad köztünk ez a felhőtlen jó viszony, mi eddig jellemezte testvéri kapcsolatunkat... Vigyázz magadra Luisa, hidd el, én sem dugom fejemet soha az oroszlán szájába - azzal Miss Bingley sértődötten otthagyt a nővérét, ki tehetetlenül nézte távozását, majd öccsük keresésére indult, s hosszan gyözködte, hiába.
- Kénytelen volt megbarátkozni a gondolattal, hogy testvérei önállóan döntenek már: hogy nem mindig egyezik véleményük az övével: s ha jó kapcsolatra vágyik családjában, az ő szempontjaikat is figyelembe kell vennie. Mrs. Hurst végül jó arcot vágott az ügryhöz, s vonakodva bár, de gratulált Mr. Hamiltonnak, keservesen felpanaszolva neki az országaik közti nagy

távolságot, s a későbbiekben is rosszállóan bírálva a társaság előtt húga önfejlését, mialatt Mr. Hurst a pavilonban bóbiskolt...

Bingleyék vacsorát óhajtottak adni Caroline eljegyzése alkalmából, ezért a hazatérést fontolgatták, Darcy azonban lebeszélte erről őket. Szinte minden nap érkezett már valaki a vadászidényre, illetlenség lett volna Darcyéknak most eltávozni, nem hagyhatták ott Pemberleyt. Felajánlotta hát, hogy ő rendez estélyt Bingley testvérének tiszteletére, s azt el is fogadták.

Miss Bingley eljegyzési vacsorája a hölgy minden igényét kielégítette. Caroline kitűnő hangulatát fokozta a vadászidényre meghívottak megjelenése is: többségük ismert előkelőség volt, kiknek neve emelte az ünnepség fényét, akkor is, ha a vacsorán rajtuk kívül csak a rokokók vettek részt. A szomszédságot ide nem hívták: az eljegyzési vacsora váratlan eseménynek számított. Miss de Bourgh és Maria kívülről voltak, akárcsak Charlotte, vagy Howell, de mind szívből gratulált a jegyespárnak. Még Mrs. Bennett is sutba vágta szokásos ellenszenvét, hiába, gyengéje volt a házasság, minden ezzel összefüggő ünnepben örömet lelt. Viharos lelkesedését férje szavai sem hűtötték le.

- Drágám, mi ütött magába... más leány férjhez menésének örvendezik? Te jó ég, csak nem beteg?

Az eljegyzés óta Mr. Howell nagyon elgondolkodóvá vált. Kétség sem fért hozzá, komoly elhatározások érlelődnek benne, s vajmi kevés volt annak esélye, hogy ezek a gondolatok nem jövőendő életére vonatkoznak. Darcy cseppet sem csodálkozott hát, mikor egyik nap a tengerész félrevonta, s bizonytalan arccal véleményét kérte. Kitty bebizonyította, mennyire gyermekszerető általában, s mily gyengéden szereti az ő gyermekeit - mondta. De vajon jogában áll egy férfinak a gyermeknevelés és háztartás minden gondját egy fiatal leány vállaira terhelni, ki még szórakozásokra, netán flörtökre vágyik, s kinek gondjait még növelné az olykor hónapokig tartó távollét magánya is?

- Napok óta töprengek ezen... Hol úgy érzem, felelőtlenség lenne Miss Bennettel szemben, ha önző módon nőül venném, azután hónapokra magára hagynám. Hol azt hiszem, nincs mire várnom, úgysem találok olyan feleséget, ki nála jobban törődne gyermekeimmel... Nem jutok dűlőre magammal... Mr. Darcy, úgy látom, ön ennek a társaságnak a feje... adjon hát tanácsot nekem is! - kérte a kapitány gondterhelten.

- Lord Monteros megígérte támogatását - mondta Darcy megnyugtatóan. - Nincs okunk feltételezni, hogy nem tartja be ígéretét. Várjon türelemmel. Ha áthelyezik valamelyik hivatalba, vagy társaságának igazgató tanácsa szárazföldi szolgálatra rendeli, megoldódik ez a kérdés. Mindenesetre azt elmondhatom, nagyra értékelem lelkiismereti aggályait, és örülök, hogy talán rokonságba kerülünk... Kitty sokat változott, amióta megismertem, s biztatóak a kilátások arra nézve, hogy szeretettel és megfelelő irányítással még több fejlődés mutatkozik majd jellemében és viselkedésében.

- Távol álljon tőlem lord Monteros ígéretében kételkedni... ám szeptember végén jelentkezniem kell már a társaságnál, és szinte biztosra vehető, hogy el is küldenek több hónapra... ki tudja, meddig... Ha addig nem intézkedem... a gyermekek visszamehetnek az iskolába, de mi lesz velük, ha valóban nem térek vissza? Ha Kitty... Miss Bennett a feleségem lenne, ez a kérdés fel sem merülhet.

- Kérje hát nőül - veregette meg a kapitány vállát barátságosan Darcy.

- S ezzel két idegen gyermek terhét rakjam vállaira? Mihez kezd, ha nem térek vissza? Tönkre teszem az életét... - tépelődött a tengerész kétségek közt.

- Akkor várjon, s ha visszajött, akkor vegye el...
- Ez esetben gyermekeimről nem gondoskodtam kellőképpen - tárta szét karját Howell tehetetlenül.
- Hiszen februárban is elhajózott, s a gyermekek iskolába kerültek... - mutatott rá Darcy.
- Más volt a helyzet, Mr. Darcy... Kényszerhelyzet volt, az anyjuk meghalt, s nekem menni kellett... Ám most itt van Miss Bennett, s lehetőségem adódott a helyzet rendezésére.
- Mr. Howell, csak azt tanácsolhatom, türelmesen várjon... Őszintén szólva, legjobb akarata ellenére sem hiszem, hogy lord Monterosnak már sikerült elrendeznie az ön dolgát... Nem várok semmit, hisz nem tudom, milyen jók a kapcsolatai, ráadásul mindenki nyaral még, vagy vadászatokra gyülekezik... De holnap reggel Londonba kell mennem, s ígérem, utána nézek, mit intézett a lord.
- Hálásan köszönöm, uram.
- Semmiség, Mr. Howell. Ha nem hozza szóba, én magam beszéltem volna a kicsikről, mert feleséggel már megvitattuk ezt a témát. Megnyugtathatom önt, bármi történjék is, bízhat benne, hogy gyermekeit nem hagyjuk magukra.
- Örökre lekötölezt, Mr. Darcy! - fogadkozott forrón a kapitány.

Az eljegyzési vacsora után Darcyék saját báljukra készültek, melyre a vadászokon kívül a környékbeli birtokosokat és családjukat is meghívták, s melynek kitűzött időpontja vésszen közel volt már. Javában folytak az előkészületek, s közben számtalanszor emlékeztek vissza a tavalyi év báljára, melyen a régensherceg is megjelenni méltóztatott. Azóta is szóbeszéd tárgya volt a környékeliekénél Darcyék elegáns estélye, s a szomszédság határtalan izgalommal készülődött a mostanira a megjelenő előkelőségek reményében.

Az előkészületek közben kellett Darcynak a fővárosba utaznia. Még Elizának sem árulta el utazása valódi okát. Dolga végeztével benézett klubjába - a White's klubba a St. James streeten - majd Monterosékhoz hajtatott, s rosszállóan hallgatta a lordot, ki szánta-bánta bűnét: elfeledkezett a kapitányról, s áldotta Darcyt, hogy látogatásával eszébe juttatta, mert felesége bezzeg emlékezni szokott ígéreteire, és nagy súlyt helyez rá, hogy betartsák azokat.

- Keményen megmosná a fejem, ha megtudná, hogy nem intézkedtem - mondta nevetve, s megkérte Darcyt, vigye el a Tengerészeti Hivatalba. Ha már úgyis időt szánt rá, intézzék el együtt. A hivatalnokok hajlongása közepette jutottak be a vezetőhöz, ki eleinte kérette magát, ám a lord értette módját, hogyan érvényesüljön akarata, s a hamarosan kezükben volt a papír, mely Mr. Howellt kikérte társaságától, a Hivatalban juttatta tisztséghez, rendes fizetéssel és hivatali előmenetel lehetőségével. Darcy neheztelése elmúlt, s elégedetten vitte haza Monterost, ki búcsúzásnál ismét elnézést kért feledékenységéért. Biztosította, hogy két nap múlva Pemberleybe indulnak maguk is, és társaságukban lesz Herbert grófnő, ki kapva kapott lady Monteros ajánlatán, hogy Darcyéknál vendégszerezhet.

Valóban, Monterosék elhozták Mr. Steady anyját Pemberleybe. Szobáik készen várták őket, s a grófnő hamarosan oly otthonosan mozgott a kastélyban, mintha világ életében ott élt volna. A meghívást lady Monteros baráti szívésségének vélte. Fogalma sem volt, miért jöhetett Pemberleybe: egyébiránt nem is törődött vele, hedonista módon a pillanatnak élt. Darcy a meglepetés erejét kívánta felhasználni ahhoz, hogy szóra bírják a hölgyet. Ennek okán Steady két napig kerülte a birtokot, nagy szívfájdalmára Georgianának: csak a bál estéjén kellett megjelennie. Valóságos összeesküvést terveztek ki Fitzwilliammal hármásban, ám ehhez

Marshall megjelenésére is szükségük volt: remélték, hogy az úr a Fitzwilliam levelében foglaltak szerint fog eljárni, s a bál napjára a lambtoni fogadóba érkezik, terv szerint.

Már csak a régensherceg jövetelét várták, s a herceg be is tartotta ígéretét: a bál előtti estén közismert sárga hintója díszes kísérettel befordult a parkba. A kocsiból vidám arccal kandikált ki a régens, és mellette ismerőst vettek észre többen is. Nagy meglepetést okozva Miss Catherine ugrott le a kocsiról, s meleg barátsággal üdvözölte a Scarborough-ból ismert hölgyeket, kik zajosan örvendeztek váratlan megjelenésén.

Kiderült, hogy Miss Catherine a régens számos keresztlányának egyike, és úgy került Pemberleybe, hogy miután Anne-t elvitték a fürdőhelyről, Catherine nagyon unta magát, s kapóra jött anyja levele, melyben említést tett a régens pemberley meghívásáról. A kisasszony nem sokat gondolkodott, összecsomagolták holmiját, s visszament Londonba, ahol addig hízelt szüleinek, míg kimódolta, hogy felkeressék a herceget, s ott előadta kívánságát, hogy csatlakozhasson hozzá. A régensnek nem volt kifogása ellene, még örült is a kellemes társaságnak: Catherine pajkos élénksége felvidította borongós hangulatát, és szívesen beszélgetett a leány gardedámjával, ki megözvegyült grófné volt, a herceg régi ismerőse - tökéletes modorú, szellemes asszony, régebbi időkben az udvartartás dísz.

Catherine remekül értett érzelmeinek leplezéséhez. Egyformán udvarias volt mindenkire a társaságban, épp csak egy csipetnyivel több kedvesség látszott rajta, mikor Mariához fordult - holott vele rokonszenvezett igazán. Hogy Fitzwilliam hódolatteljes köszönésekor elpirult kissé, senki sem vette észre.

Az ezredes nem remélte, hogy ily hamar találkoznak, s a váratlan esemény egészen felzaklatta. Zavartabb volt, mint bármikor életében, és oly hallgatag az esti vacsoránál, hogy Darcy gyanúját is felkeltette, különösen, amikor látta, mily aggódva kérdezőgeti gyógyulása felől a csinos Miss Catherine. Suta viselkedését Darcy csendes derűvel figyelte: szívből kívánta, hogy az ezredes boldogságot találjon életében: s ha ezt az érzést az ő birtokán találja meg, az mélységes elégedettséggel töltötte volna el.

- Hát Mr. Longgal mi történt? - kérdezték kíváncsian a fürdőhelyet megjártak, s Miss Catherine kicsit bosszúsan, kicsit könnyedén vállalt vont.

- Sohasem érdekelt igazán Mr. Long. Oly unalmas ember...

Meglepetések sora jutott erre a napra. A régens és útitársai éppen csak felfrissítették magukat, amikor újabb kocsi kanyarodott a kastély elé. Charlotte és Maria nem akart hinni szemének, s versengve szaladtak az érkezők elé. Sir William szállt ki ugyanis feleségével, lady Lucassal, s lányaik nyakába borultak, kiket hosszú hetek óta nem láttak már. Míg anyjuk könnyezett, apjuk zavarodottan téblábolt körülöttük, míg az ölekezés tartott: elkápráztatta a pompás kastély, s azt sem tudta, kinek köszönjön először.

- Mama, hogy kerülnek ide? Talán átutazóban vannak valahová, s közben meg akartak látogatni minket? - kérdezte örvendezve Maria.

- Mr. Darcy írt levelet nekünk, s azt kérte, jöjjünk el Pemberleybe, a holnapi bálra, és néhány napot töltsünk a birtokán... Említette, hogy mindketten itt vagytok, s hogy nagy szívességet tettél a rokonainak.

- Mr. Darcy? Nekünk egy szót sem szólt erről... - csodálkozott Charlotte.

- Bizonyára meglepetésnek szánta... azt írta a levélben, feltétlenül el kell jönnünk: hogy miért, azt én sem értem, nem részletezte: de talán veletek kapcsolatos ügyről van szó...

- Fogalmam sincs, mire gondolt Mr. Darcy... - töprengett Maria, s jóleső izgalom fogta el, mi történik majd. Vendéglátója semmit sem csinált ok nélkül, a lány ezt már régóta gyanította; s mivel rosszat nem várhatott tőle, Maria biztosra vette, valami kellemes meglepetést tervez. Vajon mi lesz az?

Azonban a következő meglepetést biztosan nem Darcy tervezte. Amint a kastélyba akarták kísérni szüleiket, tisztí egyenruhában törődött lovas vágtatott az udvarra, s Maria elhűlve ismerte fel Wickhamet, ki lováról leszállva felesége után tudakozódott. Maria riadtan nézte komor arcvonásait, vérekes szemét és rendetlen ruházatát, mely fáradtságról és elhanyagoltságról árulkodott. Sir William és felesége nem volt tájékozott Wickham viselt dolgairól, s régi merytoni ismeretségük alapján eléggé szívélyesen üdvözölték - bár Lydia szöktetése még nem merült a feledés homályába, s ez tompította udvariasságukat. Nem értesültek a scarborough-i esetről sem, így az, hogy Lydia elhagyta férjét, vadonatúj hír volt számukra. Megdöbbenve hallották Maria haragos szavait.

- Uram, Lydia elhagyta önt, s ezt világosan megmondta. Miért nem hagyja őt békén?

- Menjen innen... itt semmi keresnivalója nincs, Mr. Wickham - erősítette meg Charlotte, húga mellé állva.

- Ezt nem önökkel fogom megtárgyalni, hölgyeim - förmedt rájuk Wickham. - Hívják ide a feleségemet, vagy magam megyek érte, s abban nem lesz köszönet.

- Lassan a testtel, Wickham! - dörrent Mr. Bennett a vejére, a kastély bejáratához érkezve. - Minek köszönhetjük a látogatást?

- Lydiáért jöttem, uram - szólt morcosan a tisztt.

- Akkor hiába jött. Lányom nem óhajt visszatérni önhöz - jelentette ki Mr. Bennett határozottan.

- Márpedig ott a helye. Isten és ember előtt esküt tett rá, hogy nem hagy el, s be is fogja tartani esküjét, erről kezeskedem - erősködött.

- Az esküje érvénytelen, mert ön méltatlannak bizonyult. Leszerepelt, mint férj, és mint ember. Meg is ütötte őt! Ön alkalmatlan férjnek.

- Ő pedig feleségnek alkalmatlan. Tunya, hiú, és léha. Így hát pont összeillünk. Ragaszkodom hozzá, hogy visszajöjjön. Épp elég szégyent hozott a fejemre - dühöngött a férfi.

- Ha így áll a dolog, miért akarja visszakapni? Örüljön, hogy megszabadult tőle... - ironizált Darcy, ki közben odaérkezett Fitzwilliammel.

- Nem úgy van az! - emelte fel hangját dühösen Wickham. - Az asszonynak férje mellett a helye. Akármilyen is a feleségem, nem hagyhat el! Jól nézne ki a világ, ha a nők azt tehetnék, amit akarnak... De ami a legfontosabb, engem nem kényszeríthet az elhagyott férj szerepébe! Az én helyzetemben ez nagy szégyen, tisztársaim előtt különösen az. Követelem, azonnal jöjjön ide, kérjen bocsánatot, s akkor tovább nem zavarok itt - elmegyünk. Lydiának engedelmeskedni kell, mint minden asszonynak.

- Márpedig Lydia el fog válni öntől - közölte Mr. Bennett diadalmasan. Wickham gúnyosan nevetett.

- Dehogyan fog. Nem óhajt ő szigorú kötöttségek közt élni otthon... esze ágában sincs. Hisz azért szökött meg velem...

- Nem, Wickham, nem azért - csendült szigorúan Darcy hangja. - Csak részben az ő jellemhibája, másrészt azonban az ön könnyelműsége miatt. De már tudja, hogy helytelenül viselkedett akkor, s többé nem tenne ilyet. Családjától kért segítséget, mert nem óhajt visszatérni önhöz. Mi most az egyszer még segítünk rajta - de ilyen elbánásban ön nem részesülhet. Maga eddig csak bajt és szégyent hozott ránk, s hogy nem dobatom ki, annak az az egyetlen oka, hogy meg kell beszélnünk Lydia dolgát. De ezután soha többé ne keressen minket. Végeztünk egyszer s mindenkorra.

Erélyesen intett Wickhamnek, s az ezredest maradásra intette.

- Most pedig jöjjön, Wickham, sétálunk egyet a parkban, s megbeszéljük válásának feltételeit... A házba nem hívom be - sem Lydia, sem rokonaim nem kíváncsiak önre.

Azzal Darcy határozott léptekkel elindult egy ösvény felé, s Wickham leforrázottan, idegesen követte, magában tusakodva, hangot adon-e sértettségének Darcy előbbi szavaiért, vagy nyelje le a békát, hátha valami haszonra számíthat. Fitzwilliam néhány lépésnyire ment utánuk. Társalgásuk nem tartott sokáig: a végén Wickham sötét arccal szállt lovára: szó nélkül vágtatott ki a kapun, vissza sem nézve a kastélyra és lakóira, kik abban reménykedtek, hogy Darcy intézkedései után soha többé nem kell a jellemtelenségnek eme díszpéldányával találkozniuk.

Lydia a bejárat mögött leste férje távozását: feszültsége felengedett, mert félt a kínos jelenettől, mit férje okozhatott volna a vendégek előtt, s örült, hogy nem kellett találkoznia vele. Amilyen hevesen kívánta a szökést Wickhammal csaknem két éve, oly hevesen óhajtotta most közös dolgaik lezárását. Hogy ez hosszabb időbe telhet, az már nem érdekelte: könnyelmű felfogásának köszönhetően máris más foglalkoztatta, hisz sorsa jó kezekben volt, a válás az ügyvédek dolga, majd ők elvitatkoznak rajta, ha Wickham nehézségeket támasztana. A többi nem az ő dolga... s oly könnyedén lépett túl máris házasságán, férjén, amilyen könnyedén megszökött vele otthonából.

Mr. Mortont bérelt kocsi hozta Londonból. A társaság megbecsülése láttán a régens is bemutattatta magának. Értesülve, hogy orvos, tüstént tanácsot kért tőle apróbb bajaira, bár tamaskodva mosolygott, mikor az orvos több testmozgást és kevesebb étkezést javasolt. Sir William már összeszedte magát annyira, hogy válaszoljon, ha szólnak hozzá, s régi kedves ismerősként üdvözölte Mortont, akárcsak felesége. Maria érdeklődött törött karja iránt: a javulás hallatán boldog mosollyal, szívdobogva reménykedett, hogy ha Darcy valóban meggyógyul, az valami módon Morton jelenlétével is összefügg.

Még lady Catherine érkezése esett erre a napra, ki többek szerint el nem mulasztotta volna a régenssel való találkozást, s miután az üdvözléseken és bemutatásokon túlesett, a herceg és Monterosék mellé ült, s buzgón szóval tartotta őket vacsoráig. Az asztalnál azonban már Darcy szomszédja volt, s miután elfogyasztották a különféle fogásokat, és mindenki befejezte az evést, a lady egyszer csak felállt, s Darcyra hunyorítva erélyesen megkocogtatta késével poharát. A teremben csend lett, a szemek kíváncsian rá szegeződtek.

- Nagy meglepédesemre szolgál, hogy az én szerény unokaöcsém helyett - s itt Darcyra mutatott - olyan bejelentést teszek, mely méltán tarthat igényt mindannyiunk figyelmére. Örömmel közölhetem önökkel, hogy Mr. Darcy egyik fővároshoz közeli birtokát felajánlotta hasznosításra, s ezen a birtokon a közjó és az emberek egészsége érdekében kórházat alapítottunk az én támogatásommal - mondta fennhangon, s a vendégsereg elismerő arccal tapsolni kezdett. A hölgy kicsit várt, majd folytatta.

- Az ajándékozó és alapító levél elkészült, így módunkban áll ezeket a birtok új tulajdonosának - egyben a kórház vezető orvosának - átnyújtani. Mr. Morton, álljon fel, kérem! - fordult az elképedt orvoshoz. - Önt választottuk unokaöcsémme a kórház vezetésére, elismerve tudását és áldozatkészségét. Mindannyian ismerjük önt, kiváló jellemét és elkötelezettségét, s biztosak vagyunk abban, hogy a kórházhoz tartozó birtok jövedelme és támogatásunk segítségével hamarosan felvirágoztatja ezt a vállalkozást, mely talán személyes boldogságát is szolgálni fogja azzal, hogy család alapítására is lehetőséget nyit ön előtt. Kedves vendégek - szólt a többiekhez, a régensre függesztve szemét - akik még nem ismernék Morton doktort, azoknak jó szívvel ajánlom figyelmébe őt és kórházát, s kérem, terjesszék hírét ismerőseik között, úgy, hogy maguk is igénybe veszik szolgálatait, esetleg támogatást nyújtanak. Mr. Morton, remélem, elfogadja ajándékunkat, és hamarosan elindítja kórházát - a részleteket reggel megbeszélheti Darcyval. Jó egészséget és sok boldogságot kívánunk önnek!

Ragyogó arccal maga is tapsolni kezdett, majd felragadva az előtte fekvő paksamétát, Morton kezébe nyomta azokat, miután főúri leereszkedéssel kézcsókra nyújtotta kezét a meglepett és felindult orvosnak.

Szerető családtagok és irigykedő ismerősök örvendeztek együtt Darcy és lady Catherine nagyszerű cselekedetén, mely sikeresen ötvözőtt egy tehetséges ember iránti nagybecsülést a nagyobb közösség javának szolgálatával, - úgy, hogy az adományozók is felmagasztosultak általa, s egy kihasználatlan birtok is virágzásnak indulhatott. Mr. Morton álmában sem gondolhatott arra, hogy egy kórház irányítását rábízák: fiatal kora és az orvosi kamarával hadakozó apja szakmai híre gátolták volna őt ilyen irányú ambícióiban egy működő kórház vezetőségében: ezért nem is reménykedhetett másban, mint egy jól fizető prakszishoz való hozzáférésben. Az adomány úgy hullott ölébe, mint József népének az égből hullott manna, s szerénységére jellemző, hogy nem is érezte magát érdemesnek ilyen mértékű fizetségre. A mosolygó arcok láttán aztán összeszedte magát, s néhány zavart mondatban megköszönte az adományozók nagylelkűségét, nem felejtve el hozzáfűzni, mennyire méltatlan ekkora dicsőretre. Lady Catherine utalása családalapításra nem került el figyelmét - mint ahogy Mariáét sem. Egymásra vetett boldog pillantásaik egy szép jövő reményét hordozták.

Lady Monteros tüstént kijelentette, hozzá kíván járulni a kórház fenntartásához, s miután férjével összedugták fejüket, az összeg nagyságát is közölte az elképedt orvossal. Nem véletlenül volt oly nagylelkű a hölgy: a részére makacs bőrpanaszaira kevert kenőcs már hatni kezdett, s a ladynek ez nagy megkönnyebbülésére szolgált. Közben a régensnek Georgiana beszámolt az orvos gyógymódjairól és áldásos tevékenységéről a különböző társadalmi rétegekben. A herceg ezért megígérte, figyelemmel kíséri majd tevékenységét, addig is felajánlott egy jelentős összeget a kórház céljaira. Ennek hallatán a jelen levő magasabb rangú vendégek úgy érezték, ők sem maradhatnak ki a jótékonykodásból, a ki kisebb, ki nagyobb összeggel járult hozzá Mr. Morton pénzalapjához. Komoly summára rúgott a végeredmény, Morton nem is akart hinni a szemének, s késő estig örvendeztek barátaival és ismerőseivel a váratlan meglepetésen. Biztosra vehetjük, Maria volt a legboldogabb Morton után: a családalapítás immár nem álom, nem a távolabbi jövő reménysége volt, hanem kézzel fogható közelségbe került, s hogy lady Catherine beszédében utalt is erre, az szinte buzdításnak, beleegyezésnek tűnt számukra. Georgiana érezte ezt a várakozó reménységet, látta arcukon a sóvárgást: maga is hitte, hogy az ő boldogságukat előmozdítja ez a nem várt lehetőség, s jóindulatú irigységgel gondolt saját vágyaira: vajon mit hoz neki a holnap?

Elérkezett a bál napja, melyre egész Derbyshire-ből vártak vendégeket. A herceg jelenlétének híre már elterjedt a megyében, de a többi előkelőség neve is lázba hozta a környékbeliakat: csattogtak a hajsütővasak, izzott a parázs a vasalókban, csutakolták a lovakat és hintókat megyeszerte, már a reggeli óráktól.

A kastély lakói maguk is várakozással tekintettek az estély elé: ki örömmel, ki izgalommal, néhányan jelentős változások reményében várták. A reggeli órákban Darcy Mortonnal tárgyalt a kórház elindításának lépéseiről, s elképzeléseikből lassan kialakult a kórház induló osztályainak szerkezete, felépítése, a gyógyító személyzet alkalmazásának, javadalmazásának feltételei, és a szükséges eszközök számbavétele is megtörtént. Darcy javaslatára Mary a fő-ápoló szerepét töltene be, ki betanítja és felügyeli az ápoló személyzetet, amellet, hogy maga is cselekvően részt vesz az ápolásban és gyógyításban. Az orvosokat hirdetés és ajánlások útján kívánták összeverbuválni: Morton két volt iskolatársában is reménykedett, kik hozzá hasonlóan vagyontalan férfiak lévén saját prakszis kiépítésén fáradoztak, s nem voltak lekötve, elígérkezve sehol. Egyéb munkák végzésére a birtok körüli falvakban, s London peremén elég ember akadt. Ám először a birtokot Mortonnak is meg kellett tekinteni, hogy gyakorlatias szemmel lássa: a továbbiak az ő fantáziájára lettek bízva.

Marynek határtalan örömet okozott, hogy rá gondoltak, mint Morton segítő jobb kezére, s az elismerés feletti büszkeségtől percekig nem jutott szóhoz: ám annál hálásabban és lelkesebben köszönte meg utána. Joggal érezhette: révbe ért. Áldotta a percet, melyben Mortont megismerte, hisz végül is ő indította el ezen az úton, hol fáradtságos munka és sokszor félelmetes veszélyek között is magasztos hivatást tölthet be leány létére: s bármi történjék vele a továbbiakban, jövedelme, elismert munkája lesz, amelyben - ha az emberekben csalódnia is kellene netán - mindig örömet fog találni: s buzgón fogadkozott, hogy állandó tanulással fogja fejleszteni tudását a jövőben is.

Az ebédnél madarat lehetett volna fogatni vele. Örömeben osztozott Maria is, mivel Mary már - feledve régebbi vetélkedését, ismét baráti kapcsolatba került - megbeszélte a jó hírt, s egyenesen neki szegezte a kérdést, akar-e első tanítványa és helyettese lenni az új kórházban? Maria elsősorban ugyan más szerepre vágyott, de gondolkodás nélkül igent mondott: bárhowy alakul élete, Mr. Morton közelében óhajtott lenni, akár mint feleség, akár mint nővér. A szülők nem támaszthattak akadályt: maguk is kedvelték az orvost, nem lehetett ellenükre sem az, ha megkéri leányuk kezét, sem az, ha Maria munkába áll Morton kórházában: csekély hozománya a Bennett lányokhoz hasonlóan más választást nemigen tett lehetővé.

Bennették áldásukat adták a Maryvel kapcsolatos elképzelésre: így Mrs. Bennetnek már csak egy leánya maradt olyan helyzetben, hogy apja halála után gondoskodni kelljen róla. Ám legnagyobb meglepetésükre ebéd után Mr. Howell megkérte Mr. Bennettet, hadd váltson vele néhány szót. A tengerész Kitty apja elé tárta a Darcy intézkedése következtében kezébe jutott okmányt, melyben szárazföldi, hivatali állást nyert, s melyet Darcynak az orvossal történt megbeszélése után első dolga volt a kezébe nyomni. A kapitánynak nem volt természete a késlekedés, az idő is szorította, így hát, miután kiörvendezte magát, s hálatelt szívvel köszönetet mondott Monteroséknak, Kitty apjához indult, hogy beleegyezését elnyerje Kittyvel kötendő frigyéhez.

Kitty a bálra készülődött, mikor még ebéd előtt Mr. Howell megkereste, s négy szemközt kívánt beszélni vele. Mióta bejelentették Miss Bingley és a virginiai eljegyzését, ismét reménykedett a tengerész érzelmeiben, mégis lélegzetviasszafojtva várta, mit fog hallani. A várva várt

szavak hallatán régi szertelenségével borult a férfi nyakába, s büszke elégedettséggel mondott igent a kapitány kérdésére.

De a Miss Bingley okozta sérelem miatt, s hogy ne maradjon benne tüske, kénytelen volt megkérdezni, mikor határozta el magát a férfi, hogy megkéri a kezét. A kapott válasz meglepte.

- Már amikor először találkoztunk Pemberleyben, megfordult a fejemben - vallotta be Mr. Howell.

- Akkor miért udvarolt Miss Bingleynek? - képedt el Kitty.

- Nem udvaroltam én egy percig sem. Tisztelem, becsülöm a hölgyet, de soha eszembe sem jutott udvarolni neki. Megfigyeltem mindent. Láttam, hogy a gyermekeim nem sok jóra számíthatnának tőle, s akkor is ellene döntöttem volna, ha Miss Bingley érdekel...

- Nem értem... Akkor miért forgolódott körülötte, miért bókolt és tett szolgálatokat neki? - kiáltott megrökönyödve a lány. Howell mosolygott.

- Szórakozásból, kedves. Ő szórakozott velem, és én belementem a játékba. Nem mindenkivel kötünk házasságot, akivel szórakozunk...

Mr. Bennett elhűlt, hogy ostobácskának és könnyelműnek tartott leányát ily gyorsan feleségül kéri - de véleményét józanul megtartotta magának, elismerve, hogy Kitty valóban ideális anya lehet Howell gyermekeinek, s az utóbbi évben javára változott.

- Ha ön úgy érzi, hogy képesek egymást boldoggá tenni, én nem állok az útjukba - jelentette ki álmélkodva.

Mrs. Bennett boldogságát nincs szó, mi leírhatná ezek hallatán - a világ legszerencsésebb asszonyának tartotta magát. Miután Kitty elrebege az igent, ragaszkodott hozzá, hogy a bálon bejelentsék az eseményt. Két legfiatalabb lánya sorsának elrendeződése viharos érzelmekre ragadtatta: hol sírt, hol nevetett, s máris áradozva dicsérgetve apjuk jellemét és csinoságát, ölelgette a Howell gyermekeket, bizonygatva, mily remek nagyanyát kapnak az ő személyében. Már feledte kifogásait az özvegyemberekkel kapcsolatban, s nem kárhoztatta többé Kitty levelezését, vagy Gardinerék óvatlanságát.

Eliza és Darcy melegen gratulált mindnyájuknak, s lassan a társaság többi tagja is, mert Mrs. Bennett nem bírván estig magában tartani örömét, az egész kastélyt végigjárta, s a bál kezdetére mindenki értesült róla. Sir William és lady Lucas is gratulált, kik maguk is jóleső érzésekben ringatóztak. Maria ugyanis már beszámolt nekik Mary kéréséről, s engedélyüket kérte, hogy az új kórházban dolgozhasson. Lady Lucas úgy vélte, Darcy ezért hívta meg őket: bizonyára erre az eseményre számítva írt nekik, s mert ezzel a megoldással az ő lányuk jövője is biztosnak tűnt, boldogan beleegyeztek. Lelkük mélyén abban reménykedtek, Maria helyzete a későbbiekben még kedvezőbbre fordulhat: talán Morton valóban érdeklődik Maria iránt... Hogy mennyire nem sejtették a fiatalok érzelmeinek mélységét, azt ez a gondolat is mutatta, s ez annál furcsább, mert lady Lucas maga is jeleskedett a házasságszerzés fortélyaiban, akárcsak Mrs. Bennett.

Így őket érte a legnagyobb meglepetés, amikor Mr. Morton tárgyalásai befejeztével megkereste Mariát, s előadva iránta érzett szerelmének mélységét - melyet nem sokáig kellett bizonygatnia - nőül kérte, s a lány minden vonakodás és hamis pátosz nélkül egyszerűen és melegen igent mondott: csendben örök hűséget fogadtak egymásnak a könyvtárban, s ezek után az orvos estefelé Sir William beleegyezését kérte. Lady Lucas majd elájult, és előbb

szigorúan megfeddte leányát, amiért nem számolt be neki Mr. Morton érzelmeiről, majd azért, hogy nem írt a maga reményeiről sem. Ám az öröm hamar felülkerekedett a bosszúságon, s lady Lucast tökéletesen kielégítette a tény, hogy immár ő is dicsekedhet Mrs. Bennetnek egy révbe ért gyermekkel.

A pemberley birtok urai és rokonaik így már három jegyespárnak örvendezhettek, s elképedt vendégeik nem is sejtették, hogy a meglepetések sora még nem ért véget aznapra.

Varázslatos, langyos este ígérkezett. Az augusztus végi meleg nappali hőmérséklet lassan hűvösödött, és a szürkület kezdett erősen sötétbe váltani. A kastélybeli férfiak szinte mindannyian elkészültek már, csupán néhány hölgy toalettjét kellett még tökéletesíteni, s a társaság élénken beszélgetve sétálgatott a földszinti egybe nyitott termekben, hol gyertyák százai ontották a fényt. A zenészek hangszereiket hangolták, az inasok poharakkal telt tálcák mellett várakoztak. Megérkezett az első hintó, majd követte a második, harmadik is.

A régens csak később szándékozott részt venni az estélyen, Monterosék viszont Herbert grófnőt közrefogva már a földszinti termekben ismerkedtek a derbyshire-i előkelőségekkel. Lady Monteros úgy sejtette, a bál estélyén kiderül, miért kellett a grófnőt magukkal hozni Londonból, s férjével együtt felajzva várta, mi történik majd. Csak Darcy és Fitzwilliam ismerte nagyjából a bekövetkező események menetét, hiszen ők szervezték meg. A rokonságnak és barátainak csak sejtésük lehetett, mint Monteroséknak. Herbert grófnőre irányult a legtöbb tekintet, s izgatottan várták, vajon sikerül-e szóra bírni. A hölgy mit sem sejtve üldögélt egy karosszékekben, s hol Monterosék, hol Gardinerék tartották szóval. Mrs. Bennett is ment volna, de Eliza nem engedte anyját hozzá: félt, hogy elszólja magát valahogyan, ezért minden módon igyekezett eltávolítani a grófnő közeléből.

Besötétedett. A vendégek nagy része megérkezett már, amikor Darcy jelt adott, s az inasok körülhordták a tálcákat. A régens lesétált az impozáns fölépcsőn, s a számára főhelyre készített karosszékre telepedett, barátságosan intve az őt köszöntő sokadalomnak. Megszólint a zene, s máris kezdődött a tánc. A házigazdák helyett most Bingleyék nyitották meg a sort: Eliza a régens oldalán figyelte a grófnőt, Darcy pedig a bejárat közelében helyezkedett el, s időnként halk utasításokat adva a személyzetnek, fogadta a későn jövőket. A harmadik tánc után intett a zenekarnak szünetet rendelve, s ekkor feltárult az ajtó - mint a tavalyi bálon, mikor a régens jelent meg - s az ajtónálló egy urat és egy hölgyet engedett be, hangos szóval jelentve nevüket.

- Mr. és Mrs. Marshall...

Darcy elébük sietett, s bemutatkozott, majd a grófnő felé vezette őket, kíváncsian lesve, megismerik-e. A rokonok elcsendesedtek, és lélegzetvisszafojtva figyelték a jelenetet. A szemek a grófnőre szegeződtek, ki mozdulatlanul ült helyén, szemét mereven a földre szegezve. Vajon mi járhat most a fejében - tűnődött Eliza - megdöbbsent, és megrémült? Vagy talán már el is felejtette ezt a nevet? Ha azt hitték, felugrik, felkiált, vagy bármi jelét adja izgatottságának, tévedtek. Erős akarattal legyőzte félelmét, idegállapotáról legfeljebb keze egyre erősödő remegése árulkodott.

Marshallék közelebb léptek hozzá. Az első pillanatban felismerték, bár az évek hajdani szépségének csak töredékét hagyták meg neki. Igen, ő volt az a lány, ki elcsavarta a fiú fejét, s egy nap szó nélkül eltűnt: mégis, arcvonásai megőrizték azt, ki John Marshall emlékeiben

minden csínyben részt vett, s mindig uralkodott felette elevenségével, lobbanékonyásával, szenvedélyességével - és akaratával.

- Mary Call... hát megtaláltalak - szólt döbbsen Marshall.

A körülöttük álló idegenek is érezték, valami fontos dolog történik, s elhallgattak, szemüket a dráma szereplőire függesztve. Mrs. Marshall előbbre lépett, várakozóan nézve Herbert grófnőre. A grófnő azonban zárkózott arccal, fagyosan hebegte:

- Uram, ön összetéveszt valakivel.

- Nem Mary, nem tévesztlek össze senkivel. Mary Call vagy Scarborough-ból, aki megszökött otthonról tizenhat évesen, az én gyermekemmel viselősen - mondta Marshall határozottan, szemét le nem véve az előtte ülő asszonyról.

- Uram, ön megalondult. Az én nevem Callwell... Micsoda impertinencia... Sohasem hallottam önről! - mondta a grófnő szilárdan bár remegő szájjal, és segélykérően nézett körül, de csak szigorú arcok meredtek rá.

Ekkor nyílt az ajtó és Mr. Steady nevét jelentették Mrs. Bell társaságában. A grófnő felugrott.

- Fiam, hogy kerülsz te ide? Gyere, véd meg anyádat. Ez az úr összetéveszt valakivel... igaztalan vádakkal illetnek.

- Anyám, melyik évben születtem én? - kérdezte Steady, s a csendben a grófnő rosszat sejtve, habozva mondott egy évszámot. A régens és Monterosék érdeklődve figyelték a jelenetet. Steady megrázta fejét.

- Abban az évben nem születtem, anyám. Az a gyermek, akit akkor hozott világra, három évvel később meghalt.

- Nem igaz, hazugság... félrevezettek, fiam... micsoda szemtelenség... - védekezett felháborodva anyja. Arcán azonban a félelem keveredett hamissággal.

Mary előlépett. A régensre nézve mondta:

- Tanúsítom, hogy ez az igazság. A klostromban, hol a másik gyermek született és meghalt, megvannak a bizonyítékok.

- Mr. Steady egy évvel korábban született Scarborough-ban, s az igazi neve Richard Marshall! - kiáltotta Georgiana vádlón nézve a hölgyre. Körülöttük a vendégsereg felmorajlott.

- Vallja be, kedvesem, könnyítsen a lelkén - mondta jóságosan Lady Monteros, s végigsimított a hölgy karján. - Látja, egyszer minden kiderül, s ezek amúgy is már olyan régi dolgok...

- Ne álljon a fia boldogságának útjába - sürgette Eliza.

- Én Mary Callwell vagyok, s az ő neve James Herbert - hajtogatta konokul a hölgy, mire Mr. Marshall felháborodott.

- Szégyelld magad, szívtelen Mary Call! Mindig ilyen konok és akaratos voltál, világ életedben. Soha senki érzéseivel nem törődtél, mentél a magad feje után... Elszakítottál egy fiút az apjától, tönkre tetted a saját családot...

- Micsoda szégyenletes viselkedés! - jelentette ki Mrs. Bennett, csillogó szemmel élvezve a helyzetet.

De Herbert grófnő továbbra is orcátlanul tagadott, vádlói felindultan az igazukat bizonygatták egymás szavába vágva, s lassan mindenki egyszerre beszélt, míg a távolabbi vendégek kíváncsian találgatták a szóváltás okát, s hegyezték fülüket. A zenészek jeladásra vártak, de az késett.

- Hát ezt akarja? Botrány kerekedjék a múltjából, s megint országszerte önről beszéljenek? - kérdezte háborogva Eliza, a hölgy egyik oldalára állva, míg Jane a másik oldalon hajolt le, s kezét kezébe fogva szelíden szólt hozzá.

- Miért nem vallja be az igazat, Mrs. Herbert? Hiszen látja, mind tudjuk már, hogyan estek meg ezek a dolgok... Nem tudom, mi az oka tagadásának, de kérve kérem, ne tegye...

- Bizonyára fél, hogy elveszíti az udvartól folyósított járadékot - vádolta Eliza haragosan. - Ha így van, annál inkább segítenie kéne a fián, ki nagy jövő előtt áll, s előnyös házasságot készül kötni...

Herbert grófnő felfigyelt. Szeme felcsillant.

- Hadd találja meg fia az igazi apját... hadd örvendezzen nagyanyjának. Ne keserítse az életét azzal, hogy törvénytelen gyermeknek higgye magát... mert nem az, igaz? Mr. Marshall az apja, ugye? Kérem... szerezze vissza fia megbecsülését azzal, hogy bevallja az igazságot születéséről és családjáról... Kérem... - esengett Jane, de a grófnő rá sem hederítve Elizához fordult.

- Azt állítja, gazdag leánynak udvarol?

Eliza bólintott, s halkán hozzátette, látva a kapzsiság villanását az anya szemében:

- Csak az gátolja a nőülésben, hogy az egyik halott királyi herceget véli apjának. Hiszen ön erre tanította gyermekkorától...

A grófnő habozott.

- Biztosra veheti, nem lesz hálátlan önhöz, ha végre felfedi a valót. S a mi barátságunk is töretlen marad... - biztatta halkán lady Monteros Elizára mosolyogva.

- Hát, jól van - sóhajtott beletörődve a hölgy. - Elismerem, nem mondtam igazat... fiam, a te apád Mr. Marshall... tessék. Kimondtam... Most felmennék a szobámba. Kifárasztott ez a vallatás... rám támadtak mindannyian, egy idős hölgyre... szégyen-gyalázat!

- De miért? Miért tette, anyám? - förmedt rá Steady felhevülten. - Meg kell magyaráznia, nem mehet el addig...

- Javaslom, menjünk át egy csendes szobába, s ott adjon számot múltbéli cselekedeteiről - szólt kíváncsian a régens. - Ez a história az én érdeklődésemre is számot tarthat, hiszen érintett fél vagyok, testvérem, a herceg révén... Menjünk Darcy, s jöjjenek velünk az érdekelt felek!

A társaság betódult az egyik emeleti szobába, hol a grófnő vonakodva töredelmes vallomást tett, míg lent a zenekar ismét játszani kezdett.

- Valóban, születésemkor Mary Callnek anyakönyveztek... Szertelen és életvidám lány voltam...

- De mennyire! - mondta rosszállóan Mrs. Marshall.

- Ma már belátom, hogy az élvezetek hajszolása sem volt idegen jellememtől, és akkoriban csak a vagyon - ami nekem sohasem volt - meg a csinos fiatalemberek érdekeltek, nem törődtem erkölcsi kérdésekkel. Igaz, ma sem foglalkoztatnak túlzottan... - mondta szkepti-

kusan vállat vonva a hölgy. - Nos hát, be is következett az a baj, ami a forróvérű teremtések esetében történni szokott: szerelembe estem Sir Marshall fiával, Johnnal, és szerelmünk gyümölcse kilenc hónap múlva meg is született. Hogy nevemen folt ne essék, egy zivataros éjjelen elszöktem otthonról, nyomaimat gondosan eltüntetve, hogy ne találjanak meg.

- Miért tetted, Mary? - kérdezte keserűen Mr. Marshall.

- Mert magasabbra vágytam... A Marshall ház úrnőjének lenni? Nekem ez ekkor kevés volt, pedig John feleségül akart venni... Nagyon bíztam szépségemben, ezért nem árultam el, ki az apja, s a gyermeket, miután megszületett, a saját nevemre anyakönyvezték... Amint lehetett, egy jóra való asszonyra bíztam nevelésre...

- Ez voltam én - szólt közbe Mrs. Bell dagadó kebelével.

- ... s nekivágtam a nagyvilágnak. Csak tizenhét éves voltam... Mérhetetlen becsvágy lobogott bennem, szépségem mellett ez volt legfontosabb poggyászom. Nem untatok senkit, hogyan ismerkedtem meg az egyik királyi herceggel, s lettem kedvese - ezt már úgymond ismerik a pletykákból - csak annyit, hogy alig egy évvel első fiam születése után ismét áldott állapotba kerültem. De most már nem szándékoztam menekülőre fogni, hanem szép szóval, fenyegetéssel, s egyéb női praktikákkal rávettem a herceget, gondoskodjon rólam - s ő eleget is tett kötelezettségének, bár a gyermeket nem ismerte el hivatalosan... Keresett azonban egy szegény nemes urat, kinek nevére akkora birtokot íratott, mely eltartja, s gondtalanul élhet belőle. Cserébe Herbert gróf elismerte a fiút sajátjának, miután egy zárdában megszülettem... Nekem londoni palotát ajándékozott, s bőszesen ellátott pénzzel, hogy méltó nevelést tudjak adni gyermekének.

A régens helyeslően bólintott.

- A magas körökben hamar kitudódott mindez, s megvetés csak azért nem sújtotta, mert rokonom élete végéig támogatta, fizette megélhetésüket, és a gyermek iskoláit, s befogta a pletykálkodók száját - mondta.

- Herbert gróftól valójában csak egy gyermekem született, húgod tőle származik - fordult fiához kényszeredetten a hölgy. - Miután a zárdában megszületett a gyermek, az apácákra bíztam, s csak egyszer mutattam meg a hercegnek a szóbeszéd elkerülése végett. Ám három éves korában váratlanul torokgyíkban elhunyt, s miután Herbert gróf éppen összeveszett velem - mert azt hitte, leányom is a herceg származéka - ott álltam azzal a fenyegető lehetőséggel, hogy pénz és támogatás nélkül maradok, s két szék közül a földre esem, mert a herceg fia halála után beszüntette volna adományait... Ezt nem kockáztathattam! Mi lett volna velünk, fiam? Meg kell értened... Elhoztam hát első gyermekemet Mrs. Belltól... Ő nagyságra, s formára hasonló volt, és csak két évvel idősebb a halott gyermeknél - amit ebben a korban nem is lehet megállapítani. Kicseréltem okmányait, s ettől kezdve azt állítottam, ő a herceg fia...

- Szentséges ég - szörnyülködött Mrs. Marshall.

- Az a nyomorult pénz... - csóválta fejét a régens.

- Így hát fiam, te valóban Richard Call vagy, s az apád itt áll előtted - intett megtörten a grófnő Marshall felé.

Mr. Marshall elérzékenyülten nézett Steadyre, s kitárta karját.

- Fiam... Istenemre, szakasztott olyan vagy, mint nagyapád volt, isten nyugosztalja... Édes gyermekem, hadd öleljelek meg...

- Apám - kiáltotta Steady erősen felindulva.

- Drága gyermekem... Évekig kerestünk, és a sors végre megadta a viszontlátást... Hála az égnek! Ó, milyen boldog vagyok... el sem tudom hinni, hogy nem álmodom... - rebegte Mrs. Marshall könnyes szemmel, karját ölelésre tárva, s unokája csókokkal borította arcát és kezét.

Mrs. Bell is szemét törölgette, a régens könnyezett, s néhányan a jelenlevők közül torkukat köszörülték a meghatottságtól. Steady Mrs. Bellt is megölelgette, s az érdemdús asszonyság szeméhez nyomkodva zsebkendőjét, reszketeg hangon ismételte:

- Kedvenc gyermekem voltál Richard, mind közül... a kedvencem...

Mrs. Herbert roskadtan ült. Éveket öregedett néhány perc alatt, s ha Eliza előtte nem látta volna szemében a mohóságot, meg is sajnálta volna. Így azonban felemás érzések lepték el, ha ránézett, s Georgianát kérve segítségül, szobájába támogatták az elgyengült asszonyt, és egy szobalányt rendeltek szolgálatára, míg másnap visszaviszik a fővárosba.

Míg ők Steady anyját istápolták, Darcy bemutatta Marshalléknak a jelenet többi szereplőjét. Mrs. Bell többeket ismert már Scarborough-ból, s örömmel látta viszont de Bourgh kisasszonyt, Mariát, és Fitzwilliamet. Lydia tőle is csak hűvös biccentést kapott, annál udvariasabban köszönt azonban Charlotte-nak, amikor kiderült, ő Maria nővére.

Bennették és Gardinerék közben elsiettek a földszinten bálozó szomszédsághoz, kiknek körében már suttogó rémhírek keltek szárnyra kedvelt festőjükről. Vad találgatások kezdődtek az ügy részleteiről, s csak Darcyék és a régens megjelenése vetett véget a sustorgásnak. Mr. Steady hosszú évek után meglelte az édesapját - magyarázták mindenkinek, s többet nem árulván el a részletekről, Gardinerék és a Bennett család közös erőfeszítései révén a rosszindulatú pletykák helyébe hamarosan érdeklődő jóindulat lépett.

Marshallék Steadyvel és Georgianával még a szobában maradtak egy ideig, s kérdések százaival ostromolták egymást. A pótolhatatlan évek megfosztották a festőt egy apa szerető nevelésétől, egy apát fia cseperedésének élvezetétől, egy nagyanyát szerettei bensőséges kapcsolatának örömétől. Oly sok megbeszélni valójuk volt!

Georgiana többször is tapintatosan magukra akarta hagyni őket, bár minden érdekelte, amit a festőről hallhatott, ám Steady ismételten tartóztatta, és nem sok ész kellett ahhoz, hogy Marshallék rájöjjenek, a két fiatal nem közömbös egymás iránt. Steadyt máris szerették: büszkén legeltették szemüket szép arcán, daliás termetén, s áhítatosan hallgatták Georgiana méltatását rendkívüli művészi tehetségéről, és kiváló jelleméről. Steadyről adott hízelgő véleménye a lányt is kedvessé tette szemükben, és megismerve vendéglátóikat, majd később a bálteremben a szomszédság tiszteletét Darcyék iránt, szívből kívánták, hogy egymásra találjanak.

- Nem is tudom, hogyan szólítsam a jövőben, Mr. Steady? Milyen furcsa lesz megszokni a Marshall nevet... - mondta a táncról felhevülve hajnaltájt Georgiana a terasz korlátjának dőlve. A vendégsereg megritkult, s csak ketten álltak a teraszon, a nyitott franciaablakok fényében. A férfi ekkor nagy levegőt vett.

- Pedig szeretném, ha megszokná... saját nevét mindenkinek tudnia kell...

Georgiana lassan ránézett Steadyre, s nem akarván hinni a fülének, kezét szívére szorítva bizonytalanul kérdezte:

- Ez azt jelenti...

- Meg kell tanulnia, hogy Mrs. Marshallnak hívják... Drága Miss Darcy, szeretném, ha ez lenne a neve a jövőben - Steady rajongva nézett a lány szemébe. Georgiana visszafojtotta lélegzetét.

- Akkor most... megkéri a kezemet? - mondta remegő hangon.

- Ez a szándékom. Már régen meg kellett volna tennem... - vallotta be nehéz sóhajjal Steady. - De kishitű voltam. Félttem, hogy a származásom körüli bizonytalanságok ellenem fordítják önt... félttem, hogy az elért sikerek önhitté teszik... hogy a vagyoni különbség visszatartja... és még annyi mástól... mit szól hozzá, Miss Darcy? Bolond voltam, most már tudom. De... ugye nem zárkózik el?

- Jaj, dehogy! Az isten megáldja... Hát végre megtette... - kapta szája elé kezét Georgiana, restelkedve, hogy úrileányhoz illően nem fogta vissza magát.

- Szeretem Miss Darcy, az első pillanattól fogva, ahogy megláttam. Rabul ejtette szívemet, megigézte lelkemet... csodálatos tehetsége még inkább bámulatba ejtett. Megismertem jó szívét, és önzetlenségét... Nem akarok ön nélkül élni... Csak az ön iránt érzett féltés tartott vissza attól, hogy korábban megvalljam érzéseimet. Mondja hát drága Georgiana, remélhetek?

- Igen... Igen, kedves Mr. Steady, igen... - kiáltotta a lány örömteli megkönnyebbüléssel, s a festő örömeiben felkapta és megforgatta, majd kezeit csókokkal borította el. Miss Darcy felszabadultan nevetett, és figyelmeztetően felemelte ujját.

- De tudnia kell, két nehéz próbatétel előtt áll... két sziklát kell megpuhítania, ha engem akar nőül venni.

- Én a hegyeket is elhordom, ha szükséges, mit nekem két szikla - hetvenkedett a festő, s ijedséget tettetve tudakolta, mi légyen az?

- Tudja, hogy árva leány vagyok... Két gyámommal is meg kell küzdenie - tréfálkozott Georgiana. - Még szerencse, hogy ismerik tetőtől talpig, s mindketten jóakarói... máskülönben megnézhetné magát.

- Első dolgom lesz, amint felébredünk megküzdeni velük. Addig is szokja, kérem, a Mrs. Marshall nevet... drága, édes Georgiana... hát szeret engem? - húzta magához a férfi, s átfogta derekát.

- Szeretem... - vallotta be olvadozva Georgiana, s lehunyt szemmel, borzongva várta az első csókot, melyet a férfi szenvedélyesen adott ajkára. - De ígérjen meg valamit. Soha ne hagyja el legkedvesebb útítársa, a jó kedély...

- Csak egyet ígérhetek biztosan: halálomig szeretni fogom! - mondta komolyan Mr. Steady, s boldogan szemébe nézve megszorította Georgiana kezét.

Darcyék ekkor léptek ki a teraszra, s megpillantották a két szerelmest.

- Milyen szépek együtt... - suttogta Eliza gyönyörködve, s felnézett férjére, ki mosolyogva bólintott. Láttukra Steady zavartan elengedte Georgianát, és felhevülten Darcyhoz lépett.

- Uram, ha időt szakítana a későbbiekben... hogy beszéljünk... hogy megbeszéljük...

- A dolgozószobámban várom, amint túl leszünk a villásreggelin - bólintott Darcy. - Úgy vélem, Fitzwilliamet is értesítenem kell...

Ám az ezredest nem kellett értesíteni. Mindent hallott egy magas hátú kerti fotel takarásában elmélkedve, s felemelkedve tüstént megnyugtatta Steadyt, áldását adja a frigyre, csupán az anyagi részletek tisztázása érdekében szükséges összeülniük, amennyiben Darcynak nincs

kifogása az eljegyzés ellen. Darcynak természetesen nem volt, s ezt megnyugtató módon azonnal közölte is.

- Szívesen fogadjuk önt családukba, kedves barátom - veregette meg a vállát. - Több ízben is volt alkalmunk meggyőződni arról, hogy ön érdemes Georgiana kezére, s most, hogy feleségem kitartó makacssága következtében fény derült az ön rokoni kapcsolataira, még inkább örömünkre szolgál a frigy, mert tiszteletre méltó családot ismertünk meg Marshallékban... Menjünk hát be mindannyian, s jelentsd be Fitzwilliam az eljegyzést, ha óhajtják, hadd örvendezzenek rokonaink.

De Mr. Steady úgy érezte, köszönettel tartozik Elizának, ezért először hálatelt szavakkal bizonygatta megbecsülését iránta, majd Georgiana borult sógornője nyakába. Eliza meghatottan ölelte át őket, s legjobb kívánságaival halmozta el a jegyespárt. Csak ez után mentek vissza a bálterembe, ahol Fitzwilliam tust húzatva bejelentette az eljegyzést, majd a gratulációk özönének elhangzása után táncba küldte a fiatalokat. Mindenki a világ legszerencsésebb fiatalemberének tartotta Steadyt, s az ifjúság irigyelte mindkettőjüket.

Írd és mondd, hihetetlen dolog: négy jegyespár táncolt most Pemberley márvány lapjain... Mrs. Bennett és Mrs. Lucas alig bírta magával, s mert a jókedv ragadós, örömujjongásuk másokra is hatással volt. Még Miss de Bourgh is fanyar mosolyra húzta száját, holott titokban irigyelte unokatestvérét is, Mariát is. Lydiát csak az vigasztalta: annak ellenére, hogy húgai kirepülnek a családi fészekből, s egyedül ő marad Longbournben a szülőkkel, remélhette, hogy időnként meghívják majd Bingleyék is, Howellék is, s Miss de Bourgh barátságára is építhetett. S ha megszabadul Wickhamtól, ezek a kilátások nem is voltak rossznak mondhatók...

Charlotte lelkének jót tett húga eljegyzése. Maria boldogságát látva kevesebbet gondolt a maga bánatára és kételyeire, s vigasztalta a gondolat: ha már ő szerelem nélkül ment férjhez, legalább hűgának módjában állt szíve szerint választani. Eliza sokat törte fejét barátnője gondjainak megoldásán, s hatására Mary megtudakolta Charlotte-tól, nem akarna-e az új kórházban bennlakó nővérként tevékenykedni - ez megoldaná helyzetét, ha nem akar Collins-hoz visszatérni, s egyébként testileg-lelkileg bírja a betegek ápolását. Mrs. Collins barátkozott a gondolattal, s az újabb egymásra talált pár boldogsága szerencséire nem hozta elő önsajnálatát, ami elhervaszthatta volna éledező reményeit.

- Valami új járvány terjed itt Pemberleyben, nem gondolja, Miss Catherine? - tréfálkozott Fitzwilliam a lány mellett téblábolva. - Fél nap sem telik el eljegyzés nélkül... Az ember szinte kedvet kap hozzá...

- Ne fogja vissza magát, ezredes úr... - mondta merészen a szókimondó Miss Catherine. - Próbáljon szerencsét.

- De mi lesz, ha visszautasítanak? - nézett rá kutatóan Fitzwilliam.

- Azért még megpróbálhatja... talán nem sül fel - nevetett a kisasszony, s mivel épp táncra kérték, elhaladtában visszakiáltott. - Bátor embernek ismerem én magát...

S kacéran intett az ezredesnek, tánc közben is keresve tekintetével.

Eltelt a nyár, megkezdődött a vadászigény. A rokonság hazautazott, csupán néhány vendég-szobát foglaltak el a rókavadászat szerelmei. Eliza és Georgiana nem szerette ezt a fajta szórakozást, sajnálta az állatokat, ezért ők nem vettek részt az eseményen, mint Miss Bingley,

inkább a könyvtárban olvastak, vagy Eliza a kulcsárnővel beszélte meg a kastély ügyeit, míg a lány zongorázott.

Egy nap épp Mrs. Reynolds fejtegette a kis szalonban, miért érleli úgy a fácánt, ahogy azt sehol máshol nem teszik, amikor Eliza előtt hirtelen elfeketedett a világ, s gyorsan le kellett ülnie egy székre. Az egész csak egy pillanatig tartott, egy perc sem telt belé, de Eliza nagyon megijedt.

Mrs. Reynolds abbahagyta fejtegetését, és úrnőjére meredt.

- Mi történt, drága Mrs. Darcy? Rosszul érzi magát? Egészen elsápadt... - mondta aggodalmasan.

- Nem is tudom... már semmi bajom... - törölte meg verejtékes homlokát Eliza.

- Igyon asszonyom. Tessék, itt egy pohár tea... vagy forróvizes gint adjak?

- Köszönöm, már jól vagyok. Csak egy percig tartott...

- Elszédült, Mrs. Darcy? No, nem kell megijedni, ebben az állapotban ilyesmi előfordulhat...

- Hogyan? - nézett rá tágra nyílt szemmel Eliza.

- Hányadik hónapban van, asszonyom, ha meg nem sértem?

- Hónapban...? Nem is tudom... talán a harmadik? - tétovázott meghökkenve úrnője.

- Hát nem tanították meg otthon, honnan tudhatja? - csapta össze kezét szörnyülködve a kulcsárnő.

- Sohasem beszéltünk ilyesmiről - mondta szégyenkezve Eliza.

- Atyaisten, hisz öten voltak testvérek... nohát, akkor én elmondom, amit nem tud. Kérdezzen bátran, Mrs. Darcy. A dolog úgy áll...

És Mrs. Reynolds felvilágosította Elizát mindarról, amiről otthon nem beszéltek. Böven ontotta a szót, s negyed óra elteltével Eliza is tisztában volt a gyermek viselésének és világra hozásának apró titkaival. Mrs. Reynolds végül gratulált, és azt javasolta, készíttessen különleges vacsorát a szakáccsal Darcynak, hisz nem mindennapos esemény egy férj számára az első gyermek bejelentése.

- Ó, milyen boldog vagyok! De az én örömöm eltörpül majd gazdám öröme mellett! - jósolta izgatottan a jóra való asszonyság.

Darcy meglepődött, amikor Eliza este külön terítettett kettejüknek, és lázasan kutatott emlékezetében, nem felejtett-e el valami jelentős évfordulót, vagy más ünnepet. Kővé meredt, amikor Eliza megfogta kezét, és egyelőre még sima, lapos hasára vont.

- Idebenn egy új kis élet van drágám, tudd meg...

Darcy felugorva derékon kapta Elizát, és örömében körbetáncolta vele a szobát.

- Legfőbb ideje volt asszonyom, hogy előrukkoljon valami ilyesféle meglepetéssel - nevetett megrészegetően ölelgetve feleségét, s hasztalan igyekezve komoly arcot vágni felhőtlen boldogságában.

A család szétszéledt. Bennették hazautazva magukkal vitték Lydiát is, ki elszontyolodva búcsúzott nővéreitől és Miss Anne-től, lelkükre kötve, hogy írjanak, s hívják őt vendégségbe minél gyakrabban. Most sötétebbnek látta a jövőt, miután egyedül maradt szüleivel, s tudta, hogy asszonyság ide vagy oda, apja nem lesz elnéző viselkedésével szemben. Éppen ezért

igyekezett kevesebb okot adni házi viharokra, s meglepetésére a dolog bevált, és anyjának olykor cinkos támogatásával elviselhető élet alakult számára a szülői házban. Az évek azután elvégezték a maguk munkáját: lehiggadt, valamivel óvatosabb és szerényebb lett, s asszonyként beilleszkedett a merytoni társaság életébe. Évekkel később újra férjhez ment, de ez a házasság sem volt igazán sikeresnek mondható.

Gardineréket Londonban már várta a Társaság, s a régi nevelőnő, ki a nyár folyamán felépült betegségéből. Mr. Gardinerre a régens is felfigyelt, s rátermettsége és jó kapcsolatai révén pár év múlva lovaggá ütötték. Szeretetteljes barátságuk Darcyékkel évek múlva is töretlen volt.

Kitty Gardinerékkal tartott. Tervek szerint az ő esküvőjét a Mr. Howell házával szomszédos, London peremén lévő kis templomban tartották, s a Darcy palotában ünnepi fogadást rendeztek ennek tiszteletére. Később Portsmouthba költöztek: férje szép karriert futott be a Tengerészeti Hivatalban, s magas pártfogóik kegyét igyekeztek apró figyelmességekkel megszolgálni. Akárcsak Gardinerék barátságát, kiknek gyermekeivel a kis Jenny és öccse, valamint később született három saját gyermeke bensőséges baráti kapcsolatot tartott fenn még felnőtt korában is. Házuk gyakran volt hangos gyermekek nevetésétől: az összes Bennett lány gyermeke rajongott Kittyért, s a nyári vakáció egy részét vele, s unokatestvéreikkel kívánták eltölteni. Kitty boldog, elégedett életet élt családjá oldalán.

Miss Bingley ennél többre vágyott, nagyobb szabású esküvőt és életmódot óhajtott magának. Székesegyházról és harangok zúgásáról, valamint óriási diplomáciai sikerekről ábrándozott. Az esküvőig csak néha ruccant fel a fővárosba jegyese oldalán, ha azzal, vagy amerikai útjukkal kapcsolatban kellett intézkedniük. Amint a fényes esküvőt megtartották a St. George's church-ben, hamarosan útra keltek Virginiába. Az első levelek ujjongó hangja Caroline-t igazolta: mindent szépnek és előkelőnek látott, a szívélyes fogadtatás jó benyomást tett rá, s megbarátkozott férje rokonaival. Későbbi leveleiben már kevésbé lelkesedett - elmondható, hogy szemét inkább becsukta, ha olyasmit látott, ami megbotránkoztatta. Rövidesen amúgy is más gondok kötötték le figyelmét: bár nem igazán óhajtotta, sorra születtek gyermekei, s hamarosan már négy gyermekkel büszkélkedhetett. Egyszer tért csak vissza rokoniához: a tengeri út annyira megviselte akkor, hogy még egyszer nem akart vállalkozni rá, így kapcsolata testvéreivel csak a levelekre korlátozódott. Elhízott, perlekedő és otthonülő lett, s férje is visszavonult birtokaira: idővel már csak ültetvényeivel foglalkozott, nem vállalt diplomáciai szolgálatot, s egyike volt azoknak a régi virginiai családok képviselőinek, kik mereven elleneztek a rabszolgák felszabadítását.

Fitzwilliam hazakísérte Miss Catherine-t és gardedámját, s ez alkalomból a kisasszony bemutatatta őt szüleinek, figyelmükbe ajánlva és az egekig magasztalva a szerénykedő ezredest. Bár a szülőknek semmi kifogása nem volt ellene, s minden további nélkül beleegyeztek volna házasságukba, Fitzwilliam mégsem Miss Catherine-t vette nőül. Lady Monteros őszi bálján a kisasszony egyik barátnője kíséretében vett részt, kit az ezredes udvariasan táncra kért, majd a szünetben társalogni kezdtek, s attól kezdve egyiküket sem érdekelte a báli forgatag, vagy más urak és hölgyek. Egy hét elteltével biztosan tudták, hogy egymásnak vannak teremtvé: hasonlóak elveik, érdeklődésük, és jellemvonásaik. Egy hónap múlva a kisasszony szülei is megismerhették Fitzwilliamet, s egy év múlva a leánykérés is megtörtént. Illő jegyesség után összeházasodtak. Boldog házasságukat szép gyermekek koronázták meg, s a vagyon mellé idővel cím is járult: a királytól kitüntetést vehetett át, s a tábornokságig vitte pályáján. Darcyék legjobb barátai közé sorolták őket, s még Miss Catherine is megbocsátott nekik, mikor az ő fejét is bekötötték.

Morton megismerkedett az adományozott birtokkal, hol Mariával berendezkedhettek, s egy darabig minden idejét lekötötte az átalakításokkal járó hercehurca. Maria addig Meryton melletti otthonukban, a Lucas-házban lakott - itt tartották meg az esküvőt, amint a kórház átalakítása megtörtént, kétségbeejtve sznob ismerőseiket a megjelent előkelőségek nagy számával. Maria eleinte csak háziasszonyi feladatokat látott el, ám később, a kórház bővülésével az ő segítségére is szükség lett. Fogadta és elbocsátotta a betegeket, és intézte a kórház papírmunkáját, amihez férjének nem volt türelme. Két gyermekük született, kiket Maria maga óhajtott nevelni, s Maryvel ezt a feladatot is jól megoldották: jellemes, egyenes, tisztességes emberré cseperedtek, s a későbbiekben maguk is gyógyítással foglalkoztak. A házaspár gyakran látogatta a Bennett lányokat és Gardineréket, Georgiana és lady Monteros pedig az ő kórházukban szülte meg gyermekeit, óriási hírverést csapva ezzel Mortonéknak.

Mary részére átépítették az intéző házat, hol a hálósoba mellett egy kis szalont és egy nagyobb könyvtárszobát rendeztek be számára: itt lakott, s oktatta az ápolás fortélyaira a jelentkezőket, kikben nem volt hiány: sok asszony és lány akart dolgozni különböző okok miatt, s Mary minden idejét lefoglalta az ő tanításuk, és saját maga további képzése. Széleskörű levelezést folytatott ismerőseivel és gyógyult betegekkel, s megszerezte Morton apjának évek alatt összegyűjtött megfigyeléseit. Boldogan élt, és tisztelet vette körül.

Charlotte hosszas tusakodás után a kórházat választotta. Visszament ugyan Collinshoz nyár végén, ám egy hónap múlva hazaköltözött anyjáiékhöz. Férje nem volt képes megérteni lelkének súlyos dilemmáját, a korlátolt emberek könnyedségével tette magát túl olyan kérdéseken, melyek az asszonyt komolyan gyötörték, s melyekre sehol sem kapott választ. Charlotte úgy látta, Collins néha teljesen bolondnak nézi. Nem tudván szót érteni egymással, a hazatérés mellett döntött. A kórház átalakítási munkáinak elkészülte után pedig beköltözött a Maryével szomszédos kis két szobás házba, s attól kezdve a betegeknek szentelte életét. A nyugodt, csendes környezetben idővel eltompult a fájdalma, vigaszt talált a mindennapok egyforma, mégis változatos tevékenységében, s mivel a foglalatosságok elűzik az unalmat vagy reménytelenséget, néha kicsit boldognak is érezte magát.

Lady de Bourgh hazavitte leányát Rosingsba, s Anne nagykorúságáig életük ugyanúgy folyt, mint régen. Ekkor azonban a lány lakást vásárolt Londonban, felfogadott egy francia hölgyet társalkodónőnek, s élte világát, ahogyan mindig szerette volna. Kétszer is akadt kérője az évek folyamán, s hevülékeny természete mindkét alkalommal kis híján belevitte ajánlatuk elfogadásába, ám végül nem ment férjhez soha - kevésbé bízott már a fiatalemberekben, s rájött, hogy kényelmesebb számára az egyedüllét, és egy talpraesett intéző, mint egy férj vagy anya zsarnokkodása. Egy idő után nagy művészetpártoló híre kerekedett, s gyakran vásárolt Mr. Steady festményeiből. Darcyékát kerülte, mert botlására emlékeztették, és kissé szégyenkezett előttük, de Lydia gyakran megfordult nála, s Morton kórházában kezeltette magát, ha megbetegedett.

Bingleyék minden idejüket Elizáékkal töltötték, ha módjukban állt. Jóban és rosszban kitartottak egymás és Darcyék mellett, sok szép percet éltek át együtt, de nehéz idők is jártak rájuk, s ilyenkor mindig számíthattak a másakra. Bingley beletanult a gazdálkodásba, de túl sok időt azért nem szánt rá, bár idővel Morton bátyjának tanácsai alapján a gypjűfeldolgozásba is belefogott - váltakozó sikerrel. Jane-nel többször juttattak adományokat Morton kórházának, és sok szegény beteg gyógykezelését fizették ki. Könnyőrekes szíve miatt Jane mosolygó

arcokkal találkozott, bármerre járt a megyében. Egy fiút hozott még a világra, ám azután betegeskedett egy ideig, s több gyermeke nem született.

Darcyék Derbyshire-ben is, Londonban is köztisztviselőként álltak. Három gyermekükkel időnként elutaztak Scarboroughba, ahol Marshallék után Mrs. Bellt sem mulasztották el meglátogatni. A hölgy tanácsai segítették őket a későbbiekben - amikor Eliza gyermekei révén rossz tapasztalatokat szerzett a nevelőintézetekről -, hogy alapítványt tegyenek bentlakásos iskola létesítésére. Darcy vagyonát befektetve üzemet is alapított, s a nyereség egy jelentős részét munkásainak jólétére fordította. Eliza mindenben támogatta, és férje a szokással ellentétben igazi társaként bánt vele - talán azért is, mert Eliza soha nem szégyellte szerényen elismerni Darcy fensőbbiségét.

Georgiana pompázatos esküvőjén Derbyshire színe-virága képviseltette magát - a sokadalom sorfalat állt a megyeszékhely temploma előtt, s fele kívül rekedt, oly sokan voltak. Az ifjú pár hat ló vontatta hintón érkezett, és amerre léptek, gyermekek szórtak virágszirmokat lábuk elé - holott késő őszi volt már. Az esketést végző pap belesült prédikációjába, amikor meglátta ő királyi fenségét és a kíséretében levő canterbury érseket... A menyasszony Mr. Gardiner karján vonult az oltárhoz, a vőlegénybe lady Monteros karolt. Az ünnepi fogásokról évek múlva is nyálcsorgatva beszéltek, s az ifjú pár Itáliába utazott nászútra.

Georgiana nehezen szakadt el bátyjától, ezért néhány évig még együtt laktak Pemberleyben, majd idejüket megosztották a kastély és Marshallék birtoka között. Steady apja és Mrs. Marshall szerette volna, hogy a fiatalok végleg oda költözzenek, de Georgianának túl nagy volt a távolság szeretett Pemberleyjétől, bátyjától és sógornőjétől. Végül a két birtok között, nagyjából félúton vásároltak saját házat, és Londonban megörökölték Herbert grófnő palotáját. Haláláig támogatták Herbert grófnőt, de csak néhanapján találkoztak vele - bocsánatukban részesült, de közeli kapcsolatot fenntartani vele nem állt szándékukban. Georgiana csak ritkán, különleges események alkalmából vállalt fellépéseket, Steady pedig időnként Európába utazott festészetét tökéletesíteni és ihletet meríteni, s ilyenkor hosszú levelekben panaszkolt, mennyire hiányzik a családja. Két gyermek várta otthon felesége mellett.

Eliza és Georgiana mindig a legjobb sógornőnek bizonyultak. Ifjabb Marshallék számos barátjuk és tisztelőik, valamint Georgiana zongoraestjei és Steady kiállításai révén híres emberré váltak, de adományaikért legalább annyi rászoruló áldását élvezték, mint ahány előkelőség elismerését művészetükért.

Csillagtalan sötétségbe borult a newcastle-i országút, magányos ló poroszkált az úton céltalanul. Lovasának feje mellére horgadt s bólingatott, ahogyan a ló imbolygott. Egyik kezében a kantárt, másikkal egy flaskát szorongatott. A ló egy kereszteződésnél letért az útról, s harapdálni kezdte az út szélén, a gyér hó alól kikandikáló fűcsomókat. Mikor egy kiálló gyökérben megbotlott, lovasa elejtette a flaskát, s lecsúszott a lóról. Felébredt egy pillanatra: kémlelni kezdte a sötétséget, de orra hegyéig sem látott. Egy régi katonadal első sorának elgajdolója után ismét elaludt, kényelmesen elhelyezkedve az árokparton. Lassan szállingózni kezdett a hó.

Két nap múlva találtak rá őrző katonák: zsebében Wickham névre kiállított papírokat és egy okiratot találtak, mely szerint züllött életmódja miatt a katonaság kötelékéből lefokozás után elbocsátották. Ezredénél még emlékeztek rá, hogy nős volt valaha, s értesítették volt házastársát, ki Merytonban élt egy özvegyember harmadik feleségeként, s kinek apja csak ennyit jegyzett meg a hír hallatán:

- Most aztán megfelelő helyre került. Várták már a pokolban...